

SLACHTA MARGIT ÍRÁSAI

GONDOLAT

Slachta Margit a sajtó nyilvánosságában

Slachta Margit írásai

X 340/32

Slachta Margit a sajtó nyilvánosságában

Válogatott írások róla és tőle

1908–1949

Szerkesztette, sajtó alá rendezte és a jegyzeteket készítette
PETRÁS ÉVA – SCHLACHTA BOGLÁRKA LILLA

Barankovics István Alapítvány • Gondolat Kiadó
Budapest, 2022

A kötet megjelenését az Emberi Erőforrások Minisztériuma támogatta.

SZTE Klebelsberg Könyvtár

J001412622

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

X 340132

© Slachta Margit örököse, 2022

Szerkesztés, bevezető, jegyzetek © Petrás Éva, Schlachta Boglárka Lilla, 2022

Minden jog fenntartva. Bármilyen másolás, sokszorosítás,
illetve adatfeldolgozó rendszerben való tárolás
a kiadó előzetes írásbeli hozzájárulásához van kötve.

Felelős kiadó: a két kiadó vezetője
Tördelő: Lipót Éva

ISBN 978 963 556 267 1

TARTALOM

ELŐSZÓ (<i>Petrás Éva – Schlachta Boglárka Lilla</i>)	21
---	----

I. 1908–1919

BEVEZETŐ: 1908–1919 (<i>Schlachta Boglárka Lilla</i>)	31
---	----

SLACHTA MARGIT ÍRÁSAIBÓL

1. Mozgó képek. <i>Élet</i> , 1914. június 28.	35
2. Részlet a Keresztény Nő 1916. januári számából. <i>Élet</i> , 1916. 8. évfolyam, 4. szám	37
3. A Magyar Nő címlapja. <i>Magyar Nő</i> 1918. november 23.	38
4. Miért és mit dolgoztunk a szovjetkormány idejében? <i>Magyar Nő</i> , 1919. augusztus 23.	39

A SAJTÓ SLACHTA MARGITRÓL

1. Egyesületek – A Budai Katolikus Kör. <i>Budapesti Hírlap</i> , 1908. február 25.	45
2. Egyesületek – Országos Katolikus Nővédő Egyesület. <i>Budapesti Hírlap</i> , 1908. március 22.	46
3. A keresztény feminizmus szervezése – A Katolikus Kör felolvasó estélye. <i>Pécsi Ujlap</i> , 1911. november 28.	47
4. Napihírek – Szociális míting. <i>Budapesti Hírlap</i> , 1912. április 23.	49
5. A katolikus nagygyűlés – A szakosztályok ülései. <i>Budapesti Hírlap</i> , 1913. november 11.	50

6. Egyesületek – A Szociális Missziótársulat. <i>Budapesti Hírlap</i> , 1914. július 3.	51
7. Vallásos mozgalmak. <i>Székely Nép</i> , 1915. június 8.	52
8. Slachta Margit előadásai. <i>Székely Nép</i> , 1915. június 12.	53
9. Háborús konferenciák. <i>Székely Napló</i> , 1915. június 22.	56
10. Slachta Margit konferenciái. <i>Székely Napló</i> , 1915. június 26.	57
11. Hírek – Nők a háborúban. <i>Ellenőr</i> , 1915. július 17.	58
12. A fehér–estély. <i>Kecskeméti Napló</i> , 1916. december 8.	59
13. Szociális előadás! <i>Székely Nép</i> , 1918. április 3.	60
14. A szociális iskola megnyitása – Schlachta Margit nővér Pécssett. <i>Dunántúl</i> , 1919. október 7.	61

II. 1920–1922

Bevezető: 1920–1922 (<i>Schlachta Boglárka Lilla</i>)	65
---	----

SLACHTA MARGIT ÍRÁSAIBÓL

1. Két levél. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1920. március 25.	69
2. A politika eseményei – Az első nő-képviselő. <i>Pesti Hírlap</i> , 1920. március 28.	71
3. Az első nő-képviselő mandátuma. <i>Pesti Hírlap</i> , 1920. március 30.	72
4. Nyílt levél minden keresztény magyar nőhöz. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1920. október 15.	73
5. Slachta Margit nem akar amazon-harcot, de nem hagyja elvenni a nők választójogát. <i>Magyarország</i> , 1920. október 16.	75
6. Küldetésünk. <i>A Nap</i> , 1921. február 13.	77
7. Szegényügyi és gyermekvédelmi felügyelők – A szociális missziótársulat 78 tagjának kinevezése – A protestánsok felzúdulása – Slachta Margit nyilatkozata. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1921. július 22.	78
8. Az első magyar nő-képviselő – Látogatás Schlachta Margitnál. <i>A Nép</i> , 1921. szeptember 18.	80
9. Nőtágjai lesznek a magyar főrendiháznak – Slachta Margit képviselő nyilatkozata. <i>A Nép</i> , 1921. december 4.	86
10. A drágaság ellen. <i>A Nép</i> , 1921. december 10.	88
11. A magyar aviatika Karácsonya. <i>Az Aëro A Magyar Aëro–Szövetség hivatalos lapja</i> , 1921. december 15.	90
12. A nyomor karrierje. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1922. január 1.	92

13. Hogyan dolgozik a nő-képviselő. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1922. január 3.	94
14. A Keresztény Női Tábor hozzálat a választási munkához – Slachta Margit a nők politikai munkájáról. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1922. január 8.	99
15. Hírek – Köszönetnyilvánítás. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1922. január 21.	101
16. Miért van szükségünk a nők választójogára? A választójog és az állami pénzügyek Slachta Margit parlamenti felszólalása az 1921/22. évi második indemnitási tárgyalásnál. <i>Stephaneum Nyomda és Könyvkiadó R.–T.</i>	102
17. Őt nő a fővárosi politikában – A fővárosi bizottsági tagjainak nyilatkozatai a <i>Nemzeti Ujság</i> számára. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1922. április 16.	110

A SAJTÓ SLACHTA MARGITRÓL

1. A győztes keresztény pártok feladatai – A miniszterelnök nagy beszéde a női tábor kettős gyűlésen – Lelkesen ünnepelték Schlachta Margitot. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1920. január 28.	113
2. Nő-képviselőjelölt. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1920. március 10.	116
3. Slachta Margit programbeszéde. <i>Uj Nemzedék</i> , 1920. március 11.	119
4. A Slachta-párt nagygyűlése – Prohászka püspök és Apponyi Albertné Slachta Margit mellett. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1920. március 24.	120
5. Slachta Margit programbeszéde. <i>Pesti Hírlap</i> , 1920. március 24.	122
6. Harc az I. kerületért – Schlachta Margit vezet. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1920. március 26.	123
7. Három időközi választás – Az első női képviselő. <i>Pesti Hírlap</i> , 1920. március 27.	125
8. Esti levél – Nő-képviselő. <i>Pesti Hírlap</i> , 1920. március 28.	126
9. A nemzetgyűlés – Az első nő-képviselő felszólalása. <i>Pesti Hírlap</i> , 1920. április 24.	128
10. Az első női beszéd a nemzetgyűlésen – Schlachta Margit fölszólalása. <i>Budapesti Hírlap</i> , 1920. április 24.	129
11. A hazatérő hadifoglyok felkarolása. <i>Pesti Hírlap</i> , 1920. június 17.	131
12. „Kalodát az árdragító nőknek!” Slachta Margit még a haldoklótól sem sajnálná a botot. <i>Friss Ujság</i> , 1920. június 19.	132
13. Kalodát és pellengért kíván az árdragítóknak Slachta Margit – A bot mellé kalodát és pellengért is kíván – Slachta Margit. <i>Magyarország</i> , 1920. június 19.	133
14. Tomcsányi miniszter nem híve a női választójogoknak – Véget ért a nők választójogi ankétje. <i>Pesti Napló</i> , 1920. október 29.	134

15. Slachta Margit két beszéde. <i>Miskolci Magyar Jövő</i> , 1921. január 18.	136
16. Üzen a keresztény női tábor. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1921. március 11.	139
17. A Keresztény Női Tábor nagygyűlése – Schlachta Margit beszámolója. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1921. március 30.	140
18. Nőmozgalmi hírek – Ezer gyermek a Vérmezőn – Pedlow kapitány a magyar gyermekekhez. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1921. június 5.	141
19. Slachta Margit beszámolója. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1921. június 14.	142
20. A nemzetgyűlés megszavazta a Habsburgok trónvesztettségét. <i>Pesti Hírlap</i> , 1921. november 6.	143
21. A magyar nők tiltakozása választójoguk megcsonkítása ellen. <i>A Nép</i> , 1922. január 29.	145
22. A munkapárt érdekében szűkítik a választójogot? Slachta Margit beszámolója. <i>Uj Nemzedék</i> , 1922. február 21.	147
23. A Kisgazdapárt már megkezdte a hivatalos jelöléseket. Slachta Margit jelölése. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1922. március 3.	149
24. Slachta Margit lemondott politikai szerepléséről. A Keresztény Női Tábor nagygyűlése – Három női képviselőt követelnek az új nemzetgyűlésen. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1922. március 8.	150
25. Slachta Margit visszavonul a politikától. <i>Magyarság</i> , 1922. március 8.	153
26. Politikusok véleménye az első magyar nőképvisező működéséről. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1922. április 2.	154
27. Slachta Margit politikai szereplése. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1922. július 9.	157
28. A magyar kézimunkára rájön a jó világ, most mindenütt keresik már. <i>Vásárhelyi Reggeli Ujság</i> , 1922. szeptember 3.	158

III. 1923–1931

Bevezető: 1923–1931 (<i>Schlachta Boglárka Lilla</i>)	161
---	-----

SLACHTA MARGIT ÍRÁSAIBÓL

1. Alakulási jegyzőkönyv 1923. május 12. <i>A Testvér</i> , 1932. február	165
2. Slachta Margit konzervgyára. <i>Pesti Napló</i> , 1924. július 27.	170
3. Slachta Margit Párizsba megy – Aktív politikával még nem foglalkozik, egyelőre a »Szociális Nővérek Társaság«-át szervezi, de a tavaszi fővárosi választásokon már részt vesz. <i>Pesti Napló</i> , 1924. október 5.	171

4. Slachta Margit amerikai utazásának céljáról. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1924. november 1.	173
5. Amerikai Levelek – Zárszó – 1924. november 4. <i>A Szociális Testvérek Társaságának krónikája I. kötet, Budapest, 1924.</i>	175
6. Mentsük meg a hazának a külföldre szakadt magyarokat! <i>Nemzeti Ujság</i> , 1925. április 25.	176
7. Slachta Margit köszönete Amerikából. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1925. szeptember 6.	181
8. Úton Buffaló felé. 1925. december. <i>Elkapott sugarak. Részlet, Testvérszövetség, Budapest, 1928.</i>	182
9. Mennyit valószínűsíthet meg? 1925. <i>A Testvér</i> , 1935. október – november	183
10. Részlet Margit testvér leveléből. <i>A Nap</i> , 1926. április 15.	186
11. Slachta Margit bejelentette a keresztény női tábor új munkaprogramját. <i>Magyarság</i> , 1927. január 8.	187
12. Küzdeni akarunk a történelemhamisítás ellen Slachta Margit nővér előadása a Magyar Nők Szentkorona Szövetségében. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1927. február 10.	190
13. Margit testvér levele. <i>A Nap</i> , 1927. június 15.	192
14. Mit akar a Szociális Testvérek Társasága? <i>A puszták rejtekéből az élet centrumába – Részletek –. Testvérszövetség, Budapest, 1928.</i>	194
15. Emlékező–estek Mindszentek ünnepén – Slachta Margit nyilatkozata az akció céljáról és jelentőségéről. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1928. október 27.	197
16. Hivatás. <i>A Nap</i> , 1929. május	199
17. Mentsük meg lelkeinket – A nemzeti Ujság akciójáról és a hajmáskéri tüzértisztek példájáról nyilatkoznak a jótékony intézmények és a karitatív munka vezetői. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1930. október 16.	201
18. Slachta Margit visszatér a politikai küzdőterre – A Katolikus Női Párt a Keresztény Községi Pártot támogatja. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1930. november 1.	203
19. A Mi Vigasztalónk. <i>A Nap</i> , 1930. november 15.	205
20. Legalább egy örömsugarat a feltámadás ünnepén. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1931. március 25.	209
21. Ünnepe után. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1931. április 17.	211
22. Készüljünk a káptalanra! <i>A Testvér</i> , 1931. május	213
23. Slachta Margit nyílt levele a déli kerület választóihoz. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1931. június 25.	216
24. Slachta Margit nyilatkozik a keresztény női tábor „halálraírt” listájáról. <i>Kis Ujság</i> , 1931. június 26.	217
25. Előre! <i>A Testvér</i> , 1931. szeptember	218

A SAJTÓ SLACHTA MARGITRÓL

1. Slachta Margit új világi női szövetséget alapít – A „Szociális Testvérek Szövetsége” a címe és a politikát sem zárja ki a működésből – Miért lépett ki Slachta Margit a Szociális Misszió Társulattól? *Pesti Napló, 1923. május 15.* 225
2. Püspöki konferencia foglalkozott ma a régi „kékfátyolos” és az új „szürkefátyolos nővérek” ügyével. *Pesti Napló, 1923. május 17.* 228
3. Slachta Margit önállósítja a Keresztény Női Tábor. *Nemzeti Ujság, 1924. január 26.* 231
4. A Nemzeti Ujság egy olvasója tízmillió koronát adományozott a Szociális Testvérek Társaságának – Slachta Margit vasárnapi cikkének hatása – Két darab Pesti Hazai Első Takarékpénztár részvényt küldött a névtelen adakozó. *Nemzeti Ujság, 1924. január 30.* 233
5. Mit végzett és mit akar a Szociális Testvérek Társulata? Slachta Margit beszámolója amerikai útja előtt. *Nemzeti Ujság, 1924. október 16.* 235
6. Schlachta Margit megérkezett Amerikába – Hosszú nyilatkozatát közli a „New York Times”, nem akar politikai propagandát folytatni kint. *Az Est, 1925. február 26.* 237
7. Schlachta Margit üzenete Amerikából. *Magyarság, 1925. április 5.* 239
8. Alaki hibák miatt nem lehetett jelölni Schlachta Margitot. *Magyarság, 1925. április 24.* 240
9. Mit csinál Slachta Margit Amerikában? *Magyarság, 1926. február 28.* 241
10. Slachta Margit. *Magyarság, 1927. január 16.* 243
11. „Küzdeni fogunk a magyar faj rossz tulajdonságai ellen, azért, hogy a jók érvényesülhessenek” A Szociális Testvérek Társaságának beszámoló nagygyűlése. *Uj Nemzedék, 1927. február 8.* 245
12. Schlachta Margit nagy sikere Virginiában. *Magyarság, 1925. július 8.* 248
13. Zita királyné köszönete a Magyar Nők Szentkorona Szövetségének. *Magyarság, 1928. július 19.* 251
15. A keresztény női pártok egyesültek a választási küzdelemre – Ernst Sándor, Wolff Károly, Slachta Margit és Toperczer Ákosné a Katolikus Női Párt nagygyűlésén – A katolikus nők nagy lelkesedéssel küzdenek a keresztény városházáért. *Nemzeti Ujság, 1930. november 6.* 252
16. Egy törvénytákolmány védőfalai mögül hátulról ütöttek le bennünket – mondotta Slachta Margit. *Magyarság, 1931. június 27.* 254
17. Balra soha! – adta ki a jelszót a keresztény női tábor – Slachta Margitot ünnepelték a nagygyűlésen. *Nemzeti Ujság, 1931. június 27.* 255

18. A főváros közigazgatási költségvetésének tárgyalását befejezték – Az üzemi költségvetést a jövő héten tárgyalja a főváros közgyűlése – Slachta Margit nagy beszéde. *Nemzeti Ujság, 1931. november 21.* 258

IV. 1932–1938

- Bevezető: 1932–1938 (*Schlachta Boglárka Lilla*) 261

SLACHTA MARGIT ÍRÁSAIBÓL

1. A Nemzeti Ujság Kecskemétért – „A magyar nő meg fogja nyerni a gyümölcsjáratot!”. *Nemzeti Ujság, 1932. július 19.* 265
2. Katolikus politika – Írta: Slachta Margit. *Korunk Szava, 1932. október 1.* 267
3. 1933. május 12. *A Testvér, 1933. április* 270
4. Hajnali Misék. *Korunk Szava, 1933. április 1.* 273
5. Az anyakerület 1932–33. évi vázlatos munkaeredményei. *A Testvér, 1933. június* 275
6. A Rossz szervezett harca Isten Szentlelke ellen. *A Lélek Szava, 1934.* 277
7. Veszélyben a nők választójoga? *Magyarság, 1934. február 11.* 279
8. Hiszek a Szentlélekben, az Úrban és Életadóban, aki megújítja a föld színét. *A Lélek Szava, 1935.* 281
9. Életadó Lélek. *A Lélek Szava, 1936.* 282
10. Az „elfelejtett Isten” legnagyobb tisztelője. *Korunk Szava, 1937. május 15.* 284
11. A szociális iskola. *A Testvér, 1937. szeptember* 286
12. Életünkkel az Eucharisztia felé. *A Lélek Szava, 1938. január 1.* 288
13. Nemzetközi testvér-összejövetel. *A Testvér, 1938.* 290

A SAJTÓ SLACHTA MARGITRÓL

1. Katolikus Élet – Felavatták a Szociális Testvérek új székházát. *Nemzeti Ujság, 1932. január 19.* 295
2. Krisztus napszámában – VII: A szociális testvérek társasága. *Korunk Szava, 1933. március 1.* 298
3. Napi hírek. *Soproni hírlap, 1933. június 21.* 302

4. A Szociális Testvérek Társaságának zászlószentelése. 8 Órai Ujság, 1933. május 30.	303
5. Karácsonyfa ünnepélyek. Pesti Hírlap, 1933. december 24.	304
6. Díszgyűlést tartottak a Szociális Testvérek. Nemzeti Ujság, 1934. szeptember 25.	305
7. A bírósági fogalmazói kar jótékonyága. Dunántúl, 1935. június 13.	307
8. Az első magyar katolikus női szociális képző. Nemzeti Ujság, 1937. november 21.	308
9. Amerikai estély a Szociális Testvérek házában. Nemzeti Ujság, 1938. május 29.	310
10. A Katolikus Női Szociális Képző ismertetője. Nemzeti Ujság, 1938. június 19.	311
11. Az Eucharisztikus világkongresszus baldachinjából a Szentlélek Világtemplom szentélye készül. Nemzeti Ujság, 1938. június 24.	312

V. 1939–1944

Bevezető: 1939–1944 (Petrás Éva)	317
----------------------------------	-----

SLACHTA MARGIT ÍRÁSAIBÓL

1. Elvek. A Lélek Szava, 1939. október 1.	321
2. Slachta Margit a női párt álláspontjairól. Nemzeti Ujság, 1939. január 11.	323
3. Testvérek! A nagy közösségnek vagyunk szociális munkásai, nem kis családok gyenge női tagjai, nem kedélyes szalonok műkedvelő hölgyei! A Testvér, 1940. október	326
4. Anyagelvűség a hazaszeretletben. A Testvér, 1940. november	327
5. A közeledő karácsony ünnepe ezt mondja. A Lélek Szava, 1940. december 1.	329
6. Szélvészben. A Testvér, 1941. április	330
7. Kibontva leng a zászló. A Lélek Szava, 1942. február	331
8. Harmadik tanulmányi est – A keresztény erkölcsstan alapfeltételei. A Lélek Szava, 1942. február	333
9. Farkas Edith, a Szociális Missziótársulat Alapító Főnöknője. A Lélek Szava, 1942. május	339
10. A mi családfánk. A Lélek Szava, 1942. június	343
11. Vadvizek... szárazság. A Lélek Szava, 1942. augusztus	345

12. Újévi levél. A Lélek Szava, 1943. január	347
13. Társaságunk féléves munkája a hazafias háborús fronton. A Testvér, 1943. január 15.	349
14. A Keresztény Női Tábor 1943. évi programja. A Lélek Szava, 1943. február	352
15. A Szentlélek különböző adományairól. A Lélek Szava, 1943. február 15.	356
16. „Fontos, hogy a művészvilág emberei erkölcsileg is magas nívón álljanak” Film – Színház – Irodalom, 1943. április 16.	357
17. Húsz év. A Testvér, 1943. május	361
18. Boldogok, akik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak. A Testvér, 1944. január	363
19. Credo. A Lélek Szava, 1944. február 15.	366

A SAJTÓ SLACHTA MARGITRÓL

1. A Lélek Szava. Nemzeti Ujság, 1939. január 5.	373
2. A Katolikus Női Párt indítványai a zsidótörvény módosítására – Az Est tudósítójától. Az Est, 1939. január 8.	375
3. Slachta Margit hétfőn terjeszti a miniszterelnök elé a katolikus női párt javaslatát a zsidótörvény módosításáról. Hétfő Reggel, 1939. január 9.	377
4. Várnai Zseni: Asszonyok parlamentje – „Krisztusi hitem alapján tiltakozom az igazságtalanság ellen”. Ujság, 1939. január 10.	378
5. Budapesttől Szegvárig! Szilvától a lekvárig! Nemzeti Ujság, 1939. október 22.	381
6. A Pro Domo Szövetség évzáró díszgyűlése. Új Magyarország, 1940. június 8.	383
7. A Szentlélek Szövetség. Nemzeti Ujság, 1940. december 13.	384
8. A lelkeség ma nemzeti szolgálat. Nemzeti Ujság, 1941. május 3.	385
9. Hogyan dolgozik a Női Szociális Képző? Nemzeti Ujság, 1941. május 18.	386
10. Családvédelmi alapítványt tett a Katolikus Háziasszonyok Országos Szövetsége. Nemzeti Ujság, 1941. június 26.	388
11. A társadalomszervezés nagy kérdéseiről beszélt Hamvas Endre, Slachta Margit, Pakocs Károly és Mészáros János. Nemzeti Ujság, 1941. október 8.	390
12. A Keresztény Női Tábor évnyitó gyűlése. Magyar Nemzet, 1942. január 8.	392

13. A szabadság rend nélkül forradalom, a rend szabadság nélkül börtön – Vitéz Makray Lajos és Slachta Margit beszéltek a Keresztény Női Tábor évnyitóján. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1942. január 8.	393
14. Június 14. <i>Uj Magyarság</i> , 1942. június 14.	396
15. Slachta Margit és vitéz Makray Lajos nagybeszéde a Keresztény Női Tábor gyűlésén. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1943. január 8.	398
16. Egy kis zászlóról. <i>Uj Nemzedék</i> , 1943. január 8.	400
17. Január 10. <i>Uj Magyarság</i> , 1943. január 10.	401
18. Tallózás – Gratulálunk Slachta Margitnak. <i>Magyarság</i> , 1943. január 13.	402
19. Slachta Margit előadása az igazság diadaláról. <i>Magyar Nemzet</i> , 1943. február 11.	403
20. Slachta Margit nyílt levele a személyét ért támadásokra. <i>Magyar Nemzet</i> , 1943. február 16.	405
21. Slachta Margitot, a Szociális Testvérek Társaságának főnöknőjét méltatlanul megtámadták újévi leveleiért. <i>Miskolci Magyar Jövő</i> , 1943. február 24.	407
22. Slachta Margit és P. Jánosi József előadása az igazi kereszténységről. <i>Magyar Nemzet</i> , 1943. április 22.	410
23. Slachta Margit ügyében felmentő ítéletet hozott a Kúria. <i>Magyar Nemzet</i> , 1943. május 21.	412
24. Slachta Margit: „Megvalósítjuk az igazi élet-iskolát!” Szeptemberben nyílik meg az első szociális középiskola. <i>Pesti Hírlap</i> , 1943. május 27.	413
25. Slachta Margit lapja megkapta az utcai árusítás jogát. <i>Magyar Nemzet</i> , 1943. június 15.	416
26. A Szociális Testvérek jubileuma. <i>Jelenkor</i> , 1943. július 1.	417
27. A Szociális Testvérek húszéves beszámolója. <i>Ujság</i> , 1943. szeptember 29.	418
28. „Minden nemzetnek egyenlő joga van a boldoguláshoz” – A Katolikus Nagygyűlés negyedik és ötödik napja. <i>Pesti Hírlap</i> , 1943. október 6.	419
29. Slachta Margit beszél a Női Tábor 25 éves munkájáról. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1943. november 21.	421
30. A Keresztény Női Tábor jubileumi matinéja. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1943. november 30.	423
31. Slachta Margit a huszonöt éves Keresztény Női Tábor munkájáról. <i>Pesti Hírlap</i> , 1943. november 30.	424
32. Húszéves fennállását ünnepli a Szociális Testvérek Társasága – Slachta Margit főnöknő nyilatkozata a Társaság céljairól:	

„Társadalmi reformokat egy jobb világért, amelynek úttörői akarunk lenni!” <i>Ujság</i> , 1943. december 31.	425
33. Slachta Margit dramatizálta a pápa karácsonyi szövegét. <i>Magyar Nemzet</i> , 1944. január 7.	428
34. A Keresztény Női Tábor a pápa mögé sorakozik. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1944. január 8.	429
35. A Keresztény Női Tábor hűsége Szent Péter trónusához. <i>Magyar Nemzet</i> , 1944. január 23.	431
36. A pápai szöveg minden becsületes emberhez szól – mondotta Slachta Margit. <i>Ujság</i> , 1944. január 23.	432
37. A Keresztény Női Tábor hűsége Szent Péter trónusához. <i>Nemzeti Ujság</i> , 1944. január 25.	433

VI. 1945–1947

Bevezető: 1945–1947 (Petrás Éva)	437
----------------------------------	-----

SLACHTA MARGIT ÍRÁSAIBÓL

1. Testvérek, élünk! <i>A Testvér, Körlevél a Szociális Testvérek Társasága fogadalmas tagjainak részére</i> , 1945	441
2. Sii generoso come un re! Tanítás a mottóról – 1945 <i>A Testvér, Körlevél a Szociális Testvérek Társasága fogadalmas tagjainak</i> , 1945	443
3. Romokon új világot! <i>Körlevél</i> , 1946	445
4. Ha elszakadunk az isteni törvényektől... Az államforma kérdéséről és a párizsi békekonferenciáról. <i>Tanítás a testvéreknek</i> 1946. július 30-a után	446
5. A közszellemtől való függetlenség. <i>Körzeti tanítás</i> 1946. november 15-én	450
6. Az ország erkölcséről. <i>Körzeti tanítás</i> 1946. december 6-án	453
7. Krisztusi világot a Szentlélekkel! Tanítás a mottóról – 1947 Margit testvér tanítása testvéreknek 1947. január 3-án	456
8. Alakulásunk évfordulója alkalmából. 38. számú körzeti tanítás 1947. május 12-én	461

A SAJTÓ SLACHTA MARGITRÓL

1. Berény Imre: Voltak jó emberek is... Schlachta Margit elmondja, hogyan mentette meg ezernyi üldözött kisember életét. <i>A Reggel</i> , 1945. április 30.	467
2. Sándor Dénes: Az egyház és az üldözöttek. <i>Új Ember</i> , 1945. szeptember 2.	470
3. Nők, ha botbüntetést akartok, szavazzatok Schlachta Margitra! Az asszony verve jó? <i>Szabad Nép</i> , 1945. október 7.	473
4. Slachta Margit Női Tábor a Polgári Demokrata Párt mellett foglalt állást. <i>Világ</i> , 1945. október 24.	474
5. Szent-Iványi Sándor: Egyedül, egyenes úton. <i>Világ</i> , 1945. október 25.	475
6. Szabadságot, demokráciát, szakértelmet! – hirdették a P. D. P. sorozatos gyűlésein. <i>Világ</i> , 1945. október 30.	477
7. Melyik pártot képviseli Schlachta Margit? Zavarok a PDP-ben. <i>Szabadság</i> , 1945. november 24.	479
8. Tomboló vihar a Házban – Schlachta Margit királpárti beszéde miatt. <i>Világosság</i> , 1946. február 1.	481
9. Ki a reakciós? <i>Iffjúság</i> , 1946. február 11.	485
10. Slachta Margit tanúvallomása a Hain-perben. <i>Magyar Nemzet</i> , 1946. március 23.	486
11. A főváros közgyűlése. <i>Magyar Nemzet</i> , 1946. március 28.	487
12. Schlachta Margit gyilkosság feldicsérésére vállalkozik – Október 22-én megkezdik az új ülősszakot. <i>Népszava</i> , 1946. október 5.	488
13. Hogyan istápolják az árvákat a „szociális” nővérek? Schlachta Margit pofonokkal beszél le a lányokat a MADISZ-ról. <i>Iffjúság</i> , 1946. november 1.	490
14. A Ház általánosságban elfogadta a választójogi javaslatot. <i>Szabad Szó</i> , 1947. július 23.	492
15. A nemzetgyűlés egy pornografikus könyvről határozott. <i>Magyar Nemzet</i> , 1947. július 25.	494
16. A nemzetgyűlés a jóerkölcsért. <i>Vásárhelyi Független Ujság</i> , 1947. július 26.	496
17. Szabó Jánosné: Mi, parasztasszonyok is választunk! <i>Makói Népijság</i> , 1947. augusztus 13.	497
18. Hétről-hétre – Piros, fehér, zöld. <i>Új Ember</i> , 1947. augusztus 24.	499
19. Fehér holló. <i>Új Ember</i> , 1947. augusztus 31.	500
20. A pártok sorrendje a választási listán. <i>Új Ember</i> , 1947. augusztus 31.	501

21. Az asszony a társadalomban – A magyar katolikus női társadalmi munka története. <i>Új Ember</i> , 1947. augusztus 31.	503
22. Az első magyar képviselőnő. <i>Új Ember</i> , 1947. augusztus 31.	506

VII. 1947–1949

Bevezető: 1947–1949 (Petrás Éva)	509
----------------------------------	-----

SLACHTA MARGIT ÍRÁSAIBÓL

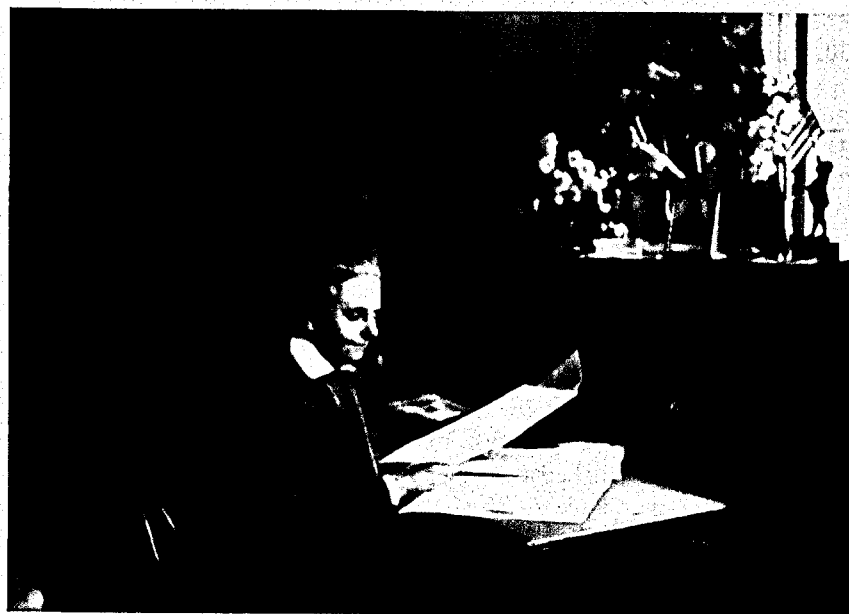
1. A keresztény közéletéről. <i>Körzeti tanítás</i> 1947. szeptember 12-én, 1177. számú gépelt kézirat, <i>Szociális Testvérek Történeti Irattára</i>	513
2. A mentelmi bizottság ítélethozatalának előestéjén, 1947. október 29. <i>A Testvér</i> , 1947. november	516
3. Maradj otthon magadnál! <i>Körzeti tanítás</i> 1948. június 9-én, gépelt kézirat, <i>Szociális Testvérek Történeti Irattára</i>	518
4. Építs meg minket újra, Istenünk! Építs meg újra! Ragyogjon ránc arcod, és mi szabadok leszünk... Tanítás a mottóról – 1949. <i>A Testvér</i> , 1949. március	522

A SAJTÓ SLACHTA MARGITRÓL

1. Schlachta Margit levelét megírta... No, kinek az érdekében? Elmondjuk. <i>Szabadság</i> , 1947. szeptember 20.	527
2. Slachta Margit beszéde (parlamenti beszámoló, részlet). <i>Magyar Nemzet</i> , 1947. október 29.	528
3. Lehullt az álarc. <i>Népszava</i> , 1947. október 29.	530
4. Nem lesz háború! <i>Szabad Nép</i> , 1947. október 29.	532
5. Tomboló vihar Schlachta Margit körül. <i>Kis Ujság</i> , 1947. október 30.	535
6. Háborúra izgat a „keresztény női tábornoknő”. <i>Magyar Nap</i> , 1947. október 30.	537
7. Az országgyűlés befejezte az indemnítás vitáját. <i>Magyar Nemzet</i> , 1947. október 30.	539

8. Az országgyűlés megszavazta a felhatalmazást Schlachta Margitot kiadták a mentelmi bizottságnak. <i>Szabad Nép</i> , 1947. október 30.	540
9. Nagy vihar a parlamentben – az ember származása miatt. <i>Vásárhelyi Független Ujság</i> , 1947. október 30.	542
10. Schlachtát a mentelmi bizottság elé utasította a Ház. <i>Világ</i> , 1947. október 30.	544
11. Schlachta Margit botrányának visszhangja. A demokrácia nem tűri a parlamentben a fasiszta provokációt. <i>Világosság</i> , 1947. október 30.	546
12. Viharos ülés a parlamentben a háborús uszítók miatt. Schlachta Margitot 60 napra kitiltották a parlamentből. <i>Friss Ujság</i> , 1947. október 31.	548
13. Botrány a magyar országgyűlésen. A magyar demokrácia erőiesen válaszol Schlachta Margit arcátlan kihívására. <i>Magyar Szó</i> , 1947. október 31.	550
14. Két hónapra kitiltják a Házból Schlachta Margitot. <i>Szabad Szó</i> , 1947. október 31.	552
15. Magyar Amerika közleménye. Schlachta Margit büntetése. <i>Délamerikai Magyarország</i> , 1947. november 8.	553
16. Országgyűlés (részlet). <i>Igazság</i> , 1947. november 8.	554
17. Schlachta Margit unokaöcsének háborús büntette. <i>Kossuth Népe</i> , 1947. december 3.	554
18. A helyzet csüttörtökön (részlet). <i>Magyar Nemzet</i> , 1948. január 9.	556
19. Polgár Dénes. Schlachta Margit merénylete a demokrácia ellen. <i>Világosság</i> , 1948. január 14.	557
20. Kassai Géza. Széljegyzetek újságolvasás közben (részletek). <i>Új Szó</i> , 1948. január 18.	559
21. A Ház elfogadta a külföldre szökött hazaárulók vagyon- és jogfosztásáról szóló javaslatot. <i>Szabad Szó</i> , 1948. május 5.	561
22. A katolikus könyv és sajtó ügye a parlamentben. <i>Új Ember</i> , 1948. május 9.	564
23. Schlachta Margit levelét megírta... <i>Szabad Szó</i> , 1948. június 11.	565
24. Vihar Schlachta körül. <i>Magyar Nemzet</i> , 1948. június 17.	566
25. Törvény lett az iskolák államosítása. Barankovics és Schlachta provokációival szemben az országgyűlés óriási többsége megszavazta a törvényjavaslatot (részletek). <i>Szabad Nép</i> , 1948. június 17.	567

26. Törvény lett az iskolák államosítása. Schlachta Margit a Himnusz éneklésekor tüntetőleg ülve maradt. <i>Tiszántúli Néplap</i> , 1948. június 17.	569
27. Repülőbizottságok indultak az egyházi iskolák átvételére. <i>Magyar Nap</i> , 1948. június 18.	577
28. A reakció vágyálma. <i>Szabad Szó</i> , 1948. június 18.	578
29. Tildy Zoltán köztársasági elnök aláírta az iskolák államosításáról szóló törvényt. Ortutay miniszter újabb levelet intézett a katolikus püspöki karhoz. <i>Vásárhelyi Független Újság</i> , 1948. június 18.	580
30. Július elején ül össze az országgyűlés. Barkóczy Józsefet 3 hónapra, Schlachta Margitot egy évre kizárják a Házból. <i>Kis Ujság</i> , 1948. június 19.	582
31. Politikai körökben beszélnek. <i>Szabad Szó</i> , 1948. június 19.	583
32. Erdei Ferenc. A törvény és végrehajtása. <i>Szabad Szó</i> , 1948. június 20.	584
33. Schlachta Margitot kizárják a főváros törvényhatósági bizottságából. <i>Népszava</i> , 1948. június 24.	589
34. Faluról írják. Üzenet a reakció szóvivőinek. <i>Szabad Szó</i> , 1948. július 1.	590
35. Schlachta Margitot egy évre, Barkóczy Józsefet három hónapra kizárta az országgyűlés. <i>Hírlap</i> , 1948. július 7.	591
36. „A magyar nép ellenségei egyszer s mindenkorra értsék meg, hogy aknamunkájuk kudarcra van ítélve”. <i>Hírlap</i> , 1948. július 18.	593
37. Schlachta és pártfogója. <i>Fehérvári Napló</i> , 1949. február 6.	594
38. Hazaárulók a felosztatott parlamentben. <i>Szíkra</i> , 1949. május 13.	596
FELHASZNÁLT FORRÁSOK	599

ELŐSZÓ

I.

Különleges kötetet tart kezében az olvasó: a *Slachta Margit a sajtó nyilvánosságában – Válogatott írások róla és tőle, 1908–1949* című kötet kettős szerkezetű, amely korokra és korszakokra bontva mutatja be válogatott és jellegadó cikkeken át egyrészt Slachta Margit írásait, másrészt a róla és tevékenységéről szóló sajtóközleményeket. A két, egymással párhuzamosan futó, sokszor egymásra reflektáló, egymást tükröző íráskorpusz egymás mellé rendelése azonban mást is megmutat, mint a részeit alkotó írásműveket egyenként. A jelentés a párhuzamosan futó írások egymásra vonatkoztatásában születik meg, és így – miközben elmerülünk az írások sokszínű, izgalmas világában – ahhoz is kulcsot kapunk, hogy Slachta Margitot és korát jobban megértsük.

Slachta Margit közéleti pályafutása már az I. világháború előtt elindult, tevékenysége akkor vált először ismertté, amikor még a Szociális Missziótársulat tagja volt. A kor sajtóorgánumai hamar felfigyeltek a tehetséges és innovatív fiatal Slachtára, akinek nemcsak a katolikus egyházon és rendjén belüli munkája, hanem – miután kilépett a közélet és a politika színpadára – szociális, család- és nővédelmi, „keresztény feminista” nézetei is nyilvánosságot kaptak. Azzal, hogy ő lett Magyarország első női parlamenti képviselője, az ország politikatörténetébe és a sajtótörténetbe is beírta magát: első parlamenti mandátumának két esztendeje alatt a média folyamatos figyelmének középpontjában élt és dolgozott. A sajtó később is figyelemmel kísérte munkáját, így a Szociális Testvérek Társaságának megszülése és növekedése ugyanúgy sajtónyilvánosságot kapott, mint a Keresztény Női Tábor működése, vagy az a rengeteg szociális munka, amelyet az 1920-as és 1930-as évek Magyarországon folyamatosan végzett.

Tevékenységeinek és szavainak súlya volt. Ha ő tett valamit, példaként, iránymutatásként, de akár pusztán érdekességként is szívesen adott róla hírt a két világháború között nemcsak az egyházi, hanem a profán sajtó is. Ő maga nemcsak passzívan vette tudomásul ismertségét, hanem aktívan használta is a sajtó nyújtotta lehetőséget: a katolikus társadalomformáló tevékenység fontos területének tartotta a kor uralkodó médiumát, az írott sajtót. Bár saját írásai elsősorban szerzetesestestvérei számára váltak publikussá, az 1934-től megjelenő *A Lélek Szavában* már tágabb olvasóközönséget szólított meg, és a későbbiek során nem félt akár a népszerű képes hetilapokban való megjelenéstől sem. Sajátos karizmája volt a nyilvánosság kezelésére: az egyre

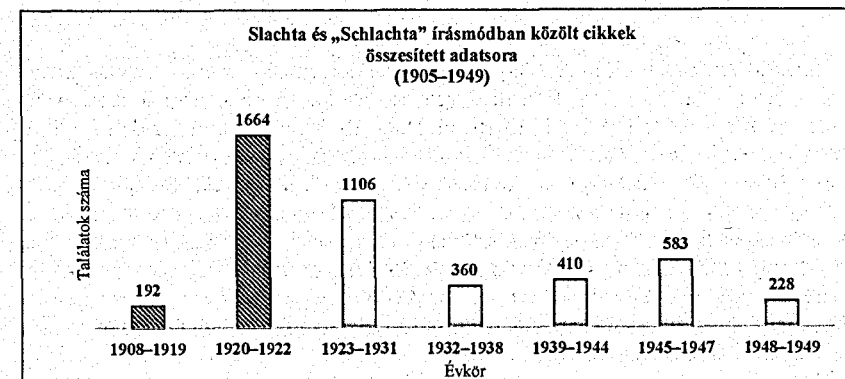
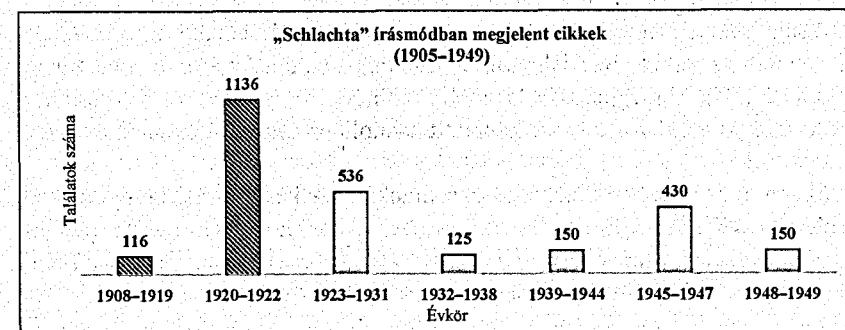
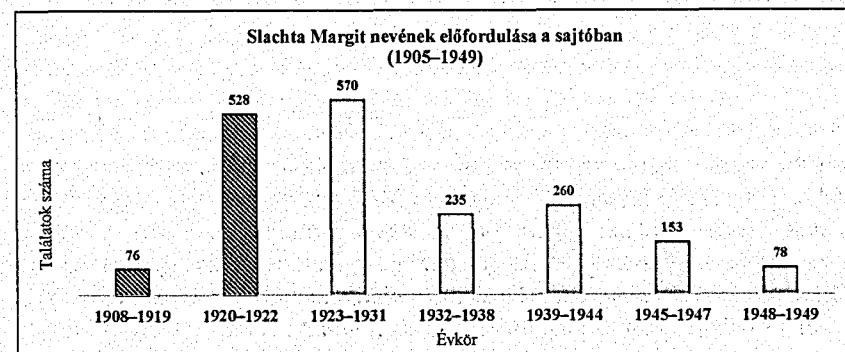
szekularizáltabb társadalmi környezetben folyamatosan, finom érzékkel tágitotta annak határait, hogy katolikusként milyen témákat és hogyan hozhat szóba úgy, hogy minél több embert valóban elérjen a szava, miközben írásaiból nyilvánvaló, hogy belső és külső fórumok között mindig pontos különbséget tett. A katolikus sajtó, a *Nemzeti Ujság*, az *Új Nemzedék*, a *Korunk Szava*, a *Jelenkor* cikkírói közéleti és szociális szerepvállalása mellett politikai állásfoglalásaira is érzékenyen reagáltak, míg a tágabb sajtóvilágosságban főként konzervatív, legitimista nézetei miatt, majd a világháborús időszak felé közeledve a zsidóellenes törvényekkel kapcsolatos, azokat ellenző megnyilatkozásai és az antiszemitizmus terjedésével szembeni elvi és gyakorlati szerepvállalása miatt követték nyomon tevékenységét.

Alapvetően megváltozott a helyzet a II. világháború után, amikor Slachta Margit megítélése – nem függetlenül a sajtószabadság helyzetének általános romlásától, Magyarország presztizsizálásától és a „próbálkozó demokrácia” kulisszái mögött a Magyar Kommunista Párt hatalmi törekvéseinek előrehaladásától – drámaian megváltozott és negatívvá vált a sajtóban. Míg az *Új Ember* utóvédként állt ki mellette, addig a sajtóorgánumok zöme aktívan vagy passzívan segédkezett abban a karaktergyilkosságban, amely politikai ellenfeleinek szándéka szerint megpróbálta ellehetleníteni személyét és tevékenységét. Miközben ő ugyanaz maradt, az újságok lapjain mintha két Slachta született volna meg. Ennek a folyamatnak a végigkövetése feltárja előttünk a bűnbakkepző mechanizmusok működését. Ezek az újságcikkek azonban Slachta Margit saját írásai kontextusába helyezve elveszítik eredeti, diffamáló értelmüket, és egy tragikus korszak lenyomataként tanúskodnak arról, hogy mit jelentett egy diktatúra célkeresztjébe kerülni.

Kötetünk részben általa jegyzett, részben róla szóló írások és sajtóközlemények válogatásával összesen hét kisebb kronológiai egységre bontva mutatja be Slachta Margit sajtóját. Ezek közül három periódus a parlamenti mandátumaihoz köthető időszakokat fedi le (1920–1922, 1945–1947 és 1947–1949), mivel ezekben az években elsősorban nemzetgyűlési vagy országgyűlési képviselőként vált érdekessé a sajtó számára. A korszakolás többi egysége egyrészt Slachta pályafutásának kezdeteit mutatja be, az 1923-tól kezdődő periódus a Szociális Testvérek Társaságának alapításától a Bethlen-korszak végéig terjed, az 1931-től kezdődő időszak bemutatása a II. világháború kezdetéig öleli fel a sajtómegjelenéseket, míg az 1939-től kezdődő időszaké a háborús évek sajtóját tekinti át.

- 1., 1908–1919
- 2., 1920–1922
- 3., 1923–1931
- 4., 1931–1938
- 5., 1939–1944
- 6., 1945–1947
- 7., 1947–1949

A feldolgozott sajtóközlemények volumene alapján jól látszik és természetes is, hogy a Slachta Margit felé irányuló sajtófigyelem nem volt egyenletes: kiugróan többet foglalkoztak vele parlamenti képviselői szerepvállalása, ezen belül is leginkább első mandátuma idején – 1920–1922 között –, mint más életszakaszaiban.

Kötetünk mindazonáltal arányosan igyekszik valamennyi korszakból felmutatni azokat a jellegzetesnek és fontosnak tekinthető írásokat, amelyek visszatükrözték Slachta sokoldalú tevékenységét, arcait. Ő maga folyamatosan írt a szűkebb és tágabb nyilvánosság számára – válogatásunk a *Nap*, a *Testvér*, a *Lélek Szava* című periodikákban közölt írásait különböző újságokban megjelent riportjaival és közleményeivel egészíti ki.

II.

Slachta Margit 1884. szeptember 18-án született Kassán. Német-francia nyelv-szakos polgári iskolai tanárként végzett a Míasszonyunkról Nevezett Kalocsai Iskolanővérek tanárképzőjében 1906-ban, azonban mindössze két évig dolgozott a szakmájában. A szociális tevékenység iránti elhivatottságára nagy hatással volt XIII. Leó pápa *Rerum novarum* kezdetű szociális enciklikája.¹ Emellett a magyar katolikus női mozgalmak alapítóival, Farkas Edithtel és Korányi Saroltával való megismerkedése megerősítette Slachta Margit ekkor már kialakult elhivatottságát a szociális-emberbaráti munka iránt.

A sajtótörténeti áttekintés első szakasza az 1908 és 1919 közötti időszak. A kezdő dátumot az alakuló Szociális Missziótársulatba való belépés indokolja, hiszen ettől az évtől kezd megjelenni Slachta Margit neve az országosan ismert sajtótermékekben. Már 1909-ben beszédet tartott a katolikus nagygyűlésen a munkáknak helyzetéről.²

Ebben az időszakban Slachta Margit munkájának kezdeti idejébe nyerhetünk bepillantást. Kiemelkedő előadói képességére, bájos természetére, valamint rendkívüli műveltségére már ebben az időszakban felhívták a figyelmet az előadásairól készült egyes tudósítások a különböző sajtótermékekben.

¹ Szentpéteri József – Balogh Margit: *Szürke eminenciások a magyar történelemben*. Kossuth, Budapest, 2003. 174.; Balogh Margit: Slachta Margit a nemzetgyűlésben, avagy az első női képviselő (1920–1922.) In: (Szerk.) Gergely Jenő: *A hosszú tizenkilencedik és a rövid huszadik század. Tanulmányok Pölöskei Ferenc köszöntésére*. Budapest, 2000. 28.; Balogh Margit: *Slachta Margit, a „keresztény feminista”*. In: (Szerk.) Balogh Margit – S. Nagy Katalin: *Asszonyország a 20. században*. BME Szociológia és Kommunikáció Tanszék; Szociális- és Családügyi Minisztérium Nőképviselési Titkársága. Budapest, 2000. 229.; Balogh Margit: *Ínségakcióktól a politikai közéletig: Slachta Margit (1884–1974) szociális testvér pályaképe*. In: (Szerk.) Szilágyi Csaba: *Szociális kérdések és mozgalmak Magyarországon: 1919–1945*. Barankovics István Alapítvány – Faludi Ferenc Akadémia – Gondolat Kiadó, Budapest, 2008. 213–214.

² Mona Ilona: *Slachta Margit*. Corvinus, Budapest, 1997. 31.

Közeleti tevékenységének első nagy lépései közé tartozott, hogy 1918. július 28-tól Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottsága I. kerületének rendes tagja lett.³ 1918 novemberében pedig megalapította a Keresztény Női Tábor.⁴

Az 1919-es év az első korszak záró éve. Ebben az évben a Tanácsköztársaság létrejötte után, 1919. március 26-án levelet vitt Garbai Sándorhoz a Forradalmi Kormányzótanács elnökének javaslatáról a közügyek szolgálata érdekében.

Slachta Margit életútján – valamint a női választójog hazai történetében – meghatározó nap volt 1920. március 23-a, ezen a napon választották meg ugyanis hazánk első női képviselőjét, Slachta Margitot. Ezért a kötet második szakaszának időhatárát Slachta Margit első képviselői ciklusánál húztuk meg. Bár az 1920–1922-es nemzetgyűlési ciklus csupán két évet foglal magában, sajtótörténeti szempontból mégis a legaktívabb időszaknak tekinthető.

Slachta Margit ekkor már országosan ismertté vált, a nyilvánosság komoly figyelemmel kísérte az első női képviselő nemzetgyűlési munkáját. Számos tudósítás jelent meg Slachta Margit felszólalásairól. Különös figyelmet kapott első beszéde a törvényhozás házában. Nagy visszhangot váltott ki, hogy az árdragító visszaélések esetén a nőkre is ki kívánta terjeszteni a botbüntetést.⁵ Szintén e körbe tartozik legitimista nézetein alapuló beszéde „Öfelsége IV. Károly uralkodói jogainak és a Habsburg-ház trónörökösödésének megszűnéséről” szóló törvényjavaslat kapcsán.

Képviselői tevékenysége mellett továbbra is élénk tevékenységet fejtett ki a Szociális Missziótársulatban. Az 1922-es választásokon újból indulni szeretett volna, mivel azonban a Szociális Missziótársulat főnöknője ezt nem engedélyezte, visszavonult a politikától.⁶

1923 újabb fordulópontot jelent, ugyanis Slachta Margit – több nővérel együtt – kilép a Szociális Missziótársulattól, majd 1923. május 12-én megalapítja a máig működő Szociális Testvérek Társaságát. Tehát az áttekintés harmadik szakasza az 1923 és 1931 között eltelt közel egy évtizedet foglalja magába. Ebben az időszakban Slachta Margit a rend belső építésére összpontosított.

Feltétlenül megemlítendő azonban, hogy 1924. november 4. és 1926. december 12. között az Egyesült Államokban és Kanadában fejtette ki tevékenységét,

³ Fővárosi Közlöny, 31. évfolyam, 19. szám, 1920. június 30. 410.

⁴ Mona Ilona: *I. m.* 208.

⁵ Lásd bővebben: Szentpéteri József – Balogh Margit: *I. m.* 174.

⁶ „...mikor a Missziótársulat kikapcsolta tevékenységéből a politikát, a magam személyére nézve ez csak fájdalom volt, de ebből nehézségem nem volt, mert én tudtam, hogy ha fogadalmat tettem egyszer a Missziótársulatnak, akkor annak a főnöknek a célja, szándéka nem tartozik rám és neki joga van velem rendelkezni és joga van engem visszahívni, akárhogy fáj is nekem...” SZTTI 1157/80b. Slachta Margit testvér 1926–1927 fordulóján mondott tanítása. Idézi Mona Ilona: *I. m.* 107.

amelyet a sajtó is figyelemmel kísért. 1930-tól vissza kívánt térni a közéletbe – ebből a szempontból lényeges, hogy 1931-ben a XIII. választókerületben a fővárosi bizottság tagjává választották.⁷ Az 1931-es választásokon a Keresztény Női Tábor programjával kívánt indulni, de a politikába való visszatérése sikertelen volt. A sajtóforrások áttekintésnek harmadik szakasza ezért az 1931-es évvel zárul.

A negyedik szakasz az 1932-től kezdődő éveket öleli fel. A Szociális Testvérek Társasága történetének fontos eseményei közé tartozott, hogy 1932 januárjában felavatták az új rendházat, 1935-ben pedig a Társaság szabályzata megkapta a hercegprímási jóváhagyást. Slachta Margit 1935 és 1936 között újból az Egyesült Államokba utazott. Az időszak záróéve 1938, ebben az évben rendezték meg ugyanis Budapesten az eucharisztikus kongresszust. Slachta Margit és a testvérek teljes szívvel készültek rá és vettek részt rajta.

Slachta Margit mindig figyelemmel kísérte az aktuális társadalmi, politikai, ideológiai változásokat, amelyekre előadásaiiban, írásaiban reflektált. Szociális és karitatív tevékenysége során kiemelt figyelmet fordított a szegények és elesettek megsegítésére, közéleti szerepvállalásában pedig fontos szerepet kapott a nők egyenjogúságának ügye.

Az első négy szakasz rövid összefoglalását Slachta Margit örök érvényű gondolataival zárjuk:

„Azokat pedig, kik soraimat olvassák, arra kérem, hogy higgyenek minden emberi gyarlóság és gyengeség dacára az emberi lélek szépségében és ne fáradjanak bele annak ébresztgetésébe, akárhogyan oltogatja is azt a nyomor, keserűség, gonoszság és hitetlenség. A lélek szép, a lélek felséges, a lélek értékei az egyetlen értékek, melyekért dolgozni mindig érdemes. – Margit testvér”⁸

A háború közeledtével Slachta Margit közéleti és politikai állásfoglalásai egyre sürűbbek lettek, hiszen a korkérdésekre és kihívásokra mindig érzékenyen reagált. Ezúttal is kételymentesen döntött: a korszakban született, humanizmusából és keresztény hitéből fakadó írásai a közéletben megjelenő szélsőjobboldali és antiszemita tendenciákkal szemben sokak számára iránymutatónak váltak, utóbb pedig a jogfosztottak és üldözöttek melletti kiállás és az embermentés elvi és gyakorlati megalapozását szolgálták. A kor sajtóorgánumai Slachta Margit tevékenységét és szerepét főként a Szociális Testvérek Társasága intézmény- és szervezeti hálózata társadalmi szerepvállalásáról, valamint a Keresztény Női Tábor politikai és közéleti megmozdulásairól szóló beszámolóikban tárták olvasóik elé, de megjelentek az újságokban Slachta Margittal készült riportok, illetve tőle származó személyes állásfoglalások is.

⁷Fővárosi Közlöny, 42. évfolyam, 5. szám, 1931. január 23. 56.

⁸Nemzeti Ujság, 1931. április 17. 8.

Slachta Margit a világháború végét követően a politikai közéletbe is visszatért. Mivel a Keresztény Női Tábor – több más párthoz hasonlóan – nem kapott működési engedélyt az Országos Nemzeti Bizottságtól, az 1945. novemberi nemzeti gyűlési választásokon a Polgári Demokrata Párt listáján indult. Mandátuma megszerzésével huszonhárom év után ismét a politika centrumába és ezáltal a média figyelmének középpontjába is került. Az 1947-es parlamenti választásokig terjedő két év alatt elsősorban parlamenti tevékenysége számított hírértékűnek.

Miközben saját írásai híven tükrözik egy korkérdésekre aktívan reagáló és reflektáló ember aktuális gondolatait – a háborús veszteségek feldolgozásáról, az újjáépítés gyakorlati teendőiről, a lelki építkezésről, a lélektani épség rekonstrukciójának fontosságáról beszél –, közéleti pályafutásával kapcsolatban változatlanul és megalkuvás nélkül – ahogy ő mondja: „alkulatlanul” – az örök normák fontosságát hangsúlyozza.

Az ellenzékben politizáló Slachta Margit felszólalásai és megnyilatkozásai kapcsán azonban, főként a parlamenti erőviszonyokból fakadóan, a különböző pártok párt-sajtója nagyon hamar kritikus hangot ütött meg vele szemben. A sajtó-megnyilatkozások nemcsak elismélték politikai ellenfelei kritikáit, és nem csupán az ő szemüvegükön keresztül mutatták be parlamenti tevékenységét, hanem tematizálták, aprópénzre váltották és ezáltal végig is vitték a kritikák mögött álló politikai szándékot, amely egyre nyilvánvalóbban Slachta Margit politikai karaktergyilkossága irányába mutatott. A baloldali sajtóorgánumok hangvétele végül általánossá vált az egész sajtóvilágban, a felekezeti sajtót kivéve. A korszak végére így lett a Horthy-kor belső ellenzékét képviselő, embermentő és szociális téren is innovatív Slachtából a „Horthy-fasizmus” és a „klerikális reakció” egyik megtestesítője.

Ugyanez a tendencia folytatódott az 1947-es országgyűlési választásokon, amikor immár a Keresztény Női Tábor kis parlamenti frakcióját vezette, miközben továbbra is egy magasabb rendű hivatás beteljesítőjeként tekintett saját politikai és közéleti szerepvállalására. Az egyre élesedő világnézeti és politikai küzdelemben sajtótámadások özöne zúdult rá, amelyek nemcsak negatív színben tüntették fel őt a közvélemény előtt, hanem az események sodrása – főként Mindszenty József esztergomi érsek letartóztatása és perbe fogása után – abba az irányba mutatott, hogy személyes biztonsága sincs garantálva Magyarországon. A sajtótámadások nyelvi mintázata egyúttal azt a miliőt is kirajzolja előttünk, amelyben Slachta Margitnak végül a Magyarországról való távozás mellett kellett döntenie. Sajtóválogatásunk az 1949-es évvel zárul, hiszen mint köztudott, Slachta Margit 1949. június 22-én éjszaka Ausztriába távozott. Emigrálása után neve gyakorlatilag kitörölt a hazai sajtóból.

III.

A kötetben Slachta Margit írásai párhuzamba állítva helyeztük el a különböző sajtóorgánumban róla és tevékenységéről található híradásokat, elemzéseket. A közleményeket a könnyebb olvashatóság érdekében a mai helyesírás szerint javítottuk, de megőriztük a szövegek intaktságát. Ha lehetett, megjelenítettük szerzőjüket, és igyekeztünk feltárni az újságírók kilétét. Az írások kronológiai rendben haladnak, így egy-egy tematika fejlődésének, kibomlásának folyamata is jól végigkövethető. Az egyes korszakokat a szerkesztők által készített rövid bevezetők indítják, ezek segítenek történelmi keretben elhelyezni a közölt írásokat.

Ezúton szeretnénk köszönetünket kifejezni a Szociális Testvérek Társasága által a jelen kötet elkészítéséhez nyújtott támogatásért, különösen Dr. Németh Emma testvérnek, a Szociális Testvérek Társasága magyarországi elöljárójának, valamint Kövári Magdolna testvérnek. A kutatómunkát és a forrásgyűjtést nagymértékben segítették azzal, hogy rendelkezésünkre bocsátották Slachta Margit válogatott írásait a *Lélek Szava* lapszámaiból, valamint hogy közvetítették számunkra *A Nap*, a *Katholikus Némozgalom Lapjában* publikált válogatott írásokat is. Köszönjük továbbá a Barankovics István Alapítványnak, hogy ez a hiánypótló kötet megjelenhetett.

Petrás Éva – Schlachta Boglárka Lilla

I.

1908–1919

BEVEZETŐ: 1908–1919

Slachta Margit 1908. november 19-én belépett az alakuló Szociális Missziótársulatba⁹, ezért a sajtótörténeti áttekintés kezdőszakaszát 1908 és 1919 közötti időszakban határoztuk meg, ugyanis 1908-tól jelenik meg Slachta Margit neve az országosan ismert lapokban.

Azonban fontos megjegyezni, hogy mielőtt megkezdte volna közéleti működését, már tanulmányai során is kiemelkedő tevékenységet végzett. Jól példázza a Katolikus Tanítóképző Intézet 1904-ben kelt beszámolója¹⁰, miszerint a tanévben meghirdetett szavalóversenyen Slachta Margit első helyezést ért el, valamint a Tanítóképző 1905-ben kelt beszámolója¹¹ is, amely szerint a tanévben meghirdetett pályázaton Slachta Margit „A megfejthetetlen titok” című pályamunkájával, a 32 beadott pályamű közül, második helyezést ért el. A pályaműről a *Nagyasszonyunk* lapja az alábbiakat nyilatkozta:

„A megfejthetetlen titok. Szerzője: Slachta Margit, Kalocsán.

Nagyon nehéz témának könnyed, ügyes földolgozása. Meséje alig van, mégis leköti az olvasó figyelmét minden sora, és ami a fő, oktat anélkül, hogy észrevennők. Örülünk, hogy a »Nagyasszonyunk«-ban lát majd napvilágot, reméljük, hogy pályázaton kívül is találkozunk még szerzőjével, akinek a második díjat ítéljük oda.”¹²

Kiemelendő, hogy az Országos Katolikus Nővédő Egyesület 1906–1907. évkönyvében megjelenik a „Melyek a patronage létesülésének és fennmaradásának feltételei” című tanulmánya.¹³

1908-tól már elszórt, említészerű cikkekkel találkozunk a sajtótermékekben, amelyek a Szociális Missziótársulat keretében szervezett előadások témáját és időpontját jelölik meg. Ebben az időszakban, döntően, csupán Slachta Margit nevének említését olvashatjuk, amely mellé érdemi megállapítás vagy az előadásairól készült beszámoló, tudósítás még nem tartozott, ezért példálózó jelleggel a jellemző cikkeket közöljük e csoportban.

⁹ Mona Ilona: Slachta Margit. Corvinus, Budapest, 1997. 31.

¹⁰ Iskolai értesítő, Katolikus Tanítóképző Intézet, Kalocsa, 1904. 18.

¹¹ Iskolai értesítő, Katolikus Tanítóképző Intézet, Kalocsa, 1905. 32.

¹² Uo.

¹³ Mona Ilona: *I. m.* 18.

Az 1915-ös évet fordulópontnak tekinthetjük, ugyanis 1915. március 25-től az *Értesítő* felveszi a *Keresztény Nő* címet, amelynek szerkesztője Slachta Margit lett¹⁴, majd 1918-tól *Magyar Nő* címen¹⁵ működik tovább. Megállapíthatjuk emellett, hogy 1915-től kezdődően a sajtótermékek már címsorban jelölik Slachta Margit nevét és előadásait.

„Csupa meggyőződés, sugárzó béke és harmónia egész megjelenése és a mit mond és a hogyan mondja olyan vonzóan kellemes és egyszerű, a milyen csak cikornya nélkül való magasan járó lelkek tulajdona lehet. Finom bájjal és csodaszép, nyugodt, kedves formában, súlyos, nagy igazságokat vázolt...”- fogalmazza meg a *Székelly Nép* tudósítója 1915. június 12-én.

A közéleti tevékenységének következő lépése, hogy 1918. július 28-tól Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottság I. kerületének rendes tagja lett.¹⁶ 1918 novemberében pedig megalapította a Keresztény Női Tábor.¹⁷

A dualizmus utolsó évtizedében Slachta Margit írásai, valamint előadástémái közé a következők tartoztak: keresztény feminizmus, közegészségügy, gyermekvédelem, nővédelem és cselédkérdés, valamint a világháborúból adódó társadalmi és szociális problémák.

Az első világháború társadalomra és gazdaságra gyakorolt pusztító hatása tovább erősítette Slachta Margitban az ekkor már aktívan folytatott szociális, karitatív tevékenység iránti elköteleződését. A politikai, társadalmi változásokra előadásaiban, írásaiban reflektált. 1918. november 13-án megszűnt a királyi hatalom Magyarországon, Slachta Margit konzervatív, legitimista értékrendjéből fakadóan a *Magyar Nő* címlapján¹⁸ közölte a királyi párhoz intézett búcsú sorait.

A Tanácsköztársaság kikiáltásakor sem volt tétlen, 1919. március 26-án levelet vitt Garbai Sándorhoz, a Forradalmi Kormányzótanács elnökének a javaslatairól a közügyek szolgálatának érdekében. E tettének motivációját a következőképpen fogalmazta meg: „nem állunk félre és nem hagyjuk magunkat szétromboltatni, hanem keresünk olyan megoldást, mellyel elvfeiadás és alku nélkül elfogad minket az új világrend...”¹⁹

Az összegyűjtött tudósításokból közelebb kerülhetünk Slachta Margit karakteréhez, előadási stílusához, valamint kivételes hivatástudatához és műveltségéhez közéleti tevékenységének kezdeti szakaszában.

Schlachta Boglárka Lilla

SLACHTA MARGIT ÍRÁSAIBÓL

¹⁴ Mona Ilona: *I. m.* 40.

¹⁵ Mona Ilona: *I. m.* 47.

¹⁶ Fővárosi Közlöny, 31. évfolyam, 19. szám, 1920. június 30., 410.

¹⁷ Mona Ilona: *I. m.* 208.

¹⁸ A levelet idézi: *Magyar Nő*, 1918. november 23.

¹⁹ Uo.

Mozgó képek

Élet, VI. évfolyam, I. kötet, 26. szám, 1914. június 28. 826–827. old.

Szociális Missziótársulat. Vettük az itt következő levelet, amelyet meleg szeretettel ajánlunk olvasóink figyelmébe:

Tíz nappal vagyunk júliusban tartandó szociális kurzusunk előtt. Aki ismeri az ilyen vállalkozások „rendezési örömeit”, az tud magának képet alkotni irodánk mostani világáról. Az írógép vígan kopog, a levelek tárgya a tanfolyamra való meghívás, az érkező posta legérdekesebb és legértékesebb levelei, a részvételre való jelentkezés, közben egy-egy ijedt sóhaj: Jaj! Ez még hátra van, ide s ide még írni kell stb., stb., ahogy ez már ilyenkor lenni szokott.

Eközben a sietés közben, ahogy mondani szoktuk, „egész véletlenül” kezembe akad az „Élet”-nek 1913. január 12.-i száma, és amint fellapozom és pihenésképpen végignézem képeit, megakad szemem Bodor Aladárnak²⁰ a „Korváltozások” című kis cikkén.

Egész munkaterünket a jelen változott kor teremtette meg, sőt júliusi kurzusunkat sem tartanók, ha a modern ember lelkének nem lenne mintegy igénye a társadalmi tevékenység, hogyan ne érdekelne tehát, hogy mit ír Bodor Aladár a korváltozásokról? Átolvasom. És az átolvasottak folytatásaképpen írom le a következőket:

Szent igaz, hogy „a formák a tartalom kifejezési módjai [...] a formák változásai a tartalom változásaival járnak”, illetőleg nyomatékosabban: a forma a tartalom szerint változik, vagy ahogy ezt valahol hallottam, „der Geist baut sich den Körper”²¹.

Átviszem ezt a szociális életre. Ez a mi világunk. Ezen a téren is igaznak bizonyul a fentebbi mondás. Tanúi vagyunk annak a spontán változásnak, melyet a külső szociális tevékenységben feltétlenül a megújult és megváltozott szellem teremtett meg rövid 15 év alatt. Ma igazán mindenki tesz és tenni akar másért. Sohan azt mondják divatból; merjük állítani, hogy nem.

²⁰ Bodor Aladár (1880–1952), író, újságíró, költő.

²¹ „Es ist der Geist, der sich den Körper baut” jelentése: „A szellem épít új testet magának” Friedrich Schiller: Wallenstein halála. Harmadik felvonás, 13. jelenet, Wallenstein. Friedrich Schiller összes drámái I. Osiris, Budapest, 2002. 741., fordította: Hajnal Gábor.

Azt a páratlan ébredést, mellyel a nemtörődömségből a cselekvés terére lépett társadalmunk, csakis belső erő idézhette elő, ez azután formákba öltözködött, és megalakította a különböző irányú és célú egyesületeket, létrehozott új intézményeket, új utakat és irányokat jelölt. Ezekbe az új formákba akarunk mi a mi kis körünkben minél több krisztusi szellemet önteni, hogy amint megteremtette, úgy éltesse is és ne engedjen tért olyan szellemnek, mely a szociális tevékenységet irányában eltéríti tőle, sőt talán ellene fordul, mint az már olyan sokszor történt. Ezért rendezzük július 1-től 5-ig a Szent István Társulat nagytermében (VIII., Szentkirályi utca 28.) szociális kurzusunkat. Az előadásokat Prohászka püspök²², Farkas Edith²³ főnöknőnk, Korányi Sarolta²⁴ tartja, no meg én. Kérem, hívja fel erre az „Élet” olvasóinak figyelmét, segítsen nekünk abban, hogy olyan tartalommal telítsük a lelkeket, hogy mikor munkálkodni, teremteni kezdenek, alkotásaiknak formáiról megismerhesse mindenki, hogy azokat Krisztus szelleme élteti.

Azt alig reméljük, hogy Szerkesztő Urat is a résztvevők közt tisztelhetjük, mivel tudjuk, hogy nagyon nagy az elfoglaltsága, de írja meg, hogy az „Élet” munkatársai közül kinek a nevére állítsuk ki a jegyet?

Szerkesztő Úrnak

Budapesten, 1914. június hó 20-án

tisztelő híve:

Slachta Margit nővér

Részlet a Keresztény Nő 1916. januári számából

Idézi: Stadler Frida: Keresztény béke.

Élet, 1916, 8. évfolyam, 4. szám, 95. old.

„Mi mondjuk, és elsősorban mi mondjuk, hogy békét akarunk – de még inkább mondjuk azt, hogy nagy gondolatokat, nagy igazságokat akarunk! Azok meghozzák a békét is, nélkülük a béke is háború, és az ördög örködik felette. Mi naponta imádkozunk a békéért, de elfordulunk a gyáva férfitől, ki nem megy, mikor a haza hívja, és lenézzük a gyöngye asszonyt, ki nem adja oda hősiessen övéit, mikor oda kell adnia. A mi ideálunk az erős, ki erőből nem harcol, mikor felsőbb igazságok békét parancsolnak, és erőből küzdve hal meg, mikor azért életét kell hagynia.”

Slachta Margit

²² Prohászka Ottokár (1858–1927), megyéspüspök.

²³ Farkas Edith (1877–1942), a Szociális Missziótársulat alapítója.

²⁴ Korányi Sarolta (1868–1935), a magyar katolikus nőmozgalom egyik alapítója.

A Magyar Nő címlapja

Magyar Nő 1918. november 23.²⁵

Néma sorfalat, magyar nők: egy könnyel, vérrel és dicsőséggel egybeforró kilencszázados tradíció határkövét teszi le a történelem a múlt és jelen mezsgyéje közé, mikor Szent István koronájának utolsó hordozói hagyják el az országot. Vonuljatok fel az utolsó tiszteletőrségre, és gyújtsátok lángra a kegyelet őrtüzeit, mert akinek lelkében ezek nem égnek, mikor megválnak a régítől, és aki nem tud úgy a történelem fejlődésének új csarnokába lépni, hogy kegyelettel zárja be a réginek kapuit, az máris árulója az új eszmének, mert hűtlenség átkával terhelten lép az új ügy szent szolgálatába. Mi hűséggel akarunk szolgálni az új Magyarországnak. Azért néma sorfalat, magyar nők, mikor Károly király és Zita királyné elhagyják a trónt. Vonuljatok fel tiszteletőrségre, és lelketekben lobogjanak magasan a kegyelet és tisztelet őrtüzei. Utolsó királyunk lemondása napján²⁶ a MAGYAR NŐ.

²⁵ Idézi: Mona Ilona: *Slachta Margit*. Corvinus, Budapest, 1997. 51.

²⁶ 1918. november 13. eckartsau nyilatkozat.

Miért és mit dolgoztunk a szovjetkormány idejében?

Magyar Nő, 1919. augusztus 23.²⁷

Mikor március 21-ikén eljutottunk az öt évvel ezelőtt kezdődő szerencsétlen háború végső következményéig, a proletárdiktatúráig, tisztában voltunk azzal, hogy az uralomra került materializmus minden erejével szét fog rombolni mindent, ami a keresztény világnézetnek hordozója. S ekkor gyorsan körülnézve és lehetőleg mérlegelve az adott helyzetet, elhatároztuk, hogy mi, mint a szociális misszióra fogadalmat tett munkások és nők, keresztény haladó és női mivoltunknak megfelelően, pozitív építőmunkával küzdünk ki magunknak helyet az új körülmények közt, és amennyire tőlünk függ, nem állunk félre és nem hagyjuk magunkat szétromboltatni, hanem keresünk olyan megoldást, mellyel elvétel és alku nélkül elfogad minket az új világrend, és így beleviszük oda azokat az erkölcsi öröket, melyeket ő ugyan tagad, de egy nap rá fog ébredni, hogy nélkülük el nem lehet.

Erre a megoldásra csak egy lehetőség kínálkozott: a termelőmunka. Minden másnál, tanításnál, újságírásnál, propagandánál, szervezésnél szellemet kellett adni vagy eladni, csak a zöldség, főzelék, tej és kosárfonás élt „politikai szabadságban”, azaz politika nélkül. S ettől eltekintve itt volt az általánosan fenyegető és rohamosan közeledő éhség. Ha nem is lehetünk enyhítésében döntő tényezők, legalább csökkenthetjük a fogyasztást saját termelésünk arányában. És itt voltak munkatársaink, akik jobb időkben évek hosszú során áldozatos szeretettel dolgoztak eszméink megvalósításáért, s kik most hirtelen elvesztették önfenntartásuk alapjait. Úgy éreztük, hogy velük szemben nekünk most kötelességeink vannak. De nem kevésbé ösztönzött minket az a vágy is, hogy bármely alakban, de legalább együtt maradhassunk.

Így vittük el²⁸ egyenruhában, melyet nem rendeletre tettünk le, nem a hatóságokra való tekintettel, hanem a zűrzavaros időkben felelőtlen utcai elemek elől való védekezésből, Garbai Sándorhoz²⁹, a tanácskormány elnökéhez az alább következő beadványt:

²⁷ Idézi: Mona Ilona: *I. m.* 52–55.

²⁸ „Slachta Margit vitte el egyedül.” Mona Ilona: *I. m.* 52.

²⁹ Garbai Sándor (1879–1947), a Tanácsköztársaság idején (1919. március 21.–1919. augusztus 1.) a Forradalmi Kormányzótanács elnöke.

„Elnök úr!

Úgy hisszük, a kormánynak egyik legnagyobb és legnehezebb feladata, hogy minél kisebb rázkódtatások között és minél gyorsabban vezesse át az országot az átmeneti időkhöz; továbbá, hogy az igazságos kiegyenlítődés az egyes társadalmi osztályok között minél fegyelmezettebben és így a javak minél nagyobb kímélésével történjék meg, és végül, hogy biztosítsa azokat az erkölcsi erőket, melyek nélkül az előttünk álló nemes célokat megvalósítani nem tudja, mert ezek nélkül az egyesek és így a tömegek nem maradnak vezetőik hatalmában, és akkor könnyen megtörténhetik, hogy a vagyonos osztályok tönkremennek anélkül, hogy a munkásság jobb életfeltételei közé kerülhetne, és az általános zűrzavarban és anarchiában az egész ország elpusztul.

Ezen válságos időkben a közügyet a következőképpen óhajtánók szolgálni: A Szociális Missziótársulat vezetésem alatt álló Országos Szervezete túlnyomó részben azon társadalmi osztályok tagjait foglalja magában, melyek eddigi helyzetüknél fogva a szakszervezeti mozgalomtól távol állnak. Egyúttal ezek azok a rétegek, melyeknek az új rendbe való beilleszkedése a legnehezebb, mert legtöbb esetben elvesztették eddigi megélhetésük feltételeit, és új megélhetési módok után kell nézniük, melyekhez szokva nincsenek, és éppen azért a kezdet nehézségein át kell őket segítenünk.

Minthogy közérdek, hogy mindenki minél előbb termelőmunkába álljon, és senki se legyen csupán fogyasztó, kérem a Kormányzótanácsot: adjon lehetőséget arra, hogy sürgősen olyan üzemeket állíthassunk be, melyek ennek a kettős problémának megoldását lehetővé teszik.

Mindenekelőtt kérem, bocsásson Országos Szervezetünknek rendelkezésére főleg a székesfővárosban és határában olyan üresen álló telkeket és meg nem művelt területeket (Vérmező, a Németvölgyi út menete, díszparkok, Város- és Népliget egyes részei stb.), melyeken haladéktalanul konyhakertészetet és baromfitenyésztést kezdhetünk, ami a fővárosnak esetleges körülzárása vagy ostromállapotba való jutása esetén a végzetessé váló élelmezési nehézségek közt fontos tényező lehetne.

Ugyancsak haladéktalanul kellene a vidékről még összeszerezhető élelmiszereket minél nagyobb mennyiségben a fővárosban összehalmazni, melyeknek konzerválása és feldolgozása ismét sok embert foglalkoztatna. Igaz ugyan, hogy ezen élelmiszerek most már főleg csak zöldségre és tojásra vonatkozhatnak, azonban most mindez értékes.

Mindkét indítvány részletes kidolgozási tervét azonnal benyújtanám, mihelyt az indítványt a Kormányzótanács a maga egészében és elvben elfogadhatónak mondja ki.

Úgy a konyhakertészettel, mint baromfitenyésztéssel foglalkozókat és az élelmiszereket feldolgozókat csoportokba szerveznők be, és így mint Országos

Szervezetünk szakcsoportjait, a maguk egészében kapcsolódók a szociáldemokrata országos szakszervezetbe, azon egyetlen kikötéssel, hogy a szakszervezet, amint azt eddig mindig hangoztatta, tekintse a vallást magánügynek, annak gyakorlásában tagjainkat ne akadályozza, és tőlük hitüket semmi alakban való megtagadását ne követelje.

Meggyőződésem szerint csakis a keresztény és a szocialista szervezeteknek ilyen összeolvadása esetén lehet elviselhető átmeneti időket remélnünk, mert ezeknek a szocialista mozgalomhoz való csatlakozása biztosítaná egyedül azokat az erkölcsi erőket, melyek nélkül a tömegek kicsúsznak vezetőik kezéből, és meg nem értve a nagyszerű eszményeket, vissza-vissza fognak azokkal élni, amire ma már nem egy példát látunk, és magukkal együtt romlásba fognak sodorni mindenkit, azokat is, akik ma az élen küzdenek jobb idők megteremtéséért.

Éppen ezért kérem a Kormányzótanácsot, segítse elő sürgősen ezt a kapcsolódást; a Szociális Missziótársulat Országos Szervezete közismert arról, hogy míg egyrészt egészen hithű, másrészt teljesen modern, és így csatlakozása a keresztény társadalomra, hiszem, hogy döntő hatású lesz; márpedig szükséges, hogy az összes osztályok mielőbb együtt küzdjenek a jobb jövőért.

Budapest, 1919. március 26.”

Garbai a beadvány elvi részét ismételtelen válasz nélkül hagyta (s így természetesen mi sem léptünk be a szakszervezetbe). Ha elfogadja, talán sok könny nem hullott volna a diktatúra idejében és talán sok könny nem hullna most. Némelyek előtt túlzottnak látszhatik ez az állítás, de aki ismerte a közhangulatot, az tudja, hogy a megtépett, megalázott és szertehullott kereszténység, ha csak egy kis lehetőséget kap, összefogott volna, és tudott volna a keresztény igazságok érvényesítéséért dolgozni bármily formák ellenére. És aki ismerte a kommunista-szocialista tényezőket, azokról is tudja – magunk tapasztaltuk –, hogy a közvetlen közeledés és megismerkedés mennyire enyhítette (eltekinthetve néhány kivételtől) a bennük dolgozó vad agresszivitást.

De Garbai az indítvány elvi részét illetőleg hallgatott, és ajánló sorokkal el-továbbított minket a termelőmunkára vonatkozó megvalósítása végett egy másik hatósághoz, innen ismét máshova, míg végül a földművelésügyi népbiztosságon rögtönzött értekezlet behatóan foglalkozott a megvalósítandó munkával. Igaz, hogy a végleges megvalósulásig még hetek teltek el, de elteltek, és a munka a Földművelésügyi Népbiztosság XI. sz. termelőszövetkezetének címe alatt és kérésében megkezdődött. Lapunk következő számaiban részletesen ismertetni fogjuk, abban a reményben, hogy olvasóinkkal éppúgy megkedveltetjük a termelést, mint ahogy mi azt megszerettük.

Slachta Margit

A SAJTÓ SLACHTA MARGITRÓL

Egyesületek

A Budai Katolikus Kör

Budapesti Hírlap, 1908. február 25.

A Budai Katolikus Kör a nagybőjt minden csütörtökén fölolvasóestét rendez, amelyet ének- és zeneszámok kísérnek. A fölolvasás sorrendje a következő: március 5-én Vay Péter gróf: A művészetek etikája; március 12-én Morvay Győző dr.: Az ember tragédiája mint katolikus költemény; március 19-én Munkácsi Kálmán dr.: Széchenyi István eszméi; március 26-án Andor József: Anya és leánya a XX. században; április 2-án Schlachta Margit: Miért támogassuk a vallásos alapon nyugvó munkásmozgalmakat?, április 9-én Hudovernig Károly dr.: Az idegesség okairól.

Egyesületek

Országos Katolikus Nővédő Egyesület

Budapesti Hírlap, 1908. március 22. 20. old.

Az Országos Katolikus Nővédő Egyesület március 2–3-tól 28-ig minden este fél hat órakor, a Szent István Társulat épületének dísztermében tartja meg második társadalmi tanfolyamát. Előadók lesznek: Farkas Edit alapítványi hölgy, Andor György prelátus. Ernst Sándor dr. országgyűlési képviselő. Schlachta Margit tanárnő, Balogh Jenő dr. és Mihályfi Ákos egyetemi tanárok.

A keresztény feminizmus szervezése

A Katholikus Kör felolvasó estélye

Pécsi Ujlap, 1911. november 28. 1. old.

A keresztény feminizmus két lelkes apostola lépett vasárnap a pécsi Kath. Kör előadó pódiumára, az egyik Farkas Edith, az országos nevű keresztény nővédelmi apostol és Schlachta Margit, a szociális Missiótársulat alelnöknője. Célja a két fennkölt lelkű asszonynak a keresztény feminizmus apostoli munkálkodásának szervezése a vidéki városokban. Megcsodáltam azt a szónoki készséget, amellyel magasztos gondolataikat, átítatva a női psyché valami mondhatatlan gyengédségével, a zsúfolásig telt terem hallgatósága előtt perspektívákba állították. Így csak az beszélhet, akinek szívében őszinte irgalom és irgalmas szeretet lakik. Mindaketten azt akarták, ami ideális lelküket teljesen átizzítja, hogy a keresztény társadalom szíve verését oda irányítsák, ahol legkevésbé kiművelt a talaj, a keresztény nővédelem hálás és munkásokra váró területeire.

Néma csendben, az ihlettség magaelmélyedésével, fogadta a hallgató közönség, mikor a bájos előadók ajakán megcsendült a szó, amely a meggyőződés programjának melegen átérzett szózata volt.³⁰

[...]

A másik előadó Schlachta Margit úrhölgy volt. Formailag is tökéletes beszédben rögtön magasröptű eszméinek praktikus oldalát mutatta be.

Miért kezdjünk munkába? Munkához kezd az, akiben van szeretet. És ez a szeretet azért van folyton ébren, mert munkájára elhagyott gyermekek, anyák, aggok, az élet száz nyomorultjai számítanak, akik támaszát nem a halál rabolta el, hanem az élet. Az erkölcsi és anyagi nyomor jajsza szívünkig hatol, és erre megindul a szeretet, a könnyörülő, az irgalmas.

Miért kezdjünk munkába? A jelenkor a szervezkedés kora. Elismerem, hogy sokan tesznek jót, sok irgalmas szív működik titokban, de ez ma már nem elég. Gyűjtsük össze a működőket. Franciaországban mennyi hit, mennyi áldásos munka megy kárba, azért, mert nincsen szervezett hatalma. Ez a szervezkedés a szeretet követelménye s a célja a segítségre szoruló embertársaink boldogsága.

Ha az ember egyedül dolgozik, ereje akárhányszor megtörik, de ahol összehatómörült erők dolgoznak az egyház vezetése mellett, ott az egyház örökifjú ereje

³⁰ Jelen kötetben csupán Slachta Margit előadását közöljük.

titáni erőt ad azok hatalmának. A magános lélek elsavanyodik; pedig láttak már elsavanyodott lelket, akik szeretetből dolgoztak, vagy szeretetből dolgozó lelkeket, akik elsavanyodtak? Miért kezdünk munkába? A haladás, a társadalmi fejlődés parancsára. Nem szabad elmaradnunk, mert ellenségeink nagyon sokat dolgoznak. Ezek közé a szempontok közé állítom be a szociális misszió társulatát. Ennek a társulatnak az alapítója hitt a gondolat hódító erejében. Ennek a társulatnak nem elszigetelt munka a programja, hanem állandó tevékenység. A társulat tagjai nem apácák ugyan, de mégis bizonyos rendi életet élnek, lemondanak családjairól, mert a szeretet munkáját csakis diadalmas lelkek tudják végrehajtani. A növédelem harcosai keressék tehát a kapcsolatot a misszió társulattal, támogassák ügyeit, alapítsák meg a vidéki városokban, mert mindnyájunknak nagy közös érdeke, hogy minél több támasztékot kapjon a magára hagyatott nő.

Napihírek

Szociális míting

Budapesti Hírlap, 1912. április 23. 11–12. old.

A *Magyar Kurír* jelenti: A Foerster-előadásoknak³¹ mintegy befejezéseként szociális mítinget tartott vasárnap este fél hét órakor a régi országházában a Szociális Misszió Társulat. Fényes és előkelő egyházi és világi férfi- és hölgyközönség töltötte meg ez alkalommal a hatalmas termet. A közönség sorában ott láttuk Csernoch János dr. kalocsai érseket. Horváth Győző dr.-t, a múlt héten felszentelt kalocsai segédpüspököt és az arisztokrata hölgyvilág számos tagját. A pompásan sikerült mítinget a kalocsai érsek nyitotta meg hosszabb beszéddel, amelyben a Szociális Misszió Társulat nemes hivatását fejtegette, és a szociális tevékenység szükségességét hangoztatta. Rendszeres jótékonytársaságot sürget, nem dilettáns munkát: amaz a nehezebb, éppen azért egész embert, tervszerű szervezkedést és szociális műveltségen alapuló tevékenységet kíván. Hangoztatta, hogy a Szociális Misszió Társulat nem a vadak között, hanem a társadalom elhagyatottjai körében akar missziót teljesíteni. A megnyitó után Slachta Margit nővér, a társulat alelnöknője tartott hosszabb előadást, amelyben szociális szempontból tette bírálat tárgyává az állam közegészségügyét, gyermekvédelmét, közbiztosságát, és az e célokra szükséges nagy kiadások okát az emberek erkölcsi fogyatékoságában kereste. Ismertette a Szociális Misszió Társulat célját és szervezetét és fölhívta a közönséget egyrészt a társulatba való belépésre, másrészt a társulati otthon építési költségeihez való hozzájárulásra. A tetszéssel fogadott előadás után Csernoch érsek mondott köszönetet a közönség érdeklődéséért. Az egyes előadások között a társulat pártfogolt gyermekei énekeltek.

³¹ „Foerster frigyes Vilmos zürichi egyetemi tanár, a kiváló szónok, diákpédagógus, aki a Szociális Missziótársulat fölkérésére már a múlt évi májusban az új városháza dísztermében két előadást tartott, most ismét Budapestre érkezett, ezúttal hosszabb időre, és április 11-től 20-ig minden nap este hat órakor a régi országháza nagyobb termében (VIII., Sándor utca 5.) a szociális kultúra eszmekörébe vágó érdekes előadások egész sorozatát fogja megtartani, amelyekre jegy kapható a Szent István Társulat egyetem-téri könyvkereskedésében, a Nővédelmi Hivatalban (Ferenciek tere 7.) és este a pénztárnál.”
Lásd: Budapesti Hírlap, 32. évf., 88. sz., 1912. április 12., 10.

A katolikus nagygyűlés

A szakosztályok ülései

Budapesti Hírlap, 1913. november 11. 10. old.

A SZOCIÁLIS SZAKOSZTÁLY ÜLÉSE

A szociális szakosztály ülésén Glattfelder Gyula csanádi megyéspüspök elnököl. Bartos János országgyűlési képviselőnek határozati javaslatát: a katolikus közéletben szerepet játszó egyéniségek kiválasztásáról, vita nélkül fogadták el. Zichy grófnak a Katolikus Tisztviselők és Női Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Szövetségének vidéki szervezeteiről szóló határozati javaslatát egyhangúan elfogadták. Slachta Margit lelkes beszédben ajánlotta az összes katolikus női mozgalmak egységesítését a Katolikus Női Tanácsban. Erre vonatkozó határozati javaslatát vita nélkül fogadták el. Károlyi Lászlóné grófné a Katolikus Háziasszonyok Országos Szövetségének és vidéki szervezeteinek pártolását és fejlesztését ajánlotta, és mint igen aktuális kérdést: a cselédkérdést fejtegette. Az idő előrehaladottsága miatt még két határozati javaslatot tárgyaltak csupán: Gonda Béla esperes-plébánosét, az egyházi szolgáltatmányok megváltásáról és Fröhwrth Mátyásét, a munkásbiztosításról.

Egyesületek

A Szociális Misszió Társulat

Budapesti Hírlap, 1914. július 3. 9. old.

A Szociális Misszió Társulat társadalmi tanfolyamának mai előadásai is változatlan érdeklődés mellett folytak le. Délelőtt Slachta Margit nővér tartott előadást a nővédelem történetéről és állapotáról hazánkban, majd folytatta előadásait délután is. Farkas Edit³² elnöknő a modern pogányság s annak társadalmi hatásairól értekezett, és ugyanerről a tárgyról tartott előadást Rónai Petra nővér.

³²Helyesen: Farkas Edith.

Vallásos mozgalmak

Székely Nép, 1915. június 8. 60. szám

Június 5-én váratlan vendége érkezett a kath. híveknek. A Prohászka és Majláth³³ püspökök felügyelete alatt álló Szociális Missió Társulat egyik tagja jött meg előzetes értesítés nélkül. Slachta Margit világi szerzetes nő. Egy kedves, finom, szimpatikus lány, kinek nevét sokan ismerjük százszámra menő okos, eszes, értékes előadásaiából, melyeket fővárosi és vidéki körútjaiban végzett.

Olyan rövid volt az idő, hogy Székely Károly esperes nem tudott hirtelenében az első előadásra termet szerezni a napok óta tartó sorozások miatt, s így az a szokatlan meglepetés érte szombaton este a templomba menőket, hogy ott hallhatták Slachta Margit missziós nővér első beszédét. A nővér összes előadásairól következő számunkban lesz szó.

Slachta Margit előadásai

Székely Nép, 1915. június 12. 62. szám

Ez a kedves misszió-nővér úgy áll az emelvényen a maga végtelenül rokonszenves szerény egyszerűségében, hogy akik látták őt ott a polgári leányiskola termében, csak szeretettel emlékezhetnek meg Slachta Margitról. Csupa meggyőződés, sugárzó béke és harmónia egész megjelenése, és amit mond és ahogyan mondja olyan vonzóan kellemes és egyszerű, amilyen csak cikornya nélkül való magasan járó lelkek tulajdona lehet. Finom bájjal és csodaszép, nyugodt, kedves formában, súlyos, nagy igazságokat vázolt háborús társadalmunk lelki motívumaiból. Ezt az előadást mindenkinek meg kellett volna hallgatnia! Beszédének másik része a rokkantak felkarolása és kiképzése volt, és erre vonatkozólag érdekes képeket mutatott be, vigasztalásul a csüggedőknek.

Utolsó előadása a növédelem és cselédkérdés ügye volt. Világosan, szépen vázolta ennek fontosságát, és rövidesen rátért a szervezés tényére. Végre is ez volt a lényeg, azért közbeszólásainkkal nem is késleltettük a Nővért ebben, bár szándékomban volt elmondanom egyet s mást, hiszen e téren voltak megfigyeléseim úgy a cselédtartók, mint a cselédek világából. Ha az időből telt volna, szívesen szóltam volna, annál is inkább, mert a kedves Nővér egy régebben kiadott röpiratomból idézett részleteket.

Hét év előtt szívem-lelkem erejével küzdöttem a cselédvédő egyesületért. Az egyén, a vallás, az erkölcs szempontjából és nemzeti érdekből, mikor a székely leányok elhelyezését és felügyeletét tűztem célul. A nemes lelkű gróf Majláth³⁴ püspök, dr. Nagy György akkori országgyűlési képviselő és László Gyula, a napokban elhunyt iparkamarai titkár és a Székely Társaságok Szövetsége támogattak lelkesen. Ők nyomatták ki röpiratomat ezer példányban, és szétküldözték az országban. Idegen városokból sokan kértek útmutatást ez ügyben. Csak itt, helyben hullott rám sok tövis és sok kő. Ez a fogalom, hogy cseléd: távol állt a lelkektől. Van jogom e fölött panaszkodni, mert átéltem az úttörők sorsát. De ma büszke vagyok ama tövisekre és kövekre, melyek eszmehirdető utamban rám hullottak, mert hiszen a kedves Nővérenek évek múltán könnyebb volt a lelki szántás. Egy kis tréfával élve, vigasztalhatom magamat azzal, hogy megelőztem a kort!

³³ Majláth Gusztáv Károly (1864–1940), erdélyi püspök.

³⁴ Lásd előző lábjegyzet.

A valóság pedig az, hogy az igaz gondolatok nem hálnak meg, csak elalszanak. A nemes törekvések megérnek az időben, mert Isten lelke van bennük. Ma az emberi lélek fogékonyabb, a lelki talaj puhább, a termés biztosabb. Engedjék meg nekem azt a diadalmas büszke örömet, mely betölti lelkemet, mikor Isten, a kedves missió- nővér szavai nyomán életre keltette lelkem álmait. Ó vannak, vannak még ilyenek a szívemben, és én türelemmel várom az időt, mely megszenteli azokat is...

Slachta Margit megalakította a nővédelem egyik legsürgősebbjét, a cseléd-védő egyesületet. A kezdőlépések megtevésére vállalkoztak ott rögtön: Barabás Mária igazgatótanítónő, dr. Fogolyán Kristófné és Künnle Ilus – és bár azóta sokféle kötelességet vállaltam magamra s újakra csak úgy telnek az időből, hogy egyik-másikat talán el kellene hanyagolnom, mégis valószínűleg én is részt kérek oly munkában, mely lelkem célja volt már akkor, mikor csak ellenségeket és nem megértőket láttam magam mellett. Magától értetődően tagjai a szervező egyesületnek a helybeli római katolikus lelkészek.

Szabadjon itt valamit megjegyezni, Slachta Margit, a Szociális Missió Társulat tagja. Világi szerzetesnő, teljes apáca fogadalmakkal. A Missió Társulat Prohászka és Majláth püspökök védnöksége alatt áll, Farkas Edith alapítványi hölgy főnöksége alatt. Ezekből kifolyólag ugye, az elbódítási szándék vádja nélkül, Slachta Margit nem beszélhetett más vallású cselédek szervezéséről? Ez természetes. Ő a maga szellemében és küldetésében jött és végzett nagyszerű szociális teendőket. De én úgy gondolom: ebből társadalmi kérdést kell csinálni. Több okból. Ha a katolikusok felkarolnak katolikus cselédeket, talán az a másik nemesebb érzésű cselédleányka is vágyani fog abba a tisztító légkörbe, mely az ő társát vezeti, támogatja. És annak a másik kis cselédnek nem lesz ily lelki társas otthona! Tehát emberileg nem igazságos az ő mellőzése. A másik szempont az, hogyha a cseléd társ mellőzve van: igyekszik lebeszélni, más utakra csábítani, lerontani azt a jó hatást, melyet bizonyára sok nehézséggel fog elérni a katolikus nővédő egyesület, de a legkisebb nemesítő hatást áldásosan meg fogják érezni a háziasszonyok.

Feltétlenül kíváncsi tehát, hogy minden kis cselédleány megtalálja a maga lelki otthonát. Bizonyára akad a más vallású úrhölgyek között is 3-4, aki összeáll, és megalakítja a maga nővédelmi intézményét, mert amint a Nővér is jelezte, így lesz teljes ez a cél. Hogy miben áll ez – az részletkérdés, melyet itt nem ismertethetek; a cél röviden ez: lelki nemességre, jóságra nevelni, és rossz társaságból mindenféle komoly és vidám elfoglaltsággal távol tartani a cselédeket oly időben, mikor amúgy is minden háziasszony kimenőt ad cselédjének.

Félreértés ne támadjon e mozgalmából. Az új egyesület nem a cseléd tartók ellen alakul, hanem az ő érdekükben, mikor az emberben szunyadó nemes érzéseket igyekszik majd életre kelteni s pótolni oly erkölcsi tanításokat, melyekhez az a cseléd gyermekkorában hozzá nem juthatott. Aki Brassóba megy egy vasárnap délután, ne Flagnerhez menjen fagylaltozni, hanem a zárdába tekintsen be.

Könnyet csalt a szemembe, amit ott láttam. Száz cselédleányka imádkozott, tanult, diskurált, játszott, szaladgált, táncolt. Mindenütt velük az apáca, dalban, táncban, imában. Úgy érzi az a névtelen kis senki, hogy az az apáca neki lelki anyja. Megöleli, megcsókolja amikor jön, amikor megy! Soha se láttam szebb képet!

Talán a mi világi társadalmunkban nem fogunk találni ennyi lelki készséget az úrhölgyek részéről, mint amennyivel Isten kegyelme az apácákat megáldotta – de akinek nemes szíve, vallásos lelke, emberszerető érzése van, azoknak akarata összetalálkozik a krisztusi szeretet jegyében, és meg fogja mutatni az utakat, melyen haladniuk kell!

Slachta Margit dr. Künnle Tivadaréknál volt szállva, hétfő délután Szentkereszty báróné³⁵ hívta meg Árkosra. Székely Károly esperes köszönő beszédében a viszontlátásra búcsúzott a Nővértől. Ezt a viszontlátást kérjük és reméljük a hallgatóság nevében is, mely minden szavát lelki gyönyörűséggel hallgatta.

Ádám Éva

³⁵ gróf Jankovich-Bésán Endréné Szentkereszty Janka (1880-1933).

Háborús konferenciák

Székely Napló, 1915. június 22. rendkívüli kiadás

Vasárnap kezdette meg városunkban Slachta Margit nővér, a Szociális Missziótársulat hivatalos kiküldötte – háborús konferenciáit szép számú intelligens nőpublikum feszült érdeklődése mellett. Maga Bernády³⁶ főispán is ott volt a megjelentek között és a Vöröskereszt egyeslet tagjai, derék elnöknőjük, Sényiné vezetése alatt.

Slachta Margit mihelyt városunkba érkezett, Kovrik Jánosné vöröskeresztes hölgy szíves kalauzolása mellett a Vöröskereszt kórházát tekintette meg, és ott a vezető öz. Bissingen grófnő³⁷, Bissingen és Hatfaludy konteszek³⁸, Reicharsberg kórházi orvos a legnagyobb szívéllyel fogadták. Margit nővér végignézte az összes kórtermeket, s csodálkozását fejezte ki a kórház szép berendezése s gazdag beruházása felett.

Ilyen impressziók után csak lelkes hangulattal kezdhette meg első előadását. Kíváncsian vártuk, hogy elröppjön ajkairól az első szó, és amikor beszélni kezdett, úgy éreztük, mintha egy aranyszavú csengő csendült volna meg valami nagy, ünnepélyes, fontos aktus megkezdéséhez, mert nagy, fontos, magasztos gondolatok, a keresztény magyar nőnek eszméi, ideáljai, törekvései, céljai, feladatai, kötelességének megértése és mélyes átélése hevíti, tüzezi Slachta nővér lelkét. Eszmék, a gondolatok, az érzések értelem, szív bőségéből beszél, s minden gondolatának mázsás súlyt ad az a mély meggyőződés, amelyből minden egyes szava fakad.

Megnyitóbeszédében azon tény igazságáról győzt meg, hogy a társadalmi bajoknak, a szociális mizériáknak legfőbb oka nem materiális, hanem etikai természetű, s épp ezért, aki e bajokon segíteni akar, annak etikai alapra kell helyezkednie, mert máskülönben szociális munkát végezni nem lehet.

Az alap tehát amelyen Slachta konferenciái mozognak, a látószög, melyből kiindulnak a hit és az etika, mert ezek fogyatékosága, hiánya, kipusztulása az oka a fönforgó társadalmi bajoknak, sőt még magának az emberiség legnagyobb szegényfoltjának, a háborúnak is, mert „mióta a vér és vas csatája minden fantáziát fölülmuló szörnyűséges realitással viharzik körülöttünk, valahogy másképp látunk mindent, mint annak előtte.”

³⁶ Bernády György (1864–1938), 1900. december 24-től főispán.

³⁷ Bissingen Erzsébet

³⁸ Jelentése: grófnő

Slachta Margit konferenciái

Székely Napló, 1915. június 26. 97. szám

A tegnap fejezte be Slachta Margit, a Szociális Misszió Társulat alelnöknője háborús konferenciáit. Az első előadástól kezdve az utolsóig szép számú intelligens publikum hallgatója volt. Úgy látszik, hogy intelligens katolikus hölgyközönségünk felismerte Slachta Margitban azt a modern katolikus nőt, akinek ajkairól a szavak nem frázis, hanem valóságként hangzanak el, akinek az az egyetlen célja, hogy lelkeket, apostoli missziót teljesítő lelkeket keressen, mert társadalmi életünk vérző sebein csak ilyen lelkiütlel segíthetünk. Ennek a lelkiütlelnek pedig a forrása a krisztusi kereszténység, amelyből mint a termő földből az arany kalász kell, hogy kihajtszon minden szociális-karitatív akciója, legyen az akár a hadiárva, özvegyek ügyének, akár pedig a rokkantak, sebesültek ügyének felkarolása, most a háború meglévő társadalmi bajainkat újakkal tetézte, és ezeket a bajokat Slachta Margit mélyes intencióval és átéléssel vette észre, és így is tárta hallgatónépe elé, nem csoda tehát, ha mint méh a virág kelyhén, úgy csüngött hallgatósága előadásain, amelyek jó másfél óráig tartottak mind a három alkalommal, de ha még egyszer annyi ideig tartottak volna is, akkor is szívesen hallgattuk volna, mert Slachta Margit nemcsak a szónak, a beszédnek, hanem a lelkek megfogásának, meghódításának valóságos művésze.

Minden egyes gondolatával újabb és újabb oldalról ragadja meg hallgatónépségét. És nincs senki, kinek lelkében mélyebb missziókat ne idéztek volna fel előadásai, és tisztultabb, nemesebb életfelfogásra ne ösztönözték volna.

Erősen hisszük, hogy az az ige, amelyet a Szociális Misszió-Társulat kiküldötte a városháza dísztermében behintett, belevetett az intelligens katolikus hölgyközönség szívébe, nem lesz kösziklára esett mag, hanem nemsokára ki fog belőle hajtani a szociális élet törzsese mezején a keresztény karitás zöldellő vetése.

Hírek

Nők a háborúban

Ellenőr, 1915. július 17. 1. old.

Slachta Margit, a pesti Szociális-Misszió Társulat főtitkár nője, a nemesebb értelemben vett feminizmus előharcosa a hét végén városunkba érkezik. Három előadást tart a „Nők kötelességei a háborúban” címen. Erdély városait bejárva, mindenütt páratlanul lelkes fogadtatásban volt része. A tanácsház dísztermében tartandó előadásokról a rendezőség értesítést ad ki.

A fehér-estély

Kecskeméti Napló, 1916. december 8. 1. old.

A holnapi fehér-estély az előjelekből ítélve legkiemelkedőbb s legfényesebb sikerű estélye lesz az őszi szezonnak. A kath. Leányklub fáradhatatlan vezetősége olyan kedves s emellett tanulságos programot tudott összehozni, ami méltán váltja ki a lehető legnagyobb érdeklődést. Így Schlachta Margit Szociális Missziótársulati nővér nagy értékű felolvasása maga megérdemli a legteljesebb érdeklődésünket. Schlachta Margit nővér nagy tudású s vonzó témájú felolvasásai nálunk s a fővárosban is a legnagyobb látogatottságnak örvendenek. Mohácsy Lajosné úrnő a záróbeszédet tartja, s mindenki a legnagyobb figyelemmel fordul a kecskeméti katolikus női mozgalom e nagy műveltségű, előkelő úrhölgye felé. Érdekessége lesz a fehér-estélynek a pesti testvér leányklub vendégszereplése, amelynek tagjai közül Markovits Nelly szavalattal szerepel a műsoron. Éppen a fővárosi vendégekre való tekintettel az 5 óra helyett fél 5 órakor kezdődik a fehér-estély. A vezetőség kéri a vendégeket, hogy pontos időben s a hölgyek kalap nélkül szíveskedjenek megjelenni. A jegyeket még csütörtök reggel árúsítja a Misszió hivatala, délután pedig a pénztár. A részletek műsora következő:

Gamauff-Sik – Jelige. Előadja a Leányklub énekkara.

Megnyitó. Tartja Tóth Irén, a Leányklub elnöke.

Tasti – Add vissza nyugalmam. Leoncaallo: Madárdal. Énekli Rapcsányi Andrea úrleány.

Felolvasás. Tartja Slachta Margit szoc. misszió nővér.

Buttykay A. – „Variációk” egy magyar népdal felett. Zongorán előadja Csomák Elemérné úrnő, zenetanár.

Szaval Markovits Nelly úrleány, a budapesti Leányklub tagja.

Zárszó. Mondja Mohácsy Lajosné úrnő.

Schumann. A diófa. Énekli a Leányklub énekkara. Az énekkart Csomák Elemér úr vezeti, s ugyancsak ő látja el a zongorakíséretet is.

Szociális előadás!

Székel Nép, XXXVI. évfolyam, 30. szám, 1918. április 3.

A Szociális Misszió Társulat Helyi Szervezete³⁹ örömmel hozza a mélyen tisztelt közönség tudomására, hogy sikerült megnyerni budapesti beltágjai közül

SLACHTA MARGIT nővért,

a szociális problémák egyik legismertebb kiváló harcosát arra, hogy fáradságot nem kímélve leutazzék, és egy mindnyájunkat erősen foglalkoztató témáról, a

„Keresztény feminizmus”-ról

felhívjuk itt előadást tartson.

Az előadás folyó hó 18-án, csütörtökön délután pontban fél 6 órakor lesz a Vármegegyház nagytermében.

Belépti díj nincs. Pontos megjelenést kérünk.

A szociális iskola megnyitása

Schlachta Margit nővér Pécssett

Dunántúl, 1919. október 7. 4. old.

Pécs, október 6.

A hiányokat pótló szociális iskola megkezdte Pécssett is áldásos működését. A mai nehéz idők, az alapjaiban felforgatott társadalmi élet minden tekintetben szükségessé teszik ezt a szervezkedést a szociális élet helyes fejlődése felé.

A Szociális Missziótársulat ismert beltágja, Schlachta Margit nővér, egyike a legkiválóbb női előadóknak ma este érkezik Pécsre, hogy a pécsi szociális iskola célját és rendeltetését kifejtse. A Missziótársulat alapító főnöknője ugyanis az „Ot-tokár” hadiáravaház megnyitásánál lévén elfoglalva, a Pécssett való megjelenésben akadályozva van.

A szociális iskolát, mely iránt az eddig jelentkezett hallgatók számából is következtetve városunkban igen nagy az érdeklődés, október 8-án hétfőn du. 5 órakor nyitják meg a püspöki joglíceum dísztermében. A megnyitóbeszédet az iskola fővédnöke, Zichy Gyula gróf pécsi megyés püspök tartja, utána pedig Schlachta Margit nővér felkéri újból mindkét tanfolyam hallgatóit, valamint a szociális iskola iránt érdeklődőket, hogy ezen megnyitó előadásra az előbbieket teljes, az utóbbiak pedig minél nagyobb számban megjelenni szíveskedjenek.

A második tanfolyamra (társadalmi tanfolyam) jelentkezni október végéig lehet.

³⁹ Sepsiszentgyörgy

II. 1920-1922

BEVEZETŐ: 1920–1922

Az 1920–1922 közötti időszakban került Slachta Margit a nagy nyilvánosság elé. Ebben az időszakban kezdenek megjelenni az országosan ismert sajtótermékekben a Slachta Margittal kapcsolatos beszámolók, valamint vele készült interjúk, cikkek.

Slachta Margit 1920. március 25-én a Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártjának képviselőjelöltjeként a főváros I. kerületének pótválasztásán a 10 187 leadott szavazatból 5471 szavazattal bejutott a Nemzetgyűlésbe,⁴⁰ ezáltal hazánk első női képviselője lett. Mandátumát 1920. március 27-én vette át, másnap a Szentháromság terén ünnepélyes nagygyűlést szerveztek tiszteletére.⁴¹

Az első világháborút, valamint a forradalmakat követően, 1920. február 16-án ülésezett először a Nemzetgyűlés, amelynek feladata az alkotmányos válság megszüntetése, a rendkívüli állapotokból adódó megnövekedett sürgős törvényhozási teendők elvégzése volt.⁴² Ebben az időszakban az egymást követő kormánybucások is nehezítették a törvényalkotás folyamatát.⁴³ A Nemzetgyűlés az államfői hatalom ideiglenes gyakorlójává a kormányzót választotta meg,⁴⁴ Horthy Miklós a kormányzói jogkört 1920. március 1. és 1944. október 16. között töltötte be.

A sajtó ebben az időszakban elsősorban Slachta Margit nemzetgyűlési tevékenységére⁴⁵ fókuszált, számos tudósítás jelent meg felszólalásai kapcsán.

⁴⁰ Mona Ilona: *I. m.* 78.

⁴¹ E jeles eseményről 2020 végén a Filmarchívum „nitro raktárából” került elő egy 85 méteres, eredeti nitro kameranegatív snittekből összeragasztott tekercs, „Ünnepség” címen, amelyet a Filmarchívum rekonstruált. Lásd: Torma Galina: 100 éves filmfelvétel került elő az első magyar képviselőnőről, Slachta Margitról. NFI, 2021. január 15. <https://filmarchiv.hu/hu/aktualis/hirek/slachta-margit> (Letöltés: 2022. augusztus 1.)

⁴² 1920. évi I. törvénycikk indokolása az alkotmányosság helyreállításáról és az állami főhatalom gyakorlásának ideiglenes rendezéséről, Általános indokolás.

⁴³ A kormányfői poszton Simonyi-Semadam Sándort, gróf Teleki Pál követte, majd gróf Bethlen István volt a miniszterelnök.

⁴⁴ 1920. évi I. törvénycikk az alkotmányosság helyreállításáról és az állami főhatalom gyakorlásának ideiglenes rendezéséről.

⁴⁵ Slachta Margit nemzetgyűlési felszólalásait lásd bővebben: (Szerk.) Petrács Éva – Schlachta Boglárka Lilla – Szabó Róbert: *Slachta Margit beszédei a magyar parlamentben*. Barankovics István Alapítvány – Gondolat Kiadó, Budapest, 2021. 21–136.

SLACHTA MARGIT ÍRÁSAIBÓL

A Nemzetgyűlés 33. ülésén, 1920. április 23-án hangzott el Slachta Margit első beszéde a törvényhozás házában. Első felszólalásában vallási meggyőződéséhez hűen a keresztény Magyarország újjáteremtésének szükségességét hangsúlyozta, emellett beszédében kiemelte a nők társadalomban betöltött szerepét, a Horty-korszak kezdő időszakának számos szociális, illetve közérkölcsei problémáit, valamint kitért az iskolareform kérdésére is.⁴⁶

Komoly visszhangot váltott ki, hogy az árdragító visszaélések kapcsán a nőkre is ki kívánta terjeszteni a botbüntetést mint büntetési nemet.⁴⁷ Szintén nagy figyelmet kapott IV. Károly Őfelsége uralkodói jogainak és a Habsburg-ház trónörökösödésének megszűnéséről szóló törvényjavaslat kapcsán királypárti, konzervatív nézetein alapuló beszéde.⁴⁸ Slachta Margit, ahogyan Mona Ilona fogalmaz: „Horthy csendes, ám nyílt ellenzéke volt”.⁴⁹

Slachta Margit további nemzetgyűlési felszólalásainak központi témái közé a női választójog, a nők kérdése és a nők helyzetének javítása, a szegénység és nyomor okainak a feltárása, illetve megszüntetése volt, például: iskolanővéri szolgálat bevezetése, nők képvisellete az iskolaszékekben és a gyermekvédelemben, Nagyatádi-féle földbirtokreformon belül egyenjogúság a nőknek, a letartóztatottak és internáltak jobb ellátása stb.⁵⁰

A képviselői feladatok ellátása mellett továbbra is aktívan folytatta hivatását a Szociális Missziótársulatban. Az első nemzetgyűlési ciklusát követően azonban visszavonult a politikától, és az 1922-es nemzetgyűlési választásokon nem indult.⁵¹

Schlachta Boglárka Lilla

⁴⁶Nemzetgyűlési napló, 1920. II. kötet, 33. ülés, 1920. április 23. Lásd: (Szerk.) Petrás Éva – Schlachta Boglárka Lilla – Szabó Róbert: *Slachta Margit beszédei a magyar parlamentben*. Barankovics István Alapítvány – Gondolat Kiadó, Budapest, 2021. 26–34.

⁴⁷Nemzetgyűlési napló, 1920. III. kötet, 63. ülés, 1920. június 18. Lásd: (Szerk.) Petrás Éva – Schlachta Boglárka Lilla – Szabó Róbert: *Slachta Margit beszédei a magyar parlamentben*. Barankovics István Alapítvány – Gondolat Kiadó, Budapest, 2021. 38–40.

⁴⁸Nemzetgyűlési napló, 1920. XIII. kötet, 260. ülés, 1921. november 5. Lásd: (Szerk.) Petrás Éva – Schlachta Boglárka Lilla – Szabó Róbert: *Slachta Margit beszédei a magyar parlamentben*. Barankovics István Alapítvány – Gondolat Kiadó, Budapest, 2021. 86–92.

⁴⁹Mona Ilona: *I. m.* 215.

⁵⁰Kiss Mária Rita: „Mások sorsát fogadd szívedbe!” Slachta Margit keresztény közéletisége. In: (Szerk.) Petrás Éva: *A modern magyar katolikus politizálás arcképcsarnoka*. Barankovics István Alapítvány – Gondolat Kiadó, Budapest, 2019. 59–60.

⁵¹„Margit nővér nem kapott főnöknői engedélyt, hogy elfogadhassa a jelölést. Pontosabban Farkas Edith feltételhez kötötte: indulhat, ha »szabad királyválasztó«-ként indul. (A szabad királyválasztók Horthyt akarták királynak.) Margit nővér, az elvek embere, nem adja fel legitimista meggyőződését, inkább visszavonul.” Mona Ilona: *I. m.* 107.

Két levél

Nemzeti Ujság, 1920. március 25. 3. old.

I.

Abból az alkalomból, hogy a budapesti I. választókerületben a választási harcok odáig fajultak, hogy röpiratokban és plakátokon pártunk hivatalos jelöltjét méltatlanul megtámadják, kötelességünknek tartjuk a következőket kijelenteni:

Schlachta Margitot a Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártja nagysikerű politikai működéséért jelölte. Ez kvalifikálja őt képviselőségre, úgyhogy valóban felesleges volna jótékonyága révén keresnie az érvényesülést.

Emlékeztetjük azokat, kik oly hamar felejtene, hogy ő volt az, aki 1918 decemberében, a Károlyi-kormány alatt, mikor a férfiak ezt mind kilátástalannak mondták, a keresztényszociális párt megszervezését a fővárosban megkezdte, és erre a célra oly női gárdát gyűjtött maga köré és iskolázott be, amely Budapesten 1920. január 15-én 22 mandátum közül 15-öt szerzett meg a Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártjának.

A Schlachta Margit vezetése alatt álló női tábor tartotta meg a román megszállók minden tilalma ellenére azokat a keddi vigadói nőgyűléseket, melyek az akkori politikai élet központjaivá lettek, és egyedüli alkalmakká váltak politikai vezér férfiak megnyilatkozásaira.

Hogy rátérjünk az ellene felhozott vádakra, talán mégsem egészen jóhiszemű állítás a »közfogyasztástól elvont« élelmiszerekkel való »lélekvásárlás«.

Nem is szólva arról, a Szociális Missziótársulat Slachta Margittal együtt Budapest népének mennyi élelmiszert gyűjtött a Dunántúlon, amikor az I. ker. párt élelmi akcióját megkezdte, még Slachta Margit ott jelölve nem volt, a beszerzett élelmiszerekre a most vádat emelő frakció tagjai éppúgy jegyezték, illetve ebben éppúgy részesültek, mint bárki más, a Ker. Nemzeti Egyesülés hívei közül.

A nemzeti hadsereg tisztjei becsméréseinek vádját nem is érdemes cáfolni, hiszen még nem is volt nemzeti hadseregünk, mikor az az eset történt, melyre egyik plakátunk hivatkozik. Különben is a felhozott eset tendenciája egy önvallomás tanulságának levonása volt és nem becsmérés.

Ne tévesszen meg senkit tehát semmiféle plakátharc. Slachta Margit jelölése azt a Szociális gondolatot jelenti, hogy női képviselő is legyen a nemzetgyűlésen.

A Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártjának I. választókerületi pártszervezete
Joanovich Pál ny. államtitkár, pártelnök.

II.

Tisztelt Szerkesztő Úr!

Most veszem kézhez a Kacagj, Európa! című röpiratot, melyet utolsó slágernek szántak ellenem és melyre már plakáton nincs idő válaszolni.

Ha a *Magyar Nőben* írt közleményem felét tendenciózusan ki nem hagyták volna a röpirat szerzői, és ha a Garbaihoz intézett beadványnak más mondataira hívták volna fel a közönség figyelmét, minden gyermek észrevehetné – az ítélni tudók így is tisztán látják –, hogy hogyan »nyújtottam én kezét a vörös rémnek«.

Hogy azonban nem voltam olyan »naívvul tudatlan«, amilyennek az ellenpárt feltüntetni akarna, az már az idézetekből is kitűnik; mert szóról-szóra előre megmondtam már márc. 26-án (akkor kelt a beadvány), hogy mi fog történni, hogy fog elpusztulni az ország, ha azok a népboldogítók le nem tesznek durva materializmusukról. Sőt azt is megírtam Garbainak beadványban, hogy a visszaélésekre már most is vannak példák; és abban az időben ezekhez talán több bátorság kellett, mint az elmeneküléshez.

Egyébként felesleges fáradág volt ezért a szenzációs felfedezésért a miniszterelnökségi sajtóirodában, múzeumokban stb. kutatásokat végezni, és végül a lapot az ügyészségtől a »népjóléti miniszter nevében« (?) kikérni, mikor a diktatúra bukása⁵² után mi magunk közöltük azt le a *Magyar Nőben* 10 000 példányban. Miért nem támadtak meg érte akkor?

Szerkesztő úrnak tisztelő híve:

Slachta Margit

A politika eseményei

Az első nő-képviselő

Pesti Hírlap, 1920. március 28. 3. old.

A *Pesti Hírlap* szombat reggelre jelentette, hogy ez első választókerületben Slachta Margitot választottak meg; 5471 szavazatot kapott. Csillei Andrásra 3142 szavazat esett, dr. Szentirmay Ernőre 817, Török Elemérre 567.

A mandátumot szombaton délután adták át Slachta Margitnak a várbeli előljáráságon, dr. Vályi Sándor választási biztos, a szavazási statisztika ismertetése után üdvözölte a „nagyságos nemzetgyűlési képviselő úrnőt”, és hitének adott kifejezést, hogy az I. választókerület választói meg fogják találni azokat a kiváló erkölcsi, szellemi és lelki kvalitásokat, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az előttünk álló állam-újjaépítő munka sikeres legyen. Beszéde után a jelenlevők nagy éljenzése közben átnyújtotta Slachta Margitnak a mandátumot, aki rövid beszéddel válaszolt:

„Mint egy szent feladatot, úgy veszem át ezt a mandátumot, és ígérem, hogy minden erőmmel, minden akaratommal, lelkem minden energiájával szolgálni fogom a kerület érdekeit. Tudom, hogy sokan vannak, akiket öröm hat át, hogy az I. kerület megtette ezt a reformlépést, de tudom, hogy sokan vannak olyanok is, akik meggyőződésből siratják azt, hogy az I. kerület szakított a tradíciókkal. Hiszem, remélem és bízom benne, hogy rövid idő múlva nem lesz ember, aki szomorkodnék emiatt. A felvilágosodottan gondolkozókon kívül a gondterhelt, síró emberek nagy tömege választott meg engem, éppen azért programom első pontja a demokratikus haladás és az élet terhei alatt görnyedező kisemberek érdekeinek képviselete lesz, második pontja pedig a szent kereszténység.” – Beszéde végén a választási biztosnak mondott köszönetet a választás pártatlan vezetéséért, mire az ünnepély a Himnusz eléneklésével véget ért.

Vasárnap délben nagygyűlésen, a Szentháromság-téren ünneplik a képviselőnőt.

⁵² A Tanácsköztársaság 1919. március 21. és augusztus 1. között állt fenn.

Az első nőképviselő mandátuma
Pesti Hírlap, 1920. március 30. 2–3. old.

A nemzetgyűlés első nő-képviselőjének, Slachta Margit missziósnővérnek vasárnap délben adták át a főváros első kerületének megbízólevelét meleg ünneplés keretében. A Szentháromság-téren több ezer választó gyűlt össze, akiknek nevében Joannovich Pál államtitkár üdvözölte az új képviselőt, és átnyújtotta a megbízólevelét. Slachta Margit megköszönve a kerület bizalmát, többek közt így szólt:

„Azt hiszem, széles e hazában nincs mandátum, amelyhez annyi ima, annyi mélységes jóakarát, annyi lelki munka, hűség és odaadó fáradság fűződik, mint ehhez, amellyel megtiszteltek, s ezért úgy veszem azt át, mint egy imakönyvet, mint egy parancsot, hogy az én szociális irányzatom felett az imának, a keresztnek kell mindenkor őrködnie. Tudom, hogy másképpen eltévedünk, mert anélkül a Marseillaise vetne véget a szociális gondolatnak, és hogyha ettől eltérnénk, vörössé lenne ez a program, akármilyen ígéreteket is tartalmaz.”

Haller István kultuszminiszter beszélt ezután, reményének adva kifejezést, hogy az új irányzat izzó szociális érzéstől és felebaráti szeretettől áthatott közszellemet fog tudni teremteni. A mi kereszténységünk nem a civakodó, hanem a szerető, a könnyeket letörölő kereszténység. Huszár Károly azt fejtegette, hogy a nők érdeme, hogy megőrizték a magyarság számára a kereszténység erkölcsi kincsét. Az első nőképviselőtől nem szentimentális szavakat várunk a parlamentben, hanem azt, hogy a XX. század modern leányához méltó módon vegyen részt a jobb jövőért folytatott munkában. Bernád Ágost, Nagy Emilné⁵³, a magyar munkások nevében pedig Varjú Antal üdvözölte az első magyar nőképviselőt.

⁵³ Göllner Mária (1894–1982), magyar művelődéstörténész, antropológus, a magyarországi Waldorf-pedagógia megalapítója.

Nyílt levél minden keresztény magyar nőhöz
Nemzeti Ujság, 1920. október 15. 4. old.

Keresztény magyar nők!

Rövid néhány hét múlva tárgyalja a nemzetgyűlés a választójogot ideiglenesen szabályozó rendelet helyett a végleges választási törvényjavaslatot. Ez a törvényjavaslat minket a legközelebből érdekel, mert úgy aktív, mint passzív választójogunkat törölni akarja egyelőre a megyei és községi választásoknál is.

Politikai egyenjogúsításunk óta még nem volt alkalmunk állampolgári jogainkról és kötelességeinkről országos gyűlés keretében tárgyalni, most azonban megragadjuk erre az alkalmat, amikor vidéki testvéreink közül oly sokan vannak a katolikus nagygyűlés alkalmából Pesten, és kérjük a keresztény politika alapján álló protestáns testvéreinket is, hogy jöjjenek fel minél nagyobb számban, és vegyenek részt a nagygyűlés után való napon okt. 27-én tartandó demonstratív női nagygyűlésünkön, melyen ebben a kérdésben nyilatkozni akarunk, mert nem lenne hozzánk méltó, ha némán néznők ezt a visszafejlődést, és nem tennénk meg mindent annak megakadályozására. A nő választójoga nem pártpolitikai kérdés: a keresztény kultúrtársadalomnak, a keresztény világnézet uralmon maradásának és az emberi igazságosság érvényesülésének kérdése ez. Jöjjenek össze tehát haladéktalanul az ország minden községének hitbuzgalmi, karitatív, szociális, gazdasági és kulturális női egyesületei: tartsanak helyi gyűlést ebben a tárgyban, szerkesszék meg a nemzetgyűléshez intézendő memorandumaikat, írják alá egyesületi vezetőik, hozzák fel okt. 27-re, hogy nagygyűlésünkön átvéve, a következő napon beadhassam azokat a nemzetgyűlésnek.

Keressék meg képviselőiket, kérdezzék meg állásfoglalásuk felől, és fejezzék ki nyíltan előtűk azt, hogy a mi hűségünk és állhatatos kitartásunk nem az embernek szól, hanem az eszmének, melyet az képvisel, és ha a kettő közül választani kell, mi mindenesetre az eszméhez és igazsághoz szegődünk. Keresztény magyar nők, mi még nem vívtuk meg Magyarországon a keresztény és materialista világnézet harcát. Most, az öt éves háború, bolsevista dúlás és a román megszállás utáni súlyos gazdasági veszteségeket kell előbb pótolnunk, aztán jön a folytatása annak, ami most még csak a kezdet kezdetén áll, és amit a „Keresztény Magyarország” jelszavában adtunk ki: Keresztény magyar nők, vonuljatok fel és követeljük magunknak, hogy hagyják meg fegyvereinket, mert ha kiűtik azt kezünkől, talán

előre eldöntötték a kereszténység és a közérdek ellenségei javára a csatát. És ha vannak, akik még nem egészen értenek minket, azoknak el akarjuk mondani pártpolitikai szenvedélyek nélkül, tárgyilagosan, meggyőződéssel, egységesen és ünnepélyesen, mi, a nagy világégést és nemzeti vihart átélte asszonyai és leányai e hazának, hogy mit gondolunk, mit érzünk és mit akarunk ebben a kérdésben, és mit várunk attól a kormánytól és annak a nemzetgyűlésnek tagjaitól, mely mögött a legnehezebb időkben is zártan sorakoztunk. A nagygyűlésen való viszontlátásig:

Slachta Margit

Slachta Margit nem akar amazon-harcot, de nem hagyja elvenni a nők választójogát

(A Magyarország tudósítójától. Budapest, október 15.)

Magyarország, 1920. október 16. 2. old.

A politikával foglalkozó női egyesületek napok óta készülnek a küzdelemre Ferdinandy Gyula belügyminiszter⁵⁴ törvényjavaslata ellen, amely el akarja venni egyelőre csak a községi választások során a nők választói jogát. Ebben a kérdésben a nők október 27-én országos gyűlést tartanak, amelyen a kormány tagjai is részt vesznek, ezen a gyűlésen az összes női egyesületek, körülbelül negyvenezer nő, köztük vidéki küldöttségek is követelni fogják a nők választói jogát. A nők körében az a felfogás, hogy még jogokról lemondhatnak, de kötelességeiket nem veheti el senki és nekik a választói jog kötelességük.

A Magyarország munkatársa ma délelőtt felkereste ez ügyben

Slachta Margit

nemzetgyűlési képviselőt, aki a mozgalom élén áll. Slachta Margit munkatársunk kérdésére a következőket mondotta:

– Tévednek azok, akik azt hiszik, hogy a mi mozgalmunk harcot jelent. Mi nem vagyunk harcra vágyó amazonok, a mi benső lelki struktúránk sem harcra termett. Mi csak kötelességünket akarjuk teljesíteni, élni akarunk a választói joggal továbbra is. A kérdésnek napirendre való hozását abban a helytelen érvben látom, hogy a nők választójogának kérdése még nem teljesen érett. Bizonyos ferde felfogások rosszul értelmezik ezt. De mi bízunk az összes döntő faktorokban, hogy igazságunkban nem fognak bennünket megrövidíteni. Nem mi fogunk követelni, hanem azok, akikről ez a törvényjavaslat függ, a bensejükben kialakult igazságérdek folytán, meg fogják adni a nők választójogát továbbra is. A férfiak régi, éretlen ideológiája akar itt újra felszínre törni, mert a férfi nem tudja elképzelni, hogy a nő nem áll alacsonyabban nálánál, hanem mellette van.

– A kormány tagjai közül még nem tudjuk biztosan, kik vannak ellenünk és ki van mellettünk. Egy bizonyos, hogy

⁵⁴Ferdinandy Gyula (1873–1960), igazságügyminiszter: 1920. március 15. és 1920. július 19. között, belügyminiszter: 1920. július 19. és 1921. február 19. között.

Teleki Pál gróf miniszterelnök⁵⁵ és Haller kultuszminiszter⁵⁶ feltétlenül hívei a nők választójogának, viszont Ferdinandy belügyminiszter, aki a törvényjavaslatot tervezte, természetesen, hogy ellene van.

Egyébként az összes politikával foglalkozó nőegyesület, amelyek részt vettek a legutóbbi országos nemzetgyűlési választásokban, felszólítják a kerületeket, hogy írásbeli nyilatkozatokat kérjenek képviselőjüktől, vajon mellette vannak-e a női választójognak, vagy ellene.

A nőegyesületek azért kíváncsiak arra, hogy a jövőben tudják, kire kell szavazni a választások alkalmával.

⁵⁵ Teleki Pál (1879–1941), első Teleki-kormány miniszterelnöke, 1920. július 19. és 1921. április 14. között.

⁵⁶ Haller István (1880–1964), vallás- és közoktatásügyi miniszter, 1919. november 24. és 1920. december 16. között.

Küldetésünk

Írta: Margit nővér

A Nap, 1921. február 13. 7. old.

Az idei munkaév kezdetén elsősorban azt kérdezem munkatársainktól, hogy átgondolták-e a szociális misszió szavak jelentőségét?

Sokféle egyesület létezik, sokféle céllal. Ha annak tartalmát szétszedik, azt fogják találni, hogy úgy mondjam, egy egyszerű, körülhatárolt kérdés megoldását jelzi. Ilyen egyszerű kérdések megoldásán mi is dolgozunk szociális missziónk egyes munkakörében, amelynek például a fogházmisszió, gyermekvédelem, hadiárva ügy, szegénygondozás stb., de a maga egészében a „Szociális Misszió” társadalmi küldetést jelent, és így annak, aki a szociális misszió társulatának igazán, a szó szoros értelmében vett értékes tagja akar lenni, annak nemcsak az egyes részletmunkában kell programszerűen dolgoznia, hanem a szervezet programját kell magáévá tennie.

Mit értünk tehát ezen a lényegen? Azt, hogy a társadalmat mint élő egységes szervezetet, testet akarjuk megérteni, tanulmányozni és megismerni annak életét, életének törvényszerűségeit és olyan munkát akarunk végezni mely e kolosszus élettevékenységnek irányára kihat, azt módosítja, esetleg döntően befolyásolja.

A szociális munkás mint egységes egésznek nézi a tömeget, tanulmányozza életjelenségeit, folyton kérdez és keres a jelenségek okai után, lemegy az okok gyökerére, keresi a következményeket és főleg mivel meg van győződve arról, hogy gazdasági, társadalmi, politikai és minden jelenségek végső mozgatója a lélek, mindig a lélekkel foglalkozik, akár egyesekről, akár tömegekről van szó, a tömeglélek egy létező valami, melyet épen úgy lehet nevelni, befolyásolni, cselekvésre indítani és elrontani, mint az egyes ember lelkét.

A társadalom él, tehát annak, aki a társadalom életére, annak gyökerébe akar hatni, ugyanolyan haladónak, mozgékornak és fejlődésre képesnek kell lennie, mint amilyen folyamatosan haladó (sokszor rohanó) mozgékony és fejlődésben nem pihenő a társadalom élete.

A mi szemünknek mindig a társadalmon kell pihennie és figyelemmel kísérni ennek a hatalmas nagy testnek mozdulatait, lélegzetvételét, kedvét útírányát és munkánkat mindig ahhoz kell szabnunk akár úgy, hogy abban támogatjuk, akár úgy, hogy annak ellendolgozunk.

Szegényügyi és gyermekvédelmi felügyelők

A szociális missziótársulat 78 tagjának kinevezése – A protestánsok felzúdulása – Slachta Margit nyilatkozata

Nemzeti Ujság, 1921. július 22. 5. old.

A NEMZETI UJSÁG TUDÓSÍTÓJÁTÓL

Bernolák Nándor népjóléti miniszter a gyermekvédelem fejlesztése céljából legutóbbi rendeletet adott ki, amely szerint a Szociális Missziótársulat 78 tagját szegényügyi és gyermekvédelmi felügyelőnévé nevezte ki. Ehhez a rendelethez a minisztertanács is hozzájárult. Hogy mennyire szükség volt erre az intézkedésre, azt mi sem mutatja jobban, mint az a körülmény, hogy Budapesten körülbelül 2600 gyermek volt elhelyezve a különböző menhelyeken, és a nagyszámú gyermek felügyeletét mindössze nyolc felügyelő látta el. Itt tehát sürgős intézkedésre volt szükség, s a népjóléti miniszter választása nem is eshetett volna megfelelőbb szervre, mint a missziós nővérekre, akik ezt a feladatot eddig is önként vállalt kötelességképpen, teljesen önzetlenül látták el; most legfeljebb csak arról van szó, hogy az állam támogatásával működésük még eredményesebb és mélyrehatóbb lesz, mint eddig.

Annál nagyobb feltűnést keltett az Evangélikusok lapjának legutóbbi számában Zsákutcában címmel megjelent cikk, amely éles hangon bírálja Bernolák miniszter intézkedését, aki szerintük a Missziótársulat 78 tagját állami fizetéssel, állami tisztviselőnévé nevezte ki. A lap ebben a klerikális törekvések támogatását és a protestáns érdekek mellőzését látja.

A Raffay Sándor püspökhöz közelálló protestáns egyházi lap közlésével kapcsolatban kérdést intéztünk Slachta Margit nemzetgyűlési képviselőhöz, a Szociális Missziótársulat elnökéhez, aki az ügy állásáról munkatársunknak a következő felvilágosítást adta:

– A lapokban megjelent közlemények nem fedik teljesen a tényeket, amennyiben a Szociális Missziótársulat 78 tagja nem szabályszerű nyugdíjas állami állásokra neveztetett ki, hanem mint gyermekvédelmi felügyelő; mindössze egy évi időtartamra nyert ideiglenes megbízatást, amely működésért mindössze csekély tiszteletdíj jár. A népjóléti minisztérium, amelynek ügykörébe a szegényügy és gyermekvédelem tartozik, a megbízások formájában mindössze bizonyos támogatásban részesíti a Missziótársulat munkáját, amelyet eddig is folytattunk a szegényügy, nővédelem, gyermekgondozás, fogházügy terén. Ha tehát az a szervezet, amely ezt a feladatkört, amely a népjóléti minisztériumnak is munkaköre,

komoly hivatásból vállalta, most támogatásban részesül, ezen bizonyára senki meg nem ütközhetik.

– Hogy protestáns részről ez az intézkedés némi animozitással találkozott, az bizony csak sajnálatos lehet, mert hiszen a mai súlyos időkben csak örülni kellene azon, ha bárki is dolgozni akar a gyermekvédelem fejlesztése terén. A protestánsok részéről tett kifogás annál kevésbé helytálló, mert a népjóléti miniszter teljesen azonos feltételei mellett a protestáns diakonisszák közül is többnek akart adni hasonló megbízást, ők azonban ezt visszautasították, nehogy az állam az ő belügyeikbe beavatkozzék.

Az első magyar nőképviselő
Látogatás Schlachta Margitnál
– A NÉP tudósítójától –

A Nép, 1921. szeptember 18. 7. old.

Miután olyan ellentétesek a felfogások és vélemények a nők aktív politikai működésével szemben, és mert nemcsak a férfiak, de számtalan nő sincs tisztában azzal, hogy a nők aktív és passzív politikai joga mit eredményezett a nemzet és a társadalom javára, felkerestem Schlachta Margitot, és megkértem, tájékoztassa a *Nép* olvasóit eddigi működéséről.

Mikor beléptem a képviselőnő dolgozószobájába, ez a latin mondat jutott eszembe:

– Ora et labora! Imádkozzál és dolgozzál!

A kedves, meghitt barátságos szobáskában virágok, sok könyv, hófehér, horgolt csipkefüggöny az ablakon, néhány szentkép. Hatalmas, redőnyös íróasztal foglalja el a főhelyet, melyen rengeteg irathalmaz.

Előadtam jövetelem célját, és Schlachta Margit kedves mosollyal felelt a kérdésekre. A személyét általában jellemzi az az elragadó egyéni báj, ami a megjelenését oly szimpatikussá teszi. A mozdulatainak harmonikus összhangja, a modorának lebilincselő kedvessége és az arcán sugárzó verőfényes mosoly végtelenül kellemes impressziót nyújt és leköti, fogva tartja az embert. A szemében jószág és szelídség derűs sugara világít, a tekintetét azonban átható erő és akarat jellemzi, amit csak férfias és határozott, egyenes karakter tud női szemnek kölcsönözni. A hangja varázsos, szívhez szóló ezüstcsengettyű.

– Amikor a nagy küzdelembe belementem, ami a megválasztásomat eredményezte, tettem azt abban a szent meggyőződésben, hogy a mandátum segítségével sikerülni fog nekem a társadalom kínosan égető sebeit enyhíteni, és a nemzetet talpra állító, szívből és átlélsből fakadó nagy népgondozó munkát a kerületemben megindítani. Utat törve, akadályokat legyőzve, harcolva jöttem, de nem a követelés hajtott, hanem az égető vágy, hogy adhassak, segíthessek. Szerves és egységes reformmunkát kezdtem az I. kerületben, mely a női tábor kerülete, de nem azért, hogy ez a munka a kerület határain megakadjon, hanem hogy kiindulópontját képezze az egész vérző hazára kiáradó reformáramlatnak.

A nemzetgyűlésbe való bevonulásom napján pedig kötelességemmé iktattam, hogy mint a nemzet nagy és kiáltó érdekeinek képviselője, komoly, odaadó, hűséges és tervszerűen céltudatos munkát fejtsek ki mindazon kérdésekben, melyek a szociális reformok megoldása és a nemzet jóvoltának előbbre vitele jegyében megindulnak.

– Melyek a parlamenti munkával elért eredmények?

Az 1920. április 26-án elfogadott határozati javaslatok:

Az ipari munkásnőkre vonatkozó törvények módosítása a család és a jövő generáció szempontjából.

Ez megvalósítást az ipartörvény revíziója alkalmával fog nyerni.

Megfelelő számú női iparfelügyelő beállítása.

A dohánygyári munkásnőkre vonatkozólag az ügy már a megvalósulás stádiumában van. Az erre vonatkozó ankétet Hegedüs pénzügyminiszter⁵⁷ elnöklete alatt tartottuk, és a szolgálati utasítás tervezetét már beadtuk. A kilenc dohánygyár egy felügyelőt kap. A többi gyárak felügyelete a keresk. minisztérium hatáskörében nyer beállítást.

A: anyaságnak az eddiginél hathatósabb védelme a betegségyezés körében.

Minden ipari munkásnál évente 2 heti fizetéses szabadság.

A dajkaság eltörlése, illetőleg a tejtestvérség kötelezővé tétele.

Az összes erkölcsrendészeti intézkedések és törvények revíziója a keresztény erkölcsstan alapján.

Az iskolareform sürgős megvalósítása a gyermek egészségének és gazdasági összeomlásukból folyó követelmények szempontjából.

A földbirtokreformnál 1920. nov. 11. 1920: XXXII. tc. 2. §.

Nemcsak a hadiárvánknak és özvegyeknek, hanem általában az összes nőknek a férfiakkal való teljes jogegyenlősége.

Az italmérési törvénynél. 1921. febr. 22. 21-IV. t-c. 10. §.

Búcsúk alkalmával az egyházközségeknek adott italmérési engedély a pálinkamérést kizárja.

A totalizátor adónál (felhatalmazási törvény), 1921. márc. 19. 2. §.

Az adónak fél százalékról két százalékra való felemelése, és hogy az egész ország területén való fogadásoknál a fele adóban Budapest részesedjen, mely a régi lóversenytér felszántása folytán ezt a pénzforrást csaknem teljesen elvesztette. Továbbá ez a pénz ne csak a szorosan vett szegényalapi célokra legyen felhasználható, hanem általában szociális karitatív célokra.

A bukméker adó (felhatalmazási törvény). 1921. márc. 19.

Az egész országban befolyó egy és fél százalék fele Budapestnek jusson. Az a pesti szegényügynek, a földm. minisztérium leirata szerint, négymillió és háromszázezer koronát tesz ki. 1920-ban az 1921-re vonatkozó számítás szerint mintegy öt és fél millió koronát.

Az iskolalátogatási törvénynél. 1921. július 1. XXX. tc. 13. §.

⁵⁷ Hegedüs Lóránt (1872–1943), pénzügyminiszter 1920. december 16. és 1921. szeptember 27. között.

A vásár- és ünnepnap i istentiszteletnek olyan értelemben vett kötelező látogatása, hogy annak elmulasztása olyan pénzbeli büntetést von maga után, mint a tanítás elmulasztása.

Az iskolalátogatási törvénynél. 1921. július 1. A kultuszminiszter⁵⁸ visszavonja azt a rendeletet, melynél fogva az iskolaszéknek csak férfiak lehetnek tagjai. Az új iskolaszéki választásoknál nők is lehetnek tagok és pedig az új közigazgatási törvénytől függetlenül, a vidéken is. Ott ugyanis, míg az új törvény el nem készül, csak férfiak lehetnek a törvényhatóságoknak tagjai, míg a fővárosi törvény a nőknek is megadja ezt a jogot. Jelenleg öt női törvényhatósági bizottsági tagja van a fővárosnak.

8. A kultuszminiszter ősztől kezdve beállítja kísérletileg az iskolagondozó – iskolatestvér – intézményt. Az iskolatestvér feladata, hogy az arra rászoruló gyermekek testi-lelki felügyeletét és érdekeinek felkarolását lássa el az iskolán kívül.

Az egyik igazságügyi törvénnyel kapcsolatban, 1921. július 10., felszólaltam, aminek következtében a miniszter intézkedik, hogy azokban a fogházakban, ahol nagyobb számban vannak nők, női felügyelők alkalmaztassanak.

Volt még egy kiáltványom, a világ összes asszonyaihoz a hadifoglyaink hazaszállítása érdekében.

A jövőre nézve:

Bernolák⁵⁹ miniszter megbízott a dajkasági törvényjavaslat kidolgozására nézve.

Indítványt jegyeztem be a kimondottan jólétben élő gyermektelen, egy és kétgyermekes családok, és a 32 éven felüli kimondottan jólétben élő nőtlenek megadóztatására vonatkozólag sokgyermekes szegény családok gyermekneveltetési pótléka javára. Továbbá általános közjótékonyossági adóra vonatkozólag, melyből később kiépülne a népbiztosítás.

A főváros törvényhatósági bizottságában elért eredmények:

Egy pályázat kiírásának elfogadtatása, melynek tárgya: Hogyan lehetne az egyes családokat háziipari módon előállítandó élelmiszerek és használati cikkek előállítására megszervezni oly módon, hogy az eddig veszendőbe ment anyagok, idő és munkaerő használtassék fel. Hogyan lehetne lehetőleg kevés befektetéssel minél hamarabb termelést elérni?

A főváros a pályázatot 12 000 (tizenkettőezer) korona pályadíjjal okt. 31-iki határidőre írta ki. Közlebbi megtudható a *Fővárosi Közlöny* 1921 aug. 26-iki számában, vagy a Szociális Misszió-Társulat Központjában IV., Váci utca 11/b.

⁵⁸ Vass József (1877–1930), vallás- és közoktatásügyi miniszter 1920. december 16. és 1921. április 14. között; valamint 1921. április 14. és 1922. június 16. között.

⁵⁹ Bernolák Nándor (1880–1951), népjóléti és munkaügyi miniszter 1921. április 14. és 1922. június 16. között.

Az iskolatestvér intézmény beállítása a fővárosi iskoláknál is. A főváros 10 tanerőt állít be erre a célra szept. 1-től.

A kisdédóvókban készített alaki munkák értékesítés szempontjából való feldolgozása, és egy értékesítő hely közforgalomba való hozatala.

Melyek a kerületben elért eredmények?

A programszerűleg beállított népgondozás.

Erre megnyertem a Szociális Misszió-Társulatot, mely megválasztásom után a kerületembe jött át Népgondozó hivatalával, hogy munkáját ennek szegényeire koncentrálja. A népgondozás pártvonatkozásoktól független és azért nem a pártirodában történik.

A Misszió-Társulat végzi a munkát, én szerezem az anyagiakat. Eddig a kerület részére magyar adakozóktól, misszióktól és külföldről három és fél milliót kaptam pénzben és természetbeni adományokban.

A megjelölt határidőre beérkezett kérvények alapján ezen keretben megalakított nyugdíjasok körének minden tagja havi nyugdíjpótlékot és karácsonykor természetbeni adományt kap.

Ugyancsak a határidőre beadott kérvények alapján a szegény családok havi gyermekneveltetési pótlékot kapnak. Ezen Michistnek nevezett gyermekkörbe tartozók nyaraltatása is biztosítva van. Azonkívül nevelésüket illetőleg külön gondozásban részesülnek.

A nyugdíjasok és gyermekek támogatását most átmenetileg megértő családok járulékaik biztosítják, kik egy-egy gyermek vagy öreg támogatását vállalták. Intézményes beállítása céljára egy alapot gyűjtök, továbbá gyümölcsfaültetést kezdek, melynek későbbi jövedelme fogja a fedezetet adni.

E munkákat a Szociális Misszió Társulat 2 beltagja 14 állandó és számos önkéntes munkatársam végzi.

Mint hogy a nagy nyomor következtében ennyi munkaerő sem képes a segítség-re várók ügyét teljes mértékben intézni, most ősztől kezdve a választókerület 10 körzetre osztva, még 10 gondozónőt kap, kik egy főkerületvezető, Kasics Margit⁶⁰ irányítása mellett, pártkereteken kívül intézik az arra utalt családok ügyeit.

Ezzel az intenzív népgondozással el akarom érni részben a tengernyi szenvedés enyhítését, részben emelni akarom az erkölcsi nívót. Meggyőződés, hogy csakis egy így vezetett és nevelt nép lesz képes arra, hogy méltó hordozója legyen a keresztény irányzatnak és államéletnek. Reményem, néhány év múlva statisztikailag is kimutatható lesz ennek a rengeteg befektetett munkának és szerető gondoskodásnak eredménye.

⁶⁰ Kasics Margit (1877–?), a Katolikus Nővédő Egylet családgondozó, segélyező-támogató munkájában működött közre, 1924-től a Szociális Missziótársulat országos alnöke volt.

A kerületre vonatkozó egyéb programpontjaim csak most vannak megvalósulóban, de míg azok tényleg alakot nem öltöttek, nem beszélek róluk. Majd akkor, ha reális valósággá lettek.

– Hogy áll a magyar nőmozgalom ügye?

– A magyar keresztény nőmozgalom még mindig kezdőfokon áll, de határozottan erős vonalban való felfelé haladást mutat.

A mi keresztény nőink még mindig inkább csak a karitatív munkát karolják fel, nem értik meg eléggé, mennyire távolabbra ható és térben, időben több eredményt érő felebarátaink érdekeinek törvények és általános érvényű intézkedések útján való biztosítása. De reméljük, hogy lassan ez is be fog következni.

Végzetesen sújtja a mozgalmat a középosztályt oly általánosan érintő szegénység.

Azok, kik régen minden nehézség nélkül áldoztak szabadidejükből, ma anyagi gondoktól kötve, kenyér után néznek. A cselédhiány, a beszerzési nehézségei mind hozzájárulnak ehhez. De a megértő munkatársak áldozatos ügybuzgalmát még nem tudták eddig minden vonalon levern, bár soraikat az életkörülmények kényszere határozottan megriktotta. Ha tehát valami megakasztja a gyors lendülettel nekiindult mozgalmat, az csakis ez a körülmény. Éppen ezért az ügy biztosítása csak akkor lehetséges, ha az eddigi önkéntes munkatársak egy részét rendszeresen honorált, szervezett állásba beállított munkásokkal pótolhatjuk.

A keresztény magyar nőmozgalomnak tesz tehát szolgálatot, aki e sorokat átolvassa, ezen célra anyagi támogatást és áldozatot hoz. Mert csak akkor teszünk egy ügynek szolgálatot, ha embert biztosítunk neki, ez pedig a mai körülmények között csak anyagi áldozatok árán lehetséges.

– Voltak-e kedves nővérnek olyan tervei is, amiket megvalósítani nem lehetett?

Slachta Margit arca egy pillanatra elborult és a szomorúság felhője suhant rajta keresztül.

– Voltak bizony ilyen terveim és gondolataim, melyek megvalósulása nagyon is a szívemen feküdt. Mégpedig:

Hogy pálinkamérésben nők ne legyenek alkalmazhatók.

Hogy a községeknek adják meg saját hatáskörükön belül a szeszfőzésre és kimerésre a korlátozási jogot.

Hogy neheztsek meg a válást.

Hogy rendezzék a kisdédóvónők fizetését.

Slachta Margit dióhéjban vázolta azt az óriási munkát és szinte bámulatos és hihetetlen eredményeket, melyeket egy és fél évi képviselősege alatt elért. Meggyőző ékesszólással hirdetik ezek a dátumok a női munka áldásos hasznát, fontosságát és szükségét. De hogy ezeket a gyönyörű eredményeket elérte, hogy a kerületében gondviselő édesanyát kapott minden arra rászoruló, annak magyarázata elsősorban abban rejlik, hogy a nőt jellemző áldozatos és önfeláldozó

szeretet őbenne hatványozott mértékben van kifejlődve. És egész életét, a miszsiós nővér szegénységi és alázatossági fogadalmat tett, életét egyetlen gondolatnak szenteli: Isten dicsőségére és a haza javára mindazokért, akik szegények, elesettek és szenvedők.

Hunyady Béláné

Nőtagjai lesznek a magyar főrendiháznak

Slachta Margit képviselő nyilatkozata

– A NÉP tudósítójától –

A Nép, 1921. december 4. 12. old.

Női oldalról több ízben merültek fel kérdések, vajon a mostani nagy jelentőségű és döntő fontosságú pártértekezleteken az egyetlen nőképviseelő szokott-e résztvenni? Ugyanis egyik legutóbbi értekezleten férfiképviseleőtől hallottunk felszólalást, mely a női választójogra vonatkozott. Munkatársunk megkérdezte Slachta Margitot erre vonatkozólag, aki az alábbiakban volt szíves *A Nép* olvasóit tájékoztatni:

– Minden egyes pártértekezleten részt veszek, mert lelkiismereti kérdés nekem, milyen álláspontot foglaljak el a jelen helyzetben.

– Hogyan van az – kérdeztem –, hogy férfiak vetették fel a női választójog kérdését?

– Ez teljesen téves beállítás. Gondjaim centrumában van a női választójog. Erre vonatkozólag én intéztem kérdést a miniszterelnök úrhoz⁶¹. Nemcsak általában, de részleteiben is. A miniszterelnök válasza ismeretes. Ugyanis nyílt kérdésként fogja a parlament elé állítani.

– A főrendiházi törvényjavaslatra vonatkozólag is megkérdeztem gróf Bethlen álláspontját, aki itt messzebbmenő engedményt tett, amennyiben konkrét nyilatkozatot kaptam, hogy nincs kifogása egy-két nőnek a főrendiházba való bejutása ellen.

– Szerintem ez már azért is nagy jelentőségű és öröndetes eredmény, mert a törvényjavaslat már szét van osztva, mely a nők kizárását kontemplálja a főrendiházból.

– Hogy ilyen körülmények között miért volt szíves némely képviselőtársam az újságokban ily irányú helyettesítésemre vállalkozni, probléma előttem. Mint-hogy sok a dolgom, sem problémák felett töprengeni, sem azokat megoldani nincs időm. De bízom abban, hogy mindazok, akik az általam vállalt kötelességek teljesítését várják, meg fognak idővel győződni arról, hogy sok minden nem történik úgy, ahogy azt az újságok – bizonyára jóhiszemű – tévedésből megírják, vagy amit szintén jóhiszemű tévedésből kifelejtnek.

– Kedves Nővér, elvből nem szokta rektifikálni a tévedéseket?

– Nem elvből, csak az idő hiánya miatt. Sok a dolgom, nem érek rá. Ez egy külön embert igényel. Most azonban, mivel úgyis itt van, felkérném *A Népet* egy másik tévedés rektifikálására.

– A legutóbbi parlamenti üléssel kapcsolatban egyes lapok kiélezetten hozták, mintha én a mentelmi ügyeknek a kormányválság alatti tárgyalása ellen szavaztam volna.

– Ez tévedés, mert egyáltalán nem szavaztam. Ebben az ügyben álláspontom a következő:

– A mentelmi ügyek letárgyalását rendkívül fontosnak tartom, főleg azok miatt, akiknek ártatlansága a vizsgálat folyamán ki fog derülni. De még fontosabbnak tartom nem gyöngíteni annak az embernek pozícióját, aki jelenleg szilárd pontnak látszik, mely pont körül a helyzet kikristályosodni készül. Elvhűségünk határáig mindent meg kell tennünk. Ez a vágy ég az esetleg ártatlanul elfogottak lelkében is. Bizonyára ők volnának a legkészebbek, hogy a nyugodt kibontakozásért még a néhány napi elodázást elviseljék.

– A mentelmi ügy tárgyalása természetesen megtörténhetett volna a jelenlegi körülmények között is, ha nem tudnók, hogy vannak nyugtalan temperamentumú egyének, kik esetleg nem képesek a kívánt határok között maradni, hanem felhasználnák az alkalmat a helyzet felbontására. Viszont oly mélyen fájjalom az esetleg ártatlanok ügye tisztázásának elodázását, hogy ezért tartózkodtam a szavazástól.

⁶¹ A miniszterelnök ekkor gróf. Bethlen István volt.

A drágaság ellen

Írta: Slachta Margit

A Nép, 1921. december 10. 1. old.

A székesfőváros a drágaság letörése érdekében tartott szerdai rendkívüli közgyűlést⁶² szombaton folytatja, s így ma még nem tudhatjuk, mit fog a közgyűlés a tanács javaslatából magáévá tenni.

A tárgyalás folyamán sok értékes és megvalósítható gondolat merült fel, és reméljük, hogy azok realizálása érezhető is lesz. A törekvések azonban a maguk egészében inkább azon kérdés körül forognak, hogy miként osszuk el célszerűbben a meglevő anyagokat. Még fontosabb azonban az, hogy minél több legyen az elosztható és beosztható anyagunk, vagyis amit szóval sokszor sokszor érintünk, de gyakorlatilag nem valósítunk meg – koncentráljuk erőnket és minden törekvésünket a minél intenzívebb és olcsóbb termelésre. Ez az egyetlen biztos módja a drágaság letörésének, minden más csak vergődés, mert csak a kínálat és kereslet helyesebb aránya az árak automatikus leszállítója.

Ezt a célt szolgálta azon indítványom, hogy tűzzön ki a főváros pályázatot termelő közüzemek tervezetének megírására. *A Nép* hosszabb közleményben foglalkozott ezzel, azonban a rendelkezésére adott anyag tévedései folytán eltérő megvilágításba állította azt. Nem tért ki ennek a tévedésnek helyesbítésére, ha a főváros legutóbbi rendes közgyűlése – habár mint *A NÉP* megírta, eddig 14 pályamunka érkezett be – a pályázati határidőt január 31-ig nem hosszabbította volna meg.

Így azonban aktuális a helyesbítés, mert az ügy érdekében kívánatos, hogy a nagyközönség minél több praktikus eszme birtokába jusson. Nem arról van tehát szó, hogy milliárdos befektetéseket feltételező elméleti tervezeteket készítsunk – azt a pályázati hirdetés egyenesen kizárja –, hanem gyakorlatilag megvalósítható tervekről, melyek főleg a veszendőbe menő hulladékanyagok értékesítésére nyújtanak lehetőséget.

A pályázati hirdetés (lásd *Fővárosi Közlöny* 1921. 36. sz.) különben így szól:

„Budapest székesfőváros tanácsa nyilvános pályázatot hirdet oly szakmunka megírására, amely azzal foglalkozik, hogy gyakorlatilag miként lehetne életszükségleti cikkek (tejtermékek, zöldség, baromfi stb.) előállításával foglalkozó

termelőüzemeket (alakulatokat) az adott lehetőségek minél intenzívebb kihasználásával létesíteni, és ezáltal a bővebb és olcsóbb ellátást a főváros különösebb pénzügyi megterhelése nélkül és fogyasztók egymásra utalásával, az érdekeltek egybekapcsolásával előmozdítani.”⁶³

Tudom, hogy a drágaság elleni küzdelemben ezen pályázati hirdetésre beérkező tervezetek megvalósítása csak kisebb eszközt fog adni – tudom, hogy ez csak egy mozzanat lesz –, tudom, hogy ez nem is a legfőbb, csak részletet jelent, mégis fontosnak találok, hogy minden lehetőséget megragadjunk, mely a megélhetés nehézségeivel küzdő tömegek terhein minél előbb könnyít, és főleg fontosnak tartom, hogy parancsoló erővel törjön magának utat az a kötelességérzet, hogy akinek nagy munkakör jutott, az nagy területen, akinek kisebb hatásköre van, az szerényebb keretben, aki nagy erővel rendelkezik, nagy méretekben, aki kisebbre képes, szerény arányokban, de mindnyájan teljes erőnkkel dolgozzunk a rekonstrukción és vezető gondolatunk a termelés legyen.

⁶² Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottsága.

⁶³ Fővárosi Közlöny, 1921. 32. évf., 36. sz., 1564.

A magyar aviatika karácsonya

Az Aëro

*A Magyar Aëro-Szövetség hivatalos lapja,
1921. december 15. 89–91. old.*

A Magyar Aëro-Szövetség⁶⁴ rendkívüli közgyűlése az Orsz. Testnevelési Tanács nagytermében olyan impozáns méretű volt, hogy ilyenhez hasonlót a hazai motorsportok történetében nem ismerünk. A terem zsúfolásig megtelt, s a kissé későbbben érkezők már csak a folyosón kaphattak helyet.

Feszült érdeklődés közepette nyitotta meg a közgyűlést a betegen fekvő dr. Gerenday György elnök helyett Krisztinkovics Béla alelnök. Üdvözlölte a hölgyeket, a kormánynak az egyes minisztériumok által kiküldött képviselőit, továbbá a székesfőváros, a Magyar Mérnök- és Építész-Egyesület⁶⁵ és a Baross Szövetség képviselőit. Ezután felkérte Petróczy István légiforgalmi igazgatót, a Magyar Aëro-Szöv. társalelnökét, hogy terjessze elő azt a programot, amelyet ő és munkatársai oly nagy szaktudással összeállítottak.

[...]

Indítványozom, hogy a közgyűlés kérje fel Slachta Margit nemzetgyűlési képviselőt ügyünk támogatására, és járuljon hozzá egy női osztály felállításához, amelynek élére Kirchner Hermanné⁶⁶ önmagyméltósága felkérését indítványozom.

A rendkívül nagy lelkesedéssel fogadott beszéd nyomán a közgyűlés egyhangúlag hozzájárul a női osztály felállításához, s ennek élére Kirchner Herman altábornagy nejét választja meg, Slachta Margit nemzetgyűlési képviselőt pedig felkéri az ügy támogatására.

Slachta Margit a következő szavakkal reflektált:

Tisztelt Közgyűlés!

Az utóbbi évek szomorú eseményei minden hazáját igazán szerető embert komoly önkritikára indítottak. Ezen kritika kapcsán fel kellett tennünk sok kérdést, mint: Van-e bennünk elég munkaerő? Rendelkezünk-e kellő ellenálló erővel a ránk zúduló nehézségekkel szemben? Tudunk-e színvonalon álló közmunkákat

⁶⁴ A Magyar Aëro-Szövetség 1910-ben alakult a repülés fejlesztésének, irányításának és a sportrepülés eszméjének népszerűsítésének céljával.

⁶⁵ Helyesen: Magyar Mérnök- és Építész Egylet.

⁶⁶ Kirchner Hermanné Sey Leopoldina: Kirchner Hermann altábornagy felesége. Férje mellett közreműködött a Hadsegélyező Hivatal megszervezésében és annak közhasznú munkájában.

beállítani? Legyőzi-e bennünk az önszeretet a köznek, a hazának szeretetét? Szalmalángtermészetünk mellett képesek vagyunk-e a rekonstrukciónak munkájához szükséges állhatatosságot, állandóságot, kitartást és áldozatokat parancsoló kitarásra? Sikerülhet-e nekünk egyáltalán a haladás menetét egy félórával vagy többel nem lekésni? Nem velünk született gyöngeség-e a távol előrelátás helyett csupán a jelen szűk köréig jutó tekintet? Szóval, vagyunk-e mi magyarok államalkotó faj?

Aki ezekre a kérdésekre keményen, alkutlanul feleletet ad, abban nagyon sok hiú remény, felületes önbizalom és csalóka öntetszés hajtásai törnek le. Csak közbevetőleg jegyzem meg, hogy nem defetista lemondás adja ajkamra ezeket a szavakat, hanem az a meggyőződés, hogy új jövőt csak a valóságnak és önámítástól ment önismeretnek szilárd talajára építhetünk – pedig ezt akarjuk.

Visszatérve eredeti gondolatmenetemhez, annak az örömmnek akartam most kifejezést adni, melyet a fenti tényekkel ellentétben az Aëro-Szövetség munkássága láttán éreztem. Amit eddig itt tapasztaltam, az mind mint tavaszi fuvallat érintette lelkemet.

Itt lüktet a munkaerő. A minket földre teperő külső hatalmakkal szemben acélos reakció tör magas célok felé. Átgondolt, szerves, összefogó koncepcióról tesz tanúságot a program. Az önszeretetnek nem kedvező és csak messze jövőben gyümölcsöző, de a haza javát szolgáló nagyszerű cél a mozgó gondolat. Szívós kitarásról tanúskodnak az eddigi kevésbé megértett küzdelmek, és áldozatos kitarásra van építve a jövő kibontakozás. Távolságra néző tekintet előzi meg a fejlődés menetét, és azért képes is lesz magának, magunknak lefoglalni a jövőt.

Itt dacos, erős, hajthatatlan, elkeseredett, áldozatos, hazaszerető és magát elfelejtett férfiakarat mélyen átgondolt, forrón szeretett és áldozatokat igénylő nagy tervezeteit látjuk.

Lelkemnek ünneplő örömevel köszöntöm ezt a kibontakozó művet, és azt a vezetőséget, mely ennek élén áll. Jólesik annyi gyöngeség, önzés, kapkodás, céltalanság és kicsinyes méretek után a magyar jövő ígért földjére vezető úttörőket látni.

Ha nem is leszek a Szövetséggel az én szervezetem, a Keresztény Női Tábor révén szerves kapcsolatban, de kész vagyok mindig, ha női tömegeket keres az Aëro-Szövetség, hogy általuk a nemzet zöméhez küldje el szavát és továbbítsa gondolatait, kész vagyok mindig munkatársaimmal azokat összegyűjteni. Üdvözlöm a női osztály elnökét, Kirchner Hermann altábornagy nejét, és örömmel nézek a leendő kooperáció elé.

A Szövetség vezetőségének munkájára pedig az Úristen áldását kérem, hogyha mi már nem is érjük meg, de adja, hogy eljőjön az az idő, mikor a jövő nemzedék szedhet annak a fának gyümölcséből, melyet ő verejtékes munkával most ültetett és nevel.

Slachta Margit szívből jövő s az egész közgyűlést magával ragadó gyönyörű szavai után a közgyűlés mindjárt megválasztotta a női osztály előadóit is, mégpedig Kara Jenő kir. légiforgalmi főfelügyelő nejét és Csenkey Gézá, a Magyar Aëro-forgalmi R. t. főfelügyelőjét.

A nyomor karrierje

Írta: Slachta Margit nemzetgyűlési képviselő

Nemzeti Ujság, 1922. január 1. 6. old.

A háborúhoz sok karrier története fűződik. Nemcsak emberek jutottak magas méltóságokhoz, szemmel láthatólag emelkedtek pozícióba legegyszerűbb javaink is, mint a ruha, a kenyér, a fűtőanyag és ezeknél is nagyra törőbb volt a lakás. De egyik sem tett olyan szédületesen emelkedő utat, mint a nyomor.

Sötét külvárosok piszkos zugaiból mind beljebb és beljebb merészkedett, bekopogott eddig gondtalan középosztályok jobb időkről tanúskodó otthonaiba, végre vezető problémává küzdötte fel magát, s mint élen járó parvenü⁶⁷, parancsol és intézkedik. Karrierjének zenitjén⁶⁸ állva, tiszteletére a törvényhozás házának kupolacsarnokában estét rendeznek a főváros ama jószívű polgárai, akik megváltatják személyenként tízezer koronás belépőjegyüket, hogy Nyomor őfelségének, a számukra „láthatatlan vendégnek” komoly soirée-ján⁶⁹ részt vegyenek, és ezzel a hódolattal enyhítsék a személyes vendég harapós kedvét.

Lelkem elé varázsolom a kupolacsarnok fényesen kivilágított csodás boltíveit. Milyen bámulva nézhetik majd ezek páratlan szín- és vonalharmoníájukban azt a társaságot, mely Huszár Károly nemes intenciója szerint és az ő meghívására ily módon akár 2800 nyomorgó magyar családnak boldog új évet szerezni.

Értem az intenciót. Értem, hogy akinek nemes szíve van, az nem nézheti jajszó és megindulás nélkül népünk pusztulását. De hát csak 2800 nyomorgó családnak van? S ki fog a többinek boldog új évet szerezni? Aztán van-e annyi pénzünk és annyi jó szívünk, mellyel a tenger nyomort hathatósan megnyehitsük? És nem rosszabb-e hosszú időn keresztül ez az orvosság, mint maga a betegség? Van-e népünknek annyi lelki ellenálló ereje, hogy az ingyen jött segítségnek kárát ne lássa?

Munkát, munkát, munkát derék népünknek és nyomorának törvényes és mindenkre kiható gyökeres enyhítését!

Megérdemli e házban minden becsületes munkás, hogy jogot biztosítsunk neki a munkához és az élethez. Remélem, hogy a kupolacsarnoki nemes szívek estélye határvonalat jelent, és az eddigi megsegítés időszakának is alkonyodását jelzi, és

⁶⁷ Parvenu (parvenir igéből, francia) jelentése: „újonnan jött”, „újnemes, úgazdaz” felkapaszkodott személy, akit a felsőbb társadalmi réteg (nemesek) lenéznek.

⁶⁸ Zénith (francia) jelentése: tetőpont, csúcspont.

⁶⁹ La soirée (francia) jelentése: este, estély.

a Ház másik terme, a képviselőház, sem marad a társadalom mögött. Remélem, hogy e cél érdekében elfogadja:

1. A közjótékonyasági adóra vonatkozó és március 19-ike óta az indítványkönyvben pihenő határozati javaslatomat. Ezzel elérnők azt, hogy olyanok is kénytelenek lennének erszényüket megnyitni, akik az önkéntesség alól eddig mindig kivonták magukat. Ezzel a törvénnyel kifejezést nyerne egymás támogatásának kötelező gondolata, sőt ezen az alapon kiépülhetne később, boldogabb időkben a népbiztosítás.

Ez az adó lehetővé tenné, hogy a koldulás, mint az emberi méltóságot és a keresztény társadalmat arcul titó merénylet, eltöröltessék, hogy munkaházak állíttassanak fel, és biztosítást nyerjenek a lét és nemlét problémája elé állított leg-nemesebb emberbaráti intézményeink.

2. Remélem, hogy a Ház elfogadja a kimondottan jólétben élő 32 éven felüli nőtlenek és kimondottan jólétben élő gyermektelen, egy és kétgyermekes családok megadóztatását, sokgyermekes szegény családok érdekében.

Ez adó alapján ki kell fejleszteni a családi bérrendszert, mely nemcsak valahogy, hanem hathatósan tudomást vesz a munkás gyermekeiről és feleségéről, és lehetővé teszi a gyermekeknek – akárhány is van és legyen minél több – felnevelését, és azt, hogy a családjának ne legyen kénytelen kenyérkereset után járni. Ez egy lépéssel közelebb vinne a keresztény női politika ama programpontjának megvalósításához, mely a nőt vissza akarja adni a családnak.

3. Várom, hogy a Ház elfogadja a nagy lakások számafeletti szobáinak luxusadó alá vonását a vagonlakók számára építendő kislakások céljaira. Ennek nemcsak a vagonlakó szenvedő testvéreinkre, hanem koldus államunk háztartására is kihatása lenne, mert a vagonlakóktól jelenleg elfoglalt 8341 vagon napi 6 millió korona veszteséget jelent az államra nézve.

Mindezek megvalósítása könnyen fog menni, amikor Bernolák Nándor miniszter személyében a népjóléti munkának odaadó és égő ügyszeretettől vezetett kodifikátorát tiszteljük.

Hogyan dolgozik a nőképviseelő

Nemzeti Ujság, 1922. január 3. 3. old.

Fogadónap a pártirodában – Ötven munkatársa intézi a kerület szegényügyét
– Négymillió korona jótékony célra – Slachta Margit nyilatkozata a képviselő kötelességeiről és a női választójogról

Az Attila utca egyik magas, sárga bérháza előtt türelmetlenül topog egy csomó ember. Dideregve húzódik be mindenik kopott kabátja, vedlett kendője alá. A várakozás unalmában elmondják egymásnak szomorú sorsukat.

Mikor vagy ötven várakozó verődik össze, kinyílik a kapu alatt egy kicsi ajtó, és azon úgy bukik be a tömeg, mintha aranyat osztanának odabent. Slachta Margit, a kerület képviselőjére várnak, akinek hetenként fogadónapja van a pártirodájában, és ekkor eljőhet hozzá boldog-boldogtalan, ügyes-bajos dolgaival.

A látogatók dideregve húzódnak a kályha mellé. Minden arcon aggódó szorongás, minden szemben reménykedő várakozás.

Pont négy órakor nyílik az ajtó, és megjelenik Slachta Margit bájos, légies alakja. Mintha egyszerre kisütne a nap a hideg téli alkonyatban. Verőfényes mosolya, jóságot sugárzó szeme, mely annyi szeretettel simogatja végig a szomorú, gondterhes arcokat, megnyugtató vigaszt áraszt a fásult szívekbe.

A pártiroda egyszerű, szegény szobácska. A falról a keresztre feszített Jézus néz le vigasztalón, a szomorú, megtört emberekre. Az egyik sarokban nagy halom összecsavargatott zászló.

HOL FÁJ, MI FÁJ ...

Sorban, egyenként ülnek le a képviselőnő íróasztala elé a kérelmezők, Slachta Margit anyagi türelemmel hallgatja végig a panaszok hosszú litániáját. Minden ügyet átvesz. Nem kérdezi, kire szavazott a választáson. Sőt az idegen kerületek választóinak ügyét is felveszi. Látszik rajta: szívvel-lélekkel akar mindent elintézni.

Ahogy belenéznek a sugaras szemébe, oszlik a fagyos szomorúság a meggyötört arcokról. Fáradt mosoly világítja meg a sápadtra fakult vonásokat.

A kérelmek leginkább cipő és ruha körül forognak. Megmutatják kopott, foszott rongyaikat, szétdőlt, használhatatlan cipőjüket.

Tiszta, rendes fiatal nő beszél:

– Én a szomszéd kerületben lakom, de azt hallottam, itt inkább kap a szegény ember. Az uram 400 koronát keres hetenként. Négy gyerek kér kenyeret. Cipőjük nincs szegényeknek. Azt sehogy sem tudok venni ...

Öreg, fáradt, törődött anyóka panaszkodik:

– Hetven éves leszek, már én dolgozni nem tudok. Negyven évig takarítónő voltam a királyi palotában, most abból élek, amit a jóemberek adnak. Hideg, fűtetlen a szobám, nincs semmi meleg ruhám.

– Ősz hajú, fényesre kopott, fekete ruhás nő következik. Az a bizonyos tipikus budai arc. Jólelkű, szelíd, becsületes. Halk-szegénylősen beszél, a két szomorú szeme néma fájdalommal tapad képviselője arcára.

– Egy pár cipő kellene és egy melegebb alsóruha. Megvesz az Isten hidege ebben a vékonyka kabátban...

Most markánsarcú, idősebb nő van soron. Nagyhangú, katonatisztől hoz ajánlást. Amit mond, rémregénybe illő történet.

– Nagyváradról szöktem meg, halálra ítélték. Kémkedtem és magyar tiszteteket rejtegettem a lakásomon. Egy detektív szöktetett meg, akinek körmén sifírozott jel mutatta, hogy a mi emberünk. Abban jöttem el, ami rajtam van. Most vagonban lakom, nincs meleg ruhám. Éjjel majd megfagyok...

Egyszerre több oldalról hangzik fel nehéz panasz. Többen jöttek el a vagonok szomorú lakói közül, hogy karácsonyra valami segítséget kérjenek. Egy tisztviselőné öt gyermekével lakik künn a pályaudvaron. Lakásügyét szeretné sürgetni.

Magas, őszbe csavarodott férfi, akinek minden szava elárulja az úriembert, fásultan mondja:

– A feleségem három hónapig kinlódott künn, most temettem el. Húszéves leányom is betegeskedik, neki kérnék valami meleg holmit. Már fogytán az erőnk, a türelmünk ...

Kedves arcú, fiatal úrinő lehúzza kesztyűjét, és mutatja sebes kezét. A vászonkötésen átszivárgott a vére. Olyan ez a megkínzott kéz, mint egy szemrehányó fájdalmas kiáltás!

– A lábam is elfagyott, de én magammal nem törődöm, hanem a kicsi gyermekeim! ... Minden hajnalban elmegyek a rorátéra⁷⁰, és amikor a sötétben végigbukdásolok a kiálló köveken a fájós, érzékeny lábammal, Krisztus Urunk szenvedéseire gondolok, és neki ajánlom fel az én kínjaimat.

⁷⁰ Hajnali mise

Idős úrinőn a sor. Finom, törékeny alakján divatjamúlt, fekete, gyöngyös kabát. Nemes vonalú arcán a régi szépség eltörölhetetlen nyomai. Megtörten panaszkodik:

– Nincs tüzelőm. A piaci táskában ötliként viszem a fát. Egyedül élek, senkim sincs, pedig már olyan tehetetlen vagyok. Miért is él az ilyen öreg! Akik mulatnak, nem gondolnak a nyomorgókkal. Ha majd éhen halunk az utcán, talán segíteni fognak...

És jönnek egymás után szomorú, megpróbált emberek, de amikor távoznak, vigaszt és reményt visznek magukkal. Hálálkodva akarnak a képviselő kezéhez férközni, aki alig tudja megakadályozni.

– Istenem, sóhajt fel – bárcsak mindenkin tudnék segíteni. De oly borzasztó nagy a nyomor.

Megrendítő látványnak voltam tanúja. Vak postaaltisztet vezet be négyéves leánykája. A kisleány eljött megköszönni a cipőcskét, amit a képviselő nénitől kapott. A világtalan apa néma hálával szorítja szívéhez a feléje nyújtott keskeny, fehér kezét, amely annyi szeretettel gondoskodik családjáról.

Szobátűz volt a postáséknál. Felesége és két gyermeke bennégett. A férfi mentés közben súlyos sebeket kapott, és elvesztette szemevilágát. Slachta Margit járt közbe, hogy csekély nyugdíjat kegydíjjal egészítsék ki.

Okos szemű kisleány, szép babát nyújt át.

– Én ezt kaptam a kedves nővértől (Slachta Margittól), de visszahoztam. És kérem szépen, tessék helyette egy igazi tyúkot adni, mert én tenyésztetni szeretnék. Most olyan drága a tojás – mondja fontoskodva...

Megkapja a tyúkot, és a bábu is nála marad.

Slachta Margit mosolyog a furcsa kérésen, és elmond néhány esetet, amely ékezen bizonyítja azt a sok várakozást és reményt, amelyet hozzá fűznek.

KÜLÖNÖS KÍVÁNSÁGOK

– Egy hímnőző jött hozzám egy szerecsennel, aki vőlegénye. A férfi valami mulatóhelyen volt, de onnan kitették. Kért, szerezzek neki állást, hogy megesküdhessenek.

– Levél jött vidékről, amelyben egy leány kér, terjesszek törvényjavaslatot a Ház elé, mely minden férfit kötelezzon a nősülésre.

– Egy másik asszony azt indítványozta, töröltessem el a déli ebédidőt, mivel kevés az ennivaló, csak este egyenek az emberek.

– Egy leszerelt katona megbocsátott megtévedt feleségének. Mivel nem volt egzisztenciája, 10 000 koronát kért, hogy valami árusításhoz kezdhesen. Teljesítettem kérését, mert oly ritka eset, hogy a megbocsátás erényét egy férfi is gyakorolja...

– Egy másik férfi arra kért, járjak közbe szüleinél, hogy törvénytelen gyermeke anyját elvehesse. A közvetítés sikerült, már megvolt az esküvő.

Elbámulva a hallottakon, megkérdeztem Slachta Margittól, hogyan képzei ő a képviselő kötelességét?

A KÉPVISELŐ KÖTELESSÉGE

– Nem csodálom, hogy ezt a kérdést fölteszi, mert a mostani körülmények között küzdeni kell, hogy az ember a kötelességszerű munkájához hozzájusson. Nemcsak a választók, de az országban mindenki, aki bajban van, a képviselőtől várja a segítséget. Szinte elhomályosul egyesek tudatában, hogy a képviselőnek minden erejét a közérdekeket szolgáló törvények megalkotására, hasznos rendeletek kieszközlésére, általános bajok megszüntetésére kellene fordítani.

– Én a magam részéről szenvedek attól a tudattól, hogy míg egyes ügyeket intézek, mennyi időt vonok el ezalatt a köztől. Az emberek nem gondolják meg, mily drága áron, a közérdek megrövidítésével szerzik meg a képviselő idejét. De meg lehet érteni a minden segítség után való kapkodást. Én pedig indítatva érzem magam a saját körömben elvégezni azt, amire az állam jelenleg nem képes.

– A két kötelesség összeegyeztetésére a kerületemben a népgondozási ügyek intézésére a Szociális Misszió-Társulatot nyertem meg. A Misszió-Társulat állandó munkatársaival intézi az ügyeket.

– Azonkívül a kerületemet 11 népgondozási körzetre osztottam. Ezek mindegyike egy népgondozót kap, aki körzetének ügyeit intézi. Ami nemcsak az anyagi gondok enyhítésére vonatkozik, hanem a lélek és közérköls ápolására is. Ezenkívül egy másik szervezet segítségével intézem a hatóságoknál és minisztériumokban az ügyeket.

– Hogy képviselőtársaim ezt a problémát hogyan oldják meg, nem tudom. Némik nem áll módjukban 50 munkatárssal dolgozni. A kérdésre a valószínű feleletet abban találom, hogy ők férfiak – tölem pedig, nőtől a világ évezredes tradíciójánál fogva többet várnak, főleg a nyomor idején, mikor szinte minden hozzám érkező kérés így kezdődik:

– „Önhöz jöttem, mert nő, s így inkább van szíve”.

– Milyen eredményeket ért el kedves nővér képviselősege alatt?

A falra mutat, ahol berámázva függ egy kézirat.

– Amikor átvettem mandátumomat, három ígéretet tettem választóimnak. Az első ígéretem az volt, hogy a hozzám forduló nyugdíjasoknak társadalmi úton egészítem ki járulékaikat, havi segély alakjában. Második ígéretem szerint tanítási és neveltetési segélyt szereztem minden gyermeknek, ha szülője vagy gyámja ezt tőlem kéri. Külföldi és hazai adományok révén eddig négy millió koronát pénz- és természetbeni adományként osztottam ki szegényeim között.

– A parlamenti eredményeim legjelentékenyebbje a bukméker adó 1½ százalékos emelése, ami a főváros szegényeinek évente 5 millió koronát jelent.

– Kérésemre a kultuszminiszter elrendelte az „iskolanővér” intézmény beállítását, mely a gyermekek szociális gondozását végzi az iskolán kívül. Ugyancsak kérésemre rendelte el a kultuszminiszter, hogy nők is lehessenek iskolaszéki tagok. Az igazságügyiminiszter pedig a női börtönökben női felügyelők alkalmazását engedte meg.

– A jövőendő munkaterveimről annyit mondhatok, hogy gondolataim homlokterében van a gyermekügyi női kormánybiztosok kineveztetése. Nem tudom megérteni, miért kell ezt a speciálisan női munkakört elfoglalt képviselőkre bízni, mikor a megoldandó feladatokkal egy teljesen szabad ember is alig képes megbirkózni. Amikor oly rettentő a gyermeknyomor, melybe betekintést nyertünk a „Nemzeti Ujság” nemrég megjelent cikke révén.

– A második fő vezető gondolatom a női választójog biztosítása. Velem együtt a Keresztény Női Tábor minden egyes tagja bizalommal tekint a belügyminiszter úr felé, abban a reményben, hogy ő meggyőződéses és rendületlen harcosa ennek az eszmének. A magam részéről küldetésemben éppen a most előttem álló küzdelmet tekintem fő megbízatásomnak, annyira, hogy én ebből a harcból vagy „paizzson, vagy paizzsal kerülhetek ki!”⁷¹. Bízunk benne, hogy paizzsal!

– A képviselői munkáját jelző határkövek napnál világosabban, megdönthetetlen ékesszólással bizonyítják: mit tud a női szív áldozatkész szeretete produkálni, mit tud létrehozni a minden fájdalomra, nyomorra érzékenyen rezonáló női lélek.

Hunyady Béláné

⁷¹ Utalás egy közismert spártai mondásra: „Vagy ezzel (térj haza), vagy ezen (hozzák haza holttessedet).” A hagyomány szerint egy spártai anya ekképp búcsúzott harcba induló fiától, miközben annak pajzsára mutatott. Forrás: Pukánszky Béla – Németh András: *Neveléstörténet*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1998. 41.

A Keresztény Női Tábor hozsalát a választási munkához

Slachta Margit a nők politikai munkájáról

Nemzeti Ujság, 1922. január 8. 2. old.

A NEMZETI UJSÁG TUDÓSÍTÓJÁTÓL

A Keresztény Női Tábor pénteken délután 5 órakor a Gellért Szállóban megtartott teadélutánján lelkesen ünnepelte Slachta Margitot. Az ünnepésre a Női Tábor minden szervezete elküldötte képviselőit, akik mellett megjelent Bernád Ágoston volt népjóléti miniszter is. Krén Margit elnöknek⁷² a vendégeket köszöntő szavai után Sztankovits Anna kis selyemzászlót nyújtott át az ünnepeltnek. A zászló egyik oldalára a magyar címer, a másikra pedig „az első magyar nőképviseelőnek” felírás van ráhímezve. Slachta Margit meghatott szavakkal köszönte meg az üdvözlést, majd hosszabb beszédben vázolta azokat a feladatokat, amelyeknek megoldása a női táborra vár. Beszédében többek között ezeket mondta:

– Általános programja a Női Tábornak a jövőben is az maradjon, ami volt a múltban. Minden politikai törekvését a győzelmes Krisztus szelleme hassa át. A külföldi példák azt mutatják, hogy a nőmozgalmak az első nagy fellángolás után visszaesést mutatnak. Beszélnek arról, hogy a nő távolabbi célokért nem tud dolgozni, csak részletfeladatok megoldására alkalmas. Rá kell cáfolni ezekre azzal, hogy kitartó, önmagunkat nem kímélő munkával dolgozunk mindaddig, míg el nem érjük a nőnek a férfivel való teljes egyenjogúsítását. A nők feladata a társadalmat emésztő betegséget, amely az egyéni boldogulás szenvedélyes keresésében nyilvánul, leküzdeni. Az évezredek sok elrejtett asszonyi könnye és szenvedése ránevelte a nőt a csendes türésre és az önzetlenségre. Ezt a többiért való önzetlen munkálkodást kell megtanítani az embereknek. De ehhez politikai hatalom is kell. Vass kultuszminiszter⁷³, amikor nőknek vezető állásban való alkalmaztatása ügyében nála jártam, ezt mondta: „Az élet mindent kilök magából, ami éretlenül állítatott bele.” Nohát mutassuk meg, hogy a nők választójoga már érett valami. Egy másik feltétele a sikernek, hogy ne áskálódjunk egymás ellen. Régi közmondás, hogy „embernek ember a farkasa”; még inkább elmondhatjuk, hogy nőnek nő a farkasa.

⁷² Krén Margit: Keresztény Női Tábor elnöke.

⁷³ Vass József (1877–1930), vallás- és közoktatásügyi miniszter 1920. december 16. és 1921. április 14. között; valamint 1921. április 14. és 1922. június 16. között.

– Ha befejeztem a következő hat hétre megállapított munkát: a háziipar kiuzsorázása ellen szóló törvényjavaslatnak, a takarékosagra vonatkozó indítványnak, az anya- és csecsemővédelemre szóló törvényjavaslatnak kidolgozását, hozzá fogok látni a választások szervezési munkálataihoz. Hagyjatok visszaveretlenül minden rosszindulatú támadást, fulladjon az bele a maga visszhangtalanságába.

Lelkes taps és éljen kísérte Slachta Margit beszédét. Utána Istvánffy Gyuláné számolt be a Női Tábor miskolci szervezetének munkájáról, és kérte a központ támogatását. Felszólalt még a vendégként megjelent Petróczy István⁷⁴ is, aki a magyar nők segítségét kérte a magyar aviatika megteremtéséhez⁷⁵, amely munkában őt – mondotta – a férfiak cserbenhagyták. Végül még Bernárd Ágoston üdvözölte meleg szavakkal mint „házigazda” a kerületében megjelent Női Tábort.

Slachta Margit nemzeti gyűlési képviselő ezen sorok közlésére kért fel bennünket: Mindazoknak, akik a karácsonyi ünnepek és újév alkalmából üdvözlésükkel fülkerestek, szeretném külön-külön megköszönni rólam való megemlékezésüket. Mivel azonban ezt túlságos elfoglaltságom miatt nem tehetem, kérem, ne tekintsek e nyilvános köszönetet pusztá sablonnak, de legyenek meggyőződve arról, hogy amikor együttesen mondok köszönetet, lélekben mindenkivel külön-külön foglalkozom, és szívből viszonzom jókívánságaikat.

⁷⁴ Petróczy István (1874–1957), légiforgalmi igazgató, a Magyar Aëro-Szövetség társalelnöke.

⁷⁵ Lásd bővebben: A magyar aviatika Karácsonya. Az Aëro, A Magyar Aëro-Szövetség hivatalos lapja, 1921. december 15. 89–91.

Hírek

Köszönetnyilvánítás

Nemzeti Ujság, 1922. január 21. 7. old.

Slachta Margit nemzeti gyűlési képviselő ezen sorok közlésére kért fel bennünket: Mindazoknak, akik a karácsonyi ünnepek és újév alkalmából üdvözlésükkel fülkerestek, szeretném külön-külön megköszönni rólam való megemlékezésüket. Mivel azonban ezt túlságos elfoglaltságom miatt nem tehetem, kérem, ne tekintsek e nyilvános köszönetet pusztá sablonnak, de legyenek meggyőződve arról, hogy amikor együttesen mondok köszönetet, lélekben mindenkivel külön-külön foglalkozom, és szívből viszonzom jókívánságaikat.

Miért van szükségünk a nők választójogára?

A választójog és az állami pénzügyek

Slachta Margit parlamenti felszólalása az 1921/22. évi második indemnitási tárgyalásnál⁷⁶

Budapest, Stephaneum Nyomda és Könyvkiadó R.-T. 16 old.

I.

A választójog és az állami pénzügyek⁷⁷

A képviselők budget-jogának a polgárok szempontjából való fontossága ritkán áll előttünk oly kézzelfogható valóságként, mint éppen a mostani időkben, mikor a képviselőknek élniük kell azzal a joggal, hogy a polgárok anyagi ügyeire a legmesszebbmenő befolyást gyakorolják, belenyúljanak a háztartásukba, szekrényükbe, és pénztárcájukból, hogy úgy mondjam, kivegyék pénzüket az ország érdekében.

Épp azért a legfeszültebb érdeklődéssel vettem kezembe életemben az első állami költségvetést – mely helyett most, sajnos csak felhatalmazási javaslatot tárgyalunk –, és tettem fel azt a kérdést, hogyan történik nálunk ennek a jognak gyakorlása? Avval azonnal tisztában voltam, hogy a jelen körülmények közt a mostani helyzet erre felvilágosítást nem ad, mert hiszen olyan összeomlás után, amelyet csak most éltünk át, az még teljesen kuszált.

Visszamentem tehát egészen 67-ig, és ezen hosszú évsorból kíséreltem meg kiolvasni kérdéseimre a feleletet.

Távol áll tőlem, hogy magam pénzügyi szakembernek képzeljem, vagy akár azt is gondoljam, hogy pénzügyekhez különösebben értek, tisztán csak úgy tettem fel kérdéseimet, ahogy az ember természetes eszével gondolkodik, és egy kis és egy nagy háztartás vitelét összehasonlítja. Itt is, ott is tönkrejutást jelent az adósságoknak egy bizonyos határon túl való növekedése, és végül itt is, ott is a gazdálkodókat terheli a felelősség a pénz miként való kezeléseért. Kérdéseimre az elmúlt 53 évi visszatekintés nagyon érdekes válaszokat adott.

⁷⁶ (Szer.) Petrás Éva – Schlachta Boglárka Lilla – Szabó Róbert: *Slachta Margit beszédei a magyar parlamentben*. Barankovics István Alapítvány – Gondolat Kiadó, Budapest, 2021. 96–116., Nemzetgyűlési napló, 1920. XIV. kötet, Nemzetgyűlés 297. ülése, 1922. január 25. a Nemzetgyűlés 298. ülése, 1922. január 26.

⁷⁷ Az eredeti lánkjegyzet szövege: „Nem szószserinti visszaadás.”

Először is, a tényleges kiadás a költségvetési előirányzatot csak négy évben nem lépte túl: 1872-ben Kerkapoly Károly, 1875-ben Széll Kálmán, 1887-ben Tisza Kálmán és 1906-ban Wekerle Sándor pénzügyminisztersége alatt.⁷⁸

Ami a kiadásoknak a bevételekhez való viszonyát illeti, ismét csak három olyan évet találtam, amikor azok tényleges egyensúlyban voltak: 1868-ban Lónyai Menyhért, 1891-ben és 1906-ban Wekerle Sándor pénzügyminisztersége alatt.

18 olyan évet találtam, melyben az egyensúly államjavarok eladása és hitelműveletek (kölcsonfelvétel), tehát vagyonszőkítés árán látszólag megvolt; 32 évben még vagyonszőkítés dacára is deficit mutatkozik.

Nagyon meglepett, hogy ilyen kevésbé rózsás körülmények közt a költségvetés a legtöbbször nincs idejében készen. Csak 11 évben nincs indemnitás, 1915-től kezdve pedig egészen a jelen időig egyfolytában felhatalmazási törvény alapján dolgozunk, költségvetés nélkül.⁷⁹

Egy további kérdés, mely nagyon érdekelt, az államadósság növekedésére vonatkozik. 1868-ban 256 520 789 forint 19½ krajcárnyi adóssággal kezdtük a gazdálkodást; ez az összeg 1913-ig 6 195 975 000 koronára szökik fel. Azért nem vettem az 1914. évi eredményt, mert abban már háborús kiadások is kezdenek szerepelni, de 13-ig még normális viszonyok közt éltünk. Hogy jelenleg milyen horribilis adósságaink vannak, az köztudomású.⁸⁰ Ennek folytán annál jobban megdöbbenett, mikor a pénzügyminiszter úrnak⁸¹ expozéja alapján tudomást vettünk arról, hogy ehhez az összeghez deficitképpen 16 milliárdot fogunk az évben hozzátenni.

Csonka-Magyarországban nyolc millió lakost számítunk, a deficitből tehát 2000 korona esik mint újabb adósság egy személyre; négy személyt számítva pedig egy családra, családonként 8000 K.

Ebből az 53 évből látom tehát, hogy az állami háztartás vitele nehéz dolog lehet, és hogy ennek a feladatnak megoldása nem sikerült, azt mutatja a jelen állapot.

Ennek megállapításával azonban most egyáltalán nem kritikát akarok gyakorolni, hanem abból egy következtetést levonni azt ui., hogy pénzügyeinknek illetően való vitele és az abból következő jelen pénzügyi helyzet, szerény véleményem szerint, a kormánynak és a nemzetgyűlésnek milyen álláspontot – hogy úgy mondjam

⁷⁸ Az eredeti lánkjegyzet szövege: „A túllépéseknél nemcsak a túllépések állandósága, hanem azok mértéke is igen jellemző (lásd 12. old.). Az előirányzatok és tényleges bevételekről nem beszéltek, mert azokat állandóan államjavarok eladásából és hitelműveletekkel toldották ki.”

⁷⁹ Az eredeti lánkjegyzet szövege: „Az 1920/21. évi költségvetés nem jöhet számba, mert elköltött összegekre vonatkozik.”

⁸⁰ Az eredeti lánkjegyzet szövege: „Lásd kimutatást a 14. oldalon.”

⁸¹ A pénzügyminiszter ekkor Kállay Tibor (1881–1964) volt.

– ír elő a választójogi követelésekkel szemben. Jelen felszólalásom tárgyát nem is képez más, mint a választójog pénzügyi helyzetünkkel való vonatkozásban.

Az ország zilált anyagi viszonyok közé jutott, helyesebben: juttattuk az országot. Mert utóvégre mi, akik felelősek vagyunk, kell, hogy ezt ki is mondjuk, és elismerjük, hogy a helyzet nem adódott, hanem ezt a helyzetet a mindenkori kormány és ország, illetőleg nemzetgyűlés teremtette meg. Ez kétséget nem szenved. A budget-jog miként való gyakorlása és az ország pénzügyi helyzete közt a legszorosabb és elvitázhatatlan összefüggés van. Most kérdezem: hogyan akarjon magának az az egyszerű polgár saját anyagi érdekeinek védelme végett pénzügyeink vezetésébe beleszólást biztosítani, ha nem a budget-jog közvetett gyakorlásával, vagyis a választójog révén.

Ahhoz férhet szó, vajon a túlságosan széles körű demokrácia boldoguláshoz vezet-e? De erre a kérdésre most nem akarok kitérni; arra sem akarok reflektálni, hogy mik lehetnek ennek hátrányai, illetőleg, hogy milyen hátrányai mutatkoznak máris, de hiszen vannak az általános, titkos választójognak nagyon egészséges korrektúrái, melyeket a demokratikus gondolat sérelme nélkül érvényesíteni lehet; most csak egyet akarok leszögezni, azt, hogyha szisztematikus adósságcsinálással egy ország fokozatosan, kérlelhetetlenül, majdnem matematikai pontossággal csődbe vitetik, akkor egészen más álláspontot kell a polgároknak választójogi, vagyis saját gazdasági érdekeik irányítására vonatkozó követeléseivel szemben elfogadni, mint ha itt briliánsan menne minden. Mert igaz, hogy a jelen pillanatban háború utáni összeomlás után vagyunk. Azonban, ha csak 1914-ig veszem a pénzügyi helyzetet, illetőleg azt, hogy államadósságaink rendezés helyett fokozatosan csak növekedtek, azt kell mondanom, hogy a háború tüze úgyis csak olyan házat perzsel föl, mely fölött ilyen rendszer folytatása mellett egyszer úgyis meg kellett volna ütni a dobát, értem ezen azt, hogy csak egy erélyes belenyúlással, a polgárok anyagi érdekeinek érzékeny érintésével lehetett volna pénzügyileg rendet teremteni.

És itt jutok el első következtetésemhez: a keresztény szociális programnak az általános, nőkre is kiterjedő választójogi követelménye elsősorban a pénzügyi összeomlásban nyer igazolást.

Ha az általános titkos választójog alapján beküldött képviselők sem fognak tudni jobban boldogulni, akkor a helyzet egészen más elbírálás alá eshetik; a nép nem okolhat senkit, hiszen maga kovácsolta sorsát, maga eszi, amit főzött; ellenben, ha ragaszkodom ahhoz, hogy magam készítsem az ételt, holott tudom, hogy főzöm kozmás és azt azokkal etetem meg, kiket nem engedtem a tűzhelyhez, ez olyan álláspont, mely joggal megtámadható.

Mindez még sokkal nyomatékosabban vonatkozik a női választójogra.

A férfiaknak vannak erős kulturális és gazdasági szervezeteik; ők jobban tudják érdekeiket hangoztatni, természetüknél fogva szívósabban tudnak követelni, ki-harcolni, akaratuknak érvényt szerezni.

A nő minden tekintetben sokkal hátrányosabb helyzetben van. A nő gyengébb. »A gyenge nő.« Hisz ezt oly sokszor halljuk. Érdekeinek védelmében nem tud annyi energiát kifejezni; harcos szervezetei, egyesületei nincsenek. Évszázados – hogy ne mondjam elnyomatás – mondjuk a családi szentélyre való korlátozás folytán neki nincs meg az a gyakorlata, tájékozottsága, sőt jelenleg még az a kifejlett érzéke sem, hogy hogyan kell eredményesen kilépni és magának jogokat biztosítani.

Az állami pénzügyek minként való viteléből folyó drágaság viszont a nőt éppúgy sújtja, mint a férfit. Ő éppúgy fizeti az adót, mint a férfi; sőt kevesebb rutinja és gyöngédebb lelkiismerete folytán még sokkal súlyosabban. A nőnek ugyanúgy jót kell állania vagyonával vagy vagyonának egy részével, értem a vagyonadót.

Itt a nemzetgyűlésben nemegyszer hangzott már el az az igazság, hogy a gyengének több jogvédelem kell, mint az erősnek. Ez nagyon igaz. Amikor tehát a »gyenge« nőnek anyagi érdekeit is érinti mindaz, amit mi itt teszünk és határozunk, mikor az ő megélhetési viszonyaira kérlelhetetlenül kihat, ami pénzügyileg történik, és mikor ez »gyenge« nő ennek tudatára ébredve, jogait kezdi hangoztatni és a pénzügyek vitelébe beleszólást kér, akkor mindenki igazság- és jogérzékének azt kell mondania, hogy ennek a »gyenge« nőnek épp az itt hangoztatott elvek alapján, éppen mivel gyenge, kétszeresen kell jogát biztosítani, nemhogy gyöngeségét felhasználva, elvegyük tőle azt.

Amit eddig a nők választójogáról mondtam, azt az ő egyéni szempontjából tartom szükségesnek és igazságosnak. De ugyanezt a követelményt főleg a passzív választójogot, az államháztartás szempontjából is kívánom indokolni.

Amint mondtam, megállapítottam magamban azt, hogy az államháztartás vitele nagyon nehéz dolog lehet, mert hiszen az egyensúlyt 53 év alatt, három évet kivéve, biztosítani nem sikerült. De hogy lehetetlen legyen a megoldás, mégpedig hogy lehetetlen legyen folytonos adósságcsinálások nélkül, azt nem tudom elképzelni. Azonban abban, hogy eddig lehetetlennek látszott, sőt, hogy a világ legtöbb államában is így van, abban azt az igazságot látom kifejezésre jutni, hogy a földön önmagában minden erő egyoldalú, és ha elszigetelődik, saját egyoldalúságán és gyarlóságán bukik meg.

Az, hogy a férfi általában véve szellemileg nagyobb tehetségű, mint a nő – általában véve mondom, mert hisz ebben a tekintetben, sajnos, nagyon is sok a kivétel – az kétségtelen, de a tények azt mutatják, hogy ez a nagyobb tehetség is pótló erőkre szorul. Végességből tehát nem azáltal emelkedik ki, ha összehasonlítva magát a még kevesebbel, azt lenézi, a munkából kizárja, és önelégülten saját több tehetségére támaszkodva, az érvényesülést a maga elszigetelt jogának fogadja el, hanem ellenkezőleg, ha végességét és másrautaltságát felismerve, megkeresi azt a kiegészítő tehetséget, mely önmagában talán sokkal szerényebb, mint az ő képessége, de mint más jellegű erő, megadja azt a kiegészítést, mely az ő erőiből hiányzik.

És ezzel talán szerényebb, de jellegénél fogva kiegészítő erővel messzebb jut, mintha saját tehetségét bárhogy is megsokszorozza, mert ezzel hiányt nem pótol, egyoldalúságot nem ellensúlyoz és nem egészít ki, sőt ez esetben az egyoldalúság hatásaiban is hatványozottan fog jelentkezni.

Ennél a kérdésnél párhuzamot kell a férfi és nő tehetsége közt vonnom.

A kettőnek a tehetségei nagyon eltérők. Sajátságos, hogy a férfiak még mindig azt hiszik, hogy a nő nőies jellege csak abban fejeződik ki, sőt csak abban szabad kifejeződnie, hogy ő csakis női, gyermekügyi az érzelmi világba tartozó kérdésekkel foglalkozik. Így történik aztán gyakran, hogy akár a törvényhatósági közgyűléseken, akár a nemzetgyűlésben nekem mindig csak akkor szánnak szót tisztelt kollégáim, ha érzelmekhez kell appellálni, vagy rögtön az anya- és csecsemővédelem körébe utalnak. A nő nőiessége mindenesetre jellegzetesen kifejeződik a fent említettekben, de amit a férfiak eddig nem látnak, éspedig a közügy kárára, az az, hogy a nő speciális gondolkozásmódja minden körben kifejezést nyer, a nő mindenben árnyalattal és jelleggel gondolkodik.

A nő másként bonyolítja le a kérdéseket, ha kereskedő, másképpen áll be a műhelybe, ha asztalos, másként foglalkozik pénzügyekkel, ha pénzügykezelés van rábízva. A dolog természetesen fordítva éppúgy áll.

A férfi a legnőiesebbnek minősített foglalkozásokba éppúgy belevinné az ő férfiszellemének jellegét.

És ezen az alapon tartom szükségesnek a nő bevonását az állam pénzügyvitelébe. Nem divat, nem hiú érvényesülési vágy az alapja ennek, hanem az a tény, hogy a nő sok mindent másképpen lát, mint a férfi, és sok mindent meglát, ami a férfi figyelmét elkerüli.

Engedjék meg, hogy egypár speciális különbségre rátérhessek.

A férfi egész biztosan jobban tud megszerezni, de rosszabbul tud megtartani, jobban tud meglátni pénzforrásokat, meglátni és kiaknázni, de rosszabbul tud takarékoskodni. A takarékoság elsősorban is női tulajdonság. A pincérnek, portásnak, szobaasszonynak jobban felragyog a szeme, ha egyének látóhatárán egy férfikuncsaft bukkan fel, mert a férfi könnyebben fizet. A nő a fogához veri a garast. Kivételekről természetesen ismét nem beszélek, mert ha kivételekről beszélnek, akkor azt sem említettem volna, hogy a férfi nagyobb szellemi tehetségekkel rendelkezik, mint a nő.

A gazdálkodás is általában női tulajdonság, és ennek fontos szerepe van. Még a közmondás is azt tartja, hogy a gazda hatókrös székérrel sem tud annyit bevinni a házba, mint amennyit a rossz gazdaasszony a köténye sarkában kivisz. A férfivilág azonban eddig az államháztartásban mindkét szerepet magának vindikálta, és nem mondhatnám, hogy mint gazdaasszony, elsőrangúnak bizonyult, mert kötény nélkül is többet vitt ki a házból, mint amennyit hatókörral bevitt.

A nő kizárását azzal is szokták indokolni, hogy kicsinyes. Hogy mennyire áll ez, azt csak pár század múlva fogjuk igazán megállapíthatni, mikor hozzászokva

tágabb látóhatárokhoz, tehetségei jobban kifejlődnek. Azt már Kölcsey Parenézisében⁸² tanultuk az iskolában, hogy aki háza négy fala közé van szorítva, az visszafejlődik, és gondolatkörének határa a négy falon belül marad.⁸³

Az ember horizontja könnyen szűkül, pláne évezredek belenevelés folytán. Jelenleg tehát még nem tudjuk, hogy a nőnek mennyire tényleges sajátossága a kicsinyesség. De maradjunk meg annál az állításnál, hogy ő tényleg az: kicsinyes, részletező. Ha így van, akkor éppen azon az alapon kérem az államháztartásba való bevonását!

A férfi az ő nagy stíljében nagystílusú költségek is. Az eredmény nagy stílusban áll előttünk. Talán sehol olyan fontossága az aprólékosságnak, kicsinyességnek, részletezésnek, kicsiben való takarékoságnak nincs, mint éppen a pénzügykezelésben. Az államháztartás olyan, mint a vízművek. Köztudomású, hogy Budapesten a magasabban fekvő házakban a negyedik, harmadik, sőt második emeleten is fél napokon keresztül már nincs víz, holott a vízművek naponként és fejenként 180 litert szolgáltatnak. Keresik, hova tűnik el ez a víz, és arra az eredményre jutnak, hogy a vízvezetési csövek szivárognak, a csapok nem zárnak jól. Cseppekben folyik el a vízművektől szállított víznek egy olyan tekintélyes része, melynek elveszése nélkül bőven el lennének vízzel látva.

Egészen így vagyunk az állam pénzével is. Ennek a pénznek különösen megvan az a jellege, hogy cseppenkint igen nagy mértékben tud elfolyni. Ezeket a cseppeket a férfinak nem látja vagy nem veszi figyelembe. »Mit az a százecske vagy akár milliócska a milliárdokhoz képest, mit az a 60 állami autó. Nem azon fordul az ügy.« Az apró pazarlásokra csak egy jelentéktelennek látszó kis példát hozok. Magyarországon jelenleg az általános választójog értelmében kerek számban három és ¼ millió szavazó van. Ezeknek a szavazatait borítékba teszik, holott ugyanúgy lehetne magát a szavazólapnak szélét enyvezni és azt leragasztani, ami a mostani papírkák mellett csak ennél az egy aktusnál 1–2 millió megtakarítást jelentene. Vagy gondoljunk az állami hivatalokban szokásos fűtőanyag-pazarlásra és sok fölösleges világításra. Ezek apróságok, lenézett semmiségek, melyek azonban minden vonalon súlyos tételekké növekszenek. És ilyenek redukálása vagy teljes kiküszöbölése sokkal közelebb áll a nő kicsinyes részletezéséhez, mint a férfi összefoglaló beállítottságához. Ezért ezt a női tulajdonságot nem szabad lenéznünk és kikapcsolnunk, mert lassan rájövünk, hogy a nagy világegyetem porszemekből áll, és nincs az a nagy kapu, mely nem kis sarkakon fordulna meg.

⁸² Kölcsey Ferenc: *Parainesis Kölcsey Kálmánhoz* (1834).

⁸³ Az eredeti lábjegyzet szövege: »Mert az ember, ha értelme és érzelme körét gondosan nem szélesíti, keskeny és mindig keskenyebb határok közé szorul; szemei az egész tekintetétől elszaknak s parányi birtokában, háza falai közt elszigetelve, csak önmagát nézi, s a legszorosabb, legegységesebb kapcsolatokat nem láthatja. Ezért a hazaszeretet valóságos példái oly ritkák.«

Van aztán még egy dolog, melyben szintén nagyon élesen nyilatkozik meg a két nem közti gondolatmenet-különbség. Abból, hogy a férfivilág kibírta, hogy pénzügyeink 53 éven keresztül lefelé mentek, igazolva látom, hogy a férfi gondolatmenetében elvont.

Ő számokat, összeadásokat és kivonásokat lát, esetleg deficiteket, egyensúly-megbillenéseket állapít meg, de azon túl nem megy.

A nő a számokon és a számtani viszonylatokon túl, azokat az embereket is látja, kikre ezek a számadatok kihatással vannak.

Mikor a pénzügyminiszter úr azt mondta, hogy ez évben 16 milliárd lesz a deficit, vagyis tizenhatmillió korona újabb adósságot csinálunk, akkor lelkivilágom előtt elvonult az a 8 millió ember, illetőleg 2 millió család, kiknek ezt viselniük kell, akkor láttam, hogyan nehezedik rájuk az újabb 8000 korona adósság az eddigi rettenetes terhekhez. Láttam azt a sok könnyet és a félig átvirrasztott éjszakákat, melyeken az asszonyok, kiknek a terhekben osztozniuk kell, munkával próbálják pótolni, amit a drágaság tőlük elrabolt; láttam azokat a vézna, sápadt, nélkülöző gyermekeket, kiknek emiatt nem jut, ami számukra az életfenntartáshoz oly nélkülözhetetlen lenne; láttam azokat a gondtelt családapákat, kik nem tudván övéik során enyhíteni, bánatukban – ahogy ezt a férfiak tenni szokták – kocsmában vagy a kártyaasztal mellett felejtik el a valót, és rántják le szeretteiket még nagyobb, még mélyebb örvénybe. Egy szóval mi, nők a számokon keresztül azokat az embereket látjuk, kikre nézve ezek a szörnyű számok újabb szenvedéseket jelentenek.

Ennek jelentősége abban van, hogy aki tudja, hogy mikor költ, nemcsak pénzhez nyúl, hanem embertársainak szenvedést okoz, esetleg boldogságba markol, esetleg megöli, azt ez az élő tudat hatalmasan visszatartja attól, amitől holt számok vissza nem tarthatták volna.

Ezért nem bírta volna el a nő lelkiismerete azt a tudatot, amit a férfi elviselt. Vagy talán azért is, mert nagyobb lévén teherbíró ereje, sokszor öntudata is több terhet tud elviselni. Higgyék el, ha nőkre is lenne a pénzügyek intézése bízva, megmozgatták volna az ország minden rögét, csakhogy az adósságok terhét levegyék embertársaik válláról. Nem élünk olyan idők, amikor ragyogó eredményekre hivatkozva akarnának az egyeduralmat. Hogy jobban fogunk-e boldogulni, ha a nőt is belevonjuk a pénzügyekbe, tényekkel nem tudjuk bizonyítani, csak következtettünk rá. Annak azonban, hogy a férfiaknak ezen feladat megoldása nem sikerült, annak bizonyossága egy koldus ország és mérhetetlen nyomor. Felhívok tehát minden igazságot, objektív és hazaszerető embert, hogy attól az irányzattól, amely csöddöt mondott, térjen el, és az igazság, objektivitás, hazaszeretet alapján foglalja el azt az álláspontot, melyen állva talán egy kicsit több boldogulási lehetőség fog jutni a hazának és testvéreinknek.

Ezekben foglaltam össze az általános és főleg a női választójog szükségességére és igazságosságára vonatkozó első felszólalásomat:

a nők aktív és passzív választójogának indoklását elsősorban pénzügyeink eddigi vitelében és jelenlegi pénzügyi helyzetünkben találjuk meg.

[A kiadvány végén a következő kimutatások, táblázatok szerepelnek:

11. oldal: *Pénzügyminisztereink névjegyzéke: Összeállította a pénzügyminisztérium.*
 12–13. oldal: *A magyar állami költségvetések és zárszámadások eredményeinek összehasonlítása 1868–1921. Összeállította: Dr. Szász Lajos pénzügyi számtanácsos.*
 14. oldal: *Államadósságok (1890–1913), Kimutatás az államadósságokról*
 15–16. oldal: *Kimutatás a költségvetés megszavazásáról. (1867–1912.) Összeállította: Csuka János.]*

- S.B.-

Öt nő a fővárosi politikában
– A főváros női bizottsági tagjainak nyilatkozatai
a Nemzeti Ujság számára –

Nemzeti Ujság, 1922. április 16. 12. old.

A nők aktív és passzív választási jogának elismerése óta a törvényhozásban egy nő kapott mandátumot, a székesfőváros törvényhatósági bizottságába pedig öt női bizottsági tagot választottak be. Kétségtelenül a keresztény kormányrendszer érdeme, hogy a még itt-ott kísértő elfogultsággal szemben szakított a múlt idők elzárkózásával, és megnyitotta a nők előtt a közélet fórumának kapuit. A vészharangokat kongató antiszeministák jóslatai nem váltak be, mert a nők politikai jogának elismerése nem a reformruhás, szájas feministákat, a pacifista-defetista okvetetlenkedőket segítette előtérbe, hanem a keresztény női sereg asszonyait, akik hazafias és komoly szociális munkában keltek versenyre férfi kollégáikkal. Az új választói jog súlyosan – és tegyük hozzá: érdemtelenül – bánt el a nők politikai jogaival, pedig az eddig szerzett tapasztalatok gyökeresen rációznak mindazokra az argumentumokra, amelyekkel a nők szavazati joga ellen élni szoktak. A *Nemzeti Ujság* szerkesztősége érdekesnek és időszerűnek tartotta kérdést intézni a törvényhatósági bizottság öt női tagjához⁸⁴ – köztük a volt nemzetgyűlési női képviselőhöz –, hogy tapasztalataikról, terveikről és programjukról nyilatkozzanak.

Slachta Margit volt nemzetgyűlési képviselő, fővárosi törvényhatósági bizottsági tag a következőkben volt szíves nyilatkozni:

– Általános és átfogó programot nem adhatok még. Egy-egy napi tervet ragadok ki, és ez nem más, minthogyha eldől a közéleti pályázat sorsa, a legjobbnak megvalósításán fogok dolgozni, s remélem, ebben a női közönség határozó támogatására találok. Ahogy éhes ember elsősorban enni kíván, úgy mielőtt bármi másról beszélünk, a közéleti nehéz problémáit kell oldozgatnunk. Aztán jön a lakáskérdés és úgy a többi.

Gondolom, hogy sem az újság szerkesztősége, sem az olvasóközönség nem veszi rossz néven ezt a rövid választ, de egyetért velem abban: minél kevesebb szó és minél több tett.

**A SAJTÓ
SLACHTA MARGITRÓL**

⁸⁴ Jelen Kötetben csupán Slachta Margit nyilatkozatát közöljük. A törvényhatósági bizottság női tagjai: Törökné Kovács Hermin, Szentgáli Antalné Rausch Vilma, Beinszky Lipótné Ocskay Irma, Kirchner Béláné.

A győztes keresztény pártok feladatai
A miniszterelnök nagy beszéde a női tábor kettős gyűlésén

Lelkesen ünnepelték Schlachta Margitot

Nemzeti Ujság, 1920. január 28. 3–4. old.

Impozáns külsőségek között, a diadalra jutott párt büszke önérzetével tartotta meg ma délután szokásos keddi, paralell nagygyűlését a pesti és a budai Vigadóban a keresztény női tábor. Aki tudja azt, milyen fontos szerepe volt a nőknek a választásoknál, az tisztában lehet ennek a két nagygyűlésnek a súlyával is. Az a higgadt méltóság, amely a lelkesedés forró levegőjében is megőrzi fenséges nyugalma és amely a választásokat is olyan emelkedetté s az eddig megszokott választásoknál soha nem látott tiszta légkörűvé tette, jellemző volt ennek a két nagygyűlésnek hangulatára is.

Az egész női tábor meleg szeretete nyilvánult meg itt a női mozgalom nagyszemélye vezére, Schlachta Margit iránt, aki valóban ideálja a keresztény magyar nőnek. Maga a megtestesült szerénység, de egyben maga a céltudatos energia. A hangja kér és rábeszél, de a szava azért parancs. Minden mozdulata gyöngédség, a szelíd nőiség, de a mozdulatgyöngédség az akarat acélosságát takarja. A január 25-iki nagy diadalban oroszlánrésze van ennek a vasakaratnak.⁸⁵

Az ő kezébe tette le most Prohászka⁸⁶ püspöknek a *Nemzeti Ujság*ban megjelent nyílt levelétől indítva Huszár Károly miniszterelnök⁸⁷ azt a szeretetaktiót, amelyet Budapest rettenetes tömegnyomorának enyhítésére indított. Huszár most is megragadta az alkalmat, hogy rábeszélőképességének egész erejével megindítsa a szíveket, és a szíveken keresztül megmozgassa az akaratokat. Beszéde, amelyet a pesti Vigadóban elmondott, nagyszabású, konceptív erejű szónoklat volt, amely teljes világításba helyezte a diadalra jutott keresztény pártokra váró feladatokat, és egyben olyan ellenállhatatlan hatalmú segélykiáltás volt, amelynek kétségtelenül méltó visszhangja kel majd a szívekben.

⁸⁵ 1920-as nemzetgyűlési választások.

⁸⁶ Prohászka Ottokár (1858–1927), megyéspüspök.

⁸⁷ Huszár Károly (1882–1941), miniszterelnök: 1919. november 12. és 1920. március 15. között.

NAGYGYŰLÉS A PESTI VIGADÓBAN

A pesti Vigadóban délután 4 órakor kezdődött a nagygyűlés a Himnusz elének-lésével, mely után Slachta Margit nyitotta meg a gyűlést, mielőtt azonban az kezdetét vehette volna, Gombos Ferencné babérkoszorút nyújtott át neki, s a tábor köszönetét fejezte ki előtte odaadó munkálkodásáért. Ezután Huszár Károly miniszterelnök tartotta meg beszédét, melyben az aktuális politikai kérdéseket s a nyomor elleni küzdelmet fejtegette. Beszédét bő kivonatban itt adjuk:

A MINISZTERELNÖK A VÁLASZTÁS EREDMÉNYÉRŐL

Bevezető szavaiban örömeinek adott kifejezést afölött, hogy itt 3 fővárosban a legvérmesebb reményeket is fölülmuló győzelmet aratott a Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártja. A szavazásokról eddig beérkezett adatok alapján (még nyolc kerületből nem állanak rendelkezésre adatok) ismertette a küzdelemben részt vett pártok híveinek számarányát. A nemzeti egyesülés pártjára 46 százalék, a demokrata pártra 18 százalék, a nemzeti középpártra 2 százalék, a kisgazdapártra 1 százalék, a függetlenségi pártra 1 százalék, a magyar munkáspártra 0,7 százalék, pártonkívüli képviselőkre 4,7 százalék szavazott. A további adatok beérkezésével azonban ezek a számok előreláthatóan még inkább a keresztény párt javára fognak eltolódni. Ezzel szemben a szociáldemokraták szavazatai csak 10–12 százalékát teszik ki az egésznek. Nyilvánvaló tehát, hogy ebben a világvárosban, amely az ellenséges agitáció tűzfészke volt, óriási többséggel történt meg a döntés a destruktív irányzatok ellenére, ami egyúttal állásfoglalást jelent a társadalmi stabilitást, az államhatalom tekintélyét, a rendet és a jogtiszteletet biztosító keresztény politika mellett. Tisztában van azonban azzal, hogy ezt főképpen a női tábor önzetlen munkálkodásának köszönheti, s ezért különös elismeréssel van mindazokkal, legkivált vezérükkel, Slachta Margittal szemben, akik ebből kivették részüket. Akárhogy dőlt is el a küzdelem a vidéken, bizonyos, hogy a keresztény blokk két pártjára a túlnyomó többség. (Itt percekig tartó lelkes ováció tört ki, s az egész nagygyűlés felállva ünnepelte Schlachta Margitot, a női tábor vezérét.) [...]

A miniszterelnök beszédét percekig tartó tüntető tapssal fogadták. Huszár miniszterelnök ezután elhagyta a termet, hogy a budai Vigadóban párhuzamosan folyó gyűlésen is felszólalhasson.

A miniszterelnök eltávazása után Slachta Margit szólalt föl, aki a keresztény nők nevében ígéretet tett, hogy a keresztény nők is ki fogják venni részüket az ínségakcióban, és abban a szellemben, amelyben a miniszterelnök ezt az akciót eddig vezette, fognak a nélkülözők ínségének enyhítésére vállvetve dolgozni. Majd üdvözölte a főváros egyes kerületeinek újonnan megválasztott és a vigadói

gyűlésen személyesen megjelent nemzetgyűlés képviselőit, név szerint Weiss Konrádot⁸⁸, Usetty Ferencet⁸⁹, dr. Virter Lászlót⁹⁰, dr. Homonnay Tivadart⁹¹, Haller Józsefet⁹², dr. Avarffy Eleket⁹³ és Szabó Józsefet⁹⁴.

A gyűlés a Himnusz hangjaival ért véget.

A BUDAI VIGADÓBAN

A pesti vigadói gyűléssel egyidejűleg a budai Vigadóban is lelkes hangulatú gyűlés volt, amelyen Kasics Margit⁹⁵ elnökölt. A fővárosban megválasztott képviselők közül felszólaltak: dr. Virter László, dr. Rassay Károly⁹⁶, Kontra Aladár⁹⁷, Homonnay Tivadar, dr. Haller József, Usetty Ferenc, dr. Avarffy Elek és Szabó József, majd a pesti gyűlésről időközben megérkezett Huszár Károly miniszterelnök emelkedett szólásra. Újból köszönetet mondott mindazoknak a tényezőknek, amelyek a keresztény pártok budapesti győzelmét elősegítették, és különösen kiemelte itt is a nők fáradságot nem ismerő lelkes munkáját. Kijelentette, hogy a keresztény eszmék teljes győzelméhez még sok munkára van szükség, elsősorban és főként társadalmi téren. Ezért kell a budapesti égbekiáltó nyomorúságon is segíteni. Erre hosszabban vázolta a szomorú társadalmi helyzetet, majd újra a nőkhöz fordulván megköszönte Slachta Margit missziós nővér fáradhatatlan munkásságát, és felkérte őt, hogy a meginduló társadalmi akciónak is álljon az élére.

A miniszterelnök beszédét a közönség óriási lelkesedéssel fogadta, és egy emberként tett ígéretet arra, hogy a társadalmi akció sikerének biztosításából is ki fogja venni részét. Ezután az I., II., III. és IV. kerületek nevében nemzeti színű szalaggal átkötött babérágakat nyújtottak át Slachta Margitnak, aki meghatottan mondott köszönetet az ünneplésért, és arra kérte a női tábort, hogy a mai ünneplés méltó befejezéseként, még ma este kezdjék meg a miniszterelnök segélyakciójának előkészületeit. Lelkes taps fogadta az indítványt, amivel a gyűlés véget ért.

⁸⁸ A Keresztény Nemzeti Egyesülés Párt (továbbiakban: KNEP) budapesti XVII. választókerület képviselője volt.

⁸⁹ A KNEP budapesti XXI. választókerület képviselője volt.

⁹⁰ A KNEP budapesti III. választókerület képviselője volt.

⁹¹ A KNEP budapesti XII. választókerület képviselője volt.

⁹² A KNEP budapesti XX. választókerület képviselője volt.

⁹³ A KNEP budapesti XIX. választókerület képviselője volt.

⁹⁴ A KNEP budapesti XXII. választókerület képviselője volt.

⁹⁵ Kasics Margit (1877–?), a Szociális Missziótársulat országos alelnöke.

⁹⁶ A KNEP budapesti IV. választókerület képviselője volt.

⁹⁷ A KNEP budapesti V. választókerület képviselője volt.

Nő-képviselőjelölt

Nemzeti Ujság, 1920. március 10. 1–2. old.

A nemzetgyűlési választások megejtésekor jutott be a magyar nővilág hivatalosan a politikába az aktív és passzív választójog megadása által. Szinte észrevétlenül történt ez nálunk, míg más országokban a nőknek a politikába való hivatalos bevonulásukig valósággal utcai csatákat kellett vívniuk. Nálunk a mindenkitől megutált forradalmak utószele kisöpörte, reméljük nemcsak pillanatnyilag a hüpermoderneket. A női világból is eltűntek a magyar suffragettek,⁹⁸ és ennek tulajdonítható, hogy a választásokon nem találkoztunk felborzolt hajú nő-képviselőjelöltekkel sem, kik feltűrt ujjakkal és feminista igékkel tülekedtek volna a porondon.

Ellenben a csendes, szívós és a keresztény idealizmusból fakadó munkából a magyar nők is mindenütt becsülettel kivették részüket. Az pedig, ami Budapesten történt a választók megszervezése és öntudatra ébresztése körül, oroszlánrészen azoknak a keresztény nőknek érdeme volt, kik lelkükben finoman megéreztek az új szellemet, és akiknek akaratában a társadalmi bajok felkeltették a jobb jövőért való cselekedni vágyást. Mindenki tudja, hogy ezen lelkes női tábornak legjelentékenyebb, legfáradhatatlanabb és alkotó képességet reprezentáló jelensége, vezérégyénisége Slachta Margit volt, kit most ezért a budapesti első választókerület fel is léptetett. A magyar nők a parlament kapujához való érkezése tehát egészen stílszerű. Egyaránt illő a női egyéniséghez és a keresztény eszmékhez, melyeknek koszorújával övezetten jó.

Slachta Margit képviselővé jelöltetése egyúttal önkéntelenül magával hozza a sokat vitatott kérdést: vajon a nőknek a közéletben és jelestül a politikában való szereplése kívánatos-e? Várható-e ebből a társadalomra a nemzeti életben anynyi előny, ami megéri a nőiségből hozott áldozatot? A kérdést akadémikusan és a költészet magaslatából tekintve, ma is sokféleképp lehetne megvitatni. Csakhogy az élet ezt a vitatkozást se várta meg. Rég megfelelt a valóságban a kérdésre, mióta a nő az életküzdelmek egyforma osztályosává lőn. Hogy ez egészséges irány-e a társadalmak fejlődésében s nem inkább a modern szociális bajok egyik

szimptómája-e, ezen komolyan lehet gondolkozni. De hogy viszont a mai társadalmi viszonyok és eltolódások között, melyeknek szomorú szociális következményeit éppen a jövő generációinak gyökerei: az asszony és gyermekvilág sínylik meg legjobban, szinte szükségesség, hogy a nő érzés- és gondolatvilága is segítsen a társadalmi problémák megoldásán és a szociális bajok gyógyításán, ezen már gondolkozni nincs idő.

Ebben a mélységben kell keresni azon hullámveréseknek okát, melyek minden modern államban jelentkeznek a női mozgalmakban, s amelyeknek célja a nőknek szerephez juttatása a közéletben s ennek legcsúcsán a parlamentekben. És talán még a legegészségesebb, ha ez egyenesen arra tendál, hogy mintegy kivételképp a legkiválóbbak, az arra hivatottak útján töltsse be a nővilág ezt a szerepét. A magyar példa erre mutat! Itt nem az a jelszó, hogy egy fecske nem csinál tavaszt, hanem az az érzés, hogy az első fecske is jelzi a tavaszt. Az első nőképviseelő-jelölés mutatja, hogy az ideális női felfogást, a női meglátást értékesíteni akarjuk a keresztény nemzeti és társadalmi újjáépítés munkájában.

Nem a hangzatos politikai jelszavak, hanem a szociális érzés jegyében vonul be tehát a magyar nő a politikai fórumra. Ezt is öröndetes jelenségnek tartom, bár kétségtelen, hogy a nőknek az aktív választójog révén – sokkal inkább, mint a passzív választójog révén – a politikába való bevonása a nők politikai szervezkedését is feltételezi és magával hozza. Hogy csak egy példára utaljak, most az egész amerikai elnökválasztási előkészületek már a nők jogai körül mozognak. A női választók ligája és a nőegyesületek vezetői mindent megtesznek, hogy a kedvező alkalmat, mikor a nők szavazata dönthet az elnökválasztáson, kihasználják arra nézve, hogy a nőknek a férfakkal való teljes egyenjogúságát minden tekintetben biztosítsák. A ligák már a novemberi választások előtt el akarják érni, hogy megnyervén az Egyesült Államok kétharmadának hozzájárulását az úgynevezett Anthony Amendment-hoz,⁹⁹ az összes államokban érvényesíthessék szavazatukat.

De még ez az amerikai példa is, melynek erősen politikai íze van, mutat jelenségeket, melyek arra vallanak, hogy a szociális cél domborodik ki legerősebben a női szavazati jog követelésénél. A nők politikai egyesülésének pártprogramja négy pontot hangsúlyoz és követel majd a jelöltektől. Ez a négy pont: 1. a gyermekmunkának törvényhozásilag való tiltása, 2. a 8 órai és heti 44 órai munka behozatala a női ipari munkásokra, 3. külön női munkásosztályok felállítása, 4. az iskolakötelezettség szigorú keresztülvitele hatéves kortól a tizenhat éves korig.

⁹⁹ Susan B. Anthony (1820–1906): 1869-ben Elizabeth Cady Stanton és Anthony létrehozta a National Woman Suffrage Association (NWSA), amelynek keretében munkásságával lefektette az alapjait annak, hogy 1920-ban a 19. alkotmány kiegészítéssel az Egyesült Államok alkotmányába foglalják a nők választó jogát. Lásd bővebben: <https://encyclopedia.virginia.org/nwsa-3/> (Letöltés: 2022. augusztus 1.)

⁹⁸ Választójogért és egyenjogúságáért küzdő nő. A suffrage (angol) szóból ered, jelentése: szavazat, választójog.

Íme mindmegannyi követelés, melyek szociális gondolattól fűtvék, és ha igaz is, hogy akár ezen, akár más szociális intézmények éppúgy megvalósíthatók az amerikai nők nélkül is, tény – más országok példája is mutatja –, hogy a női mozgalmak impulzívabb erővel fogják a megoldás felé vinni a társadalmi nyomor és bajok kérdéseit. Nálunk is szinte szimbolikus dolog, hogy a budapesti nő-képviselőjelölt a Szociális Misszió tagja, és mi éppen ebben látjuk az első magyar nőképviselő-jelölés jelentőségét, hogy az egyéni elismerésen kívül e jelölés e szociális gondolatkörből fakadt.

A BUDAIK SLACHTA MARGIT MELLETT

Ma, kedden délután ismét óriási közönség jelenlétében mondotta el a Budai Vigadóban Schlachta Margit, az I. választókerület képviselőjelöltje programbeszédének második részét a nevelés és oktatás problémáiról. Rámutatott, mily óriási feladat vár e téren a nőkre s mily sikereket értek el rajta különösen az amerikai nők, ugyanannyira, hogy női kultuszminiszter is került már ki közülök. Nálunk, Magyarországon a nők nevelőmunkájának kell megmenteniök a jövő generációban a veszendőnek indult, de tradíciókban gazdag középosztályt. Percekig tartó ünneplés után dr. Vass József egyetemi tanár, nemzetgyűlési képviselő mondott ezután hatalmas beszédet. Utána még számos felszólalás hangzott el. A közönség a Himnusz eléneklésével oszlott szét.

Slachta Margit programbeszéde

Uj Nemzedék, 1920. március 11. 4. old.

Kedden délután ismét óriási közönség jelenlétében mondotta el a budai Vigadóban Schlachta Margit az I. választókerület képviselőjelöltje, programbeszédének második részét a nevelés és oktatás problémáiról. Rámutatott, milyen óriási feladat vár e téren a nőkre, s mily sikereket értek el rajta különösen az amerikai nők, ugyanannyira, hogy női kultuszminiszter is került már ki közülök. Utána Vass József dr. egyetemi tanár, nemzetgyűlési képviselő fejtette ki mélyen járó előadásában, hogy a keresztény nép magábanvéve csak jelszó, erővel, tartalommal kell azt megtölteni.

A Slachta-párt nagygyűlése

Prohászka püspök és Apponyi Albertné Slachta Margit mellett

Nemzeti Ujság, 1920. március 24. 3. old.

A képzelhető legnagyobb mértékben túlsúlyolt budai Vigadóban Schlachta Margit negyedik programbeszéde alkalmából közéletünk kiválóságai adtak egymásnak találkozt, hogy tanúságot tegyenek a női mandátum mellett. Dr. Joanovich Pál¹⁰⁰ elnöki megnyitója és Stádler Nándor¹⁰¹ rövid beszéde után az elnök Prohászka Ottokár püspök levelét olvasta fel. A püspök kifejtette levelében, hogy aki ismeri a szociális fejlődés törvényeit, az nem hallgat a női mandátum ellenségeinek úgynevezett főzőkanál elméletére, hanem öntudatosan szembeszállva azzal, tanúságot tesz a haladás mellett, s a nők egyik legkiválóbbjára bízta családjának s ezzel önmagának boldogabb jövőjét.

A következő felszólaló Huszár Károly volt miniszterelnök kifejtette, hogy a parlament munkájában vannak olyan speciális kérdések, melyeket a nők nélkül nem lehet megoldani. Csodálkozását fejezte ki azon, hogy lehet egy szóval is kibébiteni azt a társadalmi szeretetmunkát, amely a mai napig már több, mint 160 millió koronát juttatott Budapest szegényeinek.

A percekig tartó taps elcsitultával gróf Apponyi Albertné emelkedett szólásra. A Magyarországi Nőegyesületek Szövetségének nevében beszélt. Nem a jog kedvéért kérünk jogot – mondotta –, de kötelességeink teljesítése céljából erre a jogra is szükségünk van. A parlamentben pedig egy, a szociális munkában nagy érdemeket szerzett nő pusztán jelenléte által is állandóan emlékeztetni fogja képviselőtársait arra, milyen komoly törvényhozói munkával tartoznak nekünk. Ezért Schlachta Margit nemcsak egy párt, hanem a nép összességének jelöltje, s közös érdekünk, régi óhajunk teljesülése, ha mandátumhoz tudjuk juttatni.

Haller István kultuszminiszter mondott ezután állandó tetszéssel kísért beszédet, amelyben kifejtette, hogyha azt akarjuk, hogy ez az ország mindenki számára nélkülözhetetlen legyen, s benne minden nyomorult és szenvedő megtalálja a támogatását magában az államhatalom intézményében, nem szabad visszariadnunk a nők parlamenti képviselésétől.

Slachta Margit képviselőjelölt mai negyedik programbeszédének tárgya a nép-egészségügy és a közérkölciség volt. Megdöbbentő adatokkal mutatott rá, mily irtóztató pusztítást okozott nemzetünk életterében a tuberkulózis, a sok nemi betegség és az alkoholizmus. S míg arra, hogy vért ontsunk, milliárdokat áldoztunk, a tüdőbetegségek elleni védekezésre alig másfél millió korona volt előirányozva. Ha az ápolatlanul maradt betegek munkaidéjét, ami egy évben mintegy 11 millió munkanapot tesz ki, a napi munkabérekkel megszorozzuk, látnunk kell, micsoda kiáltó milliárdokat vesztegetünk el mai válságos helyzetünkben. Az alkoholizmus elleni küzdelem fontosságát fejtegette ezután nemzetvédelmi szempontból, majd végezetül kifejtette, hogy mindnyájunknak egyetlen közös célunk csak az lehet, hogy az egész első választókerület egy nagy, szerető, békés, keresztény családdá legyen.

Szűnni nem akaró lelkes ünneplés után Bernád Ágoston népjóléti miniszter¹⁰² szólalt fel. Röviden kifejtette, hogyha azt akarjuk, hogy ne csak bizonyos anyagi jólét uralkodjék hazánkban, hanem boldogság és megelégedettség is, s hogy emberi életünk igazán emberi legyen, vissza kell térnünk keresztény hitünkhöz, a visszatérés munkájában pedig legbiztosabban a nők támogatására számíthatunk.

Az országos és a nemzetközi női szervezetek nevében Rosenberg Augustza¹⁰³ rövid beszédében áttekintette, mily mélyreható szociális átalakulásokat idézett elő.

Haller József nemzetgyűlési képviselő és mások felszólalásai után a jelöltjét mindvégig lelkes szeretettel ünneplő tömeg a Himnusz eléneklésével távozott.

¹⁰⁰ Joanovich Pál: a Főváros I. választókerületének pártelnöke.

¹⁰¹ Stádler Nándor: a Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottság I. kerületének rendes tagja.

¹⁰² Benárd Ágost (1880–1968), népjóléti és munkaügyi miniszter 1920. március 15. és 1921. április 14. között.

¹⁰³ Rosenberg Augustza (1859–1946), a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetségének alelnöknője.

Slachta Margit programbeszéde

Pesti Hírlap, 1920. március 24. 3. old.

Az I. választókerület női képviselőjelöltje, Slachta Margit, ma tartotta negyedik programbeszédét a budai Vigadóban. A gyűlésen felszólaltak a jelölt mellett Huszár Károly, gróf Apponyi Albertné, Benárd Ágoston miniszter¹⁰⁴, Haller József nemzetgyűlési képviselő és a nemzetközi női szervezetek nevében Rosenberg Augusztina, felolvasták azonkívül Prohászka Ottokár püspök levelét, melyben Slachta Margit jelöltsége mellett foglal állást.

Harc az I. kerületért

– Schlachta Margit vezet –

Nemzeti Ujság, 1920. március 26. 3. old.

Az általános választásokon sem ismert hevesességgel folyt le a főváros I. választókerületének szavazási harca. Már az utóbbi héten is gyűlést gyűlés ért, plakát-plakát után került a falra, kirakatokba, sőt a fákra és villamososzlopokra is. Ami pedig az utolsó napok plakátháborúját illeti, az egyenesen amerikai stílusú volt.

A Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártjának Slachta Margit, a Szociális Misszió Társulat közismert nővére, a főváros keresztény választási kampányának főszervezője volt a jelöltje. Az ő támogatására sorakoztak föl az összes szervezetek hivatalos vezetői, és talán ennek kell tulajdonítanunk a plakátharcban követett taktikáját is, amely végül nyugodt és méltóságteljes volt. Mindössze az utolsó napon fakadt ki a párt a feléje zúdított vádak és inzultusok ellen, s a választás reggelére árasztotta el a kerületet »hiába minden rágalom« kezdetű és szinte szemrehányó hangon megírt plakátjaival.

A kortesfogások minden leleményességével vonult fel a Csilléry-párt, amely Csilléry András¹⁰⁵ volt népegészségügyi miniszter, pártönkívüli keresztény nemzeti jelölt mellett agitált. Elárasztotta a falakat a maga plakátjaival, míg a Slachta-párt plakátjait valóságos szenvedélyességgel tépte és vakarta vagy ragasztotta le. Ennek a módszernek lett az eredménye, hogy a Slachta-párti plakátragasztók létrákkal vonultak fel, és emeletnyi magasságban helyezték el a plakátokat. Onnan mosolyogtak le gúnyosan a papírok a járdán tehetetlenül ácsorgó Csilléry-pártiakra.

Török Elemér antiszemita párti jelölt szintén erős plakátharcot folytatott, de egészen más modorban és válogatott eszközökkel. Az Ébredő Magyarok egy kis csoportja ugyan fel-felvonul néha a Slachta-párt irodája elé, de azért a Csilléry-pártiak jelöltjük személyéhez méltatlan modorát mégsem utánozták.

Szentirmay Ödön táblabíró a negyedik jelölt. Ő volt a legcsendesebb mind a négy mandátumharcos között. Okát maga adta meg egyik plakátján: »Nagyon drága a papír«.

A választás napján zárva vannak a kocsmák és szigorú az alkoholtilalom. A szokásos ünnepi hangulatot mi sem zavarja meg, és szinte alig lehet észrevenni, hogy

¹⁰⁴ Benárd Ágost (1880–1968), népjóléti és munkaügyi miniszter 1920. március 15. és 1921. április 14. között.

¹⁰⁵ Csilléry András (1883–1964), népegészségügyi minisztérium ideiglenesen megbízott vezetője 1919. augusztus 7. és 1919. augusztus 15. között; népegészségügyi miniszter 1919. augusztus 15. és 1919. november 24. között.

most dől el a kerület mandátuma. A szavazók a legnagyobb rendben járulnak az urnák elé. Sehol semmi nagyobb tömörülés, mindössze a Philadelphia kávéház előtt áll egy hosszabb sor, estére azonban ez is lefogy. Feltűnő nagy a nők száma. Különösen délután látszik meg ez az aránytalanság, amiből a Slachta-párt a legjobb következtetéseket vonja le. Délig a Schlachta- és Csilléry-párt körülbelül egyformán állott, azonban estig, a hangulatot ítélve, mintha a hivatalos jelölt esélye növekedett volna.

Délig a Slachta- és Csilléry-párt körülbelül egyformán állott, délután Slachta Margit kerekedett felül, és a hangulat után ítélve, jó pár száz szavazattal vezet. A holnapi napra mindössze egyharmada maradt a szavazóknak. Slachta megválasztása tehát abszolút többséggel biztosra vehető.

Három időközi választás

– Az első női képviselő –

Pesti Hírlap, 1920. március 27. 3. old.

Három kerületben volt ma választás, az eredményeket azonban lapunk zártáig a választási hatóságok még nem állapították meg. A főváros I. kerületében este nyolc órára tűzték ki a zárórát, és ezután kezdődött a szavazatok összeszámlálása. Hozzávetőleges számítás szerint Slachta Margit, a keresztény nemzeti egyesülés hivatalos jelöltje, általános szótöbbséggel győzött szemben Csilléry András, Szentirmay Ödön és Török Elemér jelöltekkel. Amennyiben a hivatalos összeszámlálás is ezt az eredményt fogja megállapítani, Slachta Margit lesz a nemzetgyűlés első női képviselője.

Esti levél
– Nőképviselő –

Pesti Hírlap, 1920. március 28. 7–8. old.

Az angol parlamentet követjük. Lady Astor¹⁰⁶, az első nőképviselő, nemrég tartotta ott első beszédét. Tegnap az első kerület Slachta Margitot küldte a nemzetgyűlésbe. Az első magyar nőképviselő megválasztása nagy dicsőség a nőkre, s reméljük, hogy nagy haszon is lesz a nőkérdésekre. A nőkkel szemben mindig a „személyi kultusz” híve vagyok, de most kivételképpen nem Slachta Margitról írok. Személyesen nem ismerem. A nő hivatása a család, a jótékonyosság s a kultúra kis körére terjed. Azt olvasom róla, hogy ezt a kört lelkes munkával töltötte be. S azt szeretném, ha új pozíciójában is hű maradna ehhez a témakörhöz, melyhez értenek a nők. Sok reménységet, valóságos programot fűzök az első magyar nőképviselő parlamenti működéséhez. Mert annak a nővédelmi munkaprogramnak, mit oly sokszor kifejtettem, megvalósulását várjuk attól az új érától, melyben a nők képviselője is szóhoz jut a parlamentben. Nővédelmi törvényeket és rendeleteket kérünk évek óta, s ha az elfogult férfiuralommal szemben csak egyetlen nő képviseli is a gyöngye nem érdekeit, lehetetlen, hogy meg ne hallgassák.

Rendkívül sok függ attól, hogy az első nőképviselő milyen szerencsével és minő tapintattal fog föllépni az új területen. A feministák és szuffragettek nagy részét az tette ellenszenvenessé, hogy levetkeztek nőiségüket, s férfias tónusban politizáltak. Az üres politizálás ma már ellenszenves a férfiak részéről is. A nőképviselő úgy arathat sikert, ha nem férfiasítja magát, hanem hű marad nőiességéhez, s azokhoz a kérdésekhez szól, amikhez ért, sőt amikhez jobban ért, mint sok férfi. Slachta Margit beszédeiben örömmel látom a család védelmét. Ennek szép szóvirágait most már érleljük meg gyümölcsöskké.

A nőt már a szervezete s a természete is nem támadásra, hanem védelemre predesztinálta. Tehát a nőképviselőnek kerülnie kell a személyes harcokat, a párttusákat, a politikai viharokat. Akkor védelemben és kíméletben részesül maga is. Nőhöz illik, ha tiszta elveket, nemes eszméket és érzéseket képvisel. A maguk

dolgában legzseniálisabb férfiak is elfogultak a nőkérdésekben. Ezeket meg kell győzni, hogy nem illik üldözni és kizsákmányolni a nőket úgy a kenyérkereső pályákon, mint a szerelemben és családi életben. A nők egyenjogúsításának útján az első állomás, amikért harcolnia kell a nőképviselőnek, az, hogy az iskolákat és kenyérkereső pályákat meg kell nyitni a nők előtt is. A második állomás az, hogy egyenlő képesítés mellett egyenlő fizetésben részesítsék a nőket. Az elszegényedett művelt középosztály női végzik az egész országban leginkább a posta, távírda és telefon terhes szolgálatát – éhbérért. Legelőször ezeken kell segíteni. S aztán végig kell menni minden pályán, s meg kell állapítani, mennyi üldözésnek vannak kitéve mindenütt a nők. A problémák másik csoportja a nő erkölcsi és anyagi védelmét követeli a szerelmi életben, a családban s azon kívül. Angol példára csinálják meg végre azt a törvényt, amely kártérítést állapít meg a be nem váltott házassági ígéretért. S aztán a csábítás, csalás, hűtlenség, válás esetei, az anya és a gyermek védelme mind alkalmat ad törvényhozási munkára. Ha ezen a téren mozog a nőképviselő, akkor újat produkál a parlamentben, tiszteletet szerez magának s megtöri a férfiak előítéletét. De ha betéved a férfi politikusok sablonjába, akkor lehurrogják vagy lekicsinylik, mert ahhoz ők jobban értenek.

Zsolt

¹⁰⁶ Nancy Astor (1879–1964), 1919. november 28. és 1945. június 15. között a Képviselőház (House of Commons) első női tagja. Az első beszédét 1920. február 24-én tartotta. (Parliamentary Debates, Vol. 125. 10. Feb 1920 to 27. Feb 1920 (1623–1631 p.) <https://www.parliament.uk/globalassets/documents/upload/lady-astor- maiden-speech-in-the-house-of-commons2.pdf> (Letöltés: 2022. 07. 31.)

A nemzetgyűlés

Az első nőképviselő felszólalása

Pesti Hírlap, 1920. április 24. 1. old.

A déli szünet után népes karzatok előtt Schlachta Margit jelentkezett szólásra.¹⁰⁷ A képviselő urak a hölgyeknek kijáró figyelemmel hallgatták a magyar parlament első női szónokát. Egyszerű ruhájában, simán lefésült hajával fölötté rokonszenves jelenség. Kicsit leckéztető akcentussal beszél, amikor az anyavédelmi és egyéb szociális intézkedéseket sürgeti. Az iskolaügynél amerikai reformokat tart szükségesnek. Irányadó legyen a nemzeti életerő, a gazdasági talpraállás és csak harmadsorban az elméleti tudás és klasszikus műveltség. Kertészeti és gazdasági iskolákat kér a nők számára. Sürgeti a családbiztosítást s a nő védelmét addig is a betegsegélyző pénztárak keretében. A dajkaságot töröljék el, s ahol mégis szükséges, tegyék kötelezővé a tejtestvérséget. Az erkölcsrendészeti törvényeket és intézkedéseket vegyék revízió alá. A munkásnőkre hozzák be a félnapos váltórendszert, női iparfelügyelőket állítsanak be, az ipari munkások részére kétheti fizetéses szabadságot adjanak. Határozati javaslatában az elmondottak megvalósítására kéri utasítani a kormányt. (Taps és éljenzés, a szónokot számosan üdvözlík, a karzatokról kendőt lobogtatnak.)

Nagy János volt az utolsó szónok, aki közölte a gazdákkal, hogy a kisüstöt, aki kéri, meg fogja kapni.

Holnap már tízórási ülést tart a Ház.

¹⁰⁷ Lásd: (Szerk.) Petrás Éva – Schlachta Boglárka Lilla – Szabó Róbert: *Slachta Margit beszédei a magyar parlamentben*. Barankovics István Alapítvány – Gondolat Kiadó, Budapest, 2021. 26–34., Nemzetgyűlési napló, 1920. II. kötet, 1920. április 23., 33. ülés.

Az első női beszéd a nemzetgyűlésen

Schlachta Margit fölszólalása

Budapesti Hírlap, 1920. április 24. 2. old.

A nemzetgyűlés ma a szegedi főrabiról szóló leleplezés után folytatta az indennitas vitáját, melynek során elhangzott az első nő képviselőnek, Schlachta Margitnak első felszólalása¹⁰⁸. Az egész nemzetgyűlés a legnagyobb érdeklődéssel várta ezt a felszólalást, s a karzat megtelt hölgyközönséggel, Schlachta Margit első parlamenti debut-jének meghallgatására. És a beszéd után megállapíthatjuk, hogy ennek a nő képviselőnek megválasztása értéket jelent a magyar törvényhozásban. Műveltség, tudás, emelkedett gondolkodás, komoly céltudatosság csendül Schlachta Margit szavából.

A nőkérdést s a nőben rejlő társadalmi és nemzetgazdasági erőt választotta első felszólalása tárgyául. A magyar társadalom eddig elhanyagolta ezt az erőt, s ez jelentékeny károsítást idézte elő a nemzet fejlődésének. A népesedés és az egészség vallotta kárát: megdőbbsentő a halálozás arányszáma s rettentő a fertőző betegségek elhatalmasodása, a tuberkulózis, a vérbaj, fogyatékos a nemzedékek ellenálló képessége, mindez annak a következménye, hogy a nőt kellő védelemben nem részesítettük. Követelte az anyaságnak és a csecsemőknek hathatósabb védelmét, s a dajkaságnak megszüntetését, hogy az anyatejet senki se bérelhesse ki, s el ne vonhassák az anyját a saját gyermekétől. Követelte továbbá a nők védelmét az ártalmas üzemekkel szemben. Fejtegette az iskolareform szükségességét is, hogy praktikus pályákra neveljük gyermekeinket. Ezek azok a főladatok, amelyekre Schlachta Margit mai felszólalásában felhívta a kormány és a nemzetgyűlés figyelmét, s amelyekről határozati javaslatot is terjesztett elő. De volt beszédének egy rendkívül hatásos része, amelyben a nők politikai hivatását ecsetelte. A politikai mesterfogásokat, amelyeket észlelnek, a nyughatatlanságot, az ide-oda mozgást a pártokban – úgymond – ők nemigen tudják megérteni. A keresztény nők nem akarnak csillogni, hanem dolgozni, a haza javára nem kérnek, hanem követelnek részt a közélet munkájában, sőt kiharcolták maguknak a helyet, amely megilleti őket (taps és éljenzés), mert erejükkel segítségre akarnak lenni a nemzetnek, s áldozatot akarnak hozni a nemzet oltárán, miként a hős magyar asszonyok hajdanán,

¹⁰⁸ Nemzetgyűlési napló, 1920. II. kötet, 33. ülés, 1920. április 23. Lásd: (Szerk.) Petrás Éva – Schlachta Boglárka Lilla – Szabó Róbert: *Slachta Margit beszédei a magyar parlamentben*. Barankovics István Alapítvány – Gondolat Kiadó, Budapest, 2021. 26–34.

akiknek példáját idézi a históriából. Nem keresnek politikai pályát a politika kedvéért, hanem belevegyülnek a politikába azért, hogy közreműködésükkel felkeltse a nemzet cselekvő erejét...

Schlachta Margit ez első beszéde mindvégig lekötötte a nemzetgyűlés figyelmét, és amikor befejezte, odasereglett hozzá az egész Ház, hogy üdvözzölje szép sikerét.

Az indenmitási vitában felszólaltak még az említetteken kívül Kovács Emil és Nagy János is. A mai ülésben megszavazták az ülések meghosszabbításáról szóló indítványt, amelynél fogva a nemzetgyűlés holnap már tízórás ülésben tárgyalja az indenmitást.

A hazatérő hadifoglyok felkarolása

Pesti Hírlap, 1920. június 17. 4. old.

Slachta Margit a hazatérő hadifoglyok felkarolása ügyét tette szóvá.¹⁰⁹ Már a vesztegzár alatt el kell látni őket jól élelemmel, fehérneművel, ruhával, később foglalkoztatásukról kell gondoskodni, mert ha olyan lesz az elbánás, mint Erdélyben volt, nemhogy kigyógyítjuk őket a bolsevizmusból, hanem azzá tesszük. Körülbelül 150 ezer emberről van szó. Kérde a kormányt, hogy milyen konkrét előkészületeket tett fogadásukra? (Kiadták a honvédelmi, belügyi- és népjóléti miniszternek.)

¹⁰⁹ Lásd: (Szerk.) Petrás Éva – Schlachta Boglárka Lilla – Szabó Róbert: *Slachta Margit beszédei a magyar parlamentben*. Barankovics István Alapítvány – Gondolat Kiadó, Budapest, 2021 35–36., Nemzetgyűlési napló, 1920. III. kötet, 61. ülés, 1920. június 16.

„Kalodát az árdrágító nőknek!”

Slachta Margit még a haldoklótól sem sajnálná a botot.

Friss Újság, 1920. június 19. 146. szám

A nemzetgyűlés a pénteki ülésen folytatta a botbüntetésről szóló javaslatot.¹¹⁰ Feltűnést kelt, hogy az egyetlen nőképviselő – *Schlachta Margit*¹¹¹ – foglalja el talán a legkíméletlenebb álláspontot. Kalodát és pellengért sürget az árdrágító nőknek, ha már megbotozni nem lehet őket... Rubinek István volt ma az egyetlen, aki tiltakozott a „balkáni megtorlás” ellen. [...]

AZ ÁRDRÁGÍTÓ NŐK BÜNTETÉSÉÉRT

Schlachta Margit: Attól fél, hogy éppen a legrafináltabb lánckereskedő fog kibújni a botbüntetés alól. Még a haldoklónak is kiszolgáltatná a botbüntetést, és e büntetéshez hasonló büntetéssel sújtaná a nőket is. Ajánlja a kalodát és a pellengért. A hamisan mérő kereskedő üzletébe az illető terhére ellenőrző közeget kellene kiküldeni, lehetőleg menekült tisztviselőt. A províziós és kijárási üzleteket is idetartozónak véli.

¹¹⁰ A Nemzetgyűlés 63. ülése 1920. június 18., Nemzetgyűlési napló, 1920. III. köt.

¹¹¹ Uo. 461–463.

Kalodát és pellengért kíván az árdrágítóknak Slachta Margit

A bot mellé kalodát és pellengért is kíván – Slachta Margit

Magyarország, 1920. június 19. 146. szám

Slachta Margit¹¹² üdvözlí a javaslatot. A legkíméletlenebb szigort kéri, de azt is, hogy az árvizsgáló bizottságok jobban működjenek, mint eddig. Szeretné, ha nem cikkenként, hanem általánosan, az egész vonalon egységesen történnék az ármegállapítás. Attól fél, hogy éppen a legrafináltabb lánckereskedő fog kibújni a botbüntetés alól. Még a haldoklónak is kiszolgáltatná a botbüntetést, és e büntetéshez hasonló büntetéssel sújtaná a nőket is. Ajánlja a kalodát és a pellengért.

Az árdrágítás fogalmát széles alapon kívánja meghatározni. A hamisan mérő kereskedő üzletébe az illető terhére ellenőrző közeget kellene kiküldeni, lehetőleg menekült tisztviselőt. A províziós és kijárási üzleteket is idetartozónak véli. Ha a közvéleményt nem tudjuk megnyugtatni, újabb bajok elé nézünk. A javaslatot elfogadja. (Éljenzés.)

¹¹² Lásd: (Szerk.) Petrás Éva – Schlachta Boglárka Lilla – Szabó Róbert: *Slachta Margit beszédei a magyar parlamentben*. Barankovics István Alapítvány – Gondolat Kiadó, Budapest, 2021. 37–40. A Nemzetgyűlés 63. ülése 1920. június 18., Nemzetgyűlési napló, 1920. III. köt., 461–463.

Tomcsányi miniszter nem híve a női választójogoknak

Véget ért a nők választójogi ankétje

Pesti Napló, 1920. október 29. 1. old.

SAJÁT TUDÓSÍTÓNKTÓL

A Vigadóban lefolyt tegnapi nagygyűlés után ma este a régi országház üléstermének padseit és karzatait töltötték meg a női választójog hívei. Lelkes helyesléssel fogadták a nők egyenjogúsítása mellett elhangzó beszédeket, de türelemmel meghallgatták azt a néhány bátor szónokot is, aki ellenkező felfogásának adott kifejezést, annyiival is inkább, mert az elnöki széken ülő Slachta Margit bájos erélyességgel védte meg a szólásszabadságot, amit minden szónok csak tíz percig élvezhetett a felszólalásra jelentkezők nagy száma miatt.

Mindjárt az ülés megnyitása után bejelentette Slachta Margit, hogy türelemmel kell végighallgatni az ellenvélemény megnyilvánulását is. Rájuk nézve mondotta – a proletárdiktatúrának ma is divatban levő stílusa nem lehet mértékadó, meghallgatják az ellenvéleményt is, és nem utánozzák a keresztény publikum egy részének azt a hajlandóságát, hogy a terrort terrorral fizetik vissza.

A mosolygós határozottsággal tett kijelentések után Karafiáth Jenő nemzeti gyűlési képviselő a női választójog őszinte hívének vallotta magát. Szeretné, ha a nők megtartanák választójogukat, mert csak ők tudnak a politikába idealizmust vinni.

A volt államtitkárral szemben egy fiatal leány, Steller Mária kisasszony meglepően nagy tudással fejtette ki, hogy a mai viszonyok között, amikor a gazdasági életnek csak a váza van meg, nem érdemes a női választójogért harcot folytatni. A nők választójoga csak koronája lehet az újra kiépült, megerősödött Magyarországnak. Ma még nincs szilárd alapja a nők politikai jogainak.

A következő szónok Rosenberg Augusztus volt, aki megvádolta a férfinemet, hogy az ő politikája idézte fel a világháborút. A férfi és a nő együttvéve az igazi ember, éppen ezért a törvényhozásban kifejezésre kell jutnia a női léleknek is. Elmondotta, hogy a napokban jött vissza Norvégiából, ahol huszonnyolc nemzet női tanácskoztak. Ezen az értekezleten nem a legjobb vélemények hangzottak el Magyarországról, sőt a norvég király is kijelentette, hogy „a magyarok nem tudnak összefogni”. A magyar nők politikai érvényesülése csak az ország érdekét szolgálja.

Ragány Bertalan lelkész a szívével mellette, de az eszével ellene van a nők választójogának. Leginkább azért tör pálcát a nők politizálása fölé, mert a férfi és női psziché sosem fog kiegyenlítődni.

Ezután Tomcsányi Vilmos igazságügyminiszter¹¹³ szólalt fel. A középutat tartja az igazságnak. A nőket vissza kell adni magasztos hivatásuknak, amiben a politikai szereplés csak akadályozná őket. A politikai élet tülekedése, forgataga csak árnyékot vetne a női nemre. Álláspontja az, hogy mérsékletet kell tanúsítani ebben a kérdésben is, és csak a fokozatos fejlődés során kell megvalósítani a nők választójogát. A miniszter szavai nem arattak osztatlan tetszést, de azért Slachta Margit is lelkesen tapsolt az elnöki széken.

Ereki Károly¹¹⁴ feltétlen híve a női választójognak. Az az érvelés, hogy a nők az irányukban megnyilvánuló udvariasságban nyernek kárpótlást a politikai jogokért, nem áll meg.

Giesswein Sándor¹¹⁵ azt fejtette ki, hogy a keresztény Magyarországot csak a nők közreműködésével lehet megvalósítani. Nem a nőknek van szükségük a női választójogra, hanem az országnak. A nők több tisztaságot fognak hozni a politikába, és siettetni fogják a népek igazi szövetségének, a világ szolidaritásának a megeremtését.

Ezután még számos felszólalás történt. Rassay Károly¹¹⁶ kivételével az összes szónokok és szónoknők a női választójog mellett foglaltak állást, és este kilenc órakor abban a szent meggyőződésben oszlott szét a női tábor, hogy a kétnapos tüntetésnek, a felsorakoztatott rengeteg érveknek nem maradhat el a kívánt hatása: a nők ezentúl is szavazni fognak a választásokon.

¹¹³ Igazságügyminiszter 1920. július 19-től 1922. június 16-ig.

¹¹⁴ Erek Károly (1878–1952), közéleti és politikai miniszter: 1919. augusztus 27. és 1919. november 24. között.

¹¹⁵ Keresztényszocialista politikus.

¹¹⁶ 1920-tól 1926-ig budapesti IV. választókerület nemzeti gyűlési képviselője. Függetlenségi Kiszármazó Földműves és Polgári párt alapítója és vezetője.

Slachta Margit két beszéde

Miskolci Magyar Jövő, 1921. január 18. 2. old.

A magyar keresztényszocializmus történelmében határjelző értéket fog jelenteni mindig 1921. január 16.

Ezen a napon folyt le a fővárosban a négy irredenta szobor leleplezésének¹¹⁷ gyászünnepe, s ezen a napon lendült új erőre a magyarság keresztényszocialista megszervezése.

Csonka-Magyarország minden városában hatalmas propaganda nagygyűléseket tartottak e vasárnapon, s míg gyászoló kongással szóltak a harangok, a nemzeti eszme szabadtér igáját hirdették szerte lelkes és hozzáértő szónokok.

A nagy hazafias munkából Miskolcz is kivette a maga részét, s délelőtt a vasgyárban, délután pedig Miskolczon tartották meg a taggyűléseket.

A két gyűlés lefolyásáról alábbi tudósításunk számol be:

SLACHTA MARGIT A VASGYÁRBAN

Fél tizenkét órára zsúfolásig megtelt a munkás étterem, amelyet ez alkalomra gazdagon díszített fel a vasgyári keresztényszocialista szakszervezet vezetősége, nemzeti színekkel.

A nagygyűlés első szónoka

dr. Mázy Engelbert¹¹⁸

¹¹⁷ Az Irredenta szoborcsoportot a Szabadság téren 1921. január 16-án leplezték le. A szoborcsoport a trianoni békediktátum által elszakított országrészeket jelképezte. Alkotói a Védőligák Szövetségének felkérésére: Kisfaludi Strobl Zsigmond (Észak), Pásztor János (Kelet), Szentgyörgyi István (Dél), és Sidló Ferenc (Nyugat) szobrászművészek voltak. A szoborcsoportot 1945-ben távolították el a térről. Lásd bővebben: Flier Gergely: Száz éve avatták fel a Szabadság téren az Irredenta szoborcsoportot – A nemzet búcsújáró helyének tervezték. PestBuda Online várostörténeti és kulturális folyóirat, 6. évf., 1. sz. https://pestbuda.hu/cikk/20210118_szaz_eve_avattak_fel_a_szabadsag_teren_az_irredenta_szoborcsoportot_a_nemzet_bucsujaro_helyenek_terveztek (Letöltés: 2022. július 29.)

¹¹⁸ Mázy Engelbert (1865–1933), bencés pedagógus, 1920-tól a miskolci tankertület főigazgatója volt.

kir. tankertületi főigazgató volt, aki világos stílusú beszédében megkapó közvetlenséggel bizonyította be, hogy létünk, megélhetésünk alapja, első feltétele az irredentizmus, mert a csonka ország csak nyomorúságot adhat.

– Elvesztett területeinket – fejezte be szavait – vissza kell és vissza is fogjuk szerezni, de nem vérrel, hanem a tudás, a kultúra fegyvereivel, a termelőmunkával, a megértéssel!

Nagy tetszéssel fogadott beszéde után

Slachta Margit

lépett a szónoki emelvényre, s a meleg ünneplés után a következő beszédet mondta:

– Gyászünnepet ül ma Budapest, Csonka-Magyarország szomorú, gyászos szobrai leleplezik le a magyar irredentának, hogy ezzel is ébren tartsák a ma legnagyobb magyar gondolatot és akaratot!

De nem elég a gondolatot ébren tartani. Azzal, hogy szobrokat leleplezünk le és szép elhatározásokat fogadunk, még nem mentjük meg a hazát. Kell, hogy a fogadalom friss akaratot is, erőt is adjon, kell, hogy most már megfeszített izmokkal dolgozzunk, építsük fel újra a hazát. Mert nem csak területeket veszítettünk el, összeomlott egész gazdasági szervezetünk is.

– Az integritás és a gazdasági helyzet szorosan összefüggnek egymással. Minden eszköz felhasználásával módot kell találnunk gazdasági életünk új és jó és széles körű kiépítésére.

– Gazdasági életünk szomorú jelensége a sorba állás. Nincstelenség, ezer baj, hiány nehezedik ma a magyarra. Nagy erőre, akaratra, megsokszorozott munkára, több termelésre van szüksége az országnak, hogy könnyebbé, jobbá váljék az élet. A súlyos államadósságokat csak a komoly többtermelés segítségével tudja elviselni katasztrófa nélkül ez a megcsonkított, boldogtalan állam.

– Mindenkinnek dolgozni kell. És ebben példát mutat a vasgyár munkássága, mely a gyári munka után talál magának időt arra, hogy olyan hasznos munkásságot fejtsen ki, mint amelyet kifejt a Közhazsnú Kiskert Egyesület keretében.

– A munka és gyermeknevelés ez az a két fegyver, amely visszaadja az ország területi épségét! A gyermeket nemcsak az iskolában, de otthon is a családban kell irredentának nevelni. És itt gyönyörű, áldott nagy feladat vár a magyar anyára. Lelkes, jó hazafit kell nevelni fiainkból, hogy tudják, érezzék: a haza jó sorsa nélkül jó sorsuk nekik sem lehet.

– Sokat vár a magyar nemzet a magyar anyáktól, a magyar nőktől. És hiszem, tudom, nem fog csalódnai a magyar haza a magyar nőkben!

Percekig tartó éljenzés követte Slachta Margit pompás beszédét, amely után Rácz Antal formás záróbeszédével véget ért a vasgyári keresztényszocialista gyűlés.

A MISKOLCZI NAGYGYŰLÉS

A katolikus főgymnázium tornaterme jóval a gyűlés megkezdése előtt zsúfolva volt hallgató közönséggel. Ember-ember hátán tolongott a folyosókon, a tornaterem karzatján ott volt Miskolcz keresztény társadalmának színe-java, a keresztényszocialista munkások, vasutasok és postások hatalmas tábora. A nagygyűlést Adorján Árpád, a keresztényszocialista szakszervezet elnöke nyitotta meg, majd felkérte Slachta Margit nemzetgyűlési képviselőt előadásának megtartására.

Viharos taps és éljenzés közben lépett Slachta Margit az előadói emelvényre. A higgadt szociálpolitikus, az érző lelkű és izzó honszerelmű magyar nő szávaival mutatott rá azokra a kötelezettségekre, feladatokra, amelyeket a romba döntött ezeréves Magyarország újjáépítése minden keresztény magyar embertől megkíván.

Rámutatott hibáinkra, mulasztásainkra, és megjelölte az utat, amelyen a nagy és szent cél érdekében haladnunk kell. Az egyéni érdekek szolgálatának ideje lejárt, keresztényi szeretettel kell egymást segítenünk és karöltve munkálkodnunk.

Kevesebbet kritizálni és többet dolgozni, ez legyen a jelszó, az agyontiport, megcsönkített Hungáriát hűséges odaadással szolgálni, ami egyetlen záloga a magyarok nagy és boldog jövőjének.

Üzen a keresztény női tábor

Nemzeti Ujság. 1921. március 11. 4. old.

A Társadalmi Egyesületek Szövetsége vasárnap, 13-án délelőtt 11 órakor a fővárosi Vigadóban tartja a destruktív sajtó ellen tiltakozó gyűlését. A női tábor részéről Slachta Margit ügyvezető szólal fel, aki elvi kijelentéseket fog tenni. Az idő rövidsége miatt erre vonatkozóan a tagokkal megbeszélés nem történt, ezért ezúton hívják fel a tagokat minél nagyobb számban való megjelenésre, és arra, hogy a tábor egységét és elvhűségét dokumentálják. A kerületvezetők szíveskedjenek röpcéduláért a központba bejönni, vagy beküldeni.

ISMÉT EMELIK A DOHÁNY ÁRÁT

Ma délelőtt Slachta Margit nemzetgyűlési képviselő vezetésével a dohánygyári munkások küldöttsége járt Hegedüs Lóránt pénzügyminiszternél¹¹⁹; hogy tőle helyzetük javítását kérje. A miniszter ez alkalomból a minisztérium és a kincstári közigazgatás több kiválóságát bevonta a tárgyalásba. A fölhozott panaszokra Tömöry államtitkár előadta, hogy az állam rengeteg gyenge munkaerőjű munkásnőt foglalkoztat, akiket máris a méltányosság határain túl fizetnek. A pénzügyminiszter felszólítására ezután Slachta Margit pontokba foglalta a dohánygyári munkásnők kívánságait. Hegedüs pénzügyminiszter kijelentette, hogy hajlandó az egészségügyi felügyelőnői állás megszervezéséhez hozzájárulni, és fölemelteti az anyasági segélyt, de új építkezésekre decemberig gondolni sem lehet. A dohányárak küszöbön álló emelését a tisztviselők javára kívánja fordítani. A fehérnemű- és ruhahiányt egyelőre nem tudja orvosolni, de erős a meggyőződése, hogy a textilárak rövidesen megtörnek, és talán már májusban jóval olcsóbban jutunk textilárukhoz. A legfőbb feladat a pénzügyi rendetlenség kiküszöbölése, a rend helyreállítása volt. Ennek megtörténtével sokat, majdnem mindent nyertünk. Nem akar illúziókat kelteni, de a megindult folyamatnak meg kell hoznia a várt javulást.

¹¹⁹ Hegedüs Lóránt (1872–1943), pénzügyminiszter 1920. december 16. és 1921. szeptember 27. között.

A Keresztény Női Tábor nagygyűlése

– Schlachta Margit beszámolója –

Nemzeti Ujság, 1921. március 30. 4. old.

A NEMZETI UJSÁG TUDÓSÍTÓJÁTÓL

A Keresztény Női Tábor kedden, délután 5 órakor nagygyűlést tartott a Sándor utcai régi képviselőház üléstermében. Ludwig Ernő főkonzul érdekes és tartalmas előadásban ismertette az amerikai közönség felfogását és hangulatát a magyarsággal szemben a háború alatt és most, az amerikai magyarság magatartásának fontosságát és az amerikai politika irányváltozásának jelentőségét. A nagy tetszéssel fogadott előadás után a nagygyűlés üdvözölte Hardingot¹²⁰, az Unió elnökét hivatalba lépése alkalmából.

Slachta Margit számolt be ezután parlamenti működéséről. Felsorolta azokat a határozati javaslatokat, melyeket a nemzetgyűlés magáévá tett az ipari munkásság szociális helyzetének könnyítésért és az anya- és csecsemővédelem fejlesztésére. A női mozgalmak eredményeképpen bejelentette, hogy a pénzügyminiszter¹²¹ a dohánygyárakban női egészségügyi felügyelői állást rendszeresített. Ezután javasolta, hogy alakítson a Keresztény Női Tábor sajtóbizottságot, amely a nőmozgalmat érdeklő sajtóközleményeket fogja figyelemmel kísérni, és elkészíti a sajtóban elhelyezendő cikkeket. Mindenfelől alá akarják, úgymond, aknázni a keresztény irányzatot, de ezzel szemben össze kell fogni a Keresztény Női Tábornak is minden erejével. Szembe kell nézni a destrukció szellemével, amely személyi küzdelmek felidézésével akarja megbontani a keresztény frontot és az úgynevezett keresztény kurzust. A nők hivatása, hogy ne engedjék lejártni a keresztény kurzust és a kereszténység vezéreit.

A nagygyűlés ezután Slachta Margit javaslatára kimondta, hogy köszönő iratot küld Vass József közvéleményező miniszterhez Budapest ellátatlanjainak ellátása érdekében kifejtett küzdelemteljes működéséért, Newton lordnak és társainak, akik az angol parlamentben a magyarság mellett foglaltak állást. Ezután Telcsné Tolnay Lolla két Végvári-verset szavalt, majd néhány belső ügy megvitatása után a nagygyűlés véget ért.

¹²⁰ Warren Gamaliel Harding (1865–1923), az Amerikai Egyesült Államok 29. elnöke 1921. március 4. és 1923. augusztus 2. között (haláláig).

¹²¹ Ekkor Hegedüs Lóránt (1872–1943) volt a pénzügyminiszter 1920. december 16. és 1921. szeptember 27. között.

Nőmozgalmi hírek

Ezer gyermek a Vérmezőn

Pedlow kapitány a magyar gyermekekhez

Nemzeti Ujság, 1921. június 5. 6. old.

A nők a politikai életben nem pártpolitikát akarnak csinálni, nem az egyéni érvényesülés vágya hajtja őket a közélet porondjára, hanem mindent magasabb szempontból nézve, a nemzet és a társadalom jóvoltáért dolgoznak. Van-e fontosabb és nemesebb munka, mint a jövő generáció nevelése? Olyan generációt akarunk nevelni, mely hivatva lesz a romokból új életet teremteni, s amelyiknek az idegeibe és a vérébe edződik az a gondolat: „Csonka-Magyarország – nem ország!”

Slachta Margit munkatársaival 1000 gyermek részére felejthetetlenül szép és lélekemelő délutánt rendezett a Vérmezőn. A gyermekek a város minden részéből különböző színű zászlók alatt vonultak fel a postás zenekar hangjai mellett.

A Himnusz eléneklése után Slachta Margit intézett lelkesítő szavakat a gyermekekhez.

– Amit mondok, írjátok a szívetekbe – mondta többek között. – Hazánk nagyon szegény ország, azért még egyszer úgy kell szeretni, mint ezelőtt.

Azután Pedlow kapitány¹²² emelkedett szólásra.

– Sokan azt hiszik – mondta –, hogy ő a magyar gyermekeket a saját szívével szereti. Pedig ő nemcsak saját szívével, de egész Amerika szívével szereti a magyar gyermekeket, s Amerika szeretetének kifejezése, hogy ő itt van közöttünk.

– Nagy felelősség nyomja a gyenge magyar gyermek vállát, mert Magyarország jövője nem a nagy emberektől, nem a politikusoktól függ, hanem az ilyen kis fiúk és leányok kezében van letéve. Akartok-e dolgozni a hazáért? Ne felejtsetek el, hogy hűséggel, odaadással tartoztok hazátoknak, ne szűnjetek meg dolgozni érte, és legyetek készek szenvedni és nélkülözni érte. *Ahogy ti cselekesztek, aszerint fog Magyarország élni vagy meghalni!*

A közvetlen szavakat a gyermekcsereg szünni nem akaró ovációval köszönte meg. Azután Pedlow kapitány jóvoltából minden gyermek kakaót és zsemlyét kapott. Majd játék következett, s végül minden gyermeket autón és kocsikon körülkocsikáztatták a Vérmezőn.

Ez a délután a fogékony gyermeklelkekben bizonyára felejthetetlen nyomokat hagyott, megéreztek és megértették: milyen hivatás vár a magyar gyermekekre.

¹²² James G. Pedlow (1865–1954), amerikai katonatiszt, a Vöröskereszt megbízottja.

Slachta Margit beszámolója

Nemzeti Ujság, 1921. június 14. 4. old.

Slachta Margit, a főváros első kerületének képviselője is tegnap tartotta beszámolóját a Fehérsas-téri polgári iskolában. Joannovich Pál volt államtitkár megnyitója után Pröhle Vilmos nemzetgyűlési képviselő mondott beszédet.

Slachta Margit beszámolójában rámutatott arra, hogy mily nagy jelentősége van a bankóprés megállításának. Életképességünk bizonyítéka – mondotta –, hogy a háborúból vesztesen kikerült országok közül elsőnek mi állítottuk meg a bankóprést.

Foglalkozott a női választójog kérdésével. Érthetetlennek tartja, hogy a mindenkori belügyminiszterek a fejlődés szekerét vissza akarják fordítani. A nők – mondotta – nem törnek női uralomra, csak az igazságos emberi jogokért küzdenek.

Ezután azokról a vívmányokról számolt be Schlachta Margit, amelyek személyes működéséhez fűződnek. Így sikerült elérnie, hogy a dohánygyári, úgyszintén az összes többi gyári munkásnők női felügyelőket kapjanak. Keresztülvitte, hogy az iskolaszékekbe ezentúl nők is bekerülhessenek. A beszámoló beszédet a lelkes választóközönség percekig tartó viharos tapssal és éljenzéssel fogadta.

Bernolák Nándor népjóléti miniszter elismerő szavait fejezte ki Slachta Margit önzetlen működéséért. Röviden beszélt ezután a miniszter az állami gyermekvédelemről és a közjótékonyosság átszervezéséről. A munkásbiztosító pénztár újjáépítéséről beszélve bejelentette, hogy a jövő héten a nemzetgyűlés elé terjeszti a munkásbiztosításról szóló törvényjavaslatát. Kijelentette a miniszter azt is, hogy a munkásbiztosító szervezetét úgy akarja kiépíteni, hogy annak tisztviselői karába többé semmiféle destruktív elem ne férközhessen be. A mostani tisztviselői kart erősen meg fogják rostálni.

Beszélt még Virter László nemzetgyűlési képviselő. A hallgatóság nagy tetszése között megismételte az ügyvédi numerus claususra vonatkozó követelését.

A nemzetgyűlés megszavazta a Habsburgok trónvesztettségét

Pesti Hírlap, 1921. november 6. 2. old.

Az erős köd szinte áttöri az ablakokat, a folyosók félhomályosak, a legitimisták csoportba verődve tarkítják a folyosó bágyadságát, bent az ülésteremben a kereszténypárt padsorai csaknem egészen üresek, a kiscsordák szélesen és tömören és meglehetősen nagy számban ülnek padjaikban: a detronizációs törvényjavaslat harmadik napja ez, és alig látni a külsőségekben, hogy az országnak nagy percei vannak, négy évszázad nyomasztóan nagy múltjával szakít. Legfeljebb a karzatok válogatott közönsége ad valami ünnepi képet. A diplomaták páholya ma is tele van. Az elnök fölött, az óra alatt, Batthyány Tivadar¹²³ ősz szakállal tűnik fel; ő a legodaadóbb hallgató, előrehajolva, első perctől utolsóig feszülten figyeli az ülést. A miniszterek nincsenek valamennyien jelen, Bánffy¹²⁴ szikár alakja, mint egy kísértet, hol itt tűnik fel, hol ott. Csak nagyatádi Szabó¹²⁵ ül mozdulatlanul piros székében elejétől végig, pillanatra nem távozik.

Az első szónok Gaál Endre¹²⁶; a kiviteli ügyben való szereplését a kaszinói becsület gesztusával, etnikailag is el akarja intézni, amikor összeférhetetlenségi bejelentést tesz maga ellen. Rassay¹²⁷ már a detronizációról beszél, élesen és világosan: és azokban a momentumokban, amikor a kormányt nem hibáztatja, a

¹²³ Batthyány Tivadar (1859–1931), a király személye körüli miniszter 1917. június 15. és 1917. augusztus 18. között, valamint 1918. október 31. és 1918. november 1. között. Népjóléti miniszter 1917. augusztus 24. és 1918. január 25. között. Belügyminiszter: 1918. október 31. és 1918. december 12. között.

¹²⁴ Bánffy Miklós (1873–1950), külügyminiszter 1921. április 14. és 1922. december 19. között.

¹²⁵ Nagyatádi Szabó István (1863–1924), földművelésügyi miniszter 1919. augusztus 15. és augusztus 27. között, 1920. augusztus 15. és 1921. december 3. között, majd 1922. június 16. és 1924. október 14. között.

¹²⁶ Gaál Endre (1878–1943), 1920. október 5-től a Bethlen kormány megalakulásáig népjóléti és munkaügyi minisztérium államtitkára, 1920–1922 között a közlekedési, munkügyi, vízügyi, naplóbíró és kérvényi bizottság tagja.

¹²⁷ Rassay Károly (1886–1958), 1919. november 25. és 1920. március 15. között az igazságügy-minisztérium politikai államtitkára, 1920-tól 1926-ig Budapest IV. választókerület nemzetgyűlési képviselője. Függetlenségi Kisgazda Földműves és Polgári párt alapítója és vezetője.

kisgazdapárt együtt helyesel a szélső baloldallal. Rassay a monarchia rémét idézgeti, Károly király személyét sem kímélve, és néhány szélső királyválasztó lelkeből ki-kicsap egy-egy heves szikra: Benkő Károly¹²⁸ ezt kiáltja IV. Károlyról:

– A hadsereg főparancsnoka volt, és ő volt az első katonaszökevény!

Rassay keményen támadja a kormányt, követeli, hogy távozzék, mert a puccsban a kormány is hibás, vagy legalábbis oszlassa fel a nemzetgyűlést, az új helyzet elbírálását bízza a nemzetre. A kisgazdapárt helyesel.

Slachta Margit egyetlen „ellenzéki” szónoka a mai napnak: csendes asszonyhangon, de erős mondatokkal támadja a detronizációs javaslatot.¹²⁹ A kisgazdák állandó ellentmondással kísérik minden mondatát, főleg Meskó Zoltán pattog el-lene. Slachta lekicsinylő megkülönböztetést tesz a régi országgyűlés és a nemzetgyűlés közt, mire Gaal elnök¹³⁰ enyhén rendreutasítja, s véletlenül, csendes derű mellett, képviselő úrnak titulálja Slachtát. A kisgazdák oda-odakiabálnak mérge-sen a nőszónok felé:

– Így beszéltek a Zrínyi Ilonák is?

Míg végre Slachtának elfogy a türelme, és kijelenti, hogy gyöngé hangjával nem bírja a férfiakat túlharsogni. Erre Meskó, Slachtának baranyai kortesújtjaira célozva, epésen megjegyzi:

– Különösen így, választás után nem!

A Rassay-csoport meg azt kifogásolja, hogy Slachta titokban jegyzetekből olvassa a beszédét. Haller azonban mérgesen védi meg Slachtát, akinek néhány kijelentése még egy párszor viharos ellentmondásokat, gúnyos kiáltozást vált ki a kisgazdák közül.

¹²⁸ Benkő Gábor (1881–?), 1920–22 között Tiszalök nemzetgyűlési képviselője, a kivándorlási és naplóbíró bizottság tagja.

¹²⁹ Lásd: (Szerk.) Petrás Éva – Schlachta Boglárka Lilla – Szabó Róbert: *Slachta Margit beszédei a magyar parlamentben*. Barankovics István Alapítvány – Gondolat Kiadó, Budapest, 2021. 86–91. p. Nemzetgyűlési napló, 1920. XIII. kötet, 260. ülés, 1921. november 5.

¹³⁰ Gaal Gaszton (1868–1932), Nemzetgyűlés elnöke.

A magyar nők tiltakozása választójoguk megcsonkítása ellen

– A NÉP tudósítójától –

A Nép, 1922. január 29. 8. old.

Slachta Margit nemzetgyűlési képviselő átadta a Házban a magyar nők tiltakozását¹³¹, melyben a szavazati jog megcsonkítása ellen foglalnak állást. Egyszersmind a Nőegyesületek Szövetsége és a Katholikus Nőszövetség együttes memorandumát is átadta, melyben kéri a főrendiházi javaslatnak összhangba hozását az általános fejlődés kérdésével.

Azt hisszük, felesleges egyetlen szót hozzáfűzni ehhez az impozáns demonstrációhoz, mely önmagában beszél.

A Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártjának 21 budapesti, miskolci, kőszegi, győri és gödöllői szervezete. A Keresztény Szociális Párt újpesti és győri szervezete. A Keresztény Nemzeti Párt hölgycsoportja, A Székely Nemzeti Párt hölgyszervezete. A Keresztény Nemzeti Párt hölgyszervezete. Az Esztergom, Szombathelyi és Zalaegerszegi Nők politikai szervezete. A Soproni Keresztényszocialista Gazdasági párt.

A Szociális Missziótársulat Országos Szervezetének békéscsabai, gyulai, budafoki, csepregi, esztergomi, győri, kaposvári, keszthelyi, kónyi, mezőkövesdi, nagykanizsai, nyíregyházi, pusztamérgesi, rákoscsabai, sátoraljaújhelyi, soproni, szekszárdi, kassai, szikszói, zalaegerszegi és veszprémi szervezete; A Move Országos Elnöksége és Központi Nőcsoportja és esztergomi, győri, gyömrői járási, jászberényi, magyaróvári, miskolci, nagykanizsai, békéscsabai, csanád vármegyei és makói, nyíregyházi és szabolcs megyei, rákosfalvai, szekszárdi, székesfehérvári, Szolnok város és vármegyei, veszprémi és zalaegerszegi helyi csoportja. A Tevél győri és miskolci szervezete. Az Ébredő Magyarok Orsz. Egyesülete és miskolci és sátoraljaújhelyi szerv. A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetségének győri, sátoraljaújhelyi, soproni és zalaegerszegi szervezete. A Magyar Tanárok és Tanítók Nemzeti Szövetsége összes szervezeteivel.

Keresztényszociális is Oktatók Orsz. Szakszervezete, Egyesült Keresztény Nemzeti liga, Magyar Egyesület a Leánykereskedelem ellen, Dávid Ferenc

¹³¹ Slachta Margit napirend előtti felszólalása a női választójog tárgyában. Lásd: (Szerk.) Petrás Éva – Schlachta Boglárka Lilla – Szabó Róbert: *Slachta Margit beszédei a magyar parlamentben*. Barankovics István Alapítvány – Gondolat Kiadó, Budapest, 2021. 117–118., Nemzetgyűlési napló, 1920. XVI. kötet, 300. ülés, 1922. január 28.

Egyesület, Csornai Mária Kongregáció, Debreceni Keresztény Nők, Esztergomi Úrilányok Mária Kongregációja, Oltáregylet, Kath. Munkásnőegylet. Földmíves Lányok Mária Kongregációja, Szent Erzsébet Egyesület, Kath. Tisztviselőnők Egyesülete, Leánykör, Tiszteletőrség.

Kőszegi Kath. Nőegyesület, Ker. Leányegylet, Ev. Nőegylet, Domonkos Nővérek, Oltáregylet, Miskolci Ág. ev. Nőegylet, Ref. Filléregylet, Róm. kath. Nőegylet, Ker. Városi Párt, Őrszemek, Iparosok Nemzeti Szövetsége, Ker. Szoc. Szakszervezete, Felsővárosi Munkások Önképző Köre, Máv. Altisztek Köre, Vonatkísérők.

Győri kath. kör, ág. ev. egylet, szent Erzsébet egylet, ker. tanügyi egylet, jótékony egyesület, kath. nővédő egylet, magyar posta nő alkalmazottai győri helyi csoportja. Jászapáti róm. kath. nőegylet, Kisberényi keresztény misszió, keresztény nőegylet. Marczali ker. nőegylet. Nyitra vármegyei Egyesület Hölgyosztálya.

Sátoraljaújhelyi kath. nővédő egyesület. Somogy-Csurgói ker. Nők Szövetsége. Soproni Nőtisztviselők, Leányegyesület, Úrinők Mária kongregációja, a magy. kir. Női Posta- és Táviráda Alkalmazottak Orsz. Egyesületének Soproni Csoportja. Szekszárdi Oltáregyesület. Székesfehérvári Tűzhely Szövetség, Ker. Nők Szövetsége, Ker. Szoc. tanítók és tanítónők Szövetsége. Veszprémi Jótékony Nőegylet, Ev. Egyesület.

A munkapárt érdekében szűkítik a választójogot?

Slachta Margit beszámolója

Uj Nemzedék, 1922. február 21. 6. old.

AZ UJ NEMZEDÉK TUDÓSÍTÓJÁTÓL

Slachta Margit, a fővárosi I. választókerület volt nemzetgyűlési képviselője vasárnap délután kerületének két pontján tartott beszámoló beszédet, amelyre a Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártjának több politikusa is elkísérte. Az első beszámoló a Fehérsas téri polgári iskola tornatermében volt. Slachta Margit beszámolójában a többi között kijelentette, hogy ő maga legitimista, de meggyőződése, hogy az egyik, legitimista, gondolatért a másikat letaposni nem szabad, és nem lehet a hűség megőrzéséért a fennálló renddel puccsszerűleg szembeszállani.

Áttérve saját parlamenti működésének ismertetésére, kiemelte, hogy abban nem csak a női érdekeket képviselte, mert családvédelmi ténykedése minden osztálynak az érdeke.

Utána Haller István¹³² beszélt, és kiemelte Slachta Margit nagy érdemeit a keresztény politika terén.

– Az utolsó választásoknál – úgymond – az volt a baj, hogy a keresztény közönség nagy része nem volt fegyelmezve, nem ismerte az embereket és felült a szép szavaknak. Így kerülhettek be sokan, akik csakhamar köpönyeget fordítottak. Így vált lehetővé a kényelmetlennek mutatkozott keresztény politikusoknak egyre jobban háttérbe való szorítása. Mi a célja – kérdi – a kormánynak a választójog szűkítésével?

Nem a kereszténység vagy a magyarság érdeke, sem pedig a felforgató elemektől való félelem okozza, hogy a kormány másfél millió embert, közöttük egymillió nőt ki akar zárni a választójogból. Azért kellett ez, mert néhány régi munkapárti belépett az egységes pártba.

Ezek tudják, hogy az általános, egyenlő, titkos és nőkre is kiterjedő választójog mellett nem jöhetnek be. Feladták nemcsak a demokráciát, hanem a kereszténységet is.

A jövő parlamentbe meggyőződéses keresztényeket és nem konjunktúraembereket követelünk, szociális munkát és kezdeményezést, amely az emberek százazreit becsületes munkaalkalmakhoz juttassa, és olyan működést, mely vonzó lehet

¹³² Haller István (1880–1964), vallás- és közoktatásügyi miniszter, 1919. november 24. és 1920. december 16. között.

az elszakított területek lakosságára. Ha ezeket a szempontokat bármilyen kevesen, de szabadon és függetlenül minden befolyástól képviselni fogják, el tudják hamvasztani a munkapárti reményeket. A gyűlésen még Usetty Ferenc, Huszár Károly és Szabó József volt nemzetgyűlési képviselők szólaltak fel. A másik beszámoló 5 órakor kezdődött a Koronaőr utcai polgári iskolában.

A Kisgazdapárt már megkezdte a hivatalos jelöléseket

Slachta Margit jelölése

Nemzeti Ujság, 1922. március 3. 3. old.

A *Magyar Kurír* jelenti: A Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártjának 1. kerületi szervezete ma délután választmányi ülést tartott. A népes gyűlésen Slachta Margit, a kerület volt nemzetgyűlési képviselője bejelentette, hogy a következő választás alkalmával nem léphet fel, mert ehhez mint missziós nővérnek¹³³ engedélyre van szüksége, ezt pedig politikai okokból nem kapta meg. Ahhoz, hogy az engedélyt megkapja, irányt kellene változtatnia, ami – tekintve, hogy ehhez belső meggyőződése hiányzik – részéről megalkuvás lenne. A végrehajtó bizottság a bejelentést nem vette tudomásul, egyhangúan hivatalos jelöltjeként mondotta ki Slachta Margitot, és egyben elhatározta, hogy írásban a missziótársulat főnök-nőjéhez¹³⁴ fordul, engedélyének megszerzése végett.

¹³³ Slachta Margit 1923. május 5-ig a Szociális Missziótársulat tagja.

¹³⁴ Farkas Edith (1877–1942), a Szociális Missziótársulat alapító főnöknője.

Slachta Margit lemondott politikai szerepléséről

A Keresztény Női Tábor nagygyűlése – Három női képviselőt követelnek az új nemzetgyűlésen

Nemzeti Ujság, 1922. március 8. 5. old.

(A Nemzeti Ujság tudósítójától.) A Keresztény Női Tábor ma délután a Sándor utcai régi képviselőházban nagygyűlést tartott, amely két részre oszlott. Az első rész szociálpolitikai jellegű volt, a második részben a női aktív politika kérdései kerültek tárgyalásra. A termet teljesen megtöltötte a nagyszámú hallgatóság. Jelen volt Bernolák Nándor népjóléti miniszter, Tömöry államtitkár, a pénzügyminiszter kiküldöttje, Rottenbiller államtitkár és mások.

Slachta Margit elnöki megnyitója után Hunyady Béláné, a dohánygyári munkásnők jóléti felügyelője, ismertette a gyári felügyelőnők programját, és rámutatott arra a körülményre, hogy a női szemeknek kell a gyárak rejtekébe bepillantani, hogy felismerhessék az ott foglalkoztatott munkásnők helyzetét, mert a bajokon csak így lehet segíteni.

Tömöry Károly államtitkár a pénzügyminiszter megbízásából üdvözölte ezután a Keresztény Női Tábor nagygyűlését, és reflektálva Hunyady Béláné kijelentéseire, kifejtette, hogy az egyes női szociálpolitikai feladatok megoldása a gyakorlatban nagy nehézségekbe ütközik, de a kormány mindent megtesz e nehézségek elhárítására.

Szegedi-Maszák Aladárné¹³⁵ és Széll Józsefné mint az első női gyermekvédelmi biztosok a gyermekvédelem feladatairól számoltak be. Szegedi-Maszák Aladárné megköszönte Slachta Margitnak e téren kifejtett tevékenységét. Amikor – mondta – vállalják ezt a munkát, nem akarnak versenyezni a férfiakkal, hanem hozzájuk szegődve, a női lélek finomságával akarnak segíteni a gyermekvédelem sürgető kérdésén. Szomorú adatokkal illusztrálta a gyermekhalandóságot, és rámutat arra, hogy a gyermeket meg kell szeretetni a néppel, sőt, ami furcsán hangzik, az anyával is. Rá kell vezetni az anyákat arra, hogy a gyermek nem csapás, hanem áldás. Széll Józsefné kifejtette, hogy az országos gyermekvédelem súlyos válságban van. Utalt arra, hogy a gyermekvédelmi ügyeket Németországban a társadalom intézi, és az állam csak erkölcsi támogatással szolgál.

Bernolák Nándor dr. népjóléti miniszter a kormány nevében hálás köszönetét fejezte ki a Keresztény Női Tábor önzetlen népjóléti munkásságáért, amelyben

első és legfontosabb része Slachta Margitnak, a fáradhatatlan munkásvezérnek van. Sajnos, a gyermekvédelem terén rengeteg a tennivaló. Az elmúlt évben 220 000 csecsemő született és ezek közül 150 000 egy év leforgásán belül meghalt. Ezen változtatni kell, ezért küldettek ki a gyermekvédelmi miniszteri biztosok, akiknek munkásságához nagy sikert kíván. Krén Margit az iskolanővéri intézményről számolt be, majd Slachta Margit köszönetet mondva az előadónak, átadta az elnöki széket Krén Margitnak, és ezzel néhány percnyi szünet után áttérték a politikai kérdések megtárgyalására.

Istvánffy Gyuláné, a Tábor főtitkára, a politikai programot ismertette. A női politizálás célja szerinte az, hogy a politika a női tábor szolgálatába állíttassék. A férfierőt egyesíteni kell a női lélekkel. A legnagyobb ügyeimet a tisztviselő asszonyokra kell fordítani. A szerencsésebb fél: a férfi kövessen el mindent a szerencsétlenebb fél: a nő, különösen a tisztviselő- és munkásnő megmentésére.

Slachta Margit lépett fel ezután a virágokkal feldíszített emelvényre, és a közönség hosszan tartó ovációja után politikai működésének eredményéről számolt be. Célja az volt, hogy kivívja a nőnek választójogi tekintetben a férfival való egyenjogúsítását. Ezt elérni nem tudta, azért, mert nem volt idő a javaslat letárgyalásához. Kijelentette, hogy most a képviselőjelöltek között a női választójog érdekében ívet köröztet, amely arra való, hogy egyrészt megtudhassák, kik azok, akik a nők szavazataira nem reflektálnak, másrészt, hogy a nők csak olyan képviselőjelöltre szavazzanak, aki ezt az ívet aláírta. A főrendiház reformjának bizottsági tárgyalásán a nők javára lényeges eredményeket ért el. Hangsúlyozza annak a szükségességét, hogy a Keresztény Női Tábornak most össze kell fognia abból a célból, hogy legalább három nőképviseelő jusson be a parlamentbe. Felhívta a női tábor figyelmét arra is, hogy a választáson csak olyanra szavazzon, aki előtt a közjó lebeg, aki az államért dolgozik, aki morált ismer, aki keresztény. Meg kell keresztelni a politikát – mondta –, bele kell vinni a politikába a keresztény erkölcsöt. Majd utalt az egyes lapokban megjelent személyével kapcsolatos rosszakarató híresztelésekre. Ő a Szociális Missziótársulat tagja és éppen ezért engedelmességgel tartozik felettes hatóságának, amely azt kívánja, hogy a politikai élettől vonuljon vissza. Egyben bejelenti a Női Tábor elnökségéről való lemondását is. (Felkiáltások minden oldalon: Nem engedjük! Tiltakozunk ellene. A közönség feláll, percekig tapsol és ünnepli Slachta Margitot.) A zaj csillapultával Slachta Margit megköszöni a lelkes bizalmat, és felhívja a Keresztény Női Tábor, hogy abban az irányban, amelyben eddig haladt, dolgozzék tovább is. Kedves emlékekkel távozik a Keresztény Női Tábor köréből, tudja, hogy áldozatot hoz, de ez az áldozat nem keserű.

Terrayné dr.-né a Keresztény Női Tábor nevében tiltakozást jelent be az ellen, hogy Slachta Margitot bárki is elvonja a politikai élettől. A haza elleni bűnnek, a keresztény és nemzeti eszme elleni véteknek tartja, hogy őt valaki is kivonja a tábor életéből.

¹³⁵ Helyesen: Szegedy-Maszák Aladárné.

Hasonló értelemben szólalt fel Istvánffy Gyuláné is, akinek indítványára a nagygyűlés elhatározta, hogy a legelszántabb harcot indítja abból a célból, hogy Slachta Margitot a keresztény és nemzeti politika számára megmentse. Slachta Margitnak a Női Tábor képviselőjelölti lajstromán az első helyet kell elfoglalnia.

Majd Huszár János szólalt fel, aki azt az ajánlatot tette, hogy a nagygyűlés menesszen mostre-deputációt Slachta nővér felettes hatóságához, abból a célból, hogy álláspontjának megváltoztatására bírják.

A nagygyűlés tomboló lelkesedéssel tette magáévá az indítványt. Ezzel a nagygyűlés véget ért.

Slachta Margit visszavonul a politikától

Magyarság, 1922. március 8. 4. old.

A Keresztény Női Tábor ma esti ülésén Slachta Margit volt képviselő a jelenlévők élénk tiltakozása mellett bejelentette, hogy a politikától fölsőbb intézkedésre visszavonul.

Bernolák Nándor dr. népjóléti miniszter a kormány nevében hálás köszönetét fejezte ki a Keresztény Női Tábor önzetlen népjóléti munkásságáért, amelyben alsó és legfontosabb része Slachta Margitnak, a fáradhatatlan munkásvezérnek van.

Slachta Margit a közönség meg-megújuló ovációja közben beszámolt politikai működésének eredményéről. Célja az volt, hogy kivívja a nőnek a választójogi tekintetben a férfivel való egyenjogúsítását. Ezt elérni nem tudta azért, mert nem volt idő ennek a javaslatnak a tárgyalására. Ezután fontos bejelentést tett. Ő egy társulatnak a tagja, éppen ezért engedelmességgel tartozik felettes hatóságának, amely azt kívánja, hogy a politikai élettől vonuljon vissza. (Felkiáltások minden oldalon: Nem engedjük! Tiltakozunk ellene! A közönség felállva percekig tapsolt és ünnepelte Slachta Margitot.) Percekig tart a taps, Slachta Margit alig tud szóhoz jutni: „Köszönöm ezt a lelkes bizalmat, de kénytelen vagyok bejelenteni, hogy a vezérségről lemondok. Búcsúzom a Keresztény Női Tábortól.”

Terrayné¹³⁶ a Keresztény Női Tábor nevében tiltakozást jelent be az ellen, hogy Slachta Margitot bárki is elvonja a politikai élettől. Slachta Margitnak a női tábor képviselőjelölti lajstromán az első helyet kell elfoglalnia. A nagygyűlés tomboló lelkesedéssel tette magáévá az indítványt.

¹³⁶ Terrayné Hoffmann Ella (?–1939), tanítónő.

Politikusok véleménye az első magyar nőképviselő működéséről

Nemzeti Ujság, 1922. április 2. 8. old.

Felkerestem a politikai világ néhány kiváló reprezentánsát, és megkérdeztem véleményüket az első nőképviselő működéséről. Ma telt le ugyanis az a terminus, melyet Slachta Margit a politikai munkára kapott, és ezentúl régebbi hivatásának fog élni. A vélemények a következők:

Az első magyar nőképviselő működése és személye minden nemzet női és férfiai előtt becsületet szerzett nemcsak a magyar nőknek, de az egész magyar nemzetnek. Annyi üdvös eredmény, megérdemelt siker, áldozatos munka és a további működéshez fűződő annyi biztató remény mellett a főnöknő¹³⁷ parancsszavára mosolyogva, csendes megadással, kötelességszerűleg visszavonulni – egyenesen eszményi magaslatra emeli az első nőképviselőt.

Dr. Bernád Ágost¹³⁸

Magam nagy elismeréssel adózom a nőknek a múlt választásokon a keresztény gondolat érdekében kifejtett munkájukért.

E női táborból csak egy képviselő, Slachta Margit nővér került a nemzetgyűlésbe, és mondhatom, hogy helyét megállta! Van bátorsága, van kiváló szónoki képessége, van felkészültsége. Csak egy hibája van: politikai kérdésben sokszor túlságosan idealista, dogmatikus és talán egy kissé szubjektív is. Mély hódolattal

Gömbös Gyula¹³⁹

Nekem erről a kérdésről nem kell nyilatkoznom. Slachta Margitot újra behozzuk, mert szükségünk van rá!

Haller István¹⁴⁰

¹³⁷ Farkas Edith (1877–1942), a Szociális Missziótársulat alapító főnöknője.

¹³⁸ Benárd Ágost (1880–1968), népjóléti és munkaügyi miniszter 1920. március 15. és 1921. április 14. között.

¹³⁹ Az 1920-as nemzetgyűlési választásokon az Országos Kisgazdapárt programjával Törökszentmiklós nemzetgyűlési képviselőjévé választották.

¹⁴⁰ Haller István (1880–1964), vallás- és közoktatásügyi miniszter, 1919. november 24. és 1920. december 16. között 1920-tól a Keresztény Nemzeti Egyesülés Párt elnöke.

Slachta Margit politikai működése a kommün bukása¹⁴¹ után lényegesen hozzájárult ahhoz, hogy a keresztény irányzat győzelme oly fölényes volt.

Parlamenti szereplése dicsőségére válik a nőknek is, de a keresztény politikának is. Kikapcsolása a parlamenti tevékenységből, „félcsatavesztést” jelent a keresztény táborra nézve. Akik bárminő okból őt félreállítják, öntudatlanul több kárt okoznak a keresztényszociális, nemzeti gondolatnak, mint ezer dühös ellenség.

Huszár Károly¹⁴²

Nagy veszteségnek tartanám, ha Slachta Margit hiányozna a nemzetgyűlésből.

Rakovszky István¹⁴³

Ha megvolna a garancia arra, hogy mindig olyan nőképviselők jutnak be a parlamentbe, mint Slachta Margit, bizonyára több híve volna a női választójognak. Tomcsányi Pál, igazságügyminiszter¹⁴⁴

Slachta Margit két éves parlamenti működése igazolta és bebizonyította, hogy a nőknek a politikába való bevonása ideálisabbá fogja tenni magát a politikát. Minden szava, minden cselekedete nemcsak az eszmék szolgálatából fakadt, de másokat is az eszmék szolgálatára intett. Ezért volt több tekintélye, mint sok „rutinfrozott” politikusnak.

Kevesebb politikai gyakorlata mellett is mindenképp kár volna tehát, ha Slachta Margit kivonná magát a törvényhozói működésből, hol nemcsak a nők és a társadalom szociális érdekeit képviselte okosan és kitartással, de jótékonyan hatott a politikai erkölcs és az eszmék nagyobb tiszteletben tartására.

Túri Béla¹⁴⁵

¹⁴¹ A Tanácsköztársaság időszaka: 1919. március 21. és augusztus 1. között.

¹⁴² Huszár Károly (1882–1941), miniszterelnök 1919. november 12. és 1920. március 15. között.

¹⁴³ Az 1920-as nemzetgyűlési választásokon a Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártjának programjával Veszprém város nemzetgyűlési képviselője, a nemzetgyűlés elnöke.

¹⁴⁴ Tomcsányi Vilmos Pál (1880–1959), igazságügyminiszter 1920. július 19. és 1922. június 16. között.

¹⁴⁵ Túri Béla (1875–1936), az 1920-as nemzetgyűlési választásokon a Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártjának programjával Alsólendva nemzetgyűlési képviselője.

A Keresztény Női Tábor mélyen fájlalja Vezére visszavonulását, és sziklaszilárd hittel és meggyőződéssel akarja járni ezután is azt az utat, melyet Slachta Margit kijelölt, mert szent meggyőződése, hogy a politikát a női szív meleg és áldozatos szeretete, a nőlélek erős és tudatos szociálpolitikai törekvése fogja megváltani.

Mikor a Női Tábor a politikai munkába beállott, a legnagyobb önzetlenséggel, a legteljesebb odaadással és a legforróbb hazaszeretettől vezéreltetve fogott a nemzetépítő munkához.

Vezérük, a maga keresztény idealizmustól, lángoló hazaszeretettől, legnemezebb és legtisztább eszméktől és gondolatoktól megtermékenyített lelkének kincseit hintette szét a Táborban, és a nők erős céltudatossággal, rendületlen kitartással és bizó lelkesedéssel követték.

A Női Tábor azt a nagy erkölcsi tőkét, melyet Vezére kétévi politikai működése alatt gyűjtött, féltő és gondos szeretettel őrzi, és minden igyekezetével azon lesz, hogy ezt a nagy kincset el ne tékozzolja, sőt a lehetőség szerint gyarapítsa.

Slachta Margit politikai szereplése

Nemzeti Ujság, 1922. július 9. 12. old.

A Keresztény Női Tábor kiadásában egy kis füzet jelent meg a könyvpiacra, mely Slachta Margit, az első magyar nőképviselő politikai szerepléséről számol be. A füzet kronologikus sorrendben sorolja fel a volt képviselőnő politikai pályafutásának és a keresztény nőmozgalom terén kifejtett működésének egyes kiemelkedőbb pontjait. Slachta Margit politikai szereplése a Károlyi-korszakban kezdődött, akkor, amikor az 1918. november 16-i néptörvénnyel¹⁴⁶ a nők szavazati joghoz jutottak. A nők mindeztől teljesen szervezetlenül állottak, s ő volt az, aki fáradhatatlan buzgalommal szervezte meg őket a keresztény politika számára. Agilis működése folytán az akkori Haller István-féle kereszténypárt a győzelem biztos reményével nézhetett a választások elé, mert a keresztény nők seregei is ott álltak a párt mögött. A bolsevizmus bukása után már csak folytatni kellett a megkezdett munkát, s az ő szervezőképessége, a mozgalomhoz csatlakozó lelkes nőkkel karöltve, meg tudta teremteni a Keresztény Női Tábor. Mint képviselő, a könyvecske adatai szerint, bámulatos munkát fejtett ki a parlamenti életben, s nem volt olyan szociális és a nőket érdeklő kérdés, amelyhez tiszta logikájával hozzá ne szólt volna. Mindig az ellentétek kiegyenlítésén és a nyomorgó társadalmi osztályok érdekében dolgozott, a keresztényszocializmus fegyvereivel. A Keresztény Női Tábor azért gyűjtötte csokorba Slachta Margit érdemeit, hogy részint háláját fejezze ki iránta, részint pedig azért, hogy bebizonyítsa, hogy a nőkre még sok szociálpolitikai feladat megoldása vár. A csinos kiállítású könyvecske ára 30 korona. Kapható a Központi Sajtóvállalat Széchenyi-könyvkereskedésében, Rákóczi út 1. sz.

¹⁴⁶ Az 1918. évi I. néptörvény a nemzetgyűlési, törvényhatósági és községi választójogokról rendelkezett először a nőkre is kiterjedő általános, titkos, egyenlő és közvetlen választójogról.

**A magyar kézimunkára rájön a jó világ,
most mindenütt keresik már**

Vásárhelyi Reggeli Ujság, 1922. szeptember 3. 5. old.

III. 1923–1931

A magyar középosztálynak egyik fő jövedelmi forrása lett a kézimunka. Ma Vásárhelyen is sok ezer leány és asszony él a necchúzásból, meg más kézimunkából. Az állam segíteni akar a kézimunkásokon, és rendszerrel óhajtja biztosítani annak hasznát. Schlachta Margit volt nemzetgyűlési képviselő ez ügyben európai körúton jár most. Útjáról a következőket írják:

Slachta Margit volt nemzetgyűlési képviselő külföldi propagandaútra távozott. Utazásának egyik fő célja volt, hogy állandó piacot teremtsen külföldön a magyar iparművészetnek. Ennek az iparágnak a fellendítésével ugyanis elsősorban a ma legmélyebben sújtott középosztály női tagjai jutnának kenyeret biztosító foglalkozáshoz. Slachta Margit külföldi útján szép eredményeket ért el már eddig is mindazokban az országokban, ahol átutazott, propagandaelőadásokat tartott, továbbá megbeszéléseket folytatott a magyar iparművészeti termékek külföldön való elhelyezése céljából. Most Londonból kapjuk a hírt, hogy Ruttkay Vilmos, Magyarország londoni követségi tanácsosa, a londoni előkelőségek bevonásával teaestélyeket rendezett Schlachta Margit tiszteletére. A közkedvelt nővér az estélyel kapcsolatban a magával vitt mintakollekcióból mindjárt változatos kis kiállítást rögtönzött, s eleven, színes előadáson ismertette a magyar népies iparművészetet. A bemutatót nagy tetszéssel fogadta a londoni közönség, és máris több jelentős megrendelés az eredménye a Slachta Margit rögtönzött kis kiállításának.

BEVEZETŐ: 1923–1931

Slachta Margit életútjában fontos fordulóponthoz vezetett az 1923-as év, ugyanis ekkor kilépett a Szociális Missziótársulatsból, és 1923. május 12-én megalapította a máig működő Szociális Testvérek Társaságát. A Szociális Missziótársulattól való elszakadást a sajtó is figyelemmel kísérte. Ebben az időszakban Slachta Margit visszavonult a politikától, és a rend belső építésére fókuszált.

Az újonnan alapított renddel kapcsolatos feladatok közé tartozott, hogy a Szociális Testvérek Társaságának egyházi jóváhagyáshoz el kellett készíteni a Szabályzatot, emellett az Anyaház felépítésén is dolgozni kellett. Ezért Slachta Margit több testvérrel kijuttatott az Egyesült Államokba, hogy megfelelő anyagi támogatást szerezzenek, majd a testvéreket követve 1924. november 4. és 1926. december 12. között maga is az Egyesült Államokban és Kanadában dolgozott.¹⁴⁷

Slachta Margit amerikai útját természetesen nem hagyta figyelmen kívül a hazai sajtó. Slachta Margittal készült interjú mellett, amelynek tárgya az amerikai utazásának céljai¹⁴⁸, több beszámoló jelent meg a különböző sajtóorgánumban. Margit testvér amerikai útja során többek közt népszerűsítette a magyar kultúrát és képzőművészetet, valamint a külföldön dolgozó testvérek számára igyekezett angol nyelvű anyagokat gyűjteni, ezzel segítve a testvérek nyelvtanulását. A hazai sajtóban felhívta a figyelmet arra, hogy a külföldre emigrált magyar közösségekben hiányzik az összetartás, ezért erősíteni kell az összetartozást, valamint a magyar kultúra megőrzésének fontosságát.¹⁴⁹

Az 1925-ben a Keresztény Közösségi Párt képviselői jelölést ajánlott Slachta Margitnak, aki ekkor még amerikai útján tartózkodott. Slachta Margit beleegyező nyilatkozata, amelyet a washingtoni magyar főkonzulátus hitelesített, azonban alaki hibát tartalmazott, ezért a Keresztény Közösségi Párt a teljes lajstrom visszautasításától tartva a Keresztény Női Tábor hozzájárulásával a jelölést visszavonta.¹⁵⁰

¹⁴⁷ Mona Ilona: i. m. 122.

¹⁴⁸ Nemzeti Ujság, 1924. november 1., 10.

¹⁴⁹ Slachta Margit: Mentsük meg a hazának a külföldre szakadt magyarokat! Nemzeti Ujság, 1925. április 25. 7–8.

¹⁵⁰ Magyarság, 1925. április 24. 3.

1928-ban megjelent a „Puszták rejtekéből az élet centrumába” című könyve. Írásaiban a lelkeségre és a hivatásgondozásra fókuszált.

1930-ban pünkösdkor Slachta Margit lemond a Szociális Testvérek Társaságának vezetéséről, azért, hogy újból visszatérhessen a közéleti munkához¹⁵¹, ugyanis az Egységes Községi Polgári Párt a XIII. választókerület fővárosi bizottsági tagjának jelölte,¹⁵² és e posztra meg is választották¹⁵³.

Az 1931-es választásokon a Keresztény Női Tábor programjával kívánt indulni, összesen 3800 ajánlást sikerült összegyűjteniük. A választási bizottság engedélye alapján a budapesti déli kerületekben csupán négy párt indulhatott (Egységes párt, a Keresztény Gazdasági és Szociális Párt, az Egyesült nemzeti és demokrata párt, valamint a Szociáldemokrata párt). A Keresztény Női Tábor az előírtnál jóval magasabb számú ajánlást gyűjtött össze, ennek ellenére az elutasított pártok közé került.¹⁵⁴ A váratlan eseményről számos cikk jelent meg, emellett Slachta Margit is hangot emelt a méltatlan helyzettel szemben.

Schlachta Boglárka Lilla

SLACHTA MARGIT ÍRÁSAIBÓL

¹⁵¹ Mona Ilona: *I. m.* 121.

¹⁵² Fővárosi Közlöny, 41. évfolyam, 82. szám, 1930. december 19. 2300.

¹⁵³ Uo. 42. évfolyam, 5. szám, 1931. január 23. 56.

¹⁵⁴ Lásd bővebben: Mona Ilona: *I. m.* 121–122.

Alakulási jegyzőkönyv

1923. május 12.

A Testvér, III. évfolyam 6. szám, 1932. február

Jegyzőkönyv,

felvétel a Szociális Testvérek Társaságának Slachta Margit testvér elnöklete alatt 1923. május 12-én reggel 7 óra 35 perckor a Szociális Missziótársulat Mária Mercedes Otthonának kápolnájában (Erzsébet királyné útja 17.) tartott alakuló ülésén.

Jelen vannak: Bokor Erzsébet, Brósz Klára, Meleg Klotild, Mészáros Friderika és Slachta Margit testvérek.

Elnök megnyitja az ülést. A jegyzőkönyv vezetésével Klotild testvért bízta meg, a hitelesítésre Friderika és Klára testvéreket kéri fel.

Klotild testvér indítványozza, hogy a jegyzőkönyvet mindenki írja alá, sőt a betegét ápoló Zsuzsanna testvér is.

Elfogadják.

Elnök: Indítványozza, hogy boruljunk le lélekben az Oltáriszentségben jelen lévő isteni Fölség előtt, mert egész életünkre kiható pillanatot élünk, mely ugyan elrepül. De örökössé meg emléket nemcsak a napnak, hanem a percnak is, melyben elhatározásunkat véglegesítjük, és az évfordulón éljük át minden reggel 7 óra 35 perckor ennek a valósággá vált elhatározásnak emlékét.

Kérem, hogy előzetes megállapodásunk alapján mondjuk ki, hogy közös életet akarunk élni, a Szociális Missziótársulattól különválva, a Szociális Testvérek Társaságában, melyet most megalakítunk.

Kimondják.

Elnök: Mondjuk ki, hogy lényegében azon az alapon akarunk állni, melyre főnöknő anyánk és püspök atyánk a Missziótársulatot eredetileg állították, mint az az első szabályzatokból és különféle nyomtatványokból kitűnik, mégis azzal a hozzátevéssel, hogyha az egyházjogászok megállapítása szerint azok kitűzött feladataink szolgálatával nem egyeztethetők össze, akkor azokat megfelelően módosítjuk.

Hozzájárulnak.

Elnök: Kimondjuk tehát, hogy egyházjogi szempontból societas mulierum sine votis, vagyis a megyéspüspök által alapított, az ő joghatósága alatt álló, nyilvános fogadalom nélküli, de a közös élet szabályait követő női vallásos társaság lebeg a

szemünk előtt, illetőleg ennek a kánonjogi formák között történő alapítását kérjük a magunk számára.

Kimondják.

Elnök: A célkitűzést illetőleg maradjunk meg annál, amit szabályzattervezetünkbe – amelyet a hercegprímás őminenciájához az ő rendelete értelmében mint az új szabályzathoz való hozzászólásunkat benyújtottunk január 3-i kelettel – [foglaltunk], s melyet akkor a közös megállapodással így körvonalaztunk¹⁵⁵:

„A Társulat feladata, hogy hivatásos és képzett munkaerőket állítson be a modern élet által teremtett minden téren, ahol ezen munkára gyermek-, nő- és családvédelmi vonatkozásokban karitatív, szociális, valláserkölcsi, gazdasági, népegészségügyi, kulturális és állampolgári szempontból szükség van.”

Mégis azzal a hozzávetéssel, hogy amennyiben a Szociális Missziótársulat inkább karitatív munkát végez, nálunk inkább a szociális és nőmozgalmi munka fog kidomborodni.

Elfogadják.

Elnök: Ami a fogadalmakat illeti, abban állapodtunk meg, hogy magánfogadalmat akarunk tenni. Megmaradunk e mellett?

Megmaradnak.

Elnök: Mondjuk ki továbbá, hogy anyagi főforrásunk saját munkánk lesz, tehát ipari, kereskedelmi, gazdasági vállalatok stb. jövedelmei, és csak másodsorban fogunk igénybe venni adományokat.

Abban azonban kifejezetten állapodjunk meg, hogy miután lelki függetlenségünket minden irányban a végletekig meg akarjuk óvni, sem az államtól, sem a várostól nem kérünk és nem fogadunk el semmit, ami ellenszolgáltatás nélkül mint adomány jutna osztályrészünkül, és így lekötene. Ez különben még más alkalommal részletes megbeszélést igényel.

Ez távolról sem akar egy elvi ellenzékliségre való beállítottságot jelenteni, hanem tisztán csak lelki függetlenségünk megőrzésére való törekvést.

Hozzájárulnak.

Erzsébet testvér: Gazdasági szervezetünk a Testvérszövetség lesz, melynek feladatát az fogja képezni, hogy úgy a nővérek fenntartására, mint a mozgalmak anyagi aláalapozására a szükséges összegeket megszerezze.

Ezért indítványozom, hogy a hozzánk közel álló vezető munkatársakat olyan egyházas szervezetbe vonjuk be, amelyet a Kódex Confraternitas néven ismer.

¹⁵⁵ Az alakulási jegyzőkönyv eredeti szövege: „A célkitűzést illetőleg maradjunk meg annál, amit szabályzattervezetünkbe, melyet a Hercegprímás Őminenciájához az ő rendelete értelmében, mint az új szabályzathoz való hozzászólásukat benyújtottunk január 3-i kelettel s melyet akkor a közös megállapodással így körvonalaztunk:” Idézi: (Szerk.) Berkecz Franciska: *Slachta Margit Lelel Öróksége I. kötet 1923–1939*. Salkaházi Sára Alapítvány, Budapest, 2011. 15., 1. l.

Elfogadják.

Elnök: Amint közismert, úgy határoztunk, hogy szeparáció esetén alapítónknak mindenkor Farkas Edith főnököt fogjuk tisztelni. Ő a szeparációt nem fogadta el, és május 4-én megkaptuk püspök atyánk felmentését és a Társulattól való „elbocsátást”.

Ezzel a jogviszony közöttünk megszakt. Minket „kilépeteknek” minősítettek, és mi most újraelakultunk. Ez eredeti tervünket keresztülhúzza.

De ha így főnökő anyánkat nem is tekinthetjük alapítónknak, indítványozom, hogy öröklítsük meg, hogy az ő gondolatait vettük át, ő adott eddig életlehetőséget, miért is mindig hálával és szeretettel fogunk róla megemlékezni, és napi közös imánkban érte kifejezetten imádkozni.

Örömmel hozzájárulnak.

Elnök: A tényleg ittlévőkön kívül Petra és Paula nővér hivatalosan bejelentették, hogy állásfoglalásukat a miénkével előre is azonosítják, tehát ők is beléptek.

Az alapítók nevei e szerint a következőképpen jegyzőkönyveztek: Bokor Erzsébet, Brósz Klára, Meleg Klotild, Mészáros Friderika, Rónai Paula, Rónai Petra, Rónai Zsuzsanna, Slachta Margit.

Elnök: Habár Szikszó a Társulattól csak május 15-én fog nyilatkozni, nálunk csatlakozásukat már bejelentették. Kérem az illetőket név szerint jegyzőkönyvezni.

Horváth Jolán, Horváth Ida, Kuhajda Dominika, Lampert Júlia, Molnár Klementin, Pisszenberger Sarolta, Resner Johanna, Schwartz Teréz, Szűcs Irén.

Klára testvér: Mária nővér, kit elhatározásában azzal zavartak meg, hogy mivel a Társulat még nem volt végleg kialakulva, mikor a fogadalmat letette, az őt minden változás dacára köti, egy hónap múlva fog végleg dönteni, mikor lelki egyensúlyozottságát visszanyerte. Indítványozom, hogy amennyiben egy hónap múlva a belépés mellett dönt, vegyük fel őt is az alapítók sorába.

Schwartz Mária nővért feltételelesen beiktatják.

Friderika testvér: Amerikába való elutazásuk előtt Gertrúd és Hedvig nővérek is úgy nyilatkoztak, hogy ügyeink rendezése esetén ők is hozzánk csatlakoznak. A távolság folytán még nem nyilatkozhattak, kérem tehát, hogy amennyiben állásfoglalásuk mellett megmaradnak, sorozzuk őket is az alapítók közé.

Horváth Gertrúd és Vozáry Hedvig nővéreket feltételelesen az alapítók közé veszik fel.

Elnök: A Missziótársulattól az új szabályzat miatt eltávozt hét jelölt és négy újonc bejelentette csatlakozását. Kérem az ő felvételtüket is.

A következő jelentkezők az alapítók sorába vétetnek fel:

Volt újoncok: Dezsényi Marietta, Kun Mechtild, Puky Adrienne, Turán Eleonóra.

Volt jelöltek: Bódogh Berta, dr. Boros Vilma, Kabos Irén, Kun Erzsébet, Künnle Theodóra, Hornyák Anna, Sprenger Mária.

Erzsébet testvér: Indítványozom, hogy Mázy főigazgató urat, ki a Társulat első lelkiigazgatója volt, aki lélekben soha sem szűnt meg az lenni, és aki változatlanul az eredeti irányt képviselte, kérjük fel, adja beleegyezését ahhoz, hogy az illetékes egyházi hatóságtól az ő lelkiigazgatói minőségben való kinevezését kérjük.

Jelenlevők hálás és lelkes örömmel járulnak hozzá.

Erzsébet testvér: A temesvári nővérek a román törvények miatt nem csatlakozhatnak úgy, hogy velünk szervezeti egységben legyenek, azonban hivatalosan értesítették minket, hogy szellemben, irányzatban és szeretetben egyek velünk, miért is indítványozom, hogy jelen alkalomból, szívünk egész melegével üdvözljük őket.

Testvéri szeretettel küldenek üdvözlöt a temesváriaknak.

Klotild testvér: Mondjunk jegyzőkönyvi köszönetet lelkiatyáinknak, kik kivétel nélkül odaadó gondossággal nyújtottak nekünk lelki támaszt az elmúlt nehéz időkben, úgyszintén hivatalos egyházi hatóságainknak, kiknek tárgyilagos jóindulatát mindig hathatósan éreztük.

Egyhangúlag csatlakoznak az indítványhoz.

Elnök: Erzsébet és Klára nővéreket bizzuk meg gazdasági ügyeink ideiglenes intézésével. Mivel a rend és ügymenet fenntartása szükségessé teszi, hogy befelé is legyen egy intézkedő fórum, tekintsük Erzsébet testvért továbbra is házfőnöknek, akinek nem a fogadalom erejénél fogva, de erényből és gyakorlati szükségességből engedelmeskedni fogunk az átmeneti időben.

Elhatározzák, és hálás köszönetet mondanak Erzsébet testvérenek, ki gondosságával és munkájával a Mercedesben lakók számára eddig is nélkülözéstől ment otthont teremtett.

Erzsébet testvér: Indítványozom, hogy Margit testvért hatalmazzuk fel ideiglenesen, hogy Társaságunkat kifelé képviselje.

Hozzájárulnak.

Elnök: Klotild testvérré pedig ruházzuk rá a Testvérszövetség azon ügyeinek intézését, melyekre a Szövetség elnöksége felkéri.

Reáruházzák.

Elnök: Ülésünknek több tárgya nincs.

Kérem a testvéreket, imádkozzuk el fogadalmi imánkat – nem olyan értelemben, hogy az formális fogadalom legyen, mert arra most nincs meg a kellő alapunk –, hanem csak azon tény kifejezésekképpen, hogy a nem kért feloldozás csak külső forma volt, mely lelkünk megkötöttségét nem érintette, és tudatunk bizonyosságot tesz nekünk arról, hogy változatlanul fogadalmasként vagyunk.

Friderika testvér: Kérem, hogy habár a Társulatban csak ideiglenes fogadalmasként voltam, de minthogy én lélekben örökre lekötöttem magam, a fenti értelemben én is az örökfogadalmi formát mondhattam.

Hozzájárulnak.

Az oltáron meggyújtják a gyertyákat, behozzák az irgalmas Szűzanya mercedesi képét, és elimádkozzák a fogadalmi imát.

Több tárgy nem lévén, Elnök az ülést bezárja.

Kelt, mint fent.

Elnök:

Slachta Margit testvér s. k.

Jegyző:

Meleg Klotild testvér s. k.

Hitelesítők:

Brósz Klára testvér s. k., Horváth Friderika testvér s. k.,

Bokor Erzsébet testvér s. k., özv. Toponarszky Urosné Rónai Zsuzsanna testvér s. k.

P. H.

Slachta Margit konzervgyára

Pesti Napló, 1924. július 27. 13. old.

Fölkértek bennünket a következő sorok közlésére:

Több heti távollét után hazatérve, olvasom b. lapjában konzervüzemünkről szóló riportját. Az abban közltekre vonatkozólag a következő sorok szíves közlését kérem:

1. A Szociális Testvérek Társaságának alapítása nem az én érdemem. Az együttes munkája és elhatárolása azoknak a nővéreknek és jelölteknek, kik a Missziótársulat új szabályzatát hivatásuk jellege és programja miatt magukévá tenni nem tudták. Éppúgy nem fűződik a konzervüzem az én nevemhez, melynek kezdeményezése, beállítása és vezetése teljesen Bokor Erzsébet testvér munkáján és hozzáértésén nyugszik.

2. A Missziótársulat ellen sem szellemi, sem gazdasági harcot nem indítottunk, mert mindig kegyelettel fogjuk őrizni annak emlékét, hogy Társaságunk fája annak talajából nőtt ki. Azonban megélhetésünkre kellett módot keresnünk, és kézenfekvő, hogy ennél a kérdésnél a Társaság nem hagyta figyelmen kívül Erzsébet testvérnek jártasságát a konzervkészítésnél. Az üzem beállításával azonban nem lettünk a Missziótársulat versenytársaivá, mert az a jamkészítést abbahagyta.

3. Hogy Erzsébet testvér árai nem túlság magasak, azt meg fogja mutatni az ideai konzervpiac. Kiváló tisztelettel

Slachta Margit

Slachta Margit Párizsba megy

**Aktív politikával még nem foglalkozik, egyelőre
a »Szociális Nővérek Társaság«-át szervezi, de a tavaszi fővárosi
választásokon már részt vesz**

Pesti Napló, 1924. október 5. 4. old.

SAJÁT TUDÓSÍTÓNKTÓL

Hosszas hallgatás után a minap megint feltűnt Slachta Margit szociális missziós nővér, illetőleg »szociális testvér«, aki az első nemzetgyűlésnek egyetlen női képviselője volt. Egy köztisztviselői gyűlésen, az úgynevezett keresztény női tábor nevében szólalt föl, s megszólalását sok helyütt úgy tekintették, mint aktív politikai működésének újabb megkezdését. Egy esztendeje körülbelül, hogy Slachta Margit megvált a Szociális Missziótársulattól, a kékfátyolos nővérek szervezetétől. Vele együtt akkor rövidesen vagy negyven¹⁵⁶ missziós nővér vált meg az anyatársulattól, és megalakították a Szociális Testvérek Társaságát, melynek tagjai nem kék, hanem szürke fátyolt viselnek, és szürkefátyolos nővéreknek nevezetnek.

A »váló-ok« a köztudat szerint a politika volt, épp ezért a különválás óta sok helyütt Slachta Margit élénkebb politikai szereplését várták. Ám egy esztendő óta most szerepelt először nyilvánosan. Ez alkalomból fölkerestük, hogy politikai céljait, terveit megtudakoljuk.

Künn az Erzsébet királyné úton van Slachta Margitnak és szociális testvéreinek rendháza, egy csöndes kis villa, mely ma is a Szociális Misszió tulajdona, és amelyet a rend főnöknője három évre a külön szárnyra kelt szürkefátyolos testvéreknek engedett át használatra, míg önállóan berendezkednek. Ha a szerény kertcske, mely gondosan ápoló kezekre vall, el nem árulná, hogy mégis csak lakik ott valaki – kívülről nézve egészen elhagyottnak látszik a kis lak, mert verandáján és frontján a vasredőnyük állandóan le vannak eresztve.

Pedig tizenegyen laknak itt az új szociális testvérek, s mint később megtudjuk, a redőnyök azért vannak lebocsátva, mert a verandát kápolnává alakították át, ahol a társaság tagjai ájtatosságait végzik.

A kedves, ősz hajú Zsuzsanna testvér fogadja látogató jelentkezőségeinket:

– Margit testvér éppen tanácsülést vezet – mondja –, de azért rögtön értesítem.

¹⁵⁶ 1923-ban 29 missziós nővér hagyta el a Missziótársulatot. Forrás: <http://szocmissz.hu/tortenetunk.html> (Letöltés: 2022. augusztus 3.)

Néhány pillanat múlva már meg is jelenik »Margit testvér« a kis fogadószobában – fehérre meszelt falak –, melynek kopárságát egy pár szentkép metszet, régi-módi plüssgaritúra s egyszerű könyvespolc enyhíti. Egy esztendeje, amióta nem láttuk, mintha halványabbá lett volna, de azért derűs, mint régen.

– Aktív politika? – Nem, még nem! – feleli kérdésünkre, s előbb vontatva, majd belemelegedve így mond el egyet-mást magáról és terveiről.

– Rendszeres politikai működést egyelőre még nem óhajtok kifejteni. A női tábornak – pontos nevén: Szociális Keresztény Női Párt – én csak egyszerű tagja vagyok, az ügyvezetőnője most özvegy Istvánffy Gyuláné. Nem tartozunk semmiféle más párthoz, mert magunk is párt vagyunk. Nem is kimondottan ellenzéki párt, de mégis a keresztényszocialista párthoz állunk legközelebb.

– A női táboron túl most még társaságunknak; a Szociális Testvérek Társaságának megalapozása foglal el főként. Ötvenen vagyunk körülbelül szociális testvérek, ennyire szaporodtunk fel egy év óta. Itt a fővárosban tizenegyen működünk, s részben a szomszédos konzervüzemünkben vannak tagjaink foglalkoztatva, részben pedig az új társaság kiépítése a feladatunk. Kilencen vannak közülünk Kanadában és az Egyesült Államokban, akik főként az ott lakó magyarok körül fejtenek ki missziós munkát, míg tizenhatan Párizsban és környékén, a többiek pedig egyéb külföldi helyeken fejtenek ki tevékenységet.

– Higgye el, hogy minden magyarra nagy feladat hárul külföldön, s hazánk érdekében államilag kellene támogatni, hogy turnusonként az arra való kikerülhesseken külföldre, s Magyarország javára propagandát csináljanak.

– A jövő hónapban magam is kimegyek Párizsba, társaságunk ott időző tagjainak meglátogatására, s politikával most már ezért sem foglalkozom.

– Az bizonyos, hogy a legközelebbi fővárosi választáson, amely ugye tavaszra várható, már én is, illetve mi is részt szeretnénk venni. Hogy melyik párt oldalán? – Hát legszívesebben azt óhajtanám, ha egységes kereszténypárti lista mellett volna módunk a politikában részt vennünk.

Slachta Margit amerikai utazásának céljáról

Nemzeti Ujság, 1924. november 1. 10. old.

Dr. Stefanics Istvánék úri hajlékában, a művésziesen szép és meleg környezetben körülnéz Slachta Margit, és halk hangon mondja:

– Az amerikai utam? A künn dolgozó testvéreket szeretném meglátogatni első-sorban. Kilencen élnek odakünn. Kaliforniában, Buffalóban, elszóródva a nagy idegenben. Dolgoznak lelkileg és a szó szoros értelmében nehéz fizikai munkát. Amit keresnek, azt a Testvérszövetség házának felépítésére gyűjtik össze ... Hiszen nincsen még hajlékunk. A méhkas, ahol megkezdődhetné az intenzív és szakadatlan munka ...

– A terveim? Ó, vannak csodálatosan szép eszméink. Azt hisszük, hogy látjuk az utat, amelyen keresztül elérhetünk egy jobb emberiséghez... A módokat keressük, amelyeknek segítségével a ma komplikált emberének a lelkületét meg lehet közelíteni. Mert ugyebár világos, hogy korunk társadalma különleges típust termelt, tehát meg kell változnia vele szemben a módszernek is, ha valóban meg akarjuk találni hozzájuk a kapcsolatokat... A szociális, az embermentő, a lélekmentő munkánál természetesen „a megelőzés” a legcélravezetőbb és ez volna az ideális rendszer...

– Hiszek az eredményben. Hiszen a lelkek mélyén mindenütt ott van a nemesnek és jónak magva, csak ki kell váltani belőlük. Az amerikai utammal kapcsolatban például fölmerült az a gondolat, hogy virág helyett ismerőseim búcsúzásul egy zsebkendőt fognak felajánlani utamra. – a Testvérszövetség céljaira. Ma már annyi zsebkendő gyűlt össze és olyan csodálatosan szépek, hogy Amerikában egy bazárban fogom értékesíteni őket. Mindenki küldött. De nemcsak a tehetősek, hanem ideadta áldozatul egyszerű vászonkendőcskéjét még a diáklány és diáklány is... Ezért megyünk mi előre fanatikus hittel. Ez ad erőt és kitartást. A felénk nyúló kezek megerősítik lelkünket. Érezzük, hogy szükség van a munkánkra...

– Elsején és harmadikán fölállítjuk gyűjtőperselyünket a templomajtók előtt. De szóval nem fogunk kérni senkitől. Mi a gyűjtésbe is bele akarjuk vinni a lelkiiséget. Ez a mi gyűjtésünk ne legyen megrohanás. Hanem valóságos út a felajánlásra. Aki odaadja az egy szál virág ellenértékét, egy imát kap cserébe. Azzal mi együtt imádkozunk. Azokhoz fordulunk, akik hisznek, ahogyan mi hiszünk az ima erejében...

– Meddig maradok? Egy évig szándékozom odakünn dolgozni. De ha hívnak, ha szükség lesz munkámra, akkor itt leszek, és helytálok a választások idején. Majd meglátjuk...

Finom, törékeny alakja megnő, amikor a jövőről beszél. A szemében fanatikus és tiszta hit. Ez viszi nehéz útjára – a megvalósulás felé.

Szederkényi Anna

Amerikai levelek

Zárszó

1924. november 4.

A Szociális Testvérek Társaságának krónikája I. kötet, Budapest, 1924.

Mire ez a kis könyv közkézre kerül, én már Amerika felé közeledek: megyek otthon építő testvéreim után, hogy megosszam velük legalább egy időre kinti sorsukat és munkájukat.

De bárhol legyünk is, lelkünk minden szála idefűz minket a hazai röghöz, és bármi legyen is itt osztályrészünk: szeretet vagy közöny, megértés vagy üldözés, csak a hármaskör és négyes folyó csonka országát tudjuk szolgálni.

De ha így elszakíthatatlanul az övé vagyunk is, fájna a közöny, fájna a meg nem értés. És aggódva gondoltam arra, hogy mindig seb lesz lelkünkben, ha annak a háznak köveit, melyben a magyar hazát újjáépítő szociális munkának és nőmozgalomnak akarunk hajlékot építeni, csak idegen égbolt alatt, idegen földből, idegen emberek lelkesedéséből hordtuk volna össze.

De most megkönnyebbült lélekkel indulok útra: két alapfalat magyar szívek már biztosították.

Az egyik száz és száz munkatársnak a szeretet sok ezer öltésével készült hófehér, csipkés zsebkendőiből lesz meg, melyeket »útravalóul« adtak, hogy Amerikában dollárokra konvertálva kerüljenek vissza, és aztán mint szilárd kövek tartsák kemény vállukon anyaházunkat.

A másikat elhunyt kedveseik emlékére adták mindenszentek és halottak napján övéiket a titokzatos örökkévalóságba is hűségesen elkísérő hozzátartozóik.

Megilletődve simogatom végig gondolatban ezt a két alapfalat: erősek lesznek, erősnek kell lennie annak, amit a földön a küzdelmet megértő, együttérző szeretet és a földi viszonylatokból kiemelkedett és célt ért lelkek szellemkeze épít.

Hazai alapokon fog tehát nyugodni anyaházunk!

Ó, bár ez a két kikezdés munkára indítana ezeket, hogy tengereken keresztül összefogva minél gyorsabban emelkedjenek a falak, és mi a magasban összetalálkozva betetőzhessük minél hamarabb azt, amit egymást nem látva, de egy célban összefogva építettünk.

Budapest, 1924. november 4-én.

Slachta Margit

Mentsük meg a hazának a külföldre szakadt magyarokat!

Írta: Slachta Margit

Nemzeti Ujság, 1925. április 25. 7–8. old.

A haza határain kívül élő magyarsággal életemben először 1921-ben találkoztam, Bécsben.

Rövid ott-tartózkodásom alatt csak futó benyomásokat kaphattam róla. A kép élénken megmaradt emlékemben. Míg a lengyelek összetartással, zártan telepedtek le templomuk körül, melyet nagy áldozatossággal építettek fel, addig a mieink teljesen szétszórtnak laktak, magyar egyházakról szó sem volt, de megtalálhatók sem voltak, mert az egyetlen magyar egyesület éppen „újjászervezés” alatt állt, belső bonyodalmak miatt.

Igaz, hogy akkor behatóbban nem foglalkoztatott a kérdés, de úgy könyveltem el emlékemben, mint egy sajnálatos helyi jelenséget.

Azóta sok tapasztalás birtokába jutottam vagy közvetlenül, vagy testvéreink útján, kik szerte dolgoznak a nagyvilágban. Mindenütt ugyanaz a kép tárul szemünk elé, és vetít kereső lelkünkre ríktó színű válaszokat: a többi nemzetnek idegenbe szakadt fiai összetartanak, szervezkednek, városrészek szerint telepednek le, a magyarság szervezetlen, szétszórtnak, egymástól kenyerét féltő, nincs meg az az igénye, hogy fajiságot fenntartsa, sőt nemritkán takarni törekszik magyar mivoltát, és tudatosan siettetni a befogadó nemzetbe való beleolvadását.

Találkozunk a hazaszeretettel, hűségnek, áldozatosságnak megható példáival is, de azok nem típusalkotó jelenségek.

Párisban, a külföldi missziók templomában egy hirdetés vonja magára figyelmünket, mely feltűnteti, hogy mikor, hol, milyen nyelven lehet győzni. Az egyik afrikai törzs nyelvét képviselve látjuk ott, a magyart nem. Első pillanatra talán részletnek látszik az a kérdés, hogy keres-e lelki gondozót a kivándorló, vagy nem, azonban csakhamar rányitunk arra, hogy ez alapvető bajnak tünete.

Nagy hátrány az „idegen”-re nézve, ha nincsenek gazdasági szervezetei, mert ez azt jelenti, hogy a befogadó nép mellett nem tud gazdaságilag érvényesülni. Sokat mond, ha nincsenek társadalmi egyesületei, mert ez mutatja, hogy nincs olyan magas életnívója, mely ezt indokoltá tenné; tehát a befogadó nemzet fiaival nem képes lépést tartani, de sokkal végzetesebb annak az igénynek hiánya, hogy lelki gondozásban részesüljön, mert hiszen lelki és erkölcsi elkallódásra alig van végzetesebb körülmény, mint ismeretlen nagyvárosban magára hagyva, nyelvtudás nélkül, szegényen a létért küzdeni. Márpedig a lelki épség feltétele az anyagi

boldogulásnak is. Züllött emberből kivesznek az alkotó erők és a nehézségeket legyőző energia, mely az új lét megteremtésének feltétele. Márpedig minden kivándorló ez előtt a feladat megoldása előtt áll.

Aránylag Amerikában szervezkedett leginkább a magyarság, ahol ezt a megélhetési viszonyok megkönnyítik, és főleg, ahol a többi nemzetnek páratlan összetartó példája hatással volt a magyarságra is. A felekezetek lelki gondozó munkáját nem ismerem, de a katolikusok fáradhatatlan tevékenységére és ki nem merülő áldozatosságára hozhatok példát.

Vegyünk Buffalót (N. Y.), melynek belső életébe betekinteni több alkalmam volt. A város lakosainak száma mintegy 500000, kiknek hozzávetőlegesen fele katolikus. Ennek a kb. 250 000 embernek lelki gondozását 72 plébánia látja el (a több mint egymillió Budapesten, mely túlnyomólag katolikus, 34 plébániája van), melyeknek munkáját háromnak kivételével hitközségi iskola támogatja. A három hitközség közül, melynek nincs iskolája, az egyik a négerké, a másik a magyaroké, a harmadik a lengyeleké, de az utóbbiak a város más helyein 11 más plébániát tartanak fenn, 11 iskolával.

Egy hitközségre tehát átlag 6800 ember jut.

S mindezt önkéntes adományokból, hitközségi adóból tartják fenn, ami áldozatosság nélkül még a jómód mellett sem kivihető. Ha ezt a nagyszerű lélek gondozást látjuk, akkor megértjük, hogyan volt lehetséges, hogy Amerika erkölcsi alapjainak megingatása nélkül annyi kétes egzisztenciát fogadott be a múltban, és hogyan szívhatott fel annyiféle nemzetet a saját vérkeringésébe, mikor lakosainak száma 1800-ban még csak 5 és fél millió, 1850-ben 23 millió, 1880-ban 50 millió, 1900-ban 76 millió és 1913-ban már 97 millió volt.

Ezt a kis kitérést csak annak a megállapításnak az illusztrálására engedtem meg magamnak, hogy a magyarság milyen erős hatás alatt követi itt Amerikában a többiek példáját, ami nem von le a lelkipásztorkodás miatt ide kijövő papság érdemeiből, hanem csak megmagyarázza, hogy itt hogyan lehetséges az, ami máshol kivihetetlen lenne.

De még így is keveset tehet a magyarság már az első generáción túl, mert a körülmények, a szuggesztív hatású amerikai élet, a hatalmas Unió fölénye és öntudata ellenállhatatlan erővel hódítják meg maguknak a bevándorlókat. Úgyhogy sok kiváló plébánosunk, minthogy munkatársai nincsenek, néhány évi vergődés után legtöbbször visszavonul a lehetetlenség előtt, és megelégszik azzal a törekvéssel, hogy híveit a hitnek tartsa meg, ha már a nemzetnek meg nem mentheti.

Canadában csak a nagy elszigeteltség, a pusztai, tanyai élet lassítja ezt a folyamatot. Paula testvér így ír az „Amerikai Levelek”-ben¹⁵⁷ az ott tapasztaltakról:

¹⁵⁷ A Szociális Testvérek Társaságának Krónikája. Amerikai Levelek I. kötet. Szociális Testvérek Társasága, Budapest, 1924.

„Az itteni nép igen jó, a 30–40 év előtti otthoni paraszt romlatlanul, buzgón (10–16 gyermekkel) magyarságát teljesen megőrizte. Nagyon érdekesek ezek az itteni magyar telepek. Most és itt érzem át először, hogy a nemzet fogalmában a nyugvó elem: az állandó földterület. Faji sajátosságainkkal, teljes öntudatossággal, ősi foglalkozását élvezve él itt a magyar, de nemcsak fizikailag szakadt el az ősi földtől, lélekben is legnagyobb részben.

Ez a maroknyi nép itt új magyar hazát foglalt. Vajon meddig marad magyar ez a kis Magyarország az óriási angol föld közepén?... Misszionáriusokra volna szükségünk, hogy magyarságukat megtarthassák (most látom, hogy mit műveltek Bukovinában a csángók magyar iskolái), hogy kultúrát kaphassanak, hogy gazdaságilag szervezkedhessenek és haladjanak, hogy a lányok nőiesebb neveléshez jussanak (férfi módra lovagolnak, szántanak), hogy az Óhazával kapcsolatban maradjanak, hogy jelenleg igen derék papjaik támaszt, segítséget kapjanak.” (Egyetlen magyar apáca sincs Canadában.)

Hogy a segítségre égető szükség van, arra rövid pár sorban élesen rávilágít Denk Rezső volt bánáti esperes-plébános, jelenleg bencés szerzetes, aki Muensterből (Sask. Canada) a következőket írja:

„Nagyontisztelendő kedves Nővér!

Az orvos ügyében tett lépéseit hálásan köszönöm. Azonnal továbbítottam a jó hírt a kórházban a kedves nővéreknek. Vidékünkön sok a magyar, jó volna, ha sikerülne az orvos-ügy. Ha a jó Isten egészséget ad, előljáróim intenciója szerint ősszel megkezdem a canadai magyarok közt a vándor missziózást Torontótól Vancouverig. Mindenfelé laknak szétszórta, vallásilag teljesen elhagyatva. Sajnos, sokan protestánsokká lettek és lesznek. Az egyesült állambeli protestáns angol egyházak pénzén négy magyar protestáns misszionárius járja az elhagyatott magyarokat. Az itteni illetékes egyházi hatóságoknak oly szomorú tapasztalataik vannak a magyar papokkal, hogy elidegenedtek tőlünk, odaát pedig – úgy látszik – más gondjaik vannak.

Vegyétek, kérem, különösen imájukba ezeket a szegény veszendő lelkeket.

Krisztusban szolgáljuk

rev. Clement Denk O. S. B.”

Aki elgondolja a háború által teremtett otthoni helyzetet, és aztán lélekben végigmegy a Kárpátoktól a Cordillerákig, annak sebzi magyar szívét az a terv, hogy amíg otthon a nyomorúság tesz minket tönkre, addig az ország a határokon kívül is, ahol fiaiban képviselve van, lassan, csendben, de biztosan elvérzik.

Ahány letelepedési lehetőség csak van, az mind nyitott erre a magyar fajnak, melyen keresztül vére lassan szivárog idegen népek termőföldjére.

Ez a tény eléggé ismert elméletileg a magyar köztudatban. De más valamit tudni és más ugyanazt a valóságban látni.

A kivándorlással szemben egy egyszerű tilalom, egy kivándorlás elleni törvény csak gyilkos önvédelem. Gyógyítása az, hogy adjunk létlehetőséget otthon

embereinknek. Ha a hatalom megakadályozza a kivándorlást, anélkül, hogy okát megszüntetné, akkor ugyan szám szerint több embert tart otthon, de ezek, akiknek életerejét a létért való emberfeletti küzdelem elszívja, termelőmunkára úgy sem képesek, elcsenevészett utódaikban pedig egyenesen közterhet tesznek a társadalom nyakára.

Mi módon lehetne tehát a hazának megmenteni a külföldre szakadt magyarságot?

A kivándorolni akaró csak akkor tartható meg az országnak, ha sorsának irányítását kivándorlásának első napjától kezdve kézben tartjuk. Idegenbe érkezve, első-sorban természetesen hazai segítőkezetet keres. A „Ki- és bevándorlókat védő iroda” a szent ügyhöz méltó buzgósággal tesz meg mindent pártfogoljait érdekében, amit csak megtehet. De kinek adja át azt, aki elhagyja az ország halárait, mikor erre a munkára ott szerveink nincsenek? Ha követtségeink és konzulátusaink magánlelkességéből tesznek is érdekükben, amit tehetnek, az lényegesen nem segít, egyrészt, mert munkával túl vannak terhelve, másrészt, mert nem az a rendeltetésük. A megérkező idegennek azonnal szállásra, helyközvetítésre, nyelvtanfolyamokra, mindennemű útbaigazításra, betegségében ápolásra, a kezdet nehézségei közt bátorításra, szóval minden irányú szociális segítségre van szüksége.

Szükség van arra is, hogy ez a szociális gondozó szerv kielejtezze a megbízhatatlanokat, az ingyenélőket, kóborlókat, szédelgőket, s így emelje azoknak hitelét, kiket pártfogásába vesz. Ilyen szervezet beállítani, legalábbis a kezdetnél, szerény meggyőződésem szerint, állami feladat lenne, legalább a kezdő években, egyébként az egyesek által elérhető eredmények általában oly kis arányúak lehetnek csak, melyek nem tekinthetők a probléma megoldásának.

Nem gondolok állami hivatalokra, mert azokban a dolog természetéből kifolyólag a munkaerők legnagyobb része hivatalnok lenne, ki ily módon keresi kenyerét. Pedig ilyen pozíciókban apostolokra van szükség.

Hogy milyen eredményeket érhet a meggyőződéses lelkesedés, annak gyönyörű példáját adják az Isteni Szeretet leányai, kiket Túri Béla¹⁵⁸ kitelepedésük tízéves jubileumáról írva, az amerikai magyarság megmentőinek nevez. És méltán.

Legkitünőbb állami alkalmazottait lehetne az országnak erre a munkára kiküldeni, ami elismerés lenne a múltban szerzett érdemeikért, hazaszeretetükért, munkájukért. S ez sok olyan fölöslelétszámú tisztviselőnek megtartására adna lehetőséget, kik viszont nem olyan tehetségesek, hogy exponált, felelősségteljes állásokba lennének tehetőek.

De ha anyagi áldozatot nem akar az ország hozni, támogassa legalább erkölcsileg azokat, kik ilyen munkára vállalkoznak, és eddigi működésükkel igazolták, hogy képesek is rá. Hiszen, ha fizetett propagandáira az ország igazságos

¹⁵⁸ Túri Béla (1875–1936), az 1920-as nemzetgyűlési választásokon a Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártjának programjával Alsólendva nemzetgyűlési képviselője.

érdekében nem gondolhatunk, adjunk legalább lehetőséget a munkára azoknak, akik a fizetetlen ellenpropagandával szemben ki akarják fejteni a szerény, saját erejüktől telő nemzetvédelmet.

Mi, Szociális Testvérek is ki akarjuk venni ebből a fontos munkából részünket. Hogy erőink csekélyek, képességeink szerények, az vissza nem tarthat. Tegyen mindenki a maga helyén annyit, amennyire csak képes és az ország meg van mentve!

A Gondviselés erős kézzel emelt ki bennünket otthon, eddigi munkánkból, régi kereteink közül. Most áldjuk ezt a gondviselő kezet, mert ha nem kényszerít, ma nem vagyunk szerte a nagyvilágban, és nem látjuk nemzetünk lassú elporlását a határokon kívül, és nem ébredünk annak tudatára, hogy nekünk annak meggátolása körül társulati feladataink lehetnek.

Mi hiszünk abban, hogy küldetésünk van a külföldi magyarsághoz is, hisszük, hogy hazai programunkat ki kell egészítenünk külföldi magyar misszióval!

Látjuk ennek a munkának hazai vonatkozású jelentőségét is. Ma olyan kicsi a haza és olyan nagyszámú a külföldi magyarság, hogyha meleg szívvel szereti az országot, tenyerén hordozhatja azt. Ennek kihatásai kiszámíthatatlanok. Nem túlzás, ha azt mondom, hogyha teljes szívből szereti régi hazáját a külföldi magyarság, még háborús adósságainak kifizetése sem lenne probléma előtte.

Hogyan gondoza más nemzet külföldön élő fiait! Micsoda misszióikat tart fenn többek közt a francia és a német! Mit dolgoznak, mondjuk Kanadában az Oblátus-atyák. Tagjaik hol Afrikában, hol Saskatchewanban, hol egy ausztráliai országban kapnak beosztást, öt évre, 10 évre, egy emberöltőre... Az életnek milyen önfeledt odaadása; a feladatoknak milyen Isten kezétől való átvétele és oldozgatása egy életen keresztül!

Nálunk erről senki sem beszél, és azért az ifjúság tompa és szétszórt ilyen vonzásokkal szemben, Mi, ha visszatérünk, sokat fogunk erről írni és beszélni, nemcsak azért, mert a nemzetnek szüksége van hivatott emberekre, hanem azért is, mert az egyénnek nagyobb boldogsága miatt szüksége van arra, hogy élete feladatát, mint az Úr Istentől jövő hivatást ismerje fel.

S a hivatásokra való ébresztgetést kezdjük a nemzeti misszióra való hívással.

A Szociális Testvérek Társasága, az Úr kegyelméből, túl van már a lét és nemlét első nehézségein; megnyitja most még kicsinyke házának kapuit új jelentkezők előtt, és elsősorban azokat hívja, akik külföldi magyar misszióra éreznek hivatást.

Nem neked szólnak e sorok, aki kételkedel és nem érted ezt a nyelvet. Ezek a sorok azoknak szólnak, akik elég nagynak látják a világégés után testvéreink lelki és nemzeti épségben tartásának feladatát ahhoz, hogy az Istentől kapott hivatásuk lehessen.

Slachta Margit köszönete Amerikából

Nemzeti Ujság, 1925. szeptember 6. 10. old.

Lukács Sarolta – a Vöröskereszt lelkes alelnöknője –, a jelenleg Amerikában működő Slachta Margitnak azon felhívására, melyben könyveket kér az Amerikába szakadt magyar véreink részére, elküldötte Hajdu István ny. áll. ezredes „Nagymagyarországért” c. irredenta verseit. Slachta Margit most Buffalóból keltezett meleghangú levélben köszöni meg Hajdu ezredesnek a költeményeket. Levelében így ír:

„Szívből kívánom, hogy a költemények írójának forró hazaszeretete ihlesse itt, a messzi idegenbe szakadt lelkeket, és fűzze őket szorosabban az óhazához. Bár sohase szüntünk volna meg intenzíven dolgozni a kivándorlók között, nemcsak hivatalosan, de társadalmi úton is – akkor ma többen vallanák magukat magyarnak. Mindig nagy segítségnek érzem, ha hazulról idegenek támogatását kapom, nem csak testvéreimét. Az ilyen segítség megszilárdítja azt a hitemet, hogy sokan dolgoznak otthon csendben és önzetlenül, többen, mint azt általában hiszik.

– Igaz tisztelettel és hálával: Slachta Margit testvér

Úton Buffalo felé

1925. december

*Slachta Margit: Elkapott sugarak. Részlet,
Testvérszövetség, Budapest, 1928.*

A vonat egy kis város mellett fut el. Már leszállt az este. A városka főterén szép, nagy karácsonyfa áll, színes villanykörték égnek rajta.

Szívből köszöntöttem a „mindenki karácsonyfáját”, az „Everybody’s Christmas Tree”-t. Ilyet akartam annak idején az I. kerületben felállítani, hogy ne csak az öthonok ünnepeljenek, legyen karácsonyuk az otthonatlanoknak is. De eltérítettek tervemtől, mivel „szokatlan”. Én pedig nem mertem elég erősen akarni, mert nem tudtam, hogy ez a gondolat már megvalósult valahol.

Most hát viszek magamnak is ajándékot a mindenki karácsonyfájáról¹⁵⁹: azt a tanulságot, hogyha valaki valamit meg akar valósítani, soha se kérdezze, szokatlan-e, volt-e már, hanem csak azt, jó-e.

1925. december

Margit testvér

¹⁵⁹ Slachta Margitban ez az amerikai tapasztalat megerősítette azt, hogy kezdeményezze a mindenki karácsonyfája állítását Budapesten. 1927-ben a főváros 15 helyén gyűltak ki a mindenki karácsonyfája gyertyái. A mindenki karácsonyfájának állítása mozgalommá növekedett, amely 1947-ig élt a testvérek vezetésével.

Mennyit valósítottál meg?

1925.

A Testvér, VII. évfolyam 2–3. szám, 1935. október-november

A képet a szabályzat meghatározása alapján rajzolom le.¹⁶⁰ A szociális testvér olyan társaság tagja, amely lelki életét Szent Benedek szellemében alakítja ki; istentiszteletének központjában a Szentlélek Isten-kultusza áll; s megszentelt lelkeket akar beállítani minden olyan helyre, ahol képzett szociális munkásra van szükség a modern élet sokféle változatában. Egyesítve Márta és Mária feladata, amit az a program pont juttat kifejezésre, hogy anyaházunkban örökimádást vezetünk be, és e könyörgő központból indul majd ki a sokféle és nagyarányúnak tervezett szociális és nőmozgalmi munka.

A részletezést a lelki vonásokon kezdem.

1. A hivatás tudatossága. A legtöbb ember e tudat nélkül éli le életét. A mi életünkben ezzel szemben e kérdést illetően nagy biztosságnak és nyugalomnak kell lennie. Mindenki azt érezze rajtunk: ez révbe jutott. Ő, milyen biztonságot ad a munkához, a feladatokhoz a tudat: engem az Úristen küldött!

A hivatottságnak és a küldetésünknek állandóan tudatunk előterében kell lennie.

Gondoljak arra, hogyan állt Mózes a fáraó előtt, mert tudta, hogy a Fölséges küldetésében jár! Szent Ferenc magát a „nagy Király követének” mondta és érezte, amikor még egy társa sem volt, és egyedül vágott neki a nagy Király számára meghódítani a világot.

A lelkek érzékenyek abban, hogy leolvassák rólam, bírom-e ezt a biztonságot. Ha igen, derűs az arcom, nyugodt a lelkem, a kezemben jól áll a munka, rátermettem, illik hozzám.

E küldetés tudatában bátor, bizalommal teli vagyok, és nemcsak kérni tudok, hanem Isten nevében kívánni, követelni is.

¹⁶⁰ „Margit testvér 1924. november 4-től 1926. december 12-ig az Egyesült Államokban és Kanadában volt azzal a céllal, hogy végiglátogassa a testvérek ottani letelepedéseit, és azért, hogy az újonnan megalakult Társaság működéséhez anyagiakat gyűjtsön. Ebben az időszakban készítette el a Társaság szabályzatát, amelyet Kanadából adott postára Csernoch János hercegprímásnak 1925 szeptemberében. Ehhez kapcsolódóan fogalmazta meg ezt a körlevelet a testvéreknek, amelyben először rajzolta meg a szociális testvér képét.” (Szerk.) Berkecz Franciska: *Slachta Margit Leleki Öröksége I. kötet 1923–1939*. Salkaházi Sára Alapítvány, Budapest, 2011. 27., 4. l.

2. Lelki kialakítottság. Ennek különböző fokai vannak, de egy bizonyos, az általános kialakítottságon felüli fokhoz okvetlenül szükségünk van a mi hivatásunkban. Kialakítottságunkat jellemezni fogja, hogy a teljes aktivitást össze fogjuk tudni kapcsolni az Úristenhez kapcsoltással. Nekünk tevékenynek kell lenni szét-szórtság nélkül, és Istenben elmerülnünk az aktivitás kára nélkül.

Az Úr a mi mesterünk ebben is. Beszédes képet rajzol róla az evangélium a tulajdonságát illetően annál a jelenetnél, amelyben csendre inti a háborgó tengert. Mennyi tevékeny hatóerő árad ki az Úrból, és mellette mennyi öröm, béke!

Milyen erő adna a világnak az a szociális testvér, aki viharban is nyugodt és tevékeny tudna lenni!

3. Lelki életünk irányzata. Mi az életigenlést tűztük ki jelszól, nem a zord lemondást. A lelki melegséget, a családi levegőt, a természetes szeretetet össze akarjuk egyeztetni a kemény, alkuatlan elvhűséggel és áldozatossággal. Kell, hogy erő nyilvánuljon meg nálunk a lényegben, és lágyság – de nem puhaság – a módszerben, az alkalmazásban.

Mi merünk élni a földi javakkal, nem kötözzük meg magunkat, de szabadnak kell maradnunk tőlük lélekben. A legtöbb rend, kongregáció azt ambicionálja, hogy a lemondással juttassa kifejezésre az Úr iránt való szeretetét. A mi típusunk megszentelve és megszentelődve akarja használni mindazt, amit az Úr adott. Lakjatok a földön, éljétek gyümölcseivel! Minden a tietek, csak ti vagytok Krisztuséi.

Merjünk örülni mindennek, amit az Isten adott: egy szép útnak, művészi előadásnak, jó ételnek..., de ha halljuk az Úr hangját: Hagyd ott, hagyd abba! – abban a pillanatban tettel is tudjam mutatni, hogy szabad vagyok tőle: Ha el akarod venni tőlem, Uram, adom, adom, készséggel adom.

Úgy érzem, hogy teljes lemondásban szolgálni az Urat a kereszténység kevésbé teljes kifejezése. Isten gazdasága arra indít minket, hogy szentül éljünk azzal, amit adott. Nekünk szociális testvéreknek speciális hivatásunk, hogy erre tanítsuk meg a ránk támaszkodókat. A nagy tömegeknek sohasem volt hivatásuk a teljes lemondásra, de mindig kötelezve voltak a lelki szegénységre. Erre vezessük a lelkeket!

A mi derünk, kedves, vonzó, barátságos otthonunk szerettesse meg velük a mi irányzatunkat!

4. Jellemezzén bennünket a nyíltság, egyenesség, puritánság, tisztesség, becsületesség! Arra vágyom, hogy a tisztesség, a megbízhatóság fogalma egy legyen velünk; hogy a köztudatba átmenjen, hogy egy szociális testvér kijelentése, állásfoglalása után mindenki nyugodtan mehet behunyt szemmel; ígéretünket, kezességünket mindenki elfogadja. Hogy a legnagyobbat mondjam: a pénzintézetek a mi jótállásunkra kölcsönt adjanak. Akit mi visszafogadunk vagy befogadunk az élet hajótöröttjei közül, azokat a társadalom is befogadja – hogy így mintegy modern formában felelevenedjék a régi kolostorok menedékjoga.

5. Jellemezzén minket továbbá öntudatos hazaszeretet! Hivatásunk a katolikus restaurációt szolgálni mindenütt.

6. Átélt és átértett lelkiesség. Lélek áradjon ki belőlünk otthon, egy betegágyánál, népgyűlésen, cikkírásban, előadásban egyaránt. E lélek galamb is, tűz is, zúgó vihar is ... Mindig az, amire a lelkek világának szüksége van.

7. Magas fokú intelligenciára van szükségünk, ismeretekben való jártasságra, szaktudásra, a szociális kérdés, a társadalmi problémák megértésére. Ha egész életünkön keresztül házi munkánk volna, vagy kis részletmunka a szociális tevékenység körében – a megértésünkkel és szeretetünkkel akkor is át kell fogunk egész társulati feladatunkat. Egészen addig a fokig, hogy megértjük, hogy működésünkkel szolgálni akarjuk azt a megváltási folyamatot, melyet az Úr Jézus az ő kegyelmi erejével társadalmi téren is beindított. A mindjobban megértett keresztény igazságok hatása alatt a társadalom először eltörli a rabszolgaságot, aztán arra törekszik, hogy mindenkinek meglegyen az a minimuma, amely az élet megfelelő fenntartásához szükséges.

Mi nem csak a lelkek szolgálai vagyunk, szolgáljuk az Úr nagy gondolatait is, amelyeket a mi emberi, földi életünk fejlődésére vonatkozóan örökségül ránk hagyott.

Szellemileg vezető szerepre vagyunk hivatva. Szaktudással rendelkező testvéreinktől könyveknek, cikkeknek kell majd megjelenniük, mozgalmak, egyesületek vezetésében kell megállni a helyünket. Szociális feladatokon dolgozó hatósági szerveknél, a parlamentben, a nemzetközi szövetségekben értékes munkaerőnek kell bizonyulnunk. A modern technika vívmányait mind fel kell használnunk, hogy gyorsan, jól és olcsón dolgozhassunk.

Moderneknek kell lennünk abban is, hogy a holnap problémáit is meg tudjuk látni, és dolgozni tudjunk a megelőzésen.

Magunkra nézve látjuk azt a kiáltó ellentétet, ami a megrajzolt kép és a valóság közt van. De irányzatunknak nem az felel meg, hogy a múlton és jelenen keseregjünk, hanem ha eddig nem sikerült, higgyük, hogy ezentúl fog. S kezdjünk hozzá rögtön, nagy lendülettel mindennapi kis feladataink pontos, lelkiismeretes és hiánytalan teljesítéséhez!

A Szentlélek Úristen vigye végbe, amit elkezdett bennünk!

Margit testvér

Részlet Margit testvér leveléből

A Nap, 4. szám, 1926. április 15. 6. old.

Olyan érdekes az, ha az ember nagy utakat tesz, hogy milyen kézzelfoghatóan tapasztalja azt, hogy a lélek, melyet maga körül ébresztett, jó vagy rossz, nem hagyja el az embert többé, az él, és egészen váratlanul mindig újra és újra szembe kerül az illetővel mint segítőtárs, vagy mint ellenség, aszerint, hogy milyen volt a cselekedet, mely életre keltette.

És mióta erről meggyőződtem, helyes eljárásaim után mindig azt gondolom, ha el is megyek azon helyről, hogy itthagytam egy jó barátot váratlan viszontlátásig. Egy segítőtárssal több.

Ha pedig valamit helytelenül tettem, tudom, hogy egy ellenséget szereztem, de nem olyat, amilyenek az emberek tudnak lenni, hanem annál sokkal hatalmasabbat és kérhetlenebbet, mert szellemről van szó. És tudom, hogy ez is követ.

Figyeljétek meg, meglássátok, ez így van.

Slachta Margit bejelentette a Keresztény Női Tábor új munkaprogramját

Magyarság, 1927. január 8. 3. old.

– A MAGYARSÁG TUDÓSÍTÓJÁTÓL –

Vízkereszt napján tartotta meg a Keresztény Női Tábor hagyományos új évi programadó összejövetelét a Gellért Szálló márványtermében.

Kétszázon felül volt a meghívottak száma, akik között Budapest társaságának színe-java jelent meg. Többek között Apponyi Albertné grófné, Odescalchi Károlyné hercegné¹⁶¹ a Magyar Nők Szent Korona Szövetségének elnöknője, Szegedy-Maszák Aladárné, a Katolikus Nőszövetség ügyvezető alelnöke, Steffanits Istvánné¹⁶² a Testvérszövetség elnöke, Grüner Tivadarné, Buday Dezsőné, Gatterburg Lászlóné grófné, Gatterburg Aurélné grófné, Schlauch Gézané dr.-né, Schenek Istvánné és mások.

Istvánffy Gyuláné ügyvezető köszöntötte a Női Tábor nevében Slachta Margitot lelkes szavakkal.

– Mélységes megilletődéssel üdvözlöm szeretett vezérünket – mondta –, hódoló tiszteletünk nemcsak személyének szól, hanem annak a nagy munkásságnak, amit idegen földön a magyar név és nemzet dicsőségére kifejtett. Meghajlunk előtte mély tisztelettel és szeretettel, és szívünk felkiált: Vezess bennünket! Mi követünk! Arra kérünk, hogy azokat az eszméket, melyeket képviselsz, vidd be a köz- és politikai életbe.

Lelkes taps és éljenzés között lépett Slachta Margit az emelvényre, és közel egyórás beszédben jelentette be a Női Tábor ez évi programját.

– Mélységes hálával elteltlen állok itt azért a nagy szeretetért és példátlan hűségért, amit nekem adtak, ami nekem erőt, kitartást kölcsönzött a nehéz időkben. A Női Tábor múltjáról akarok beszélni ma, nem a múltért, a jövőért.

– Minden család tradícióikon neveli gyermekeit. Ilyen tradíciókon él és lelkesedik a nemzet is. Ha egy család nemességet kap, annak az ősnak cselekedetei vannak a nemesi levélben felsorolva, amiért a királytól a nemességet kapta. A Női Tábornak is van múltja. A mi múltunk, melyben nemesi levelünket megszereztük, kötelez bennünket a jövőre. A Női Tábor nemesi levelét 1918 decemberében szerezte. Tehát nem a bolsevizmus utáni időkben, amikor a nagy fellángolásban

¹⁶¹ Csíkszentkirályi és krasznahorkai gróf Andrássy Klára grófnő, herceg Odescalchi Károlyné (1898–1941).

¹⁶² Steffanits Istvánné Vavrik Póli (1876–1956).

mindenki sietett a keresztény politika zászlaja alá. Amikor igen sokan ugorkafának tekintették a nagy keresztény fellendülést, és ez ugorkafáról le is pottyantak, mivel nem meggyőződéses, hanem jelszavas keresztények voltak. A mi nemesi levelünk abban az időben született, amikor a nemzet félrevezetve Károlyiék hamis frázisaitól, nem látta, mi készül.

– A legreménytelenebb időkben, amikor keresztény politikáról beszélni képzetlenség és lehetetlenség volt, mi megkezdtük Budapest szervezését keresztényszociális alapon. A forradalmi kormánytól kapott választójogot a keresztény nők arra használták fel, hogy vele a hazát, a vallást és a családot kiragadják a burkoltan vörös kormányzat kezéből. Károlyiék már akkor megkezdtek aknamunkájukat a vallás és egyház megdöntésére. A legfélelmebb időkben lépett sorompóba a Keresztény Női Tábor. Nem mint nőmozgalmi feminista sereg akarta hatalmi törekvéseit megvalósítani, hanem a vallásért és a hazáért szállt síkra. Emlékezetes, fényes és lelkes gyűlést tartottunk előbb a Ferenciek termében, majd a Vigadóban. Állandóan meg akartak bennünket félemlíteni. A tengerész különítmények közénk akartak löni, és a bolsevizmus kitörésének napján a Szent Imre körben tartott gyűlésünkre terrorfiúkat küldtek, akik szerencsére máshol kerestek bennünket. Vidéken Hónai Paula testvér és Stadler Frida szervezték a nőket, ott nem egyszer lövöldözések és verekedések voltak a gyűléseken. A bolsevizmus bukása után azonnal megkezdtük Budapest népének megszervezését. Klub és tanulmányi délutánok címe alatt ezrekre menő tömegek gyűltek össze a pesti és budai Vigadó párhuzamos gyűlésein, ahol a kormány tagjai beszélhettek a néphez, mivel cenzúra- és gyűléstilalom lévén, se írni, se beszélni nem lehetett.

– Felejthetetlen volt Clerk, angol követ előtti felvonulásunk, amikor harmincezer ember követelte a keresztény kormányt. Amikor román géppuskák asszisztáltak mellettünk. A választások után az egész ország tapsolt a Női Tábornak, mivel Budapest 22 mandátuma közül 17-et és a vidéken közel száz mandátumot szereztek a keresztény pártnak.

– Ekkor a Női Tábor is helyet kapott a parlamentben, aminek nagy horderejét néhány példával szeretném igazolni. A földbirtokreform nőkre való kiterjesztése, a totalizátor-adó jótékony célra való felemelése, a kötelező vasárnapi istentisztelet az iskolás gyermekek részére, az Iskolanővér intézmény megvalósítása, a nők iskolaszéki tagul való megválasztása mind rövid képviselői működésünk alatt létesültek.

– Ezután jött Budaörs, a gazdasági leromlás, és Slachta Margitnak vissza kellett vonulnia a politikai munkától. A szervezetek irodáit fel kellett oszlatni, és úgy látszott, hogy a Női Tábor megszűnt lenni. Pedig a Női Tábor, melynek olyan múltja van, nem szűnhetik meg.

– A Női Tábor volt, van és lesz – folytatta Margit testvér –, lesz, mert van programunk, lesz, mert szellemünk, tiszta szándékunk és erőnk tudata nagy erőforrást nyújt a jövőre. Hűség, állhatatosság és összetartás jellemzi a Női Tábor. Dolgozni

akarunk nagy céljainkért, a családért, a nőért és gyermekért. Bele akarjuk vinni a nő anyai lelkületét a politikába, hogy az igazi keresztény szellem, Krisztus tanításai érvényesülhessenek. Most a szürke hétköznapiak következnek. Legközelebbi munkaprogramunk: Verejtékes munka, újjászervezés, önképzés, anyagiak gyűjtése. A zajos, fényes ünnepek után szolid, csendes munka következik. Küzdelmek és áldozatok árán fogjuk megépíteni azt a világítótornyot, melyről az igazi keresztény politika nemze-t és társadalomregeneráló fáklyája fog sugározni.

– A Női Tábor halottnak mondták, koporsóba tették és eltemették. Most újból feltámadt, erősebb, öntudatosabb, hűségesebb és összetartóbb, mint volt valaha.

A nagyszabású előadás után percekig állva ünnepelte vezérét a Női Tábor. Majd a Himnusz eléneklésével fejeződött be az összejövetel.

Küzdeni akarunk a történelemhamisítás ellen
Slachta Margit nővér előadása a Magyar Nők Szentkorona
Szövetségében

Nemzeti Ujság, 1927. február 10. 5. old.

A NEMZETI UJSÁG TUDÓSÍTÓJÁTÓL

A Magyar Nők Szentkorona Szövetségének szerdai teadélutánján Slachta Margit nővér érdekes előadásban számolt be Lequeitióban¹⁶³, a királyi családnál tett legutóbbi látogatásáról, majd a politikai és társadalmi helyzettel foglalkozva, a Magyar Nők Szentkorona Szövetségének programját részletezte.

– A történelemnek arról a tudatos meghamisításáról, amelyet a legutóbbi esztendőknél során, sajnos, Magyarországon is végeztek, csak az alkothat fogalmat magának, aki Lequeitióban járt – mondotta nagy hatású előadásának bevezetésében Slachta Margit nővér.

Szomorú igazság, hogy a távollévőnek soha sincsen igaza – folytatta tovább –, Lequeitió messze van tőlünk, a jogfolytonosság szent eszméjének ellenségei tehát könnyen fejthetnek ki propagandát az uralkodócsalád ellen. A tervszerű aknamunkának nem volt olyan eszköze, amelyet fel ne használtak volna arra, hogy a királyné személyét, sőt az egész Habsburg-uralkodócsaládot népszerűtlenné tegyék. Az összeomlást követő időkben a magyar társadalom erőtlenség és tétova magatartása megkönnyítette ugyan a monarchista gondolat ellenségeinek helyzetét, de a királyhűség fogalmát nem lehet kiirtani a magyar nép lelkéből.

Mi, akik a jogfolytonosság szent gondolatától és a történelmi tradíciók alkotmányos alapokon való kiépítésétől várjuk nemzetünk sorsának jobbrafordulását – folytatta emelt hangon Slachta Margit –, kettős feladatra vállalkoztunk. Küzdeni akarunk a tudatos történelemhamisítás ellen. Azt akarjuk, hogy a magyar nép széles rétegei velünk együtt egy szívvel és lélekkel, egyhangú lelkesedéssel álljanak örökös királyunk mellé, felemelvén őt arra a helyre, amely őt az ezerszázados alkotmány, a hagyományos, az isteni és emberi jog szerint egyaránt megilleti.

A második feladat, amelyre vállalkoznunk kell, az, hogy jóvátegyük mindazt, amit az elmúlt évek alatt akár saját hibánkból, akár önhibánkon kívül elmulasztottunk. Fel kell ráznunk tévlenségéből a társadalmat! Számtalan példa van arra a világtörténelemben, hogy nők voltak hivatva olyan tettek és cselekedetek

végrehajtására, amelyeket a férfiak nem akartak vagy talán nem is tudtak volna megtenni. Reánk hárul a jövőnemzedék nevelésének irányítása, és meggyőződésem, hogyha a Magyar Nők Szentkorona Szövetségének nagy tábora fokozott erővel, törhetetlen akarattal és igaz lelkesedéssel fejti ki nemzetnevelő, felvilágosító és oktató tevékenységét, ezt a munkát nem végezzük hiába. Nincs hatalom, amely megghiúsíthatná azt, amit egy egész nemzet egységesen akar – ezekkel a szavakkal fejezte be nagy hatású előadását Slachta Margit nővér. – Hiszem és tudom, hogy az a nagy gondolat, amely egy táborba tömörített minket, segíteni fog a céljaink elérésében.

A lelkes tapssal fogadott beszéd után hangverseny volt, majd Pethes Margit, a Nemzeti Színház művésznője költeményeket adott elő. A teadélutánon megjelent nagyszámú, előkelő közönség ezután még a késő esti órákig maradt együtt.

¹⁶³ Lekeitió, Spanyolország.

Margit testvér levele

A Nap, VII. évfolyam, VI. szám, 1927. június 15.

Testvérek!

Ha lehetne tűzzel írni és ha lehetne holt betűket megeleveníteni, akkor ezek a sorok lángolnának és megelevenedve életre kelnének, hogy lelketekbe beleégessék és élővé tegyék a Lélek erejével a keresztény feminizmus nagy programját, mely nem társadalmi, gazdasági és politikai jókért, hanem társadalmi, gazdasági és politikai jogok által a lélek érvényesüléséért küzd.

Testvérek! értitek-e, hogy mit mond ez a program?

Értitek-e, hogy ez annyival fölötte van a társadalmi, gazdasági, politikai érvényesülésért való törekvéseknek, amennyivel több a végtelenség, mint az arasznyi tér, amennyivel több az örökkévalóság, mint az idő, amennyivel több a Lélek, mint a test!

Lélekérvényesítés mindenütt, hol most annyi a lélekgyilkolás!

Testvérek, ti ezt még nem értettétek eddig eléggé, s mindeddig azért nem tudtatok érte pünkösdi lélekkel küzdeni!

Van-e már egyéni életetekben elég lélek? Átéltétek-e már s átélitek-e már naponta, hogy mi a lelki újjászületés? Tudtok-e a családban éltető lélek lenni, tudtok-e ott mély, csendes, meleg, hősiesszellemben keresztet viselni, tudtok-e tévelygő gyermeket, testvért, férjet, szülőt megszentelni?

És az egyesületi, társadalmi életben tudtok-e magatokból kilépve, apostoli, áldozatos lélekkel, állhatatosan, rendületlenül, magatokat nem keresve, rejtett gyökér munkát végezni? És ellenkezőleg, tudtok-e kilépni?

Életre kelnek-e körülöttetek holt emberek, holt csoportok, holt szervezetek, holt városok!?

A lélek elevenít!

Ha minderre igennel felelhattétek, akkor fel vagytok kenve Szentlélekkel, akkor él bennetek a mi programunk, s akkor értitek, hogy mit használ a legnagyobb társadalmi érvényesülés, ha a belső ember bennünk csatát vesztett, mit ér a gazdasági problémák briliáns megoldása, ha a lelketek koldus, és mit használ nekünk akár ezer választójog, ha lelkünknek kárát vallottuk. S akkor, ha mindez már élő valóság bennetek, akkor a kezetekbe vehetitek zászlónkat, melyen programunk lángol:

A lelkiség érvényesüléséért küzdünk gazdasági társadalmi és politikai érvényesülésünk által!

Testvérek, vessétek ki lelketekből a mételyt, mellyel a materializmus és egyéb hangzatos és divatos jelszavak és irányzatok elsikkasztottak, vessetek le magatokról minden olyan modern kultúrrongyot, melytől elsorvadatok, és katakombák százainak tüde, harmatos, tavaszi, diadalmas, alázatos mélységes és égőn vágyódó lelkületével boruljatok le most a pünkösdi időben a Lélek előtt, hogy leimádkozva magatokra, újjáteremthessétek ezt a vergődő, ezt a kínlódó, ezt a boldogtalan és szegény, ezt a koldus – mert lélek nélküli – világot!

Margit testvér

A puszták rejtekéből az élet centrumába

Mit akar a Szociális Testvérek Társasága?

– Részletek –

Testvérszövetség, Budapest, 1928. 9–11. old.

A Társaságot a legújabb idők hívták létre. Benne az ősi szerzetesi gondolat a legmodernebb fejlődés élén való haladáshoz kapcsolódik. A Társaság teljesen átéli és kifejezi a hivatásos élet lényegét: a léleknek isteni szeretetben való jegyesi átadottságát, de munkában eddig nem ismert mozgásszabadságot ad tagjainak.

Munkakörét tekintve nem tart fenn intézményeket, hanem csupán a meglevő katolikus intézetek és intézmények számára, továbbá általános szociális munkatérre képez munkaerőket olyanformán, mint az irgalmas nővérek teszik a tanítást és betegápolást, akik a mások által fenntartott iskolákban oktatnak, állami klinikákon ápolnak stb.

A Szociális Testvérek Társasága a felebaráti szeretet összes legegyszerűbb, leggyakoribb szolgálati lehetőségeinek körében (családgondozás, öregek, árvák intézetei, foglalkoztatók, menhelyek stb.) képezi ki tagjait, de kizárólag úgy, mint más intézmények és intézetek leendő alkalmazottjait. Erre égető szükség van. Sok áldásosan működő intézményünk gyors virágzásnak indulna, ha fenntartóik olyan munkaerőket állíthatnának be, akik egészen az ügynek élnek.

Ez a Társaságnak annyira féltett programja, hogy szabályzata egyenesen kizárja saját intézmények létesítését, nehogy ettől a programjától az egyesületi önzés különböző címek köpenyege alatt valaha is elcsábítsa, vagy erejét, mellyel mások rendelkezésére kellene állnia, önértékek kiszívják.

Második programja a külföldre szakadt magyarság szolgálata. Ez eredetileg nem volt így kifejezetten munkatervében. De nem tervezett megalakulása 1923-ra esik, amikor a megélhetés a rendkívüli gazdasági viszonyok folytán oly nehéz volt, hogy régi, jól megalapozott intézmények is megínogtak belé. Az ifjú Társaság ezenfelül megalakulásának speciális körülményeinél fogva is nélkülözötte a létfenntartás feltételeit, és így tagjai csaknem teljes létszámukban külföldre (Amerika, Franciaország, Olaszország) mentek kenyeret keresni. Az ideiglenes kivándorlást részben azért választották, mert idehaza az általános nyomorúsághoz nagy munkanélküliség is járult, másrészt a jövő számára akartak tapasztalatokat szerezni. Ezen ideiglenes kényszerkivándorlás bepillantást engedett a testvéreknek a sors mostohasága folytán szétszórta magyarság helyzetébe. Ez a meglátás szinte a reveláció erejével ható válasz volt arra a kérdésükre: miért kellett a hazai földből és hivatásbeli munkakörből kitépve távol idegenbe menni kenyeret keresni?

Így került bele a programba a külföldi magyar misszió.

De legsajátosabb és úttörő feladatának a Társaság azt tekinti, hogy a közélet porondjára állítson olyan szellemi munkásokat, akiknek hivatásbeli feladata, hogy katolikus közérdekeket, a család, nő és gyermek ideiglenes és örök boldogulásának érdekét képviselje, és azokért ugyanolyan modern eszközökkel és azon centrumokban szálljon sikra, amilyen modern eszközökkel és amely centrumokban a világi hatalom birtokosai fejtik ki működésüket, döntően hatva milliónyi ember-tömegekre és jövő századokra.

A szerzetesintézmények eddig az élet azon vonatkozásait, amelyeket az ember mint állampolgár tölt be, kikapcsoltak tevékenységi körükből. Foglalkoznak az emberrel az élet tavaszán az iskolában. Az élet kálváriás útjain, a kórházakban, az élet zátonyain, a javítóintézetekben, szegényházakban, fogházakban. A működés körét tekintve a Jézus társasági atyák mennek el legmesszebbre. Őket ott látjuk a közéleti és kultúrmozgalmak irányításánál, de az államéleti tevékenység határvonalánál ők is megállnak.

Főleg azonban női vonatkozásokban nélkülözünk olyan, az evangéliumi tanácsok alapján álló szervezetet, amely az élet erejében álló, az alkotó, a haladó, a földi boldogulásáért küzdő és mégis Istent kereső női honpolgár számára olyan sarkpontokat alkosson, amelyek felé közéleti tevékenységének iránytűjét beállíthatja, abban a biztos tudatban, hogy akkor problémák úttalan utain, evolúciók földalatti tekervényei közt, küzdelmek viharzó tengerén is örök állócsillagok felé halad.

A szerzetek továbbá foglalkoznak az egyeddel, ha mindjárt tömegben is. De csak azon lehetőségek közt, melyeket a világi hatalom birtokosai számukra mint olyanokat kijelölnek. Így a tanító szerzetek minisztériumi tantervek alapján tanítanak, de új iskolatörvényeken dolgozni nem hivatásuk. A karitatív rendek vagy kongregációk vezetnek árvaházakat, de a gyámi intézmény reformjáért, az árvajog fejlesztéséért nem küzdenek. Ápolnak kórházakban, de a közegészségügy javítása, a népbetegségek okainak kutatása, a körorvosi intézmény kiépítése hatáskörükön kívül esik. Önfeláldozó munkát végeznek a javító-nevelőkben, menhelyeken, de a gyermekbűnözést okozó gazdasági [problémák] vagy lakásviszonyok problémái, az aggkori biztosítás kérdései tőlük távol esnek.

Távol áll tőlünk a szándéknak még árnyéka is, hogy a szerzetesintézmények érdemeit akár csak egy porszemecskével is csorbítsuk. Hiszen amit az egyháziak az emberiségért tettek és tesznek, azt fölíránsok betűmilliárdjai sem foglalhatják össze. Azt csak a mindentudó Isten képes örök könyveibe feljegyezni. Ezek a sorok csupán csak azt akarják kifejezésre juttatni, hogy vannak az emberi életnek széles mezői, ahová az evangéliumi tanácsok alapján álló krisztuskatonák még nem jutottak el.

Érthető, hogy az irgalmas szeretet először odafordul, ahonnan a szenvedők jai-kialtásai hallatszanak. Az is érthető, hogy az apostolkodás szelleme meg akarja nemesíteni az emberpalántákat és behatol az iskolákba. De még inkább érthető, hogy

a szeretet nem pihenne, megkeresi a bajok forrásait, a segítségnek köbgyökön ható eszközeit, és így eljut a közélet terére, a városi és államélet centrumaiba.

Itt meglátja, hogy következményeiben mit jelent az, ha istenhívők visszahúzódnak a nyilvánosságtól, minthogy az elvezethet tőle; a gazdasági élet eszközeitől, minthogy azok veszélyeket rejtenek magukban; és a hatalomtól, minthogy az könnyen mérgez. Meglátja, hogy mit jelent az, ha az istenhívők a láthatatlan valóságot tagadóknak átadják a teret, ahonnan éppúgy forrasozhat áldás mint átok, élet mint halál. Amit innen, a társadalmi élet lüktető centrumából technikailag, gazdaságilag és hatalmilag felfegyverkezve rombolhatnak, azt a karitás minden áldozatosságával sem építheti újra, mert nem rendelkezik azzal a joghatósággal és földi eszközökkel, melyekkel az államhatalom gépezete dolgozik.

Tudunk-e például annyi gyermekothont felállítani, mint amennyire szükség lett volna, hogy a polgári házasságot behozott egyetlen törvénnyel folytán széthullt családi fészkekből az utca sarába kiesett emberfiókákat új fészkekbe helyezhessük? Képesek voltunk-e társadalmi úton csak megközelítőleg is elegendő menhelyet építeni elaggott munkások számára, kiknek problémáját a Vass-féle társadalmi biztostási törvény századokra menően előre menve megoldotta?

Ezt tudva akar a Szociális Testvérek Társasága olyan krisztuskatonákat nevelni, akik a szó erejével, a szervezkedés gépezeteivel, polgárjogaik gyakorlásával, tehát szellemi fegyverekkel, megelőző tevékenységben, törvényhozói működésben, tömegeket felölelve, jövő generációkra kihatóan állnak őrt hivatásból az Egyház érdekei, a család, a nő és a gyermek javai mellett, vagy harcolnak értük, ha kell.

Sokan aggódva nézik ezt a törekvést. De ha megáldja az Örök Szeretet azt, aki könnyet töröl, sebet gyógyít, lelki halottakat életre kelt, vajon elveti-e azt, aki nem enged könnyet fakasztani, sebet ejteni, életet kioltani? Ha megjutalmazza azt, aki lemondott érte a világról, javakról, jogokról, hatalomról, kevésbé fogja-e magához ölelni azt, aki érte belement a világba, megszerezte a javakat, jogokat, hatalmat, hogy megkeresztelje azokat és romboló erejüket áldó erőkké nemesítse? Az, aki kegyelmet tudott adni embereknek, hogy egy életet a remeteségben éljenek le, az nem adhat-e kegyelmet másoknak arra, hogy az élet forratagának centrumában helytálljanak, és el ne sodortassanak?

A Szociális Testvérek Társasága úgy ismerte fel, hogy erre is kapott hivatást. A maga gyengeségét és semmitmondó szürkeségét látva, visszarettenne ugyan a feladat nagyságától, de bizalomra ébred, ha arra tekint, kitől minden hivatás jön, és ki mindenkit megerősíthet.

Az Úristen kertjében sokféle növény terem. Azért ne féltse a pálma a borókafenyőt. A pálma gyökere vízre, koronája tűzre termett. A borókafenyő a sziklák gránitján és északi viharok szélvészében van otthon.

Emlékező-estek Mindszentek ünnepén

Slachta Margit nyilatkozata az akció céljáról és jelentőségéről

Nemzeti Ujság, 1928. október 27. 4. old.

A NEMZETI UJSÁG TUDÓSÍTÓJÁTÓL

Arról értesültünk, hogy a Szociális Testvérek Társasága mindenszentek és halottak napján a fővárosi templomokban nagyszabású emlékező esteket rendez, melyek keretében kiváló hitszónokok előadásában kedves halottainkra való nehéz és fájdalmas emlékezésünket óhajtják a vallás tanításainak értelmében enyhíteni és az elhunyt hozzátartozókkal a túlvilági kapcsolatot ápolni. Munkatársunk felkereste Slachta Margit testvért, a Szociális Testvérek Társaságának főnöknőjét, mi adta a gondolatot az emlékező esték megrendezéséhez.

Slachta Margit testvér szíves készséggel adott felvilágosítást:

– A Szociális Testvérek Társaságának egyik különös szeretettel ápolt programja, hogy a tömegléleken az örömet mint az ideiglenes és az örök boldogulás egyik mélyreható tényezőjét ápolja. Ezt az év különböző szakáiban a megfelelő ünnepekhez kapcsolt akciókkal meg is indította. Ilyen volt pld. az Iskolánővérek intézményének keretében a „Mindenki Karácsonyfájának” a rendezése.

– Ezen a programon dolgozva, kénytelen volt megállapítani, hogy a tömegléleken az életnek legtragikusabb problémái, mint amilyenek a halál és a halálban a mieinktől való elválás, feldolgozatlanok, és sötét árnyként borulnak az életre. Az emberek legnagyobb része úgy oldja ezt meg, hogy nem gondol rá és azért nincs – éppen az élet legnehezebb órái számára – felvértezve. Ezért omlik össze oly sokszor a bánat súlya alatt.

– Ezért vette a társaság az örömet ápoló programjainak elsejéül a halottak-napi estét. Ez évben 15 templomban és 2 teremben rendez ilyen a fővárosban. Céljuk a vigasztaló igazságoknak az öntudat előterébe való hozása, melyek az életre boruló halál árnyait eloszlatják, vagy legalábbis enyhítik.

– Az emlékező estéken tehát az előadók emlékeztetni fogják a hallgatóságot a halálon túl felénk ragyogó örökélet diadalmas boldogságára, amint az Egyháznak ez intenciója is, mindenszentek napján. továbbá emlékeztetni fogják, hogy az örökkévalóságba távozó hozzátartozóinkat tőlünk az isteni szeretet keze vezeti el és fogadja magához. Végül felhívja őket arra, hogy a kegyeletet katolikus módon ápolják, tehát ne csak a síroknak virággal és gyertyákkal való feldíszítése által, hanem azzal is, hogy az elköltözöttjeikért imádkoznak, s értük jó cselekedeteket ajánlanak fel.

– Ezzel harmóniát akar belehozni a társaság a tömeglélekbe, amely alapra az évnek kis örömeit ébresztő programja szilárdan és hazugság nélkül épülhet fel.

Margit testvér kedves és elbájoló egyéniségének szuggesztív, meggyőző erejével beszélt. Szavaiból kiérzik a nagy célkitűzés, melyért ő és társulata, mely jelenleg 110 tagból áll, a keresztény társadalmat elsősorban lelki vonatkozásokban óhajtja szolgálni. A Szociális Testvérek a megalapozódás legnehezebb küzdelmes éveit élik ma, de ez a mindössze 5 éve működő társaság, létfenntartásért folytatott súlyos anyagi gondjai mellett is tud és akar időt szakítani arra, hogy a katolikus magyar társadalomban mélyenszántó vallási és erkölcsi regeneráló munkát végezzen.

– És a szociális munka jelenleg háttérbe szorult? – kérdem.

– Szó sincs róla – mondja Margit testvér. – Helytállunk azon a fronton is. A szociális munkát nemcsak itt Budapesten, de Amerikában is végezzük, ahol 3 városban, Los Angelesben, Buffalóban és Stockholm (Canada)-ban, ahol összesen 16 testvérünk dolgozik a katolikus magyarok megszervezése, az óhazai kapcsolatok megteremtése és vallás-erkölcsi nevelése érdekében. Azonkívül Tihanyban, Gyöngyösön és Miskolcon is megkezdtük szociális működésünket.

A Szociális Testvérek kétségkívül nagy jelentőségű munkateret választottak, amikor az evangélium tanításainak a gyakorlati életben való megvalósítását tűzték ki főprogrampontjuk és életcéljuknak. Ezt a programot ez a lelkes, hivatásának élő, az Úristennek maradék nélkül felajánlkozó Társaság sok félreértés és nehézség mellett is kész szolgálni mindhaláláig.

Hivatás

A Nap, 1929. május, IX. évfolyam, 5. szám, 4. old.

A hivatás az isteni jósnak egyik legnagyobb megnyilatkozása, a földi létbe belépő embernek legdrágább útavalója.

Milyen csodálatos, hogy a teremtet mindig az erővel hozzuk kapcsolatba. Azt mondjuk: teremtető erő. Sohasem mondjuk: teremtető szeretet. És az emberi nyelvnek nincs is olyan kifejezése, melyben a teremtetés, az erő és szeretet egy fogalommal olvadna össze.

Pedig nincs az az emberi képzelet, mely akár víziós meglátásokban, csak távolról is hűen felfoghatná azt a bensőséges meleget, mely a lélek iránt az isteni szeretetben ég, mikor megteremti.

Talán az anya érzelmeiben villant fel egy földre hozott halvány sugara ennek az isteni tüztengernek, mikor pihenő gyermekének nézésében elmerülve, órákon át szövögeti szívében annak a pihenő-pihető cseppségnek jövőjét. A művészet nem fáradt ki abban, hogy vésővel, ecsettel ennek szépségét újra meg újra érzéktse, és nem tudja gazdagságát kimeríteni.

Hogy hogyan hajlik a mi jósnak és gondviselő istenünk a lélek fölé, mikor létbe hívja és létbe küldi azt – lévén teljesen szellemi –, sem véső, sem ecset, sem szavak, sem fogalmak kifejezni nem tudják. Ő istenileg tervezi ki útjait, jelöli meg céljait, vagyis ad neki hivatást és annak megfelelően ad neki képességeket, sajátosságokat, erőket és gyengeségeket, mindenekfölött pedig lehetőséget, hogy a Teremtő tervezete jövőt valóra váltsa, vagyis hivatását betöltse.

Hogyan alakulna ki az élet, ha erre a földre küldő gondviselésre igazán gondolkodnánk. Programok, törekvések, hogy megszentelődjenek, ha az ember elhatározásai előtt bizalommal feltekintene hozzá, és megkérdezné, hogy ő ezt így akarja-e? Hogy értékelődnek át egyszerű életsorsok, küszködések, terheltségek, betegségek! Hogy bontakoznék ki belőlük a végső siker és boldogság, mint az egyszeri kisfiú púpjából az Istenhez vivő szárnyak, mikor a halálában őrző anyaga azt megérintette.

De most! –ki gondol mindenre!? ki tud mindenről? Mint drága csipkeshálójába, úgy kap bele az emberi önkarat az isteni tervezetekbe, és tépi ronggyá a drága anyagot. Mint pompázó virágszőnyegek, úgy gázol keresztül kasul, vakon a szélső a maga és más számára meghúzott élvonalakon, tarlót hagyva maga után.

Ki kérdi, a kenyeret, ambícióját vagy életboldogságát hajszoló kereskedő, szolgáltató, milliomos, politikus, házasulandó, tudós, nyomorék, boldog vagy síró embermilliók közül: mit gondolsz rólam, mit tervezett velem az Alkotó, mikor örök szeretettel fölém hajolva a létbe küldött?

Millió és millió ember él és száll sírjába anélkül, hogy ezt a kérdést csak egy is feltette volna. De kiket az Úr Isten arra teremtett, hogy kizárólag neki éljenek, őt szolgálják, egyéni akaratukról lemondjanak, azoknak lelkébe egy kifejezett feléigazodó vágyat is adott, mely meg nem csendesedik, míg nem teljesíti azt, amit Alkotója tőle vár.

Ez a vágy lehet szunnyadó, akiben ez él, az helyét és boldogságát nem találja meg földi utakon. Egész életét végigkíséri a mulandók értéktelenségének meglátása, ezek vágyait betölteni nem tudják, céltalanoknak, üreseknek, terheseknek érzik őket. Lelkén megnevezhetetlen bánat borong. Ha az ilyen lélekhez eljut a hívó szó, egyszerre tudatosá lesz, ezerszeres visszhang szól szívéből, megérti, amit a hivatásáról és annak boldogságáról neki mondanak, honvágy fogja el azon világ felé, melyet hazájának érez, és mágneses vonzás kél lelkében, melynek erejével minden visszatartó köteléket eltép.

Van, ki kezdetben csak elmosódottan eszmél, van, kit megrendít a hivatásra ébredés, van, ki elé áldozatok képe úgy sorakozik, mint égre szökő sziklák, és úgy érzik, hogy belehal, mégis meg kell az áldozatot hoznia. Akár hangos, akár csendes, akár tudatos, akár tudatalatti a hivatás felismerése, mindig rajta van a pecsét, a léleknek sejtése, hogy ő nem szabad, őt lefoglalta magának az Úr Isten, és boldogtalan lesz, ha a hivatásának ellentáll.

Ezen sorok nem hívnak téged – ki e sorokat olvasod – feltétlenül a Szociális Testvérek Társaságába. De föltétlenül felhívunk arra, hogy ne tartozzál azon milliók közé, kik élnek, szenvednek és meghalnak anélkül, hogy életkérdésükben az Úrhoz feltekintettek volna.

Te kérdezed olyan alázatos, olyan készséges kérdéssel, melyre felülről égi válasz jő, hogy hová hívatál. S ha megkaptad a választ, cselekedjél.

De kérdezd azt is, hogy nem a Szociális Testvérek Társaságába hívatál-e? Egy szerzetesotthon kapuját nem emberkezek nyitják meg számunkra – de ha az úr megnyitotta, kötelességünk azon belépni.

A feltételek közül a hivatás a döntő tényező, adott esetekben, az egyetlen.

Slachta Margit

Mentsük meg lelkeinket

A nemzeti Ujság akciójáról és a hajmáskéri tűzértisztek példájáról nyilatkoznak a jótékony intézmények és a karitatív munka vezetői

Nemzeti Ujság, 1930. október 16. 5. old.

Mentsük meg lelkeinket! – így hangzott el a Nemzeti Ujság felszólítása a magyar társadalomban, s néhány nap alatt hatalmas hullámokat vert a szeretet, a szociális tevékenység és a karitatív tevékenység munkája. Mindenütt az országban már folyik a komoly és eredményesnek ígérkező munka, hogy a társadalom a maga erejével segítsen a nyomoron és a nélkülözésen, s miután Ernst Sándor népjóléti miniszter¹⁶⁴ bejelentette, hogy az országos akció megszervezését legközelebb megkezdi, remélni lehet, hogy az egész nagy akció egységes tevékenységbe olvad.

Az a példaadás, amellyel a hajmáskéri tűzértiszi kar a maga jelentős adományával hozzájárult a segítőmunkához, komoly visszhangot keltett a társadalomban. A Nemzeti Ujság úgy vélte, hogy megszólaltatja a karitatív munka és a jótékony intézmények vezetőit, mi a felfogásuk a hajmáskéri tisztikar példaadásáról, s miképpen látják a nagy feladat lebonyolítását és teljes eredményét biztosíthatóan. A válaszokat itt közöljük¹⁶⁵:

[...]

Slachta Margit, a Szociális Testvérek Társaságának vezetője így nyilatkozott:

– A szociális egyesületek a karitatív munkában tevékenykedő nők készséggel válaszolnak olyan segélykiáltásra, mint amilyen a Nemzeti Ujság felhívásából hangzik ki, amikor a társadalmat felhívja a nyomor enyhítésére. Mi megértjük ezt az akciót, hiszen hivatásunk irgalmasságot gyakorolni. De az a tény, hogy egy tűzérezred tisztikara lemond szokásos évi bankettjéről, és az erre szánt összeget beleteszi a nyomorgók üres tarisznyájába, ez mindnyájunk szívéből a legmelegebb elismerés és köszönet hangjait váltja ki. És ha talán a felebaráti szeretet hivatásos követői után sokan még nem indultak meg, bizonyára tömegesen fognak megindulni, amikor a délceg tűzértisztek akciójáról tudomást vesznek, hogy a nyomukba lépjenek, és minden adandó alkalommal megemlékezzenek a nyomorgókról. Ha nem is mondanak le az egész örömről, tegyenek félre minden lakomáról egy fogást, minden temetésnél egy szál virágot, minden évadban egy kosztümöt, minden

¹⁶⁴ Ernst Sándor (1870–1938), népjóléti és munkaügyi miniszter 1930. szeptember 28. és 1931. december 16. között. Vallás- és közoktatásügyi miniszter 1931. augusztus 24. és december 16. között.

¹⁶⁵ Jelen kötetben, csupán Slachta Margit nyilatkozatát közöljük.

évi bérletből egy páholyjegyet a nemzeti áldozatosság oltárára. A hajmáskéri magyar tűzértisztek pedig fogadják ismételten mélyen átérzett hálánkat azért, hogy nem csupán karddal és karral siettek a haza védelmére, hanem az irgalmasság cselekedeteivel is.

Slachta Margit visszatér a politikai küzdőtérré

A Katolikus Női Párt a Keresztény Községi Pártot támogatja

Nemzeti Ujság, 1930. november 1. 12. old.

Akik a forradalmak utáni idők politikai életét figyelemmel kísérték, bizonyára jól emlékeznek Slachta Margitra. Ő szervezte meg 1919-ben a nőket Budapesten és az ország minden részében, s a Női Tábor százazres szervezetté fejlesztette. Sokaknak él még emlékezetében azok a Vigadóban megtartott női gyűlések, amelyeken a keresztény nők ezrei tettek hitvallást a keresztény párt mellett, és amelyeken a keresztény jelöltek érdekében az agitáció nehéz munkáját vállalták. Slachta Margit kétévi nagy jelentőségű és sikerekben gazdag működése után visszavonult a közéleti munkától, most azonban úgy hírlik, hogy ismét részt kíván venni az aktív politikai munkásságban, és meg fogja alakítani a Katolikus Női Pártot, amely a Keresztény Községi Pártot fogja támogatni.

Felkerestük Slachta Margitot, és megkérdeztük, hogy miért hagyta abba annak idején oly fontos és nagy jelentőségű munkásságát, mely egy hatalmas keresztény nőmozgalmat hozott létre.

– Amikor 1922-ben lejárt a nemzetgyűlési mandátumom, válaszolta Slachta Margit, csak elvfeadás árán folytathattam volna politikai működést.

– És a Szociális Testvérek Társasága keretében nincsenek ilyen akadályok? – kérdeztük.

– Nincsenek – mondotta Slachta Margit –, azért is mondtam le a Társaság vezetéséről. Teljesen szabad kezet kaptam. Társaságunk nyolc évvel ezelőtt rám bízta a főnökséget. A kezdet rendkívüli nehézségei oly megfeszített munkát kívántak tőlem, hogy ezt lehetetlen volt külső tevékenységgel egyesíteni. Szabályzatunk különben is tiltja, hogy a főnöknő külső munkákkal is foglalkozzék, mert a főnöknőnek a maga munkaerejét teljesen a társaság belső ügyeinek kell szentelnie. Most a politikai körülmények sürgető volta miatt kértem a tagokat, hogy mentsenek fel tisztségem alól. Ez meg is történt, és főnöknőnek Horváth Gertrúd testvért választottuk, aki csak egy éve jött vissza Amerikából, ahol hat évig dolgozott az ottani magyarok között.

Megkérdeztük Margit testvért, nem gondolja-e, hogy politikai szervezete a hosszú pauza alatt sokat veszített.

– Bármennyire is lenyesték egy fa ágait – mondotta –, ha ép a törzse, erős a gyökere, újra kihajt. Erkölcsi tőkénk, amit tíz év alatt megszereztünk, ma is érintetlen, és így a legszebb reménységekkel nézek a jövő elé. Olyan időben állok

ismét szolgálatba, amikor már elmúlt a konjunktúrális lelkesedés, s a közérdek önzetlen szolgálata és a helytállás áldozatokat követel. Ezután elmondta Slachta Margit, hogy a Katolikus Női Párt, mely 1927-ig Keresztény Női Tábor néven szerepelt, ezután is megtartja teljes önállóságát, azonban a községi választáson esetleg megválasztott tagjai a városházán a Keresztény Községi Párt kebelében fognak működni. A régi program ma is változatlan. A női gondolatot és a tiszta katolikus szellemet akarja bevinni a politikai életbe a Katolikus Női Párt. A nő, a gyermek és a család érdekeit akarja megvédelmezni, a dolgozó nő érdekeiért akar küzdeni.

Feltettük a kérdést, hogy bízik-e abban, hogy a Keresztény Községi Párt megtartja fölényét a választásokon, ami nemcsak Budapest, de az egész ország érdeke.

– Az teljesen a keresztény társadalomtól függ. Bízom benne – mondotta Slachta Margit –, ha mindenki megteszi a kötelességét abban a szellemben, amelyet a Katolikus Női Párt képvisel. Ha minden keresztény polgár átérzi, hogy a keresztény Magyarország sorsa az ő kezében van, akkor a siker nem lehet kétséges. Akkor feltétlenül győzni fogunk. Mert a siker nem szerencsejáték, hanem minden kereszténynek öntudatos, áldozatos és következetes magatartásától függ.

Slachta Margitnak visszatérése a politika mezejére mindenesetre örömdetes. Rendkívül súlyos időket élünk, és fel kell venni a harcot nemcsak a szemérmetlenül feltolakodó szociális demagógiával, hanem a keresztény tömegek közönyével, elkeseredésével, súlyos helyzetével is. Ebben a harcban oly kitűnő harcos, aminő Slachta Margit, nagy nyereséget jelent, és ezért a keresztény társadalom a legnagyobb örömmel fogja fogadni Slachta újból való megjelenését a keresztény politika küzdőterén. A Katolikus Női Párt egyébként november 5-én tartja első nagygyűlését a Vigadóban.

Hunyady Béláné

A Mi Vigasztalónk

A Nap, 1930. november 15. 3–4. old.

Megállapodunk elköltözöttjeink gyertyafényes és virágos emlékénel. A fény, a virág, a novemberi borongás, a mindszentek győzelmi öröme, a halottak napi gyász sokszólamú hangulatában emlékezünk a mieinkről, az életről, a mulandóságról és – betekintünk a lét leghallgatóbb misztériumainak fényt lövelő mélyeibe, hogy kivillanó fénysugarait rávetítsük a hétköznapiak homályos útjaira és érthetlenségeire.

Hányszor és hányszor felhangzik belső világunkban a kérdés, érezve és látva a földi élet vergődéseit: miért mindez?

Mennyire megértjük Petőfit, mikor a piros arccal kelő és piros arccal nyugvó nap láttára azt mondja: „Tán az is úgy, mint az ember, érzi gyarlóságát, Sírva kezd, sírva végzi ezt a földi pályát.” Csak mi kiegészíthetjük így; Sírva kezd, sírva járja, sírva végzi ezt a földi pályát.

De lehet az életet másként is látni, nem csak úgy, mint egy sírva kezdést, sírva járást, sírva végzést. Sík Sándor az életet az öröklét szemléletében zengő ligetnek látja (A zengő liget c. verse) és part nélküli tengernek, fénymármoros örök óceánnak, melyen az ember ringó virág,

Ha maga az élet ilyen különböző tartalommal fogható fel, akkor annak kitevői, tényezői, ugyanúgy. És tényleg: az egyik ember fölfelé ívelő pályájában olyan öndicsőséget lát, melytől örvénybe szédül. A másikat ugyanez meggyözi a világi hírnek hiúságáról. Az egyiket a gazdagság elposványosítja, a másikkól az irgalmasság Erzsébetjét neveli. Az egyik a szegénységben eldurvul, a másik a lelki szabadság eszköztárát találja meg benne. Az egyik a szenvedés malmában összeroppan és megörlődik, a másikat ugyanaz megnemesíti és megszenteli.

Mi hát tulajdonképpen az életnek minden úgynevezett értéke és úgynevezett terhe?

Sík Sándor zengő ligetének kapujában állva, kikiált azoknak a testvéreinek, akik kint vánszorognak a sötétben, akiknek nincs mécsük a jajok éjjein, akiknek arca verejtékbe hal, akiknek az élet egy nagy könnyes átok:

„Óh, ha elmondhatnám mindenkinek,
 Hogy bennetek van a zengő liget!
 Hogy minden fénynek Ti vagytok a napja!
 Színét a virág Belőletek kapja!
 Hogy ha Ti sírtok, minden elsötétül,
 S minden felragyog lelketek tüztétül ...!”
 Minden napfény, ha örülni akartok!
 Dalol az élet, hogyha Ti daloltok!
 Óh, hogyha ezt mind, mind megértenétek,
 Hogy szaladnék tárt karral elétek!
 Óh, mind tárnám ki zengő kapuim!
 Én édes, édes jó Testvéreim!
 („Kiáltás a kapuból” c. versből)¹⁶⁶.

Azt mondja-e evvel, hogy a jajokat nevetésnek képzelhetem és hogyha fantáziámat rávetítem a fájdalomra, akkor majd örömmel érzem, mint ahogy a salzburgi egyik magas kilátó távcsöveiben kék, piros vagy sárga üvegen át láthatom a tájat, egészen különböző megvilágításban?

A legkevésbé sem mondja ezt, hanem azt, hogy az élet minden tényezőjéből és magából az életből is az lesz, amivé teszem.

Michel Angelo¹⁶⁷ Mózes-szobra valóság, és ugyancsak kötömbből faragta a mester, ugyanolyan kötömbből, amilyenből az utcakövező kockaköveket hasít.

Mi volt itt a rávetítés és belemagyarázás? A művészet-e, vagy a robot? És a valóságban szobor van-e egy szikladarabban, vagy kötörmelék?

Se ez, se az! Vagy mind a kettő, aszerint, amint művész vagy kötő veszi a kezébe.

Akár szenvedéseink márványtömbjében, akár örömeink lobogó tűzében valódi boldogság van. Rajtunk áll, hogy kiemeljük azt.

Krisztus Urunk keserves bitófájából kiemelte a világmegváltó keresztet, mely alatt kétezer év óta annyi szenvedés talál megváltást. Kínhalálból életet árasztott, melynek erejéből annyi millió ember támad fel.

¹⁶⁶ Sík Sándor (1889–1963): *Kiáltás a kapuból* (1910), részlet. Helyesen: „Ó ha elmondhatnám mindenkinek: / Hogy bennetek van a zengő liget, / Hogy minden fénynek ti vagytok a napja, / Színét a virág belőletek kapja, / Hogy ha ti sírtok, minden elsötétül, / S minden fölragyog lelketek tüztétül; / Minden napfény, ha örülni akartok, / Dalol az élet, hogyha ti daloltok; / Ó hogyha ezt mind, mind megértenétek: / Ó hogy szaladnék tárt karral elétek, / Ó mint tárnám ki zengő kapuim! / – Én édes, édes jó testvéreim!”

¹⁶⁷ Michelangelo Buonarroti (1475–1564), olasz szobrász, festő, építész, költő.

Az Egyháznak nagycsütörtöki énekéből, mely Krisztus temetési éneke, ma is kicseng az Ő győzelmes diadalának öröme: Halál, hol van a te győzelmed? Halál, hol van a te fullánkod?

Spartacust tízezer rabszolgatársával keresztre feszítette az appiai országúton lázadásért a római hatalom. Meghaltak, és a kereszt továbbra is bitófa maradt, s a rabszolgák kezéről nem hullott le a bilincs.

Mi hát a megnevezhetetlen, megfoghatatlan valami, ami a földön mindent új meglátásba helyez? Ami az embert örömmel és fájdalomnak zsarnokságától függetleníti, jóból, rosszból értéket emel ki, ártékeli, kezünkbe adja, és boldogságunk eszközévé teszi?

A Lélek, Krisztus lelke. A Szentlélek. A Lélek... A Szentlélek.

Venni a Szentlelket, az életnek legnagyobb élménye! Nem mese, nem elmélet, nem feltevés, nem képzelet, hanem élet, élet, élet!

Életünk elváltozik, ha megkapjuk őt. Csodálkozó szemünk előtt felgördül lassan az élet érthetlenségeinek a függőnye, megkezdődik az isteni színjáték.

Új meglátások, új megértések, új eligazodások, felszabadulás a véletlennek szolgátságából. Értjük, hogy nem érthetünk meg mindent s ebben megnyugszunk, gyermekekké leszünk és erősekké. Az élet összes síró és örvendező jelenségei misztikus metamorfózison mennek át, és isteni szín-változásban vonulnak fel előttünk. A földi küzdelmes evolúcióból látjuk kibontakozni a végső diadalt. Az élet terhe, bűne és nyomora, ördög és pokol engedelmes készségben a Fölségesnek egyetlen gondolatát szolgálják:

s ez a mi megszentelődésünk,
 amint azt a szentírás kinyilatkoztatja.

Ennek a kegyelemnek a megvilágításában a földi öröm és szenvedés is a maga valóságában mutatkozik.

Emberi énünk remegve kapkod a jólét, a hír, szerencse, egészség, tehetség és hatalom után, melyekben földi üdvösségét látja, de melyek, ha csak a kegyelem nem támogatja az embert, legtöbbször vesztére szolgálnak. Olyan általános ez, hogy Krisztus Urunk nem habozott kijelenti, hogy könnyebben jut be a teve a tűfokán, mint a gazdag a mennyországba.

Pedig kegyelmi világításban fölfedezzük az örömmel arcán az isteni vonásokat és tűzében a boldogság honából földre tévedt sugarat. Fölsmerjük valódi hivatását, mely az, hogy minket erősebbé, áldozatosabbá tegyen, energiát adjon saját és idegen terhek viselésére. Az a hivatása, hogy cseppenként inni adjon a boldogságból. A kegyelem kiveszi az öröm poharából a mérget, és italával a szebb életet táplálja.

Ebben a megvilágításban a szenvedés, küszködés, szegénység, betegség, gyötrelmek, könnyek és fájdalom is igazi énünkben jelennek meg előttünk. Ha fel-emeljük fekete fátyolát, az ő homlokán is meglátjuk az isteni felkentség jegyét. Megértjük, nem ellenségünk. Szelid fényben sugárzó szeme mély tekintetével

kérlek, hogy ne legyünk általa kevesebbekké, mert küldetése isteni, s neki nagyobbak kell minket nevelnie, mint amilyen sorsunk. Kér, hogy ne hamvadjunk el az ő tűzében hamuvá, mert az kereszttűz, melyből ifjan és megtisztulva kellene kikerülnünk és felemelkednünk.

Óh, Krisztus Lelke fölségesen tanít, sírok felett csakúgy, mint életfakadásnál, mert igazságban tanít. Az igazság pedig az, hogy az élet szép, a szenvedés megváltó erő és az öröm áldott.

Margit testvér

Legalább egy örömsugarat a feltámadás ünnepén

Nemzeti Ujság, 1931. március 25. 14. old.

Aki átélte nehéz, küzdelmes időszakokat, az tudja, mit jelent a gond és a szükség. Szomorú látni ilyen küzdő embereket, de látni őket tömegekben vergődni s látni őket olyan körülmények között, melyekből évek hosszú során át nincs menekvés, szívet tépő.

Milyen lehet a lelkiállapota annak, akinek hónapról-hónapra, évről-évre nincs más gondolata, mint a rettegés, hogy mivel fűtsön, honnan vegyen egy szelet kenyeret gyermekeinek, mivel takarja be remegő kis testüket!

Oh sokat gondolok ezekre a mi szegény, szomorú és földig görnyedt testvéreinkre! Hogyan bírják az életet öröm, megkönnyebbedés és reménység nélkül? Nem tudom. A jó Isten tudja csak. Én csak annyit tudok, hogyha segíteni mindenkinek nem is lehet, és hogyha egyeseken sem lehet véglegesen segíteni, legalább meg akarom könnyíteni nekik a kereszthordozást avval, hogy egy-egy órára csalhassak mosolyt sápadt és beesett arcukra.

Közeledik a húsvét ünnepe, a diadálnak, a céltérésnek fenségesen szép napja, amikor felujjong a föld, mert a legnagyobb szerűbbet éli át, azt, hogy van olyan diadalmas élet, mely még a halált is le tudja győzni.

Mióta a XIII. választókerület részéről városanya vagyok, azóta úgy érzem, hogy láthatatlan szálak fűznek Angyalföldhöz és Tripoliszhoz, hol sokszor szegény testvérem járja roskadozva az élet kálváriás útját. Nagyszombat délutánján az ünnepről, ünneplésről s a feltámadásról szeretnék nekik beszélni. De beszélhetnék-e minderről ezeknek a szegény vergődő embereknek anélkül, hogy húsvéti asztalukra legalább néhány hímes tojást, egy kisonatos kalácsot és egy csokorka virágot tennék. Olyan valamit, amiből nekik nem jut soha, olyat, ami nem tartozik feltétlenül a mindennapi kenyérhez, olyat, ami akármilyen jelentéktelen, mégis elválttatja a szobának hangulatát, és belop egy ünnepi sugarat borongó szomorú világukba.

Az után vágyom, hogy kiragadjam őket legalább egy órára a hétköznapi borulatából, a mindennapi kenyérgond és az életküzdelmek taposómalmából, és felemeljem gondolatban és érzésben az ünnepelni tudás lendületéhez, mert amíg lélekben ünnepelni tud valaki, addig megőrzi lelkében azokat az erőket, amelyek diadalmaskodnak a legszörnyűbb nehézségek ellenére is.

Arra kérek tehát mindenkit, aki ezeket a sorokat olvassa, járuljon hozzá valamelyes adománnyal a szegények húsvéti asztalához. Küldjön a nagyhét szerdájától kezdve legkésőbb nagypéntekig néhány hímes tojást, lisztet, cukrot vagy pénz-adományt a Katolikus Nőegyesületek Országos Szövetségének központi irodájába (IX., Bokréta utca 3.), honnan összegyűjtve és szépen csomagolva átszállítjuk a nagyszombati ünnepi összejövétel helyére. A Pest környéki ifjúságot pedig arra kérem, szedjen a tavaszi pompában kibontakozó mezőkön barkát, ibolyát, hóvirágot, kankalint, primulát, és juttassa el nagyszombaton délelőtt ugyancsak a Bokréta utca 3. szám alá.

Legyen áldott és boldog húsvéti ünnepük mindazoknak, akik segítségemre vannak abban, hogy az élet küzdelmeiben vívódó testvéreinknek húsvét reggelét ünneppé varázsoljuk.

Slachta Margit

Ünnep után

Nemzeti Ujság, 1931. április 17. 8. old.

Még benne zsong a levegőben a húsvéti ének, még halljuk a feltámadás harangjának diadalmas bűgását, lelkünk még visszatér az ünnepnapok kedves emlékeihez.

– Én is sokat foglalkozom velük, de a legszívesebben időzőm gondolatban a szegényeknek rendezett összejövetelnél. Ez volt számomra az ünnep legragyo-
góbb pontja, mert láttam ismét felvillanni az emberi szép lelket, mint ahogy fel-
csap a lefojtott tűzláng, ha félrehúzzuk róla a hamut, mely eltemeti.

Hálával gondolok azokra, akik a Nemzeti Ujság hasábjain közzétett kérésemre oly meleg megértéssel válaszoltak, és adományaikkal oly gazdaggá tették a kiosztást.

Beérkezett pénzben 454 P 80 fill, természetbeniekben 628 tojás, 7 kg liszt, 3 kg cukortojás, 1 kg sonka és füstölt áru, 1 szappan, 1 csokoládé és egy selyemtojás, húsvéti asztalra való kedves apróságok, két tálca apró sütemény, 175 kalács, 10 kisonatos kalács, 10 kenyér, 13 fali őrangyalkép.

Az adományokból 504 szegény részesült. Személyenkint kaptak egy kalácsot, 4 piros tojást, édességet vagy egyéb ételmet a fent felsoroltakból. Az utólag érkezett adományokból pünkösdi kiosztásra maradt 174,60 pengő.

A jó Isten áldása legyen az adakozókon.

Névsorukat többek kívánságára nem bocsátom nyomdafesték alá, hogy szándékuk lelki motívumát ne zavarja a nyilvános közzététel. Postán küldtem el az adományok elismerését. Nyilvános köszönetemet inkább azzal fejezem ki, hogy leírom az összejövétel egyes mozzanatait, melyek különösen megragadtak. Örüljenek a jótévedők ezeknek, mert ők váltották ki a megajándékozottakból ezt a szép reakciót.

Még ma is előttem van egy vézna, sápadt asszony. Mikor felszólítottam, hogy foglaljon helyet előbbre, kérte, hogy hadd maradjon ott, ahol van, mert oly beteg, hogy nehezeire esik minden lépés. Hangja nyöszörgő volt, szája körül két éles vonás, szeme összehúzott, könnyes, fátyolos.

Az előadás folyamán tekintetem többek közt rajta is elsiklott. A beszéd tárgya az volt, hogyan lehet szegénység dacára is ünnepelni. Meglepetve néztem rá: nem támaszkodott már, szinte előrehajlott, szeme nyílt és nyugodt, arcán, ajka körül elsimultak a ráncok, fiatalon és szépen merült el egy boldogabb gondolatkör világában.

Beszéltem hallgatóimnak arról, hogy a szegényes lakásban is kifejezhetünk sok kedvességet és lelkeséget, pl. egy kép által, és felmutattam az egyik Őrangyal-képet, melyre tekintve szeretteinket, főleg gyermekeinket védelmébe kell ajánlanunk. Semmit sem lepett volna meg, ha közöny lett volna rá a válasz, hiszen a kép nem étel és nem tüzelő.

Legnagyobb meglepetésemre azonban hangos tetszéskifejezésekkel válaszoltak: „oh, de szép”, „milyen gyönyörű”. Ekkor már kissé aggódva közöltem, hogy ilyen kép csak 12 darab van, kérem, nyújtsa fel a kezét, aki szeretne. Egy kézerdő emelkedett fel, és hangos kérések. Főleg nem felejték el egy egészen hátul álló férfit, aki esengve, kezét felém nyújtva kérte: nekem, nekem! Biztosan sok kis gyermeke van otthon.

Végezetül feltettem a kérdést, ki ismer olyan nálánál szegényebbet, akiről tudja, hogy Húsvét szent vasárnapján üres reggelizőasztal várja. Jobb szomszéd... bal szomszéd... gondolják át. Az itt jelenlevők gyakran vannak arra utalva, hogy kérjenek és elfogadjanak. Az igazi ünnephez az tartozik, hogy adni tudjanak. Tehát azok, akik előbbi kérdésemre kézfelemeléssel válaszoltak, a nekik szánton kívül még kapnak valamit, amit elvihetnek azon még szegényebbeknek.

Mélyen meghatva néztem végig hallgatóságomat. A szemek nedvesek lettek, csendes és izgalmas öröm áradt el rajtuk, és láttam köztük egy asszonyt, akinek szemét egyszerre öntötte el a könny és arcát a pír arra a gondolatra, hogy holnap ő adhat!

Kértem hallgatóimat, zárják az adakozókat imáikba, hogy jóságukért kapjanak áldást onnan felülről. Azokat pedig, kik soraimat olvassák, arra kérem, hogy higgyenek minden emberi gyarlóság és gyengeség dacára az emberi lélek szépségében, és ne fáradjanak bele annak ébresztgetésébe, akárhogyan oltogatja is azt a nyomor, keserűség, gonoszság és hitetlenség. A lélek szép, a lélek felséges, a lélek értékei az egyetlen értékek, melyekért dolgozni mindig érdemes.

Slachta Margit testvér

Készüljünk a káptalanra!

A Testvér, II. évfolyam 9. szám, 1931. május

Ahol nagyobb tömeg azon célból jön össze, hogy úgy döntsön, ahogy a többség szavaz, ott a természeti erők kiszaladnak, kiszabadulnak mindenkinek a lelkéből. Ezt a legnagyobb mértékben látjuk az országos vagy községi képviselő-választásoknál: elveszti félig önmagát mindenki, nincsenek normális állapotban. De még kisebb keretekben is, egyesületekben, ahol komoly közgyűlés van, ahol súlyos dolgokról döntenek, izgalom fog el mindenkit. Ilyen alkalmakkor az ember nagyon érzi a természetnek a hatalmát, a természetnek a szavát és szenvedélyét. Ilyenkor a kegyelem vívni kezd a természettel, és a természet a lélek ellen fordul. Ilyenkor kiszabadul az emberből az önkarat, amely talán addig vissza volt tartva, meg volt szabályozva, és minél inkább kordába volt fogva, esetleg annál nagyobb lángot vet.

Egy bizonyos fokig mi is átéljük ezt évente, amikor a választásokhoz közelünk. Az embert izgalom fogja el, amely nem a kegyelem köréből való. Ilyen időkben indokolt foglalkozni azzal, hogy ezen bekövetkezendő nagy társasági események között az én lelkem milyen állapotban van.

Különbőféleképpen hibázhatunk, a legellentétesebb értelemben is. Káptalanunkon a mi közösségünk képviselője össze fog jönni, és döntések lesznek, sőt már előbb választások lesznek, mert a káptalani tagok kiküldése választás alapján történik. Tehát hibázhatok azzal, hogy mindenáron akarom a magam akaratát, hogy a természet uralkodik bennem, és elkap a láz. Vagy pedig azzal, hogy olyan nyugalomban maradok, amelyből részvétlenség keletkezik. A szabályzat mindenkinek módot ad a hároméves fogadalmasoktól kezdve arra, hogy akarjon érvényesíteni olyan dolgokat, amelyeket a Társaság érdekében valónak tart. (Tavaly történt ez a módosítás, amelynek értelmében csak a hároméves fogadalomtól kezdődően vesznek részt, vagy választanak kiküldötteket a tagok, és pedig azért, hogy mindenkinek legyen ideje jobban belenőni e nehéz feladathoz a kegyelmi szférában.)

Amikor a szabályzat nekünk erre módot ad, akkor nekünk akarnunk kell élni is ezzel a Társaság javára. Tehát senki se gondolja azt, hogy ő tökéletes, mert olyan nyugalomban van, hogy nem is érdeklik a dolgok. Ez közömbösség vagy kényelmesség, vagy elmagyarázása a lelki életnek.

A kegyelemben élő embernek nem kell egyoldalúvá lennie. A kegyelem nem kívánja tőlem azt, hogy ne gondolkozzam, hogy ne legyen bennem tűz, hogy ne

küzdjek bármiért, ami jó, hogy ne akarjak [befolyásolni], hogy a lelkemet ne tegyem bele egészen a küzdelembe. Működéshez juthat az egész emberi természet, de maradjon minden körülmények között a kegyelem alapján. Vegyem elő minden tudásomat és egész lelkiségemet.

Vajon én nem teljes közömbösséggel nézek a káptalan elé? Akkor ki kell igazítanom ezt a lelkemben, mert a közömbösség nem kifejezője a tökéletességnek.

Ha pedig nagy érdeklődéssel részt veszek; ha vannak gondolataim, céljaim, melyekkel kapcsolatban szeretném, ha ott megvalósulnának, elfogadtatnának; ha benne élek a társulati életben, a társulati főmozzanatokban: milyen viszonyban vagyok akkor a történhető dolgokkal? Vajon a Lélek mozgat-e engem? Vajon amellet, amit akarok, szeretek, tervezek és félték, a lelkem békéje, nyugalma, becsületessége, egyenessége megmarad-e? Vajon azért, mert én akarok dolgozni azok érvényesítésén, amit jónak látok, nem szenved-e bennem csorbát a kegyelmes szeretet? Örööm a lelkemet, nehogy prédájává legyen a természet ösztönének? Amint az igyekvés a természetnek érvényesülési vágya, azon pillanatban lelkemnek a békecsége, egyensúlya, csendje, derűje csorbát szenved.

Hogy készülök én a káptalanra? Vajon az én lelkemben nincsenek-e felborzoltságok, főképpen a szeretet ellen? Ez az egyik kísérő tünete a természet támadásának: felborzolódik minden akadályra, amely ellenébe gördül. Haragszom arra, aki mást vall, mint én; mérges vagyok arra, aki más álláspontot képvisel; meghűl a szeretetem azzal szemben, aki a többséggel kivisz velem szemben valamit, amit én nem akarok.

Kedves Testvérek! A jó Istennek nagyon meg kell köszönnünk az ilyen alkalmakat, mert a természet ilyenkor erősen működik, és élesen támad, tehát észreveszi az ember, és tud ellene küzdeni. Itt az alkalom önismeretre!

Annyiszor beszéltünk arról, hogy akaratunkat odaadtuk a Társaságnak az engedelmisségi fogadalommal. Odaadtunk akarási körünkből annyit, amennyit a szabályzat megjelöl. Tehát amikor a szabályzat azt mondja, hogy minden hat évben erre az aktusra felszabadítom az akaratodat, akkor vajon nem akarunk-e többet annál, mint amennyit enged? Nem hangolom-e előre testvéreimet? Nem rendezek-e megbeszéléseket? Bárki ellen nem izgatom, irányítom, ingerlem-e a testvéreimet? Szóval nem teszek-e úgy, mint ahogyan a kortesek szoktak tenni kint a világban?

Mi, akik annyira a Szentlélek vezetésére akarunk hagyatkozni, ennél a gyönyörű aktusnál megrabolnánk egymás lelkét, szegényítenénk; a jó Istentől elválasztanánk csak azért, hogy a mi akaratunk érvényesüljön?

Szerethetem a Társaságot, aggódhatom érte, féltethem, de legyenek meggyőződve arról, hogy ingerléssel, mérgelődéssel, versengéssel nem viszem előbbre az ügyét. Mindezek valóban nem tudnák létrehozni a jó Isten áldását arra, amit én a Társaság érdekében jónak tartok. Míg ha kegyelmes szeretetben működünk össze, akkor közöttünk a jó Isten irtalmas gondolatai fognak érvényesülni.

Mi összejövünk tehát dolgozni, szavazni, talán küzdeni egymással szemben. De jöjjünk össze az engedelmisség szellemében, a jó Istenre támaszkodva, természetfeletti vezetését kérve, gondviselésében bízva, és megemlékezve arról, hogy a földön minden misztérium, mert semmiről sem tudjuk, hogy abból mi lesz. Csak egy van hatalmunkban, hogy akarjunk szeretettel a jó Isten akaratát. Így kell összejönni, hogy az Úr Jézus közöttünk lehessen, és ő legyen az, aki mindent elintéz.

De erre készülni kell, mert ha a természet, a szenvedélyek útján kezdünk elindulni, akkor megállni már nagyon nehéz. Ilyen alkalmakkor idejében kell megfogni az embernek a lelkét a kegyelem számára. Nekünk még egy egész hónapunk van. Még szépen elő tudjuk készíteni a lelkünket, és oda tudjuk helyezni a kegyelem szárnyai alá. Még ma határozzuk el: én olyan lélekkel akarok menni, amely édesen hívogatja le a kegyelmet.

A kegyelmet kérni kell. Kezdjünk azért már most imádkozni, és kérjük a jó Istent, hogy a kiküldöttek választása olyan legyen, ahogyan az legjobb Társaságunkra nézve, s hogy a jó Isten engedjen olyan döntéseket, amelyek áldást hoznak mindnyájunkra! Kérjük sokat, hogy kapjunk kegyelmet! Másképpen lehet hívni és lehívni a kegyelmet, ha az hosszabb időn keresztül történik.

Különösen nyomatékosan gondoljanak erre azok, akik sem a választásban, sem a káptalanon nem fognak részt venni! Ne hibázzanak azzal, hogy mert fizikailag nincsenek ott, hát egyáltalán nem is foglalkoznak vele lélekben! Szívükkel, lelkükkel és imáikkal segítsenek! Ha megaláztatás ér, ha erényt gyakorlok, mostantól fogva mindig elmondom: ezt felajánlom a káptalanért. A jó Istenben egyre tűzsedjünk, hogy azokon az égi telegráfdrótokon át mindinkább jelentkezzenek azok a villamos szikrák, amelyek lehívogatják a kegyelmet!

Úgy készüljön mindenki, úgy imádkozzék mindenki, hogy tényleg érezzük a kegyelmek leáradását, és éljük át, milyen az, mikor a Szentlélek közöttünk van! Akik ott voltunk a tavalyi közgyűlésen, tudjuk, a lelkünk hogy megérezte, hogy közöttünk volt az édes Szentlélek. Könyörödjünk, hogy újra érezhessük ezt, és hogy ne csak emberi szavazások és emberi állásfoglalások ideje legyen a káptalan, de a Társaság számára az isteni kegyelem kiömlésének a napja, új korszak kezdete, hatalmas fellendülésnek, megújulásnak, kialakulásnak áldott ideje!

Margit testvér

Slachta Margit nyílt levele a déli kerület választóíhoz

Nemzeti Ujság, 1931. június 25. 6. old.

Slachta Margit szociális testvér, volt nemzetgyűlési képviselő az alábbi sorok közlését kérte:

„A közönség a lapok útján tudomást szerzett már arról, hogy az igazolóválasztmány pártunk ajánlásaiból 2903-at törölt. Semmi sem természetesebb, minthogy agitátorok ezzel kapcsolatban tendenciózus kósza híreket röptettek szélnek, azt állítva, hogy a Katolikus Női Párt ajánlásainak legnagyobb része hamis. Sem a törlések száma, sem a hozzáfűzött kommentárok nem leptek meg. Semmi új, semmi eredeti nincs bennük, ugyanaz az elkoptatott módszer, melyet választásoknál ezerszer látunk. Éppen azért nem találok érdemesnek, hogy ezekre reflektáljak. – Ellenben meg akarom köszönni munkatársaink százainak azt a robotoló munkát, melyet az aláírások összegyűjtésével végeztek. Ez a munka nem lett volna robot, ha már eredetileg külön listára készültünk volna, és ha nem csak akkor indulunk, mikor a többiek már negyedik napja akcióban voltak. És meg akarom köszönni annak a sok ezer választópolgárnak bizalmát, kik bátrak voltak a mi ajánlási íveinket aláírni és mellénk állni, dacára köztudottan halálraírt voltunknak. – Arra akarom felhívni figyelmüket, hogy sok mozgalmat akasztott már meg egy időre az erőhatalom. De mikor meggyőződés és hatalom állanak szemben, végeredményben az első viszi el a pálmát. A megkezdett úton megyünk tovább, és kitartunk eddigi irányzatunk mellett, mert tudjuk, hogy az igaz eszme győz, csak igazak legyenek, akik érte küzdenek!

Slachta Margit s k.”

Slachta Margit nyilatkozik a Keresztény Női Tábor „halálraírt” listájáról

Kis Ujság, 1931. június 26. 4. old.

A főváros déli kerületében kizárt kilenc párt között van a Keresztény Női Tábor is, amelynek Slachta Margit volt nemzetgyűlési képviselő a vezetője. Az elutasított párt elnöknője most nyilatkozatban tiltakozik az ellen a célzatos híresztelés ellen, mintha ő és pártja hamis ajánlásokat nyújtott volna be. A választási bizottság eljárása nem lepte meg, mert köztudomású volt, hogy az ő listájuk halálra van ítéelve. Érdekes nyilatkozatát így fejezi be:

„Az erőhatalom egy időre már sok mozgalmat akasztott meg. De mikor meggyőződés és hatalom állanak szemben, végeredményben az első viszi el a pálmát. Tovább megyünk a megkezdett úton és kitartunk, mert tudjuk, hogy az igaz eszme győz, csak igazak legyenek, akik érte küzdenek!”

Előre!

A Testvér, III. évfolyam 1. szám, 1931. szeptember

A Testvérben mindenki olvasta azt a kis jövőbe tekintést, melyre az alapító jótevőink tiszteletére tartott díszközgyűlési összefoglalás kitér.

Ez a jövőbe tekintés sokkal fontosabb, semhogy behatóbban ne kellene vele foglalkoznunk.

Egy olyan szervezetnek létrejötté, mint a miénk, olyan nagy dolog, hogy az ember könnyen belevész az alapozó és segédmunkákba, mintha azok lennének a cél. A kezdés és fenntartás az egyéneknek sok munkaerejét köti le, és nagyon könnyen abba a csalódásba ringathatja, mintha ezek által már programján dolgoznék. Főleg a női szellemnél közeli ez a veszély, melyet a pillanatnyi jelen oly mágnésesen magához vonz. Számára külön lelki munka, hogy egy kítűzött, távoli feladatot élön és erőteljesen megtartsa tudatának előterében anélkül, hogy attól részletmozzanatok eltérítenék.¹⁶⁸

Mi végre alakult a Szociális Testvérek Társasága? Én tehát azon cél szolgálataért jöttem.

A szabályzat megmondja, hogy mi a cél: „Lélekben megerősödött, hivatásos és képzett munkaerőket adni a társadalomnak minden téren, ahol erre karitatív, szociális, vallás-erkölcsi, nemzetgazdasági, népegészségügyi, kulturális, nőmozgalmi és állampolgári szempontból szükség van.” Az alakulási jegyzőkönyv azonban ezt a célkitűzést ezzel szorítja meg: „...mégis azzal a hozzáadással, hogy amennyiben a Missziótársulat inkább karitatív munkát végez, nálunk inkább a szociális és nőmozgalmi munka fog kidomborodni.”

A mi fő célkitűzésünk tehát a mozgalmak, az államélet terén van, az élet centrumában! Az összes többi munka ezt mint segítő eszköz szolgálja. Megjegyezték-e ezt jól a testvéreképzőben a fiatalok? A karitatív és szociális munka tere gyakorlótér, melyen az embert, az életet, annak nehézségeit, küzdelmeit, reális valóságait, az emberi lélek örvényeit ismerjük meg. Itt látjuk a társadalmi berendezkedések

¹⁶⁸ Az eredeti kiadvány lábjegyzete: „Olvassák el a házak Gárdonyi *Messze van odáig* című novellás kötetéből a *Két vándort*. Érdemes párhuzamot vonni a két gyermek közt és köztünk, hogyan téríti le őket útiújról ezer apróság.” Idézi: (Szerk.) Berkecz Franciska: *Slachta Margit Leleki Öröksége I. kötet 1923–1939*. Salkaházi Sára Alapítvány, Budapest, 2011. 88., 20. l.

egyoldalúságának árnyoldalait és a törvények hiányának kihatását. Hasznos, értékes, áldásos munka, sok testvér számára végleges munkakör lesz, de az egész Társaság programjának szempontjából csak előkészítő tevékenység, melyben nem lehet végcélt látnunk.

A természetnek törvénye, hogy oly sok előkészítés, oly sok tényező [alkotja] a lényegyet, de a lényegről ezeknek sokasága miatt nem szabad elfelejkeznünk.

Aki gyümölcsfát ültet, gyümölcséért ülteti azt. Évek telnek, míg a magocskából csemete lesz, ezt be kell oltani, ismét évek telnek, míg a gazda gyümölcsöt szedhet róla. A fa közben hasznos mellékmunkát végez, forgatja a földet, mikor gyökerei annak tápértékét a mélyből felhozzák, és összel a felszínre hullatva humuszréteget hoz létre, lombozata oxigént lehel, törzse fát termel. Ez mind érték, de mégsem ezért ültették, hanem gyümölcséért.

A mi Társaságunk is, legalább reméljük, hogy működésének minden mozzanatában hasznos a társadalomra nézve, a lelki élet mélyéről tápláló erőket hoz fel, megnevesített felfogásával tisztább légkört teremt, karitatív munkájával szenvedéseket enyhít, sebeket gyógyít. Ez mind értékes, de [a Társaság] nem ezekért alakult. A szociális testvér hivatásában a jellegzetes, a speciális, a lényeges, hogy a társadalomnak szellemi téren legyen munkása, napszámosa.

Társulatunk fejlődésében nagy haladást mutat az a körülmény, hogy a belső alapok megvannak, a főnöknő már egészen a belső ügyeknek élhet, és a káptalan már adhatott embert a külső munkák vezetésére. Az eddigénél jobban alakot ölthet a külső munka fejlesztése mint feladat, mint végső cél. Mindinkább kidolgozott, rendszeres programmá lesz ez.

Ezt a fejlődési fokot minden tagnak, főleg minden kerület, körzet vagy csoport élén álló testvérnek tudatosítania kell, az átértését közölnie kell megbeszélések keretében a reá bízottakkal, és az összeseznek kooperálniuk kell a megvalósításban a központi vezetővel.

Örülünk annak, hogy már itt tartunk, nekünk messze volt idáig. De még hol vagyunk a céltól?

Tudatosítsuk azért, hogy a kezdet kezdetén vagyunk! Akarjunk célunkhoz közelebb jutni, lelkesedjünk a haladásért, és mondjuk az év folyamán sokszor, lendülettel, örömmel: az eszköz nem cél, előre!

*

Hogyan kezdjünk hozzá a munka kialakításához?

1. Minden vezető küldje meg nekem, hogy eddigi munkájukban mennyire jutottak, mit tapasztaltak, mit tanultak, milyen kapcsolatokra tettek szert, mik voltak a sikerek vagy sikertelenségek okai, mennyiben voltak vagy nem voltak a munkaadók a testvérek munkájával megelégedve! Szóval egy összefoglaló belső kimutatást kérek.

2. Állapítsa meg, hogy ott helyben, az eddigi talajfogó munkán kívül, milyen szellemi munkába vagy mozgalomba kapcsolódhatnának, vagy mit indíthatnának be!

3. A könyvet, melyet a tanulmányi vezető kijelöl, dolgozza fel jól a testvérekkel! Legeredményesebben teheti, ha közösen veszik át, és ki is kérdezi a megbeszélés anyagát.

4. Mint új munkát, a munkásnőmozgalom előkészítését kezdjük meg lehetőleg mindenütt! A központban Paula testvér ezt már beindította. (Hollandia¹⁶⁹ is megkezdte, az ő leányvédelmi mozgalmuk már figyelemre méltó.) Mivel a felnőtt munkásnők a szociáldemokrata szervezkedés folytán nagyobb tömegekben már ügysem alkalmasak katolikus szervezkedésre, a tanoncleányokat igyekszik kézbe venni, úgyhogy bekértük magunkat előadásokra a leánytanonc-iskolákba. Továbbá, hogy vasárnaponként kirándulásokra viszik őket testvéreink, és a főváros nyaraltatásába bekapcsolt 120 tanoncleány nyaraltatása a mi felügyeletünk alatt történt. Mindez azért [történik], hogy hozzánk kapcsolódjanak.

Megkönnyíti ezt a munkát Pesten, hogy a város a kirándulásokhoz ad oda-viszsa villamost és kint ebédet. Talán más városi vezetőséget is meg tudnának a testvérek ennek nyerni. Rendezhetnek munkásnőknek varró- vagy más tanfolyamokat is stb., végül összejöveteleket, erről legközelebb részletesen szólunk. Ezek még nem jelentenek munkásnőmozgalmat, de előkészítik a szervezkedést, mely a jövőben a mozgalom hordozója lesz.

5. A másik tér, melyen megkezdtük a munkát, a politika. Erre vidéken egyelőre kevés alkalom van, és egyáltalán nem lenne tanácsos a központ előzetes megkérdezése nélkül valami ilyet kezdeni. Azonban veszély nélkül vehetünk fel szociálpolitikai programokat, sőt kíváncsok is, hogy ilyen irányban dolgozzunk.

A szociálpolitika körébe azok a feladatok tartoznak, melyek a társadalom javának, a közjólétnek előmozdítására vannak, de már városi vagy állami feladatok, és azért hatósági tényezők nélkül alig oldhatók meg. Ilyen pl. az újhutai vízügy, melynek megoldására a Nőszövetség egy időre Ágota testvért küldte ki. Az ilyen munkáknál – főleg, ha magányosoktól indul ki, mert a hatóságok nem rendelkeznek fedezettel – erősen igénybe kell venni a társadalom közreműködését. Ezek

¹⁶⁹ „Hollandiának nevezték a testvérek az erdélyi letelepedést már az alapítástól kezdve. Ezekben az években létezett egy olyan törvény Romániában, amely szerint nem működhetett az országban olyan szervezet, amelynek a központja az országon kívül volt. Ezért a testvérek nem nevezhették az erdélyi testvérközösséget a *Szociális Testvérek Társasága erdélyi kerületének*, mert ezzel felfedték volna, hogy törvénybe ütköző módon cselekszenek. Hasonló okokból a szlovákiai letelepedést Nursiának nevezték el.” (Szerk.) Berkecz Franciska: *Slachta Margit Lelki Öröksége I. kötet 1923–1939*. Salkaházi Sára Alapítvány, Budapest, 2011. 90., 21. lj.

átmenetet képeznek a szociális munkától a politikaihoz, és azért kitűnő előgyakorlatok. – Milyen munka lenne ott, ahol éppen vagyunk?

Várom tehát az eddigi külső munkára vonatkozó jelentéseket, és kérem az idénre megállapított programot. Kérem, hogy a vezető testvérek mindenki figyelmét jól ráirányítsák a Társaság munkaprogramjára.

Dolgozzunk ez évben öntudatosan egyenként és közösen a közös célért!

A SAJTÓ SLACHTA MARGITRÓL

Slachta Margit új, világi női szövetséget alapít
A „Szociális Misszió Szövetsége” a címe és a politikát
sem zárja ki a működésből

Miért lépett ki Slachta Margit a Szociális Misszió Társulattól?

Pesti Napló, 1923. május 15. 2. old.

SAJÁT TUDÓSÍTÓNKTÓL

A pikantéria érdekességével hatott a Pesti Napló vasárnapi számának egy pársoros közleménye, mely arról adott hírt, hogy Slachta Margit volt nemzetgyűlési képviselő, aki a Szociális Misszió Társulat belső tagja, több nővértársával kilép a Szociális Misszióból, és új szervezet keretében fog működni. Úgy értesülünk, hogy ez a kilépés már meg is történt, és hogy Slachta Margitot jelentékenyebb számú missziós nővér követte, sőt a Slachta által tervezett új szervezet megalakítása érdekében szintén megtörtént a döntő lépés, amennyiben már be is nyújtották a belügyminisztériumnál az új szervezet alapszabályait.

Budapest női társadalmának jelentős mértékben való politikai megszervezése, az úgynevezett Keresztény Női Tábor megalakítása fűződik tudvalévően Slachta Margit nevéhez. A Huszár Károly-féle első nemzetgyűlési képviselőválasztás alkalmával történt először, hogy az egész országban elágazó Szociális Misszió Társulat kilépett addigi szigorúan karitatív kereteiből, és egyik missziós nővértagja, Slachta Margit révén részt vett az akut politikában, különösen Budapesten biztosítva így az új keresztény kormányzópárt többségét. A „Keresztény női tábor” megszervezője, Slachta Margit is bekerült egyetlen női képviselőként az első nemzetgyűlésbe, és a politikai életben, mint Huszár Károly pártjának egyik tagja, élénken részt vett. Annál nagyobb feltűnést keltett, hogy a tavalyi második nemzetgyűlési választáson Slachta Margit már nem is jelöltette magát, ehhez képest a mostani nemzetgyűlésbe bele sem került.

Akkoriban éppen a Pesti Napló írta meg Slachta Margit politikai visszavonulásának okait. A Szociális Misszió Társulat főnökszövegének, Farkas Edith alapítványi hölgynek kívánságára mondott le Slachta Margit a politikáról, mert a főnökszövegnek és Prohászka Ottokár székesfehérvári püspöknek, aki a Szociális Misszió Társulat elnök társa, és aki alá egyházilag is tartozik a Társulat, az volt az álláspontja, hogy a Szociális Missziót most már távol kell tartani a napi politikától, mert ez megzavarná a társadalom minden rétegére kiterjedő szociális munkájában és hovatovább bontó, szétválasztó miazmákat vinne be a karitatív szervezetbe.

Maga Farkas Edith mondotta el akkor egy beszélgetés során munkatársunknak, hogy Slachta Margit mennyire fájdalmasan fogadta ezt a kívánságát.

– De így kellett határoznom – jelentette ki a főnöklány. – A politika fájós, rossz fogát gyökerestül ki kellett tépni, mielőtt nálunk is inficiál. Hát persze, a seb helye még fáj egy kicsit, de ez el fog múlni. Egészen biztosan el fog simulni. Margit nővér nemes és jellem. Ő állja a fogadalmat híven és engedelmesen. Ő nem lép ki sorainkból. Ezt vártam is tőle. Örülök is neki, hiszen ő a legrégebb, a legelső „leányom”.

Ismerni kell a Szociális Misszió szervezetét, melynek Farkas Edith a megalapítója és életfogytig megválasztott főnöklánya, és amelynek belső tagjai, akik a „kékfátyolos nővérek” néven ismeretesek Budapesten, gyermeki ragaszkodással fűződnek hozzá. „Főnök anyánk” – így szólítják a missziós nővérek fejedelm-asszonyukat, az meg őket „kedves leányaim”-nak. Némiképp világi jellegű szervezet ez, hiszen a „kékfátyolos nővérek” hivatásuk teljesítése érdekében szabadon járnak-kelnek a városban, bár lakni a Krisztina körüli kolostorszerű szeminárium-ban, vagy a különböző vidéki intézményeik házaiban laknak. De ezernyi külső tagja is van a Társulatnak, akik a karitatív munkában tevékeny részt vesznek, anélkül, hogy a belső missziós nővér fogadalmát letették volna. A missziós nővér fogadalma természetesen a főnöklány iránt való föltétlen engedelmességre is szól, de ezt a szigor az együvértartozás szeretete mindenkor enyhítette.

Slachta Margit is így vetette alá magát – fájó szívvel – a felsőbb rendelkezésnek, egy év óta távol élt a politikától, és látszólag teljesen belemerült a Társulat szociális munkájába. De a politikáról való lemondás sebhelyének fájása, úgy látszik, mégsem múlt el egészen, mert bár a most bekövetkezett kilépésnek más közvetlen előidéző okai vannak, valójában Slachta Margit kilépésében mégis része volt a politikának, amelyről mégsem tudott, úgy látszik, lemondani, aminek utána egyszerűen már belekóstolt.

Úgy halljuk, hogy a széles körben meglepetést keltő kilépések a Szociális Misszió rendszabályainak némi megszigorításai következtében történtek. A Misszió főnöklánya új belső rendszabályokat dolgozott ki, és most került a sor arra, hogy ezekre a szigorított rendszabályokra, melyek némiképp az angol kisasszonyokéhoz hasonlítanak, a missziós nővérek letegyék az új fogadalmat.

Az új rendszabályokkal szemben a missziós nővérek körében, akik most már csaknem százan vannak, némi idegenkedés mutatkozott. De a vezetőség meg volt győződve arról, hogy a megszokott engedelmesség végre is felül fog kerekedni a nővérek összességében, ha meggyőződnek arról, hogy ezt, mint engedelmességi bizonyosságot, követelik tőlük. A Szociális Misszió egyházi felsőbbsege, Prohászka püspök a múlt héten közölte a rend tagjaival írásban ezeket az új rendszabályokat azzal, hogy aki az új fogadalmat negyvennyolc óra alatt ezekre le nem teszi, lépjen ki a rend kötelékéből.

És váratlanul megtörtént, amitől éppenséggel nem tartottak: Slachta Margit és több nővértársa, sajnálkozással kijelentette, hogy az új fogadalmat nem kívánják letenni, hanem kilépnek a rend kötelékéből. Úgy halljuk, hogy már el is költöztek

a Krisztina körüli rendházból. Hír szerint a kilépett nővérek száma elég jelentékenyre tehető, mert a kilépéshez csatlakoztak többen a vidéken és megszállott területen működő nővérek közül is, azonkívül a Szociális Misszió külső tagjainak egy része is Slachtaékkal tartott.

Széles körökben fog bizonyára sajnálkozást kelteni, hogy legszebb és legnemesebben működő karitatív szervezeteink egyikében, a Szociális Misszióban szakadás következett be. A Misszió Budapesten a szegénygyámolítás, bírósági, patronázs és gyermekvédelem tekintetében igazán mintaszerű és áldásos működést fejt ki. Van szociális tanácsadó-hivatala, gyermekvédelmi központja, diákotthona. Szikszón leányjavítója és Csobánkán gyönyörű hadiárva-háza. Mindezt Farkas Edith főnöklány alig tíz év alatt szervezte meg, úgyhogy messze külföldről is csodájára jártak: Bizonyára fájdalmasan érinti „kedves leányai” egész sorának elvesztése, bár kétségtelen, hogy páratlan szervezőképességével mihamarabb pótolni fogja az időleges hiányokat.

Másrészt viszont érdeklődéssel lehet fordulni Slachta Margit és nővértársai új szervezkedése elé. Úgy halljuk, hogy Slachta Margit világi női szervezetet óhajt létesíteni, melynek éppúgy lesznek belső és külső tagjai, mint a Szociális Misszió. „Szociális Testvérek Szövetsége” lesz ennek a szervezetnek a címe, és alapszabályai már a belügyminisztériumban is vannak jóváhagyás végett. Ezek szerint karitatív működést óhajt kifejezni elsősorban ez a szervezet, művelni óhajtja a szociális munka mindamag ágait, amiket a Szociális Misszió is felölel, de azonfelül társadalmi céljai is vannak, melyeknek szolgálása a politikába való beleegyezést sem zárja ki.

Hír szerint Slachta Margit mellett Heinrich Ferencné, a volt kereskedelmi miniszter felesége lesz az új szervezet világi elnöknője. A belső tagok új ruhaviselete is meg van már állapítva. A fekete ruha és kékfátyolos kalap helyébe szürke formaruha lesz a „szociális testvérek” viselete. Politikai körökben is élénk feltűnést kelt ez az új alakulás, Budapest keresztény női társadalmának egy része pedig erős dilemma elé jutott, hogy Farkas Edith kipróbált vezetéséhez tartsa-e magát továbbra is, vagy Slachta Margitot kövesse-e a politikától sem idegenkedő társadalmi és szociális mozgalmában.

Püspöki konferencia foglalkozott ma a régi „kékfátyolos” és az új „szürkefátyolos nővérek” ügyével

Pesti Napló, 1923. május 17. 2. old.

SAJÁT TUDÓSÍTÓNKTÓL

Krisztina körút 123. alatt van a Szociális Misszió Társulat szemináriumnak nevezett rendháza. Szürke, szerény, egyemeletes budai kis ház, de két udvarral, nagy kerttel mélyen nyúlik bele a lombos domboldalba és a régi épület belsejébe, a kert kolostoros nyugalma semmi sem hatol a Krisztina körút villamoscsengéstől, kocsibogástól zibongó zajából. Külsőleg sem vall semmi arra, mintha ebben az ódon klastromos budai házban holmi „harc” zajlanék. A kékfátyolos nővérek éppoly csöndben végzik házi és missziós munkáikat, mint azelőtt, és a kert sötétzöld lombjai közt sárgálló kicsiny kápolnában zavartalan buzgósággal folynak a májusi ájtatosságok, melyeknél a kormányzó neje¹⁷⁰, főhercegi és arisztokrata hölgyek sem ritka vendégek.

Slachta Margiték különválása tehát semmit sem változtatott a missziós rendház megszokott életén, és maga ez a különválás szinte már a falakon kívül ment végbe, mert „Margit nővér” már ez év januárja óta nem a budai rendházban, hanem az Erzsébet királyné út 17. szám alatt levő Mária Mercedes-otthonban, kis kerti villában volt elszállásolva, ahol Bokor Erzsébet nővér – Slachta Margitnak egyik legbensőbb munkatársa – vezeti a misszió úgynevezett „lekvárda”-üzemét, mely kitűnő gyümölcsfával látja el a fővárost és messze vidéket.

A különválást megelőző „diplomáciai” üzenetváltások tehát az Erzsébet királyné út 17. és a Krisztina körút 125. között folytak le. Ezek is teljes csöndben, a külső emóció minden jele nélkül.

Amint már röviden ismertettük a dolgokat: Farkas Edith a Misszió munkáját csendesebb szociális-karitatív térre akarta szorítani, és ki akarta véggépp kiszűköltetni működési köréből a zajosabb nőmozgalmi munkát, mely sokszor érintette a napi politika sikamlós területét. Elvégre – úgy hallottuk az intenciókat jól ismerő helyről – a Misszió tizenkét éven át főként ezt a csendes szociális-karitatív munkát folytatta, csak három év óta jutott hangosabb szóhoz a nőmozgalom és a vele kapcsolatos politika, a tapasztalatok pedig az e téren való továbbhaladást nem mutatták kíváncsnak.

Ezzel szemben viszont Slachta Margit, Bokor Erzsébet és még néhány missziós nővér főként a nőmozgalom terén tudtak eredményesen működni, ámbar a

Huszár-akció vezetése terén kiállották a próbát a karitatív munkában is. Mindenesetre ambíciójuk inkább a nőmozgalmi térre csábította őket s képességeik is ebben az irányban kiválóbbak. Ily körülmények között azelőtti intenzív tevékenységük már egy év óta némi meddőségre volt kárhoztatható, az az új szabályzat pedig, mely a Misszió számára most készült, egyenesen kizárta a nőmozgalmi tevékenységnek további lehetőségét.

– Az új szabályzat tulajdonképpen nem más, mint az eddigi szokásjognak írásba foglalása – hallottuk az egyik oldalról –, mert az eddigi írásos szabályzat eleve hiányos volt és kiegészítésre szorult. Mindössze ez az írásba foglalás történt most, mégpedig előkelő papi vélemény szerint igen szerencsés formában. Semmi túlzott szigor nincs ebben az új szabályzatban, s az igazi szociális-karitatív munkát semmiben sem korlátozza, persze politikai klubokban, népgyűléseken való szereplést nem tesz lehetővé.

Az eddigi szabályzat azonban ezt, úgy látszik, nem zárta ki, és ezen az alapon helyezkedtek Slachtaék arra az álláspontra, hogy ők a „rég” szabályzatra tett fogadalmukhoz kívánják magukat tartani. Így történt aztán, hogy hivatalos írásban kapták az értesítést: ne tekintsek magukat tovább missziós nővéreknek, és tegyék le a missziós nővéreket megillető emblémákat, a kékfátyolt, a gyűrűt és a mellűköt viselt missziós keresztet.

Eddig hatan-heten vannak, akik az új fogadalom megtagadása miatt ennek a felhívásnak eleget tettek, bár ők magukat egyelőre tovább is fogadalmat tett nővéreknek tekintik, mert hiszen szerintük ők a régi fogadalmukhoz nem lettek hűtlenek. Egyes vidéki intézményekben működő nővérekre azonban még nem járt le a nyilatkozás határideje, s míg egyrészt a csobánkai nővérekről nyilvánvaló, hogy alávetik magukat az új fogadalomnak, addig például a szikszói házból, azonkívül a Temesvárott és újabban Amerikában működő nővérek közül többnek a különválására számítanak.

Úgy tudjuk, hogy Farkas Edith főnökszönye a különváló nővéreket nem üres kézzel engedte útjukra. Három évre gondoskodik számukra lakásról, ruházatról és élelemlről. E célból rendelkezésükre bocsátotta egyelőre az Erzsébet királyné út 17. számú Mária Mercedes Otthonát teljes felszereléssel, élelmiszereket is juttat nekik, elvihették a különváló nővérek minden ruhaneműjüket, és további intézkedésig övék a gyümölcsfőző üzem hozadéka is.

Míndez arra vall, hogy az elvi ellentétek nem semmisítették meg azért a régi összetartozás lelki kötelékeit, sőt a Krisztina körúton bizonyos jóakarattal nézik Slachtaék nőmozgalmi törekvéseit, amelyektől nem kell féltetniök ezentúl a maguk csendesebb szellemű munkáját, viszont az Erzsébet királyné úti kis villában is megkönnyebbülten sóhajtanak föl, hogy a belső válságok elsimultak, és nem paragrafusok közt kibúvót keresve, hanem nyíltan foghatnak újból hozzá ahhoz a tevékenységükhöz, mely szívüknek kedvesebb, és mely szerintük szintén szociális-karitatív célt szolgál.

¹⁷⁰ Horthy Miklósné jószáshelyi Purgly Magdolna (1881–1959).

Két nap óta néhány kékfátyolos nővér már hosszú, lengő szürke fátyollal lapján látható Budapest utcáin, de az új rendöltözetük még nincs meg, és külön emblémát sem viselnek még.

Slachtáék ugyanis, amint halljuk, különös súlyt helyeznének arra, hogy a szürke fátyol, valamint megállapítandó egyéb emblémáik ne tűnjenek föl holmi „egyéni akció”-nak. Márpedig a Szociális Misszió kilépettnek tekintvén Slachta Margitot és a vele együtt távozó nővéreket, ezeknek egyházi jellege tulajdonképpen megszűnt volna. Slachtáék tehát módot kerestek arra, hogy régi fogadalmuk alapján, melyet ma is állanak – ha ezentúl „szociális nővéreknek”-nek fogják is magukat nevezni –, hivatalosan, egyházilag is, ezentúl is fogadalmat tett nővéreknek tekintessenek.

Úgy vagyunk értesülve, hogy Slachta Margiték ily értelemben írásbeli beadvánnyal fordultak a hercegprímáshoz, illetve a magyar püspöki karhoz, melyben hivatkoznak arra, hogy a Szociális Misszió Társulat rendszabályzataira ők annak idején letették a fogadalmat, ehhez a régi fogadalomhoz való hűségüket ezentúl is fogadják, kéri tehát, hogy e régi fogadalmak alapján ők „szociális testvérek” néven ezentúl is az egyházi fennhatóság által elismertessenek.

Jól informált helyről úgy vagyunk továbbá értesülve, hogy a püspöki kar ma délelőtt tartott konferenciájának napirendjén már szerepelt is az új „szürkefátyolos nővérek” kérelme. A szokásos tavaszi püspöki konferencia volt ez, Csernoch János bíbornok-hercegprímás volt az elnöke, és a budavári primási palotában gróf Zichy Gyula pécsi és Hannauer A. István¹⁷¹ váci püspök kivételével megjelentek a püspöki konferencia összes tagjai. A kiadott hivatalos kommuniké szerint ezúttal „szigorúan belső egyházkormányzati” ügyekkel foglalkozott a konferencia. Ebben a hivatalos fogalmazásban húzódik meg az új „szürkefátyolos nővérek” kérelme is.

A konferencia határozatáról ez ügyben nem szivárgott ki hír. Csak az előzmények ismerete alapján van módunk megállapítani, hogy Slachtáék kérelmének akadt pártolója a konferencián, és tudomásunk van arról is, hogy a Szociális Misszióhoz közelebb álló egyházfők sem helyezkedhettek merevebb álláspontra Slachtáék kérelmével szemben. A döntésről Slachtáék maguk is csak a konferencia jegyzőkönyvének elkészülte után, írásban fognak értesülni. Valószínűnek látszik, hogy Slachtáék kérelmének ügye nem áll kedvezetlenül, és ezzel egyházrendileg is sima elintézését nyerne ez az ügy, mely változatlanul élénken foglalkoztatja nemcsak a főváros társadalmi, hanem politikai köreit is.

Slachta Margit önállósítja a Keresztény Női Tábor

Nemzeti Ujság, 1924. január 26. 5. old.

A NEMZETI UJSÁG TUDÓSÍTÓJÁTÓL

A Keresztényszocialista Párt Scitovszky tér 2. szám alatti helyiségében pénteken este kerületközi értekezlet volt, amelyen Slachta Margit, volt nemzetgyűlési képviselő, szociális nővér igen érdekes előadást tartott a keresztényszocialista programról és a nők politikai szerepéről.

„Margit nővért”, akit a zsúfolásig telt klubhelyiség közönsége rendkívül meleg ovációval fogadott, kóródi Katona János, volt nemzetgyűlési képviselő, a párt főtitkára üdvözölte, örömet fejezve ki azon, hogy Margit nővér ismét a politika küzdőterére lép. Slachta Margit ezután beszédet mondott, amely főbb vonásaiban a következő:

Ezer emlék ébred fel lelkemben most – mondta –, hogy hosszú idők után első előadásomba kezdek. Kijelenthetem, hogy azok az elvi akadályok, melyek a politikai munka teréről eddig távol tartottak, megszűntek, bár gyakorlati akadályok még fennállnak. Fejtegette ezután a keresztényszocialista párt programját, s Haller Istvánnak egy régebbi beszédét idézve, hangsúlyozta, hogy a pártprogram dogma, politikai hitvallás, amelyen lehet alakítani, hosszabbítani vagy kurtítani, de nem lehet lényegét megváltoztatni. A program nélküli pártokat, így a liberális pártokét is a fejlődés a tapasztalat szerint elsöpri, mert nincs bennünk hús és vér, eleven lélek. A végső politikai harcot – mondta Margit nővér – véleményem szerint, a keresztényszocialista és a szociáldemokrata párt vívja meg. Minden közbeeső párt elmúlik, megsemmisül. Hogy mi keresztény világnézet alapján állunk, az azt jelenti, hogy az örök életet nem választjuk el a földi élettől. Ez pártprogramunk egyik sarkalatos pontja. A nők lelki adottságuknál fogva leginkább a keresztényszociális programhoz kapcsolódnak, mert érzik, hogy e programban lélek van. A pártprogram második sarkalatos pontja az, hogy a szociális haladást akarjuk szolgálni, illetve megfelelő törvényeket sürgetünk. Amíg mi leszünk, addig a magyar nők nagy tömegei mindig a keresztényszociális programot fogják szolgálni.

Fejtegette ezután, hogy a keresztény nők a politikában is mindenkor meg akarják óvni női egyéniségüket. Majd azt javasolta, hogy a Keresztény Női Tábor válasszon el a keresztényszocialista párttól, és keresztényszocialista elveinek egész életre szóló szigorú fenntartása mellett alakuljon külön, önálló egységgé. Ez – mondotta Margit nővér – nem jelent rendbontást, nem jelent cserbenhagyott zászlót, hanem jelenti azt, hogy a keresztény nők a maguk önállóságának teljesebb kifejtésével, a

¹⁷¹ Hannauer Árpád István (1869–1942), római katolikus pap, író.

maguk külön útjain teljes egységben, a keresztényszocialista eszmék leglelkesebb szeretetével kívánják ezentúl megvívni a harcot. (Helyeslés.)

Slachta Margit beszédjét, amely mindvégig igen meggyőző, meleg s itt-ott kedvesen derűs hangulatú volt, a közönség nagy tetszéssel fogadta. Szabó József nemzetgyűlési képviselő külön beszédben köszönte meg az előadást, s hangsúlyozta azt a veszteséget, amelyet a nemzetgyűlés Slachta Margit távollétével érez. Megindult azután a vita, amelyben számosan részt vettek. Törökné Kovács Hermin¹⁷² szépen felépített beszédben a keresztényszocialista párttól való elválás ellen foglalt állást. Beszédet mondott még Istvánffy Gyuláné és Lóskay István. Végezetül elhatározták, hogy az elválás kérdése fölött a legközelebbi értekezleten döntenek. A gyűlés befejezése előtt Szabó József bejelentette, hogy a belügyminiszter hajlandó a nőknek megadni a passzív választói jogot. A gyűlés Slachta Margit lelkes éljenzésével ért véget.

A Nemzeti Ujság egy olvasója tízmillió koronát adományozott a Szociális Testvérek Társaságának

Slachta Margit vasárnapi cikkének hatása – Két darab Pesti Hazai Első Takarékpénztár részvényt küldött a névtelen adakozó

Nemzeti Ujság, 1924. január 30. 4. old.

A Nemzeti Ujság vasárnapi számában Slachta Margit cikket írt a Keresztény Női Tábor önállóságának szükségességéről, és fejtegette azokat az okokat, melyek a női tábor önállóságának és egységességének fenntartását kívánatosnak teszik. A cikk végén Slachta Margit keserűen állapítja meg, hogy míg radikális és liberális részről milliárdokat áldoznak, hogy a politikai mérkőzésekből győzelmesen kerüljenek ki, addig keresztény oldalról kevés érzéket találunk arra nézve, hogy a meglevő aktív erők kihasználtságának a keresztény magyarság érdekében. A Szociális Testvérek Társaságának tagjai létfeltételüknek legegységesebb alapját nélkülözve, a létért való komoly küzdelemben állnak, és csak töredék erőket ajánlhatnak fel a nekik oly drága ügy szolgálatára.

Slachta Margit e szemrehányó megállapításai arra indították egy magát megnevezni nem akaró olvasónkat, hogy az alább közölt levél kíséretében egy, a mai értékben tízmillió koronának megfelelő adománnyal segítsen a Szociális Testvérek Társaságának anyagi helyzetén.

Az adományozó levél szó szerint így hangzik:

Mélyen tisztelt Szerkesztő Úr!

Olvastam Slachta Margit testvérnek becses lapjában közölt levelét, és annak az a mondata, amelyben a radikális és liberális körök áldozatkészségére utal, fájó pontot érintett lelkemben. Mert bár elvitázhatatlanul sajnálatos tény az, hogy a keresztény társadalom sokkal kedvezőtlenebb anyagi helyzetben van, mint a más felekezetbeliek társadalma, de éppen olyan elvitázhatatlanul sajnos tény az is, hogy a keresztény társadalom még eme korlátoltabb anyagi lehetőségeinek határain belül sem tanúsít igazi áldozatkészséget, még akkor sem, ha vitális érdekű keresztény közügyekről van szó.

Mélyen fájlalom, hogy Slachta Margit testvért minden intranzigens keresztény ügynek ezen rendíthetetlen harcosát, anyagi gondok gátolják abban, hogy értékes egyéniségét a keresztény Magyarország szolgálatába állítsa ismét akkor, amikor annak valódi tehetségekre és „munkavágytól égő lelkekre” nagyobb szüksége van, mint valaha volt, és bár tudom, hogy szerény adományom a Szociális Testvérek Társaságának viszonyain lényegesen változtatni nem fog, mégis arra kérem igen tisztelt Szerkesztő Urat, hogy a mellékelt két darab Pesti Hazai Első

¹⁷² Törökné Kovács Hermin (1882–?), katolikus frónő.

Takarékpénztár Egyesület részvényét Slachta Margit testvér kezeihez eljuttatni szíveskedjék. Budapest. 1924. január 29. Tisztelettel a Nemzeti Ujság egy hű olvasója.

Meghatott tisztelettel nyugtázzuk a tekintélyes adományt, és a keresztény közvélemény nevében, melynek hűséges és lelkes szószólói vagyunk, megállapítjuk, hogy ez a bőkezű adakozás példát mutató, nemes és minden tiszteletre érdemes cselekedet. Tiszta lánggal ég még egy-egy rejtékében ennek az országnak a keresztényi áldozatkészség tüze, tiszta lánggal ég azokban a szívekben, melyek, íme tudnak hinni Magyarország nagyra hivatottságában. Ez a hit ad nekik erőt ahhoz, hogyha lemondás árán is, de kincseiket a köz oltárára tegyék, és az összességnek, vagy egy-egy eszme harcos táborának erejét nagyobbra értékeljék a saját boldogulásuk hasznánál. Ez az önzetlen hit, ez a nemes áldozatkészség erénye annak a névtelen olvasónknak is, kinek adományát ma a nyilvánosság előtt átnyújtjuk Slachta Margit nővérnek.

Az a szerénység, mellyel az ismeretlenség egyszerű palástjába burkolózva elhárítja magát az ünneplő hálanyilvánítást ez a nemes szívű névtelen, nem akadályoz meg bennünket abban, hogy a legnagyobb megilletődéssel jegyezzük fel adományát az áldozatkész jó cselekedetek dicsőséges lajstromába.

Mit végzett és mit akar a Szociális Testvérek Társulata?

Slachta Margit beszámolója amerikai útja előtt

Nemzeti Ujság, 1924. október 16.

A NEMZETI UJSÁG TUDÓSÍTÓJÁTÓL

A Szociális Testvérek Társulatának megalapítója és vezére Slachta Margit a közeljövőben Amerikába megy, hogy a társulat ottani szervezeteinek kiépítésén dolgozzék. Ebből az alkalomból a Szociális Testvérek Társulata a katolikus női mozgalmak munkásainak nagy érdeklődése mellett szerdán délután 5 órakor a Központi Katolikus Kör fehér termében beszámoló és propagandagyűlést tartott, amely részletes képet adott a társulat eddigi és jövő munkásságáról.

Az izlésesen díszített fehér terem a zsúfolásig telt meg előkelő közönséggel. Részt vett a gyűlésen Zsófia főhercegnő is, aki Sényi Anna bárónő udvarhölgy kíséretében érkezett. Megjelentek továbbá: Mikes János gróf szombathelyi püspök. Bárdos Remig pannonhalmi főapát, a főváros képviselőjében Lieber Ede tanácsos, a népjóléti miniszter képviselőjében Lengyel Zsolt miniszteri tanácsos. Koszó István, Stefanits István államtitkárok, Bernolák Nándor ny. miniszter, Székely János ny. államtitkár, Lepold Antal prelátus-kanonok, Czettler Jenő nemzetgyűlési képviselő. Walder Gyula, a Pesti Hazai Takaréknak elnöke, Grüner Tivadar a Pesti Hazai igazgatója, Wolkenberg Alajos apostoli protonotárius, Krywald Ottó prépost, Baranyay Jusztin főiskolai igazgató, Kincs István apát plébános, Cholnoky Jenő egyetemi tanár, Szabó József nemzetgyűlési képviselő, Novák, a Népművelési Tanács titkára, P. Buttykay Antal, Köhler Ferenc, Horváth Elemér dr. püspöki titkár, Tóttóssy Miklós, Mihálovics Zsigmond plébánosok, P. Böle Kornél, Apponyi Albertné grófnő, Szegedy-Maszák Aladárné, Stefanits Istvánné, Ugron Gáborné, Domony Mórincné, Heinrich Ferencné, Rosenberg Augusztá, Barkóczy Ilona bárónő, Walder Gyuláné, Grüner Tivadarné és az előkelő hölgyvilágnak igen sok tagja.

A gyűlés a Himnusz eléneklése után Slachta Margit beszámolójával kezdődött, aki elmondotta, hogy az 1923 májusában megalakult Szociális Testvérek Társulatának a hercegprímás megadta az előzetes jóváhagyást, és most már elkészültek az alapszabályok, amelyek végleges egyházi jóváhagyást 25 évi próba után nyernek. A társulatnak csak egy főfeladata van: munkásokat képezni ki a katolikus mozgalom és a szociális munka terén. Tehát nem elsősorban feladata a karitatív munka és az egyesületi tevékenység. Nem egyeseken akar segíteni, hanem összefoglalja a társadalmi kérdéseket, és a társadalmi bajok okainak megszüntetésére törekszik.

Ezután áttért arra a munkára, amelyet a testvérek egy része külföldön folytat. Az itthoni nehézségek következtében a tagok egy részét ki kellett küldeni részben

Amerikába, részben Kanadába, részben pedig Franciaországba. Különösen Amerikában és Kanadában nagy nehézségekkel kellett megküzdeniük, és megkapó részleteket olvas fel a hazaküldött levelekből, azokról a hősie küzdelmekről, amelyeket ott folytatnak. Azután áttér a jövő programra. Amíg ő Amerikában szervezi tovább a társulatot, itthon Stadler Frida és Rónai Petra vezetik a társulatot, amelynek lelki igazgatója Mázy Engelbert ny. főigazgató lesz.

– Tegyük elhatározást a szeretetre – fejezi be szavait –, hogy mindenki, aki hozzánk tartozik, megismerhető legyen arról, hogy senkit sem bánt, hanem szeretettel győz. Az óceán két partján dolgozva, munkájuk eredménye érjen össze és hozzon gyümölcsöket.

A mindvégig nagy figyelemmel hallgatott és zajos tetszéssel fogadott beszámoló és program után Stadler Frida beszélt, aki arra mutatott rá, hogy sokan félnek tőlük, mert harcos tábor jellege van. Igaz, hogy harcolni akarunk – mondotta – a rossz, a bűn és nyomor ellen, mégpedig úgy, hogy saját hadállásaiba akarunk betörni ott, ahol a hibák keletkeztek, az intézkedéseknél, a törvényházban. A harchoz fegyverek és vértet kell: jóakarát és tudás, az elvhűség és áldozatkészség. Azt mondják, hogy a férfiaknak vannak elveik, de kevés a hozzájuk való hűség, a nőkben megvan a hűség, de nincsenek elveik. (Derűtség.) Ezért a társulatban tudatossá kell tenni az elveket. Ezt a célt szolgálják a minden hó első hétfőjén tartandó előadások.

Rónai Petra azokat a részletfeladatokat fejtegette, melyek a közeljövőben a társulat előtt állanak. A női munka mindig a parányok munkája – mondotta – és mi hiszünk a parányok világepítési munkájában. Hősies, kitartó szellemet kíván a munkához.

Lovich Ilona felolvasta azt az üdvözlőiratot, amelyet az Amerikában, Kanadában és Franciaországban működő testvéreknek küldenek, és amelyet a gyűlés minden résztvevője aláírt. Befejezésül Mészáros János dr. érseki helytartó, aki a gyűlésen elnökölt, búcsúzott Slachta Margittól, és buzdította munkára a társulat tagjait.

A gyűlést Mikes püspök áldása és a pápai himnusz zárta be.

Schlachta Margit megérkezett Amerikába

Hosszú nyilatkozatát közli a „New York Times”, nem akar politikai propagandát folytatni kint

Az Est, 1925. február 26. 8. old.

AZ EST TUDÓSÍTÓJÁTÓL

Körülbelül két hónappal ezelőtt indult el Budapestről Schlachta Margit, a Szociális Testvérek Társaságának vezetője, hogy meglátogassa a Franciaországban és Amerikában dolgozó társait. Először Párizsban töltött néhány hetet, és onnan ment át New Yorkba, ahova január 20-ika körül érkezett meg. A *New York Times*, Amerika legnagyobb és legtekintélyesebb napilapja feltűnően hosszú cikkben foglalkozik Schlachta Margit útjával, és hosszú interjút közöl a legelső magyar képviselőnővel. Az amerikai lap cikke először részletesen ismerteti Schlachta Margit pályafutását, politikai szereplését, azután közli a nyilatkozatát. Schlachta Margit New Yorkban az irgalmas nővérek kolostorában szállott meg, és ott beszélt vele a lap munkatársa is.

– A nőknek külön politikai pártba kell szervezkedniük – mondotta Schlachta Margit –, ha azt akarják, hogy hazájuknak lehető legnagyobb szolgálatára legyenek. Nálunk az az asszony, aki politikával akar foglalkozni, igen nagy áldozatot hoz. Azok az asszonyok, akik a közügyekhez értenek, annak az osztálynak a tagjai, amely a legtöbbet szenvedett attól az orkántól, amely végigsöpört országunkon. Ezek az asszonyok most maguk is dolgozni kénytelenek. Soknak kellett állást vállalnia.

Természetesen a helyzet nem egészen reménytelen. Ha a pénzügyi krízis elmúlik, akkor visszatérhetnek a politikához azok is, akik most anyagi gondok miatt nem is foglalkozhatnak vele. A magyar asszonyok belátták azt, hogy szükség van rájuk az országos ügyekben, hiszen az ország most ébredt rá annak a tudatára, hogy a valóságos gondolkodásra milyen nagy szükség van a politikában.

Politikai szerepléséről beszél ezután Margit nővér a hosszú nyilatkozatban, részletesen elmondja megválasztásának körülményeit, és azt, hogy milyen szerepet vitt a parlamentben. Felsorolja indítványait, amelyeket benyújtott, azután megemlíti azt is, hogy milyen körülmények között vonult vissza egyelőre a politikától. Elmondja új munkakörét, és ismerteti a Szociális Testvérek Társaságának céljait is. – Azért jöttem Amerikába – folytatja nyilatkozatát –, hogy ezt a társaságot segítsen. Itt időzésem alatt szeretném tanulmányozni az amerikai női szervezetek munkáját. Szociális terveit mondja még el Margit nővér, és nyilatkozatát így fejezi be:

– Az élet magasabb morális nivójának megteremtéséért dolgozom. Amit nem szabad az egyiknek, legyen tilos a másiknak is. A közélet, meggyőződésem szerint, még nincs eléggé áthatva a keresztény erkölcsiségtől. Munkámban segítőim a szociális testvérek, akik közül többen ide, Amerikába jöttek távaly.

– Én nagy csodálója vagyok Amerika demokratikus intézményeinek. Minket, magyarokat gyakran állítanak be reakciónak, de ez tévedés. Nem szabad elfelejtenünk azokat a nagy nehézségeket, amelyek mellett dolgozunk és a békeszerződések borzalmas hátrányait.

– Semmi néven nevezendő politikai propagandát nem akarok itt folytatni, de azt hiszem, annyit szabad mondanom amerikai nővéreimnek, hogy nagyon-nagyon szüksége van meleg szimpátiájukra Magyarországnak, annak az országnak, amely mindig nagyra becsülte a szabadságot és demokráciát.

Schlachta Margit üzenete Amerikából

Magyarság, 1925. április 5. 14. old.

Schlachta Margit, aki Amerikában van propagandaúton, levelet írt, amelyben közli, hogy a magával vitt propagandaanyaggal szemben olyan nagy az amerikaiak érdeklődése, amínőre nem számított. Így a MÁV által kiadott és rendelkezésére bocsátott Hungary csak egy napig volt birtokában, és elkérték tőle a Transylvanian Hungarians c. füzetet is. Mivel mozgó irodájával rövid idő múlva tovább megy Buffalóból, azzal a kéréssel fordul a hazafias közönséghez, juttassa el hozzá az említett művek néhány példányát, hogy a buffalói testvérek is használhassák azokat propagandáikban. Hálásan venne minden más angol nyelvű, magyar tárgyú könyvet, különösen a régebben és kevés példányszámban megjelent és így nehezen megszerezhető műveket. Az amerikai propaganda céljaira szánt könyvek Lukács Sarolta címére küldendők (Budapest, IX., Boráros tér 3.), aki azokat továbbítani fogja Amerikába.

Alaki hibák miatt nem lehetett jelölni Schlachta Margitot

Magyarság, 1925. április 24. 3. old.

Schlachta a Margit volt nemzetgyűlési képviselő törvényhatósági jelöltségének elmaradása városszerte különféle kommentárookra adott alkalmat. Illetékes helyről most azt közlik, hogy az Egységes Keresztény Községi Párt első választókerületi szervezete felajánlotta Schlachta Margitnak, a Keresztény Női Tábor vezérének közvetlenül Wolff Károly után következő második helyet. A törvény szigorúan elrendeli, hogy csak az a választó jelölhető, aki megfelelően hitelesített beleegyező nyilatkozatot állít ki. Miután a most Amerikában tartózkodó Schlachta Margit beleegyező nyilatkozatát valami félreértés következtében, alaki hibával állították ki, többek között a washingtoni magyar főkonzulátus Schlachta Margit aláírása helyett tévedésből a nyilatkozaton egyetlen tanúként szereplő buffalói plébános aláírását hitelesítette, az Egységes Keresztény Községi Párt, nehogy az egész lajstroma visszautasíttassék, Schlachta Margit jelölésétől, a keresztény női tábor hozzájárulásával, kénytelen volt eltekinteni.

Mit csinál Slachta Margit Amerikában?

Magyarság, 1926. február 28. 4. old.

– A MAGYARSÁG TUDÓSÍTÓJÁTÓL –

Egy év múlt el azóta, hogy Slachta Margit Amerikába utazott. A keresztény nő-társadalom nagy érdeklődéssel kíséri ennek a vezérének sorsát, de csak ritkán hall híreket a távollevőről. A „Canadai Winnepeg” egyik napilapjában Victoria Hayward újságíró most a következőket írja Slachta Margitról és amerikai működéséről:

– Az európai hírneves emberek Amerikába jövetelét mindig nagy reklám előzi meg. Hónapokkal előre tudjuk, hogy jönnek, és impozáns tervek készülnek fogadtatásukra. Most van itt anadában egy nő, aki csendben és feltűnés nélkül jött közénk, pedig ez a nő Slachta Margit, Magyarország első nőképviseelője és a Budapesten székelő Szociális Testvérek főnöknője.

– Slachta Margit azért jött ilyen csendes méltósággal közénk, mert szolgálni akar és nem magát szolgáltatni. Célja: meglátogatni és biztosabb alapokra helyezni a magyar telepesek szociális szervezeteit, úgy az Egyesült Államokban, mint anadában.

– Jelenleg körülbelül 65 000 magyar tartózkodik Canadában. Legnagyobb részük farmer. Ezek között üttették fel a Szociális Testvérek tanyájukat: Stockholmban, Sascatschevan államban. Néhány héttel ezelőtt Canadában utazgatva, véletlenül rábukkantam kaposvári kis kötemplomukra, mely Eszterházától néhány mérföldnyire délre fekszik. Vasárnap lévén, bementem a szentmisére, ahová később három nő jött be, akik szürke ruhát és szürkefátyolos kalapot viseltek. Később rájöttünk, hogy valószínűleg ezek a magyar nők, akikről hallottuk, hogy vezetőjük Slachta Margit, a leghíresebb magyar nő.

– Mise után a templomból kijövet Margit nővér beszédet intézett az emberekhez. Hideg, szeles reggel volt, de ennek dacára a beszélőnek finom nőiessége és megnyerő hangja diadalmaskodott a kellemetlen körülmények felett. Ez a kicsi, karcsú nő, aki a világ egyik legrégebbi fővárosának legelső elméihez szokott beszélni, most itt állt az öreg, ráncosarcú magyarok előtt, és beszélt nekik jellegzetesen könnyed, zengzetes hangján. Természetesen nem értettük, amit mondott, de élvezet volt hangját hallani és bájos mozdulatait látni.

– Csakhamar megismerkedtünk. Margit nővér elmondotta, hogy előadást fog tartani, melyen ismerteti a háború utáni Magyarország szomorú helyzetét. Végül meghívott Stockholmba, otthonukba, ebédre.

Másnap Margit nővér az állomáson várt. Egy ismerőstük feljárnolta, hogy hazavisz bennünket autóján. Kiderült, hogy ez az idegen olasz. Udvariassága dokumentuma annak, hogy a magyar nővérek működése a nem magyarokra is a legkedvezőbb hatással van.

Megismerkedtünk Rónai Paula, Horváth Ida és Lamperth Júlia nővérekkel is. Ez az a kis csapat, mely a canadai magyarok fölött őrködik. A nővérek étkezés alatt mindig valamilyen angol könyvből olvasnak föl, és az olvasottakat megvitatják, hogy szókinccsük gyarapodjon. Margit nővér említette, hogy egy fiatal amerikai leány Buffalóból Magyarországra utazott, ahol a Szociális Testvérek budapesti tagjait angolra fogja tanítani, hogy a majd Amerikába menő nővérek angol nyelvtudással induljanak munkába.

– Ebéd után néhány közel fekvő magyar otthont látogattunk meg. Az elsőben Sántha plébános néhány gyönyörű magyar hímzést mutatott, melyek nagyszerűen illusztrálják a magyarok formai készségét és finom színérzékét. Megajándékozott egy magyar juhásznak öltöztetett kisbabával.

– A magyarok nagyon tehetségesek, nemcsak mindenféle hímzés, gyermekjáték és más tárgy készítésében, hanem zenében, festészetben is. A nővérek ezeket a tehetségeket igyekeznek előmozdítani, és ezzel Canada általános standardjának emeléséhez nagyban hozzájárulnak.

– Margit testvér mozgalmas tél előtt áll. Az a terve, hogy elvégezve munkáját, Stockholmból visszatér az Egyesült Államokba.

– Útközben előadásokat fog tartani a nagyobb városokban és New Yorkban, a Fordham Universityn. Minden szavából igazi nőiesség és megértő szív sugárzik ki.

– Sohasem tapasztaltunk akkora vendégszeretetet, mint a magyar nővéreknél. Miután kikísértek a vonathoz, még egy bőséges uzsonnacsomagot csúsztattak kezünkbe. Közvetlenül győződhattunk meg arról, hogy a magyarok egyik legrégibb civilizációt képviselik, és vendégszeretetük mélyen a lelkükben gyökerezik.

– Slachta Margit testvérnél tett látogatásunk sokféle tanulssággal szolgált. Ő, aki otthonában valamely vezető állásban lehetne, most itt él elszakadt honfitársai között, és azok jóléte érdekében áldoz fel minden személyes előnyt. De itt is nagy misziót tölt be, nemcsak saját népe, hanem Canada és az Egyesült Államok javára is.

Slachta Margit

Magyarság, 1927. január 16. 8. old.

Az ellenforradalom parlamentjében, ahová a lelkesedés, bizalom, véletlen, a szerencse és a tévedés annyi ismeretlen titokzatos figurát sodort össze 1920-ban, a legnagyobb érdeklődés mégsem ezek felé a politikai kérdőjelek és „államférfiú ígérek” felé fordult. Az egész közvélemény és maguk a képviselő urak is feszült kíváncsisággal, bizonyos gúnyos fölényességgel és várakozással arra a szelíd, igénytelen nőalakra tekintettek, aki első ízben Magyarországon, idemerészkedett ebbe a fülledt, villamos, sokszor idegtépően nyugtalan atmoszférájú parlamenti terembe, hogy minden előlegezett rosszindulat és gonoszkodás ellenére képviselje az immár politikai akarattal és mély meggyőződéssel rendelkező magyar asszonytársadalmat. Slachta Margit, a csendes, sima frizurájú, fekete ruhás, halk beszédű Margit nővér, nem vette rossz néven az iróniát, és nem ijedt meg a túlcsigázott várakozásoktól. Őneki olyan politikai nevelése volt, amilyennel a férfiak között is csak kevesen rendelkeznek: ő csak akkor vállalta a parlamenti szereplést, miután előzőleg már esztendőkön át szerepelt az igazi politikai életben, a társadalomban, a sok szerteágazó, nagyszerű női organizációban, amelyek munkája észrevétlensége mellett mindenütt érezhető volt, amelyek igazi asszonyi makacssággal és hittel építettek akkor, amikor – a forradalmi hónapokban – mások oly könnyen megalkudtak, vagy kétségbeestek.

A nemzetgyűlésen csakhamar észrevették, hogy Slachta Margiton nem lehet mosolyogni. Látni kezdték beszédeiben, indítványaiban, állásfoglalásaiban, hogy nagy kultúrájú, mély, szociális érzékű női lélek került közéjük, aki mindig magasabbról, mindig tisztább magyar és keresztény érzéssel nézi az ország és a társadalom problémáit, mint az egymással tülekedő pártok, frakciók és alvezérek. Slachta Margiton át a történelem nagy nőalakjainak, a „szébbelkű honleányoknak” tisztá idealizmusa igyekezett megszólalni, és sürgetett, követelt meghallgatást. Margit nővér nem lett politizáló nővé a politikában, ő ott is szociális munkáját végezte, a szegények társadalmáért, a gyengébbekért és az asszonyokért dolgozott, és ezt a tevékenységet éppoly szívóssággal és koncepcióval látta el akkor is, amikor a parlamenti dobogótól visszatartották. A keresztény karitatív munkának, a gyakorlati szociálpolitikának, a modern ember pszichológiájával tökéletesen ismerős társadalmi reformernek és szervezőnek munkáját ellátja mindig biztosabb ítélettel

és nagyobb lelkesedéssel, és mindig a magyarság megerősítésén dolgozva, akár itthon van, akár külföldön, Amerikában szervez, propagál, agitál.

Slachta Margit Kassán született, és ott végezte iskoláit is, majd Kolozsvárra került, a polgári tanítónőképzőbe, és itt ismerkedett meg Farkas Edittel¹⁷³ akinek a gyakorlati lélekmentésről szóló előadásai nagy hatással voltak rá. Győrben, majd Budapesten tanított, de csakhamar elvonták őt az iskolától, hogy minél szélesebb társadalmi köröknek lehessen tanárnője. A Szociális Misszió Társulatnak lett tagja, mindjárt megalakulása után¹⁷⁴, és ennek keretei közt dolgozott a magyar női társadalom megszervezésén. A Károlyi-forradalom alatt kiépítette a Keresztény Női Tábor alapjait, nagyszabású szociális tevékenységet fejtett ki, és a forradalom bukása után egyik tényezője volt annak, hogy a keresztény társadalom a választáson oly imponáló szervezettséggel tudott fellépni. Mint képviselő, különösen szociálpolitikai javaslatokkal járult hozzá a nemzetgyűlés munkájához, ő vitte keresztül, hogy felállították az iskolanővérek nagy jelentőségű intézményét, a középiskolai és munkástársadalom minden életkérdését gyakorlati indítványokkal segítette a megoldás felé. Hasonló energiával vette ki részét a törvényhatósági bizottság működéséből is. A Keresztény Női Tábor ma egyik legtekintélyesebb szervezete a keresztény magyarságnak. Jelenleg a Szociális Testvérek Társaságának vezetője. Legutóbb nagy hatású propagandautat tartott Amerikában, és angol, francia és német nyelven hirdette az ismeretlen kis Magyarországot igazságait.

Slachta Margit a szeretet és a hit fegyvereivel feminista tüntetések nélkül győzelemre vitte Magyarországon – a keresztény feminizmust.

„Küzdeni fogunk a magyar faj rossz tulajdonságai ellen, azért, hogy a jók érvényesülhessenek”

A Szociális Testvérek Társaságának beszámoló nagygyűlése

Új Nemzedék, 1927. február 8. 4. old.

– AZ ÚJ NEMZEDÉK TUDÓSÍTÓJÁTÓL. –

A Slachta Margit vezetése alatt álló Szociális Testvérek Társasága vasárnap délután gyűlésre hívta össze a főváros közönségét a régi képviselőház nagytermébe, hogy beszámoljon arról a nagy és áldozatos munkáról, amelyet a Társaság tagjai hosszú amerikai tartózkodásuk idején kifejtettek. A beszámológyűlést páratlan érdeklődés kísérte. Fél öt óra tájban már zsúfolásig megtelt a terem lelkes és előkelő közönséggel. Sok száz ember a folyosókon szorongott, és kénytelen volt megelégedni a meg-megújuló lelkesedés és éljenzés ki-kiszűrődő hangfoszlányaival. A közel ötezer főnyi hallgatóság soraiban olt volt Odescalchi Károlyné hercegné, Apponyi Albertné grófné, Batthyány Lajosné grófné, Zichy Gabriella grófné, sipeki Balázs Béla főispán és felesége, Knapp Antal államtitkár, Szigethy János felsőházi tag, Stefanits István államtitkár és felesége, Szegedi-Maszák Aladárné, a Katolikus Nőszövetség ügyvezető elnöke, Orosdy Fülöp báróné, Joanovits Pál felsőházi tag, Istvánffy Gyuláné, Liber Endre székesfővárosi tanácsnok, Lengyel Zsolt népjóléti miniszteri államtitkár, Petrovác Gyula országgyűlési képviselő és felesége, Kenéz Beláné, Nopcsa Elekné báróné, Kray Istvánné báróné, Grüner Tivadar vezérigazgató és felesége, Rottenbiller Fülöp államtitkár, Kubinyiné Meszlényi Ilona, Krén Margit, Schlauch Gézané, Lingauer Erzsébet, Balázsné Bolgár Ilona, P. Buttykay Antal, P. Badalik Bertalan, Mázy Engelbert bencésrendi főigazgató és még sokan mások.

Öt óra után néhány perccel nyitotta meg a beszámológyűlést Lepold Antal pápai prelátus.

Rövid beszédében rámutatott annak a körülménynek fontosságára, hogy Margit nővér és társai megteremtették a kapcsolatot az Újvilág és az Óvilág magyarjai között. Épp ilyen hivatás vár rájuk itt is: megteremteni a hidat a régi társadalom és egy olyan új társadalom között, amelynek középpontja és alapja a krisztusi tevékeny felebaráti szeretet.

A társadalomnak ezt az új reneszánszát munkálják a szociális testvérek, akiknek fáradtságos munkájára Isten áldását kéri.

A domonkosok énekkarának művészi énekszámát követően Rónai Paula szociális testvér tartotta meg beszámoló előadását. Elmondotta, hogy mily lelki pusztulás van az amerikai magyarság körében, hogy mily féktelen kommunista propaganda dolgozik ott minden eszköz felhasználásával a mostani, megcsonkított haza ellen.

¹⁷³ Helyesen: Farkas Edith.

¹⁷⁴ Slachta Margit 1908. november 19-én lépett be az alakuló Szociális Missziótársulatba.

A szociális testvérek tevékenységének középpontja Buffalo, Los Angeles és a kanadai Stockholm volt. Munkájuk főként két térre, a karitatív és a propagandisztikus térre szorítkozott.

Negyvenhat helyen összesen százhatvan propagandaelőadást tartottak, amelyek közül hetvenkilenc magyar, hatvankilenc angol, tíz német és két francia nyelvű volt. Az amerikai sajtó nagy megértéssel és melegséggel fogadta működésüket, és hatalmas cikkekben számolt be munkásságukról.

Huszonnégy helyen rendeztek magyar háziipari kiállítást.

A hatalmas tappsal fogadott előadás után Slachta Margit állott szólásra. Tomboló éljenzés és taps fogadta. Beszédének elején megköszönte azt a szívből jövő őszinte, meleg fogadtatást, amelyben visszaérkezésük alkalmával valamennyien részesültek. Az amerikai út első eredménye az, hogy belátták a külföldi utazások nagy jelentőségét.

Kiemeli előadásában, mindenütt azt tapasztalhatjuk, hogy mily tehetséges a magyar faj és mégsem tud kellőképpen érvényesülni, mert nincs meg benne az összetartás, az egymás segítése.

– Azért elhatároztuk – mondja emelt hangon Slachta Margit, – hogy belső életünkben és külső munkánkban hatásosan fogunk küzdeni faji rossz tulajdonságaink ellen, azért, hogy jó tulajdonságaink érvényesülhessenek.

– A tapasztaltak hatása alatt programba vettük a missziós munka állandósítását és a külföldi magyarok szolgálatát.

Azután áttér Slachta Margit annak a munkának az ecsetelésére, amelyet távollétük alatt az itteni munkatársak végeztek. Megteremtették fáradságos munkával a Szociális Testvérek Társaságának gyönyörű új otthonát, és be is rendezték ezt. Remélik, hogy hatszázmillió adósságukat sikerül majd lassankint letörleszteni. Az a munkás női tábor szünet nélkül dolgozott.

Köszönetet mond előadása során minden áldozatkész munkatársának, de kötelességének érzi, hogy név szerint is megköszönje mindnyájuk nevében Mátyás Engelbertnek, a Társaság lelki igazgatójának, Lepold Antal pápai prelátusnak, Mészáros János érseki helytartónak, Mikes püspöknek, Grünert családnak, Liber Endre fővárosi tanácsnoknak, Lengyel Zsolt népjóléti államtitkárnak, a Stefanits családnak önfeláldozó, áldozatoktól vissza nem riadó munkájukat. Bejelenti a megjeleneteknek, hogy február 16., 17. és 18. napján délelőtt 10 és 12 és délután 5 és 7 óra között mindenkinek szeretettel és szívesen megmutatják a testvérek új székházukat.

Beszédének végén vázolta Slachta Margit a jövő munkáját. Ahogy a múltban is átengedtek egyes tagokat katolikus nőszervezeteknek, így például Balázs Benedic-ta nővért a Katolikus Nőszövetségnek és Stádler Fridát, a leányok szervezetének, így a jövőben tagjaik dolgozni fognak a Katolikus Háziaszanyok, a Női Tábor, az egyházközség és más szervezetek keretében. Örömmel jelenti, hogy Mundalen amerikai püspök segédpüspöke Hoban, megküldte ajándékkul azt a nyolcezer láb

hosszú gyönyörű filmet, amely a chicagói eucharisztikus kongresszusról készült. A film már úton van, és rövidesen meg is érkezik hozzánk.

A jövő programján szerepel még az a munka is, amelyet a népegészségügyi és a nemzetgazdasági mozgalmakban akarnak kifejtetni.

Slachta Margit hatalmas és éljenzéssel és zúgó tappsal sokszor megszakított előadását azzal fejezi be, hogy „hiszünk abban a misszióban, amit számunkra az Úr kitűzött”.

A domonkos énekhar gyönyörű könyörgése után vetített képekben mutatta be Margit nővér az amerikai munka egyes fázisait.

A Szociális Testvérek Társasága tegnapi gyűlésének rendezősége ezúton fejezi ki sajnálatát, hogy igen tisztelt vendégei közül sokaknak nem tudott helyet biztosítani, mert a helyek mindvégig való megtartása a beözönlő tömeggel szemben egyáltalában lehetetlen volt. Szeretnénk remélni, hogy mindazok, akik már a terembe sem tudtak bejutni, s így kénytelenek voltak távozni, a hiábavaló fáradság áldozatától eltekintenek, és velünk együtt örülnek, hogy az ügy iránt való érdeklődés ilyen nagy arányokban nyilvánult meg. Remélik azt is, hogy a tavasszal tartandó programadógyűlést megértésük jeléül megtisztelik megjelenésükkel.

Schlachta Margit nagy sikere Virginiában

Magyarság, 1925. július 8. 9. old.

RICHMOND, VIRGINIA. JÚNIUS VÉGÉN A MAGYARSÁG TUDÓSÍTÓJÁTÓL

New Yorkból amerikai gyorsasággal terjedt el a hír az összes amerikai államokba, hogy a magyar nemzetgyűlés első női tagja, Schlachta Margit, a Szociális Testvérek missziójában megérkezett az Újvilágba. A *New York Times* és az összes nagyobb amerikai lapok hosszú cikkeket közöltek Schlachta Margitról, és az érdeklődés főképp Virginiában nyilvánult meg a legnagyobb mértékben a lelkes magyar nő iránt, mert Virginiában keletkezett az első amerikai szociális intézet. Margit testvér Richmondból, Virginia állam metropolisából hivatalos meghívást kapott, hogy lehetőleg még a nagy amerikai hőség beállta előtt látogassa meg a várost.

Így történt, hogy Schlachta Margit május 1-én megérkezett Richmondba. A hírlapok már jó előre jelezték Margit testvér érkezését, akit a hivatalos körök és a virginiai nép nagy örömmel várt. Virginiában eddig még egyetlen hírneves magyar ember sem tett látogatást. Kossuth Lajos se jöhetett el ide, mikor az ötvenes években bejárta az északi államokat.

Schlachta Margit »Dismembered Hungary«, vagyis Magyarország földarabolása címen tartotta meg első előadását az itteni katolikus nők klubjában. A szép helyiség zsúfolásig megtelt az előadás hírére, a jelenlevők nagy lelkesedéssel hallgatták az előadót és meleg ovációkban részesítették. Az előadás után amerikai szokás szerint a hallgatóság kérdéseket tett föl Schlachta Margithoz, akinek órák hosszat kellett beszélnie a magyarországi viszonyokról, a kommunizmusról, a Szociális Testvérek munkásságáról és mindenről, amiről itt keveset tudtak.

A következő napon Schlachta Margit a Richmond Women's Clubban tartott előadást. A klub Virginia női társadalmának első klubja, amelyről sok szó esett már az amerikai történelemben. Az előadás rendezői eleinte attól tartottak, hogy az idegen előadó, aki három-négy hónapi ittléte alatt természetesen nem sajátíthatja el teljesen tökéletesen a nyelvet, nem fogja tudni lekötni a hallgatóság figyelmét. Ezzel szemben az történt, hogy Margit testvér annyira megnyerte a hallgatóság jóindulatát, hogy előadását a viharos tapsok miatt gyakran félbe kellett szakítania. A beszéde előtt a gyűlés elnöke röviden vázolta Magyarország ezeréves történetét, politikai és kulturális életét, és azután egy népszerű virginiai énekesnő két magyar népdalt adott elő. Virginia, a tradíciók országa, amely Amerikában talán a legjobban tudja méltányolni Magyarország történetét és szenvedéseit, és ennek is nagy

része volt abban, hogy Schlachta Margit beszédét óriási lelkesedéssel fogadták. A hallgatóság több tagját az előadás után személyesen is bemutatták Schlachta Margitnak az ezután következő teán, amelyet magyar kézimunka-kiállítással kötöttek össze.

A következő estén a Young Women Association¹⁷⁵-ban tartott előadást Margit testvér a kommunizmus alatti magyarországi viszonyokról, és ennek az előadásnak olyan nagy sikere volt, olyan érdekes benyomásokat szolgáltatott a hazai viszonyokról, hogy a hallgatóság alig akart eltávozni a helyéről, és Margit testvérenek még sokáig ott kellett maradnia, hogy válaszoljon a legkülönbözőbb kérdésekre. Másnap délelőtt az University of Richmondban újra előadást tartott a diák-kisasszonyoknak, és mikor ezt a férfdiákok meghallották, tanáraikkal együtt ők is eljöttek az előadásra, úgyhogy Schlachta Margitnak a félórás előadás helyett az egész napot a Westhampton College-ben kellett eltöltenie. Itt a diákokkal ebédelt, és ebéd után is előadást tartott hazánk történeti, földrajzi, gazdasági viszonyairól és a lehetetlen trianoni békéről. Érdekes, hogy néhány héttel Margit testvér megérkezése előtt az University of Richmondban Mitchell dr., a történelem professzora egy teljes héten át Magyarország történetét ismertette. Ezenkívül figyelembe kell vennünk azt is, hogy az University of Richmond baptista egyetem, amelyet ultra puritán volta miatt »hard shelled«-nek, azaz »kemény koponyájúnak« neveznek, és itt eddig még katolikus ember sohasem tarthatott előadást.

Rövidesen olyan nagy lett a lelkesedés Margit testvér előadásai iránt, hogy nemsokára újra fölkérték, hogy térjen vissza ide. Időközben ugyanis Schlachta Margit Washingtonba utazott, hogy részt vegyen a nemzetközi női konferencián. Schlachta Margit tehát néhány nap múlva újra visszatért, és nyilvános előadást tartott Magyarországról. Erre az alkalomra a város legnagyobb színházát kapták meg teljesen díjmentesen. Az előadást hírlapok és plakátok hirdették több napon át, és az előadás védnökei Virginia állam kormányzója és felesége, a richmondi polgármester, a katolikus püspök és több protestáns pap voltak. Az itteni viszonyokhoz képest igen nagy jelentősége van annak, hogy egy idegen úgy össze tudta hozni az összes itteni felekezetek vezető férfiain. Az előadás pont négy órakor kezdődött a Colonial Theaterben a következő programmal:

1. Orgona, Rákóczi Ouverture, James Womble, orgonaművész.
2. Bevezetés, imával, S. C. Mitchell tanár, University of Richmond.
3. Vetítőképek Magyarországról, Hedvig testvér magyarázatával.
4. Beszéd Magyarország feldarabolásáról, Sister Margaret Schlachta.

¹⁷⁵ Young Women Christian Association: a szervezet története 1855-re nyúlik vissza az Egyesült Királyság területére, alapítói Lady Mary Jane Kinnaird és Emma Robarts. Lásd bővebben a szervezet hivatalos honlapján: <https://www.worldywca.org/about-us/history/> (Letöltés: 2022. augusztus 1.)

5. Képek Budapestről és Tabánról, orgonakísérettel, James Womble.
6. A magyar dal (melodráma), hegedűkísérettel, játssza Mr. Luis Morales.
7. Gyűjtés otthoni szegények javára:
8. Bevezető beszéd a Vöröskereszt képekhez, Mrs. L. Szántó.
9. Vetítőképek a Vöröskeresztről (Capt. Pedlow), stb.
10. Karének. Mindenki éneklj az »America« nemzeti himnusz első versét.
11. Zárszó, Mitchell dr.

Otthon sem lehet elképzelni lelkesebb március 15-iki ünnepélyt, mint ezt, amit itt Schlachta Margit csinált. Legalább itt Virginiában most már egészen más képet nyertek arról, hogy miképpen lett Magyarország a világháború áldozata, és Margit testvér itteni szereplése óriási jelentőségű, mert megismertette a virginiaiakkal az ezeréves Magyarországot. Mert sajnos, a háború alatt itt nagyon kevesen tudtak Magyarországról, helyette csak Ausztriát ismerték.

Sz. L.

Zita királyné köszönete a Magyar Nők Szentkorona Szövetségének

Magyarság, 1928. július 19. 9. old.

A Magyar Nők Szentkorona Szövetsége Zita királyné névnapja alkalmából magas színvonalú és rendkívüli érdeklődés mellett lefolyt ünnepséget rendezett. Odescalchi Károly hercegné, a Szentkorona Szövetség ügyvezető elnöke, most a következő levelet kapta:

Főméltóságú Hercegnét Őfelsége a királyné felgyógyulván súlyos betegségéből, a legkegyesebben szerzett tudomást azon lelkes ünnepélyről, melyet a Magyar Nők Szentkorona Szövetsége rendezett a legmagasabb névünnpel előestéjén. A királynét őszintén megörvendeztette a hűséges ragaszkodás és szeretet e spontán megnyilvánulása, nemkülönben a Schlachta Margit testvér által elmondott gyönyörű emlékezés a felséges családról. Felséges királynénk a legkegyelmesebben engem megbízni méltóztatott, hogy Főméltóságodnak útján, úgy a Szövetségnek a sürgönyileg kifejezett hódolatáért, mint Schlachta Margit testvérnek az ünnepi felköszöntőért, legfelsőbb és legbensőbb köszönetét fejezzem ki. Fogadja, Főméltóságú hercegné, hódolatteljes tisztelete nyilvánítását.

Kelt, Lequeitio, 1928. június havában.

Legmagasabb parancsra: Dr. gróf Cziráky József

A keresztény női pártok egyesültek a választási küzdelemre
Ernszt Sándor, Wolff Károly, Slachta Margit és Toperczer Ákosné
a Katolikus Női Párt nagygyűlésén

A katolikus nők nagy lelkesedéssel küzdenek a keresztény
városházáért

Nemzeti Ujság, 1930. november 6. 2. old.

(A Nemzeti Ujság tudósítójától.) A Katolikus Női Párt (Keresztény Női Tábor) a fővárosi választások előkészítéséül szerdán este fél 7 órakor nagygyűlést tartott a Vigadóban, amelynek virágokkal díszített nagytermét és oldaltermeit is szorongásig megtöltötték a megjelentek. Az előkelőségek sorában ott voltak: Ernszt Sándor népjóléti miniszter, Mészáros János érseki helytartó, Zichy Gabriella grófnő, Pallavicini Edéné örögrófné, Szigeti János felsőházi tag, Wolff Károly¹⁷⁶, Petrovác Gyula és Kray István báró országgyűlési képviselők, Andor Endre ny. államtitkár, Szegedy-Maszák Aladárné¹⁷⁷, Ibrányi Alice, a Vöröskereszt Egylet főnöknője, számos fővárosi bizottsági tag és igen sokan mások.

Az Acélhang Dalárda bevezető éneke után Istvánffy Gyuláné üdvözölte a nagygyűlés résztvevőit, majd bejelentette, hogy évekig tartó hallgatás után azért jöttek újból össze, hogy felajánlják segítségüket és támogatásukat a községi választásokra. Azt akarják, hogy összefogjon minden magyar és keresztény a közös elvekért, és át tudják menteni, meg tudják erősíteni a fenyegetett keresztény gondolatot.

Az elnöki megnyitó után Slachta Margit mondott nagy, emelkedett hangú és a keresztény nőknek irányt mutató beszédet, amelyben ismertette a Katolikus Női Párt célkitűzéseit. Hangsúlyozta, hogy a pártnak természetesen szociálpolitikai jellege van. A gyermek, a nő, a család, de különösen a dolgozó nők védelmét tűzi ki feladatául a párt. Engedjék meg a keresztény nőknek, hogy a politikai életben is nők akarjanak maradni. Az örök nőiességet akarják belevinni a politikai és az állami életbe, ahol a nők és a férfiak ugyanúgy akarják egymást segíteni, mint a családi életben. Nem tudunk karhatalommal olyan közéleti betegségeket meggyógyítani, amelyek oka a lélek kifogyásában van. (Élénk helyeslés és taps.)

– Mi – mondotta – a belső, reális valóságok, a lélek realitásának fanatikusai vagyunk. A női tábor dogmatikus párt, amely politikai hittételekre alapította a maga organizációját. Oltárt akarnak építeni az állami életnek, amelyen a közélet Isten szolgálja. Organizációkat és pártokat is csak erkölcsi alapon lehet maradáson építeni. Elő akarják mozdítani a keresztény városháza, a keresztény Budapest

ügyét. Akár helyet foglalnak a listán, akár nem, feltétlenül helyt akarnak állani ott, ahová őket a kötelesség szólítja. Kibontják a nyolc év előtt begöngyölt zászlót most, a keresztény városházáért való táborbaszállás alkalmából. Ezután az egybegyűlteket óriási lelkesedése közben kibontotta a szónok a Keresztény Női Tábor nemzetiszínű szalagokból álló zászlóját. A Katolikus Leányok Országos Szövetségének szavalókórusa adott elő ezután egy énekszámot, melynek végétével Toperczer Ákosné¹⁷⁸, a Keresztény Községi Párt női szervezetének elnöke szólalt fel, örömeinek adván kifejezést, hogy a két női párt egyesült a keresztény gondolat jegyében. Csakis a világnézet az, amely 11 év óta állandóan tűzben és csatában tartja az asszonyokat. (Nagy taps.)

¹⁷⁶ Wolff Károly (1874–1936), jogász és politikus.

¹⁷⁷ Szegedy-Maszák Aladárné Moldoványi Sarolta: Szegedy-Maszák Aladár magyar diplomata felesége.

¹⁷⁸ Hagara Róza, Toperczer Ákosné (1881–?), Toperczer Ákos államtitkár férje. Wolff Károly felkérésére alapította meg a Keresztény Magyar Asszonyok Pártszövetségét.

Egy törvénytákolmány védőfalai mögül hátulról ütöttek le bennünket

– mondotta Slachta Margit

Magyarság, 1931. június 27. 4. old.

A nagykőrösi események az egész ország keresztény és nemzeti társadalmában nagy megütközést keltettek. Ez a felháborodás nyilvánult meg a Keresztény Női Tábor pénteki budapesti gyűlésén is, amelyről alább számolunk be:

A Keresztény Női Tábor pénteken este tartotta értekezletét, melynek egyetlen tárgya a Tábor választások alatti leendő magatartása volt. Zsúfolásig megtelt erre az alkalomra a Katolikus Kőr nagyterme, az erkélyek is roskadoztak, és a melléktermekbe is beszorult a lelkes hallgatóság. A virágokkal feldíszített emelvényről először Krén Margit beszélt, és röviden vázolta a történeteket. Utána szünni nem akaró ováció közepette P. Buttykay Antal¹⁷⁹ tartott beszédet. Azt fejtette ki P. Buttykay, hogy a Keresztény Női Tábor joggal van felháborodva és megbántva, de önérzetesen és öntudatosan áll itt a Tábor.

„Ennélfogva holnap is keresztények akarunk lenni, és balra nem megyünk!” – mondotta. Malán Mihályné, aki a Keresztény Női Tábor megbízottja volt, az ajánlások beadásánál azt adta elő, milyen küzdelmet vívott a párt.

„Mi nem akartuk a keresztény tábor megbontani, mi helyet kértünk nem személy, hanem az eszme számára. Hitegettek az utolsó percig, és mikor nem sikerült, mi közóhajtóból indultunk külön listával, megegyezés alapján. Nagyon sajnáljuk, hogy bennünket csak sorhajónak akartak. A százezernyi keresztény budapesti nő megérdemli, hogy egy képviselője legyen, amikor a baloldálnak van.” Malán Mihályné beszéde alatt a hallgatóság zajosan tüntetett az ajánlási rendszer ellen. „Balkáni és szovjetmódszer ez” mondták.

Ezután Slachta Margit állott óriási ováció közben szólásra. Slachta Margit nemcsak a Keresztény Női Táborért sérelemmel foglalkozott, hanem kitért az egész országban uralkodó állapotokra is. Sajnálatos, mondotta, hogy ma a kenyérrel együtt a meggyőződést is követelik. Szabadabb szót akarunk, vágyunk a sok megfélemlítés után. Lehetetlen dolog, hogy retorziókkal is élnek, ha valaki ellenzékire szavaz, vagy azt ajánlja. Hivatkozott azokra az eseményekre, melyek Milotay

Istvánnal¹⁸⁰ történtek Nagykőrösön. Lehetetlennek mondotta, hogy csendőrség, rendőrség akadályozzon meg így valakit. Milotay Istvánék még a röpcédulákat, újságjaikat is csak lopva oszthatták szét. Ami Milotayval történt, az történik kicsiben mindenütt. Milotay István nevére nagy éljenzésben tört ki az egész hallgatóság és ünnepelte. Az ajánlási rendszer használhatatlan, tarthatatlan és destrukció – folytatta ezután Slachta Margit. – Küzdenünk kell az ellen a rendszer ellen, amely így ránk nehezedik. Ezért mi se érezhetjük, hogy csatát veszítettünk, mert bennünket is egy törvénytákolmány védőfalai mögül hátulról leütöttek. A keresztény irányzat nem ismer terrort, félrevezetést. Szent István országában keresztény pártok uralma alatt lehetetlen, hogy ne legyen szabadságunk! A Tábor magasabbról nézi az eseményeket és nem vitatkozik. Majd a hercegprímás választási körleveléből vonva le a tanúságot, megállapította, hogy balra nem szavazhat a tábor, ezentúl azonban lelkiismerete szerint adhatja oda a szavazatát, ahol a személyekben találja meg a követelt garanciákat. Slachta Margit beszédével fejeződött be a mindvégig emelkedett hangulatú gyűlés.

¹⁸⁰ Milotay István (1883–1963), A Magyarság szerkesztője, 1920–22 között a Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártjának nemzetgyűlési képviselője. Az 1931-es választásokon nem jutott be a Nemzetgyűlésbe.

¹⁷⁹ Buttykay Antal Emil (1875–1940), Ferenc-rendi rendfőnök és hitszónok.

Balra soha! – adta ki a jelszót a keresztény női tábor**Slachta Margitot ünnepelték a nagygyűlésen***Nemzeti Ujság, 1931. június 27. 3. old.*

A keresztény női tábor, mely a választáson való indulástól az ajánlásainak visszautasítása miatt elesett, péntek este tárgyalta meg, hogy melyik pártot támogassa. A gyűlés, melyet a Katolikus Körben tartottak meg igen nagy érdeklődés mellett, egyúttal demonstráció is volt a keresztény női tábor vezére, Slachta Margit mellett. A Katolikus Kör termét ez alkalommal virágdíszbe öltöztették, az elnöki emelvény fölé pedig nagy fehér szalagon, virággirlandok között ezt a felírást függesztették: „Az igaz eszme győz! Csak igazak legyenek, akik érte küzdenek!”

Krén Margit¹⁸¹ bevezető szavai után P. Buttykay Antal¹⁸² mondott nagy hatású beszédet. Intette a keresztény női tábor tagjait, hogy most, amikor a lelkek izzanak és háborodnak, különös gonddal tárgyalják meg önmagukban, hogy mit szabad tenniök. Nem szabad a kereszténységet, mely a lelkekben él, a konzervativizmust, mely fenntart, a destrukció prédájául dobni. Nem mondja, hogy hová, merre szavazzanak a női tábor tagjai, de azt határozottan tiltja, azzal a tekintéllyel, melyet a kommün alatt a Ferenciek terén szerzett, hogy balra orientálódjanak.

– Balra soha! – emelte fel hangját P. Buttykay és a gyűlés résztvevői utánazúgták: Balra soha!

Malán Mihályné¹⁸³ elmondta a különböző baloldali lapokban megjelent közleményekkel ellentétben az ajánlások benyújtásának és visszautasításának való történetét.

Slachta Margit szólalt fel ezután a jelenlevők állandó, szűnni nem akaró tapsvihara közben. Azzal kezdte, hogy nem érzi magát csatavesztettnek, mert nem volt ütközet, amit elveszthetett volna. Mindössze annyi történt, hogy egy használhatatlan törvénytákolmány védfalai mögül hátulról ütötték le a keresztény női tábor igazságát. Válaszolt azokra a vádakra, hogy a női tábor megbontotta a keresztény egységet. Ez nem áll, mert a tábor a Keresztény Gazdasági és Szociális

Párt jóváhagyásával indult, és a terv az volt, hogy a küzdelem után találkoznak a parlamentben, hiszen ehhez a párthoz állnak lélekben és elvileg a legközelebb.

Arra a kérdésre, hogy kire szavazzanak a keresztény női tábor tagjai, felolvasta a hercegprímás körlevelének idevonatkozó szakaszait, majd bírálata alá vette a két számba jöhető párt, a kereszténypárt és egységespárt jelöltjeit, és felszólította a tábor tagjait, hogy ki-ki saját lelkiismerete és belátása szerint szavazzon. A fehér lappal szavazást nem tartja erkölcsös és megengedhető dolognak, mert az csak a baloldal erejét növelné, márpedig a jelszó; balra soha!

Igazi katolikus nő nem engedhet az ösztönszerűen kitörni akaró reakciónak, melyet az utolsó napok eseményei keltettek önkénytelenül is a lelkekben, hanem tárgyilagosan mérlegeli az adott körülményeket és nem a személyes sérelmeket. Ez az igazi katolikus gondolkodás.

Slachta Margit szavai után virágokkal szórták tele az elnöki emelvényt, majd Imre Ilma zárószavaival a gyűlés véget ért.

¹⁸¹ Krén Margit: polgári iskolai tanárnő. A székesfővárosi iskolanővér intézmény vezetője.

¹⁸² Lásd az előző cikk lábjegyzetét.

¹⁸³ Malán Mihályné: Malán Mihály (1900–1968) antropológus és egyetemi tanár felesége.

A főváros közigazgatási költségvetésének tárgyalását befejezték
Az üzemi költségvetést a jövő héten tárgyalja a főváros közgyűlése

Slachta Margit nagy beszéde

Nemzeti Ujság, 1931. november 21. 2. old.

A NEMZETI UJSÁG TUDÓSÍTÓJÁTÓL

A főváros törvényhatósági bizottsága pénteken délelőtt 10 órakor folytatta Ripka Ferenc dr. főpolgármester elnöklésével a jövő évi költségvetés vitáját. Ma a közoktatásügyi költségvetés tárgyalására került a sor.

SLACHTA MARGIT NAGY BESZÉDE

Slachta Margit nagyszabású beszédet mondott, amelyben a népgondozás különböző ágazataival foglalkozott, és számos indítványt terjesztett elő a nyomor enyhítése céljából. Azt indítványozta, hogy a főváros térjen át az intézeti ápolás helyett a közellátásra szoruló öregek családi gondozásának rendszerére. Az egészséges öregeket tisztességes családokhoz adhatnák ki 40–50 pengőnyi ellátási díj ellenében. Hasonló reformot javasol az elhagyott gyermekek gondozására. Menhelyek helyett kiválasztott családokhoz kellene gondozásba kiadni az elhagyott gyerekeket. Egy-egy gyermek ellátása gondos családi felügyelet mellett évi 600 pengőbe kerülne, míg az intézeti ápolás mellett ugyanez gyermekenként átlag a kétszeresébe kerül. Azt javasolja, hogy a szociális intézményeket takarékosági szempontból vegyék revízió alá. A revíziót a tvh. bizottság háztartással foglalkozó nőtagjai végezzék. Biztosra veszi, hogy ily módon számottevő eredményt lehetne elérni. A hajléktalanok elhelyezésére a fővárosnak a legsürgősebben kisegítő menhelyeket, esetleg barakkokat kellene létesítenie. Ezután a munkanélküliségről beszélt, és azt hangoztatta, hogy ne alamizsnát adjanak a munkanélkülieknek, mert ennek demoralizáló hatása van, munkát adjanak és munkaalkalmakat teremtsenek. A munkanélküliség problémájának megoldásával általánosan a törvényhatósági bizottság foglalkozzék, az egyéni esetek elintézését pedig bízzák a kerületi választmányokba. A munkanélküliség problémájának megoldásához – fejezte be szavait – a szeretet forradalmára van szükség, hogy segíteni lehessen. A segítő caritas munkájához csatlakozásra hívja fel a törvényhatóság minden tagját.

IV. 1932–1938

BEVEZETŐ: 1932–1938

Mivel az 1931-es választásokon Slachta Margit és a Keresztény Női Tábor indulását a választási bizottság elutasította, ezért Slachta Margit a politikába való visszatérésének kísérlete sikertelennek bizonyult. 1932 januárjában fontos eseményhez érkezett a Szociális Testvérek Társasága, ugyanis ekkor avatták fel az új rendházát a Thököly út 69. szám alatt.¹⁸⁴ Az év pünkösdkor pedig, a testvérek újraválasztották Slachta Margitot a Szociális Testvérek Társaságának főnöknőjének.¹⁸⁵

Slachta Margit figyelemmel kísérte a társadalmi, világpolitikai eseményeket¹⁸⁶, amelyekre írásaiban, előadásaiban igyekezett reagálni. Ebben az időszakban már a nagy gazdasági világválság hatása sújtotta a mezőgazdaságot és az ipart, ezért Slachta Margit támogatta többek közt például a hazai gyümölcsstermelők munkáját is.¹⁸⁷

Az egységes kormánypart felbomlott, Bethlen István 1931 augusztusában lemondott miniszterelnöki tisztségéről. Az átszerveződést Slachta Margit kritikus szemmel figyelte. „A helyzet minden tekintetben nehéz. Az élet küzdelmes, a kormány megbukott, a pártok inognak, vagy morzsolódnak, tehát adott a helyzet: már maga az élet kínja is arra indít minden embert, kiben energiák szunnyadnak, hogy a mai lét – tömkeleg csapdáiból önmagát és másokat valahogy kiragadni igyekezzenek. – Tehát pártot, vagy legalább politikai klubokat, egyesületeket szerveznek.” – fogalmazott.¹⁸⁸

Slachta Margit felismerte a náciizmus veszélyét, valamint embertelenségét, ezért függetleníteni próbált a „korszellemtől”¹⁸⁹, létrehozta a Szentlélek Szövetsége valláserkölcsei mozgalmat, amelynek célja, hogy „a materializmusba rántott mai embert kiragadjon a pogányságból, [...] és így elérni, hogy az ország mintegy

¹⁸⁴ Nemzeti Ujság, 1932. január 19. 9.

¹⁸⁵ Mona Ilona: *I. m.* 121.

¹⁸⁶ Nem célunk a két világháború közötti történelmi eseményeket részletes ismertetni, csupán azok Slachta Margit írásaira, nyilatkozataira való hatását foglaljuk össze.

¹⁸⁷ A Nemzeti Ujság Kecskemétért. „A magyar nő meg fogja nyerni a gyümölcsadójáratot!” Nemzeti Ujság, 1932. július 19. 4.

¹⁸⁸ Korunk Szava, 1932. október 1. 7.

¹⁸⁹ Mona Ilona: *I. m.* 139.

a Szentlélekből újjászülessék”¹⁹⁰. 1934-ben elindul a *Lélek Szava* is, amelynek Slachta Margit lett a szerkesztője.

1935-ben Serédi Jusztinián hercegprímástól a Szociális Testvérek Társaságának Szabályzata megkapta a jóváhagyást.¹⁹¹ E jelentős eseményről a sajtó is beszámolt.

Szintén ebben az évben pünkösöd után elkezdődött a káptalan, amelynek tagjai között 198 fogadalmas testvért képviseltetett, akik 6 országban (2 világrészben) 20 egyházmegyében, 33 letelepedésben dolgoztak.¹⁹²

1935. szeptember 3-tól Slachta Margit egy évig ismét amerikai körútra indult.¹⁹³

1938. május 25-én megkezdődött Budapesten a 34. eucharisztikus világkongresszus, amelyre Slachta Margit és a testvérek teljes szívvel készültek. A várakozásról olvashatjuk Slachta Margit A *Lélek Szavában* megjelent levelét is.¹⁹⁴ Az eucharisztikus világkongresszus olyan nagy hatást gyakorolt Slachta Margitra, hogy meg kívánta őrizni a Lechner Jenő által tervezett főoltárt, és az építtetni tervezett Szentlélek Világtemplomban kívánta elhelyeztetni.¹⁹⁵

Schlachta Boglárka Lilla

SLACHTA MARGIT ÍRÁSAIBÓL

¹⁹⁰ A Testvér, 1940. 1–2. szám, 2. Idézi: Mona Ilona: *I. m.* 132.

¹⁹¹ Uo. 133.

¹⁹² SZTTI 539. Lásd: Mona Ilona: *I. m.* 134.

¹⁹³ Uo.

¹⁹⁴ A Lélek Szava, 1938. január 1.

¹⁹⁵ Nemzeti Ujság, 1938. június 24. 10.

A Nemzeti Ujság Kecskeméért

„A magyar nő meg fogja nyerni a gyümölcsadóját!”

Nemzeti Ujság, 1932. július 19. 4. old.

Az egész magyar női társadalom fősorakozik „Venni, enni eltenni!” jelszavunk mellett – Zichy Rafaelné¹⁹⁶, Slachta Margit, Odescalchiné Andrassy Klára¹⁹⁷, Tormay Cecile¹⁹⁸ hívják föl a magyar háziasszonyokat az alföldi termelők segítségére – A Baross Szövetség, a TESz és az ifjúság csatlakozása

Enni, venni, eltenni! Ezt a három kötelességet állította oda a Nemzeti Ujság vasárnapi vezércikke a magyar társadalom elé, amikor az a föladat járul mindnyájunkra, hogy megvédjük a magyar gyümölcsöt, magyar termelők és gazdák munkáját. Az a támadás, amely bennünket ért és amely azzal veszélyezteti Kecskemétet és az Alföld gyümölcstermő vidékeit, hogy becsületes munkájuk eredménytelen marad, hogy a gyümölcstermés egy része megsemmisül és elpusztul, csak úgy védhető ki, ha a magyar közönség felismeri kötelességét. Amikor ezt mondtunk, és amikor ennek érdekében közös és nagyarányú akcióra hívtuk fel az egész magyar társadalmat, akkor jól tudtuk azt is, hogy a magyar közönség teljes tudatában van annak, mit kell cselekednie, és így is fog tenni!

A Nemzeti Ujság felhívása örvendetes visszhangra talált. A magyar gyümölcsöt és zöldségféléket, amelynél jobb csakugyan nincs az egész világon, magunk fogjuk megvásárolni! A magyar asszonyok a maguk fillérjeivel, a vendéglősök és kávé-sok vásárlásaikkal, gyárak és konzervek feldolgozásaikkal, testületek, üzemek, városok, intézmények mind hozzá tudnak járulni ahhoz, hogy ez az akció mentül sikeresebb és eredményesebb legyen. Meg fogjuk menteni Kecskemétet! Meg fogjuk menteni a gyümölcstermő magyar Alföldet! Meg fogjuk menteni a magyar

¹⁹⁶ Gróf Zichy Rafaelné (1877–1964), Gróf Zichy Rafael felesége. A Katolikus Nővédő Egyesület elnöke, amelyet 1896-ban alapított. Lásd bővebben: Bárány-Szilfai Alida: Katolikus nőként a társadalom és a kultúra szolgálatában. Gróf Zichy Rafaelné (1877–1964) munkássága a két világháború között. *Egyháztörténeti szemle*, 18. évf. 2017.

¹⁹⁷ Csíkszentkirályi és krasznahorkai gróf Andrassy Klára grófnő, herceg Odescalchi Károlyné (1898–1941): Ifj. Andrassy Gyula nevelt lánya. 1931-ben Friedrich István által vezetett Keresztény Ellenzéki Párt jelöltjeként indult az országos választásokon. 1933-ban a Nemzeti Néppártban vezető pozícióba került.

¹⁹⁸ Tormay Cecile (1875–1937), írónő, 1920-ban alapította a *Napkelet* című jobboldali irodalmi folyóiratot.

gazdát és a termelőt! Csak akarat kell hozzá, csak szilárd és egységes elhatározás, és a nemzeti vagyonnak, a nemzeti munkának nagy eredményei nem pusztulhatnak el.

Hogy így gondolkodik a magyar közönség, bizonyítja az a számos levél, amelyet már ma kaptunk, és amely üdvözli az általunk felvetett gondolatot. Testvérlapunk, az Új Nemzedék is mai számában az akció mellett vetett fel néhány kitűnő gondolatot, és sürgeti a gyümölcsvásárlás helyes és gyors megszervezését.

Ennek a nagy gyümölcháborúnak, amelyet az osztrákok megindítottak, a névtelen katonái és győzelemre vívói csak a magyar háziasszonyok lehetnek, és ők is lesznek!

Ezt reméljük és bízva bízunk a sikerben. Hogy pedig mindaz, amit a Nemzeti Ujság akciója tervez, a gondolat, amelyet fölvetettünk, gyakorlatilag is megvalósítható és valóban a magyar közvélemény nézetét tolmácsolja, ezt igazolják azok a nyilatkozatok is, amelyeket a Nemzeti Ujság munkatársainak a magyar nemzeti társadalom vezetőegységiségi tettek. Így elsősorban a nőegyesületek vezetőihez fordultunk, akiktől a következő nyilatkozatokat kaptuk:

[...]

A SZOCIÁLIS TESTVÉREK TÁRSASÁGA

részeről az alapító, Slachta Margit így nyilatkozott:

– Önbizalmunkat kapnók vissza, ha sikerülne a Nemzeti Ujság akciója. Miért ne sikerülne, amikor ez a kérdés egyedül a magyar háziasszonyok kezébe van letéve. Mi máris átalakítottuk itthon a menüt. Nem lesz hús és nem lesz tészta, főzelék és gyümölcs kerül az asztalra e hetekben. Reméljük, sok magyar konyha tesz ugyanígy.

– Anglia egy évvel ezelőtt meg tudta menteni a fontot, mert a családok feláldozták az aranykészletüket – mi ne tudnók feláldozni a megszokott étlapot? A konzerválással kapcsolatban kérjük a Nemzeti Ujságot, hogy feltűnő rovatban hozzon e hetekben utasítást az idénygyümölcs cukortalan eltevési módjáról, s küzdjön amellest a háziasszonyokkal együtt a cukor drágasága ellen.

– Kérjük arra is, hasson oda, hogy a városok népkonyháik számára most szerezék be és tegyék el a főzelékféléket.

– A termelők adjanak hírt magukról, tegyék lehetővé a gyors, kényelmes vásárlást. Oh, ha ez egyszer összefogni tudnánk!

Katolikus politika

Írta: Slachta Margit

Korunk Szava, 1932. október 1. 7. old.

Mindennek megvan a maga ideje. Éppúgy a természetben, mint a kultúrvilágban és a közéletben is. Most ez utóbbira gondolok. Ezt tekintvén, most következik a párt-többszermelés, párt-szüret, párt-érés ideje.

Ez nem jóslat, világos következtetéssel megállapítható. A helyzet minden tekintetben nehéz. Az élet küzdelmes, a kormány megbukott, a pártok inognak, vagy morzsolódnak, tehát adott a helyzet: már maga az élet kínja is arra indít minden embert, kiben energiák szunnyadnak, hogy a mai lét – tömkeleg csapdáiból önmagát és másokat valahogy kiragadni igyekezzenek. – Tehát pártot, vagy legalább politikai klubokat, egyesületeket szerveznek.

A női világban ugyanez lesz a tünet. 1918-ban a Károlyi-éra alatt a Keresztény Női Tábor egy rész elhatározással megalakult, és beverte meggyőződésének buzogányával a bizánci ércaput, és utat nyitott Budapesten a keresztény politikának. Ezt a kezdeményezést akkor lehetetlennek mondták, de lehetségesnek bizonyult, nem csak: nagyon lehetségesnek, lendületesnek, eredményesnek.

Mindazonáltal keresztény női körökben a politikai aktivitás még nagyon távoli dolog volt, és 1920-ban az egyik választást előkészítő gyűlésen előadásom végmondataképpen a hallgatóságból két hallgatóm szemem láttára összeverekedett. Bajvívásuk tárgya pedig az volt, hogy az egyik szükségesnek találta a nőképviselet, a másik pedig ennek a gondolatnak ádáz ellensége volt.

1922-ben, mikor mandátummegtartás és elvek közt kellett választanom, utódot kerestem a magam számára, és bármily nagy igyekezettel, sőt aggodalommal jártam körül, nem akadt vállalkozó, aki késznek nyilatkozott volna, hogy az akkor Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártjának nevezett párt listáján magát jelöltesse.

Azóta elmúlt 14 esztendő. Ezek a gondolatok megértek, polgárjogot nyertek. Ma már nem egy nővel találkozunk, aki nem hiszi, hogy szégyellnie kellene azt, hogy aspirál mandátumra. – Ma már mindenki tudja, hogy ez nem dehonesztáló, sőt mi több, ma már nem egy akad, aki arra vállalkozik, hogy miután neki nem ajánlják fel, maga szerezzen magának bármily néven nevezett pártot.

Ezért következtetem tehát, hogy nem csak férfi, hanem női berkekben is itt van a párttermelés évadja.

Evvel egyidejűleg természetesen megindul a toborzás. Mindenfelé felhangzik – és még inkább fel fog hangzani – a hívó szó a csatlakozásra. S ebből az alkalomból üzen a Keresztény Női Tábor, a Katolikus Női Párt vezetősége.

Mi, tudatos katolikusok, akik átéljük a hitnek, kegyelmi életnek és Istenhez kapcsoltságnak az egész életre kiható nagy jelentőségét, boldogító és erőt adó voltát, mi nem képzeljük azt, hogy a hit a létnek olyan magában álló adaléka, mely behelyezhető annak egy rekeszébe – vagyis vásár- és ünnepnap egy félórára a templomba. Mi tudjuk, hogy a hit az egész életet átöleli, átfogja, hogy annak az egész élet minden vonatkozását át kell hatnia, különben kárt szenved a földnek egyetlen abszolút értéke, az örök hivatású lélek.

Az újonnan alakuló politikai szervezetek szónokai különösen számítanak arra, hogy női hallgatóságuk kevésbé mérlegel, kritizál, és a hallottakat nem önti le elvi következtetések választóvizével. A legtöbb nő impresszionista. Ha szép szónoklatot, szavalatot hallott, amelyben általános összefogás, béke, emberszeretet, közjólet stb. szavak szerepeltek, főleg, hogyha ezen előadásokat megnyerő szónok ajkáról hallotta, nagyon hajlandó lendülettel és kritika nélkül az újonnan kibontott zászló alá állni, hiszen amit avval kapcsolatban hallott, „az mind olyan szép”.

Sűrgetőleg kérem azokat a nőket, akik az öntudatos katolikusok táborába akarnak tartozni, hogy pártcsatlakozásuk előtt gondoljanak a hatalmas eszű Szent Pál szavaira: Vizsgáljátok meg jól a szellemeket, vajon Istentől vannak-e? Más szóval a most tárgyalt esetre alkalmazva: mielőtt valaki elhatározza, hogy egy politikai zászló alá csatlakozik, vizsgálja meg, hogy mit tartalmaznak a hallott szavak. Ami nagyon sallangos, az máris gyanús. A katolikus anyanyelv rendkívül egyszerű, rendkívül nyílt és világos, akkor is, ha gazdag mezben jelenik meg.

De ha gondolatgazdagságot vélnek látni, vonják félre a díszet, az éket, a sallangot és nézzék meg, hogy mit takarnak azok.

P. György, Anna főhercegnő bátyja, a hercegi jezsuita atya mondotta a Katolikus Körben tartott konferenciái folyamán, hogy minden politika, melynek nincsenek örök eligazító szempontjai, zátonyra jut. Ezért jutott zátonyra ma az egész világ politikája, nemzeti és internacionális. De nemcsak zátonyra jut, hanem zátonyra visz, és mi ettől akarunk őrizkedni. Mikor tehát Szent Pál tanácsa szerint vizsgáljuk a szellemeket, kérdezzük meg az újonnan zászlót bontó pártoktól, hogy a természetesen földi célokat szolgáló programjuk mögött ott vannak-e ezen örök szempontok? Kérdezzük meg, hogy reprezentánsaiknak vallják-e, hogy drágán fizetett földi boldogság az, mely örök értékek feláldozásával vagy háttérbe szorításával, nem létezőnek tartásával, tehát elsorvasztásával érhető el!

Kérdezzük meg: vajon nem jönnek-e mindent egyesítő álmokkal és hitegetéssel? Ez már magában véve rájuk süti a tévedésnek a bélyegét. Minden tudatos katolikus tudja, hogy mindenki és minden nem egyesíthető. Az egyik irányzat forró, a másik hideg, és aki azért, hogy mind a kettőt megnyerje, langyossá lesz, mind a

kettőt elveszíti. Aki tehát még ott tart, hogy mindent és mindenkit akar egyesíteni, az a politikai liberalizmusnak még elemi iskoláját sem járta ki.

A katolikus mentalitás pláne nem ismer ilyen mindent egyesítő törekvéseket. Nagyon érzékenyen tudja, hogy már az is szór, aki nem gyűjt. Nagyon jól megtanulták az evangéliumból, Krisztus ajkáról, hogy két úrnak nem lehet szolgálni. Ellentétes elvek nem gyúrhatók be egy politikai zsákba, és ha ily törekvések eredménye egy időre látszólagos elnyugvás és béke, az a gyávaság, tehetetlenség és gerinctelenség békéje, mely fölött az ördög virraszt, és mely békében mindenki nyer, csak a katolikus szellem, jellem és ügy veszít.

Ne dőljünk be tehát a minden sarokból felénk áramló politikai szellemeknek, tartsuk magunkat távol tőlük, és ne imponáljon nekünk, ha sokan felzúdulnak ezen tartózkodásunkra. A belga kommunisták tagjaikkal becsületszóra megfogadtatják, hogy másirányú lapot, mint kommunisztát, nem olvasnak, nehogy a marxista, leninista elvekben megingogjanak. – Féltjük mi is, legalább ennyire, a krisztusi elveket, és tartsuk fenn időnket és erőnket azon szervezetek számára, melyek alkuatlanul, erőről tanúskodva és áldozatoktól nem félve hozzák Krisztus igazságait, az egyetlen tényezőt, mely képes újra felépíteni a romokban heverő világot.

Katolikus nők! Vizsgáljátok meg politikai terepeken is a szellemeket, hogy milyen világból jöttek hozzátok és milyen világ felé hívogatnak!

1933. május 12.

A Testvér, IV. évfolyam 8. szám, 1933. április

Tizedszer ünnepeljük meg lélekben és a jó Isten előtt mély hálával s gyarlóságaink és hűtlenségeink miatt megszegyenült öntudattal Társaságunk alakulásának évfordulóját.

A mai lecke azzal biztatja a jó Istenhez ragaszkodókat, hogy nagy erőt fognak kapni, és képesek lesznek ellenállni minden nehézségnek, kísértésnek és nyomorogatásnak, tehát győzni fognak, és a szentek között lesz az osztályrészük.

Nekünk nemcsak a magunk személyében kell gondolkoznunk, hanem különösen ezen az évfordulón a Társaság személyében is. Kérdezzük tehát azt, hogy mennyiben áll és jár Társaságunk az életnek azon az útján, melyen nagy állhatatossággal, nagy biztonsággal áll ellent minden kísértésnek és leginkább az élet kísértésének, az elmúlás gondolatának.

Sokszor beszéltünk arról, mi minden tartozik ahhoz, hogy egy Társaság megalkuljon. S elmondtuk, hogy ehhez kell program, cél, kellenek hivatásos emberek, anyagiak, kell szabályzat és kell szeretet, erényesség. Ahhoz, hogy egy Társaság fennmaradjon, ugyanezek kellenek, s ezeket mind egymás mellett kell elgondolnunk, tehát egy sorban és nem egymás után. Egymás után könnyebb a dolgokat létrehozni, mert csak egynek a feladata van az ember vállán, de a fennmaradásban mindennek egymás mellett, ugyanabban az időben kell meglennie.

Első kérdésem tehát: Mi van az én hivatásommal? Vajon él-e az a folytatásban, tehát létrejön-e bennem állandóan a Társulat?

Az anyagiakhoz számítottuk, hogy legyen anyagház, noviciátus, jövedelem az élet, a munka folytatására. Odaadással végzem-e az anyagiakra irányuló munkát? Létrejön-e tehát a Társaság anyagi alapja folytatólagosan az én munkám által? Nem fogynak-e általam a Társaság anyagi feltételei?

Következik a szabályzat. Élem-e, vagy akarom-e élni? Foglalkozom-e vele, ragaszkodom-e hozzá? Átgondolom-e, mit akar, s valósítom-e? Drága-e nekem, érték-e nekem, alapkő-e nekem, vagy talán soha eszembe sem jut? Létrejön-e tehát bennem folytatólagosan a Társulat szabályzatilag? Vagyok-e élő szabályzat, akiről azt le lehet olvasni?

A munkaprogram, a munka szeretete, valósítása. A munkakörnek az a darabja, mely reám van bízva, mennyire él általam és bennem? Hozzá vagyok-e forrva, ha lélekben szabad vagyok is tőle? Gondoskodom-e róla, átadom-e? Gondomat

képezi-e akkor is, ha át kell adnom másnak? Megbízható vagyok-e, lehet-e reám bízni ügyeket? Él-e tehát bennem a Társaság célja és munkaprogramja?

Fontosak az erények, főként az egymás iránti szeretet. Töröm-e, zúgom-e magam ezért? Gondolok-e rá? A hűség, a szeretet fokozódik-e bennem? Lelkesedem-e érte? Látom-e, hogy ez a döntő, ez a legfontosabb? Ez a tűzhely parazsa, melege a háznak, az otthonnak. Ápolom-e, őrizem-e, táplálom-e, gazdagítom-e? Nem sajnálom-e érte áldozatokat hozni? Nem sajnálom-e érte magamra sarkantyúkat tenni, ha kell?

Mindezeket gondoljam el, mint egymás mellett futó öt sínpárt! Bármelyik hiányoznék, megvolna a veszély, hogy nem jön létre folytatólagosan a Társulat, mert az csak emberi látszat, hogy ami egyszer létrejött, az van. Ha létrejött is valami, annak újra és újra, minden pillanatban létre kell jönnie. Az én testem sem ugyanaz, mint ami az elmúlt órában volt. Folytatásban csak az tud élni, ami minden pillanatban újra létrejön. Az a jó Isten gondolata, hogy ne legyen elpihenés, ellaposodás, elposványosodás. Az erényeket illetően ezt úgy mondjuk, hogy megállni nem, csak haladni lehet. A Társaság életében ez fejlődést, bontakozást, erősödést [jelent]. Ez csak úgy lehetséges, ha benne van az összes tagok erőfeszítése. S mivel ez olyan nagyon nehéz az emberi természetnek, azért minősíti az Anyaszentegyház egy társaságnak, egy szerzetnek fennmaradását csodának. Olyan nagyon nehéz ez, hogyha a jó Isten nem adja különös segítségét, a közösségek nem tudnak fennmaradni.

Tehát az évforduló napján a Társaság szempontjából elmélkedjem át, amit a szentlecke mond! Azt nézzem, hogy milyen állhatatosan áll a Társaság az öt nyomorogatókkal szemben, akik munkáját el akarják temetni, takarni, elvenni. Ez az ellenség az idő, ez a legnagyobb ellenség.

Az emberek nemcsak ellenségek, de barátok is. Az idő azonban halkan, csendesen, láthatatlanul, hangtalanul, álomba ringatón, észrevétlenül és ravaszul elveszi az ellenálló erőket, a kitartást, a munkát, a munka gyümölcseit. Elveszi a kegyelmet, a hűséget, elvesz mindent, ha nem kapcsolódunk bele nagyon erősen az Úristenbe, és nem állunk ezzel a legnagyobb ellenséggel, az idővel szemben a legnagyobb állhatatossággal azért, hogy egyszer célba fusson a Társaság, amelyet a jó Isten – lehet mondani – kézzelfogható csodákkal hozott létre, és tartott fenn a kezdet nehézségeiben.

Egy alkalommal azt mondta az Úr Jézus: „Ha csak jeleket és csodákat nem látnak, nem hisznek.”¹⁹⁹ Mi elmondhatjuk, hogy a jó Isten nekünk sok-sok jelet adott, hogy higgyünk.

Kedves Testvérek, a tizedik évfordulón a távolból átöllelek mindegyikötöket. Köszönöm Nektek a közös célokért hozott áldozatokat, odaadást, munkát,

¹⁹⁹ Jn 4:48.

önlegyzést, kitartást, azt, hogy ellenállatok a lecke szavai szerint annyi nehézségnek. Kívánok Nektek az évfordulón sok kegyelmet!

Nem tudjuk, hányan fogunk találkozni a második évtized ünnepén, de tartson meg mindnyájatokat állhatatosságban az örök találkozóra az irgalmas Úristen, aki nek a világ négy tájára szétszóródva, egy szívvel-lélekkel adjunk ma hálát! Amen.

Margit testvér

Hajnali Misék

Korunk Szava, 1933. április 1. 111. old.

A jelennek szédületes fordulatai és fejlődési menete között egyike a legfontosabb dolgoknak annak megoldása, hogy hogyan haladjunk az Egyházhozordozta szentségekkel és kegyelmekkel a fejlődés nyomában, hogyan kövessük a mai nyugtalan és kereső embert nyomaiban, nehogy formákban és lehetőségben elmaradván a kortól, elszakadni hagyjuk a mának gyermekét az örökélet forrásától és éltető erejétől.

Ez irányban az Egyház részéről sok történik. Gondolok például a newmexikói bérmlásokra, ahol a sivatagszerű pusztaságban szétszórtnak lakók talán egy-egy évi időközben látnak egy püspököt, és azért ott az Egyház a keresztséggel együtt kiszolgáltatja a bérmlás szentségét is.

Gondolok a newyorki hajnali 2-3 órai szentmisékre, amelyeket gyárak közelében az éjjeli munkából hazatérő munkások miatt mutat be az Egyház, hogy az az ember, aki kenyerét keresve kénytelen éjszakai nyugalmát feláldozni, ne álljon az előtt a választás előtt, hogy nappal pihenjen-e, vagy szentmisét mulasszon.

Népegészségügyi szempontból fontos a kevésbé kényszerítőnek látszó vasár- és ünnepnapra turistáskodási lehetőséget megkönnyíteni az egész héten zárt szobában dolgozók számára. Ezért a külföldön, hegyvidékeken, egészen szokásosak már a pályaudvari korai szentmisék.

Nálunk pár éve vezették be ezt buzgó lelkek, és mindent elkövetnek, hogy áldozatok árán is, de ez a jövőben is lehető legyen, hogy ez irányban is biztosítsuk a fejlődést. Fővárosunkban már pünkösdkor megkezdődnek a pályaudvari szentmisék.

Egy ilyen kikezdés a remetekertvárosi Béla kir. út 7. sz. a. levő kis kápolna, amelyben reggel 8 órakor és de. fél 11 órakor van szentmise.

De milyen összefogó terv volna még szükséges, ha a Budapestet körülvevő kirándulási helyek összes vonalait tekintetbe vennők, és összefogó tervet készítenénk arra nézve, hogy a turistajárta vonalak mindegyikén bemutatható legyen a legszentebb áldozat, és nem szabadna megmaradnunk csak a főváros környékén, ahol ez a probléma nem is a legnagyobb.

Az életfejlődést nyomon kell követnünk Csonkamagyarország kevés hegyvidékein, így a most felkapott Mátrában is. Milyen gyönyörű hivatás nem visszatartani

a hegyjárókat az életadó természettől, de kivinni oda az életadó természet urát, hogy ne csak testileg, de lelkileg is megerősítést nyerjenek.

A Mátrában 700 m magasságban készül jelenleg egy terv kápolnamisszióra, és ha ez a pár rövid sor meleg lelkekre talál, valósággá is fog lenni.

A Szociális Testvérek Társasága április 6.-án du. 5 órakor (VII., Thököly út 69. I. em.) örömmel lát mindenkit, aki akár a pályaudvari, akár a pestkörnyéki, akár a hegyvidéki kápolnamissziók ügye iránt érdeklődik, és azt életével (hivatásszerűen) vagy időszakai munkával (önkéntesen) anyagi támogatással vagy fillérekkel akarja elősegíteni.

Életet, életet, invenciót, áldozatot, szeretetet kér a jelenkor a Krisztushordozóktól, hogy testvéreink a változások e korában el ne veszítsék azt, ami örök!

Slachta Margit

Az anyakerület 1932–33. évi vázlatos munkaeredményei

A Testvér, IV. évfolyam, 10. szám, 1933. június

Amint tudjuk, a fának törzséből megállapítható életkoruk, mert minden év új gyűrűvel erősíti a fának a törzsét, amelynek vonala nem vész bele az előzőnek anyagába, hanem külön vonallal jelzi az újabb évszámot. Ezek a gyűrűk a fának törzsébe írt történelme.

Társaságunk fájának idei évgyűrűjét is lezárta már a közgyűlés. Rovátkáiba a következő adatokat rögzítette bele az idő krónikás vésőszerszáma:

a körzetek és házak szervezett beállítása (körzeti élet, házi tanács);

a válságos anyagi körülmények ellenére az anyaházban a napi szentmise a Társaság szándékára, és az állandó szentségimádásra külső munkatársak beszerzése folyamatban;

a külső testvéri és késői hivatásúak szervezésének programszerű és intenzívebb megindítása (kézikönyvük munkában);

a tízéves forduló alkalmából a gyönyörű szentlelkes lobogó kibontása az anyaház és a négy kerület számára;

a novemberi gyűjtés már kizárólag a Szentlélek-templom javára;

a Szentlélek-szövetség alapszabályának jóváhagyása, és a szövetség megalakulása Anna főhercegnő védnöksége alatt;

Bozsik Pál gyöngyösi prépost úrnak munkánkba és szervezetünkbe való bekapcsolódása, aki a remetekertvárosi végleges kápolna előkészítését és a jelenlegi kápolna önfenntartóvá tételét intenzíven kézbe vette;

a fülei Szentlélek Otthon Székesfehérvár és Veszprém mellett; üdülőotthon és lelkigyakorlatos ház;

a Testvérszövetség, melynek társulati jelentősége a megnevezett célokon kívül az, hogy tiszta jövedelme a Szentlélek-templomot szolgálja;

a Rottenbiller utcai legényegylet nagy háza (150-es létszám) vezetésének átvétele (Róza Katalin testvér),

az anyagi egyensúly helyreállítása, mely az anyaházi építkezés folytán átmenetileg a világkrízisből kifolyólag tartósan megbillent. A világkrízis folytán a Testvérszövetségnek eddigi jövedelmező üzemei stagnálnak, és az amerikai kollekta elmaradt. Ezek helyett átmenetileg, míg a világhelyzet a gazdasági mélypontról ki nem emelkedik, más gazdasági hordozó erőket kell szociális munkánk számára keresni. Ezt jelenleg olyan állásokban találjuk, melyekkel járó fizetések nagyobb

összeget jelentenek, mint amennyi az illető testvér eltartására szükséges, és melyek az illetőnek egyúttal lehetőséget adnak, hogy részben a fizetett munkakör által, részben amellet embertársaink lelki érdekében is szociális téren dolgozhassék.

Ez az áthidaló anyagi pótalapozás indult meg ez évben, és eredményezett részben már befejezetten, részben folyamatban lévő két óvónői, négy tanítónői, két egészségügyi és egy postai állást.

Tizenhárom új fogadalmas testvérnek a nevét is olvassuk az idei évgűrűben, akik közül hat az anyakerületben, négy Hollandiában, kettő Kaliforniában, egy Kanadában lett a Társaságnak tagja.

Szomorú tényeket is olvasunk abban a haladás és bontakozás mellett.

Gyász is van a sok haladást és bontakozást jelző, és így örömet magába záró rovátka mellett: drága lelkiatyánk eltávozása, akinek jóságos lelke 24 évi áldozatos munkája után itt van közöttünk, de földi értelemben visszahozhatatlanul elvesztettük.

Társaságunk anyatörzse a hat új hajtással szemben kettőt elvesztett: Éva testvér kilépett, Mercédes testvérré vonatkozóan pedig a tanács mondta ki, hogy csak abban az esetben maradhat meg a testvéri kötelékben, ha évek óta láncolatos hibáit beismeri, értük bocsánatot kér, és jóváteszi azokat. Ő inkább a kilépést választotta, és így a tagok sorából töröltetett. Imádkozzunk érte! Évának, emberileg szólva, nem volt hivatása, Mercédes testvérnek azonban igen, és így fájó és aggódó szívvel követjük hivatásvesztésének útján. Döbbenettel vonjuk le magunkra nézve az intő tanulságot, hogy alázatosság, engedelmesség és szeretet nélkül nincs hűség a hivatásban. Imádkozzunk érte, és munkáljuk félelemmel a magunk üdvösségét!

Margit testvér

A Rossz szervezett harca

Isten Szentlelke ellen

A Lélek Szava 1934, 1. szám

A földön a jó és a rossz szakadatlanul küzdenek egymás ellen. Ez már a földi élet sora.

De ma nemcsak ezt látjuk már, hanem szinte azt kell mondanunk, hogy ma a rossznak kútfeje: a sötétség szelleme küzd magának a jónak kútfeje: Isten Szentlelke ellen.

És milyen méretű küzdelem, milyen irtózatos világháború ez! Milyen tudás, milyen organizáló erő, milyen infernalis intellektus ennek a háborúnak mozgóató eleme! Oroszországtól Mexikóig egy szellemi tűzvonal a földgolyó.

És miután az ostrom bedöntötte az erkölcsi védőbástyákat, a világrend belső tartó pillérei ellen irányul, amikor a vezénylő sötét génusz azzal perzseli végig a lelkiismerettől szabadulni akaró világot, hogy nemcsak Isten nincs, hanem a jó és a rossz is csak képzelet alkotta fantazmagóriák.

Milyen módon felel az Úr erre a kihívásra, erre a rombolásra?

Kétféleképpen. Egyik a negatív mód. A fölséges Isten nem viszonozza a tüzelet, a rohamot, nem sújt le – néma és mozdulatlan. Hagyja a sötétség szellemét és haderejét tombolni. Miért is sújtana, hiszen befektette a bűnbe és következményeibe azt a rettenetes törvényt, hogy a bűn önmagában hordja büntetését és önmomboló erejét.

Oroszország rettenetes erőfeszítéssel le akarja igázni Európát. Vértagyasztó kegyetlenséggel rabszírja fűzött emberi erőkből kisajtolta a dömpingkampányokat; elkészítette a büszke öt éves tervet – és ma elnémult az öt éves terv hangossága, eltűnt a piacról a dömpingáru, s a csendes éhhalál vonul végig saját határain belül, és sodorja sírjukba a demoralizált milliókat.

Külső erő nem merte megtámadni az orosz kolosszust, nem is szükséges, mert a leveretést elvégzik a szovjethatalom immorális alapelveinek romboló erői, az isteni törvények néma végrehajtói: a saját tévedések mindent megőrlő lassú malmait.

Csak az Úristen tud így harcolni, hogy a sátán haderejét vezérének saját fegyverével pusztítja ki! És nemcsak bolsevizmussal, a nemzeti öröletek minden fajtájával is jön ez a belső leszámolás, ez a láthatatlan waterlooi ütközet, ez az önmagában való megsemmisülés.

De dolgozik az Úristen pozitív módon is – sőt elsősorban így. Vonz, indít, hív, megérezeti a lelkiség boldogságát, vágyat ébreszt az emberben az el nem

múló szép és jó iránt, meg akarja hódítani, meg akarja magának nyerni és így boldogítani.

Ó, mit nem tett és tesz meg ezért az Úristen! Mily fölséges – még gondolatnak is -, hogy a bűnbe, nyomorba süllyedt embert megmentette, megváltotta az isteni irgalom megtestesülése, az Isten Fia, és most, amikor már nem emberi nyomorúsággal, nem emberi bűnösséggel kell szembeszállnia, hanem szinte magával a sáttánnal, most Szentlelke árad szét a világra: a bölcsesség, értelem, tanács, erősség, tudomány, istenesség, istenfélelem Lelke.

Sokan mondják, hogy a világháború megoldhatatlan, hogy a mostani feszülés egy nagy kiéleződésben fog megszakadni, hogy nemzet nemzet ellen rohan, vagy általános egymásba kaszabolásban fog kitörni a reménytelenség kétségbeesése. Vagyis, hogy a krízist előidéző gonosztságot az Úristen negatív módon fogja eltiporni.

Mi pedig hiszünk abban, hogy tűzben, a Szentlélek tüzeiben újra keresztelkedhet a föld, és akkor a boldog emberben fog diadalmaskodni Isten Szentlelke.

De ezt a szent ügyet nekünk is szolgálnunk kell! Ezt a diadalt nekünk is szerezni kell!

Vajon kiben nem lobog föl a vágy a lélektelenség e szörnyű világában – hiszen a világörületek bármely formája a lélek nélkülség herézésének különböző kifejezése – a mély lelkiség iránt, a Szentlélek iránt, aki cselekvésre, aktivitásra, szent küzdelemre hív fel minket!

Igen, mi fel akarunk erre a hadviselésre készülni: Puskapor és ágyúk helyett a szeretet fegyvereivel dolgozni; páncél, sisak helyett lelkiségbe öltözni, és ebben a világháborúban – mely Isten Szentlelke ellen folyik – Isten Szentlelkéhez csatlakozni. A hadvezetőség az Egyház, mely utat nyitott az egész földet egykor átfogó Szentlélek-kultusznak.

Ennek a hadba vonulásnak stratégiai központot, fellegvárat, citadellát is akarunk építeni: a Szentlélek Úristen fölséges templomát, a Szentlélek-tisztelet szellemi centrumát.

A Szellemisségnek és Lélektelenségnek harci vonala már egészen kibontakozik – és a Szentlélek-tisztelet a jelen századnak leghatalmasabb mozgalma, a világot elöntő rosszra a legerőteljesebb reakció lesz.

Ma még csak kicsinyke megmozdulás, olyanképpen, mint ahogy az eredetnél a folyók anyja, a Mississippi is csak csörgedező vízer, de torkolatánál hajóvilágokat ringat a végtelen tenger felé.

Nézzünk így mi is a jövőbe, gyúljon lángra bennünk a lelkesedés, és esküdjünk fel győzhetetlen Hadvezérünknek zászlajára! Lehet, hogy tíz évig, lehet, hogy húsz évig nem dől el a harc, de végződni

a Szellemisségnek, az Életnek, a Boldogságnak,
a győzhetetlen Hadvezérnek,
Isten Szentlelkének diadalával fog!

Veszélyben a nők választójoga?

Magyarország, 1934. február 11. 11. old.

A belügyminisztériumban új választójogi törvényjavaslatot készítenek, amely iránt politikai körökben és a választók körében máris nagy az érdeklődés. Az ilyenféle javaslatok mindig nagy titokban készülnek, de ez az elv természetesen nem akadályozza meg, hogy még a legtitkosabb, hét lakat alatt őrzött munkákról is ne szivárogijanak ki hírek. Nem csoda hát, ha az új választójogi törvényjavaslatról is már megtudtunk egyet-mást, így például azt is, hogy erősen csökkenteni akarják a nők szavazati jogát, melyet a vidéki kerületekben úgyszólván teljesen megszüntetnek. Ez a hír érthető feltűnést keltett a politikusok körében, az érdekelteket női táborban meg éppen nagy megdöbbenést és nyugtalanságot idézett elő. Megszólaltattuk tehát a női társadalom különböző jogcímű választópolgárait, mondják el: mi a véleményük a készülő javaslatról, amely nők nagy részétől ismét megtagadja a szavazati jogot.²⁰⁰

MIT MOND AZ ELSŐ MAGYAR KÉPVISELŐNŐ?

Elsősorban Slachta Margit nővért kerestük fel, a nemzetgyűlés kiváló tagját, Magyarország első női képviselőjét, aki erről az új választójogi hírről a következőket mondta:

– Rendkívül meglep ez a hír! Csodálom, hogy amikor olyan súlyos problémák vannak, erre a kérdésre negatív értelemben folyton visszatérnek. Ez majdnem azt az impressziót kelti, mintha a helyzetre, a körülményekre a nők választójoga hátrányosnak mutatkozott volna. Akiknek fontos, hogy a nők választójoga megszűnjék, azoknak, úgy látszik, elkerülte figyelmét, hogy például Belgiumban és Spanyolországban éppen ez mily döntő eredményeket hozott. Belgiumban a szocialisták, Spanyolországban a forradalmi kormány adták meg a nőknek a választójogot, ennek az eredménye pedig az lett, hogy rögtön az első választásnál a női szavazatok konzervatív irányba vitték a politikát. Ezért Belgiumban annak idején maguk a szocialisták akarták visszavenni ezt a jogot, látván, hogy rosszul

²⁰⁰ Jelen kötetben, csupán Slachta Margit nyilatkozatát közöljük.

számítottak, Spanyolországban pedig az volt rá a vélemény, hogy túl gyorsanadták meg a nőknek, de már késő volt, mert az ő szavazatukkal a konzervatív irány felülkerekedett.

– Habár Magyarországon a legtöbb európai állammal szemben örvendetes nyugalom van, azonban remélhetőleg a kormányférfiak között nem akad egy sem, aki magát abban a hibában ringatná, hogy nincs szüksége mérsékelt, erkölcsi alapokon álló, vallásos meggyőződésű rétegek támogatására. Nem hiszem, hogy van egy is, akinek ne lebegne a szeme előtt az az állandó kísérlet, amely kommunista oldalról alá akarja aknázni a jelen rendet.

– Ha a nőktől elveszik a választójogot, óriási előnyt adnak a baloldali erők érvényesülésének, és kiszámíthatatlanul gyöngítik nemcsak a keresztény erőket, hanem a polgárt irányzatokat is.

– Ezt pedig nemcsak a jelen helyzet miatt kell rendkívül megfontoltan mérlegelni, hanem a jövőnek a bizonytalansága miatt is, amely kétszeresen értékessé tesz minden konzervatív állam, család- és társadalomfenntartó tényezőt.

Hiszek a Szentlélekben, az Úrban és Életadóban, aki megújítja a föld színét

A Lélek Szava, 1935. 4. szám

Hiszem, hogy ő a boldogság Lelke, aki minden ember lelkében s testében akarja építeni az ő szent és tiszta templomát.

Hiszem a Szentlélek valóságos jelenlétét a megkeresztelt csecsemőben, a még nem vétező gyermekben és a megszentelő malaszt állapotában lévő hívőben.

Hiszem a Szentléleknek e földön legnagyobb örömét a szentmisében, amely Jézus Krisztus testével, vérével, Lelkével, emberségével és istenségével valóságos áldozat a mi megváltásunkra.

Hiszem a Szentlélek jelenlétét, erejét, működését a hét szentségben, amelyek az emberi élet boldogságának hordozói.

Hiszem a Szentléleknek mint a szeretet Lelkének valóságos jelenlétét a szeretet szentségében: az imáandó Oltáriszentségben.

Hiszem, hogy a Boldogságos Szűz Mária a Szentlélek jegyese, Jézus Krisztus anyja, és az összes emberi lelkek anyja.

Hiszek a Szentlélek által vezetett egy, szent, apostoli és egyetemes Anyaszent-egyházban, föltétlen engedelmességgel az egyházi előjárók iránt.

ezért a Szentlélek Úristen szeretetétől indítatva *felajánlom* magamat az ő imádó tiszteletére s ennek terjesztésére. Ámen.

Jöjj el, Szentlélek Úristen, nálad nélkül semmi az ember.

A Szentlélek Szövetség tagjai e följánlást pünkösöd ünnepén együttesen vagy egyedül teszik.

Ha együttesen, akkor lehetőleg szentmise közben. Ha egyedül, akkor mindenképpen a szentmisében.

E följánlási szöveget a május 1-jei szövetségi napunkon hallottuk először, amidőn Mihailovics Zsigmond tb. kanonok, a Szentlélek Szövetség igazgatója ezt fölolvasta.

Bizonyára a Szentlélek Úristen előtt kedves lenne, lelkünkre pedig kimondhatatlanul áldásosan hatna, ha e följánlást naponként elimádkoznánk.

Slachta Margit
elnök

Életadó Lélek

A Lélek Szava, 1936. 1. szám

Az új egyházi évben beköszöntönk alig lehet más,
mint az élni akarás az életadó Lélekből

Ahhoz, hogy életet kapjunk, ismernünk kell magát az életet. Mert kaphatjuk úgy, mint reális valóságot, amellyel dolgozhatunk; vagy úgy is lehet, hogy nem ismerem az értékét, s nem tudok vele mit kezdeni. Kijárok például a tenger- vagy folyópartra, melyben lehet aranyfövény. De ha én nem tudom, hogy arany, nekem az épp olyan keveset jelent, mint a homok. Tehát ha mi életet várunk a Szentlélektől, nekünk meg kell különböztetnünk azt, hogy mi az az élet, amit mi tőle várunk.

Az élet egy olyan nagy jó az Úristentől, amelyre mi annyira rá vagyunk teremtve, hogy lelkünknek legnagyobb vágya, tárgya az élet. Mi mindnyájan élni akarunk, mi mindnyájan áramlunk az élet felé. Olyan szenvedélyesen rohanunk az élet után, hogy sokszor abban a hiszemben, hogy az életet akarjuk, megöljük magunkban magát az életet. Milyen sok példa van erre!

Kimondhatatlanul kevés a kegyelemből élő ember, akinek vágyai a végtelenbe kapcsolódnak. Nekünk világosan kell azt látnunk, hogy különböző fázisú életek hordozói vagyunk. Hordozzuk a fizikai életet, a teremtés lelki életét és a kegyelmi lelki életet. Háromféle élet, s vágyunk mindegyik felé irányul.

Hogyha a fizikai életben bízunk, a haláltól félünk, mert olyan szenvedélyesen szeretjük az életet. Ki ne szeretné azt? És amikor a háromféle életet tekintjük, akkor azt látjuk, hogy mennyire probléma a természetfölötti élet felé való áramlás.

A kegyelmi és a természetes élet között a különbség az, hogy az egyik rendkívül magasrendű, a másik alacsonyrendű. A természetes élet kevésbé elegáns, kevésbé előkelő mivoltánál fogva hangos, követelő, kiabáló mindabban, amit természetem az ő életvágyában akar. Míg amit az én lelkem természetfölötti életvágyában akar, az nagyon finom, az nagyon halk, nagyon szerény és könnyen visszahúzódó az én természetes életvágyammal szemben. A mi természetfölötti életvágyunk nagyon sokszor elvonul, mert olyan az egész természete, hogy nem fonódik, nem köti rá magát senkire, nekünk kell keresnünk, nekünk kell utánamennünk. Akit valami szenvedély ostromol, annak nem azon kell dolgoznia, hogyan menjen a szenvedély nyomában, mert a szenvedély húzza az embert. De ha lelkünk az Úristenben akar élni, ez az akarat nem húz minket úgy, amint a szenvedély húz, hanem nekünk

kell sok önmegtagadással, sok figyelemmel, esetleg sok bukdácsolás közt utánamenni, hogy a lelkünk vágya valóban valósuljon.

Nekünk tehát rendkívül fontos, hogy meglássuk, megértsük, hogy mi itt állunk a földi életben, és a természetfölötti vágyunk olyan halk, olyan csendes és olyan szerény, hogy alig tudjuk megfogni. A földi vágyunk pedig olyan hangos, olyan erős.

Minden a világon, ami akaratunknak irányában jön, amihez tehát kedvünk van, az a természetesség. Az a természetes vonzás, amelynek minden nagyon könnyű, beleértve a hajlamait, vagy bármilyen szenvedélyt. Mindazt, ami az akaratunkkal szembejön, miért nem akarjuk? Miért nem akarja az ember magát megtagadni? Mert minden önmegtagadás az életből kíván valami áldozatot. Vagy a kegyelmi életből, vagy a fizikai életből, vagy pedig a természetes lelki életből kíván. Egyvalaki mondotta: „én nem akarok uralkodni, mindig csak uralkodni” (magamon.) Vagyis: nem akarok önmegtagadást gyakorolni...

Mi, akik a Szentlélek nyomában akarunk járni, akik szerinte akarunk élni, tőle várjuk az életet, mert a Szentlélek az életadó.

Mert amikor mi ezt valljuk:

Hiszek a Szentlélekben, az Urban és Életadóban, akkor mi azt várjuk, azt kérjük tőle, hogy ő lesz az, aki minket fölvilágosít, hogy az életnek e háromféle kategóriáját meg tudjuk különböztetni. Hogy lelki szemünkkel meglássuk: itt van a testi élet, itt van a természetfölötti élet, az az élet, amelyet mi kegyelemnek hívunk. Ezt akarjuk mi önmagában értékelni s érvényre juttatni. Ez átélhető valóság, amelyet nem az értelemmel, hanem ismét csak a kegyelemmel tudunk felfogni.

Világos, kézzelfogható életkategóriák vannak, különböztessük meg azokat. Akkor fölfogjuk, hogy

A kegyelmi élet a legboldogabb, hogy az a legnagyobb érték, amelyért érdemes könnyek árán, vércseppek árán emberi szívet adni. Erre tanít meg minket a mi Tanítónk, a Szentlélek Úristen.

Margit testvér

Az „elfelejtett Isten” legnagyobb tisztelője²⁰¹

Korunk Szava, 1937. május 15. 300. old.

Bauardy Mirjám²⁰² a csodálatos lelkek közül való. Csodálatosak életének külső eseményei, csodálatosak karizmái, csodálatos kontemplatív lelki világa és főleg csodálatos hivatása.

Csodálatos hivatásában az, hogy ő, a stigmatizált vezeklő karmelita nővér lesz a Szentlélek követe, Ő, a csaknem analfabéta, a szolgálósorsra jutott arab leány, kit rendje képtelen megtanítani kórusimára, éli át a Szentháromság Harmadik Személyének emberi értelem számára a legkevésbé megközelíthető valóságát. Az ő missziója lesz hirdetni az „elfelejtett Isten”-t, aki után korunk mindjobban szomjaz, de aki a tömegek számára még ma is mintegy elérhetetlen.

Felséges hivatás, hogy úttörője, előfutárja lehetett annak a kornak, mely még most is csak eljövendő, és mely éppenúgy a Szentlélek-kultusz jegyében fog állani, mint ahogy Szent Alacoque Margit százada²⁰³ és a mi korunk is, Jézus Szentséges Szíve tiszteletének jegyében áll.

Mirjám nővér életében is érvényesül az a törvény, melyet Prohászka püspök így fejez ki: „a nagy hivatások kegyetlenek!” Mirjám lelkének teljes kikristályosodásához nem volt elég az a kemény élet, melybe a karmelita rendszabály állította. Sőt nem volt elég, hogy hetenként átélte Krisztus szenvedéseit és stigmáit hordozta – amely állapot a lelki élet mesterei szerint mártíromság –, az Úristen még égetőbb lángokba vetette azt, akinek át kellett élnie semmiségét ahhoz, hogy a Szentlélek Úristent hirdethesse. A Gondviselés megengedte, hogy az ördög hatalmat vehessen felette, és nemcsak lélekben gyötörhesse, hanem fizikai erővel is rátámadhasson, és mintegy bajvívással pecsételhesse meg, hogy a megszemélyesült Gonosszal szemben lelke visszavonhatatlanul az Úristennek van átadva. Aki elolvassa azokat az imahimnuszokat, melyek elragadtatott leikéből a Szentlélek Úristen felé törnek, átérzi, hogy a teremtetlen Szeretet iránt milyen tűz égett a lelkében. És aki végigszemléli a személyes sátánnal, Luciferrel való küzdelmeit, az átéli, hogy ez az alulról feltörő tűz a szenvedéseknek milyen poklával égethette. Életének mesgyéje

ezen két tűz közt halad soha balra nem hajló, nyílegyenes irányban, hogy célba fusson az örök Szeretet lángtengerében.

Küldetését be is tölthette, IX. Pius pápa tudomásul vette misszióját és XIII. Leó pápa az ő felterjesztései és kérései hatása alatt 1895. és 1897. évben kiadta két enciklikáját a Szentlélek imádásra vonatkozóan a keresztyén nemzetek közötti egység megvalósulásáért. Ez Mirjám nővér élete eredményének egyik nagy konkrétuma. Akik forrón vágyódnak arra, hogy a mai világot, mely kárhozatban él, mivel a gonoszság lett úrrá felette, megválthassák avval, hogy a Szentlélek jóságának, szeretetének, vigasztalásának, életének lelke uralkodjék benne, azok tudják, hogy a pápai enciklikában sürgetett Szentlélekimádás a Szentlélek-mozgalom számára olyan, mint egy kitaposott ösvény. Ezen kell elindulnunk, hogy aztán a többet, a teljesebbet, a lelkekben érvényesülőt, a Lélek uralmát az emberiségben munkálhassuk.

Ennek a kornak itt van már a hajnali pirkadása. A napkeltét jelzi a természet-fölötti lét horizontján fényesen felragyogó csillag: Abellini Mirjám.

*

Olvassuk szeretettel ezen könyvecskébe foglalt misszióját és szegődjünk mi is abba a munkába, melynek a zárda magányában élő kis arab karmelita nővér a Szentlélektől felkent napszámosa volt.

Slachta Margit

²⁰¹ Az eredeti lábjegyzet: „Balázs Benedikta: Abellini Mirjám O. C. D. élete. Kiadja: a Szentlélek Szövetség, Budapest, XIV. Thököly út 69. — Ára: 40 fillér.”

²⁰² Mariam Baouardy (1846–1878).

²⁰³ Alacoque Szent Margit (1647–1691), kora újkor.

A szociális iskola

A Testvér, IX. évfolyam 1. szám, 1937. szeptember

Annak, hogy akár egyén, akár szervezet tartós és fokozatos eredményeket tudjon felmutatni, sok kegyelmi és természetes feltétele van. A természetes feltételek közt nem az utolsó a lankadatlan kitartás. Aki célt akar érni, annak szemét állandóan a célpontra kell függesztenie. Aki programot akar valósítani, annak tudata előterében kell őriznie azt. Úgy kell célkitűzésére figyelnie, mint a hajósnek az iránytűre, és kormánykerekét minden elhajláskor – mely tengeri ellenszerek és ellenáramlatok mellett elkerülhetetlen – azonnal vissza kell igazítania a cél felé mutató nyílegyenes irányba.

Előttünk is áll egy nagyszerű program. Felénk is világít egy fölséges cél: Társaságunk hivatása. Ezt képletesen a piramissal fejezzük ki, mert szemléletes voltánál fogva annyira megkönnyíti, hogy célkitűzésünket el ne felejtjük.

Képletesség nélkül így szól ez a hivatás: Társaságunk célja, hogy munkaerőket képezzen, akik karitatív, szociális, valláserkölcsei, népegészségügyi, nemzetgazdasági, nőmozgalmi és államéleti (politikai) téren dolgozzanak a lelkek és az Egyház érdekében, főleg a nő, a gyermek és család szent ügyeiért.

Nemcsak a vezetőknek kell ezt tudniuk. Minden testvérben élnie kell annak a célkitűzésnek, hogy Társaságunk nemcsak egyeseket akar szolgálni a krisztusi szeretet és irgalom jegyében (karitatív munka), hanem a szervezett karitasz útján szellemi téren, centrális kiindulásokban, tudományos előkészítést feltételező alapvető munkákban, mozgalmakban, társadalmi reformokban, új mentalitás, közszellem megteremtésében, végül az államéleti téren való működés útján akar apostolkodni.

Ezek a különböző munkák a rétegződések, melyekből hivatásunk piramisa felépül. Hála a jó Istennek, már túljutottunk az alapsoron. Az alapot nagyon kell szeretnünk, alap nélkül nincs első és felső emelet. Minden értékes, de tekintetünknek a piramis csúcsán kell csüggnie.

Oda mutat a Kaliforniában, Hollandiában, Nursiában, az anyakerületben szerkesztett hat lap, Kaliforniának törekvése, hogy a szociális ismeretekből doktorátust szerezzen minél több tagja, Hollandiának nőszövetségi munkája, hitközségi nővéreket képző kétéves tanfolyama, anyavédelmi settlementje, az anyakerületben a háztartási alkalmazottak és dolgozóleányok mozgalma, és amihez most jutottunk el: szociális iskolája.

Az iskola feladata, hogy rendszeres tanítással képzett munkaerőket biztosítson az egyházközségeknek és községi szegénygondozásnak, egyesületeknek, intézményeknek, és felső fokán már akadémiai nívón nyújtson elméleti betekintést a szociális ismeretekbe mint tudományba. A tárgyi képzéssel együtt megerősíti hallgatóiban a katolikus világszemléletet, és mikor kibocsátja őket a munkába, akkor is szervezeten össze akarja őket tartani, hogy a folytonos haladást biztosítsa náluk, és megőrizze bennük a katolicitást. Az örök igazságok erejével nevelt vezetők által a szociális megsegítés útján még a konkrét megsegítésnél is értékesebb lelki kegyelmeket és eligazítást akar közvetíteni.

Az iskola a tervezet szerint háromtagozatú, minden tagozat kétéves ciklust foglal magában, tehát a teljes kiképzést hat éven át fogja adni. Imát és szeretetet kérek számára mindenki részéről, hogy a kiképzettek által megsokszorozva önmagunkat, szolgálhassuk testvéreinkben a halhatatlan lelket, és közreműködhessünk Isten országának terjesztésében.

Margit testvér

Életünkkel az Eucharisztia felé

A Lélek Szava, 1938. január 1.

Az idő kereke az ő szakadatlan forgásában ismét meghozta az új esztendőt.

Az újat!

Új!

Mennyit mond nekünk ez a szó: új! Milyen nagy jó, hogy a régi után jöhet az új! Sokszor az új csak annyit jelent, hogy más. Emberi értelemben az új hányszor olyan, mint a régi! De mikor mi újat mondunk, mindig a jobbra gondolunk. Főleg a jobbra gondolunk akkor, mikor lelki értelemben gondolunk újat. „Énekeljete az Úrnak új éneket.”²⁰⁴

Az idei esztendő valóban újat hoz számunkra vallásos élményeink terén. Hozza az eucharisztikus évet. Az egész ország e felé a nagy esemény felé fordul, melytől hányan várunk oly sokat. A köznek, az országnak, sőt a gazdasági életnek szempontjából is el fog jönni az, amit az év ígér, de vajon eljön-e a mi szempontunkból, egyéni szempontból. Az eucharisztikus Úr Jézushoz való viszonyunkban lesz-e valami új ebben az évben?

A lelkiekben újat csak a Szentlélek Úristen adhatja meg. Ő terem új világot. „Áraszd ki lelkedet és újjáteremtődünk, és megújul a föld színe.”

A fenséges Eucharisztia az Úr Jézus szeretetének kiömlése, a minden jóságnak a lehetetlent is áthidaló hatalmával. Életünknek központja, boldogsága, örökkévalóságunknak megkezdése a földi véges életben, de csak akkor, ha a Szentlélek Úristen kegyelme ezt a mély titkot előttünk felfedi. Egyébként élhetünk a szentségi Jézus közelében, imádkozhatunk előtte, látogathatjuk, sőt magunkhoz is vehetjük, de mégis távol, nagyon távol lehet tőlünk, ha számunkra csak az elvont elhívásnak a tárgya, de nem életünknek döntő és mindent irányító, boldogító valósága.

Adja meg nekünk ezt az új esztendőben az újjáteremtő Szentlélek Úristen, és engedje látnunk, éreznünk, élnünk az Eucharisziát! Engedje meg, hogy benne újjá, erőssé, harmonikussá, boldoggá legyünk, engedje meg, hogy értsük az Emánuel valóságát és felfoghatatlan nagy erejét!

Legyen ez a mi nagy újévi ajándékunk, és akkor nemcsak óhaj, hanem valóság is lesz: „Új esztendőben új szívekkel, dicsérjük Jézust életünkkel!”²⁰⁵

Igen, az életünkkel.

De kérdezhetjük magunktól, hol fakad ez az élet. Hol zúgnak titokzatos vizei? Talán az áhítat édes óráiban? Imaórák bensőséges varázsában? Abban a kettős egyedüllétben, mikor az oltár előtt a tabernákulum csak rám sugározza békéjét? Ebben a meghittségben? Ebben az elpihentségben?

Ott is, de nem elsősorban.

Ezek már csak állomások.

Az életet hordozó erő, az életfakasztó forrás az áldozat.

A Szent Mise-áldozat.

Benne örvénylik a véres megváltás vértelenül, belőle törnek fel a Szentlélek megszentelő tüzei – a kegyelemjárás, az újjáteremtődés. A szentmise valósága: akció. Cselekvés Áldozat. Isteni titkokra tanítja a lelket – Krisztus vérében szüli életre – ez az áldozat. És tűzben, a Szentlélek tüzeiben kereszteli, hogy Krisztus megváltói élete a kegyelemjárásban folytatódjék tovább.

Az új esztendő, melybe most léptünk, az Eucharisztia esztendeje, a legünnepelesebb év nálunk, Magyarországon. A földkerekség majd négyszázmilliónyi katolikusainak a szíve Budapest felé dobban 1938. május 26–29. között. A világ összes katolikus papjainak mintegy napi háromszázötvenezer szentmiséje az eucharisztikus világkongresszus nagy napjaiban hazánkra esdi le a Szentlélek Úristen kegyelmét. Ez lesz azután tűzeső!

Égjen a lelkünk ünnep-vigíliás nagy készülletben, az újjáteremtődés kegyelmében, misztikus egységben a szentmise áldozattal, a belőle született, belőle megújult mindennapi áldozatos életben!

Slachta Margit

²⁰⁴ Zsolt. 96,1.

²⁰⁵ Helyesen: „új esztendőben új szívekkel / dicsérünk Jézus énekekkel” Szép kelet szép nap nincs benned homály.

Nemzetközi testvér-összejövetel

A Testvér, X. évfolyam 1–2. szám, 1938.

Még most is sokszor visszatérünk gondolatban az eucharisztikus világkongresszus élményeihez, melyek közt egyik legkedvesebb számunkra az a délelőtti volt, melyet a vendégek és ügyek szolgálatából kihasítva és a városban folyó programoktól eltekintve a magunk számára tartottunk meg az anyaházban. A fogadó zsúfolásig tele volt. Együtt zsongott ott az itthoniakon kívül három kerület vendégtestvére, ezek közt a két kaliforniai testvér. Húszan voltak a külföldi testvérek.

Boldogan átéljük ez alkalommal, hogy a jó Isten számunkat mennyire megnövesztette, és átéljük azt is, hogy Társaságunk valóban nemzetközi. Ez külső vonatkozásban is kifejezést nyert, mert a dunai körmenetnél a legméltóságosabb Oltáriszentséget kísérő hajókon csak külföldiek lehettek. Az egyik hajó csak nővéreket vitt, ezek közt volt a mi húsz testvérünk.

Ebből az alkalomból szeretnék rámutatni arra, hogy az összefogott erők minden irányban adakozó erők. Nemcsak az anyakerület ad a többi kerületnek, hanem a leánykerületek is adnak a központnak. Itt ezt kézzelfoghatóan láttuk. A Dunán úszó hajón a szürke csapat azt közölte a Fővárossal, hogy Társaságunk magyar törzsének határontúli ágai is vannak. Az összefogás áldása valóban nem egyoldalú, és senki sem tud annyi áldozatot hozni, hogy a rá visszahulló áldás ne haladjon túl az áldozatot.

Sokan dolgoznak távol, talán egyedül, talán külföldi remeteségben, talán évekig magukra utalva. Helyi munkájukat talán nem értékelhetjük innen úgy, ahogy megfelelne a behullatott verejtéknek. Az ilyen testvéreket bizonyára megkísérti itt-ott a gondolat, hogy nem érdemes erőt feszíteni a messze idegenben, ahol nélkülözik az anyaföld élető erejét, napjának tűzét. Talán úgy érzik, hogy nagyon is sokat adnak oda önmagukból, és felmerül bennük a kérdés, hogy nem hiába-e?

Higgyék el, testvérek, hogy aki kitart és hűséges marad az adásban, a felajánlásban, az meg fogja érteni egyszer lelkieken is, fizikaiakban is, hogy mit jelent egy folyton növekvő egység szervesen bekapcsolt tagjának lenni. Ez éltet minket, és betegségben, öregségben csak itt van számunkra hely. Az Úristen, akit nagylelkűségben nem lehet felülmúlni, az egyénnek hűséges áldozatait a közösség áldásaiban mérhetetlenül jutalmazza.

Ugyanígy adja vissza az anyakerületnek is, amit talán a távollevőknek adott, amit azok pillanatnyilag nem tudtak sem mérlegelni, sem számba venni. Az

eucharisztikus világkongresszus alkalmával azt adták az anyakerületnek, hogy ilyen fölséges keretek közt bemutatták internacionális voltunkat.

Yu-Pin nankingi püspök²⁰⁶ látogatása ebből a körből való. A nemzetköziségnek továbbfejlődését ígéri a távolabbi jövőre. ... Mást is szemléltetett velünk az a délelőtti. Habár készületre nem volt idő a reggel feltett kérdésre, hogy ki jelentkezik szólásra az összejövetelnél, kinek van átadni valója, huszonhatan válaszoltak. Nemcsak magasabb képzettségűek beszéltek, hanem házi testvérek is. Nem hiszem, hogy sok szervezetben történt volna hasonlóan. De ebben a készségben már határozott kifejezést nyert Társaságunknak az a jellege, hogy mi élünk a szónak erejével, testvéreink előadók, nemcsak magánbeszélgetések formájában keressük a lelkeket és igyekszünk őket meggyőzni, hanem a pódiumról is tömegek felé irányítva szavainkat.

Élénekeltük aznap: „Galileai férfiak .... Galileai férfiak, mért hogy tétlen álltok? Vár a Kelet és Nyugat. Vár, vár, Krisztus bírta Rátok!...”²⁰⁷ Az apostolok az Úr Jézus választottjai voltak. Ha kicsiben is, de ezt a kiválasztottságot élhették át együtt. Nekünk is adatott szétvinni a gondolatot, mert adatott nekünk a szó. Társaságunknak speciális sajátossága, amelyet hálásan, örvendezve kell fogadnunk a jó Istentől, és alázatban hordoznunk.

A testvéreknek egyenként sok gyengeséggel kell megküzdniük, ami azonban a Társaság tárgyi növekedését illeti, azelőtt mindig csak megsemmisülve tudunk megállni és szemlélni, hogy a jó Isten milyen gyors ütemben épít bennünket. De nem volnék igazságos, ha nem tenném hozzá azt is, hogy bár mindazt, ami lelkieken kívántatik tőlünk, még nem értük el, de sok van akarattól, igyekezetből, szeretetből, sőt áldozatosságból is a testvérek lelkében. Mikor tehát látjuk a Társaságnak ezt a szinte szédületes bontakozását, s mikor ehhez hasonlítjuk a lelkek fejlődését, nem szabad álszerűen tudomásul nem venni a jót is, mert bennünk van, mert hála Istennek, sok van, amit gyengeségünk mellett érvényre tudunk juttatni. Mi örülünk ennek, de feszítjük meg egyúttal a munka mellett lelkünk minden erejét, hogy lelkieken is elérjük a Társaságnak munkabeli és számbeli épülését, növekedését.

Nem tarthatunk azonban lépést – lelkünkben – a Társaság fejlődésével, ha az Úristen kegyelmét nem kapjuk meg.

Kegyelemeket meglátni, átélni, tudatosítani, a kegyelemmel dolgozni, építeni és a kegyelemből megépülni, mindez maga is nagy kegyelem. Ez eredményezi, hogy bensőségebben kapcsolódhatunk a Szentlélek Úristenhez, hogy a Társaság tagjai sokkal többet tudnak a kegyelemről, sokkal többet élnek át abból, és remélem, sokkal jobban vágnak utána, és több kegyelemben is részesülnek, mint általában

²⁰⁶ Paul Yu Pin (1901–1978).

²⁰⁷ Galileai férfiak. Népének Mennybemenetelre.

az emberek. Mikor hálát adunk a hivatás kegyelméért, külön kell hálát adnunk azért, hogy nekünk több jut a természetfeletti világból.

De még mindig kevésbé tudjuk átélni e fohászt: „Jöjj el, Szentlélek Úristen, Nálad nélkül semmi az ember.” Pedig ez szó szerint így van! Társaságunk az Úristen kezében növekszik, ő adja nekünk azt a feladatot, hogy lelkünk növekedése is elérje ezt a külső növekedést. Ezt azonban csak kegyelemmel lehet véghezvinni.

Boldogult Prohászka püspök²⁰⁸ beszél az inkák gyönyörű építményeiről, melyeket nagyrészt a Rockefeller-alap ásatott ki, s amely oly magas kultúrát állít a világ elé, amelyet nem tudunk elérni nemcsak művészetben, hanem gazdagságban sem. (Palotáik aranylemezzel voltak borítva.) S ezek utódairól mondja a boldogult püspök, hogy ott ülnek őseik palotáinak romjai alatt, és egykedvűen, tudatlanul, elhanyagoltan szívják pipájukat.

Körülöttünk nagy dolgok bontakoznak, de a nagy növekedésben hullámlások és ellenszelek is körülvesznek bennünket. A hajó azonban halad a hullámlások és ellenkező szelek ellenére is, mert a jó Isten viszi előre. Éljük át ezt a látható növekedést, de értsük meg mindennekfelett azt, hogy a kegyelmi világ több, mint a látható világ, s hogy nekünk őrizkednünk kell attól, hogy méltatlan tagjai legyünk a Társaságnak – mint az inkautódok nagy őseiknek –, belecsúszván apró nehézségek útvesztőjébe, apró egyéni vágyakba, apró sértődöttségekbe, kicsinyes egyéni szempontokba. Őrizkedjünk, nehogy törpék maradjunk arannyal borított falak és ég felé emelkedő felhőkarcolók tövében állva!

Ha kis dolgok keserítenek, béklyóba szorítanak, ha nem engednek előremenni, gondolatok arra, kedves Testvérek, milyen nagy, milyen fölséges a kegyelmi világ, és milyen méltatlan hozzánk, akiket az Úristen nagyra hívott, hogy ilyen apró dolgok foglalkoztassanak. Ne legyünk törpék, mikor isteni csodák nagyszerű színjátékának vagyunk szemlélői és részesei!

Ha az alanyiség rabságában nyögnénk, kérjük a Szentlélek Úristent, hogy emeljen ki bennünket ebből a törpeségből! Mondjuk, hogy mi nem látjuk a bennünket körülvevő nagy dolgokat, hogy minket a kis nehézségek foglalkoztatnak, de mi tudjuk, hogy körülöttünk isteni csodák, növekedések, színjátékok zsonganak. Imádkozzunk így: Engedd, Uram, hogy elfelejtsük a magunk apró nehézségeit, hogy Tebeléd felejtkezzünk, és lássuk meg a Te isteni nagyságodat, amiért örökké áldott légy! S légy áldott azért is, hogy minket a Szociális Testvérek Társaságába meghívni kegyeskedtél! Amen.

Margit testvér

A SAJTÓ SLACHTA MARGITRÓL

²⁰⁸ Prohászka Ottokár megyéspüspök 1927. április 2-án hunyt el.

Katolikus Élet

Felavatták a Szociális Testvérek új székházát

Nemzeti Ujság, 1932. január 19. 9. old.

A NEMZETI UJSÁG TUDÓSÍTÓJÁTÓL

Meleg és bensőséges ünnepség. Házi ünnepségnek is mondhatnám, hiszen akik ott voltak, családtagok, akik legnagyobb részben évek, némelyek évtizedek óta babusgatták, táplálták, meleg szeretettel élesztgették azt az intézményt, amely vasárnap a Thököly és Aréna út sarkán anyaházának kibővítését ünnepelhette. A Szociális Testvérek ünnepéről van szó, a szürkeruhás szociális munkásokról akik 1923. óta dolgoznak minden téren. Dolgoznak úgy, hogy nem a maguk szervezete nyer evvel új affiliációkat, mert alapelvük az, hogy a meglevő szervezetekbe küldjenek új munkásokat. Ez a munkaterület igen tág. Csonka-Magyarország nem elég nekik, túlmentek a trianoni határokon, de túl a régi határokon is, sőt túl a tengeren és a Szociális Testvérek munkáját Amerika és Kanada püspökei éppen úgy értékeli, mint Magyarország püspöki kara. A vasárnapi felavató ünnepségen elhangzott az a szó, hogy „Semmiből kezdték”, ez igaz, de a semmi mögött ott volt a lélek és ez a lélek megihletett sokakat – neveket nem akarunk itt külön említeni, bár Stefanits István helyettes államtitkár és neje a Testvérszövetség élén szinte emberfölkötti munkát végeztek –, és a sok kicsi sokra megy elve alapján ott áll ma a ház, amelynek fölavatása zálog a jobb jövőre, arra a munkára, amely kovász akar lenni a társadalom átförmálására, kicsinyből indul és kis lépésekkel halad, de minden lépése céltudatos, és mint a kovász, át akar gerjeszteni mindent, ami körülötte van, és talán egyszer sikerül neki megvalósítani a messzebb fekvő célokat is, azokat, amelyeket a lelkes testvérek oly szépen fejtettek ki a vasárnapi ünnepségen. Slachta Margit szinte víziószerűen fejtette ki a Társaság jövő célkitűzéseit. Ha visszatekintünk a múltba, és látjuk, ami máig történt, akkor ezek a célkitűzések nem egészen víziók, hanem megvalósítható eszmények, amelyekért dolgoznak a Szociális Testvérek munkatársai, de dolgoznia kell érettük az egész katolikus társadalomnak is. Amikor kiindultak, az alap semmi volt, most sem sokkal több a plusz, de mögöttük van az eszme, a lélek, a Szentlélek gondolata, amelynek jegyében dolgoztak eddig és eredményeket értek el, és eredményeket fognak elérni a jövőben is.

A Szociális Testvérek Társasága nagy célt tűzött ki maga elé: átformálni a magyar életet azzal, hogy munkásokat küld mindenfelé. Nem akar magának dicsőséget szerezni, csak azt kéri, hogy dolgozhassék azokkal a munkásokkal, akik erre a jogot nemegyszer azzal szerezték meg, hogy mint cselédek és gyári munkások

működtek azért, hogy a maguk életfenntartását megszerezve, embertársaiknak szolgálhassanak. Természetesen sokszor rászorultak a tehetősebbek anyagi támogatására is, de ennél inkább van szükségük arra, hogy az egész magyar katolikus társadalom megértse, miszerint szükség van minden tekintetben, szociálisan, nemzetgazdaságilag, pedagógiai téren és főleg a valláserkölcsei téren végzett olyan munkásokra, akik beállanak a már meglevő vagy alakulóban levő szervezetek munkájába és ott önzetlen, száz százalékos munkát tudnak végezni. Ezt a munkát most már az új, kibővített anyaházból nagyobb erővel tudja végezni a Szociális Testvérek Társasága, és csak az szükséges, hogy a társadalom ezt a munkát megértse, megérezze és kellően fölkarolja.

Az új anyaház fölavatásáról a következő tudósítás számol be:

Felemelő ünnepség keretében avatták fel vasárnap délután a Szociális Testvérek Thököly úti kibővített és átépített anyaházát, melynek munkálatait Giergl Kálmán műépítész tervei szerint Hável Imre végezte. Mészáros János dr. érseki helytartó az anyaház kápolnájában celebrálta a házszentelés szertartását, majd a Te Deum után az Oltáriszentséggel áldást adott az egybegyűltekre. Ezután kezdődött az ünnepi közgyűlés, amelyen résztvettek: Mikes János gróf szombathelyi püspök, Mázy Engelbert tihanyi apát, Strommer Viktorin bencés házfőnök, Apponyi Albertné grófné, Zichy Rafaelné grófné, Odescalchi Károlyné hercegné, Zichy Gabriella grófné, Sík Sándor egyet. tanár, Rottenbiller Fülöp államtitkár, Stefanits István államtitkár és neje, Liber Endre alpolgármester, Szegedy-Maszák Aladárné, Stadler Frida, Nagy Károly, a Külföldi Magyarok Világszövetségének elnöke, Szendy Károly szföv. tanácsnok, Mihalovics Zsigmond kanonok-plébános, érseki biztos, Krizs Árpád rókusi plébános, szföv. biz. tag, Raskó Istvánné, Kriegs-Au Emil pápai kamarás, Erney Károly, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár vezérigazgatója és neje, Grüner Tivadar és neje, Szőke Gyuláné, Szekeres Bónis O. S. B., Steuer György v. államtitkár, Hévey Gyula dr., Hufnagel Imre kormányfőtanácsos, Uhlár Béla plébános, Köhler Ferenc lazarista házfőnök, Marton Bernát O. P., valamint számos egyházi és világi előkelőség. Az ünnepi közgyűlést Horváth Gertrud főnőknő nyitotta meg. Farkas Éva, Künnle Theodora, Palágyi Natália, Rónai Paula, Rónai Petra, Sprenger M. Mercedes és Vozáry Hedvig testvérek a Szociális Testvérek Társaságának munkájáról számoltak be. A Társaság 1923-ban alakult meg 23 testvérrel és 13 jelölttel. Ma 90 fogadalmat tett taggal együtt összesen 170 testvér működik itthon és a külföldi országokban, nevezetesen Amerikában, az ottani magyarok között. Slachta Margit testvér szép beszédében rámutatott arra, hogy a Szociális Testvérek feladata a szegényügy szolgálata, de nemcsak egy társadalmi osztályért, hanem mindenkiért, minden szenvedőért, sőt az egész társadalomért akarnak dolgozni. Mázy Engelbert tihanyi apát felszólalásában azt fejtegette, hogy a Szociális Testvérek hűek maradtak azokhoz a nemes célokhoz, amelyekért elindultak. Az ő indítványára az ünnepi közgyűlés egyhangú lelkesedéssel üdvözlő

táviratban köszöntötte a királyi családot és a bíboros-hercegprímást²⁰⁹. Mészáros János érseki helytartó felkérésére Mikes János gróf szombathelyi püspök mondat a zárószót, amelyben az egész magyar püspöki kar nevében a magyar katolikus egyház köszönetét tolmácsolta a Szociális Testvéreknek. Új korszakot élünk – mondotta a püspök –, illetve annak a kezdetén állunk. Az egész világ megre meg az átalakulás lázában, amely a reformáció idejére emlékeztet, és ebben a kereső, nyugtalan napokban szükségünk van azokra, akik a mostani kor követelményeinek átértésével szolgálják Isten országát és a keresztény karitást. – A hercegprímás a házszentelés alkalmából főpásztori áldását küldte.

²⁰⁹ Serédi Jusztinián (1884–1945), hercegprímás.

Krisztus napszámában

VII: A szociális testvérek társasága

Korunk Szava, 1933. március 1. 74–75. old.

Ahol a szürke ruha és a szürke fátyol megjelenik, benne megjelenik a kedvesség, az új idők megszentelt lelke, a krisztusi szeretet mélysége. 1923-ban indult el magyar földről az evangéliumnak ez az új, gyönyörű kivirágzása. A kezdet vérkeresztséggel kezdődött. Az Úr megpróbálja azokat, akiket szeret, legjobban azokat, akiket legjobban szeret. Meghatódik az ember, ha a társaság krónikájának I. kötetét, az amerikai leveleket²¹⁰ olvassa. Mennyi szenvedésben, hitben, idealizmusban, munkában, szeretetben fürdött meg e testvérek születése napja. – A Társaság programjának legjellegzetesebb pontja: a mozgalmak, a közélet, város- és állampolitikai területek szolgálata. Elsősorban nem karitatív és szociális szervezet, hanem közéleti reformokért dolgozó, és a törvényhozásban akarja érvényesíteni a keresztény erkölcsöket és szellemet. Ezen a téren, a kezdet nehézségei után, már megtörténik a kikezdések. Specialitásuk, hogy semmi saját intézményük nincsen, munkaerőket képeznek és adnak minden térre, ahol csak szükség van rájuk. Ma 170 testvér dolgozik 13 egyházmegyében, 25 városban. Anyaházuk a Thököly út 69 sz. alatt van, modernül, kitűnő ízléssel berendezett otthon.

A Társaságnak egyik feladata: a külföldre szakadt magyarság szolgálata is. Ezt a szép missziót végzik Kanadában, Kaliforniában. Van házuk Buffalóban, Los Angelesben, ahol a 10.000 magyar 90 százaléka kommunista volt, mikor megkezdtek a munkát. Ebbe az alapításukba lépett be az első két nem magyar származású jelölt, akiket a püspök elküldött Magyarországra, hogy ugyanazt a lelkiséget szerezzék meg, ami az anyaházban él. Házukban van pl. a női lelkigyakorlatos ház, s ez Hollywoodtól csak 10 percnnyire lévén autón, a lelkigyakorlatokon mindig részt szokott venni egy-két mozisínésznő is. Itt említem meg, hogy mostanában belépett hozzájuk egy nagyon művelt néger újságíró, aki jövőre Magyarországra jön, az anyaházba. Van még alapításuk Stockholmban (Kanadában.) – A Testvérszövetség keretében a háziipari akció kiállításainak, árusításainak szervezői szintén ők. Amerikába eddig mintegy 500000 P értékű dolgot vittek ki és helyeztek el, amivel számtalan, különben nélkülöző embernek adtak kenyeret.

²¹⁰ Szociális Testvérek Társaságának Krónikája. Amerikai levelek. I. kötet. Budapest, 1924.

Hazánkban a rendszeres munkát 1926 végén kezdték meg. Budapesten dolgoznak a Kat. Nőegyesületek Országos Szövetségében, ennek Szociálpolitikai és Szervező Szakosztályát vezetik és részt vesznek két kat. női lap szerkesztésében. A szakosztály felvette ismét a 3 napos szociális tanfolyamok rendezését a kat. képzőkben. – A Nőszövetség keretében az Angyalföldön rendszeres népgondozást végeztek, kiosztást rendeztek több százra menő tömegnek, 50 munkásnő számára munkát szereztek, és őket erre a munkára betanították. A kat. Karitással kapcsolatosan környezettanulmányokat végeztek a Szt. Domonkos és erzsébetvárosi egyházközségben, valamint a VII. Elöljáróságnál. A Kat. Háziasszonyok Orsz. Szövetségében a titkári teendőket ők látják el. A Kat. Leányok Orsz. Szövetségébe két testvér van állandóan beosztva, s ezek részt vesznek a 64 Klub vezetésében. Öt klubnak közvetlen vezetését látják el, a klubokban számos előadást tartanak; két testvér volt beosztva a nyaraltatási akcióba is. A Kat. Női Pártban két testvér végzi a vezetés és adminisztrálás munkáját; intézi a gyűlések rendezését, a propagandairatok megjelenését. A párt elnöke egyszersmind törvényhatósági bizottsági tag. A párt anyagi megalapozása érdekében két testvér látja el a „Tábor” papírkereskedését. A Kat. Dolgozó Leányok Egyesületében 3 testvér dolgozik, etikai előadásokat tartott, varrótanfolyamokat rendezett az angyalföldi munkásleányoknak, és kiadja a kedves, a kor szellemében szerkesztett „Dolgozó Leány” c. időszakos értesítőt. A főváros tanoncleányainak nyaraltatásában és a főváros nyári kirándulásainak vezetésében 2–2 testvér vett részt. A Mindenki Karácsonya akcióban évente végzik az adminisztratív munkát; az utolsó évben kiosztott a Bizottság 15 000 kis szeretetsomagot. A Testvérszövetség adminisztrációjában, a Háziipari szakosztályban, a kötőüzemben 2–2 testvér vesz részt; irányították a Konzervüzem működését. A Könyvkiadó Szakosztály 4 munkát jelentetett meg az utóbbi években. A Rottenbiller utcai Kat. Legényegyletet ők gondozzák. Adott alkalmakkor szolgálták a Szent Korona Szövetséget, a Vöröskeresztet stb. stb. – Hasonló természetű munkát végez a Társaság mindenfelé az országban, megtelepülési helyein. Így Gyöngyösön (első letelepedésük), Miskolcon, Nyíradonyban, Szegeden, Szentesen, Rábahídvégen, Sopronban, Remetékertvárosban, itt 1929 őszén saját házukban nyilvános jogú Szentlélek-kápolnát nyitottak meg az egyházi hatóság engedélyével, ahol most dr. Bozsik Pál²¹¹ végzi a lelkészi teendőket. Hasonló alapításuk van Kőrögszentgyörgyön (Csongrád m.) Ide kellene még állandó pap. Az Alföldön egy testvér 20–25 km utakat megtéve járja a tanyákat és oktatja hitre a népet.

²¹¹ Bozsik Pál (1884–1952), gyöngyösi prépost-plébános. Slachta Margit felkérésére 1933-tól lelképásztori feladatokat látott el Remetékertvárosban. Forrás: <https://www.esztergomi-ersekseg.hu/plebaniak/szentlelek-plebania-budapest-remetektvaros> (Letöltés: 2022. július 31.)

Elvük, hogy minden testvér éljen meg abból a munkából, amit valahol végez. Erre a célra, valamint a testvérek rokkantsági biztosítására szolgálnak még a hozományok kamatai is. Mert biztosítást minden testvérre kötnek. Alapító-jótevőik iránt a hálát szeretettel ápolják, és az életükre vonatkozó krónikás adatokat figyelmesen gyűjtik a Társaság anyaházának fogadóájában elhelyezett fényképeikre. Lelkiekben legnagyobb jótevőjük és vezetőjük Mázy Engelbert²¹² dr. OSB tihanyi apát.

Ilyen nagyfokú aktivitásra mély lelki műveltséggel lehet csak elindulni. Lelkiségüknek karakterisztikus vonásai kell, hogy legyenek: a jellemzilárdság, a tudatosság, a szabadlelkűség, mely függetleníti emberi tekintetektől, önzetlenség, igénytelenség, becsületes nyíltság, tekintély- és törvénytisztelet, életrevalóság. Ezekből és ezekben fejlesztik a jelöltek lelki életét, világnézetét a három évi novíciátus alatt a Testvéreképzőben, Szegváron. Az első évben főleg lelki és gyakorlati képzést kapnak, a másodikban a gyakorlati munkában szerzik meg az arravalóságot, a harmadik évben pedig főleg elméleti tanulmányokat folytatnak. Hivatás kell ide és egészség. Kit-kit képzettségének, műveltségének és egyéni rátermettségének megfelelő helyre állítanak. Sikerült nekik megoldani az úgynevezett „késői hivatások” kérdését is. – Fogadalmuk magánfogadalom. A tisztaság, szegénység, engedelmisség mellé még negyediket is tesznek: a testvéri hűség és szeretet fogadalmát. 7 évig 1–1 évre, ezek után 2-szer 3 évre és azután örökre-szóló fogadalmat.

Szellemük a bencés szellem. Vallási téren szolgálni akarják főleg a Szentlélek-kultusz terjesztését és a tisztítótűzben szenvedő lelkek segítségét. Kápolnáik Szentlélek-kápolnák. Minden vágyuk egy nagy, fenséges Szentlélek-templom. Erre született meg a Léleknapi Gyűjtés gondolata is. Érdemes elgondolkodni és fellelkesülni azokon a sorokon, amelyekben a Társaság édesanyja, Slachta Margit elképzei ezt a templomot. Nekünk magyar katolikusoknak éppen az a bajunk, hogy nincsenek nagy gondolataink, ideáljaink, álmaink. A Társaság „A testvér” c. házi lapjából vesszük a következő sorokat:

„A templom a Citadella helyén, a Gellérthegyen épülne. Minthogy sziklákon áll, a jó Istenhez tért Szöcsné, Szilágyi Piroska gondolata szerint olyan stílusban kell felépíteni, mintha a hegynek jegecei feltörtek volna a mélyből, hogy megkoronázzák a sziklákat. Ezt a gondolatot csak alátámasztja az a terv, hogy legfelső része csiszolt tüvegtömbből épüljön, és így a templom alsó része kőben, középrészén márványban kiképződött jegecalakulatok, felső részében már kristálykivitelben csillognának és bontanák a szivárvány ezer színeire a rajtuk átszűrődő napfényt, és sejtetnék meg a Szentlélek Úristen létét, amelyet talán úgy lehet kifejezni, hogy még a lelakiségnek is a lelke. – A kupola 3 részből állana úgy, mint pl. a lourdes-i.

²¹² Mázy Engelbert (1865–1933), bencés pedagógus. 1927-től egészen a haláláig tihanyi apát funkciót töltött be.

A legalsó rész egészen a túlvilágra költözött lelkeknek volna szentelve. Itt csak gyászmiséket szolgáltatnának, és itt gyűjtanának a hívek állandóan mécseseket és gyertyákat elköltözöttjeiért. A középső lenne a hét oltárnak helye – mindegyik oltár a Szentlélek egy-egy ajándékát szimbolizálná. Ezen középső részben történék a szentségek állandó kiszolgáltatása is. Ez a rész már márványból volna, és a márványjegecek itt kezdenének átmenni kristályba. Innen két lépcső vezetne fel a felső részbe, amely inkább csak egy kristálykupola volna, és itt állna magának a Szentléleknek az oltára, a felső rész egész éven át zárva volna, kivéve a pünkösdi ünnepkör idejét. – A középső és felső rész úgy lenne konstruálva, hogy a fenti énekek, istentisztelet hangja lent teljesen hallható volna, és fordítva: a lent mondott prédikáció felhallatszanék. A kristálykupola felett a fehér galamb a Szentlelket ábrázolná, olyan méretben, hogy a hidakról és a városból éppen galamb nagyságban látszanék, és este reflektorok világítanák meg.”

Nagy, szent lélek, nagy, szent, monumentális álmai ezek; létüket mélységes hit hordozza. Álmokból lesznek a valóságok!

Horváth Richárd O. cist.

Napi hírek

Soproni hírlap, 1933. június 21. 3. old.

[...] A Kath. Nőszövetség zárógyűléséről. A szép számmal összegyűlt nőszövetségi tagok között a Petőfi-téri fiúiskola dísztermében ott láttuk Papp Kálmán prépost urat, Dsida Ottó tanker. főigazgatót, Kun László ügyészt, akik mind hallani akarták a Nőszövetség illusztris előadóját. Slachta Margit szociális testvér a mai kornak nagy bajáról, a léleknélküliségről beszélt. Lendületes, lélektől telített, mindvégig érdekfeszítő beszédben mutatott rá arra, hogy hová jutott az emberiség, mert elszakadt az életet adó erőtől, a Szentlélektől. Nem véletlen, hogy a mai kor egyszerre odafordul a Lélekhez, a mai kor a lélektelenség kora! Beperzselt ifjúságunk van! Nem tudja miért él! Ez az áramlat deprimálja azokat is, akik lelki életet élnek. Nem véletlen, hogy az Úr megindítja a lélekkeresés áramlatát! A Szentlélek Szövetség megalakítása, s az építendő Szentlélek templom is ezt a célt szolgálja. Csak ha újból megtelnek az emberek lélekkel, lesz jobb világ, s a mai rettenetes zűrzavarban egyedül a Lélek képes rendet teremteni. Kell, hogy az emberek befogadják a Szentlelket, kell, hogy belássák, hogy a szeretet az az eszköz, amellyel megújulhat a föld színe. Az értékes gondolatokkal telített beszédet Papp Kálmán prépost köszönte meg kedves szavakkal, mely után a gyűlés véget ért.

A Szociális Testvérek Társaságának zászlószentelése

8 Órai Ujság, 1933. május 30. 12. old.

Vasárnap délelőtt áldotta meg gróf Zichy Gyula kalocsai érsek a Szociális Testvérek Társaságának zászlaját a Szent Imre herceg útján álló Erzsébet-intézet parkjában. A zászló anyai tisztséget Zita királyné vállalta, aki gróf Zichy Jánosnét bízta meg az ünnepségen való képviselésével. Gróf Zichy Gyula kalocsai érsek csendes szentmisét mutatott be a szabad ég alatt felállított oltárnál, majd Mésszáros János érseki helytartó megkapó szentbeszéd keretében emlékezett meg a Szociális Testvérek Társaságának küzdelmekben és viszontagságokban gazdag tízéves múltjáról. A kalocsai érsek ezután megáldotta a zászlót. Végül Schlachta Margit tett fogadalmat, hogy a régi hűséggel fogják szolgálni társaságuk céljait.

Karácsonyfa ünnepélyek

Pesti Hírlap, 1933. december 24. 4. old.

A bírósági fogalmazói kar tagjai, mint a jurátusok jogutódai, bírák és ügyészek, mint már évek óta, a szeretet ünnepét, a karácsonyt használják fel arra, hogy a nemzet iránti kötelességüknek eleget tegyenek, a nemzet nagyjai iránti tisztelet-ápolása által.

Ez évben a magyar nemzetnek az egész világon a legnagyobb mértékben hírt és megbecsülést szerzett utolérhetetlen zongoraművész és oly kiváló zeneszerző, csodálatos szociális érzéssel bíró Liszt Ferenc emlékeztére adták össze szerény filléreiket, és az így összegyűlt 100 pengőt Schlachta Margitnak, a Szociális Testvérek Társasága főnöknőjéhez küldték el, hogy a „Mindenek Karácsonyfája” mozgalommal kapcsolatban, azt egy-egy ínségben lévő zeneművészeti és képzőművészeti hallgatónak juttassa el.

Díszgyűlést tartottak a Szociális Testvérek

Nemzeti Ujság, 1934. szeptember 25. 21. old.

Hétfőn délelőtt tartotta a Szociális Testvérek Társulata évnyitó díszgyűlését Slachta Margit elnöklésével a Thököly úti székházban. A nagy termet zsúfolásig megtöltötte az előkelő közönség, melynek soraiban ott volt Erzsébet főhercegnő, gróf Mikes János és Horváth Győző püspökök, a bencések és ciszterciek testületileg, P. Badalik, a domonkosok provinciálisa, Mészáros János érseki helytartó, Weber Pál prelátus, Sik Sándor egyetemi tanár, Szendy Károly és Liber Endre alpolgármesterek, Schuler és Némethy tanácsnokok, Stefaics István államtitkár és neje, Tőry Emil államtitkár neje és Kammerer Ernőné, miniszteri tanácsos özvegye. Az évnyitót megelőzően volt a székház kápolnája új oltárának megáldása, aztán Veni Sancte szentmise és szentbeszéd. Ezt, mely megnyitó száma is volt a délelőtti értekezletnek, dr. Mészáros János érseki helytartó tartotta. A szociális és politikai mozgalmak új területekre vitték át a nőt – volt beszédének alapeszméje –, és mi most elmélkedhetünk azokról az időkről, mikor a nő a család keretein belül kereste és találta meg s oda is helyezte életértékét. A Szociális Testvérek Társulata tényező akar lenni a magyar társadalomban, és működési problematikája oda konkludál, hogy a családban létrejöjjön az egyensúly, s a nő becsülje meg a házasság szentségét akkor, amikor még leány. Ezeknek a gondolatoknak a jegyében nyitotta meg az értekezletet, melynek az volt a tengelye, hogy mit fog dolgozni a Szociális Testvérek Társulata ebben az évben. A nagyszerűnek ígérkező tárgykört a Társulat élharcosai világították meg. Elsőnek Dezsényi Marietta beszámolója következett az új oltár létrehozását illetőleg. Megható volt hívő gyermeki optimizmusában, amint festeni próbálta, hogy mit jelent nekik az örökmécses, a tabernákulum, s érezte a közönség, hogy az ő optimizmusából az egész társulat közösségi érzése beszélt, bizonyosságul annak, hogy a minden körülmények között idealista és optimista egyház szívére hajtja fejét. Azután dr. Bozsik Pál prépost, a Szentlélek Szövetség elnöke beszélt a Remetekertváros lelki életéről. Balázs Benedikta programbeszédének meglepetésszerű és érdekes pontja volt az, amelyben tudtul adta, hogy decemberben egyházi latin nyelvű kurzust kezdenek, hogy a hívő és a misét imádkozó pap között így is teljesebb legyen a lelki összecsendülés.

Waltie Eliz a nőiparosok és általában a dolgozó lányok helyzetét és az ezen a területen lehetséges munka problematikáját adta: közülük hatvan százalék az utcán

csavarog, azt a negyven százalékot kell megmenteni. Koszler Hedvig a háziipar szakosztály működéséről s működési lehetőségeiről beszélt. Árbán talán nem, de a minőségi és munkások bérének megfizetési teljesítményében: versenyképesek. Az idei nyáron hatvan munkásának adtak nyaralási lehetőséget a Balaton mellett. Gidófalvy Ilona azt hangoztatta, hogy a szociális munka összefüggésben áll az étellel. Rosmann Móni és Palágyi Natália az Actio Catholica családvédelmi és társadalmi működéséről beszélt s arról, hogy ebbe a munkába hogyan kapcsolódik be a társulat. Rónay Paula a társulat amerikai tevékenységére vetett világosságot. Schlachta Margit zárta be ezt a tárgykört, s elmondotta, hogy kétszáz testvér van a társulatban, ezek közül százötvenöt fogadalmas, a többi kültag. A kifejtett munka szép eredmény tizenkét évükhöz képest, amennyiben egy német tudós szerint huszonöt év kell valamilyen szellem megerősödéséhez. Hangsúlyozta, hogy a társulat Szent Benedek szellemében működik. Strommer Viktorin tihanyi apát befejező beszédében ezt a szellemet világította meg. Ez a szellem: egy meleg lélek felénk való kisugárzása, ez hozta létre az európai kultúrát, ez tanította meg Európát imádkozni, ez kötötte össze az óvilág és az újvilág kultúráját. Ez térítette meg Európát, ennek a szellemnek van missziója a modern pogánysághoz is. A gyűlés fél kettőkor ért véget.

A bírósági fogalmazói kar jótékonyága

Dunántúl, 1935. június 13. 7. old.

A bírósági fogalmazói kar tagjai mint a jurátusok jogutódai, bírák és ügyészek a nemzet nagyjai tiszteletét szolgáló karácsonykor megindított mozgalom folytatásaként a pünkösdi ünnepek alkalmából további 20 pengőt juttattak kiváló főiskolai hallgatók jutalmazására a Schlachta Margit, a Szociális Testvérek Társasága főnöknője gondos környezettanulmánya alapján kiválogatott hallgatókhoz. Ezzel immár 170 pengőt tesz ki az az összeg, amelyet ez évben Erzsébet királyné emlékeztetére a kar tagjai nevében Tárcai Tivadar dr. ny. kir. járásbíró, ügyvéd küldött el a főiskolai hallgatóknak.

Az első magyar katolikus női szociális képző

Nemzeti Ujság, 1937. november 21. 19. old.

A nemrégiben megnyílt első magyar szociális képző Veni Sanctéján ott volt a főváros és a társadalom sok vezető egyénisége is. A Nemzeti Ujság is beszámolt róla és országos érdeklődés irányul az új intézmény felé. A nagyszabású szociális iskola katolikus világnézeti alapon akar elméleti és gyakorlati kiképzést adni olyan nőknek, akik a szociális karitatív munkát hivatásuknak érzik, és ezen a téren állásokat kívánnak betölteni. Kielégíti azok igényét, akik katolikus megvilágításban a szociális kérdések összességével tudományosan akarnak foglalkozni. Az iskolát végzetteknek megpróbálnak később lehetőség szerint állásokat szerezni, róluk gondoskodni, fenntartják velük a kapcsolatot, egyszóval belőlük gerinces, jellemes, aktív munkásokat akarnak nevelni. A képző három tagozatra oszlik. Az alsó tagozat egyházközségi, gyermek- és szegénygondozói munkaerőket képez. Előképzettség négy közép- vagy polgári iskola. A középső tagozat egyesületi és intézeti vezetőket képez. Ide azok nyerne felvételt, akik a szociális alapiskolát elvégezték, vagy akiknek óvónői wardcollegiumi, vagy női felsőkereskedelmi iskolai végzettségük van. A felső tagozat mozgalmak számára és közéleti tevékenységre ad kiképzést. És a társadalom életére vonatkozó mindennemű ismeretet mint tudományt közvetít. Ide azokat veszik fel, akiknek tanítónői oklevelük vagy gimnáziumi érettségijük van, vagy pedig a szociális képző középső tagozatát is elvégezték. Minden tagozat két évfolyamból áll. Az évfolyamok elméleti ismereteket és gyakorlati képzést nyújtanak. A folyó iskolai évben a képző középső tagozata nyílik meg. Programja középpontjában a szociológia áll, továbbá a szociális munkabér különböző ágazatai: gyermekvédelem, szegényügy, munkáskérdés, női munkásmozgalom, népegészségügy, kisháztartási üzem stb. További tárgyak: hittan, a gyakorlati lelki élet ismeretei, társadalmi erkölcsan, etika és módszertan, stilisztika, retorika, német nyelv, kézimunka (népművészet), ének, testnevelés elmélete és gyakorlata. A katolikus női szociális képzőt Serédi Jusztinián bíboros hercegprímás engedélyezte, szervezetét jóváhagyta, és érseki biztosául dr. Mészáros János érseki helytartót nevezte ki. (B. I.)

MIÉRT KATOLIKUS?

A megnyitóval kapcsolatban Slachta Margit, a Szociális Testvérek főnöknője a következőket mondja:

Minden hitvallás örök szempontokat ad, de a katolicizmus hasonlíthatatlan erővel állítja elének az „egy szükségést”, azt, hogy mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, de lelkének kárát vallja, a küzdelemhez megnyitja a kegyelmi forrásokat és páratlan egyéni lelki gondozásával, a gyónással – amelyben a lélek minden alkalommal megtagadja a bűnnel való közösséget és újrakezdi küzdelmét – és a fölséges Oltáriszentséggel, honnan életet és örömet merít a teremtetlen élet, tisztaság, erő és szeretet folytonosan köztünk élő Istenétől, az ember kialakulását a felső fokban biztosítja. Tehát egyéni szempontból belsőleg megerősített, töretlen lelkű, örök reményektől és szeretettől éltetett emberek lehetnek csak igazi népgondozók. Védtettjei szempontjából pedig más alap el sem képzelhető. Olyan tereken fognak dolgozni, ahol az élet vasmarokkal tépdés, ahol nyers erők csatáznak és emberek könnye patakszik. Ezek nemcsak a pénzbeli segílyt, a csajka főzeléket és a ruha- vagy tüzelő- utalványt várják. Sokkal többet. Testvéri szeretetet, belső megtámogatást, erőközvetítést. A pártfogoltak ugyan hallható szóval elsősorban munka, lakás, gyógyszer, pénz után kiáltanak, de ennél sokkal mélyebbreható, talán öntudatlan kérdéseik vannak: például hogy hol van tövises életútjukon az igazság, miért van a szenvedés, hol és hogy található halódásuk helyett a vágyva-vágyott élet? Tud-e felelni ezekre, akinek nincs lelki élete, aki maga sem nyitott rá a kereszt fölséges titkára? Tud-e erőt átadni az, akinek magának sincs lelki életbősége és kegyelmi ereje?

Ezért áll szociális képzőnk gyakorlati katolikus alapon. Meggyőződésünk, hogy csak a Lélektől felavatott, kegyelemben megerősített és az Isten-gyermekség átéléséből és testvériségtől megleltetett és áttűzesített apostolok hozhatnak áldást és megoldást a gondozottak küszködő világába.

Amerikai estély a Szociális Testvérek házában

Nemzeti Ujság, 1938. május 29. 16. old.

A Szociális Testvérek Stefánia úti házában szerdán este jól sikerült amerikai estélyt rendeztek az eucharisztikus világkongresszus alkalmával. A nagyszámú és előkelő amerikai közönséget Slachta Margit, a Szociális Testvérek Társaságának főnöknője fogadta. Mészáros János érseki helytartó latinul, Mikes János püspök angolul mondott ünnepi beszédet. Az elhangzott ünnepi beszédekre John Cantwell D. D. losangelesi érsek válaszolt. Beszédében annak az óhajtásának adott kifejezést, hogy a szociális testvérek testvérházaik sajátítsák el azt a szellemet, amelyet a maga részéről is megbecsülni tanult. Az ünnepélyes fogadás után uzsonna volt, amelyen többek között részt vett Fatler N. Láni, a losangelesi magyar plébános, Yu-pin, nankingi püspök, Mrs. L. M. Brunswig, a társaság egyik bőkezű jótévedője, R. J. Armstrong sacramentói püspök, továbbá a magyar Steffanics, Gruner és Hável-családok tagjai, akik vendégül látták a Szociális Testvérek előkelő vendégeit budapesti tartózkodásuk ideje alatt. A nagyszámú és előkelő közönség sorában megjelent még több angol újságíró, amerikai, holland és magyar vendég.

A Katolikus Női Szociális Képző ismertetője

Nemzeti Ujság, 1938. június 19. 18. old.

Slachta Margit, a Szociális Testvérek Társasága főnöknőjének tollából és dr. Mészáros János érseki helytartó előszavával megjelent a Katolikus Női Szociális Képző ismertetője:

Az első rész a Szociális Képző céljait, a hercegprímási jóváhagyást²¹³, az iskolába való felvételhez való előképzettséget és a felvételi vizsgálatot ismerteti, majd az előkészítő tanulmányokat és tovább az iskola hármas tagozatát és az egyes tagozatok (alap-, közép- és felsőtagozat) tanulmányi anyagát részletezi, végül pedig a gyakorlati munkáról s a továbbképzési lehetőségekről szól.

Az ismertető második része a szociális munkára tervszerű tanulmányokkal való előkészület fontosságát s az iskola keresztény irányának jelentőségét fejtegeti, s mély gondolatokkal támasztja alá azt az igazságot, hogy értékes, átfogó, testet és lelket együttesen mentő szociális munkát csakis a hívő és mély lelki életet élő ember tud végezni, csak az, aki hitből fakadóan, belső hivatással és teljes céltudatossággal végzi a másokért, mások boldogulásáért való munkát, s éppen ezért a legnagyobb odaadással és áldozatosan teljesíti ezt.

Mindazokat, akik a mai élet legsürgetőbb kérdése, a szociális kérdés iránt érdeklődnek, természetesen érdekelni fogja a szociális munkára való rendszeres, iskolai előkészületnek kérdése és tervezete is, és ezek örömmel és egyúttal élvezettel fogják a Katolikus Női Szociális Képző ismertetőjét elolvasni.

Kapható a Szent István Társulatban, Kecskeméti utca 2. sz., a Kordában, Szci-tovszky- tér és a Táborban, Veres Pálné utca 3. szám. Ára 60 fillér.

B. I. tanulmányvezető

²¹³ 1935-ben Serédi Jusztinián hercegprímás jóváhagyta a Szociális Testvérek szabályzatát.

**Az eucharisztikus világkongresszus baldachinjából
a Szentlélek Világtemplom szentélye készül**

Nemzeti Ujság, 1938. június 24. 10. old.

A Szentlélek Szövetség, amely Slachta Margit szociális testvér kezdeményezésére 1923-ban alakult meg, egyik céljául tűzte ki, hogy Budapesten épüljön fel a Szentlélek Világtemploma. A mozgalmat szolgálták a léleknapi gyűjtések stb., és ma már annyira előrehaladt, hogy a közeli jövőben megkezdődhetik a későbbi hatalmas templomot előkészítő ájtatossági hely építése, mégpedig úgy, hogy abba szentély gyanánt beleépül az eucharisztikus kongresszus hatalmas baldachinja, dr. Lechner Jenő impozáns műve. Ez egyúttal megvalósítaná sokak óhaját, hogy az eucharisztikus kongresszusnak Budapesten állandó emléke maradjon. Erről tárgyalt szerda esti évváró gyűlésén a Szentlélek Szövetség, kapcsolatban a Pro Domo Szövetség közgyűlésével. A Középponti Katolikus Kör nagyterme, melyet a társszövetségek zászlói, a mozgalom múltját hirdető plakátok és Margit főhercegnő, Thurn Taxis hercegné művészi gyűjtőurnája, mely az öt világrészt szimbolizálja a Szentlélek égisze alatt, díszítettek, zsúfolásig megtelt, főleg Budapest katolikus hölgyközönségével. A Szentlélek Credo elénekzése után Radnay Árpádné, a Pro Domo Szövetség elnökének felkérésére Mészáros János érseki helytartó vette át az ünnepség vezetését, miután letárgyalták a közgyűlési tárgysorozatot, amelyen Vajda Károly igazgató titkári és Göttl Mária pénztári jelentéseit, valamint a költségvetést egyhangúlag fogadták el, és új igazgatósági taggá választották Buday Évát.

Azután Radnay Árpádné tekintett vissza a mozgalom eddigi eredményeire, és üdvözölte a mostani új elindulást.

Majd Slachta Margit szociális testvér az eddig megtett út állomásai után bejelentette a végső cél közeledését: hamarosan megindulhat az ideiglenes templom építése, amelynek fő jelentősége az lesz, hogy megőrzi mint szentélyt az eucharisztikus világkongresszus hatalmas baldachinját, oltárát, a farészek borításával a kongresszusi jelvényeket s lehetőleg mindent, ami a kongresszusra emlékeztet. Ezek az anyagilag csekély értékű dolgok végtelen erőt tartalmaznak, mert a szövetség nemcsak templomot akar építeni, hanem az anyaggal szembe a szellemet állítani.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után dr. Lechner Jenő építóművész monddta el, miként támadt fel érdeklődése a Szentlélek-templom iránt, és ismertette az építendő templom művészi és technikai elgondolásait. Balázs Benedicta azt a

gondolatot fejezte ki, hogy a templom legyen a lelki orvoslás helye az egész beteg világ számára, az Örökimádásnak új tűzhelye, mely az eucharisztia által vezessen a Szentlélekhez. Rónai Paula szociális testvér, a katolikus Dolgozó Leányok vezetője hangsúlyozta, hogy a Szentlélek nélkül nem valósíthatók meg a nagy szociális elgondolások. Krizs Árpád rókusi apátplébános lelkeshangú beszédben fejtette ki, hogy a templom egyrésztől felejtethetetlen emléke lesz a kongresszusnak, másrészt záloga a jobb jövőnek, amely a pápai legátus szavai szerint csak lelki átalakulás útján érhető el. Hit, buzgalom és bizalom kell, s akkor mindent kivívhatunk. Mészáros János érseki helytartó bejelentette, hogy az építés céljaira már jelentősebb összeg áll rendelkezésre.

V.
1939-1944

BEVEZETŐ: 1939–1944

Slachta Margit és a Szociális Testvérek Társasága szerteágazó szociális, család- és nővédelmi, keresztény közéleti szerepet vállalt a II. világháború kitörése előtt is, ám a háború közeledtével ezek a feladatok egyre sűrűsödtek, újabb és újabb munkaterületet nyitva az egyre fejlődő közösség számára. A közéletben is megjelenő virulens szélsőjobbaldali és antiszemita tendenciák felerősödésével pedig olyan erkölcsi és politikai kihívások kérték a korkérdésekre mindig érzékenyen figyelő Slachta Margit állásfoglalását, amelyekben ő habozás nélkül döntött: a felebaráti szeretet, az embermentés, az üldözöttek melletti kiállás elvi és gyakorlati képviselője a személyes bátorság, a humanizmus és a keresztény hit autentikus reprezentánsává avatta őt és társait. E korszakban született írásai leképezik ennek az útnak a különböző állomásait, miközben bennük egyúttal Magyarország huszadik századi történetének egyik legnehezebb időszaka is feltárul.

A kor sajtóorgánumai Slachta Margit tevékenységét és szerepét főként a Szociális Testvérek Társasága intézmény- és szervezeti hálózata társadalmi szerepvállalásáról és a Keresztény Női Tábor politikai és közéleti megmozdulásairól szóló beszámolóikban tárták olvasóik elé, de megjelentek Slachta Margittal készült riportok, illetve tőle származó személyes állásfoglalások is. Ez utóbbiakra elsősorban azért volt szükség, mert a zsidóellenes törvények megszületésével párhuzamosan Slachta Margit nyilvánosan is kifejtette véleményét, meggyőződését, sőt hitvallását a zsidóság jogállásával, a munkaszolgálatosokkal, az üldözöttek pártfogásával kapcsolatban. Bátor kiállása a helyzetértékelések különbözősége miatt gyakran váltott ki értetlenséget, amely őt álláspontjának még precízebb kifejtésére sarkallta. Érvelésében erőteljesen támaszkodott XII. Piusz pápa tanításaira és megnyilatkozásaira, a magyar nemzeteszme Szent István-i integráló és befogadó történeti hagyományára, és a „barna újpogányság”, a nemzetiszocializmus istentelenségét kimutatva annak veszélyétől óvta az országot. A háború pusztítását nemcsak anyagi- és emberéletekben mérve, hanem spirituális tekintetben is óriásinak látta, gyakorlati kereszténysége mindezen három területen az átmentést, a túlélés esélyét, vagyis az életet szolgálta.

Petrás Éva

SLACHTA MARGIT ÍRÁSAIBÓL

Elvek

A Lélek Szava, 1939. október 1.

Egy munkatársunk házat akart vásárolni. Meg is állapodott az eladóval az árban és abban, hogy 24 óráig tartja ezt az árat. A következő nap meg akarta kötni a szerződést, de az eladó azzal fogadta, hogy a ház már drágább, mert két vevő is volna, aki magasabb árat adna érte.

„Tudom – tette hozzá kijelentéséhez –, hogy ez az eljárásom nem korrekt, de fő az üzlet.”

Formájában más, de lényegében azonos másik mozzanat is megjelenik lelki szemeim előtt. Egy gyűlés alkalmával könyvek propagálásáról volt szó. A jelenlevők közül többen vittek magukkal terjesztésre. Az egyik hölgy a következő nap visszaküldte a könyveket, és a kísérő levelében ezt írta: „Mai énem nem felel tegnapi magamért.”

Ezek után áttérek a jelenkor általános politikájára. Az erre vonatkozó cikkek, nyilatkozatok, rádióbeszéddek mind kevesebb leplezéssel és szeméremmel jelentik ki, hogy az államok életét irányító politikusknak csak egyetlen vezérgondolata lehet: országának önérdeke. Megdönthetetlenül érvényes igazság ez. Hogyan is lenne képzelhető olyan irányzat, mely a felelős intézkedők előtt helyesnek minősítené az állam érdeke ellen való intézkedéseket? De itt merül fel a dühörgő kérdés: mi az államnak igazi érdeke, mi a népnek igazi java? Minél materiálisabb értelemben vesszük az érdek szót, minél inkább csak a pillanatnyi előnyt vagy hátrányt tekintjük a mérlegelésénél, minél inkább az anyaghoz kötjük: pénzhez, jóléthez, piachoz, nehézségek elkerüléséhez, annál kifejezettebb ennek az elvnek bomlasztó hatása.

Az ember ugyan a kötött anyagvilágban él, de az anyaggal az ő tulajdonképpeni énje, tehát a szabad szellem rendelkezik. Ha szó szerint beleszorítható volna az anyagvilág törvényei közé, akkor a materializmus nem volna számára olyan vesztes, de az embernek szabad akarata van, ő intéz, határoz, öl vagy él. Viszonylatban van embertársaihoz, cselekedeteitől függ másoknak boldogulása, talán élete, ölhet vagy éltethet. Tehát az ember életét nemcsak a kenyér, a fizikai otthon, a ruházat, a tüzelő biztosítja, hanem az, hogy milyen lélek él saját magában és embertársaiban. Minél önzőbbek, materialistábbak a körülötte levők, annál bizonytalanabb saját vagyona, előrehaladása, kikölcsönzött pénze, erkölcsi javai, sőt élete is. Végső fokon tehát nagyobb érdeke az egyénnek, hogy körülötte tisztességes,

becsületes, szavatartó és jogalapon álló emberek legyenek, mint az, hogy pillanatnyilag biztosítva legyen materiális léte. Ha körülötte minden becstelen, hiába van meg a pillanatnyi kenyere, nem tudhatja, hogy a következő pillanatban melyik embertársa csavarja ki azt kezéből.

Ha tehát az állam példát ad arra, hogy áldozatot jelentő szerződések, adott szó, íratlan törvények megtartása nem kötelező, mikor az a jelen érdekebe ütközik, akkor megtanítja őket arra, hogy a magánéletben ugyanezt gyakorolják.

Sohasem fogom elfelejteni következő élményemet: A belvárosnak egy sikátor-utcáján haladva végig, láttam, amint egy fiatal nő megszólítja a mellette elhaladó férfiakat. Minthogy magatartása félreérthetetlen volt, beszélgetésbe kezdtem a szegény leánnyal. Azt felelte nekem: „Miért ne tenném, amit teszek? Ha rossz volna, az állam nem engedné!”

Vagy ennek analógiájára: Miért ne tenném, az államférfiak is így teszik? Az természetes, hogy a vezéremberek példája döntően befolyásolja az egyéneket. Kétségtelenül hatni fog rájuk, hogy mit helyesel és mit rossznak az állam, mit gyakorolnak tisztelt, megtapsolt, dicsőített vezető alakjai.

Így visz a materializmus és a belőle folyó erkölcsi dekadencia lassan anyagi romlásba. Megrendül a kereskedői becsület, elvész a hitel, bizonytalanná lesz a kihelyezett tőke. De itt nem áll meg a romlás.

Ha a politikai, közéleti, hivatali, kenyérkereseti irányban a pillanatnyi önérdek a döntő, miért legyenek ezen elv alól kivéve a baráti kapcsolatok, a családi kör, vagy egyenesen a hitvestársi, gyermeki vagy szülői viszonylatok? Így hull szét a materializmus futóhomokjára épített élet minden vonatkozásában.

Érdeke tehát a népnek, hogy becstelenség árán is feloldjon szent kötelezettségeket? Hogy szőszegés árán elkerüljön áldozatokat? Hogy mindennek elébe helyezze azt, hogy e pillanatban [neki személyesen] mi kellemes, kényelmes, vagyis materiális értelemben „jó”?

A legtávolabbról sem.

Slachta Margit a női párt álláspontjairól

Nemzeti Ujság, 1939. január 11. 4. old.

A *Nemzeti Ujság*ot a következő nyilatkozat közlésére kérték fel:

A Kath. Női Párt (Ker. Női Tábor)²¹⁴ január 6-i gyűléséről kommunikét nem adott le, azonban az ott tárgyaltak részleteikben mégis rákerültek a napi sajtó hasábjaira.

Éppen, mivel csak részleteket hoztak az ott elhangzottakról az újságok, ez adott alkalmat arra, hogy Glattfelder Gyula püspökhöz²¹⁵ evvel kapcsolatban kérdést intézzenek, aki határozottan kifejezte, hogy mikor nagy elvi kérdésekről van szó, akkor nem lehet részleteket kihangsúlyozni és evvel a lényegéseket mintegy lefokozni, ahelyett, hogy azért küzdjünk, hogy örök hitelvek érvényesüljenek az egész vonalon.

Mély örömet váltott ki lelkünkben ennek az alkuatlan, keresztény álláspontnak kifejezése mellyel 100 százalékban azonosak a Női Pártnak elvi megállapításai, melyeket a Párt a Szentatyának 1937-ben megjelent enciklikája alapján szögezett le. Ez az enciklika a rendes szokástól eltérőleg Németország számára német eredetiben jelent meg, miért is kezdő szavai nyomán a rendes latin elnevezés helyett „Mit brennender Sorge” címen ismeretes. A Szentatya ezen levélben a faji kérdésekről ezeket mondja:

„A faj, a nép, az állam, vagy államforma, az államhatalom hordozói, vagy az emberi közösségek bármilyen alkotóelemei a világ minden rendjében lényeges és tiszteletet parancsoló szerepet játszanak. De ha a földi értékskálából kiemelik őket, és mindennek, még a vallásos értékeknek is legfőbb irányelvévé magasztosítják és bálványimádásban részesítik, kiforgatják és meghamisítják a dolgoknak Isten által megállapított rendjét. Az ilyen irányzat távol áll a valódi istenhittől és e hitnek megfelelő világszemlélettől.”

Az enciklika részletesen foglalkozik az embernek természetjogaival is, mely szóval azon törvényeket nevezi, melyeket mint mondja, az Isten ujsa írt az emberi szívek tábláira, ahonnan azt egészséges, büntől és szenvedélytől el nem homályosított értelem leolvashatja. Az enciklika alku nem tűrő határozottsággal állapítja meg: „az emberi törvények, ha a természetjoggal kiegyenlíthetetlen ellentétben

²¹⁴ Keresztény Női Tábor, Slachta Margit pártja.

²¹⁵ Glattfelder Gyula (1874–1943), 1911-től csanádi püspök, 1942-től haláláig kalocsai érsek.

állnak, születési hibában szenvednek, amelyet semmiféle kényszereszköz, vagy külső hatalmaskodás jóvá nem tehet.”

Folytatólag Cicerótól idézve: „Semmi sem hasznos, ami erkölcsileg nem jó, és semmi sem azért erkölcsös, mert hasznos, hanem minden azért hasznos, mert erkölcsileg jó.” Ettől az erkölcsi szabálytól függetlenül a hasznossági elv nemzetközi viszonylatban állandó háborúra vezetne nemzetek közt. Viszont az államok beléletében a hasznossági és jogi szempontokat összezavarná, és nem venné figyelembe, hogy az embernek vannak az Istentől nyert személyes jogai, melyeket a közösség tőle el nem vonhat olyan beavatkozásokkal, amelyek a személyes jogok tagadását, eltörlését, vagy használati tilalmát célozzák. Minden eltérés ettől a rendtől megingatja az alappilléreket, amelyeken a közösség nyugszik, s veszélyezteti a békét, biztonságot, sőt a társadalom fennállását.”

A jelenleg tárgyalás alá kerülő zsidótörvény annyira ágas-bogas, hogy annak egyes részletei tárgyalása órákat venne igénybe, de az enciklikának megállapításai már alaptételeire alkalmazhatók, és megvizsgálandók az ember természetjogainak szempontjából.

Ennek alapján a Női Párt állásfoglalását így fejezi ki: Mivel tiszta keresztény alapon áll, alaptételeiben nem teheti magáévá a zsidótörvényt. Ha mégis foglalkozik egyes rendelkezéseivel, azt csak azért teszi, hogyha a javaslat törvényerővé emelkedik, legalább a legélesebb rendelkezéseken próbáljon enyhíteni, hogy kevésbé sértsék a keresztény jogrendet és kevesebb zökkenést okozzanak a keresztülvitelben. Ezért emelte ki a következőket:

Nem köthető dátumhoz, hogy kit tekint a törvény kereszténynek. Mint a Bíboros Hercegprímás parlamenti beszédjében kifejezte: a megkereszteltek keresztények. A törvény legföljebb azt teheti, hogy időhatárt tűz ki annak kipróbálására, hogy gyakorolják-e a keresztény állampolgár kötelességeit, de ha igen, keresztényeknek kell tekinteni őket.

1. Az 5 százalékos lecsökkentés értelmében csak akkor bocsássanak el zsidó alkalmazottat, ha arra van alkalmas, képesített keresztény magyar honpolgár. De zárja ki a törvény azt, hogy zsidó magyar honpolgárt elbocsássanak, és helyét idegen állampolgárral töltsék be!

2. Akik kikeresztelkedtek és papi vagy szerzetesi hivatást választottak (nők is), ne essenek a zsidótörvény alá, mert az evangéliumi tanácsok követése által a kereszténységet hősi fokban gyakorolják, mikor lemondanak a családról, a birtokjogról és a magukkal való rendelkezésről, és egészen a köznek élnek.

Visszatérve Glattfelder püspök nyilatkozatához, soraimat a következőkkel fejezem be:

Hívatusunkból folyólag gyakran utazunk az Óceánon. Megkapó látvány, mikor a néma és sötét éjszakában a horizont szélén feltűnik egy másik hajó, melynek iramát lámpái jelzik. Mikor közel érnek egymáshoz, világító lámpáikat lengetik

egymás felé. Erről írja a híres költő²¹⁶ „Hajók ha találkoznak” című versében, éjjel, ha tengeren két hajó megjelen, üdvözlik egymást.

Ha a hajók élőlények lennének, az ilyen találkozásnál lelkük azt érezné a néma éjszakában, mint amit mi éreztünk Glattfelder püspök sorainak olvasásakor. És azért a Tábor tisztelettel lengeti feléje kis lámpását.

²¹⁶Dutka Ákos (1881—1972).

Testvérek!

**A nagy közösségnek vagyunk szociális munkásai, nem kis családok
gyenge női tagjai, nem kedélyes szalonok műkedvelő hölgyei!**

A Testvér, 1940. október

Az események vágatva sodorják hazánkat ismeretlen végkifejlet felé. Mi követ-kezik, nem tudjuk, de hogy minden embert a gátra fog szólítani a kötelesség, az biztos, és hogy kötelességeink óriásokra nőnek, az is kétségtelen.

Munkaerőnk, ható energiánkat szociális tudással és gyakorlattal kell megsokszorozni. Az az első kérdés, hogyan tudunk a magunk jó karban, épségben tartásával sokat és még többet dolgozni, mondjuk menteni. Menteni a kegyelmi életnek, az örökkévalóságnak!

Ne felejtsük: Nem az a jó munkás, aki rogyásig dolgozza magát!

Nem az a jó munkás, aki nélkülözhetetlen!

Az a jó szociális munkás, aki meg tudja sokszorozni magát mások szervezett kooperációja által!

Az a jó szociális munkás, aki magát nélkülözhetővé tudja tenni anélkül, hogy munkagépezete akadozna!

Most legközelebb a léleknapi gyűjtést állítsuk be így szervezeten! Ennél állítsuk be magunkat „köbre emelve”!

Tehát:

1. Az esperesi kerület kézbentartására kérjünk fel helybeli munkatársat, aki a levelezést is intézi, sőt ki is megy a környékre!
2. A levelezést könnyítsük meg nyomtatott, szép körleveleink által, melyekből minden testvér címére megy néhány! (A fölöslegeseket küldjük vissza gondosan a központba! Még jobb, ha csak megírjuk, hogy mennyit tett el ki-ki mint fölöslegesét jövő évre.)
3. A helybeli gyűjtésre idejében kérjük fel a helybeli szervezeteket, ifjúságot, ismerősöket!
4. Innen Pestről kérünk a megyéktől temetői gyűjtési engedélyt. Ahol ez alkalmasabb, ott a templom helyett gyűjtsünk a temetőkben!
5. A nagy munka idején állítsunk be egy negyedórászkát külön szentségimádásra, hogy a Jóisten időnket kegyeskedjék megsokszorozni!

Anyagelvűség a hazaszeretetben

A Testvér, 1940. november

Általában azt gondolják, az anyagelvűség abban áll, hogy valaki nagyon szereti a jó ételt és italt, a sok pénzt, a szép, kényelmes lakást és mindazt, ami az érzéki-
ségnek kedvez, és nem törődik a lelkekkel. Mindenesetre ez a legkézzelfoghatóbb materializmus, de hozzátehetjük, hogy a legártatlanabb, mert a földön minden, ami őszinte s nincs benne komplikáció, rafináltság – még ha különben rossz is –, a legkevésbé rossz a rosszak között. Sokkal nagyobb baj, ha az anyagelvűség a szellemi térre is behatol. Ha ott nem vesszük észre, akkor rombol csak igazán.

Hogyan fejeződik ki a materializmus a hazaszeretetben? A haza fogalma sok mindent magában foglal. Elsősorban nem az én anyagi jólétemet jelenti, mert nem érvényes rá a materialista elv: *ubi bene, ibi patria*, vagyis ahol nekem jó, ott van a hazám. Nemcsak azt a rögzöt, amelyhez érdekeink kötnek, nemcsak a nyelvet, ismerősöket, barátokat, hanem azt a szellemet is jelenti, amely hazámban kialakult, amely gyermekkorom óta az enyém. [Idetartoznak]: a különböző eszmeáramlatok, a ruházkodás, az emberekkel való érintkezés és a napi beosztás módja, az életmód, egyszóval mindaz, ami az emberi életet [jellemzi].

A jelen szövevédekében azonban benne van számtalan fonal a múltból is. Mi például, akik kicsiny korunk óta hallottunk a *Hadak útjáról*, másképpen képzeljük azt el, mint az, aki előtt először beszélnek róla. Nekünk, akik történelmi múltat hordozunk magunkban, mást mond a visszacsatolási bélyegeken levő Szent Korona, mint az idegeneknek. Előttünk Attila – történelmi tényektől körülveve – úgy áll, mint hatalmas vezér, s habár nem egyetemen tanult, és nem volt könyvtár a sátorában, tudjuk, hogy viszonylag magas kultúrájú volt, és fejedelmi szellem vette körül. Népével, ha az a hadakozások közepette fosztogató volt is, közös hagyományaink vannak. [...] Nehéz számot adni, hogy milyen hatással van az emberre a történelmi múlt, de tény, hogy nekünk többet mond a rózsafüzér, amelyet Hunyadi és Kapisztrán kardjára fűzött, amikor az egész európai kereszténységet védtek a török pogányság ellen, mint egy amerikaiak.

A jelenkor szerencsétlen materialistái, akik nálunk *nyilasok* néven jelennek meg, a vér történelmi vonatkozású materializmusával jönnek. Nem számolnak az-
zal, amit Prohászka mond: évszázadok rakódnak le egy közösség szellemében, sőt egy emberi lélekben is. Bár a lélek a jó Istentől jön, de hoz magával átöröklött lelki adottságokat, tudat alatti képességeket, erkölcsi tőkét. Ezekről mind nem vesznek

tudomást azok, akik a történelmet, a hazát, hazaszeretetet materialista vonatkozásban nézik.

Nekünk, szociális testvéreknek, annyira tisztában kell lennünk az anyagelvűséggel, hogy azt minden megnyilatkozásában azonnal felismerhessük. Az októberi *Lélek Szavában* van Leszkay Évának egy cikke *Magyar vallomás* címmel, mely ezzel a kérdéssel foglalkozik. Szépen kifejti, hogy Magyarország, mint Európa legkeletibb széle, a pogány hordák feltartóztatásában vérzett el, magyarsága kipusztult, az ország elnéptelenedett. Városai, falvai egymásután tűntek el a föld színéről. „Kiradírozták” a törökök, és csak a hegyekben, barlangokban meghúzódva bujdosó magyarok maradtak. A cikk írója azok ajkán keresztül szól, akiket a török borzalmak elmúltával ide betelepítettek. Érdemes volna ezt a részt szóról szóra betanulni: „Amikor keletről rátört a pogányság Európára, egy kicsiny nép védte ki az egész Európának szóló támadást. ... Helytállt Európa nevében. Száz sebből patakzott a vére, egészen elvérzett egy-egy megyéje, elnéptelenedtek falvai... Tátongó sebekként ásitottak a pusztá területek. E sebek gyógyulására Európa hálájaként jöttünk mi ide, országtestnek az országtest helyébe, Európa köszönetének névtelen törlesztői. És azóta itt vagyunk. Gyarapítani és gyarapodni jöttünk: e tiszta számadás a barátság alapja. Nem fékéllynek jöttünk, hanem gyógyulásnak. Az elvérzett, súlyos sebesülthöz, Hungáriához. Hungáriát szolgálni és védenünk illik, árulói nem leszünk soha. Saját emberségünkhöz lennének hűtlenek, barbárabbak a barbároknál, pogányabbak a pogányoknál, ha hozzá valaha hűtlenek tudnánk lenni. Hűséges polgárai vagyunk és maradunk ennek a hazának! Magyarok vagyunk.”

A hazaszeretnek szelleminek kell lennie, különben csak faj-, rög- és kenyérimádat marad belőle. Vissza kell tekintenie a múltba. Ahogyan a gyermek nem mondhatja, úgy mi sem mondhatjuk: Önálló vagyok, a magam kenyerét eszem, szüleim nem szólhatnak már bele dolgaimba. Ha pedig mondja, nem gondol arra, hogy van mögötte egy 18 éves múlt, amely a szülők szeretetéről, áldozatairól beszélt. A hazaszeretet terén is így kötelez bennünket a múlt.

Nagy feladatunk ezen a téren: öntudatunkat felébreszteni. Ez sohasem volt olyan fontos, mint éppen most, amikor materialista hazafiak ostromolnak, és szellemi mivoltunk egyik összetevőjét, a hazaszeretetet akarják a sárba lerántani, romba dönteni. Abban a tudatban kell járnunk, hogy a történelmi jelen, múlt és jövő hivatását hordozzuk magunkban. Ahol csak megfordulunk, bármily egyszerű emberek közt is, keltsük fel és ápoljuk ezt a tudatot! Ébresszük rá őket, hogy a múlt mindig velük van, és ösztönösen védi őket az elől, hogy oda akarjanak dobni más nemzet martalékául.

Bele kell kapcsolnunk lelki életünkbe a szép hazaszeretetet, amely – ha romlatlan – a magyar népben szellemi módon él. S ahogy összefűződött Szent István alakja az első magyar kereszténységgel, úgy kell rajtunk keresztül is ennek a szellemi nemzeti öntudatnak a kereszténységhez fűződnie.

A közeledő karácsony ünnepe ezt mondja

A Lélek Szava, 1940. december 1.

Mindnyájan egy Atyának vagyunk gyermekei, és Krisztusban testvérek. Az Úristen szemében csak az a döntő, hogy milyen gyermekei vagyunk neki, és milyen testvérei vagyunk Krisztusnak.

Szent Pál ezt így mondja: Krisztusban nincs zsidó vagy pogány, szkíta vagy jövevény, szabad vagy szolga, csak új teremtmény.

Modern nyelven:

Krisztus abszolút igazságainak mérlegén nem számít, hogy valaki „árja”-e vagy zsidó, állampolgár-e vagy bevándorló, milliomos-e vagy proletár, hanem csak az, hogy lélekben újjászületett-e, szeretet van-e szívében.

Keresztény nem fogadhat el olyan tanítást, mely az evangéliumnak ellentmond. Helyezkedjünk tetszetős napi bölcsességekkel szemben a krisztusi igazságok alapjára, és várjuk ilyen lelkiülettel karácsony szent ünnepét! A dicsőség és béke angyalainak énekét csak az igaz és jóakarátú ember fogja meghallani. Lélekben csak nekik lesz karácsonyuk.

Szélvészben

A Testvér, 1941. április

Az a vihar, melynek felhői már oly régóta sötétítik horizontunkat, kitört. A világegés nem kerülte el a mi kis hazánkat sem. Mi is átérezzük egyenként és összesen az országos gondokat, bajokat és bizonytalanságot. Átérezzük azt is, hogy nekünk, testvéreknek, akik keblünkön a Szentlélek szimbólumát viseljük, és akik – reméljük – lelkünkben az ő kegyelmeit hordozzuk, egészen különleges feladataink vannak.

A közeledő lelkigyakorlat alkalmával több időt fogunk ezeknek szentelni, most pár sorban csak ennyit:

Őrizzük a nyugalmat, hiszen minden történés az Úristen kezéből jön. Árasszuk ezt a nyugalmat és hitet környezetünkre is!

Kérjük erőt a kegyelmek Osztogatójától, hogy abban az esetben, ha kifejezett megpróbáltatások zúdulnának ránk, erők, bizók és derűsek tudjunk lenni!

Fejezzék ki cselekedeteink, hogy természetfölötti alapon állunk, és legfőbb gondunk nem a múltó javak őrzése és a földi eredmények biztosítása, hanem egyetlen lelkünk megőrzése. Őrizzük az istengyermeiséget környezetünkben is!

A mindennapot tekintvén pedig legyünk gondosak, előrelátók, törekedjünk a reánk bízottakat főlegesen nehézségektől, izgalmaktól és nélkülözésektől megkímélni.

Végül vegyünk nagyon komolyan mindazt, amit akár *levél*, akár *A Testvér* útján a központ előír, elrendel vagy megkíván. Háború van, legyünk katonák! Jelszavunk legyen a Női Tábor régi jelszava: Egység, hűség, fegyelem.

Erősítsen minket a feltámadt Krisztus kezében lévő zászló, járjunk az ő nyomdokaiban: ő biztosan győzelemre vezet minket!

Kibontva leng a zászló

A Lélek Szava, 1942. február, 3. old.

Kibontva leng a zászló, a Keresztény Női Tábornak kis vezérzászlója, melyen az isteni Megváltót szimbolizáló pelikán képe látható. A kép alatt ez a dátum áll: 1919. szeptember 30. Ekkor tartotta vöröslő ég alatt a zászló első seregszemléjét a Budapesten szervezkedő női seregek között.

Ez a dátum annak okmánya, hogy ez a zászló elvek hirdetője, nem konjunktúra-cégér. – Annak a Női Tábornak sorai előtt leng, mely akkor kezdett haladéktalanul sorakozni, mikor 1918. nov. 18-án a 4. számú néptörvény az általános, titkos, nőkre is kiterjedő szavazati jogban lehetőséget adott arra, hogy nekivághasson a székesfővárosi liberális és radikális frontnak. Sikertült is azt áttörnie.

A kommunizmus ugyan egy időre lehetetlenné tett minden keresztény alapon álló megmozdulást, de már a román megszállás alatt és a statáriális idők ellenére is újra ott lengett a Tábor előtt a régi országházban és a vigadói nagygyűléseken, a Clerk előtti felvonuláskor. Aztán 1920-ban a nemzetgyűlési választások és az utóbb történt, külön első kerületi választási küzdelemnél, majd 1930-ban, mikor a külön női listát az előzőleg ellenkező értelemben adott biztosítás ellenére a férfi tábor – mint ki is fejezték –, mivel tudta, hogy győzne, a küzdelem megkezdése előtt „kivágta” a keresztény ellenzéknek és a szociáldemokratáknak listájával együtt.

Ekkor mondotta Huszár Károly²¹⁷: – Tegyétek el magukat a jövő számára!

A zászló azóta pihent. De most hivatásának mondana ellen, ha tovább nyugodnék. Veszélyben a megváltás, az ember, a haza!! A Tábor felvonul a frontra.

Vonulásának irányvonala: a szent kereszténység.

Jelvénye: a kereszt.

Jelszava: In Hoc Signo Vinces.²¹⁸

Harci kiáltása: kivédeni, megnyerni, építeni, éltetni, megszentelni.

Fegyverei: az ima, a szó, a toll, a szervezkedés, az igazságok alkalmazása, az elvek valóra váltása.

²¹⁷ Huszár Károly (1882–1941), keresztényszocialista politikus, 1919. november 24. és 1920. március 15-e között Magyarország miniszterelnöke.

²¹⁸ In hoc signo vinces = E jelben győzni fogsz. Nagy Konstantin császár Maxentius elleni harcában egy keresztet látott ezzel a felirattal. Legyőzte Maxentius, majd kereszténységre tért.

Szelleme: a derékség, a jellemesség, az áldozatosság, s ha arra kerül a sor: Istentre támaszkodó erő és hősiesség.

A meghódítandó ellenség: a materializmusnak mindennemű zsoldos hadserege.

Célja: Krisztus Király uralma alatt békességben, boldogságban, igazságban, szeretetben élő szentistváni, szuverén Magyarország és ugyanilyen Isten-uralom alatt élő szabad és boldog és egymást segítő többi nemzetek és országok.

A TÁBOR SOROZ ... JELENTKEZZÉL FRONTSZOLGÁLATRA!!

Harmadik tanulmányi est:²¹⁹

A keresztény erkölcsstan alapfeltételei

A Lélek Szava, 1942. február, 18–19. old.

A dogmatika (hittan) arra a kérdésre felel, hogy a lelkiek világában mi az igaz. A hitigazságok tehát az ember értelméhez szólnak, mert az értelem keresi az igazságot.

Az erkölcsstan (etika) tárgya, hogy mi a cselekvésben a jó, azaz a szép. Az igaz, jó és szép a bölcséletben azonos fogalmak, mert nem lehet szép, ami nem jó. És fordítva: ami erkölcsileg jó, az szép is és csak az a szép és jó, ami igaz. Mégis emberi gondolkodásunknak megfelelően szétbontjuk ezeket a fogalmakat. Az erkölcsstan tehát az akarathoz szól, mert az akaratnak a tárgya a jó.

Egy óra keretén belül nem foglalkozhatunk a keresztény erkölcsstannal részletesen, hanem csak egyes lényeges alaptételét, irányelvét fogjuk kiemelni. Mielőtt azonban erre rátérnénk, foglalkoznunk kell a Tízparancsolattal, melyre erkölcsnünk mint alapra épül.

A TÍZPARANCS

az Őszövetségben kapott kinyilatkoztatás. A természeti erkölcsstant foglalja magában. Ez azt jelenti, hogy a Tízparancsolatban azon erkölcsi törvényeket találjuk meg, melyeket a romlatlan, az egészséges ember lelkébe írt bele az Alkotó, és melyeknek betartása nélkül az emberiség megromlik és elpusztul.

Figyelmet szentelve a Tízparancsolatnak, azt látjuk, hogy parancsai két részre tagozódnak. Az első három az embernek az Úristenhez való viszonylatát fejezi ki, a további hét az embernek embertársaihoz és a teremtet javakhoz való

²¹⁹ A Keresztény Női Tábor „Világnézeti és társadalomtudományi tanulmányi estek” számára dolgozott ki programot, amelyhez tanulmányi anyagot jelentettek meg A Lélek Szava 1942 februári lapszámában. A tanulmányi estek első témáját Dr. Pantol Márton dolgozta ki „A hat főigazság” címen, amelyet Kovrig Bélának „A hat főigazság az állami életben” című előadása követett, majd ezután következett Slachta Margitnak az itt közölt „A keresztény erkölcsstan alaptételei” című előadása. A tanulmányi estek további témáit Baranyai Juszti, Hamvas Endre, Kostersitz József, Mészáros János, Mihalovics Zsigmond, Molnár Kálmán, Pakocs Károly, Rónai Paula és Stadler Frida dolgozták ki.

viszonyát szabályozza. Tudományosan bebizonyított tény, hogy társadalom vallás nélkül nem állhat fenn. (Kidd Benjamin: Társadalmi evolúció. Ford. Geőcze Sarolta.) Mikor tehát a természeti erkölcsstan a három első parancsban az egy igaz Istent helyezi az emberi lét központjába, akkor biztosítja legdöntőbb létfeltételét.

Az emberekre vonatkozó hét parancs védi az életet, az erkölcsi tisztaságot és monogámiát, ezekben az életforrásokat – az igazlelkűségben az erkölcsi tőkét és végül a becsületességben és önzetlenségben a magántulajdont.

Az életet az ötödik parancs védi: Ne ölj! Az életforrások tisztaságát a hatodik parancs (Ne paráználkodjál!), a monogám családi élet zártágát a kilencedik parancs. (Ferebarátod feleségét bűnre ne kívánd!) biztosítja. Ide tartozik a szülők tiszteletére vonatkozó negyedik parancs is. Közvetlenül az Úristen tisztelete után az első, jelezve hangsúlyosságát. (Tiszteld atyádat és anyádat, hogy hosszú életű lehess a földön!) Kiemeli az élet értékét és az érte járó hála kötelezettségét.

Az igazlelkűséget a hetedik parancs köti az ember lelkére. (Hamis tanúságot ne szólj felebarátod ellen!) Az erkölcsi töke az embernek nagy kincse, sokszor életfeltétele. De egyébként sem képzelhető társas élet szavahihetőség, közbizalom nélkül.

Végül a magántulajdont a hetedik (Ne orozz!) és tizedik parancs (Ne kívánd felebarátod házát, mezejét, se szolgáját, se szolgáló leányát, se ökrét, se szamarát, se egyéb nemű jószágát!) bástyázza körül.

A Tízparancs és erkölcsstan gyakorlati jelentőségével következő tanulmányi összefüggésünkön foglalkozunk, ma csak annyit, hogy nem volt kor, mely jelentőségét a mainál jobban szemléltette volna. Most, mikor a tömegek lesodródtak a keresztény alapokról, mikor meggyöngült vagy elveszett még egészséges, természetes erkölcsi érzékük is – mikor az Úristent „száműzték” az élet központjából –, a társadalom önfenntartási alapjai megrendültek és az emberiséget pusztulás fenyegeti.

A KRISZTUSI ERKÖLCSTAN

A kereszténység erkölcsstana nem is épülhetett föl máson, mint a Tízparancsolaton, hiszen annak törvényeit ugyanaz az Isten-kéz írta az emberi lélekben, mely azt alkotta.

Krisztus maga mondja: – Nem jöttem fölbontani a törvényt, hanem beteljesíteni. – Vagyis erkölcsstanom nem fog az ószövetségnek ellentmondani, hanem azt kibontakoztatja, a lelkiiség magaslatára emeli, tartalmának lelki magvát kifejti. Mindazt, ami eddig a természetinek színvonalán jelent meg, a kegyelmi síkra átemeli, s ami a természetnek magasrendűsége folytán lehetetlen, azt a kegyelem segítségével lehetővé teszi, sőt rásegíti az embert arra, hogy természeti mivoltát

a maga egészében áttegye a természetfelettség világába, vagyis valóra válthassa magában a megváltott embert és élvezhesse a megváltottak szabadságát.

Emeljük ki ezen összefoglaló megállapításból annak egyes legjellegzetesebb alkotóelemeit.

TRANSZCENDENTÁLIS VILÁGSZEMLÉLET

A kereszténység arra indítja az embert, hogy a dolgok értékelésében örök mértékeket alkalmazzon. Ez azt jelenti, hogy a földön megjelenő dolgokat nem viszonylagos, hanem abszolút mérleg segítségével állítja rangsorba, vagyis aszerint állapítja meg értéküket, hogy mit jelentenek az Örökkévalóságban. Így kap a rangsorban szerény helyet a természeti embert elbódító arany, hírnév, hatalom stb., és így kerül első, vagy legelső helyekre, ami lelki, vagy ami a lelket szolgálja, akár szegénység vagy szenvedés formájában is, és így kerül a rangsor elejére az erény, a lélek és mindenek fölé az Úristen.

Ezt a gondolkozásmódot transzcendentális világnézetnek mondjuk, mert túlvilági szemszögből látja a földi jelenségeket.

Ezt az anyanyelvet használja Krisztus, mikor mondja: – Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkének pedig kárát vallja? – Ez az örökérvényű igazság ugyanolyan értelemben, de negatív oldalról nézve így szól: mit árt az embernek, ha az egész világot elveszti, de lelkét megmentette?

A HALHATATLANSÁG KIRÁLYI TUDATA

Ennek az igazságnak átéléséből emelkedik ki a látszatos értékek bilincseiből és a mulandók szappanbuborékaiból a megváltott ember. Úgy áll a lét közepette lelki halhatatlanságának fölséges tudatával, mint hegyóriás az ingoványos síkság közepén.

Tudja, hogy lelke kifejezhetetlen érték. Jézus érdemesnek találta arra, hogy vérért és életét adja megmentéséért. Tudja, hogy homlokán az Isten-gyermekség jele. Tudja, hogy misszióval jött a földre. Tudja, hogy Isten-hasonlóságot kell magában kialakítania, és a mennyei Atya hazavárja.

Milyen messze van ettől a krisztusi embertípustól a jelennek természeti, technikai embere, aki repül, távolba fotográfál és halálsugarakat küld, és a természet egyéb csodái fölött gyakorolja uraságát, de materialista eszmevilágával lezuhan az égből az ingoványba.

Fölségesen isteni a krisztusi erkölcsiség! Ennek erejében mondhatta Nagy Frigyes igazságügyminisztere királyának: – Fejem Felségedé, de lelkiismeretem az Úristené.

A VÉGTELENRE KÉPESÍTETT PARÁNY

Ennek a maga nagyságának tudatára ébresztett új embernek Isten-jelölte célt tűz ki a Megváltó: magát az Úristent. – Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes.

Erkölcstanunk a lényegre irányuló tekintetével nem talál lelki nagyra termettségének más megfelelő célt, mint a Végtelent. Szédítő gondolat: a Végtelenre képesített parány. Mikor ez a parány öntudatosá lesz, égre törő vágyainak nem keresi többé földiekben, mulandókban gyermekmódra való kielégítését. A csálhatatlan igazság útmutatása szerint röptének iránya az örök Isten.

Ezen végtelen értékű cél és a reá váró kincs méri meg számára annak a veszedelemnek nagyságát, mely ettől elszakíthatná. Körülnézve a létezőkön, Szent Pállal együtt kérdi: – Ki szakít el minket Krisztus szeretetétől? Nyomorúság, vagy szorongatás? Éhség, mezítelenség, veszedelem vagy üldözés, vagy kard...? Sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem hatalmasságok, sem jelenvalók, sem jövődők, sem erősség, sem magasság, sem mélység, sem egyéb teremtmény el nem szakaszthat minket az Isten szeretetétől, mely a mi Urunk Jézus Krisztusban vagyon” (Róm 8,35). De döbbenettel teszi hozzá: csak egy van, ami erre képes, a bűn, a rossz, mellyel magamat azonosítom, melyet elkövetek.

A keresztény erkölcsű ember a rosszat, a bűnt a végtelen Jónak értékével méri. Innen ered a kereszténynek iszonyodása a bűntől, innen van alkutlansága a rosszal szemben. Királyi öntudatának következménye az az állásfoglalása, hogy inkább veszítsen el mindent, minthogy elkövessen bűnt, és inkább lemond mindenről, ha annak akár csak egy bűn is az ára. Isten szeretetétől ragyogó tekintete látja a ki-egyenlíthetetlen ellentétet a jó és a rossz között. Látja az áthidalhatatlan tátongó örvényt közöttük, és habozás nélkül választ.

Szent Blanka ebben az értelemben mondotta, mikor bölcsőben pihenő gyermekét keblén megcsókolta: – Inkább lássalak halva, mint lelkedet halálos bűnnel beszennyezve. Ilyen értelemben mondotta egy alkalommal a mi Zita királynénk: – Inkább vesszen a trón, mint a gyermek lelke.

A SZERETET

A keresztény erkölcsiségnek jellegzetessége tehát a lényegesnek felismerése és megkülönböztetése a lényegtelenrel, a formával, a külsőséggel szemben. Éppen ezáltal vezeti át az embert a Tízparancsolatot érvényben tartva a lelki felfogás magaslatára. Megmutatja, hogy nem elég az igazságok szélső határait járni, bele kell hatolni azok magvába és akkor tehetjük magunkévá az igazságok lényegét, akkor élhetünk azok szelleme szerint.

Ezt fejezi ki Krisztus, amikor mondja: „Hallottátok, hogy mondatott a régieknek: ne öl, aki pedig öl, méltó az ítéletre. Én pedig mondom nektek, hogy mindaz, aki atyjafiára haragszik, méltó az ítéletre, aki meg azt mondja atyjafiának: raka!²²⁰, méltó a gyehenna tüzére” (Máté 5,21–22). A lényegesnek útján vezet vissza Krisztus az egész erkölcsiséget a szeretetre. Mikor egy törvénytudó kérdi tőle, hogy melyik a legnagyobb az Írás parancsolatai közül, ezt feleli: – Szeresd a te Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljesen elmédből és minden erődből. Ez a legnagyobb és első parancsolat. A második pedig hasonló ehhez: szeresd felebarátod, mint tenmagadat. E két parancsolaton függ az egész törvény és a próféták.

Bár ez a kettős parancs már bent van Mózes könyvében, az Ószövetségnek még nem ez adott jelleget, hanem az igazság. Mikor Péter és János az igazság szellemében kívántak büntetést a szamaritánusoknak, Krisztus megfeddi és a „mennydörgés fiainak” nevezi őket, amivel arra utal, hogy még a Sinai hegyen, mennydörgés és villámlás közt adott parancsok szellemében gondolkoznak. Új parancsot adok nektek. Szeressétek egymást úgy, mint én szeretlek titeket. Döbbenetes parancs! Az embert társai iránt az isteni szeretet mértékével kötelezi. – Hány ezer évnek kell elmúlnia, míg az emberiség – ő és benne mi – ezt felfogni képesek leszünk. Evvel teszi az Üdvözítő tökéletessé a szeretet fokának mértékét. Körét pedig azáltal, hogy azt kiterjeszti minden emberre kivétel nélkül. Kivétel nélkül minden ember a felebarátunk.

Éppen a lényegesnek kérlelhetetlen logikájával vonja le a keresztény erkölcstan azt a következtetést, hogy valójában semmi sem képvisel az örökkévalóság szempontjából értéket, csak az, ami szeretetből, és pedig Isten iránt való szeretetből történik. Minden egyéb menthetetlenül belevész a mulandóságnak nirvánájába, az örökkévalóság mérlegén semmi értéket sem képvisel. Csak az lesz ott az emberek kincse, amit Teremtője iránt való szeretetből cselekedett.

ÖSSZEFOGLALÁS

Tisztelt Hallgatóim, összefoglalva a keresztény erkölcstan legalapvetőbb tételeit, azok a következők:

Az erkölcsiség világában a lényeges a döntő.

Hogy mi a lényeges, és mi a helyes rangsor, azt az örökkévalóság mérlegén állapíthatjuk meg.

Ezen a mérleges mérve, a legnagyobb, valójában egyetlen cselekvési erkölcsi érték az Isten- és emberszeretet.

²²⁰ *raka v. ráka*, az arám *réká* (üres, üresfejű, tökfaj) átírása (Mt 5,22).

Tárgyi abszolút érték pedig Isten és az emberi lélek.

Az abszolút mérlegen mérve pedig csak egy lényegi rossz van: a bűn.

Ragaszkodjunk legalább mi hűségesen Krisztushoz, hogy ne sodortassunk azok közé, akik annyit elvesztettek és végül önmagukat és az Uristent, hanem hogy mi az Uristen irgalmasságából azok közé tartozhassunk, akik az összeomlottaknak, sebesülteknek, kárvallottaknak és szenvedőknek a Szentlélek kegyelmeinek erejében segítségükre siethetünk.

Farkas Edith, a Szociális Missziótársulat Alapító Főnöknője

A Lélek Szava, 1942. május, 44–45. old.

Hazánkban ma a nő és családvédelem terén nagy egyházi nővérszervezeteket látunk működni, melyeknek tagjai hivatásuk tudatában vallják a karitatív és szociális munkát életfeladatuknak. De önkéntes, világi hölgyeket és lányokat is látunk mind szakszerűbben vezetett és mind számosabb szervezetek élén a testvériség szent törvényét érvényesíteni, nem beszélve az államnak és városnak szociálpolitikai programjáról, mely a kormányzatnak mind nagyobb gondját és gondoskodásának tárgyát képezi.

Egy megindult lavinánál nehéz megállapítani, hogy első kis görgeteg miként nőtt hatalmas, magával ragadó erővé. Nehéz nyomon követni, hogy város, állam, társadalom miként fogtak lángot egy lobogó szövétneken, miként keltett gondolat gondolatot, hogyan indított meg terv terveket. Nem is kísérel meg ennek a nyomozásnak munkáját. Egy tényt kívánok csak ezen emlékező sorok bevezetésében megörökíteni, és ezen megemlékezést egy hálás borostyánággal övezni, azt, hogy hazánkban a világi munkatereken dolgozó fogadalmas, modern nővérszervezetek életre keltése Farkas Edith Főnökasszony nevéhez fűződik, hogy ő volt ennek a gondolat úttörője és a Missziótársulat ezen gondolatnak első valósulása.

Ebben fejeződik ki összefoglalva az ő hivatása, ez a magyar katolikus kultúr-történelem lapjain az ő jelentősége.

Farkas Edith 1877. február 16-án született Budapesten, régi nemesi családból. Édesatyja Farkas Jenő, miniszteri tanácsos volt. Édesanyja Kunze Mária, szüleinek egyetlen gyermeke.

Alig végezte el középiskoláit, már felébredt szívében a vágy, hogy a szegényeket személyesen szolgálja. Ezért már akkor tagja lett a Szent Erzsébet Egyesületnek, és látogatta a szegényeket. A karitásznak ez az érzése mindjobban elmélyült benne, és hivatástudatban kezdett kibontakozni. Egyelőre nem öltött konkrét alakot, de valószínűleg azt keresve határozta el a fiatal leány, hogy az ő korának szokása ellenére tovább tanul. A soproni Szent Orsolyarendi intézetben szerezte meg magánúton a tanítónői, majd tanárnői oklevelét.

Ennek gyakorlati hasznát csak rövid ideig látta a tanítói pályán. Pálffy grófné-
nek, a magyar katolikus egyesületi élet első megindítójának korán feltűnt a nagy tehetségekkel megáldott, szép megjelenésű fiatal tanárnő, és saját munkaterületén, az Országos Katolikus Nővédő Egyesületben ajánlott fel neki működési teret.

Farkas Edith erre a meghívásra „igen”-nel felelt, és így lett a Növédő Egyesületnek 1906-ban alelnöke, 1908-ban ügyvezető elnöke. Teljes odaadással intézte a Növédő Egyesület ügyeit, mely gyors fejlődésnek indult. Ezen ügy érdekében utazta be hűséges barátjánőjével, a mindnyájunk emlékében feledhetetlenül élő Stoffer Micivel²²¹ az országot.

A gondolat ismertetése, a vidéki fiókok létesítése agitációt, eszmeismertetést, szervezést kívánt, és bár hajlamai kezdettől fogva a magányba vonzották, a nyilvánosságot, az emberek tömegét ösztönszerűleg kerülte, a lelke egész melegével szeretett feladat teljesítése érdekében a nagy nyilvánosság elé lépett. A mai kor asszonyainak és leányainak ez nem mond annyit, mint amit jelentett a Főnökasszony idejében. Először az ő személyében, azután a missziós nővérek nyomán megszokták az előadót, a szónoknőt. De akkoriban ez teljesen új jelenség volt, mondhatjuk, a nőmozgalom haladásának egyik újabb állomása.

Áldásos munkásságának további folytatásképpen életre hívta Balogh Jenő igazságügyminiszterrel²²² a Katolikus Női Patronázs Egyesületet, majd Korányi Saroltával²²³ együtt a Katolikus Tisztviselőnők és Női Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Szövetségét, végül Páter Buttykay Antal²²⁴ támogatás és védnöksége mellett Rabolt Margittal a Katolikus Leányok Országos Szövetségét. Munkássága így közvetve már széles körben éreztette a magyar női társadalomban hatását, és mind több hozzáértő kezét kívánt. Ez a bontakozás tette szükségessé azt a női munkástípust, amely magánéletéről lemondva, világi céljait és gondjait kikapcsolva, megfelelő ismeretekkel ellátva szenteli minden erejét a szociális munkának. Így született meg lelkében a fogadalmas szociális munkásnak eszméje. Ez volt a Missziótársulat szükségességének alapja.

Terveinek megvalósításában és az első kikezdéseknél a Főnökasszonynak tanácsadói, lelki támaszai és nagylelkű támogatói: Kanter Károly prelátus, a királyi vár plébánosa – Prohászka Ottokár püspök, akkoriban esztergomi spirituális, özv. gróf Pálffy Pálné, a Növédő nemeslelkű alapítója – és Foerster Frigyes Vilmos zürichi egyetemi tanár, a nagy morál- és szociálpedagógus voltak.

A Missziótársulat gondolata 1908. november 19-én, Szt. Erzsébet ünnepén valósult meg, amikor az első nővérjelöltek bevonultak az Elnök utca 4. szám alatt lévő otthonba, mely a fogházból kikerült fiatal leányoknak adott hajlékot.

²²¹ Stoffer Mici = Stoffer Mária (1875–1931), szociális nővér, Farkas Edith első munkatársa.

²²² Balogh Jenő (1864–1953), jogász, politikus, 1913 és 1917 között Magyarország igazságügy-minisztere.

²²³ Korányi Sarolta (1868–1935), a magyar katolikus nőmozgalom egyik alapítója.

²²⁴ P. Buttykai Antal (1875–1940), Ferenc-rendi rendfőnök, a Központi Sajtó Vállalat egyik megalapítója.

A Missziótársulat innen indult útjára, hogy mind több érdeklődőt vonzzon a szerzetesi életformák közt valósuló szociális hivatás számára. A Főnökasszonynak a Gondviselés nagy segítőkét küldött Fischer-Colbrie kassai püspök²²⁵, dr. Mázy Engelbert OSB, akkori kassai tankerületi főigazgató és Balogh Jenő igazságügyminiszter személyében.

A Missziótársulat a maga életformáit és kereteit természetesen még nem alakíthatta ki, hanem csak kereste. Az első forma után, amely a világi élettől alig különbözött, a Főnökasszony dr. Mázy Engelbert OSB első lelki igazgató hatására, aki Szent Benedek hűséges fia volt, a bencés alapokat fogadta el a Missziótársulat lelki épülete számára. A nővérek a benedeki Regulának szellemében éltek belső életüket, és dolgoztak a társadalom krisztusi újjászületésén. A kékfátyolos missziós nővér rövid idő alatt közfoglommá lett, és a Társulat gyors fejlődésnek indult. A nővérek lángoló lelkesedéssel szívták magukba Főnökő Anyjuk gondolatait, és alakították ki magukban az eléjük állított ideált.

A Főnökő-Anyja azonban úgy érezte, hogy még nem találta meg azt a típust, melyet keresett, és a Társaság tizenötödik évében, 1923-ban új szabályzatot adott neki, és az egész elgondolásban gyökeres változásokat eszközölt. Ez a körülmény vezetett az 1923-ban történt kettéágazásra, melynél azok, akik a régihez ragaszkodtak, a Szociális Testvérek Társaságába tömörültek, megtartva a bencés irányzatot, akik pedig az újat magukévá tudták tenni, azok a Jézus-társasági atyák vezetésével és jezsuita szabályzat alapján a Missziótársulatban folytatták működésüket.

Mindez a főegyházmegyei hatóságnak közvetlen részvételével és hozzájárulásával történt, és nem magában álló jelenség a szerzetesrendek történetében. Az elviek síkján maradván, nem is okozta az ilyen mozzanat akkora zökkenőt, mint amekkorát a kívülálló és az eseményeket nem értő jóbarátok, de még inkább kíváncsi tömegek okoznak.

Az 1923-as eseményeket lényegükben kifejezve így mondhatjuk: az addig egy keretbe foglalt gondolatörmeg differenciálódott, és két keretbe helyezkedett el. A Missziótársulat kiemelte az egész körből a karitatív és szociális munkát, a Szociális Testvérek Társasága ezeknek a rétegződésén túlmenőleg főleg a mozgalmi, eszmeszolgálati és állampolgári jellegét akarja kidomborítani. Ezekhez kapcsolódott idők folyamán a külföldre szakadt magyarság szolgálata.

A Missziótársulat is gazdagodott egy újabb programmal és jelleggel. A Főnökasszony az új irányzat kipróbálása nyomán 1931-ben visszatért a bencés területre, és beuroni hatás alatt találkozott a bencés liturgia szépségeivel, melynek művelését a társulati programba bekapcsolta.

²²⁵ Fischer-Colbrie Ágost (1863–1925), kassai püspök.

Legrégebbi leányai velem együtt tudjuk, hogy ebben találta meg igazi énjét, és hogy a bencés szellemre, annak fölséges istentiszteleti módjára, felemelő korális énekére, nemes formák közt kifejeződő egész lelki életére, beleértve a zsolozsmai-mákat, reagált az ő lelke énjének legmélyén legjobban.

Életének első két szakasza tele van a Bibliával, ezért is nevezte őt egy alkalommal Gárdonyi a „Bibliás Főnöknőnek”, életének befejező szakaszát betöltik a chorális misék és zsolozsma klasszikus dallamai. 1931. évi újabb szabályzata, a bencés szellem és a liturgikus élet ápolását örököltette át lelki családjára, a Társulatra.

Gondolatinak terjesztését tollal és rádió útján is szolgálta a Főnökkasszony.

A szociális és karitatív munka ismertetésére már 1911-ben megírta a Szociális Misszótársulat rövid ismertetőjét, 1921-ben a Hivatalos Pártfogót, 1924-ben kiadta a Missziós Útravalókat, s 1925-ben a Szociális Missziótársulat kultágjainak Kézikönyvét. 1928 óta minden hó első szombatján „Missziós üzenetek” címen a rádióban tartott előadásokat.

Az alapító Főnökkasszony nagyméretű munkássága úgy az egyházi, mint a világi tényezőknél nagy elismerésre talált. 1907-ben kapta meg Ferenc József királytól az alapítványi hölgy címét, 1911-ben X. Pius pápától a Pro Ecclesia et Pontifice kitüntetést, 1918-ban, a háború alatt IV. Károly királytól a polgári hadi érdemkeresztet, 1933-ban pedig Horthy Miklós kormányzótól a magyar érdemrend tiszti keresztjét.

Élete utolsó éveiben hosszan tartó betegséggel látogatta őt meg az Úristen, amely keresztet ő teljes készséggel viselt. Laetare-vasárnapján még részt vett az Egyház liturgikus örömeiben, és Fekete-vasárnap utáni kedd reggelén csöndben, halálküzdelem nélkül lehunyta örök álmra szemét, hogy lelke sok és fárasztó munkái után megpihenhessen az Úristen boldogító szeretetében.

A mi családfánk

A Lélek Szava, 1942. június

A levegőben még hullámszik a pünkösdi tüzes vihar, melynek zúgásában megszületett az új ember, aki a tertium gens-hez tartozik, ahhoz a „faj”-hoz, melyről Szent János írja, hogy gyermekei nem a vérből, nem a test ösztönéből, nem a férfiú indulatából, hanem Istentől születtek. Ők a kegyelem rendjében Isten gyermekei. A Pünkösöd az ő születésnapjuk.

De nemcsak egyesek léptek ezen a napon a világtörténelem színterére. A Golgotán megalapított királyság is ekkor lett valósággá azon háromezer első polgár személyében, kik a Szentlélektől ihletett Péter apostol szavai nyomán fogtak lán-
got. A Tizenkettővel élükön annak a királyságnak első polgárai, melyről Krisztus azt mondta Pilátusnak, hogy ez az ország nem e világból való. Ezen a földön van, de nem belőle van. Nincs csendőrsége, rendőrsége, katonasága, nincsenek gyilkoló fegyverei, célkitűzése e földön túlra szól, szelleme nem azonos a föld szellemével, nem gyűlöletre épült, hanem szeretetre, fajok és politikai határok fölött a földgömböt átfogó világbirodalom.

A kereszténység nem olyan értelemben faj- és vér fölötti, hogy tagadná a faj és vérségi kötelékek jelentőségét és értékeit. A fölséges kereszténység az igazságnak megfelelően egyetlen nagy családot lát az emberiségben, s ebből a közösségből nem rekeszt ki senkit sem. Ezen átfogó világszemléletével nem árt sem fajnak, sem országnak, csak megnevesíti azokat. A kereszténység nem tagadja a földi értékeket, csak megfelelő sorrendbe állítja őket. A faj, nemzet és ország isteni gondolatok, de az emberiséget egy nagy családba foglaló kegyelmi testvériséghez olyan viszonylatban álló értékek, mint ahogy a fillér viszonylik a millióhoz.

Az egész emberiséget átfogó isteni gondolat idegen az embernek. Hiszen még a család keretein belül is mily nehéz valósítani a testvériség isteni gondolatát. Mennyi ellentét merül föl minden emberi közösségben, s mily igazán írja a boldogemlékü Prohászka Püspök: a legnagyobb terhet testvérkéz rakja az ember vállaira. Mennyire kell tehát tudatosítanunk magunkban az embertestvériséget, melynek törzse kétezer éves, s melynek valósulásáért Krisztus életét adta. Ebből a Szentséges Vérből nőtt ki a mi családfánk, s igazi nemességét azok hordozzák, kik gyűlöletet nem ismerve valósítják meg a kereszténységnek fajok és idők fölötti programját: – szeresd felebarátodat, mint tenmagadat.

Még benne zúg a levegőben a pünkösdi vihar, melyből a mi családuk megszületett. A tertium gens, a világ első faja. Őrizzük féltékenyen vérének tisztaságát. Ne szivárogon piros életteljességébe utcai filozófiák mérgező vizenyője. Őrizzük címerünket, védjük homlokunkon a királyi leszármazás jegyét: családfánk kétezer esztendő s a földön, de a kegyelem rendjében a teremő Isten örök szeretetéből való.

*

Tudatosítsuk magunkban a fölséges kereszténységnek Krisztus-ültette családfáját úgy, hogy az egész földgömböt átfogó ágain megpihenhessenek az üldözöttek, és ez a szeretet vezesse őket haza az atyai házba.

Vadvizek... szárazság

A Lélek Szava, 1942. augusztus, 77. old.

Mikor városi otthonainkban olvassuk az újságból, hogy százezer – hétszázezer – egymillió hold van a víz alatt, vagy azt, hogy romlik a terméskilátás, mert nem és nem jön eső, akkor érezzük ugyan az ország gondját, de az csak úgy hat ránk, mint a távoli zivatar moraja és a bajt közvetlenül nem éljük át.

De ha a meleg elűz a város köröngetegéből és kimenekülünk falura, ott, a természet ölen, szemben találjuk magunkat az elemekkel. Látjuk, hogyan hull az áldás, hogyan rombol a csapás. Együtt aggódunk a házigazdával, ha nem jön heteken át eső, vele együtt nézzük bánatosan a kukoricának zsugorodó leveleit és a krumplinak idő előtt száradó zöldjét. Milyen sokat mond nekünk ott a helyszínen a gazda magyarázata, hogy nincs bevetve ez a terület, mert a víz csak az imént húzódott el róla. Egy ásonyomnyira még ott zubog, viszont vetni nem lehet, mert a nap tüze fent olyan kemény kéreggel vonta be az átázott földet, hogy az izzó és száraz rögök közt nem kél ki a szem.

Aki a földdel dolgozik, az valóban átéli, hogy emberé a munka, Istené az áldás. Canadában a Stockholm környéki²²⁶ gazdák soha el nem felejtik azt a napot, melyen le kellett volna aratniok a rendkívül gazdag termést. A Ford arató-cséplő gépeket már kikészítették indulásra, és az aratás hajnalán olyan jégeső verte el a határt, hogy még a szalmát is belepaskolta a földbe. Nem is volt abban az évben aratás.

Az Úristen együtt dolgozik az emberrel... vagy ellene dolgozik... Ó, hogyan tud vele és hogyan tud ellene dolgozni! Miféle méretek és miféle lehetőségek! Ha öntöz, mindenki pihenhet, és minden százszorosan terem. Ha perzsel, megszakadhat az ember, és elszárad minden. Los Angelesben találkoztam egy földbirtokossal, aki teljesen tönkrement, mert földjei Mexikóban voltak, ahol hét évig nem volt abban az időben eső. Milyen méretek!

És milyen lehetőségek! Árvíz nélkül vízzel és a víz ellenére aszályal, egyszerre! A földben a gyökeret víz rohasztja, a légtérben a lombot nap perzseli.

Jöhet csapás, mint próba. Ekkor az az Úristennek hozzánk intézett kérdése, hogy elfogadjuk-e szent akarát akkor is, ha nehéz. A megállott próbavizsga után

²²⁶ A kanadai Stockholm Saskatchewan tartományban fekszik.

ömlik az áldás. Mennyire nem értette az Úrral való együttműködés törvényét az a szegény kiscgazda, aki meglehetősen nézve érő kalásszal rengő földjeit, rémülten látta, hogy a közeledő fekete fellegek vihart hoznak, és egyszerre jég kopog a rengő vetésre. Kétségbe esve és dühösen ragadta meg a pajtában pihenő kéziészplőrudat, káromkodva hívta ki az eget, és ezen szókkal esett neki csapkodni a lábon álló termést: Úristen, lássuk, mire megyünk ketten együtt?

Igen, ha valóban együtt dolgozott volna a mindennek Urával...

Jöhet a csapás mint büntetés is. Kezd kiveszni népünkben a hit. Már alig van helység hazánkban, ahol megáldatnák templomban a munka eszközeit – ekét, boronát, ásót, kapát, kaszát –, és ahová hálaadásra, terményáldásra vonulnának be aratáskor, szüretkor.

Mily gyermekded a mi magyar népünk lelkivilága. Lehetne őket újra visszavezetni az Úristennel való együtt dolgozásra – de ezt már gyermekkorában kellene elkezdni. Étekezések előtt való imádságokkal s a munka eszközeinek megáldásával. És a terményből egy bizonyos rész följajánlásával Isten szegényei számára, amelyeket gyermekek osztanának ki a szegényeknek ott mindjárt a templomban, az áldás után.

Ilyen módon talán megkönyörülne rajtunk az Úr, s elfordítaná tőlünk a vadvizet és a szárazságot.

Örök isteni törvények, melyeket mi irgalmasságra hangolhatunk.

Újévi levél

A Lélek Szava, 1943. január, 3. old.

Az itthoniaknak a hadbavonultakról,
a honvédelmi miniszter kijelentéseiről,
a krisztusi intésről: amely mértékkel mértek, olyannal mérnek vissza nektek,
a Gondviselés vargabetűiről és a kegyelmi világ törvényeinek logikái menetéről,
arról, hogy a boldogabb új évet mindenki a maga vetéséből aratja.

*

Kedves Nővérem!

Neked írok, aki könnyesen és gondterhelten állsz az újév küszöbén, és nincs pillanatod, amikor ne gondolnál bevonult atyádra, férjedre, fiadra.

Ó, mit meg nem tennél, hogy biztosítsd számukra ott kint a Gondviselés védelmét hideg, eső, szél, ingovány, viszontagság, ellenséges golyó, kegyetlenség ellen! Ha nem érted ezt a védelmet úgy, hogy mindenképp abban a formában történjék, ahogyan azt Te jónak látod, hanem ha rábírod a mikéntet az Úristenre, akkor biztosíthatod nekik ezt az isteni védelmet.

Hogyan? – kérdezed. Sok módja van ennek. De előbb talán megírom azt, hogy miképp akadályozhatod azt. Ennek is sok módja van. Most csak egyet említek.

Megfosztod Tiedet az Úristennek különösebb oltalmától akkor, ha más anyának, hitvesnek, gyermeknek hasonló gondja, aggodalma, könnye iránt közömbös vagy. Megfosztod, ha megértést, kíméletet, segítséget csak a Tiednek kívánsz. Megfosztod, ha hidegen, talán kárörömmel, rosszakarattal nézed a másinak fájdalmát, és főleg – amit leírni is nehéz –, ha talán odakívánod másnak azt a rosszat, szánod másnak azt a szenvedést, melyet magadtól és Tiedtől el akarsz imádkozni.

Akarsz a veszedelmek közepette szeretteidnek kettőzött isteni segítséget? Fogadd szívedbe a mások sorsát, különösen azokét, akiket így szívedbe fogadnod nehéz. Egy haragosodét, valakiét, aki károsított, valakiét, aki megbántott. Fogadd szívedbe úgy, hogy [amikor] a Tiedért imádkozol, ugyanakkor azért a másikért is küldesz egy igaz fohászt a mindennek Urához! Fogadj szívedbe egy munkatáborost, akit a korszellem kizár a testvérközösségből!

Merd ezekben a halálosan komoly időkben szívedből *kiűzni* a közönyt, a szertelenséget, a gyűlöletet! *Merd* bent, szíved legmélyén testvérednek elismerni azt a másik anyát és fiát, *merd befogadni* fájdalmát, és hordani segíteni keresztjét.

Merd kimondani, hogy az egyetlen keresztény és államférfiúi út az, amelyen a honvédelmi miniszter úr jár, amikor habozás nélkül hirdeti, hogy a munkatáboros hadiszolgálata hazaszolgálat és nem büntetés, hogy testi épségük és becsületük jogvédelem alatt áll éppúgy, mint a fegyvereseké. *Merd megvallani*, hogy Te is így gondolkozol!

És *merj tenni*! *Merd* kérni, kívánni, sürgetni olyan hozzátartozódtól, ki munkatábor-parancsnok, hogy olyan fölöttese legyen a szolgálatosoknak, amilyen fölöttest az ő fiának kíván a fronton, vagy az ellenség fogságában. Hangoztasd előtte Krisztus örökérvényű igéit: amilyen mértékkel mértek, olyan mértékkel fognak nektek viszont mérni. Az Úr is így fog cselekedni. Sújt vagy kímél, irgalmaz vagy elfordul, amint Ti együttérzők vagy kegyetlenek vagytok.

Leányok, hitvesek, anyák, értitek-e, hogy misztikus egység van a családtagok között, és közös áldás vagy átok a sorsa az összetartozóknak? A Tiedet véded az isteni igazságosság előtt, ha testvéri és irgalmas vagy. A magad személyében nem mehatsz a frontra, hogy saját testeddel fogd fel a Tiedre mért csapást, de kiviszi oda értük felajánlott áldozataidat, irgalmasságodat, igazságszeretetedet az Úrnak anygala, és amit Te cselekedtél más anya fiáért, az lesz a Te gyermekednek védőpajzsa testi-lelki csapások ellen.

Lehet, hogyha ilyen leszel, akkor sem hozza haza Tiedet az isteni Gondviselés. De mennyi szívfacsaró szenvedéstől óvhatja meg drágáidat az Úr! Kegyetlenkedésektől, borzalmaktól, lelki meghasonlástól. Ha jobbnak is látja a mindnyájunkat szerető mennyei Atya – amit nehéz kimondani –, hogy ne hozza vissza, de tenyerére veheti odakint, és békességben, csendességben emelheti át érted, miattad, mert Te szívedbe fogadtad másnak szereteteit. Megkímélted, megkíméltetted fölösleges szenvedéstől, keménységtől, keserúségtől, megaláztatástól. Szeretted krisztusi szeretettel, és szeretetened áldása ott lebeg a tied fölött.

Értelmed talán első pillanatra nem látja át, hogyan függ össze az, amit Te teszel, azzal, ami Tieddel történik. De szíved és hited tudja követni az isteni logika vargabetűjét: a Te szereteted, mint villamos erő, felcikázik a minden kegyelem forrásához, és onnan visszaárad isteni kéztől áldottan féltett, kint harcoló Tiedre.

És ha nem egyes emberre gondolunk, hanem nemzetre, amelynek egyik tömege a másikat védi vagy támadja, gyűlöli vagy szereti, akkor a nemzet ugyanúgy aratja a maga egésze, a maga hadserege, a maga nemzetteste számára azt, amit vet. Elveszíthet vagy megmenthet egy egész hadsereget, elveszítheti vagy megmentheti saját magát.

Boldog új évet tehát neked, kedves Nővérem! Boldog új évet neked, aki immár érted, hogy miképpen van boldog új évédnek nyitja, titka saját kezében!

Társaságunk féléves munkája a hazafias háborús fronton

A Testvér, 1943. január 15.

Kedves Testvéreim!

Mikor újévi társulati lapunk szétröppen, hogy felkeressen titeket, küldök benne egy rövid összefoglalót a pünkösdkor kitűzött legújabb munkánkról – a keresztény és egészséges közszellem szolgálatáról –, hogy áttekintésünk legyen arról, mit végez ebben a tekintetben a Társaság központja.

Pünkösöd óta ezért a célért a következőket tettük:

1. A cél rendkívüli fontossága miatt szétválasztottuk az anyakerületi vezetőséget az általános vezetőségtől. Paula testvért választottuk meg az anyakerület főnöknőjévé, hogy én az országos külső munkában az ország belső frontján dolgozhassam a közszellem, a kereszténység mélyítéséért és tudatosításáért. Ez a jelen nehéz körülmények közt a legfontosabb munka. Amíg egészséges az ország közlelke, addig semmitől sem kell félnünk, úgy a benti, mint a háborús frontot az ország polgárainak lelkiülete tartja.
2. Országos mozgalommá szélesítve rendeztük a világnézeti tanulmányestéket. *A Lélek Szava* teljesen ennek szolgálatában áll.
3. Decembertől kezdve kivonultunk a mozifrontra, és megkezdtük a világnézeti filmdélutánokat, estéket, matinékat.
4. Benedikta nővér személyében intenzíven részt veszünk a kecskeméti Frontharcos Örökimádó-hálatemplom mozgalomban. Ebben a templomban egyrészt hálaimádságok fognak felszállni az Úristenhez azokért, akiket a Gondviselés hazahozott; másrészt Társaságunk imádkozó ágának feladata lesz örökimádást végezni itt azért, hogy a Gondviselés mentse meg hazánkat a jövőben minden háborútól, hogy atyáink, testvéreink és fiaink vére ne omoljon a harctereken.
5. A kecskeméti Frontharcos templomnak, illetve itt letelepedett testvéreinknek feladata lesz az is, hogy a kecskeméti kiváló templombizottsággal együtt országos vonatkozásban azon dolgozzon – ezt már most is tesszük –, hogy katonai vonalon akarják, ápolják és tudatosítsák a harctéren is érvényesítendő kereszténységet, vagyis a keresztény módon felfogott harctéri etikát, tehát a lovagiasság szellemét.

Ez egyik legnagyobb programpontunk.

6. Múlt évzárónkon, júniusban a Női Tábor beadványt adott a honvédelmi miniszterhez, hogy érvényesíttesse főleg az orosz frontvonalon azt a keresztény elvet, hogy megtorlásokkal ne éljenek a hadifoglyokkal szemben, mert az esetleg hadifogságba kerülő magyar katonáknak az oroszok kegyetlenkedéseivel szemben ez adja a legnagyobb védelmet.

Anyaházunkban a társasági közösség minden nap imádkozik a harctéren küzdő katonáért.

Újévi levelem külső munkatársak tömegét szólította fel arra, hogy természetfölötti vonalon biztosítson a harctéren küzdő övéinek isteni segítséget a veszedelmekkel szemben, és tegye ezt azért, hogy függetlenül magát a korszellem hatásától, zárjon ki szívéből minden gyűlöletet, mert az isteni segítséget ez akadályozza legjobban.

Karitatív téren mindent megteszünk, ami módunkban áll, úgy a katonáért, mint itthon maradt övéikért.

Támogattuk a honvédség javára folyó gyűjtést, és egy éven át, amíg lehetett, egy második olajmécset égettünk az anyaház oltárán hazánkért.

Elintézzük a hozzánk forduló ügyeit, úgy a katonáért, mint itthon maradt családjaikét.

Rendelkezésére állunk mások akcióinak, mint például októberben Dobránszky Eszternek és lelkes csapatának, katonák kívánság-hangversenyének és uszonnájának rendezésében, amely otthonunkban folyt le.

A Szociális Képző hallgatói bekapcsolódtak a Szent Vince Szeretetegyesület hadigondozó munkájába, és állandóan harminc családot gondoznak.

Miskolci testvéreink katonakórházban lelkigondozást végeznek, mint azt *A Lélek Szava* januári számában Beatrix testvér leírta. Piroska testvér Budafokon vezeti az ifjúsági Vöröskeresztet. Petronella testvér a Kammer-gyári munkásnőekkel már kétszer rendezett teadélutánt a honvédek javára, amelynek jövedelmét, 300 pengőt, beküldte a honvédelmi minisztériumba. A DLN rendezéseivel és lapjában állandóan dolgozik a hadbavonultakért és hozzátartozóikért. A háziiparban Petra testvér 800 P előállítási értékben 200 pár bőrcsizmát ajándékozott a katonáknak.

A Művelődés Házában tartott mozielőadások rendezésébe a Szent Vince Szeretetegyesület hadigondozó csoportja is bekapcsolódik. Tiszta jövedelmüket a hadbavonult családjaiknak segélyezésére fordítják.

Testvéreink karitatív akcióinak kimutatását a következő számban folytatom, helyszűke miatt most csak néhány elvi megállapítást szeretnék leszögezni. Ezzel titeket is meg akarok erősíteni elveinkben.

Mint mindenben, úgy ezen a vonalon is az ügy érdeke lebeg szemünk előtt, és a tiszta szándékot akarjuk megőrizni. Tehát ma, amikor mindenki vöröskeresztes és hasonló munkára jelentkezik, olyannyira, hogy érdeklődésemre a Vöröskereszt központja kijelentette, nem kérnek több önkéntes munkaerőt, mivel már helyet

sem tudnak a jelentkezőknek adni, nemhogy munkát, mi ma, úgy, mint mindig, elsősorban ott dolgozunk, ahol más nem dolgozik, és ez a munkatér a gyökérmunka, az ország lelki egészségének szolgálata.

Az nem lehet ránk hatással, hogy a mai materialista társadalom nem értékeli ezt a belső munkát. Mi azért nem adjuk fel a frontot, mert mi egész világosan tudjuk, hogy ez a legdöntőbb és legfontosabb munka, habár hálátlan, mert nem látszik, nem kézzelfogható, sok támadásnak van kitéve stb., de minket nem az vezet, hogy népszerűséget hajhászunk, hanem hogy használjunk, és hogy az Úristennek a tetszését nyerjük meg.

A katonai fronton is a lélek a döntő, mert nagyszerűen kiképezhetik a katonát, és megkaphatja a legmodernebb harci eszközöket, a legbriliánsabb felszerelést, a harc kimenetelének ez csak materiális feltétele. A másik ennél is döntőbb: a *katonalelkülete*, hűsége, áldozatosága, hazaszeretete. Gondoljunk csak a fizikai értelemben soha meg nem épített Mannerheim-vonalra, melyen katonák lelke védte meg Finnországot!

Ugyanez áll a civil polgárookra is: mindig a lelkületük dönt, de főleg háborús időben. Mikor tehát azon dolgozunk, hogy a közlélek megmaradjon keresztény síkon, akkor az ország legdöntőbb fenntartó alapjain dolgozunk, s ez nekünk elég. A jó Isten áldását kérjük szerény, de meggyőződéses munkánkra és szenvedő hazánkra.

A Keresztény Női Tábor 1943. évi programja

A Lélek Szava, 1943. február, 18–19. old.

A Keresztény Női Tábor évnyitóján mindig a legaktuálisabb politikai kérdésekkel foglalkozik, és évi programját annak értelmében állítja be.

Idén eltekintünk a napi politikától, mivel a körülmények nem adnak ilyen természetű gyűlésre lehetőséget, és megmaradunk az államéleti etika körében, ezen körben is elvi síkon. A belső front jelentőségét fogjuk szemünk elé állítani, és évi programul annak erősítését tűzzük ki az abszolút érvényű erkölcsi törvényeknek, a krisztusi etikának alapján.

Minden országot két front véd: a külső és belső.

A külső a háborús front. Ezen harcol a katonaság és védi az országnak földrajzi határait, gazdasági javait és polgárainak életét, szóval: az ország testét.

A másik a belső, a szellemi front. Ezen védik az ország polgárai az isteni és emberi jó okát, az isteni és az azokon nyugvó törvényeket, a nemzeti szellemet, szóval azon lelki tényezőket, melyeken az államok épülnek és melyeknek síkjáról, ha lecsúsznak, a halálba zuhannak. Ezen a fronton védjük az ország lelkét.

Amint a védelem tárgyában, úgy egyéb tekintetben is sok különbség van a két védelmi vonal között.

A háborús front csak időnkint alakul ki, a belső állandó.

A háborús fronton csak a katonaság áll, a belsőt mindenkinek védenie kell.

A háborús frontot csak külső ellenség támadja, a belsőt megtámadhatja, aláaknázhathatja a nemzetnek minden erkölcsileg elhanyaglott fia.

A háborús front egyes országok közt vonul, a belső az egész világot behálózza.

A háborús fronton nemzetek küzdenek egymás ellen, a belsőt a jó és rossz vív egymással gigászi küzdelmet.

A háborús fronton le lehet tiporni, győzni egy nemzetet, megölni csak a belső fronton lehet.

Mikor most testvéreink, férjeink, fiaink, atyáink a külső fronton a nemzet testét védik, akkor mi, nők, felsorakozunk a belső fronton, hogy védjük a nemzet lelkét.

A két frontnak szoros összehangzásban kell egymással lennie. A honvéd a háborús fegyverek mellett a belső front fegyvereivel is harcol, amilyenek a hűség, hazaszeretet, áldozatosság, becsületesség, hősiesség, mert ha ezeket a fegyvereket eldobja, akkor kiesnek kezéből a vasból kovácsolt fegyverek, mint az történt 1919-ben.

Azért oly nagy érték számunkra, hogy a háborús tűzvonal legfelsőbb felelős kormánytényezője, a honvédelmi miniszter úr²²⁷ figyelmére méltatja a mi frontküzdelmünket is, és évnyitónkat személyes megjelenésével tisztelte meg.

KI ÁRULJA EL A BELSŐ FRONTOT?

Mindenki, aki az erkölcsi törvényeket megszegi. Így:

Aki megvesztegette magát: az csatát veszített a nemzet részéről a belső fronton.
Aki megtagadja a jogelveket és az erőszak eszközeihez nyúl: az csatát veszített a nemzet részéről a belső fronton.

Aki gyáván hallgat, mikor szólania kellene: az csatát veszített a nemzet részéről a belső fronton.

Aki magát féltve, kezét ölbe teszi, mikor cselekednie kell: az csatát veszített a nemzet részéről a belső fronton.

Aki konjunkturális előnyökért megszegi élettársának tett hűségesküjét: az csatát veszített a nemzet részéről a belső fronton.

Aki hatalmával visszaél: az csatát veszített a nemzet részéről a belső fronton.

Aki megszorult emberektől áron alul vásárol: az csatát veszített a nemzet részéről a belső fronton.

Aki szívében gyűlöletet táplál és kizárja onnan a szeretetet: az csatát veszített a nemzet részéről a belső fronton.

Aki másnak azt cselekszi, amit nem akar, hogy neki tegyenek: az csatát veszített a nemzet részéről a belső fronton.

És ha mindezt a nemzet, mint olyan, cselekszi, elvesztette az egész háborút a belső fronton, mert lesiklott az államfenntartó kereszténység alapjáról, és ezzel megölte saját lelkét: öngyilkos lett.

ÉS KI ÓRZI, VÉDI A BELSŐ ELLENSÉGTŐL A SZELLEMI FRONTOT?

Mindenki, aki a vallás erkölcsi törvényeket szentnek tartja és magát azoknak aláveti. Így:

Aki elveit a világ minden kincséért fel nem adja. Az csatát nyert a nemzet számára a belső fronton.

²²⁷ A honvédelmi miniszter ekkor Nagy Vilmos vezérezredes.

Aki vesztett igaz ügyek érdekében szót emel akkor is, ha ez saját érdeke ellen van: az csatát nyert a nemzet számára a belső fronton.

Aki nem fél az üldözöttnek védelmére kelni akkor sem, ha ebben egyedül áll: az csatát nyert a nemzet számára a belső fronton.

Aki odadobja konjunktúrájához, hogy hitvestársának tett hűségesküjét megtarthassa: az csatát nyert a nemzet számára a belső fronton.

Aki hatalmát a gyengék támogatására, jogvédelmére használja fel: az csatát nyert a nemzet számára a belső fronton.

Aki tisztán tartja kezét isteni törvénytől, tiltott vagyonszerzéstől: az csatát nyert a nemzet számára a belső fronton.

Aki kizárja szívéből a gyűlöletet, hogy abban csak szeretet uralkodjék: az csatát nyert a nemzet számára a belső fronton.

Aki másnak csak azt cselekszi, amit akarna, hogy neki cselekedjenek: az csatát nyert a nemzet számára a belső fronton.

És ha mindezt a nemzet, mint ilyen, teszi, megnyerte a belső fronton az egész háborút, hatalmas életerőket öntött a nemzeti közlélekbe: biztosította neki az erkölcsi győzelmet és ezzel a hegemoniát.

Mikor 1918-ban választójogot kaptak a magyar nők, akkor a Keresztény Női Tábor ezen programért vonult fel a belső fronton. 1919-ben már megtartotta Budapesten ezen kis vezérzászló alatt első seregszemléjét. A csapat súlyosan ólmos ég alatt indult, 21-ben már a szélsőjobboldal okozta viharok közt haladt, mint ahogy most is szélirány ellen vonul. Nem volt és Isten segítségével a jövőben sem lesz konjunktúrajelvény.

Fehér selymén a fiait saját vérével tápláló pelikán, Krisztus szimbolikus képe látható. A zászlót elborító szalagok mindegyike egy-egy rohamnak, egy-egy küzdelmi szakasznak emléke. Az utolsó szalagot kevéssel halála előtt gróf Apponyi Albertné²²⁸ nemes keze kötötte rá. Ez az utolsó szalag újabb kötelezettséget jelent a programhoz való hűsége.

Ezután a kis zászló után menetelünk immár huszonnegyedik esztendeje. Vonulásunk sohasem tért ki jobbra, sem balra. Krisztus útmutatásának irányában nyílegyenesen haladunk előre. Kicsinyek és gyengék vagyunk, de rendíthetetlenül hisszük, hogy elvhűségünkkel szolgáljuk az ország lelkét. És talán egyes honfitársainkat is, akik talán sokkal erősebbek, mint mi, de nekünk mégis van hozzájuk misszióink: talán egy halk szavunk, mely megszólaltat bennük egy elnémult hűrt, talán egy tettünk, melynek nyomán elvesztett énközhöz visszatalálnak, talán egy

²²⁸ Apponyi Albertné (Clothilde von Mensdorff-Pouilly hercegnő, 1867–1942), osztrák diplomata, feminista aktivista, 1897-től gr. Apponyi Albert felesége.

kötéléket kell szétvágnunk, mely szárnyakat köt le. Igen, talán vannak az országban, akik éppen ránk várnak, ránk, kicsinyekre, erőtlenekekre... talán egy ember vár ránk... talán kettő... talán 100, talán 1000... talán tömegek... talán a közlélek.

Jelvényünk egy kicsiny fehér kereszt IHSV kezdőbetűkkel: In hoc signo vinces: ebben a jelben győzni fogsz! Itt állunk a fronton. Itt harcolunk a fronton. És itt maradunk a fronton.

És most, mikor a tömegek jobbik éneje hallgat, mikor az erőszak orgiákat ül, mikor a nemzetek elárulják Istent és öngyilkosságba rohannak – most, a népeknek vérzivataros éjjelében meglehetem gyenge kézzel, de sziklaszilárd hittel ezt a kis zászlót, és belekiáltom az éjszakába: Aki úgy érzi, hogy ő is Krisztussal akarja védeni a belső frontot és ezzel erősíteni a külsőt, az csatlakozzék hozzánk, és kiáltsa velünk:

Éljen Krisztus király, éljenek a jogelvek, éljen a haza, és éljen, éljen minden derék, bátor magyar ember, aki a kereszt jelében akar győzni!!!

A Szentlélek különböző adományairól

A Lélek Szava, 1943. február 15. 25. old.

Ezeket mondja Szent Pál a rómaiakhoz írt levelében: Testvérek, különböző adományaink vannak a nekünk adott kegyelemnek megfelelően: ha próféta, akkor gyakoroljuk a hit mértéke szerint; ha szolgálat, akkor tevékenykedjünk a szolgálatban; ha valaki tanít, oktasson; aki buzdít, buzdítson; aki adakozik, tegye egyszerűségben; aki előljáró, buzgóságban; aki irgalmasságot gyakorol, vidámságban.

Minden igazság örök érvényű és mindig alkalmazható. Azért vonatkoztassuk Szent Pál szavait a mai körülményekre és önmagunkra így:

Akinek vannak anyagi javai, adjon a fronton és háborús szolgálatban levőknek, adjon a kenyérkeresőt itthon nélkülözőknek. Akinek ideje van, gondoza a behívottak családjait. Aki ért az ápoláshoz, ápolja a betegeket és sebesülteket. Akinek nemzetközi kapcsolatai vannak, enyhítse hírváltással az egymástól elszakítottak fájdalmát.

Akit a hit arra indít, eszközöljön ki imáival isteni segítségeket. Aki át tudja élni a belső védelmi vonal fontosságát, az teljesítsen hadiszolgálatot a krisztusi fronton.

Tartsa mindegyik nagyra a másiknak munkáját, és lássa meg, hogy az is nélkülözhetetlen.

A karitatív szervezetek értékeljék a Vöröskereszt ápolását, a Vöröskereszt egészségügyi osztálya a hírközlését, a hírközlő az imaszolgálatot, az imádkozók a karitás munkáját és mindnyájan a világnézeti fronton folyó, kézzel nem fogható, hálátlan, női, háborús szolgálatot.

Kell karitás, mert mit használ a jogelv az éhen veszettnek; kell ima, mert emberé a munka, Istené az áldás; kell jó hír a gyötrődőnek, mert véget ér az élet, ha megszakad a szív; kell betegszolgálat, mert hogyan álljon talpra az értünk sebesült, és kell a világnézeti front védelme, mert mit ér a kenyér, a ruha, a kórház, a jó hír, ha megdől Isten országa a lelkekben, ha elvész számukra az élet értéke, ha rájuk tör a gonoszság és mindent leront, megöl, elpusztít, sőt mit ér minden háborítás nélkül is, ha megdől az ember lelkében Isten országa és ezzel az élet értelme, mert elvesztette iránytűjét az örök csillagok felé.

Különbözők a szolgálatok, de a Lélek egy, különbözők a hivatások, de a lényeg egy: a szeretet és igazság egysége.

„Fontos, hogy a művészvilág emberei erkölcsileg is magas nívón álljanak”

Film – Színház – Irodalom, 1943. április 16. 6. old.

Slachta Margit mai életünknek egyik legérdekesebb és legjelentékenyebb nőalakja. Munkaprogramjában elmondja, hogy az emberek lelki egészségéért harcol. Az ezer problémával és zűrzavarral terhes lelkekben akar világosságot gyújtani, hogy ezzel a helyes útra vezesse őket. Amit mond, mindenkihez egyformán szól. Kitűnően ismeri az egyes ember és a tömeg fogékonyságát. Mi rendkívüli szuggesztivitásának a titka? Semmi esetre sem a pattogó határozottság, a külső energiától duzzadó erő, hanem az a megvesztegető szelídség, megértő mosoly és türelmes jóság, amely egész lényét besugározza. Amikor ránézünk, ráeszmélünk: nemcsak tülekedéssel, hanem szeretettel is lehet küzdeni valamiért.

Slachta Margit körülbelül egy év óta havonta többször tart előadást a Magyar Művelődés Házában. Az óriási nézőtér ilyenkor roskadásig megtelik. Minden alkalommal bemutatnak egy nagyobb szabású, sikeres filmet, amelyet Slachta Margit úgynevezett világnézeti rávilágításokkal magyaráz. Vajon hogyan jutott el oda, hogy a filmet választotta ki arra a célra, hogy az emberekhez szóljon? Miért éppen a mozin keresztül tárgyalja a legkomolyabb problémákat?

Slachta Margit erről azt mondja:

– Életem célja és hivatásom lényege, hogy olyan értelemben szolgáljam embertársaimat, hogy kihozzam belőlük és uralomra vigyem bennük jobbik és magasabb rendű énjüket. Ez a vágy fűtött, amikor azzal a kérdéssel foglalkoztam, milyen módon lehet a legkönnyebben hozzáférni az emberi lélekhez. És vajon mi a magyarázata annak, hogy annyi bomlasztó elem tárt kapura talál az emberi lélekben? Miért özönlenek olyan sokan a mozikba, és miért érzik áldozatnak, hogy meghallgassák azokat a legnemesebb célú előadásokat, amelyek valóban az ő javukat szolgálják? Ezzel a módszerrel elemeztem a filmek természetét, és megállapítottam, hogy a mozi lélektanilag rendkívül megfelel az embereknek, mert szórakoztatja és látszólagos fáradság nélkül leköti őket. Egyúttal azt is tapasztaltam, hogy a tömegfilmekből is csak a konkrét látnívalót és az érzelemre ható motívumokat veszi észre, annyi figyelmet, koncentrációt, időt már nem szentel neki, hogy gondolati tartalmukkal is foglalkozzék. Így, hogyha a gondolati tartalom jó, akkor nem emeli ki belőle azt az értéket, amely benne van, ha pedig rossz, akkor kritika nélkül engedi magára hatni. Ez érthető, mert az emberi természet sokkal könnyebben hajlik a rosszra, mint a jóra. Ezért most olyan irányban kísérletezek, hogy néhány perces

világnézeti rávilágítással rámutassak a film jó vagy rossz gondolati tartalmára. Ha sikerül összehangolódnunk egy törzsközönséggel, és rá tudjuk vezetni arra, hogy szánjon egy kis időt a filmnek, tudatosítsa magában a keresztény világnézetet, és ennek alapján állapítsa meg, hogy jó-e vagy rossz, amit lát, akkor nem olyan védtelen a romboló hatással szemben. Mivel a film pergetése közben csak percek állnak rendelkezésre, azért a „Lélek Szava” egyes számaiban vagy előzőleg vagy utólag bőven foglalkozunk a levetített filmmel. Meggyőződése, hogyha sikerül ezen a téren elmélyíteni a tömeg lelkét, az minden irányba is kihat. Ellenállóbbá tenné az embereket a rossz hatásokkal szemben.

– Amikor a film gondolati tartalmát mérlegeli, fontosnak látja-e, kedves Margit testvér, hogy a darab művészi is legyen?

– Kétségtelenül. Mert hiszen, ha művészi, akkor a jót sokkal könnyebben közvetíti. Viszont, ha művészi módon hordja a rosszat, akkor ebből a szempontból veszélyesebb, mint a művésztelen film, mert művészi voltaival megtéveszti a közönséget.

– Mi a tapasztalata, hogyan hatnak a mai emberre általában a művészetek?

– Mindent az örök cél és a lélek értékeinek szempontjából ítélek meg. Ezért mikor a tömeg rendkívül kevés rendelkezésre álló idejére gondolok, azt kell mondanom, hogy azt a művészetet, amely kizárólag csak önmagáért van – jó esetben legalábbis nincs rossz tartalma – luxusnak látom. Erre pedig nincs módunk. Időmilliomosok megengedhetik maguknak ezt a fényűzést, mert a művészet a legszebb szellemi élvezet. Ami az embert emberi mivoltában rombolja, szegényíti és végeredményben boldogtalanságát is szolgálja, azt minden pillanatnyi örömszerzésével és csillogó szépségével együtt az emberiség ellenségének minősítem.

– De véleménye szerint lehet-e a művészt alkotásában irányítani? Előírhatja-e más vagy önmaga azt, hogy mit fejezzen ki művészetével?

– A művészi alkotás mindig a művész belső énjének a kivetítése. Ezért fontos, hogy a művészvilág emberei erkölcsileg is magas nívón álljanak. Nem szabad, hogy az Úristen legnagyobb adományát, a művészi tehetséget az emberi lélek ellen használják fel.

– És milyennek látja a nő szerepét a mai életben?

– Lényegében mindig egynek látom. A legnagyobbnak és legfölségesebbnek, amit elgondolok: a nő a földön az ember életrehozója, hordozója és ápolója. Nemcsak fizikai értelemben, hanem a lelkiéletben is. Az a tény, hogy ő a gyermeknek test szerint való anyja és testi ápolója, csak szimbolikusan fejezi ki magasabb hivatását. Ez a magasabb hivatás a belső életnek a védelme. Nemcsak családi, hanem nemzeti vonatkozásban is. Amint januári női tábori programbeszédemben említettem, minden országnak két frontja van: katonai és belső, vagyis erkölcsi frontja. Egy nemzet csak akkor hal meg, ha erkölcsiségében omlott össze. Amikor erkölcsét védi a nő: a nemzet életéért harcol. És ezért joggal mondják, hogy a nemzet fennmaradása vagy elpusztítása az asszonyok kezében van.

Egy pillanatra elhallgat, majd így folytatja:

– Ha tehát a mai nőt nézem, akkor azt látom, hogy különleges hivatása fokozottabban előre kerül. Ma kettős ostromot áll minden ország, és kérelhetetlenül elpusztulnak azok a népek, amelyeknek asszonyai és leányai nem tudják megvédeni hazájuk belső életét és épségét. Erről a magasrendű és kézzel nem fogható női hivatásról nem azért hallgat a történelem, mert nem méltó a följegyzésre, hanem mert olyan magas szférába esik, amelybe a konkrétumokat jegyző toll föl sem ér. De ez nem változtat azon, hogy nekünk nőknek, szívünk minden szeretetével és lelkünk egész hitével kell hivatásunkat szolgálnunk.

Maga elé néz.

– Milyen kár, hogy a nők olyan kevéssé tudatosítják ezt a fölséges és nemzeteiket fenntartó hivatásukat.

– Annak idején sokat küzdött a női emancipációért...

– Igen. Küzdöttem és ma is küzdök. Azonban meg kell jegyeznem, hogy kezdetől fogva a jelszóval, hogy „vissza a nőt a családnak!” Olyan nagy a veszélye annak, ha a nőt bedobjuk a kenyérkereseti harcba és kivezenyéljük a fórumra, hogy erről így röviden nem is tudok beszélni. A tömeg maradjon meg a családban, csak az arra hivatottak harcoljanak kint az életben. Munkáját és családi hivatását a nő összeegyeztetheti ugyan, de rendkívül nehezen találja meg a közeputat a kettő között. Ha a nőt olyan értelemben egyenjogúsítjuk a férfival, ahogy régebben és ma is, akkor nem tudja betölteni főhivatását. Ezt pedig az egész nemzet megérzi. Teljes joggal mondja Gertrud le Fort²²⁹ ebben a vonatkozásban, hogy ha a kenyérkereső pályákról és a külső érvényesülésről visszaszorítják a nőt, ezzel sem ő, sem a nemzet nem veszít.

– Mi a közeli programja a mozifronton?

– Nagypéntekre egész napos programom van. Talán ellentmondásnak hangzik, hogy Nagypénteken filmszínházban tartok előadást, de ez csak előítélet. A pergetőgép és a fehér vászon, nemcsak a szórakozást szolgálja, hanem készségesen áll rendelkezésre a legnagyobb eszméknek is. Nagypénteken délelőtt 11 órától minden órában levetítjük a keresztút tizennégy állomásának a képeit, és ahhoz különböző szociális testvérek, közöttük magam is, magyarázatot fűzünk. A jelenlévők pedig karban éneklnek majd a hozzátartozó közismert énekeket. Minden órában más-más korú és műveltségű közönségnek tartunk előadást, mert hiszen különböző emberekhez ugyanarról a tárgyról tökéletesen másképpen kell beszélni.

Elnéz a messzeségbe, mintha a falakon túl is látna:

– Rendkívül fölemelő moziélményem is volt egyszer New Yorkban. A Húsvéti Glóriának nevezett pantomimet adták elő. Ezt megelőzően elsőtétült a terem, és

²²⁹ Gertrud von le Fort (1876–1971), katolikus német költő és író. Slachta olvashatta le Fort 1934-ben megjelent *Die ewige Frau* c. könyvét.

mire újra világos lett, a nézőtér templommá alakult át, amelynek pilléreinél aranyruhas, gótikus szentek álltak. A vetítövásznon felszaladt, és mögötte templommá lett a színpad. A folytonosan változó képeket egy mozdulatművészeti csoport fejezte be: liliumokat tartott a magasba, és kereszt alakban állt a színpadon. És ekkor megelevenedtek az aranyruhás szentek, akik húsvéti énekeket énekeltek. Ennél jobban semmi sem illusztrálhatja, hogy nem az a fontos, hol vagyunk, hanem az, hogy milyen tartalommal telítjük meg gondolatvilágunkat.

– Mivel foglalkozik *A Lélek Szavának* legközelebbi számában?

– Tartalma a Nagyhét szellemének felel meg. A földi történelem legnagyobb tragédiájának évfordulóján megszólaltatom ennek a drámának bennünk örökké megújuló alakjait: Pilátust, Júdást és aztán természetesen azokat, akik a tragédiát a fölséges lelkükkel győzelemre viszik: Krisztust és a Boldogságos Szűzet. Ez a szám be akarja mutatni az eget és földet átszántó mély gondolataikat, mert mostanában a lapban azzal foglalkozom, hogy a jelenkor tragédiája tulajdonképpen azon fordul, hogy az emberek nem gondolkoznak. A lét felszínén maradnak, és nem is sejtik, hogy az emberiség óriási problémáinak megoldása a lét mélységeiben élő törvények hűséges alkalmazásában van. Ezeknek a misztériumát fedte föl az emberiség előtt a nagyhéten Krisztus és ezekbe tekintünk be a nagypénteki film-program keretében is.

Húsz év

A Testvér, 1943. május

Az idő szárnyas keze letette Társaságunk életének második évtizedes zárókövét, és mi most megállunk e határkö mellett. Gondolatban megpihenünk abban a sok emlékből, eseményből, mozzanatból, melytől ez az idő oly gazdag. Mennyi minden is történt!

Az alapító fogadalmak itt állnak ősz fejjel. Fájón gondolunk arra, hogy Zsuzsanna testvér hiányzik csapatunkból, és már nem érhetette meg ezt a napot. Pár lépéssel e határkö elérése előtt emelte át a jószágos Isten az örökkévalóságba, és már onnan ünnepelte május tizenkettedikét. Szeretettel integetünk feléje, hiszen minket az a láthatatlan vonal, mely a földi és az örök hazát egymástól elválasztja, nem szigetel el.

Mennyi minden történt két évtized alatt! Milyen kimondhatatlan sokat kaptunk! Itt vannak a művelés alá vett munkaterületek, a kerületek és a házak. [Itt van] az alapító harmincöt testvér és jelölt nyomában háromszáz új testvér és jelölt: a Szentlélek Úristen szürke katonái, a Társaság legnagyobb értékei – nagyobbak, mint munkaterületeink, házaik számokban kifejezhető értéke.

Valóban senki sem álmolta volna, hogy egy arasznyi idő után ilyen termést ad Az, aki minket az aratásba küldött. Áldott legyen!

Arra is gondolunk, hogy Társaságunk első gyermekkorát után még csak most lép az ifjúkorba. Erkölcsi és főképpen kegyelmi erőkre épülő szervezetek nem állnak anyagi alapokon, mint a fizikai házak. Ezeknek alapjául a kifürkészhetetlen Gondviselés egymással ellentétesen ható erőknél eredőjét tette meg. Ezek az erők pedig a folytonos lelki tevékenység kifejezői.

Amely szervezet arra van hivatva, hogy erkölcsi vagy kegyelmi pályákon tegye meg útját a létben, annak állandóan végeznie kell ezt a kiegyensúlyozó munkát. Ezért áll az, amit erkölcsstanunk mond, hogy a lelkiéletben csak előrehaladni vagy lefelé csúszni lehet, megállni nem.

Ez a két évtizedes évforduló olyan előkészítő mozzanata a közelgő negyedszázados jubileumnak, mint [amilyen] a Szent Imre év volt az eucharisztikus világkongresszusnak, vagy mint [amilyen] a liturgiában a vigília az ünnepnek. Ha akkor igazán jubilálni akarunk, most kell egyensúlyba és lendületbe hoznunk magunkat, vagyis felindítani az Úristen felé feszülő szeretetünket, hogy azt a kegyelem lefoglalhassa, és lendületbe hozva szabaddá tehesse benne a fejlődési

életenergiákat. Ezeknek folytonos tevékenysége adja ki azt az előbb említett erőt, melyben kegyelmi élet és földi bontakozás gyökerezhet.

A jubileumokat nem lehet programszerűen beállítani. Az igazi jubileumok alapját az előtűnik lefolyó évek kegyelmi és munkás élete képezi.

Kedves Testvérek! Úgy küzdjünk, dolgozzunk, úgy győzzük le magunkat, és úgy haljunk meg magunknak, hogy a mostanáig lefolyt húsz évből és az utána következő öt évből ünnepi program készítése nélkül bontakozhasson ki az 1948-ban tartandó ünnepi jubileum, mint a növény koronáján a virág és a gyümölcs!

Boldogok, akik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak

A Testvér, 1944. január

A Keresztény Női Táborral tavaly, január hatodikán évi programként azt vettük fel, hogy minden cselekedetünk zsinórmértéke a krisztusi erkölcs lesz. Az idén legidősebb, legsürgősebb feladatunk, hogy lássuk az erkölcs mögött álló isteni törvényt.

Szentatyánknak 1942. évi karácsonyi szózata, amelyet sorozatos dramatizált előadásainkon figyelemmel, szeretettel és megrendüléssel kísértünk végig, ezt tárgyalja. Az anyagelviséssel szemben, amely csak a láthatókra, az ökökre, a hatalomra, a tankokra, a tigrisekre, a repülő erődökre épít, a Szentatyá a szellemi világot, az emberi szellemet, emberi akaratot állítja szemünk elé, amely hatalmasabb, mint mindezek a harci eszközök. Szentatyánk rámutat a szellemre, a törvényhozóra, a teremőre, a törvényre. Karácsonyi szózatának azt az egyszerűen hangzó alapgondolatot adja, hogy vissza kell irányítani a társadalom és az emberiség figyelmét a Rendre.

Rend! Milyen egyszerű szó, majdnem, hogy lapos, de mit emel ki ebből a pápai szózat! Hogy csak akkor van rend, ha minden létező végső okához, minden létezőnek Istentől megadott törvényéhez igazodik, tehát megtartja az általa előírt rendet. Megtartja annak törvényeit, aki mindenek ura és parancsolója.

Ha eltér ettől a társadalom, akkor rendetlenség következik be az emberiség életében. Milliók kínja, milliók halála, milliók gyötrelme... És ha csak a testek hullának porba! ... Ha csak földi halálról volna szó! ... De lelkek zuhannak a kárhozatba, lelkek érintetlenségét tiporják le sáros csizmák. Emberi homlokokról törlik le mindennapi, utcai, felületes filozófiák az istengyermeiség jegyét!

Szentatyánk nemcsak háromszázötven millió katolikust képvisel, de – mint maga mondja – minden istenhívőhöz fordul, s mindenkit szólít. Az isteni rendet és földi boldogságot kereső emberek élére áll, szemben a világot bomlasztó, alvilági erőkkel működő, az emberi szellemet és értelmet összezavaró sereggel. Ott áll a világ közepén, Rómában, fehér ruhában, a Szentlélektől ihletett lelkével. Ott áll a felfegyverkezett hadseregekkel és tömegekkel szemben fegyvertelenül, ennek a láthatatlan szellemnek erejével, ennek a láthatatlan törvényhozónak képviselőben mint az ő fő hadvezére, és kiált, kiált az Északi-sarktól a Déli-sarkig: „Ember-ek, gyermekeim, az egész világon! Hallgassatok rám, akit az isteni Gondviselés ideállított! A látható valóságok mögött ott áll az isteni akarat, amely azt kívánja,

hogy az országok és a társadalom az egyedeket segítsék a földi és az örök boldogság felé. Ez törvény és kötelesség! Szegény gyermekeim, a földi gyehenna tüzeiben jajveszékelve és kezet tördelve és gyűlölködve! Gondoljatok arra, hogy van menekvés! Vissza, vissza az isteni akarat alapjára!”

Az erkölcs zsinórmértéke az, amit a Fölséges és Láthatatlan elénk írt. Engedelmeskedjünk, hogy ismét rend legyen, hódoljunk, hogy ismét ő uralkodjék! Ne azért, amiért a földi uralkodóknak engedelmeskedünk: mert ott állnak korbáccsal és guillotine-nal, s gépfegyverekkel hajszojják a tömeget. A mi Atyánk dicsősége és boldogsága nem fokozható, gazdagságához semmi hozzá nem tehető. Az ő dicsősége a mi boldogságunk, ezért kéri a mi földi atyánk, Szentatyánk, hogy mentsük meg ezt a bomló, vesztébe rohanó, saját rendetlenségében, saját poklában kallódó emberiséget!

Igen, a Szentatya ma nem csak a katolikusoké, nem csak az istenhivőké. Ma a Szentatya a földön élő kétmilliárd ember nevében emel szót azokért a jogokért, amelyeket a fölséges Isten az utolsó cigánygyereknek is adott! Azokhoz beszél, akiknek kivétel nélkül az örök boldogság a céljuk, amelyre a mennyei Atya mindenkit vár.

A Szentatya azt is mondja: a mai helyzetért mindenki felelős. Én is? Igen! Én is, te is, mindnyájan! Mennyit engedtem, mennyit hagytam, hányszor nem érdekelt a közügy? Hányszor tagadtam meg a kért szolgálatot; hányszor láttam közeledni a fenyegető veszélyt, és nem tettem semmit, mert saját házam táját közvetlenül nem érintette? Hányszor bújtam el ma még békés, boldog családi otthonomba, és néztem közönyösen, hogy mások családjait hogyan dúlják szét? Mennyit néztem, hogy morzsolódik szét a közerkölcs, és rosszabbodnak a közállapotok? Vajon tiltakoztam-e, vajon írtam-e az újságokba, veztettem-e demonstrációt a miniszterhez? Vajon felhangzott-e a keresztények ajkáról olyan kiáltás, amely visszadöbentette volna ezt a lassú lemorzsolódást, az Úristentől való eltávolodást?

Ebből a kölcsönös felelősségből kölcsönös kötelesség következik!

Szentatyánk mint égig érő hős áll és harcol – nekünk vele együtt kell dolgoznunk! Itt áll a titán, harcol a fronton – mi is álljunk, harcoljunk és maradjunk a fronton mögötte, és ha kell – mint a mi jó katonáink a harcmezőn –, dobjuk oda magunkat az emberiség útjába: „Álljatok meg, mert minden elvész, elsősorban a lelkek!”

Hogyan tehetek én is valamit?

Ha a Mont Blanc-ra gondolok, mely fenségesen tör az ég felé, vajon miből áll az? Porszemekből! Ezt a porszemet kéri az emberiség minden tagjától a Keresztény Női Tábor. Csak egy porszemet vigyünk hozzá az emberiség újonnan építendő boldogságához! Az első porszem én vagyok! Dolgoznom kell azért, hogy amit belevetett a köztudatba ez a felületes, utcai, kamaszfilozófia – hogy létezik jámborság erkölcs és jogelvek nélkül –, kipusztuljon belőlem!

Az isteni igazságok, a jogelvek, az erkölcs és az ima együtt alkotnak szerves egységet. Aki a templomban vagy otthon imádkozik, az nem gyűlölhet, joggal nem cselekedhet. Az Úristen nemcsak templomokat adott nekünk, de jogrendszert is, amely minden embert kell, hogy védjen. Kérünk kell a Szentlélek Úristent, elevenítse meg előttünk, melyek a jogelvek, az igazságok és a törvények, és [segítsen minket] hogy mi mindnyájan – a konyhában, a családban, az irodában, a gyárban, az utcán, a villamoson – e jogelvek védői lehessünk.

Mikor a múlt tavasszal megengedte a Gondviselés, hogy Rómában járhassek, láttam, hogy a Vatikán milyen fellegvára az erkölcsi világnak, és milyen küzdő erődjé Krisztus igazságainak.

Az egész földnek egyetlen pápája van, aki az emberiség nevében harcol, aki mindenkié. Ezen egyetlen ember mögé, aki Péter szikláján állva mentes a jelenkor minden bacilusától és kikezdésétől, a Szentatya mögé sorakozzunk fel zárt sorokban mindnyájan: katolikusok, protestánsok, zsidók, mohamedánok, mindenki, aki ember akar lenni, mert ő a Szentlélek erejével tanítja az abszolút törvényeket, amelyek alapján az emberiség boldog lehet.

Ezzel a pápai szózáttal országos mozgalmat indítunk. A Keresztény Női Tábor ezennel felhívást intéz az egyes helyekhez, egyházközsegekhez, városokhoz, hogy ahol szeretnék ezt megrendezni a helyi kimagasló emberek részvételével, csak hívjanak bennünket, mi szívesen elmegyünk. Ez tehát a Keresztény Női Tábor ez évi programja.

Akiktől először január 6-án előadni hallottuk a Szentatya karácsonyi szózatát, azok a társadalomnak valóban vezető egyéniségei. Nagy erkölcsi tőkájukat összetéve hozták alázzal a legjobbat, amit hozhattak: Szentatyánknak az Úristentől sugallt és rábízott szózatát, igazságait. Ez az élcsapat vezeti azokat, akik vissza akarják hódítani a magyar társadalmat Krisztusnak. Ők azok, akik zártan mint falanx, indulnak a modern korszellemtől megmételvezett és félrevezetett tömegek felé, hogy áttörjenek rajtuk.

Mindenki, aki szereti ezt a gondolatot: Isten és Egyház, Haza és Király – az nyomuljon zárt sorokban dolgozva, áldozva, harcolva és imádkozva utánunk! Gyengék vagyunk, csak nők vagyunk, de nem baj! Megrohamozzuk az egész magyar társadalmat, meghódítjuk újra Istennek, Krisztusnak és akkor, ha akármilyen történik keleten, nyugaton, északon vagy délen: Magyarországon a poklok kapui sem fognak erőt venni!

Credo

A Lélek Szava, 1944. február 15.²³⁰

HISZEK A MINDENHATÓ ISTENBEN,
aki magát és az erkölcsi világot a tízparancsolatban kinyilatkoztatta.

I.

HISZEK AZ ATYAISTENBEN:

mindenek Teremtőjében,
minden embernek Atyjában,
minden létezőnek Birtokosában,
minden hatalomnak Kútfejében,
minden jognak Forrásában,
minden törvényszerűség Szerzőjében,
mindenek Jutalmazójában és Büntetőjében,
a mindenség Kormányzójában,
mindenek Uralkodójában,
minden számonkérés Urában.

HISZEK TEREMTŐ ATYÁNKBAN:

aki az embert társul veszi a teremtésben,
aki őt részelteti a szülői méltóságban,
aki vele osztozik a birtoklásban,
aki neki részt enged a hatalomban,
aki őt felemeli a jognak hordozására,

²³⁰ A *Világnézeti Credót* 1943. márciusában írta Margit testvér Rómában. Ebben a hitvallásban megfogalmazza a lelkében élő természetfeletti igazságok foglatát, amelynek alapját XII. Piusz pápa első enciklikája, a *Summi Pontificatus* képezi. Rómába azért utazott Margit testvér, hogy közbenjárjon a szentatyánál a szlovákiai 20 000 zsidó érdekében, akiknek deportálását 1943. február 8-án jelentette be a szlovák belügyminiszter. XII. Piusz pápa 1943. március 11-én fogadta Margit testvért. A pápai kihallgatást követően a szentatya utasította a hét szlovákiai püspököt, hogy személyesen menjenek el tiltakozni az államelnökhöz és a miniszterekhez. Elrendelte, hogy Szlovákia összes templomában a hét püspök személyes aláírásával ellátott pásztorlevelet olvassanak fel. Mindezek eredményeképpen a deportálás elmaradt. Mona Ilona: *Slachta Margit*. Corvinus Kiadó, Budapest, 1997. 152–153.

aki őt képesíti törvényhozásra,
aki hatalmat ad bíraskodásra,
aki őt bevonja kormányzásába,
aki őt felkeni uralkodásra,
– *De mindenben kötelezi számadásra.*

VALLOM TEREMTŐNK ATYASÁGÁBAN:

az embertestvériséget, az emberi egyetemességet,
az Istentől függés mellett az emberi szabadságot,
a viszonylagosság mellett az emberi önrendeltetést.

VALLOM, HOGY

embernek ember, szervezet, állam nem birtokosa,
ember embernek, szervezetnek, államnak nem tulajdona,
Isten ellen nincs érvényes törvényhozás,
Az Ő szent akaratával szemben bűn a jogfosztás,
Ember nem engedheti meg, amit Isten nem akar,
földi hatalom meg nem tilthatja, amit Isten megenged,
nem parancsolhatja, amit Isten tilalom alá vetett!
Hiszek teremő Atyánkban, mindenek Urában!

II.

HISZEK JÉZUS KRISZTUSBAN,
AZ ATYA EGYSZÜLÖTT FIÁBAN,
A VILÁG MEGVÁLTÓJÁBAN:

aki bizonyosságot tett arról, hogy Isten abszolút hatalom,
hogy az erkölcsi törvény szent és sérthetetlen,
hogy a bűn rosszasa rettenetes,
hogy az igazság kérlelhetetlen és alkuatlan,
de az isteni irgalom határtalan.

HISZEK A VILÁG MEGVÁLTÓJÁBAN:

aki szenvedésével és halálával az isteni haragot kiengesztelte,
bűnadósságunkat letörlesztette,
minket a bűn hatalmából kiváltott,
és a természet kötöttségéből kiszabadított.

HISZEK A MEGVÁLTÓBAN:

aki istengyermeiségünket visszaszerezte,

az embertestvériséget önmagában megszentelte.
 Aki megtanított, hogy a bűnt gyűlöljük, és a bűnösön könyörülünk,
 másért inkább elégtételt adjunk, minthogy tőle elégtételt vegyünk.
 Aki megmutatta, hogy a rosszat csak jóval győzhetjük le,
 hogy Istenhez nem bosszúért, hanem bocsánatért kell kiáltani.

HISZEK JÉZUS KRISZTUSBAN:

aki nemcsak az egyének megváltója,
 hanem a társadalomé és az államéleté is.
 Aki feltörte számunkra
 a világot alkotó, építő és megváltó szeretet misztériumának pecsétjét.

HISZEK MEGVÁLTÓNKBAN!

III.

HISZEK A SZENTLÉLEKBEN:

minden kegyelem Osztogetőjában,
 a hét ajándék Kútfejében,
 az igazság és szeretet Lelkében,
 aki nélkül nincs istengyermeki élet,
 aki nélkül nem érthetjük meg a szeretet titkát,
 nem élhetjük meg a szeretet életét.

HISZEK A SZENTLÉLEKBEN:

akinek kegyelme nélkül tévedésekbe süllyedünk,
 balgaságokat gondolunk,
 magunknak a földön poklokat teremtünk,
 aki nélkül a sátánt, lelkünk ellenségét le nem győzhetjük,
 aki nélkül nem üdvözülhetünk.

HISZEK A MEGSZENTELŐ SZENTLÉLEKBEN!

IV.

VALLOM:

a kösziklára épített Anyaszentegyházat,
 Krisztus rendelte örökségünket, Anyánkat,
 vallom, tisztelem, szeretem, követem Krisztus Urunk
 földi helytartóját, a római pápát.

VALLOM,

hogy a földön mindennek célja és értelme az ember
 igaz boldogsága, azon túl örök üdvössége.

HISZEM

életünk végső célját, *az örök életet.*
 Ámen.

ÜNNEPÉLYES HITVALLÁS

Mindezen igazságokért ünnepélyesen ellene mondok mindennek és mindenkinek,
 aki és ami Istennek, lelkünknek ellenére gondolkodik, érez, és akar új világot
 építeni!

Megtagadok minden közösséget a földi bálványistenekkel és a sátán hitvallásával:
 a gyűlölettel!

Igazságtól és szeretettől eltelve, ünnepélyesen átadom és lekötöm magamat a
 Szentháromság egy Istennek: az Igazságnak és Szeretetnek. Isten engem úgy se-
 géljen és a Boldogságos Szűz!

Ámen.

A SAJTÓ SLACHTA MARGITRÓL

A Lélek Szava

Nemzeti Ujság, 1939. január 5. 12. old.

Hatodik évfolyamába lép és egyúttal nagyobbodik és kibővül a Szentlélek Szövetség Lapja, a Lélek Szava, amely most már magában foglalja a Szociális Testvérek eddig házi jellegű folyóiratának, a Testvérnek anyagát is. A Lélek Szavának ez a megerősödése szimbolikus jelentőségű annak a mozgalomnak kibővülésében, amelyet a Szociális Testvérek Társasága az Eucharisztikus Szentév²³¹ elgondolásából indított meg, hogy Budapesten felépüljön impozáns formában a Szentlélek emléktemplom.²³² Mert a Szociális Testvérek Társasága különben nem akar intézményeket, mozgalmakat, egyesületeket, külső megnyilvánulásokat fenntartani: munkaköre kezdettől fogva az volt, hogy munkaerőket képezzen a Szentlélek szellemében a meglevő katolikus intézmények és szerzetek számára, de ezenkívül az általános szociális munka terére is. Az eredeti programtól nem eltérés, csak kibővítés az, hogy a változott idők folyamán különösen felkarolta a külföldre szakadt magyarság szolgálatát, ami két világrészt foglal össze, és aminek máris gyönyörű gyümölcsei voltak láthatók a felszabadított Felvidék szociális újjámkálásával kapcsolatban.

De amikor a Szociális Testvérek Társasága különleges és áttörő erejű feladatának azt tekinti, hogy a közéletnek neveljen olyan munkásokat, akiknek hivatásbeli feladata, hogy katolikus közérdekeket, a család, nő és gyermek ideiglenes és örök boldogulásának érdekeit képviselje, ezt a Szentlélek kultuszában akarja művelni, és ezért leghőbb kívánsága, hogy az eucharisztikus szentév nyomán, amely Magyarországnak annyi kegyelmet nyújtott, hazánk fővárosában felépüljön a Szentlélek olyan emléktemploma, amely világviszonylatban is jelentős.

²³¹ 1938-ban Budapesten rendezték meg a 34. eucharisztikus világkongresszust. 1937. május 23-a és 1938. november 5-e között eucharisztikus „kettős” szentév szolgált egyrészt a világkongresszusra, másrészt a Szent István halálának 1000. évfordulójára való felkészülést.

²³² A Budapest, II. ker.-i máriaremetei Remetekertvárosi Szentlélek Templom Slachta Margit és a Szociális Testvérek Társasága kezdeményezésére jött létre. Alapkövetéltelére 1937 adventjében került sor, a templomot 1942. június 29-én Shvoy Lajos, székesfehérvári megyéspüspök szentelte fel.

Ma talán még csak álom az, hogy valahol – talán a Sashegy oldalában – a fővárosra letekintsen egy hatalmas katedrális, amelynek főoltárát az eucharisztikus világkongresszus baldachinja borítja, teletűzdelve a szentévi jelvények százazeivel. De ebből az álomból éppen úgy lehet valóság, mint ahogy a mostani karácsonyban már országos valósággá lett a „Mindenki karácsonyfája”, amelynek gondolatát annak idejében sokan lekicsinyelték, néhányan ellenezték, most márpedig sokan kisajátítani szeretnék. Amint a „Lélek Szava” szerkesztője, Slachta Margit írja, ennek a számnak egyik cikkében, ne csüggedjen az, aki ma még csak a kiindulásnál tart valamely eszméjével. Nem baj, ha nagyon kevesen is követik, csak tartson ki, és higgyen igazán az általa képviselt gondolat szépségében.

Ez a magabízó elgondolás az, amely bizonyára lehetővé fogja tenni a budapesti monumentális Szentlélek templom létrejöttét az eucharisztikus szentév jegyében, hogy mint a lapban dr. Mészáros János általános érseki helytartó írja, a reánk köszöntött újesztendő mottója ez legyen: „Per Eucharistiam ad Spiritum Sanctum”²³³.

Ezt a célt szolgálja a „Lélek Szava”, amely igen gazdag tartalommal, művészi mélynyomásban jelent meg, és amelynek előfizetési ára évi 3.50 pengő. Előfizetni a 35.355 számú csekkszámán lehet. Bővebb felvilágosítást nyújt a Szentlélek Szövetség (Thököly út 69.)

A Katolikus Női Párt indítványai a zsidótörvény módosítására

– *Az Est* tudósítójától –

Az Est, 1939. január 8. 7. old.

A Katolikus Női Párt pénteken, Vízkereszt ünnepén délután a Szociális Testvérek Thököly úti székházában tartotta évnyitó ülését, melyen özvegy gróf Apponyi Albertné elnöklésével rendkívül nagy számban vettek részt a párt fővárosi és vidéki vezető tagjai.

Az ülésen Slachta Margit szociális testvér, volt nemzetgyűlési képviselő a zsidójavaslattal foglalkozott.²³⁴ Hangoztatta, hogy a katolicizmus mindenkire nézve igazságos törvényeket, az erősre nézve fékezést és korlátozást, a gyengére nézve pedig védelmet kíván. A zsidókérdést lehet rendezni igazságos eszközökkel, és ezt meg is kell tenni. Minden igazságtalanság, minden erőszak bumeráng, amely visszavág arra, aki használja. Meg kell tartani ebben a kérdésben is a józan ítéletet, és igazán katolikus szellemben kell mérlegelni a kérdést. Krisztusi hitem alapján tiltakozom az igazságtalanság ellen – folytatta emelt hangon a szónok –, bárkivel szemben történjék ez, és aki ezért követ dob rám, annak ezt mondom: ha rosszul szóltam, bizonyítsd be az evangéliumból, ha jól szóltam, akkor ne üss.

A Katolikus Női Párt ezután a zsidótörvényre vonatkozó indítványokat fogadott el, amelyeket a miniszterelnök elé terjeszt. Az indítványok szerint kívánják, hogy a százalékarányra vonatkozó törvény értelmében bekövetkező lecsökkentés a meghatározott arányig olyan mederben történjék, amilyen fokban a nyilvántartásba vett állásokra az arra képesített keresztények tényleg pályáznak.

Zárja ki a törvény azt a lehetőséget, hogy az elbocsátott zsidó vallású honpolgárok helyett magyar pályázók hiányában idegen állampolgárokat alkalmazzanak, mint amire az indítvány megállapítása szerint már van példa. Ne mondja ki a törvény, hogy a megkeresztelteteket nem tekinti keresztényeknek, hanem állapítson meg rájuk nézve határidőt, és ha az alatt nem merül fel ellenük kifogás, ismerje el hivatalosan is keresztény voltukat.

²³³ Per Eucharistiam ad Spiritum Sanctum (lat.) = az eucharisztia által a Szentlélekhez

²³⁴ Zsidójavaslat = Slachta itt az 1938. december 23-án, az Imrédy-kormány által benyújtott második zsidótörvény tervezetére gondolt. A törvény végül az 1939. évi IV. sz. tc.-ként 1939. május 5-én lépett hatályba.

Akik nem született keresztények, hanem mint később megkeresztelkedettek léptek papi férfi vagy női szerzetesi pályára, azokat ne vonják a zsidótörvény hatálya alá, minthogy ők egyéni életükről lemondva szolgálják a közt. Ezek tehát bebizonyították, hogy nemcsak a parancsok, hanem az evangéliumi tanácsok okán is keresztények.

Slachta Margit hétfőn terjeszti a miniszterelnök elé a katolikus női párt javaslatát a zsidótörvény módosításáról

Hétfő Reggel, 1939. január 9. 3. old.

A vasárnapi lapok részletesen beszámoltak a katolikus női párt érdekes üléséről, amelyen özvegy gróf Apponyi Albertné elnöklésével rendkívül nagy számban vettek részt a párt fővárosi és vidéki vezető tagjai. Az ülésen Slachta Margit szociális testvér, volt nemzetgyűlési képviselő a zsidójavaslattal²³⁵ foglalkozott, és hangoztatta, hogy a zsidókérdést igazságos eszközökkel lehet és kell rendezni. „A katolicizmus – mondotta többek közt – mindenkire nézve igazságos törvényeket, az erősre nézve fékezést és korlátozást, a gyengékre nézve pedig védelmet kíván.” A Hétfő Reggel munkatársa a Szociális Testvérek Thököly úti székházában beszélt Slachta Margittal, aki kijelentette, hogy a katolikus női párt konkrét javaslatát hétfőn fogja vitéz Imrédy Béla miniszterelnöknek²³⁶ átadni. A párt memoranduma négy pontban foglalja össze azokat az intézkedéseket, amelyekét a zsidótörvénnyel kapcsolatban szükségesnek lát. Az intézkedéseknek az a lényege, hogy a törvény értelmében a százalékarányra való lecsökkentés olyan menetben történjék, amelyen fokban a nyilvántartásba vett állásokba arra képesített keresztények pályáznak. Megemlítette Slachta Margit, hogy a katolikus női pártnak konkrét tudomása van arról, hogy bizonyos megüresedett állásokban idegen honpolgárokat alkalmaznak.

²³⁵ Lásd az előző lábjegyzetet.

²³⁶ Imrédy Béla (1891–1946), 1938. május 14-e és 1939. február 16-a között Magyarország miniszterelnöke.

Várnai Zseni²³⁷

Asszonyok parlamentje

„Krisztusi hitem alapján tiltakozom az igazságtalanság ellen”

Ujság, 1939. január 10. 5. old.

A katolikus női párt évnyitó ülésén hangzottak el ezek a szavak Slachta Margit szociális testvér, volt nemzetgyűlési képviselő ajkairól egy olyan beszéd keretében, mely méltó arra, hogy keresztényinek nevezzük. Slachta Margit a zsidótörvénnyel foglalkozván, a mindenkire nézve igazságos törvényért száll síkra, és az erősré nézve fékezést és korlátozást, a gyengére nézve pedig védelmet kíván.

Azt hiszem, mindazokra nézve, akik porig alázottnak, földig sújtottnak érzik magukat, valóságos fellelegzést jelent, hogy asszonyi részről szólalt meg végre az a hang, amelyet annyira vártunk, hogy katolikus asszonytestvéreink vétót emelnek végre a gyengék végletekig való sújtatása ellen.

„Minden igazságtalanság, minden erőszak bumeráng, amely visszavág arra, aki használja. Meg kell tartani ebben a kérdésben is a józan ítéletet, és igazán katolikus szellemben kell mérlegelni a kérdést. Krisztusi hitem alapján tiltakozom az igazságtalanság ellen, bárkivel szemben történjék ez, és aki ezért követ dob rám, annak azt mondom: ha rosszul szóltam, bizonyítsd be az evangéliumból, hogy tévedtem, ha jól szóltam, akkor ne üss!”

Slachta Margit szociális testvér, engedje meg, hogy sok-sok ezer síró és kétségbeesett anya és asszony nevében megköszönjem Önnek ezt a bátor kiállást, ezt a magasan emberi állásfoglalást a gyengék mellett, mert erre oly nagy szükségünk volt, mint a sivatagi vándornak egy korty hús italra. Ön tudja jól és mi is tudjuk, hogy Ön nem tévedett, és nincs mód az evangéliumból bebizonyítani, hogy nincsen igaza, mert annak minden betűje szeretetre, megértésre és a gyengék gyámoltására inti az igazi keresztényeket.

Higgye el, Kedves Nővér, mi azt sem bánjuk, ha az Ön szavai, mint kiáltás a pusztában, nem kapnak visszhangot az illetékes köröktől, de az asszonyi szívek sokszorosan visszhangozni fogják, és a hang gyűrűzni fog a legmagasabb régiókig. Mert mi tudjuk, hogy a szenvedéseknek micsoda mélységeibe szálltak már alá az emberi lelkek, mihozzánk adresszálják jajkiáltásaikat a kétségbeesettek, hogy szószólóik legyünk. Ha olvasná azokat a leveleket, melyek a végső szó jogán meghallgattatást követelnek, amelyeket, az úgymint mindegy érzésével írnak meg, de

meg kell írni az embereknek, hogy meg ne fulladjanak a visszafojtott keserűségtől, ha olvasná, amit nekünk naponta olvasnunk kell, nem csodálkozna, hogy ily lelkendezve fogadjuk az Ön pártjának állásfoglalását.

Engedje meg, hogy a sok levél közül csak találomra kiragadjak néhányat, hogy mutatóba pár sort idézzek belőlük:

Egy anya írja: „Hiszen a mi fájdalmunk most mellékes, a könnyeinket el kell fojtanunk, egyedül fontos: a gyerek, akinek érdeke, jövője azt kívánja, hogy megtartsuk, növeljük az életkedvünket. Akinek még energiája van, annak mindene megvan, de akitől ezt is elveszik – az jóvátehetetlenül elveszett. Azt szoktam mondani a fiamnak: míg engem látsz, ne félj! Itt állok erősen, figyelőn, mindenre gondolva a hátad mögött! Sajnos, menni kell innen! Így kell felfogni: tanulmányút a nagyvilágba, ahonnan vissza fogsz térni ide hozzám, a hazádba, de ha a körülmények kényszerítenek, megyek utánad! Éjszaka, a csendben, azután lehet aggódva meghúzódni és sírni kétségbeesve.”

Így ír egy anya a sok közül, így érez és így állja a sújtó vihart erősen és törhetetlenül, hiszen nem szabad összeroskadnia, ha gyermeket mert a világra hozni, és csak ott sír, ahol senki sem látja.

Egy levél Londonból Zsolt Bélának²³⁸ adresszála:

„Nekünk Deák, Kossuth, Eötvös, az 1848-as márciusi ifjúság helyet adott e Hazában. Mi itt is, most is a magyar Hazának szerzünk becsületet. Ki kérdezi itt tőlem, vagy más magyartól, hogy mi a vallásod? Soha, senki! Ellenben tudják, hogy anyanyelvem magyar, ott születtem, és azt a hazát mondom magaménak. Igen, Dear Mr. Zsolt, ezt nem szabad otthon az uraknak elfelejteniök, ha odahaza népcsoporttá is tettek, itt az angol törvény mindig magyarnak fog elismerni, mert az útlevelemet, mely egyetlen drága, magyar kincsünk, a Magyar Királyságtól kaptam.

Mr. Zsolt! Otthon szemünkre vetik, hogy mint Ön is írta: tolakszunk. Igenis tolakszom! Ott voltam augusztus 20-án a londoni Szent István ünnepségen, és végigzokogtam az istentiszteletet. Tolakszom, ha valahol magyar művészt hirdetnek, és ordítok a boldogságtól, ha a moziban Pestet láthatom. Éjszaka, mikor a fáradtság majd földre tipor, vízzel mosom a szemeim, hogy a rádióban be tudjam várni a Himnuszt. Tolakszom az angolok között, hogy megismerjék Hazámat. Karácsonykor matyós-lapokat küldtem angol barátaimnak – szóval tolakszom. Ez a bűnöm? Legyen, angol gyerekeket tanítottam magyar versre – tolakszom! Azt is beszéllek otthon, hogy nem akarunk nehéz munkát vállalni. Szép! Érettségiztem, diplomám van és itt padlókat súrolok, lépcsőt mosok. Férjem otthon nyomorog. Diplomás mérnök és jelenleg üvegezi az eltört ablakokat. No de meddig? Erre

²³⁷ Várnai Zseni (1890–1981), József Attila-díjas költő.

²³⁸ Zsolt Béla (1895–1949), a Nyugat második nemzedékéhez sorolt zsidó származású író, újságíró, politikus.

most kaptam meg a feleletet, csak pár napig még. Jelenleg boldogság ért, megkaptam az állandó munkaengedélyt. Gazdáim kedvence vagyok, mert becsülettel tiszta, magyar munkát adok...

Dear Mr. Zsolt, azért én mégis, még egyszer, talán még e nyáron hazatolakszom. Búcsút veszek mindentől, ami drága szívemnek. Még egyszer szeretném a Dunát látni, csak egy marék anyaföldet akarok majd magammal hozni, hogy azt egyszer a síromba tehessem..."

Nem folytatom! Minek fájdtítsam az Ön szívet is, Margit testvér, mint ahogy a miénk fáj és dörömböl a megszakadásig. Ön kevés szóból is megérti, hogy igaz ügyért emelte fel szavát, mikor krisztusi hite alapján tiltakozott az igazságtalanság ellen. Szép és emberi volt. A többit pedig bízunk az isteni igazságszolgáltatásra!

Budapesttől Szegvárig! Szilvától a lekvárig!

Nemzeti Ujság, 1939. október 22. 6. old.

Éltrevaló gondolatot valósított meg a budapesti Kat. Női Szociális Képző az idei nagy szilvatermessel kapcsolatban. Slachta Margit indítványára elhatározták, hogy nagy mennyiségű szilvát vásárolnak össze, s azt lekvárnak főzik meg a Szociális Képző hallgatói. A gondolatot tett követte, és október elején tizenöt hallgató utazott le az alföldi Szegvárra, hogy megkezdje a lekvárfőző tanfolyamot. A szegvárkörnyéki gazdáktól mintegy ötven mázsa szilvát vásároltak össze, és két héten keresztül, vidám nótaszóval, fiatalos lendülettel, nagy kitartással magozták, főzték, csomagolták a szilvát, illetve a kész lekvárt. Az ötven mázsa szilvából 12 mázsa lekvár lett, s a nagy munka befejeztével a képzősök záróünnepséget rendeztek a falusiak számára, amelyen bemutatták az egyik hallgató, Téchy Kató „Budapestről Szegvárig! Szilvától a lekvárig” című alkalmi darabját. A falusiak lelkesen ünnepelték fiatal, tehetséges, munkára kész képzősöket.

A szegvári nép ugyancsak elcsodálkozott a sok csomaggal érkező városi kisaszonyokon, akik azzal a céllal érkeztek a sáros alföldi faluba, hogy ott két héten keresztül, reggeltől estig szilvát magozzanak, lekvárt főzzenek, és így építsék a szebb, jobb, szociálisabb magyar jövőt.

A budapesti Kat. Női Szociális Képző hallgatói, élükön Slachta Margittal és a Képző igazgatónőjével: dr. Slachta Irénnel, sokoldalú példát adtak Szegvár népének. Azzal, hogy rendes napi áron megvásárolták a gazdáktól a fölösleges szilvatermést, olyan jövedelemhez juttatták őket, amelyről nem is álmodtak. De a képző hallgatói abban is példát adtak a falu asszonyainak, hogy lássanak maguk is munkához, gondoljanak az ínséges téli napokra, s amit az Isten ebben az évben olyan bőségben adott, használják fel, ne hagyják veszendőbe menni.

Ugyanakkor az is megnyugvással töltötte el a falu lakóit, hogy a városi hölgyek nem félnek a munkától, sőt dalolva, frissen, kitartóan dolgoznak az ország érdekében. A példa vonzott, s messze helyekről keresték fel küldeményeikkel a képzőt, hogy segítségükre legyenek hazafias vállalkozásukban. S nem utolsósorban hatott a nép lelkiületére az is, amikor reggelenként testületileg vonultak a képzősök a falu templomába. Az áldoztató rácsnál naponta megjelenő városi hölgyek zálogát adták annak, hogy jó kezekbe került a magyar nép szociális gondozása.

A jól sikerült záróünnepséget Szegeden is megismételték a Szociális Képző hallgatói. A nagyszámú közönség itt is lelkes ünneplésben részesítette a lekvárfőző tanfolyam résztvevőit.

Aki segíteni akar ebben az akcióban, vagy érdeklődik az olcsó szilvalekvár iránt, forduljon a Kat. Női Szociális Képző igazgatóságához: Budapest, XIV., Stefánia út 39.

A Pro Domo Szövetség évváró díszgyűlése

Uj Magyarság, 1940. június 8. 5. old.

Meleg és bensőséges keretek között folyt le a Pro Domo Szövetség²³⁹ közgyűlése és díszgyűlése az Erzsébet Leányárvaház zsúfolásig megtelt dísztermében. Mészáros János dr. érseki ált. helytartó megnyitója után Vajda Károly titkári, Göttl Mária pénztári jelentései után megválasztották az új tisztkart.

Slachta Margit testvér nagyhatású és lelkes szavakban ismertette a Pro Domo Szövetség programját. Beszélt az őrangyal telepről, a Pro Domo legújabb kezdeményezéséről, és bejelentette, hogy 60 000 pengős költséggel új kápolna épül a telep lakói számára.

Krizs Árpád apát, egyházi tanácsadó közvetlen és meggyőző szavai után Pakocs Károly kanonok, a Szövetség újonnan megválasztott ügyvezetője, lendületes, mélyenszántó előadásban foglalkozott a Szentlélek kultuszával. Majd Kreszné Stojanovits Lily szárnyaló, melegfényű hangján előadott Liszt- és Schubert-dalokkal aratott nagy sikert.

Végül Slachta Margit testvér szívhez szóló szavakkal köszönte meg Mészáros János dr. érseki helytartónak azt a sok jót és szeretetet, amivel 21 évi budapesti működése alatt a Társulat elhalmozta. Bejelentette: a Szociális Testvérek 21 napon át 21 különböző templomban mondatnak szentmisét a helytartó úrért. Mészáros János dr. meghatott szavaiban megígérte, hogy a néki oly kedves intézményeket a jövőben is támogatni fogja. A kitűnően sikerült díszgyűlés után az árvaház kápolnájában hálaadás volt, majd kedélyes vacsora keretében maradtak együtt a vendégek.

²³⁹ Pro Domo Szövetség, a Szociális Testvérek Társasága 1931 és 1948 között működött szervezete, a Szentlélek Szövetség testvéregyesülete.

A Szentlélek Szövetség

Nemzeti Ujság, 1940. december 13. 9. old.

A Szentlélek Szövetség e havi összejövetele igen nagy érdeklődés mellett folyt le a Thököly út 66. szám alatti székházban. Szentségi ájtatosság után Slachta Margit szociális testvér üdvözölte a megjelent munkatársakat, majd Palágyi Natália beszámolt a budapesti templomi gyűjtések eredményéről, a „Lélek Szava” propagandájáról és a december 19-én tartandó lelki nap előkészületeiről. A jelentések alapján Slachta Margit megállapította, hogy a lelkesedés nem csappant meg, és a Szövetség munkája a tagok buzgalmából nagy eredményeket ért el. Felolvasta az egyik amerikai munkatárs levelét, amelyben az megemlékezett Etelka főhercegnőnek a Szociális Testvéreknél Los Angelesben tett látogatásáról. Pakócs Károly kanonok, országgyűlési képviselő tartott ezután költői szárnyalású elmélkedést az adventről, a várakozás idejéről. Végül Rónai Paula beszámolt arról, hogy most már biztosítva van a munkásnők lelki gyakorlatos otthonának megnyitása.

A lelkeség ma nemzeti szolgálat

Nemzeti Ujság, 1941. május 3. 9. old.

Kilencedik közgyűlését tartotta a Szentlélek Szövetség a Sacré Coeur Intézet nagytermében dr. Mészáros János protonotárius kanonok, főesperes elnöklésével. Az elnök megnyitójában rámutatott korunk sajnó sebére: a felületes kereszténységre. Ennek következtében pusztul a család, vele együtt a nemzet.

Palágyi Natália szociális testvér mutatta be a titkári jelentést, amely főleg a szövetség lapjának, A Lélek Szavának nagy elterjedésével és a különböző helyi csoportoknak országszerte való megalakulásával foglalkozott. A pénztári jelentéseket Göttl Mária mutatta be. A választások során nagy lelkesedéssel Slachta Margitot újból elnöknek választották meg, ügyvezető lett Pakócs Károly kanonok, országgyűlési képviselő, titkár Palágyi Natália, pénztáros Göttl Mária, ellenőrök dr. Czillinger Lóránt MÁV főügyész és Vajda Károly gimn. igazgató.

Az ügyrend letárgyalása után Pakócs Károly kanonok lelkes beszédben szólt a lelki egység szelleméről, amelyet meg kell teremteni önmagunkban, a családban és a társadalomban. A kereszténység az a nagy lelki egység, mely nemcsak a magyart a magyarral, hanem a magyart az egész emberiséggel is egyesíti. A Szentlélek Szövetség ilyen irányú lelkiéleti munkájával nemzetmentő munkát is végez.

Végül Slachta Margit szociális testvér, a szövetség elnöke nagy lendülettel és mély átérzéssel beszélt a keresztény hazaszeretetről. Hangsúlyozta, hogy a szociális és a világpolitikai kérdések mind csak Istenből kiindulva oldódhatnak meg. A keresztény hazaszeretet törvénye: úgy szeressük a miénket, hogy ne gyűlöljük a másikat. – A közgyűlést Mészáros prelátus zárószavai után a kápolnában hálaadás fejezte be.

Hogyan dolgozik a Női Szociális Képző?

Nemzeti Ujság, 1941. május 18. 10. old.

A szó legmagasabb értelmében vett, rendkívüli érdeklődéssel kísért két propaganda-előadást rendezett szombaton a Katolikus Női Szociális Képző a Központi Katolikus Körben. A négy éve működő hasznos intézmény, amely dr. Slachta Irén igazgatása alatt áll, tizennégy képben a közönség elé varázsolt a képző iskolatermeit, amelyekben szakelőadók vezetésével a növendékek bemutatták a szociális képző egész anyagát, szellemét és irányzatát. Valóban úttörő munkásság képe bontakozott ki az előadásból, és a nagy érdeklődés tanúságot tett arról, milyen fontos és közérdekű a szociális képzőnek ez a bemutatkozása.

Bevezetőül Slachta Margit, a Szociális Testvérek főnöksasszonya vázolta a képző célkitűzéseit. A világnézetek mai kavargásában, mint mondom, szükség van világnézetre, meggyőződésre és annak felismerésére, hogy a világ békéje csak a szereteten épülhet fel. A képző talpraesett, lelkes szociális munkásokat nevel, akik kellő hozzáértéssel veszik fel a harcot a szociális nyomor ellen, az embervédelem szolgálatában.

Egymás után következő képekben láttuk ezután a jó szándékú, de tájékozatlan leányt, aki segíteni akar, de belátja, hogy még a segítséghez is előképzettség kell. Így kerül a szociális képzőbe, ahol megtanulja a szervezést, megismeri a munkaközösség eszméjét. A képző elsőrendű fontosságát tulajdonít a retorikának, és a közönség mindjárt meggyőződhetett, rövid idő alatt milyen ügyes szónokok váltak a növendékekből. Fontos szerephez jut a lélektan is, hiszen enélkül alig képzelhető el a szegényekkel való bánni tudás. De az idő pénz, jól ki kell használni, és ezért tanulják meg a hallgatók a hasznossági elvet. Természetes, hogy a szociológia tanítása sem hiányzik az iskola anyagából, amelynek alapvető fontossága van a szociális gondozók lelkületének kialakításában. Megtanulják a házi betegápolást, a fiatalkorúakkal való foglalkozást, ünnepélyek rendezését. Igen érdekes volt az a kis gyakorlati statisztika, amelyet az Augusztá-telepről²⁴⁰ készített a képző hallgatója. Megdöbbentő és megszívlelendő adatokat tártak a közönség elé! Végezetül a képző énekkara szerepelt kis ünnepély keretében.

A kitűnően sikerült előadások bizonyára nemcsak a pillanatnyi szórakozást szolgálták, hanem komoly útmutatást adtak a pályaválasztás előtt álló leányifjúságnak. Azt hisszük, hogy a szociális képző lelkes seregének tüze mind több és több szívet lobbant lángra, és évről-évre szaporodik majd azok tábora, akik a szociális gondozást választják életpályául.

²⁴⁰ kőbányai nyomortelep

Családvédelmi alapítványt lett a Katolikus Háziasszonyok Országos Szövetsége

Nemzeti Ujság, 1941. június 26. 9. old.

Jelentős változás történt az országszerte immár 33 esztendő óta ismert és elismert Katolikus Háziasszonyok Országos Szövetségének életében. A most megtartott rendkívüli közgyűlés kimondotta, hogy vagyonából alapítványt létesít „Katolikus Háziasszonyok Országos Szövetsége Alapítványa” címmel, amely a Szent Benedek Leányai szerzetesnőinek vezetésével folytatja a szövetség fővárosi munkájának túlnyomó részét, míg a szövetség kisebb keretekben a többi munkakört látja el.

A rendkívüli közgyűlést igen nagy érdeklődés mellett tartották meg a szövetség Mária utcai székházának zsúfolásig megtelt nagytermében. Dr. Mészáros János protonotárius kanonok, egyházi elnök megnyitójában rámutatott, minő fontos munkát végzett a szövetség több mint három évtizeden keresztül a családvédelem terén, elsősorban azzal, hogy a háziasszonyokat tömörítette és nevelte. De fontos munka volt az is, amit a cselédekért végzett, akik a családnak szintén tagjai, és ezen a téren végzett munkával a szövetség szintén a családvédelmet erősítette. Lelkes hölgygárda dolgozott ezen a téren, élükön Szegedy-Maszák Aladárnéval, aki az egész munkát összefogta és minden részletéről gondoskodott.

Ezután dr. Lukács Györgyné terjesztette elő a rendkívüli választmányi ülésen elfogadott határozatot, amely kimondotta, hogy a szövetség az elnökség indítványára vagyonából alapítványt létesít, hogy családvédelmi munkája intézményeinek fennmaradását biztosítsa. Ennek az alapítványnak a vezetésére felkérlik a Szent Benedek Leányai rendet, akik már eddig is szeretettel vettek részt a szövetség munkájában és akik a Katolikus Háziasszonyok Országos Szövetsége Családvédelmi Alapítványa címmel folytatják a munkát a régi keretek között. A már nagyon szétágazó munka könnyebbé tételére a vasúti missziós munkát és a vidéki szervezeteket nem illesztk be a családvédelmi alapítvány keretébe, hanem ezt a szövetség szűkebb keretek között maga folytatja.

Ezután dr. Szegedy-Maszák Aladárné elnök ismertette nagy vonásokban a szövetség történetét az 1908-ban gróf Károlyi Lászlóné elnöklésével történt alapítása óta. Rámutatott célkitűzéseire, azokra a szociális intézményekre, amelyeket létesített, nevelőmunkájára az Élet Iskolájában, a cselédvédelem és képzés felkarolására és azokra a távolabbi feladatokra, amelyek annyira szerteágaztak, hogy százszázalékos ellátásuk már lehetetlenné vált. Ezért volt szükséges az átállítás, főleg a

családvédelem szempontjából. Ezzel a megokolással mutatta be az alapítólevelet, amely Szent Benedek Leányait bízta meg a központi ház és a budapesti Zita-körük vezetésével.

A közgyűlés nevében Slachta Margit, a Szociális Testvérek főnöknője mondott meleg köszönetet Szegedy-Maszák Aladárnénak tügszeretetéért és buzgalmaért, valamint arra a minden részletre kiterjedő figyelemért, amelyet a szövetség munkájában tanúsított. A közgyűlés ezután elfogadta az előterjesztett határozatokat, és egyhangúlag elhatározta, hogy a régi vezetőség az átmeneti időre tovább folytatja munkáját, és Szekeres Bónis O. S. B. lelki igazgató indítványára azt is, hogy felkéri Anna főhercegasszonyt az új alakulás fővédnökségének elfogadására is.

Szegedy-Maszák Aladárné köszönetet mondott a szövetség minden tagjának az eddig végzett munkáért, és köszöntötte a Szent Benedek Leányai képviselőiben megjelenteket, a régi munka további folytatása alkalmából. Átadta az alapítólevelet, amelyet Hajós Placida perjeltnő vett át, aki a rend nevében mondott köszönetet, és bejelentette, hogy Hanauer A. István váci megyéspüspök engedélyével az alapítványt átveszi.

Végül dr. Mészáros János egyházi elnök indítványára örökös díszelnökké választották Szegedy-Maszák Aladárné, majd az elnök köszönetet mondott a megjelenteknek és a különféle hatóságok, intézmények képviselőinek, akik között voltak Bolla Kálmán, a belügyminisztérium, Lukács Sarolta a Vöröskereszt, Álgay Pálné a MANSZ²⁴¹, Slachta Margit a Szociális Testvérek Társasága részéről. A közgyűlés után a szövetség kápolnájában szentségi áldás volt.

²⁴¹ MANSZ = Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége, 1918 és 1946 között működő nemzeti szellemiségű nőszövetség.

**A társadalomszervezés nagy kérdéseiről beszélt
Hamvas Endre, Slachta Margit, Pakocs Károly
és Mészáros János**

Nemzeti Ujság, 1941. október 8. 7. old.

Dél előtt 9 órakor a Középponti Katolikus Kör fehértermében díszgyűlésre jött össze a Szentlélek Szövetség. Az ünnepi gyűlésen megjelent dr. Serédi Jusztinián bíboros hercegprímás, gróf Mikes János érsek, Madarász István kassai megyéspüspök, a Szociális Testvérek Társaságának vezérkara és számos egyházi és világi méltóság. Megnyitónak a Szent Margit leánygimnázium énekkara elénekelt a Szentlélek-himnusz, majd Hamvas Endre protonotárius kanonok, budapesti érseki általános helytartó mondott ünnepi beszédet. Hangoztatta, hogy a katolikusok előtt nem lehet ismeretlen a Szentlélek Úristen, aki nemcsak a megváltást és az Anyaszentegyház életét, hanem az ószövetség folyását is végigkísérte kegyelmével. Ma is a Szentlélek Úristenre emlékeztet az egyetemes egyház számos megnyilatkozása és minden templom kegytárgyberendezése. A Szentlélek Úristentől azért sem szabad megfélemlenünk, mert szükségünk van rá. Ma még az újpogányság korszakát éljük, amely gőgösen lenézi az egyház tanításait mint idejétmúlt eszméket, és minden modern eszközzel a hit kiirtására törekszik. Márpedig az egyház hatalmas és örök védője a Szentlélek Úristen, ezért dicséretes a Szentlélek Szövetség munkája, amely buzgón igyekszik elősegíteni a Szentlélek kultuszát.

A budapesti érseki helytartó beszéde után Palágyi Natália szociális testvér jelentést olvasott fel a szövetség működéséről. Majd Slachta Margit, a Szociális Testvérek Társaságának főnöknője mondott beszédet arról, hogy a szociális testvérek nem pluszmunkával, hanem szervesen, centrálisán kapcsolódnak bele a Szentlélek Szövetség munkájába, amely kapcsolat fogadalmukból folyik.

Ezután Pakocs Károly szatmári apostoli kormányzósági elnök, országgyűlési képviselő nagy hatású beszéde következett. Párhuzamot vont két szembenálló társadalomszervező rendszer között. Az egyik a világi életre, a másik a természetfölötti világra épített rendszer, amelyek a történelem folyamán többször követték egymást. A már közel három évtizede folyó ellenségeskedés és rombolás után most ismét természetfölötti világra épített rendszernek kell következnie, de az iga-
zi békét csak a Szentlélek hozhatja meg.

Az ünnepi beszédek sorát Mészáros János protonotárius kanonoknak, a Szentlélek Szövetség egyházi igazgatójának zárószavai fejezték be, aki a Szentlélek kegyelmét kérte, hogy a mai magyar családokat Szent István családjának szellemével hassa át.

Befejezésül a Szent Margit leánygimnázium énekkara Sík Sándor Pünkösdi kórusát adta elő, majd a Szentlélek énekkel fejeződött be a nagyszerű díszgyűlés.

A Keresztény Női Tábor évnyitó gyűlése

Magyar Nemzet, 1942. január 8. 8. old.

Vízkereszt ünnepén tartotta 22. évnyitó gyűlését a Keresztény Női Tábor. Slachta Margit ünnepi megnyitóbeszéde után Makray Lajos prépost-plébános, országgyűlési képviselő a Tábor munkájának irányvonalait ismertette. Hangsúlyozta: fő céljuk az, hogy értékeljék az embert, a természetjog alapján megillető szabadságot, és szolgálják a krisztusi igazságot. Ezután Slachta Margit az új munkaév programját sorolta fel. Az ülés végén Nijinsky Tamara²⁴² Sík Sándor alkalmi versét szavalta el.

²⁴² Nizsinszky (névváltozatok: Nizsinszkij, Nijinsky, Nijinszky-Márkus) Tamara (1920–2017) színésznő, Vaclav Fomics Nyizsinszkij lengyel származású orosz balett-táncos és Pulszky Romola lánya.

A szabadság rend nélkül forradalom, a rend szabadság nélkül börtön

Vitéz Makray Lajos és Slachta Margit beszéltek a Keresztény Női Tábor évnyitóján

Nemzeti Ujság, 1942. január 8. 3. old.

A Gellért Szálló márványtermében vízkereszt ünnepén délután öt órakor tartotta huszoneketedik évnyitóját Slachta Margit szociális testvér elnöklésével a Keresztény Női Tábor. A nagytermet zsúfolásig megtöltő mintegy ezerfőnyi szervezetvezető és tag között ott voltak báró Perényi Zsigmond koronaőr, a felsőház elnöke, gróf Zichy János, a kereszténypárt elnöke, vitéz Simon Elemér felsőházi tag, Hamvas Endre budapesti általános érseki helytartó, Mészáros János prototárú kanonok, Zimányi Gyula kegyesrendi tart. főnök, Sipeki Balás Béla ny. főispán, báró Kray István, Kertész Elemér, a Frontharcos Szövetség alelnöke, gróf Esterházy Mórinné, Gulácsy Irén, Radnay Árpádné és még sokan mások.

Slachta Margit szociális testvér, a Női Tábor ügyvezetője megnyitójában bejelentette, hogy január 8-án délután öt órakor a Thököly út 69. szám alatt a Tábor munkagyűlést tart. A továbbiakban rámutatott arra, hogy a korszellem gyökerében megtámadta a kereszténységet, megtámadott országokat, egyéneket és veszélyezteti az embert. Ezért száll ismét táborba a női társadalom, amely 1919-ben kezdte meg munkáját s azóta folytatja a szervezést. Amikor a korszellem támadása veszélyeztet sok mindent, az embert, az emberben a hazát, úgy érzi, ki kell bontani a régi lobogót.

Vitéz Makray Lajos prépost-plébános, országgyűlési képviselő tartott ezután nagy hatású beszédet, amelyben a Tábor munkájának irányvonalait fejezte ki. Rámutatott arra, hogy a gondolatok és eszmék – mondhatni – klasszikus zűrzavarának korában, amikor jelentkeznek mozgalmak és irányok azzal, hogy a keresztény gondolatot akarják megvalósítani, és nem veszik észre, hogy alapelveik és módszereik, metódusuk homlokegyenest ellenkeznek a keresztény gondolattal, rendkívül fontos és szükséges a határvonalak megvonása. Tisztában kell lenni az elvekkel és mozgatóerőkkel, amelyeknek érvényesülniük kell minden olyan irányzatban, amely összhangba akar kerülni a keresztény gondolattal. Ehhez szinte hatodik érzék kell, meg kell éreznünk, mi katolikus és mi nem, meddig mehetünk el katolikus meggyőződésünk sérelme nélkül és hol kell megállnunk. Hogy valamely politikai irányzat kereszténynek nevezhesse magát, ehhez szükséges ismerni a keresztény politika alapvető elemeit. Az első az, hogy értékelje az ember az egyént, tisztelettel álljon meg az ember a természetjog alapján megillető szabadság előtt, a másik az, hogy szolgálja Krisztus igazságát és az igazságosságot, a harmadik

pedig, hogy legyen eltelve Krisztus igazi szellemével, a szeretet lelkiségével. Az összesség nem szívhatja fel az egyéniséget, mert akkor a rabszolgák társadalmává silányítja az emberiséget. Az embert a társadalomból nem lehet kivenni és annak fölébe helyezni.

A SZABADSÁG ALAPJA A TEKINTÉLYTISZTELET

Vitéz Makray Lajos beszéde további során hangsúlyozta, hogy nem lehet keresztény életet élni szabadság nélkül. A mi Istenünk a szabadság Istene. Magyar életet még kevésbé lehet élni szabadság nélkül. Nekünk a szabadság nagy szenvedélyünk, és azért ezer éven át rengeteg vért áldoztunk. A szabadság az élet levegője, napfénye, enélkül nincs élet, s nem érdemes élni szabadság nélkül. De hogy a szabadság tényleg áldás legyen, ahhoz szükséges, hogy a szabadság alapja a tekintélytisztelet, regulátora pedig az engedelmisség legyen. A szabadság rend nélkül forradalom, a rend szabadság nélkül börtön. Nincs szabadság az igazsággal szemben, és senki fel nem szabadíthatja magát az igazság alól. Ez a válasz arra a szemrehányásra, hogy a katolikus Egyház miért nem alkalmazkodik. Azért, mert az Egyház az igazság oszlopa és erőssége, mert a krisztusi igazság őrzője és hordozója, mert hűséges sáfára a hit állagának és letéteményének. Hogy nem alkalmazkodik, ez az igazság privilégiuma.

Sokat beszélnek ma dinamikáról, és összetévesztik, illetve azonosítják a dinamikát a gyűlölettel. Olyan törekvés, olyan mozgalom, amelyet a gyűlölet erői feszítenek, lehet minden, de keresztény semmi esetre sem. Teremtő és éltető erővel az alkotómunkában, a szeretetben, az igazságban és a kétezzer év óta érvényesülő, minden újabb feladat előtt felfokozódó keresztény gondolatban. Nem az fogja megmenteni újból a világot, aki gyűlöletet hirdet, hanem aki megtanítja az embert szeretni Istent és szeretnie a felebarátot. Milyen boldogok lehetünk mi magyarok, hogy mindez a legteljesebben és legtökéletesebben bele van foglalva a mi ezeréves életünk alapjába, fenntartó erejébe, a szentistváni állameszmébe. Ezért kell nekünk az utolsó leheletünkig a szentistváni állameszméhez ragaszkodni.

Vitéz Makray Lajos beszédét, amelyet sokszor szakított meg a tetszésnyilvánítás és helyeslés, nagy és hosszantartó taps követte.

Slachta Margit köszönetet mondott az eligazító szavakért, majd hangsúlyozta, hogy olyan jövő előtt állunk, amelyről biztosan tudjuk, hogy az embert, az egyént próbára fogja tenni, amikor mindent meg kell tennünk a mi életünkért, lelki egységünkért, a családokért, a nemzetért. Nagy dolog ebben a szellemileg és lelkileg felült Európában elgondolni, hogy a mi kis hazánk kormánya kifejezetten és programszerűleg keresztény alapon akarja továbbvezetni az országot! Ahhoz, hogy meglegyen a nagy egység, hallatlan erőre és áldozatra való készségre van szükség. Ennek feltétele az, hogy az ország minden polgárának krisztusi, keresztény alapon

biztosítva legyenek a természeti jogaik, életfenntartási, megélhetési jog, családhoz való jog és a gyermekhez való jog. A mai korszellem a természeti jogokat meg akarja tagadni. A Női Tábor nem ellenzék, csak független. A Női Tábor csak azoknak hisz, akik igazságait Krisztus igazságaival mérik. Annak magyarázata, hogy annyi embernél fennforog a veszély, hogy a kor szellemi áramlatának lesz híve, csak az lehet, hogy a tömegek nem jutnak el a kereszténység lényegének megismeréséhez. A Női Tábor feladata, hogy a tömegekben megteremtse a megértést, s a tömegeket rávegye a keresztény igazságokra. A gyűlölet minket ne gyöngítsen, mert nekünk egységre van szükségünk, hogy a mai viharokat kiálljuk. Figyeli a sajtót, amely szemmel tartja az egyes áramlatokat, amelyekkel szembe szállunk. És itt meg kell említenem – úgymond – Tóth Lászlót, a *Nemzeti Ujság* főszerkesztőjét, aki az igazi keresztény álláspont képviselője. (Nagy éljenzés és taps.) Rámutatott arra a továbbiakban, hogy a Női Tábor dolgozik, hogy a kormány törekvéseit erős közvélemény támogassa bizonyos szélsőséges, barna vagy vörös tömegek nyomása ellen. Utalt a bíboros hercegprímás beszédére, amely nem ok nélkül szólít fel mindenkit, hogy a szuverén szentistváni állam mellett dolgozzunk, hogy mi nem lehetünk kozmopoliták, csak magyarok. Beadványt készítenek a kultuskormányhoz, s kéri, hogy az iskolákra vonatkozó törvényeket érvényesítsék a nem magyar ajkú iskolákkal szemben. Vannak, akik gyermekeiket számításból vagy divatból idegen ajkú iskolákba járatják. Kifogásolta a törvényeken túlmenő rendeleteket, majd hangsúlyozta, hogy a törvényes házasságok felbontásának kísérlete ellen minden erővel tiltakozni kell.

Európa rekrisztianizálásában Magyarországnak része lesz, másképp nem állhatna az a csoda, hogy a vörös és barna áramlatok között fennáll Magyarország. In hoc signo vinces²⁴³, de nem a faji eltolódás alapján.

A megjelent közönség percekig ünnepelte Slachta Margitot, majd hosszasan megtapsolták Nizsinszkij Tamarát, aki Sík Sándor versét szavalta el a Tábor hitvallásáról.

A seregszemle után a Női Tábor tagjai a megjelent vendégekkel teán vettek részt.

²⁴³ In hoc signo vinces (lat.) = E jelben győzni fogsz. Történetét lásd Slachta Margit írásai között a *Kibontva leng a zászló* c. írás vonatkozó lábjegyzetében.

A zsidóság korrupciójának kártékony voltának lámpással se lehetne találni jobb példáját, mint a most leleplezett keresztlevél-hamisító gyárak. A letartóztatott megtévelyedettek vallják, hogy mennyi szívóssággal csábították őket, a könyörgésnek, rábeszélésnek milyen rafinált eszközeit alkalmazták velük szemben, míg legelőször rávették a bűnre. Évtizedek homályából ástak ki összeköttetéseket, családi emlékeket, s azokra hivatkozva, azoknak kötelekeit újrafűzve környékezték meg a vétkeket, akiknek nyakába mindezek fölött odazúdították még az emberiség jelszavának leghatasosabb frázisait is. Később aztán könnyű volt már a dolguk, hiszen valósággal úgy tartották karmaikban a két megtévedt embert, mint a legfurfangosabb kémek szokták a maguk ügynökeiket, hogy megfélemlítéssel, a kitanult szenvedélyek szításával, táplálásával mindent elérjenek náluk, amit csak akarnak. Tanulságos és elgondolkodtató ez a monstruózus bűnügy mindazok számára, akik a zsidóságról feltételeznek akár csak egy szemernyi őszinteséget, jólelkúséget, tisztességre való hajlamot. Annak idején a zsidótörvény tárgyalása során az egyházak főpapjai felemelték szavukat azoknak a zsidóknak védelmében, akik keresztény hitre tértek, s akik szerintük ezzel tanújelét adták beolvadási hajlamuknak. Könyörületet, kivételezést kértek a neofiták számára, akiket a felismert igazság, a lelkiismeret parancsa vezetett a keresztelőkút elé... Hát íme: ennyit érnek a frisskeletű keresztlevelek, ennyire veszik komolyan a hit szentségét, s egy valláshoz való tartozás tényét –, hogy pár száz pengőért vásárolnak maguknak bizonyítványt „keresztényi” mivoltukról, s közben marokba nevetnek.

Az igazságot, jogelvet, humanitást és Isten nevét emeli pajzsként maga elé Slachta Margit abban a sokszorosított röpiratban, amellyel kiáll bizonyos zsidóbirtokok védelmében, s nemes egyszerűséggel kapzsiságnak bélyegzi a törvényjavaslat indítóokát. A katolikus nők pártja és a Keresztény Női Tábor nevében apellál a „keresztény és bátor, független és önzetlen” képviselőkhöz „a gyűlölet és az utca” akaratával szemben, s tőlük várja, tőlük követeli, hogy gátat vessenek „egy ártalmas és igazságtalan törvény meghozatala elé”. A váratlan segítség, amelyet a hadigazdag zsidóság meg a zöldhitelek, uzsoraváltók szakértői, vagy azok leszármazói kaptak Slachta Margitban és állítólag a katolikus nők pártjában birtokállományukért folyó harcukban, érthetetlen és furcsa. Azok a pontozatok pedig, amelyeket

felállít, mint okvetlenül szem előtt tartandó alapelveket, ha a kormány javaslatából érvényes törvény lesz, azt látszanak bizonyítani, hogy az érdemes hölgy ebben az esetben számára teljességgel idegen, tökéletesen ismeretlen területre kalandozott el. Valószínűleg egyedül van felfogásával, amely attól teszi függővé a zsidóság birtokban hagyását, hogy vajon a meggazdagodott hadiszállító, vagy a kvietált bankár továbbra is fenntartja-e azt a templomot és plébániát, amelyet előde, az arisztokrata, vagy középnemes mint kegyúr fenntartott, hogy szezonmunkásait emberhez méltó szálláson helyezze-e el, és cselédeinek épített-e tisztességes lakásokat. Mindezeket a követelményeket törvény szabja meg, s paragrafusok szorították rá a birtokost, hogy eleget tegyen nekik. A törvények megtartása egy jogállamban nem érdem, hanem kötelesség s aki hozzájuk alkalmazkodik, nem tarthat számat semmiféle jutalomra, semmiféle kedvezményre... Az igazsággal és a jogelvel hát rosszul számolt Slachta Margit, ami pedig a keresztényi érveket illeti, azokat is aligha osztaná vele boldogult Prohászka Ottokár például, aki pedig magyarnak is, kereszténynek is volt legalább olyan jó, mint a röpirat szerzője, s ezt a megállapítást tán nem is találja magára nézve sértőnek. Ha elolvasta volna Prohászka Ottokár cikkeit, beszédeit, amelyekben Fehérvár kemény szavú és izzó hitű főpásztora már az első világháború alatt oly félreérthetetlenül síkra szállott a hadinyerészkedésből és egyéb, kevésbé tiszta forrásokból keletkezett zsidóbirtokok kisajátításáért, s a frontokon vérző, a hazáért áldozatokat hozó magyar parasztság kezére juttatásáért, aligha vetemedik oly vakmerő következtetésekre s aligha meri „kapzsiság” szülöttének, az „utca terrorjának” nevezni a javaslatot. Hogy Slachta Margit ma nyugodtan alkothat röpiratokat, hogy a templomokban békén imádkozhatnak a hívek, azt megint a harctereken vérző, a hősi halál áldozatát hozó magyar parasztnak köszönhetjük. S ha a holnap elé nyugodtan nézhetünk, ha keresztény kultúránkat, istenhitünket nem fenyegeti veszedelem, az se a törvények betűjét tán megtartó zsidó birtokosok érdeme, hanem ugyanazé a népé, amely fajtájának földjén, idegen uraság alatt zsellérkedett. Gondoljuk: kevés vigasztalásul szolgálna számára, hogy a zsidó uraság megengedné neki a vasárnapi mise hallgatását (erre a cselédtörvény kötelezi), emberhez méltó hajlékot is kapna tán – ezt is a paragrafusok írják elő –, s feje fölött nem omolnék össze a templom, amelyet a zsidó birtokos tán nem is olyan lelkesedéssel tartott karban, mint ahogy Slachta Margit jámborul gondolja.

**Slachta Margit és vitéz Makray Lajos nagy beszéde
a Keresztény Női Tábor gyűlésén**

Nemzeti Ujság, 1943. január 8. 5. old.

A Keresztény Női Tábor vízkereszt ünnepén délelőtt tizenegy órakor nagyszabású matiné keretében a Magyar Művelődés Házában tartotta huszonharmadik évnyitó összejövetelét. Az 1918-ban alakult Keresztény Női Tábor mindig január 6-án tartotta hagyományos évnyitóját, amelyen a Tábor vezetői megvilágították a kor eszméit, irányító gondolatait, és eligazítást adtak a politikai programok útján. A vízkereszt évnyitó is ilyen nagyszabású megnyilatkozás volt, amelyen a Tábor tagjain kívül igen nagy számban jelentek meg magas közéleti előkelőségek, továbbá a főváros világi és szerzetes papságának számos tagja.

Palágyi Natália szociális testvér bevezető szavaiban melegen üdvözölte a megjelenteket, s a Tábor hagyományos évnyitójának jelentőségére mutatott rá. Ezután bemutatásra került Frank Capra: „Becsületből elégtelen” című filmje, majd a Szociális Testvérek, a Calligaris Kamara Kórus és a Katolikus Női Szociális Képző hallgatói adtak elő szép énekszámokat, nagy sikerrel.

Ezután a megjelentek viharos lelkesedése közben állott szólásra Slachta Margit, a Szociális Testvérek főnöknője, az első magyar nőképviselő, a Tábor megalapítója. Beszédében az időszerű közéleti kérdésekkel foglalkozott. Hangoztatta, hogy minden országot két front véd: a külső és a belső. A külső a háborús front, ezen harcol a katonaság, védi az ország területi épségét, a nemzet testét. A belső a szellemi front, amelynek mindenki harcosa. A belső fronton védik a nemzet fiait az Istent és az emberi jogokat, az isteni és az azon épülő emberi törvényeket, a nemzeti szellemet, a nemzet lelkét. A külső frontot a külső ellenség ostromolja, de a belsőt nemcsak külső támadások érhetik, megtámadhatja, aláaknázhatja azt a nemzet minden hűtlen fia. Amikor testvéreink, férjeink, atyáink – úgy mond – a külső fronton a nemzettestet védik, akkor mi itt a belső fronton védjük a nemzet lelkét. A két frontnak szoros belső összhangzásban kell lennie. Ezután rámutatott arra, hogy az ország boldogulásának feltétele a közéleti tisztaság. A belső védelmi vonalat erősíteni kell mindenképpen. Be kell tartani a jogszabályokat, a vallás-erkölcsi törvényeket és az igazság elveit. A nemzetnek meg kell nyernie a belső háborút. S ha mindazt megteszik, ami erősíti a belső védelmi vonalat, hatalmas életerőket önt a nemzet lelkébe. A továbbiakban vázolta a Keresztény Női Tábor több mint két évtizedes nehéz küzdelmét. Ennek a tábornak a vonulási iránya sem

jobbra, sem balra nem tért ki soha. Rendíthetetlenül hisznek a jövőben és szolgálják az ország érdekét.

A nagy tüsssal fogadott beszéd után vitéz Makray Lajos országgyűlési képviselő a bemutatott filmből kiindulva arra mutatott rá, hogy örök küzdelem folyik a jó és rossz között, s hogy milyen fontos, hogy egy nemzet társadalmában sok legyen a becsületes és jellemes ember, akinek elvei vannak, aki szembe mer nézni az élet feladataival. A rossznak lehetnek sikerei, győzelmei, azonban olyan, amelynek nyomán boldogság, béke és megnyugvás fakad, csakis a jónak, nemesnek és jellemesnek lehet. Mert csak a jellemben, a becsületben, a jóban vannak meg azok az erők, amelyek legyőzhetetlenül formálják az életet. Ezek emelnek törvényeket, ezek vezetik a történelmet, s ezek emelik fel az egyént s a nemzetet. Utalt a kétezer esztendőes kereszténységre, Krisztus kereszténységére, amely a mi vallásunk. Nem az a kereszténység, amely pusztá jelszó és nem a talmi és meghamisított, úgynevezett „műrostos” kereszténység, hanem az, amelyben benne van hitünk minden erkölcsi tartalma, amelyből nem lehet lealkudni, vagy elmagyarázni semmit. Az a kereszténység, amelynek megvan az Istentől megmutatott és az Ő szent lelke által védett organizációja, a mi életünk szent törvénye és megváltozhatatlan normája, amelyhez minden embernek, minden életnek és az egész történelemnek igazodnia kell. Kimutatta az ezeréves magyar történelem és a kereszténység közötti szerves kapcsolatot. A keresztény gondolatról való elpártolás hűtlenség a kereszténység a magyar nemzeti gondolat iránt. Alázatra van ma szüksége az embernek és a léleknek. De szükségünk van hitre is.

Fontos: mind a két táborból, a férfitáborból és a női táborból egyaránt tisztázni lelkületet kell vinni a közéletbe, a közgondolkodásba, szívet, akaratot, hősies és áldozatos erőket a nemzeti élet és a társadalmi élet kötelességteljesítéseinek terén.

Hosszantartó taps és éljenzés követte vitéz Makray Lajos beszédét, amely után a Keresztény Női Tábor seregszemléjét újabb énekszámok fejezték be.

Egy kis zászlóról

Uj Nemzedék, 1943. január 8. 1. old.

– beszélt Slachta Margit a Keresztény Női Tábor 23. évnyitó ünnepségén. Arról a zászlóról, amely alatt első budapesti seregszemléjüket tartották 1919-ben a magyar asszonyok. Emlékezniük kell milyen nehéz, fojtogató idők voltak azok: a magyar társadalom gazdasági és erkölcsi keretei romokban heverték. Nem volt család, konok, földalatti erők kétes értékűvé devalválták az egyéni és nemzeti becsületet, a még tisztességben élők homlokán tehetetlen gondredők sűrűsödtek, szívükben buktató és bénító kétségek. Mondjuk ki egyszerűen: a porban hevertünk! ... És akkor meglobbant az a zászló, rajta a fiait önvérével tápláló pelikánnal, meglobbant a magyar asszonyok s a magyar anyák feje fölött és – megindult a magyar női tábor. Megindult ennek a nemzetnek utolsó erkölcsi tartaléka, hogy kivezesse az összeomlásból azokat az erőket, amelyekben az életképességnek néhány szikrája még megvillant.

A magyar nők rázták fel elsőnek a zsibbadt nemzeti öntudatot... Ők kiáltották a fülünkbe, amit most – huszonhárom esztendő múlva – újra hallunk tőlük: „Aki tétlen, amikor a jellem arra kötelezne, hogy dolgozzunk, aki gyűlölettel tölti meg szívét és számúzi a szeretetet, az csatát veszített a nemzet szempontjából”... A belső front megnehezült óráiról és válságairól beszélt a Női Tábor, és újra hallottuk: „Aki a jóságot a világ semmi kincséért fel nem adja, mert tudja, hogy a cél nem szentesíti az eszközt, az csatát nyert a nemzetnek a belső fronton.”

Erre a csatanyerésre újból szükségünk van! Újból szükségünk van az igazi kereszténységre. Arra, amely a keresztet saját vállain viseli s nem kínálja a másokéra. Arra a kereszténységre, amely tud dolgozni és hinni, tudja a nemzet erkölcsi és anyagi erőit együtt tartani a nagy megpróbáltatásban, és minden alkotókészségét, minden kövét a Szeretet szikláján hordja össze, hogy ott megépítse a Magyar Testvériség templomát. Újból szükség van arra az igazi kereszténységre, amely emberséget és becsületet hirdet. A férjeikre, apáikra és fiaikra gondoló magyar anyák ismét odaállanak a régi zászló alá, hogy figyelmeztessenek bennünket: férfiaknak és magyaroknak kell lennünk!

Január 10.

Uj Magyarság, 1943. január 10. 4. old.

A találós kérdések megfejtésében legjáratosabb elme se tudna válaszolni arra a kérdésre: mit tart vajon Slachta Margit, több keresztény női egyesület vezetője a magyar asszony leghősibb, legszebb és legméltóbb feladatának az új esztendő küszöbén? A balgatag naivság azt hihetné, hogy aki „a veszedelmek közepette szeretteinek különös isteni segítséget szeretne biztosítani”, azt a tanácsot kapja majd Slachta Margittól: forduljon egész szívével a magyar katona itthon maradt családjá felé, hajoljon a Don álmos síkján hősi halált halt honvéd özvegye és árvája fölé, árássa szeretetét rájuk, akik a legnagyobb áldozatot hozták azért, hogy itthon békességben tünődhetünk a háborús újesztendő legnemesebb feladatain. Így gondolhatnák a naivak és tájékozatlanok, akiknek dehogy jutna eszébe az igazi, a legnagyobb és legszebb keresztényi kötelesség és legbiztosabb mód, amivel „szeretteinek biztosíthatja a különös isteni segítséget” mindenki. „Fogadj szívedbe egy munkaszolgálatost – tanácsolja Slachta Margit –, akit a korszellem kizárt a testvérközösségből. És merj tenni! Merd kérni, kívánni, sürgetni olyan hozzátartozóidtól, akik munkatábor-parancsnokok, hogy olyan fölöttesei legyenek a szolgálatosoknak, amilyen fölöttest ők kívánnak fiaiknak a fronton, vagy az ellenség fogságában” ... Íme, ez a keresztény magyar nő legsürgősebb és legnemesebb teendője a negyedik háborús esztendőben s csakis ezzel a cselekedettel biztosíthatja ki-ki a „különös isteni segítséget” a fronton küzdő szerettei számára... Mert ki más vajon ennek a háborúnak igazi áldozata, s ki érdemli meg legjobban a föléje hajló szeretetet? Nem a katona, aki az orosz tél hidegében száz halállal néz szemközt a nap minden órájában, nem az elesett honvéd özvegye, apa nélkül maradt árvája – micsoda szeretetlen és naiv gondolat! –, hanem az esetleg hazai munkatáborban pepecselő izraelita, akit az átkos korszellem kizárt abból a testvéri közösségből, amelynek tagjai ezrével vetik fiatal életüket a halál kockájára. Egy kicsit azért is, hogy Slachta Margit itthon zavartalanul sajnálhassa a – munkaszolgálatost...

Tallózás

Gratulálunk Slachta Margitnak

Magyarság, 1943. január 13. 7. old.

A különböző, zsidóknak hízelkedő napilapok már néhány nap óta foglalkoznak Slachta Margitnak, a Szociális Testvérek Társasága főnöksasszonyának úgynevezett „Újévi levelével”, amely a „Lélek szava” című lapban jelent meg. Slachta Margit jó szíve sugallatára elkövetett már egynéhány igen nagy baklövést a zsidók érdekében, úgyhogy nemrégiben a bíróság előtt láttuk őt. Most nem vetette ugyan el ennyire a súlykot az anyagi törvény szempontjából, de a nemzeti megújulás esztendeiben és a most dúló világháború kellős közepén valami olyan – majdnem kihívó – anakronizmusnak hat Slachta Margit „újévi levele”. Idézzük néhány kirívó kitételét: A „Kedves Nővérem!” kezdetű újévi levél nem csekélyebb élmebajra szólít fel minden keresztény asszonyt, mint a következő: „Fogadj szívedbe egy munkatáborost, akit a korszellem kizár a testvérközösségből”.

Arról most nem beszélünk, hogy Slachta Margit miért nem arra szólítja fel az ő kedves nővéreit, hogy egy honvédet fogadjanak a szívükbe, ellenben jellemző Slachta Margit politikai tájékozatlanságára, hogy újévi levelét melyik lap hozza le? Na melyik? A Magyar Zsidók Lapja.

A legfantasztikusabb azonban a levél befejező mondata, amely így hangzik szóról-szóra:

„És merj tenni, merd kérni, kívánni, sürgetni olyan hozzátartozóidtól, aki munkatábor-parancsnok, hogy olyan fölöttese legyen a szolgálatosnak, amilyen fölöttest az ő fiának kíván a fronton, vagy az ellenség fogságában”.

Soha még magyar asszonynak eszébe nem jutott, hogy a katonai parancsnokokat különböző magatartásra és főleg az alantasokkal való bánásmódra oktassa ki. Slachtának jutott eszébe először. Neki is a zsidókkal kapcsolatban. Mint a zsidók mondanák:

„Schlachta Zeit”.

Slachta Margit előadása az igazság diadaláról

Magyar Nemzet, 1943. február 11. 5. old.

Február 8-án tartotta meg a Keresztény Női Tábor a Magyar Művelődés Házában a világnézeti filmsorozatnak a „Vaskorona” című olasz filmmel kapcsolatos előadását.

A hatalmas színház zsúfolásig megtelt. A közönség nagy részét a honvédség alkotta, magasrangú tisztoktól egyszerű közhonvédig ott láhattunk mindenkit.

Meglehetősen bonyolult filmen pergelték most le: a „Vaskoroná”-t. Ennek a filmnek szövevényes meséje, túlhangsúlyozott legendaszerűsége, a film minden szépsége dacára eddig idegenül hagyta a közönség egy részét. Hogy mit jelent tulajdonképpen ez a film, a „Vaskorona” minek a szimbóluma, most értettük csak meg.

Vetítés előtt Palágyi Natália beszélt, elsősorban köszönetet mondott a színpadról mindazoknak, akik lehetővé tették, hogy a honvédség oly nagy számmal jelenhessen meg. Azután így szólt:

– Krisztus igazsága az abszolút igazság. És ebben a filmben látni fogjuk, amit filmen is oly kevésszer láthatunk, a krisztusi igazságnak művészi formában való elibénk tárását. A film alap gondolata, hogy a bűnt követő nemezist sem hatalommal, sem ravasz fogásokkal, még kevésbé újabb bűncselekménnyel megállítani nem lehet, hanem csak jóvátétellel. A zárómondat – hatalmad legyen az igazság hatalma és erősséged az igazság ereje. De lényünk legmélyében mindnyájan gyengék vagyunk és csak az igazság ereje tehet erőssé. A film szimbolikus alakokkal dolgozik. Armenio, a lovagiasság megtestesítője, Ő a hősi példa. Tundra, a természetes emberi lény, akit rosszá tesz a bosszúvágy, Sedemondo, ez a suhanc-világszemlélet, amely csak a láthatóhoz, a kézzelfoghatóhoz ragaszkodik. Ahhoz, amelyet kezében tart, mivel egykönnyen elérí. Elza, a királykisasszony a bebörtönözött igazság, aki ha börtönéből kiléphet, megadja mindenkinek a magát, Tundrának az országát, a legyőzöttnek a szabadságot. Az igazság másik szimbóluma a Vaskorona, amelyet eltemetett a föld, de összetörhetetlen. Az igazságot nem törheti össze az ember, de aki nem engedelmeskedik a törvényeinek, összetöri őt.

A bevezető után megkezdődött film vetítése.

Palágyi Natália nővér szavai világossá tették a film szimbolikáját, amely így tökéletes élvezetet szerzett. Az embernek az volt az érzése, hogy nem ártott volna a rendes előadások előtt is ugyanezeket elmondani...

Röviddel a film befejezése előtt megszakították a vetítést és Slachta Margit lépett a reflektorok keresztútjába. Kitörő taps köszöntötte.

– Álljunk meg itt egy percre, ahol a jó és a rossz harca véget fog érni – mondta. Abban a szakadékban ér véget ez a küzdelem, ahol a gonoszság a vaskoronát a földre tette. Vannak a mi életünkben is ilyen szakadékok. A mi életünkben is sokszor közeledik a nemezis. A mesében Elza feloldja a fátumot, ez a boldog feloldás köszönhető Armeniónak, a lovagnak és Elzának, aki mindig csak a jót cselekedte, a keresztényi parancsokat szolgált. Ebben a szép filmben Armenión, az elűzött királyfin nincs lovaglórúha, ezzel is ki akarja fejezni azt, hogy lelkében lovag. Engedjék meg most a honvédek, hogy hozzájuk forduljunk és megmondjuk: mindnyájunknak ideálja Armenio, aki bátor, mint az oroszlan és jó, mint a tiszta gyermek. Mi nők, mindnyájan a vaskorona lovagai után vágyódunk. Milyen nagy dolog ilyen lovagot a szemünk elé állítani. Ezt a lovagideált köszöntjük mi a magyar honvédségben. Nemcsak nagy országok hozhatnak nagy gondolatot, a kis Magyarországról is kiindulhat, nemcsak kivételesek lehetnek hősök, a legegyszerűbb közhonvéd is lehet az igazság lovagja.

Slachta Margit szavait itt taps szakította félbe

A következőképpen folytatta:

– A vaskorona szimbólum; az igazság ereje győz. Áldott csakis a kéz, amely az igazságért harcol és a gyöngéket, a fegyverteleneket védi. Ebben a szép filmben láthattuk megtestesülni Elzában a keresztény szellemet, aki a mindenki iránt való áldozatban oldja fel a nemezist. És sohasem mondja azt egyetlenegy ember sem, hogy ő egyetlenegy csepp a tengerben. Az Isten nélkül való hadseregeknek nincs erejük, és én most kérem a Szentlélek erejét, Isten igazsága áldja meg a katonáinkat, vezérelje a gyengék és árvák áldása, és hozza vissza őket az igazság.

Slachta Margit halálos csöndben mondta el beszédének befejező részét. Percekig tartó tapsal köszöntötte a nézőtér, igazolva, hogy megértette előadását.

Slachta Margit nyílt levele a személyét ért támadásokra

Magyar Nemzet, 1943. február 16. 5. old.

Slachta Margit az utóbbi időben több előadást tartott, és lapjában, *A Lélek Szavá-*ban újjévkor cikket írt. Ezzel a cikkel kapcsolatban Pest vármegye alispánja, vitéz Endre László²⁴⁴ legutóbbi jelentésében éles támadást intézett Slachta Margit ellen. A támadásra most Slachta Margit nyílt levélben válaszolt. A nyílt levelet, amelyet a megye törvényhatósági bizottsági tagjai megkaptak, az alábbiakban közöljük:

Pest vármegye törvényhatósági bizottsági közgyűlése elé terjesztett jelentés többek közt *A Lélek Szavá*ban hozott „Újévi levelemmel foglalkozik, miért is indokoltnak látom a törvényhatósági bizottság tagjait és az egyes újságoktól félrevezetett közönséget a tényeknek megfelelőleg tájékoztatni.

Újévi levelem tartalmát megadva, abból világosan kitűnik, hogy azt a fronton küzdő honvédek érdekében írtam. A levél lényege a következő:

Mindenki aggódik fronton levő hozzátartozóiért. Emberi segítséget oda nem küldhet nekik, de keresztény hitünk alapján tudjuk, hogy küldhetünk nekik égi segítséget, imádkozván értük. De mert gyűlölködő és mások szenvedéseit közöny-nyel, talán kárörömmel néző ember imája nem találhat meghallgatásra, zárjunk ki szívünkől minden szeretetlenséget mindenkivel szemben. Különösen ne engedjük meg magunknak a nemzeti munkaszolgálatra behívottak megvetését, gyűlöletét, sőt akarjunk számukra igazságos bánásmódot, vagyis foglaljuk be őket is keresztény szeretetünkbe, és ha így teszünk, akkor az Úristen meg fogja hallgatni imáinkat és megsegíti fronton küzdő fiainkat és férjeinket.

Ez az újévi levél tartalma. A törvényhatósági bizottság tagjaira és az olvasóközönségre bízom annak megítélését, hogy a levelemre vonatkozó újságminősítések mennyiben voltak tárgyilagosak, és főleg, hogy az alispáni jelentésben kihangsúlyozottaknak van-e bármilyen tárgyi alapjuk levelemben. Nevezetesen van-e újévi cikkem bárminemű vonatkozásban, főleg lehet-e ellentétben a kormányzónénak a hadbavonultak családjai érdekében megindított akciójával? Ellentétben van-e levelem a frontharcosok érdekével? Tartalmaznak-e soraim bármit, amit a vármegye közönsége megbélyegezhetőnek minősíthetne?

²⁴⁴ Endre László (1895–1946), fajvédő politikus, belügyi államtitkár, Slachta írása keletkezésekor Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye alispánja.

És nem állapítható-e meg kétségek nélkül, hogy aki újévi leveléről az előzőket állítaná, az úgy írt arról, hogy levelemet nem is ismerte, hanem a lapokban talált tendenciózus közleményekre épített, sőt fantázia alapján azokból tovább következtetett?

Egyébként *A Lélek Szavának* január 1-i számát, aki elolvassa, azt is megállapíthatja, hogy a rövid nyolcoldalas lap (kapható Tábor papírkereskedés, Veres Pálné utca 3.) a honvédek érdekében írt ezen újévi levélen kívül még öt közleményt hoz a honvédekről. A Főméltóságú Asszony gyűjtési akciójával még nem foglalkozhatik, mivel nyomtatásakor a felhívás még el sem hangzott, azonban a legközelebbi szám, vagyis a január 15-i, már buzdítja az olvasókat az abban való részvételre.

Nyilatkozatom nem volna teljes, ha még a következőket nem fűzném hozzá:

A keresztény erkölcs tan nem ismer kollektív megtorlást. Ez kizárólag a fölső- és Isten joga, akinek módjában van a tömegben sújtott ártatlanoknak isteni módon igazságot szolgáltatni, amire ember nem képes. Ember csak egyéni bűnökért büntethető, és csak bírói úton hozathat ítéletet. Az Igazság mérlegén faji előjogok nem esnek latba, csak erkölcsi minőség számít. Mindezeket vonatkoztatom a nemzeti munkaszolgálatra behívottakra is.

Slachta Margitot, a Szociális Testvérek Társaságának főnöknőjét méltatlanul megtámadták újévi leveleiért

Miskolci Magyar Jövő, 1943. február 24. 5–6. old.

Slachta Margitot Miskolcon is sokan ismerik. Sokan ismerik a múlt háború idejéből, s az azután következő időkből, mert a női szociális mozgalmak egyik, s talán legjelentékenyebb vezéralakja volt akkor, amikor a szociális gondolat utat kezdett törni elsősorban a társadalomban. Azt is sokan tudják róla, hogy ő a megalapítója és főnöknője a Szociális Testvérek Társaságának, mely a katolikus egyház egyik legidősebb és legjelentékenyebb vallásos társulata. A társaság áldásos munkáját a miskolci nővérek munkája révén is van alkalom napról napra tapasztalni.

Az is közismert, hogy Slachta Margit a legjelentékenyebb úttörője volt a keresztény és nemzeti gondolatnak úgy is mint politikai elvnek. Érdemei e vonatkozásban is elvitathatatlanok. A Keresztény Női Tábor – Slachta Margit alapítása – joggal vindikálhatja magának azt, hogy elsősorban volt része abban, hogy Budapesten keresztény lett a városháza, hogy Budapest annyi olyan képviselőt küldhetett a képviselőházba, akik a keresztény és nemzeti politikai gondolat zászlóvivőiként harcolhattak ott.

Mindezt abból az alkalomból említjük föl, hogy Slachta Margit az utóbbi időben a *Lélek Szavában* megjelent újévi levele miatt bizonyos támadások központjába került.

Slachta Margitnak ez a levele – mint írja – az itthoniaknak hadbavonultakról, a honvédelmi miniszter kijelentéséről, a krisztusi intésről: amely mértékkel mértek, olyannal mérnek vissza nektek, a Gondviselés vargabetűiről és a kegyelmi világ törvényeinek logikai menetéről, arról, hogy a boldogabb újévet mindenki a maga vetéséből aratja. A levélben többek között foglalkozik a munkatáborosokkal is, és e vonatkozásban így ír: „*Merd* ezekben a halálosan komoly időkben szívedből kiűzni a közönyt, a szeretetlenséget, a gyűlöletet, *merd* bent szíved legmélyén testvérednek elismerni azt a másik anyát és fiát, *merd* befogadni fájdalmát és hordani segíteni keresztjét. *Merd kimondani*, hogy az egyetlen keresztény és államférfiú út az, amelyen a honvédelmi miniszter jár, mikor habozás nélkül hirdeti, hogy a munkatábor hadiszolgálat a hazaszolgálat és nem büntetés.”

Slachta Margit levele nem várt támadásokat váltott ki. A legfeltűnőbb volt ezek között az, amelyet Pest vármegye alispánja intézett ellene alispáni jelentésében, amelyet természetesen eljuttattak Pest vármegye törvényhatósági bizottsági tagjaihoz.

A támadásra Slachta Margit nyílt levélben válaszolt, melyet elküldött Pest vármegye törvényhatósági bizottsági tagjaihoz. Slachta Margit nyílt levele a következő:

Pest vármegye törvényhatósági bizottsági közgyűlése elé terjesztett jelentés többek között *A Lélek Szavában* hozott „Újévi levelemmel” foglalkozik, és olyan állításokat tartalmaz, melyek nemcsak a tárgyilagossággal, hanem az igazsággal is teljes ellentétben vannak és arra vallanak, hogy a jelentés a levél nemismerése mellett készült, miért is indokoltnak látom a törvényhatósági bizottság tagjait és az egyes újságoktól félrevezetett közönséget a tényeknek megfelelően tájékoztatni. Újévi levelem tartalmát megadva abból világosan kitűnik, hogy azt a fronton küzdő honvédek érdekében írtam. A levél lényege a következő:

Mindenki aggódik fronton levő hozzátartozóiért. Emberi segítséget oda nem küldhet nekik, de keresztény hitünk alapján tudjuk, hogy küldhetünk nekik égi segítséget, imádkozván értük. De mert gyűlölködő és mások szenvedéseit közönnnyel, talán kárörömmel néző ember imája nem találhat meghallgatásra, zárjunk ki szívünkől minden szeretetlenséget mindenkivel szemben. Különösen ne engedjük meg magunknak a nemzeti munkaszolgálatra behívottak megvetését, gyűlöletét, sőt akarjunk számukra igazságos bánásmódot, vagyis fogadjuk be őket is keresztény szeretetünkbe és ha így teszünk, akkor az Úristen meg fogja hallgatni imáinkat és megsegíti a fronton küzdő fiainkat és férjeinket.

Ez az újévi levél tartalma. A törvényhatósági bizottság tagjaira és az olvasóközönségre bízom annak megítélését, hogy a levelemre vonatkozó újságminősítések mennyiben voltak tárgyilagosságok és főleg, hogy az alispáni jelentésben kihangsúlyozottaknak van-e bármilyen tárgyi alapjuk levelemben. Nevezetesen van-e újévi cikkem bárminemű vonatkozásában, főleg lehet-e ellentétben a Kormányzónának a hadbavonultak családjai érdekében megindított akciójával? Ellentétben van-e levelem a frontharcosok érdekével? Tartalmaznak-e soraim bármit, amit a vármegye közönsége megbélyegezhetőnek minősíthetne?

És nem állapítható-e meg kétségkívül, hogy aki újévi levelemről az előzőket állítaná, az úgy írt arról, hogy leveletem nem is ismerte, hanem a lapokban talált tendenciózus közleményekre épített, sőt fantázia alapján azokból tovább következtetett?

Egyébként *A Lélek Szavának* január 1-i számát, aki elolvassa, azt is megállapíthatja, hogy a rövid nyolcoldalas lap (kapható Tábor papírkereskedés, Veres Pálné u. 3.) a honvédek érdekében írt ezen újévi levélen kívül még öt közleményt hoz a honvédekről. A Főméltóságú Asszony gyűjtési akciójával még nem foglalkozhatik, mivel nyomtatásakor a felhívás még el sem hangzott, azonban a legközelebbi szám, vagyis a január 15-i, már buzdítja az olvasókat az abban való részvételre.

Nyilatkozatom nem volna teljes, ha még a következőket nem fűzném hozzá: Újévi cikkemet a fentiekben annyira rövidre fogtam, hogy ezen kivonatból valaki talán azt érthetné, hogy a nemzeti munkaszolgálatra behívottakat csak olyan

értelemben ajánlanám a közösség szeretetébe, hogy ez a szeretet csak mint érzelem jelentkezne, de nem foglalná magában azt, hogy hitünk igazságait át kell vinni a gyakorlatra. Nehogy valaki soraimat így értse, azért kijelentem a következőket:

Alkultatlanul a keresztény igazságok alapján állok, tehát vallom, hogy a szeretet kötelez minket arra, hogy elismerjük – és pedig kivétel nélkül – embertársainknak Isten adta és senkitől el nem vehető természetjogait. Ilyenek: az élethez, a megélhetéshez, a testi épséghez, a lelkiismereti szabadsághoz, a becsülettel szerzett magántulajdonhoz stb. való jog.

Továbbá: a keresztény erkölcs tan nem ismer kollektív megtorlást. Ez kizárólag a fölséges Isten joga, akinek módjában van a tömegben sújtott ártatlanoknak isteni módon igazságot szolgáltatni, amire ember nem képes. Ember csak egyéni bűnököt büntethet, és csak bírói úton hozhat ítéletet. Az Igazság mérlegén faji előjogok nem esnek latba, csak erkölcsi minőség számít. Mindezeket vonatkoztatom a nemzeti munkaszolgálatra behívottakra is.

És nyilatkozatomat befejezem evvel: Az egész világban végigzúgó istenítélet csak azt az ember (nemzetet) fogja megkímélni, aki elsősorban a maga bűneit ismeri be és azokat bánja – s azokat, akik a bűnbánat mellett együtt sírnak a síróval, együtt szomorkodnak a szomorkodókkal, részvétellel vannak a szenvedők iránt, vagyis lelkükön ott ragyog a keresztény jel: a szeretet.

A gyűlölet vallásának minden híve pedig ellensége önmagának, a társadalomnak és a hazának.

Slachta Margit.

Remélhető, hogy Slachta Margit nyílt levele lezárja a vitát, minthogy ahhoz a tiszta keresztényi, katolikus állásponthoz, amelyet Slachta Margit nyílt levelében elfoglalt, senkinek sem lesz szava, aminthogy nem is lehet addig, amíg nyíltan meg nem tagadja azt az evangéliumi felfogást, amelyet Slachta Margit hivatásához híven mint a Szociális Testvérek Társaságának főnöknője is hirdet.

Mindenesetre az idők szomorú jelének kell tekintenünk, hogy Slachta Margitot, aki annyit tett a szociális gondolatért, a szociális munkáért, akinek annyit lehet köszönni abban a tekintetben is, hogy a keresztény gondolat a nemzeti gondolattal együtt tényező lehetett Magyarországon, most ilyen méltatlan támadások érhetik azért, mert nem hajlandó feladni semmilyen vonatkozásban sem a krisztusi törvények parancsát, még akkor sem, hogyha olyanokról van szó, akiknek gazdasági, társadalmi káros térfoglalása ellen, akiknek a nemzetre veszedelmes tevékenysége ellen ő is annyit és elsősorban harcolt és harcol.

**Slachta Margit és P. Jánosi József előadása
az igazi kereszténységről**

Magyar Nemzet, 1943. április 22. 5. old.

Kedden este két érdekes előadás hangzott el a Magyar Szent Kereszt Egyesület²⁴⁵ ülésén, amelyet a Vasúti és Hajózási Klubban tartottak meg. A Szent Kereszt Egyesület célja alapszabályai második paragrafusa értelmében az, hogy az újonnan kereszteltekben vagy egyébként az 1939. IV. tc. és az azzal kapcsolatos jogszabályok alá eső római és görögkatolikus hívőkben a keresztény katolikus lelkületet, hitet és erkölcsöt megerősítse, elmélyítse és tudatosítsa. Az egyesület időnként előadásokat rendez, amelyek iránt mindig rendkívüli az érdeklődés. A keddi esti előadás első szónoka Páter Jánosi József²⁴⁶ Jézus-társasági atya volt, aki az egyesület lelki és szellemi programját vázolta. Azt fejtegette, hogy az egyesület küldetése kiterjed az újonnan kereszteltekre, azokra, akik meg kívánnak keresztelkedni, valamint azokra is, akiknek még nincs szándékukban a kikeresztelkedés.

– Igyekszünk megismertetni a tagokkal a hit lényegét – mondotta a többi között –, s ezt megerősíteni és öntudatosítani akarjuk bennük. Erre azért van szükség, mert katasztrofálisan sok a névleges keresztények száma. Ezután Bangha pátert idézve kijelentette, hogy a világ egyetemes katolikusságának legfeljebb húsz százaléka ismeri a vallását és él a vallás szerint, nehéz időkben legfeljebb tíz százaléka áll az egyház mellett, s alig öt százalékra tehető azoknak a száma, akik az egyház bajba jutásának esetén is kitartanak mellette.

A páter nagy tapssal fogadott előadása után Slachta Margit lépett a pódiumra.

Bevezetőjében arról beszélt, hogy Rómában járt, ahol újból megragadta az örök Város rendkívüli varázsa, s megvigasztalta az, hogy van a világnak egy olyan sziklaszirtje, amelyen egy fegyvertelen, de roppant nagyságú hatalom áll: a római pápa.

– A világégés mérhetetlen pusztításában az emberiség szeme Róma felé tekint, ha olyan ügyek elintézéséről van szó, melyekre a fegyverek ereje képtelen. Külön örömmöm és büszkeségem volt tapasztalni azt, hogy Szent Péter trónján XII. Pius

személyében olyan pápa ül, akihez a magyarságot a szeretetnek és a ragaszkodásnak sok szála fűzi.

Előadásának további részében Slachta Margit a Magyar Művelődés Házában rendezendő nagypénteki passióról beszélt.

– Milyen kár – mondotta befejezésül –, hogy az emberek csak érzelmileg figyelik a vallást, csak jámborság szempontjából foglalkoznak vele, s az csak kedélymomentumként él bennük. Éppen ilyen tragikus az is, hogy a vallás esetében nem veszik figyelembe államfenntartó, társadalomépítő és jogi vonatkozásait.

Slachta Margit beszédét a nagy helyiséget zsúfolásig megtöltő közönség kitörő tapssal fogadta, majd a késő esti órákban imával ért véget az ülés.

²⁴⁵ Magyar Szent Kereszt Egyesület: 1939-ben a zsidótörvények által érintett katolikusok védelmére alakult egyházi szervezet.

²⁴⁶ Jánosi József (1898–1965), jezsuita szerzetes, filozófus, egyetemi tanár, a Magyar Szent Kereszt Egyesület egyházi elnöke.

Slachta Margit ügyében felmentő ítéletet hozott a Kúria

Magyar Nemzet, 1943. május 21. 7. old.

A Keresztény Női Tábor tavaly január 6-án évnyitó ülést tartott, ahol az ünnepi beszédet Slachta Margit mondta. Ennek a beszédnek egy mondata miatt a királyi ügyészség eljárást indított Slachta Margit ellen valótlan hír terjesztésével elkövetett vétség miatt. A budapesti királyi büntetőtörvényszék tartott elsőfokon főtárgyalást ebben az ügyben, ahol Slachta Margit tagadta a bűnösségét, és hangsúlyozta, hogy a vádba fogott kijelentéseivel a vádbeli cselekményt nem valószínűsította meg. A törvényszék megállapította a vádlott bűnösségét, és 200 pengő pénzbüntetésre ítélte, azonban a pénzbüntetés végrehajtását háromévi próbaidőre felfüggesztette, sőt ezenfelül Slachta Margitot azonnal rehabilitálta is. Ezt az ítéletet a budapesti Tábla helybenhagyta. Dr. Usetty Béla mint védő, semmisségi panaszt jelentett be a Tábla ítélete ellen a bűnösség megállapítása miatt, és így került az ügy végső döntésre a királyi Kúria elé, ahol dr. Törekly Géza elnöklésével csütörtökön tárgyalták ezt az ügyet. A Kúria helyt adott a védő semmisségi panaszának, és az alsóbíróságok ítéletének megsemmisítésével Slachta Margitot az ellene emelt vád alól bűncselekmény hiánya címén felmentette.

Slachta Margit: „Megvalósítjuk az igazi élet-iskolát!”

Szeptemberben nyílik meg az első szociális középiskola

Pesti Hírlap, 1943. május 27. 4. old.

Thököly út 67. A platánok levelei között záporoz a tavaszi eső, a nyitott ablakon át behallatszik az utca zúgása, de csak tompán, elmosódva, a szomszéd iskolaterem zsongása, vidám leányhangjai összekeverednek a tavasz lüktető lélegzésével.

A Katolikus Szociális Képző igazgatói szobájában vagyunk, és az intézet egyik vezetőjével beszélgetünk a szeptemberben megnyíló szociális leánylíceumról, amely mint ilyen, első lesz az egész országban.

SZÜKSÉG VAN-E AZ ÚJ ISKOLÁRA?

Ez az első kérdés, amely felötlik bennem, de a kérdésre azonnal a felelet is elhangzik: igen, szükség van. Oly sokat hangoztatjuk a szociális életigazságokat, napról napra szaporodnak a legkülönbözőbb intézményeink, amelyek a társadalom szociális bajaira kívánnak orvosságot találni, de legnagyobb részét csak tüneti kezelést adnak, magát a betegségek gyökerét, az eredeti okokat nem tudják megszüntetni. Szociális társadalmat sürgetünk, de az átalakulás nem mehet gyorsan, átfogó és alapos nevelésre van szükség, s arra, hogy a lelkek érjenek meg a szebb társadalmi közösség kitermelésére.

Ezt a nevelőmunkát kívánja megvalósítani ez az új középiskola, amely szeptemberben kezdi meg működését.

Megtudom, hogy eddig is folyt itt a tanítói munka, a Katolikus Szociális Képző két kétéves tanfolyamán sok leány nyert igazi élettapasztalatot, de ezek egyrészt a négy középiskolát végzetek, másrészt középiskolában érettségizettek számára adtak „átképzést”. Most azonban már a középiskolában a szociális nevelésre helyezik a fősúlyt, és így tartalmasabb, mélyebb eredményt érnek el.

Leánynevelésünkben az utóbbi időben öröndetes változást és fejlődést tapasztaltunk, a pusztán elméleti oktatás mellett a gyakorlat is egyre inkább szóhoz jut, és vannak iskoláink, amelyek mezőgazdasági, ipari, kertészeti oktatásra állottak át, de mindez ideig hiányzott a legfontosabb, ezeket az ismereteket magasabb szemszögből összefoglaló iskolatípus, a szociális középiskola.

BESZÉLJEN ELŐSZÖR A TANTERV!

Hittanból a középiskolai anyagon kívül megtanulják a növendékek a szociális intézmények történetét. Magyar nyelvben különös figyelmet fordítanak az előadókészség fejlesztésére, osztályról osztályra fokozottabb mértékben kell gyakorolniuk előadói képességüket. Történelemben különösen gazdaságtörténeti szempontokat vesznek figyelembe. Természettudományokban az első osztály anyaga – amely a középiskola ötödik osztályának felel meg –, a növénytan, másodikban állattant, harmadikban vegytant és az utolsó osztályban fizikát tanulnak. Az egészségtan fontos tantárgy, egészségvédelem, sebesültgondozás és az élet minden terén előadódó egészségvédői munka, ez a tananyaga. A háztartástan talán a legérdekesebb tantárgy.

Közgazdaságtanban is gyakorlati dolgokat tanulnak: szociológiai ismereteket, jogot s különösen a gyermekvédelem elméleti és gyakorlati törvényeit. Kézimunkában szabnak, varrnak, hímeznek, itt a főszempont a régi magyaros viselet, továbbá a népművészeti elemek elsajátítását tűzték ki célul. Ének- és zenetanítás szintén tananyaga az új középiskolának, de gyakorlati elvek érvényesülnek ebben is, magyar népelemek, karvezetés szerepel többek között a tantervben. Német, angol, francia nyelvek között választhatnak a tanulók, de megtanulják a gép- és gyorsírást is.

Végül meg kell említenünk a tornát, ennek gyakorlásában a test etikus kultusza a cél, azonkívül játékok tanulása és majdan gyermekekkel való taníttatása. Utolsónak hagytuk az egész iskola nevelési rendszerének legsajátosabb tantárgyát, a gyakorlati kirándulásokat, tanulmányutakat, amelyek rendes tantárgyként szerepelnek a tanrendben.

HÁZIASSÁG ÉS ANYAI HIVATÁS

Az egész tanmenet tehát, a középiskolai tantárgyak mellett, a szociális jelleget domborítja ki, és az érettségi bizonyítvány, amelyet a négy évfolyam elvégzésekor kezükbe kapnak a végzett növendékek, a vallásos alapon álló lelki kultúra, a szakképzettség, a minden körülmények közti helytállás, életrevalóság, háziasság és a leendő anya hivatás bizonyítványa is lesz.

Néhány „gyakorlati” kérdést teszünk fel: hogy történik a felvétel, mennyi lesz a tandíj, lesz-e formaruha?

– A tandíj évi kétszáz pengő – mondja a vezető-tanár –, húsz-harminc pengő beférési és vizsgadíj jön még ehhez, azután a kirándulások villamosköltségei..., de mindent összevéve, körülbelül pontosan annyi, mint egyéb középiskola költsége. Az igazgatónő Slachta Irén lesz, a felvételre vonatkozóan csak annyit, hogy minden négy középiskolát elvégzett leányt felveszünk, és érettségi bizonyítványt

adunk, amely mindazoknak a magasabb fokú iskoláknak látogatására jogosít, mint a leányliceumi érettségi bizonyítvány. Egyéb költség – fejezi be – nem lesz, mert természetsszerűleg eltekintünk minden formaságtól. A lényeg ezen a vonalon is a gyakorlati elvek érvényesítése.

AZ ÉLET ISKOLÁJA

A mellettünk levő teremben vége az órának, a terem ajtaja kinyílik. Slachta Margit lép ki rajta. Mögötte leányok tolonganak, szeretettel veszik körül, még mindegyiknek van valami kérdeznivalója, s ő felel mindegyiknek.

S csak azután fordul hozzánk.

– Meg akarjuk valósítani – mondja – az élet iskoláját. A szociális lelkültre ma nagyobb szükség van, mint valaha. Nem a társadalmi ellentétek teszik boldoggá a népeket, hanem a mélyen átértett keresztényi szellem. És ezt akarjuk, minden gyakorlati feladatán túl, átvenni tanítványaink lelkébe az új szociális középiskolában. Én magam – teszi hozzá – az előadóképzést vezetem és fogom tanítani.

Megint óra következik, búcsúzunk, de reméljük, szeptemberben, ha majd eljövünk a gyakorlati oktatást megtekinteni, már népes osztályokban folyik az a szociális nevelés és tanítás, amelyre oly nagy szükség van ma és lesz a jövőben is.

Slachta Margit lapja megkapta az utcai árusítás jogát

Magyar Nemzet, 1943. június 15. 13. old.

A Slachta Margit szerkesztésében megjelenő *Lélek Szava* megkapta az utcai árusítás jogát. Pünkösd vasárnapján a főváros forgalmasabb pontjain előkelő társaságbeli hölgyek fogják megkezdeni az utcai terjesztést, amelyet majd az összes újságárusok folytatnak. Pünkösd hétfőjén délelőtt 11 órakor a királyi Vártemplomban Angelo Rotta pápai nuncius pontifikálja a Szentlélek Szövetség ünnepi szentmiséjét.

A Szociális Testvérek jubileuma

Jelenkor, 1943. július 1. 4. old.

A Szociális Testvérek Társasága most ünnepi fennállásának huszadik esztendejét, és ugyanakkor a Szentlélek Szövetség is tizedik esztendejébe lép. Ez a két szervezet igen szép és nagy munkára tekinthet vissza. Az érdem a minden igaz keresztényi ügy iránt annyira lelkesedő, a rendkívüli emberiességgel és szeretettel telített Slachta Margit főnöknőé. Nem hiába küldi főpásztori áldását e szervezetteknek Serédi Jusztinián hercegprímás. Nem hiába írja a szervezetek hivatalos lapja, A Lélek Szava, hogy a Szociális Testvérek Társaságának nemcsak a karitatív munka alapvetése a céljuk, hanem egyben az életerejében lévő alkotó ember megnövelése is egy új társadalmi és államélet számára.

A reform, melyre Slachta Margit és munkatársai gondolnak, valóban emberi és valóban keresztény. E programnak semmi köze sincs a rosszabb értelemben vett közéleti kereszténységhez. Ebben a programban nincs semmi frázis, semmi nagyotmondás, csupán keresztény odaadás és szeretet. Aminthogy valóban, Slachta Margit áldozatos szívvel és még bátrabb lélekkel fordult mindig a szenvedők felé. A szenvedésben nem tett különbséget. Egyedül az örök keresztény emberiesség érdekelte. Krisztus keresztje mindnyájunké, vallotta. Imáink is kell, hogy mindenkié legyenek. A jócselekedet nem ismerhet határokat és különbségeket. A keresztség szentsége mindnyájunkat testvérré tett.

Slachta Margit tehát a maga ősi, hűséges kereszténységében távol áll minden korszerűségtől; az ő kereszténysége egyedül a tiszta krisztusi kereszténység. S mert ennyire bátran és kitartón vallja – nemegyszer egészen méltatlan támadások közepette is – a krisztusi tételeket, ezért is fordul oly megértéssel, jósággal, vígasszal és szeretettel a szenvedők felé. Az ő karitatív munkája valóban Krisztus szándéka szerint való és egyetemes érvényű. Ezért tekint reá akkora szeretettel és bizalommal mindenki. A Szociális Testvérek Társasága modern társaság, a mai élet ihlette, nincsen benne semmi, ami visszatartaná a mai életben való részvételtől. A testvérek ott élnek velünk, ismerik a munkás hétköznapiakat. A hétköznapiak és a krisztusi eszmény szövetségére törekszenek. Ünneppé változtatják jócselekedeteikkel, segítségükkel a hétköznapiakat, s nem pihennek meg a jóság és szeretet gyakorlásában az ünnepnapokon sem. Szálljon köszöntésünk e nemes Társaság felé, és énekeljük velük a Jubilate felséges dallamát.

A Szociális Testvérek húszéves beszámolója

Ujság, 1943. szeptember 29. 6. old.

A Slachta Margit vezetésével működő Szociális Testvérek az idei katolikus nagygyűlés keretében számolnak be húszéves működésükről. A beszámoló annál érdekesebb lesz, mert a szöveget vetített képek teszik színesebbé. Kelemen Krisztoth pannonhalmi főapát nyitja meg a beszámoló díszgyűlést, s utána Slachta Margit általános és Rónay Paula magyar kerületi főnöknő felszólalása következik. Ehhez csatlakozik a húszéves krónika, melynek képeihez tíz szociális testvér fűz néhány perces magyarázatot. Befejezésül Mészáros János dr. protonotárius-kanonok, a társaság lelki igazgatója adja a pápa áldását, melyet Slachta Margit tavaszi római tartózkodása alkalmából kapott a társaság számára. Az ünnepséget október 5-én egynegyed tizenkét órakor tartják meg a Corso filmszínházban.

„Minden nemzetnek egyenlő joga van a boldoguláshoz”

A Katolikus Nagygyűlés negyedik és ötödik napja

Pesti Hírlap, 1943. október 6. 3. old.

A Katolikus Nagygyűlés második nyilvános ülésén a fővárosi Vigadóban, Markos Olivér államtitkár tartott beszédet „Igazságot a nemzeti közösségnek” címmel. Hangoztatta, hogy a háborgó lelkek igazi békéjének igazi alapja a Szentatya karácsonyi szövege szerint csak a megértő krisztusi szeretet és jog lehet.

– A keresztény hit alapvető tanítása – mondotta – a felebaráti szeretet hirdetése volt, amely nem ismert különbséget ember és ember között, és amelynek az igazi keresztény életszemlélet szerint nemcsak az egyének, hanem a nemzeti közösségek együttműködésénél is érvényesülnie kell. Krisztus országa nem ismer különbséget nagy és kis nemzetek között. Nem ismerhet el más nemzetek leigázásával uralkodni hivatott nemzeteket, csak igazi keresztény felebaráti szeretet jegyében egymás mellett élő nemzeti közösségeket, amelyeknek egyenlő joguk van ahhoz, hogy részesülhessenek a boldogulásukhoz szükséges földi javakban.

– Szentatyáink tanítása szerint készen állunk arra, hogy a nemzetek közötti együttműködésben is érvényesülő felebaráti szeretet nevében békevágyó szívvel, őszintén keressük a hazánkban élő összes nemzeti közösségek jogos igazát, de a történelmi igazságon alapuló ugyanezeket a jogokat követeljük mindenkitől, a bárhol élő magyar nemzeti közösségek számára is. A magyar békevágy nem a félelemből fakad, és nem a gyáva megalkuvás defetista békéjét keresi, hanem azt a keresztényi hitből fakadó őszinte megbékélést, amely a ma háborgó lelkek igazi békéjét, a krisztusi szeretet és az isteni igazság örök diadalát fogja jelenteni.

A Katolikus Nagygyűlés kedden reggel 8 órakor a Szervita atyák belvárosi templomában ünnepi főpapi misével kezdődött, amelyet Bubnics Mihály rozsnyói püspök nagy papi segédlettel pontifikált. A Szociális Testvérek Társaságának húszéves jubileumát fényes gyűlés keretében tartották meg. Slachta Margit főnöknő átfogó beszámolóbeszédében részletesen vázolta a Társaság céljait és törekvéseit és a két évtized alatt elért fontos eredményeket. A húsz év történetét a szociális testvérek ismertették. Mészáros János dr. esztergomi kanonok, lelkiigazgató kiosztotta a XII. Pius pápa által küldött főpapi áldást, amelyet őszentsége a szociális testvéreknek és munkatársaiknak Slachta Margit főnöknő római útja alkalmával küldött.

A Szent Miklós Magyarországi Unió Szövetség dr. Dudás Miklós hajdúdorogi püspök, országos elnök vezetése alatt tartotta közgyűlését.

– Nehéz időkben – mondta elnöki megnyitójában a püspök – visszavonultan, szinte katakombai magányban tartjuk ez évi közgyűlésünket. Megnehezédtek felettünk az idők, talán a lelkesedés tüzeit is lelohasztották az élet gondjai. Még sincs okunk arra, hogy elcsüggedjünk és lehorgasztott fejjel kiejtsük kezünkől az Únió szent zászlaját. Mi, Krisztus katonái, az ő végrendeletének végrehajtói vagyunk. Nem görögtűzzel s nem látszatsikerekért dolgozunk, hanem Krisztus főpapi imáját óhajtjuk megvalósítani, hogy ... „Mindnyájan egyek legyenek.”

Slachta Margit beszél a Női Tábor 25 éves munkájáról

Nemzeti Ujság, 1943. november 21. 4. old.

A Stefánia út sarkán, a Szociális Testvérek szürkére festett központi Anyaházában, melynek barokk tornyán kovácsolt vaskereszt jelzi, hogy az Úristent szolgálják lakói, kerestem fel Slachta Margit főnöknőt, abból az alkalomból, hogy a Keresztény Női Tábor 25 éves jubileumát díszmatiné keretében ünnepli meg a Magyar Művelődés Házában.

Margit testvér, ezer munkája között szakított néhány percet, hogy a Nemzeti Ujság számára kedves közvetlenséggel nyilatkozzon.

Ahogy szemben ültem vele, tágas szobájában, ahol három fróasztalon sem férnek el az előkészítő munka iratai és fényképei, mély meghatottsággal néztem törekeny alakját, komoly, szép fejét. Magas homloka felett a nemrég dús, barna haját beezüstözte az idő, de szikrázó, energikus szeme megtagadja az elmúlt évtizedeket, melyek alatt oly hatalmas építőmunkát végzett a nemzet és a keresztény eszme szolgálatában.

Megkérdeztem: Mi adta az aktualitást a díszmatiné rendezésére?

– A Keresztény Női Tábor alakulásának negyedszázados évfordulója, amelyre annál inkább gondolunk, mert felhős ég alatt, viharok között kezdtük a keresztény Budapest megszervezését és vidéken, a liberális-radikális front áttörését. A nagyközönség azt hiszi, hogy a Női Tábor munkája a kommunizmus bukása után kezdődött. Ez tévedés: 1918 novemberében, közvetlenül azután, hogy megkaptuk az általános, egyenlő, nőkre is kiterjeszkedő választójogot, haladéktalanul munkába kezdtünk. A mostani nehéz idők emlékünke idézik az akkori nehéz időket, és felhívják a Női Tábort hivatásának betöltésére.

– Ugyan mit érez kedves Margit testvér, amikor visszagondol az elmúlt 25 évre?

– Erre nehéz felelni, mert amit arra visszatekintve érzek, az lelkem legmélyén van. Szeretem ezt a hosszú múltat, mert mindig meggyőződésből cselekedtem, és hivatásomat igyekeztem ezen munka által betölteni. Azt érzem, hogy nagyon tévednek, akik azt hiszik, hogy a politika csúnya foglalkozás. A politika Isten, haza és király szolgálat, ha mi magunk nem rontjuk el. És ha követjük Deák Ferencnek, a haza bölcsének mondását: „Legjobb politika a becsületesség!” Ehhez hozzáteszem: És a legszebb is. Sőt az egyetlen szép...

– Vajon mik voltak legérdekesebb élményei az első, kerületi választásnál?

– Legnagyobb élményem az volt, ha egy szervezet tagjait meggyőződés és lelkesedés vezeti, akkor az legyőzhetetlen! Az akkori választás az egyetlen érdekes és értékes választási forma volt: amikor egyénileg kértük a megbízást a választóktól és nem listán. Így álltunk szemben öt ellenjelölttel, akik egymásután visszavonultak, látván a helyzetet, míg végre ketten maradtak a férfi jelöltek. A Tábor tagjai az összes kerületekből átjöttek dolgozni, felosztván maguk között az egész választókerületet, utcák és házak szerint. Szó szerint éjjel és nappal dolgoztak. Éjjel ugyanis létrákra állva ragasztották fel a házakra a Női Tábor képes plakátjait, mert ellenkező esetben az ellenpárt a falakról letépte. Így vívta ki a Női Tábor az abszolút szavazattöbbséget.

Szemem megakad a puritánul szerény szoba egyetlen díszén: a nemzeti színű szalagokkal borított kis zászlón, melyet Margit testvér az első kerületi választás fényes győzelme emlékére kapott a Női Párttól. Az első úttörők, a „Veteránok” a Díszmatinén babérággal övezetten kapják a Női Párt jelvényét, mert ma is a régi lelkesedés és szeretet fűzi őket Margit testvérhez, és 25 év minden vihara és megpróbáltatása sem tántorította el őket.

– Mi volt a parlamenti munka legkiemelkedőbb eredménye? Úgy tudom, nagy fontosságú kérdésekben tudott Margit testvér jelentékeny eredményeket kivívni.

– Erre a matinén fogok kitérni, ahol a munkabeszámolót adom és nem szeretném azt megelőzni. Most csak annyit mondok, aki a Parlamentben dolgozni akar, az nagyon sokat elérhet. Nem tapsra, népszerűségre, hírnévre, hanem tényleges munkaeredményekre gondolok. És ugyanezt kell megállapítanom a fővárosi törvényhatósági bizottsági munkaköréről is.

A Keresztény Női Tábor jubileumi matinéja

Nemzeti Ujság, 1943. november 30. 9. old.

Most van 25 esztendeje annak, hogy megalakult a Keresztény Női Tábor, a fővárosi keresztény nők szociális és politikai szervezete. A jubileum alkalmából vasárnap délelőtt 11 órakor a Magyar Művelődés Házában díszmatiné volt, és a megjelentek sorában ott volt Angelo Rotta c. érsek, apostoli nuncius, Hamvas Endre budapesti általános érseki helytartó, Mészáros János protonotárius kanonok, Baranyay Jusztn, Haller István v. miniszter, özv. Huszár Károlyné és báró Apor Gizella, a Vöröskereszt főnöknője.

Az ünnepséget Stadler Frieda rövid beszéddel nyitotta meg, majd Fluck Erzsébet mondotta el a Tábor 25 éves történetét vetített és mozgóképek kíséretében. Slachta Margit, a Szociális Testvérek Társaságának főnöknője, a Tábor megalapítója, az első magyar női képviselő emelkedett ezután szólásra, és foglalta össze a Tábornak nemcsak politikai, hanem szociális téren is kifejtett, eredményekben gazdag ténykedéseit. Visszapillantást vetett a szorosán vett politikai működésre, amely a parlamentben és a városházán megnyilvánult, majd a szociális vonalra rátérve azt fejtegette, hogy a Tábor által elindított szociális problémák majdnem mind megvalósultak. Beszélt ezután arról a harcról, amelyet a Tábor ma a kor-szellem egyes kinövészei ellen folytat. Ennek kapcsán foglalkozott a „Lélek Szava” szerepével, amely mély gyökerekbe akarja eresztetni a keresztény gondolatot, amely az egyént Krisztuson át revelálja. Most az anyagi harc mellett – mondotta emelkedett hangon Slachta Margit – nagy küzdelem folyik a világnézeti fronton is és erre hívjuk Krisztus katonáit. Ebben a táborban nincs megalkuvás és elalkuvás, hanem a meggyőződésért való áldozatosság. Beszédét sokszor szakította meg hosszú tetszésnyilvánítás, és a közönség a beszéd végén percekig melegen ünnepelte „Margit testvért”, akit ezután a Dolgozó Nők és Leányok nevében Pál Erzsébet, a Keresztény Szocialisták képviselője Tobler János, a keresztény politikusok részéről pedig Makray Lajos országgyűlési képviselő üdvözölt. Ezután a Tábor kis zászlójára – amelyet az első választási győzelemnél Krén Margit adott át Slachta Margitnak, és amelyre ünnepi alkalomkor újabb és újabb szalagok kerültek – most Radnay Árpádné helyezte el pár szó kísérete mellett az újabb szalagot. Ennek megtörténte után Slachta Margit kiosztotta a még életben lévő úttörők között a Tábor arany díszjelvényét. A megkapó jubileumi ünnepség énekszámmal ért véget.

**Slachta Margit a huszonöt éves
Keresztény Női Tábor munkájáról**

Pesti Hírlap, 1943. november 30. 5. old.

A Magyar Művelődés Házában vasárnap délelőtt ünnepelte a Keresztény Női Tábor megalakulásának huszonötödik évfordulóját. A közönség soraiban megjelent Angelo Rotta pápai nuncius és Homonnay Tivadar főpolgármester is.

Fluck Erzsébet főtítkárs ismertette a Keresztény Női Tábor történetét, majd Slachta Margit, a Ker. Női Tábor életre hívója és huszonöt éve elnöke rámutatott arra, hogy a Táborból elindított szociális kezdeményezések az idők folyamán majdnem mind megvalósultak.

Beszélt arról a harcról, melyet ma a korszellem egyes kinövésai ellen folytatnak. Most az anyagi harc mellett nagy küzdelem folyik a világnézeti fronton és erre hívják Krisztus katonáit.

Slachta Margit beszédét sokszor szakította meg a tetszésnyilvánítás. A keresztény szocialisták képviselőjében Tobler János, a keresztény politikusok részéről pedig Makray Lajos prépost, orsz. gy. képviselő üdvözölte Slachta Margitot.

Slachta Margit ezután kiosztotta a még életben levő úttörők között a Tábor arany díszjelvényét.

Húszéves fennállását ünnepli a Szociális Testvérek Társasága

Slachta Margit főnöknő nyilatkozata a Társaság céljairól

**„Társadalmi reformokat egy jobb világért,
amelynek úttörői akarunk lenni!”**

Ujság, 1943. december 31. 6. old.

Húsz évvel ezelőtt harmincöt tagú hölgytársaság azzal a céllal gyűlt össze, hogy az általános nyomorúság közepette olyan összefogó szervezetet hozzon létre, amely segít eltüntetni a nyomort és emberi színvonalra emeli a nélkülöző néprétegeket. A 35 lelkes hölgy elgondolásából nagyszerű valóság lett. Megalakították a Szociális Testvérek Társaságát, amely az azóta eltelt húsz év alatt nemcsak Magyarországon, hanem hat idegen államban is nagy fontosságú jótékonyági szervvé növekedett.

A Szociális Testvérek Társasága, amely Slachta Margit főnöknő kiváló vezetése alatt teljesíti nemes emberbaráti feladatát, most érkezett meg alakulásának huszadik évfordulójához. Mögötte az alkotások és a jótettek felsorolhatatlan tömege gyűlt össze, és a társadalom minden rétege részéről a legteljesebb az elismerés az önzetlen, nagyvonalú segítő munka iránt, amely a jubiláns társaságot jellemzi.

*

A nevezetes évforduló alkalmából felkerestük Slachta Margitot, a Szociális Testvérek Társaságának főnöknőjét. Slachta Margit ugyanabban az egyszerű hamuszürke egyenruhában fogad, mint a testvérek mindegyikének ruházata, és amelynek minden díszje egy vékonyka láncon függő Szentlélek jelvény, a Szentlélek Szövetség egyszerű jelképe.

– A Szociális Testvérek Társaságát húsz évvel ezelőtt a szociális szükséglet hozta létre – mondotta Slachta Margit. – Az alap gondolat az volt, hogy olyan területekre adjunk munkásokat, amelyeken kevesen dolgoznak mások. Nem karitatív, hanem szociálpolitikai és közéleti célt tűztünk ki magunk elé. Ez a jelleg húsz év alatt uralkodó volt munkánkban, de természetesen még nem domborodhatott ki teljesen, mert az alapokat is magunknak kellett megteremtelnünk.

– A testvérek képzési ideje három év, ami lassúnak tűnhetik fel, de csak ez biztosítja az alapos kiképzést. Figyelmünk rendületlenül és változatlanul erre a nagy célra irányul: a társadalmi reformok egy jobb világért. Ez a fogadalmunkban is benne van: egy jobb világnak akarunk úttörői lenni. Ebből kifolyóan van az intenzív Szentlélek-kultusz, mert azt valljuk, hogy egészséges társadalom csak belülről kifelé építhető.

– Ami céljainkból már megvalósult, az a katolikus női szociális képző, amely két éves ciklusok után képesít a szociális munkára. Munkánk két célért folyik. Az első a rövidesen megnyíló leánylíceum, amely szociálpedagógiai téren kíván majd dolgozni. A másik a dolgozó leányok és nők szervezetében való munka. Ebbe körülbelül 10 000 magyar nőt szerveztünk már be. Sok-sok beadvánnyal fordultunk ennek útján az illetékesekhez a dolgozók életszínvonalának emelése érdekében.

– A dolgozó Keresztény Női Tábor keretein belül úgynevezett állampolgári munkát végez társaságunk. Azon dolgozunk nagy általánosságban, hogy a keresztény elvek az állami élet terén érvényesülhessenek. A Szociális Testvérek Társasága a húsz évvel ezelőtti szerény keretek közül máig eljutott nagy, nemzetközi érvényesüléséig. A kezdeti 35 tagból a mai napig 300 tagból álló nagy gárda keletkezett, illetőleg csak ennyi a fogadalmaskok száma, mert külön még 100 tag van, akik a képzőkből kerültek ki, azóta a különböző állásokban dolgoznak és szolgálják a Társaság céljait. A Társaságnak úgynevezett intézményei nincsenek, a szociális képzőt kivéve. Ez azért van, hogy ne legyenek önérdekei és csak a közt tudja szolgálni.

*

A Magyarországon életre hívott szociális szervezet reális és praktikus elgondolásai csakhamar élénk érdeklődést keltettek az egész keresztény világban. – Csakhamar messzi országokból érkeztek érdeklődések hasonló szervezet létesítése iránt. És a magyar mintára itt is, ott is megalakult hasonló szervezet, úgy, hogy ma hat távoli országban működnek hasonló társaságok és további érdeklődések éppen most futottak be Mexikóból és Kínából.

A Szociális Testvérek Társasága elsősorban katolikus mozgalmak szolgálatára és általános érdekű szociális és népjóléti feladatok megoldására ad tagokat. Másodsorban munkaerőkkel lát el egyházközségeket, egyesületeket, intézményeket és ad testvéreket állami, községi és magánalkalmaztatásra a Társaság programjának megfelelő munkába.

A Társaság a saját neve alatt sem mozgalmakat nem vezethet, sem egyesületi tevékenységet nem fejthet ki. A Szociális Iskolát kivéve saját intézményei nem lehetnek.

Ezeket szögezi le kategorikusan a szabályzatuk.

Munkája mégis ezerarcúnak mondható. Elindították a Mindenki Karácsonyfája mozgalmát, működtetik a dolgozó leányok érdekképviselőt, gyári munkásnőknek szabászati tanfolyamokat rendeztek, az ONCSA keretében állathoz juttatják a szegény falusiakat, kalákában különféle munkákat végeznek, itthon és külföldön piacot keresnek a háziipari cikkeknek, anyaházukban gyümölcsízket készítenek. Szegvárott a gróf Károlyi-Kornis-alapítványi házban, amely azelőtt Csongrád vármegye megyeháza volt, jelöltek egy éves képzőtanfolyamát tartják fenn, és egyúttal két nagyközség szociális ügyeit intézik, két hitbuzgalmi lapot tartanak fenn Budapesten, egyet Erdélyben és egyet Kaliforniában, óvodát és aggok menházát

vezetik Szegvárott... és ki tudná sorra megnevezni mindazt a rengeteg munkát, amit a tevékeny szervezet lelkes tagjai mindenütt az országban végeznek.

A húsz esztendő nagy munkájának méltó ünnepel való megemlékezése október 5-én történt az Országos Katolikus Nagygyűlés keretében.

Hat országban és két világrészben bontakozott ki eddig az a szerény kis mag, amelyet Budapesten húsz évvel ezelőtt 35 lelkes hölgy elvetett. Azóta a kis magból terebélyes fa nőtt: az egyetlen katolikus nemzetközi szervezet, amelynek központja Magyarországon van, és amelynek alapítója, főnöknője és vezetősége magyar!

Slachta Margit dramatizálta a pápa karácsonyi szózatát

Magyar Nemzet, 1944. január 7. 6. old.

Slachta Margit feldolgozta, dramatizálta a pápa 1942. évi karácsonyi szózatát. A Szentatya szózata a Keresztény Női Tábor rendezésében Vízkereszt napján a Barlang moziban hangzott el, zsúfolt nézőtér előtt.

A pápai beszéd lepergetése után Slachta Margit szólt a jelenlevőkhöz: Sorakozunk fel zárt sorokban – mondotta – a Szentatya mögé mindannyian, mert ő a Szentlélek erejével tanítja az abszolút törvényt, melynek alapján az emberiség boldog lehet. Olvassuk, hallgassuk Atyánkat, aki mint egy égisz hős áll és harcol. Nekünk vele együtt kell aktívan dolgoznunk. Nekünk bele kell vinnünk a köztudatba, hogy van valláserkölc. Imádságra és jámborságra kell tanítani híveinket.

Dr. Hamvas Endre megköszönte a rendezőségnek, hogy lepergették a Szentatya szózatát. Rousseau, aki a katolikus fűleknek nem jól hangzik, azt mondta: Aki pápát mond, tekintélyt mond. Valóban: a többi tekintélyeket csak a maguk országában fogadják el, de ott sem mindenki. Krisztus helytartójánál nagyobb tekintély ezen a világon nem lehet.

A Keresztény Női Tábor a pápa mögé sorakozik

Nemzeti Újság, 1944. január 8. 7. old.

Január 6-án a Barlang-mozgóban tartotta évnyitóját a Keresztény Női Tábor. Nagyszabású esemény volt ez az ünnepség: a zsúfolásig megtelt nézőtér Krisztus földi helytartójának, XII. Pius pápának nagy gondolatai mellett tett hitvallást. Stadler Frieda, a KLOSZ²⁴⁷ igazgatójának gondolata volt, hogy a Szentatya tavalyi nagy jelentőségű karácsonyi szózatát dramatizált formában szavalókórus tolmácsolja a közönségnek. A katolikus társadalom kiváló képviselői, mint gróf Esterházy Mórincné, Apor Gizella, gróf Hunyadi Józsefné, Lukács Sarolta, Víz Marianna, a magyar női szervezetek elnöknői, Stumpf Károlyné, Oberle Károlyné, Köstler Hedvig, Gulácsy Irén, Feszty Masa, Zilahy Lajosné, Krén Margit, Stadler Frieda, Grünert Tivadarné, Radnay Árpádné, báró Kray István, dr. Zeőke Pál és sokan mások vállalták azt a gyönyörű szerepet, hogy a megrázó szavalókórus egyes szólamaiként és együtteseként tolmácsolják a Szentatya szavait, amelyekkel a világ lelkiismeretét akarta felrázni. Valóban megrendítően hatott a pápai szózat ebben a polifonikusnak mondható előadásban!

Kiválóan működtek közre a vöröskeresztes és harctéri önkéntes ápolónővérek, a Dolgozó Lányok, a KLOSZ és a szociális testvérekből alakult kórusok, amelyeket Abonyi Tivadar tanított be. Az énekkar erőteljesen festette alá a mondottakat.

A matinén részleteket mutattak be a Pastor Angelicus című nagyszerű pápafilm-ből és lepergették a Szent Korona története című kultúrfilmet. Slachta Margit, a Tábor elnöke ismertette a pápai szózatot, majd a dramatizált előadás bevégeztével ünnepi beszédben vázolta az évi programot. Az idén mint legsürgősebb kérdést azt tűzték ki maguk elé, hogy lássák az erkölcs mögött álló isteni törvényt és isteni akaratot. A Szentatya 1942-i karácsonyi szózatához kapcsolódnak. A pápa a világot bomlasztó alvilági erőkkel szemben ott áll Rómában, az ő fehér ruhájában, a Szentlélek erejével, a láthatatlan Törvényhozónak képviselésében. Szava mindenkihez szól, az Északi-sarktól a Déli-sarkig. Szentatyánk mint égisz hős áll és harcol. Nekünk vele együtt kell dolgoznunk, mögötte kell állnunk és harcolnunk kell vele együtt.

²⁴⁷ KLOSZ = Katolikus Leányok Országos Szövetsége

Slachta Margit bejelentette, hogy a pápa karácsonyi szózatával bejárják Budapest kerületeit, azután elmennek vele az országba, hogy minden lelket felrázzanak.

A nagysikerű ünnepséget dr. Hamvas Endre érseki általános helytartó szavai zárták be. Az érseki helytartó köszönetet mondott a közreműködőknek, majd a pápai szózattal foglalkozva rámutatott, hogy a mai szellemi zűrzavar okozóival, a múlt és a jelen század csillagoltogatóival szemben a pápák mindig csillaggyújtók voltak. Ilyen XII. Pius is, aki az igazságért, az ember jogáért és méltóságáért küzd. Felhívta a közönséget, hogy a Szentatya szózatát igyekezzék gyakorlatban megvalósítani.

A Keresztény Női Tábor a nagyszabású előadást január 23-án délelőtt 3/4 11 órakor a Barlang filmszínházban megismétli.

A Keresztény Női Tábor hűsége Szent Péter trónusához

Magyar Nemzet, 1944. január 23. 7. old.

Azt a nagyszabású drámai erejű bemutatót, mellyel a Keresztény Női Tábor ez évi megnyitója a Szentatya óriási jelentőségű karácsonyi szózatát vitte a közönség elé, meg kellett ismételni, és valószínűleg többször is meg kell ismételni nemcsak a fővárosban, hanem a vidék nagyobb városaiban. A második előadás vasárnap délben volt a Barlang filmszínházban. Slachta Margit, a Szociális Testvérek Társaságának főnöknője nyitotta meg. A bevezető után következett a Szentatya karácsonyi szózatának dramatizált bemutatása. A kísérő ismertetést Csátáry Adél szolgáltatta, a szöveg legnagyobb részét pedig Feszty Masa olvasta fel. Végül Mihalovics Zsigmond prelátus, az Actio Catholica országos igazgatója mondott záróbeszédet. Egyébként, mint értesültünk, Szabadkán, Sopronban, Kassán, Miskolcon, Kolozsváron és Nagyváradon is rendez a Keresztény Női Tábor hasonló bemutatót.

**A pápai szózat minden becsületes emberhez szól –
mondotta Slachta Margit**

Ujság, 1944. január 23. 4. old.

Vasárnap délelőtt tizenegy órakor tartotta meg a Keresztény Női Tábor tizenegyedik programadó évnyitóját a Barlang filmszínházban. Slachta Margit néhány szóval üdvözölte a megjelenteket, majd bejelentette, hogy erre az alkalomra nem tudták megszerezni a Szent Korona története című filmet, de helyette az Árpád-házi szentekről szóló kisfilmet vetítik. Ezután Oravetz Helén lépett a közönség elé és bejelentette, hogy XII. Pius pápa 1942-ik évi karácsonyi szózatának dramatizált közvetítése következik. Kiemelte beszédében, hogy először volt az ember s csak azután a társadalom, az állam. Végül Slachta Margit lépett a közönség elé.

Nem azért gyűltünk össze, hogy szórakozzunk, hanem hogy meghallgassuk azokat az elveket, amelyek szerint dolgozni akarunk az új esztendőben. A pápai szózat nemcsak a katolikusokhoz szól, hanem minden becsületes emberhez.

A programadó évnyitó a pápai himnusz eléneklésével ért véget.

A Keresztény Női Tábor hűsége Szent Péter trónusához

Nemzeti Ujság, 1944. január 25. 9. old.

Azt a nagyszabású drámai erejű bemutatást, mellyel a Keresztény Női Tábor ez évi megnyitója a Szentatya óriási jelentőségű karácsonyi szózatát vitte a közönség elé, meg kellett ismételni. A második, sok részben kibővített előadás vasárnap délben volt a Barlang filmszínházban, filmhíradó és karének után Slachta Margit, a Szociális Testvérek Társaságának főnöknője nyitotta meg annak hangoztatásával, hogy a Keresztény Női Tábornak kettős gondolatmenete van: a vallásos és hazafias gondolat. Legjobban fejezi ki ezeket a szegedi Fogadalmi templom kőbe vésett felirata: Isten és Egyház, haza és király, hűséggel őrizzük és bátran védjük! Ezután az Árpád-ház szentjeiről bemutatott film kapcsán megemlékezett a mostani ünnepséggel kapcsolatban Szent Margitról. A bevezető után következett a Szentatya karácsonyi szózatának dramatizált, álló- és mozgóképekkel illusztrált bemutatása. A kísérő ismertetést Csátáry Adél szolgáltatta, a szöveg legnagyobb részét pedig Feszty Masa olvasta fel. A pápai szózat legfontosabb helyeit pedig a katolikus női társadalom különböző intézményeinek vezető személyiségei és egyes intézmények kebeléből alakult szavalókórusok emelték ki Szent Péter trónja mellett. Végül Mihalovics Zsigmond prelátus, az A. C. országos igazgatója mondott záróbeszédet, amely szintén a pápai megnyilatkozással foglalkozott. Ezek a világ újjáépítésének keresztény világnézeti megalapozását jelentik. Az újrendezésnek három alapkőve van: az istengondolat, a személyiség gondolata és jog gondolata. XII. Pius őrt áll és leszögezi a háború utáni világ alapelveit, még abban az esetben is, ha gondolatai nem egyeznek a világ hatalmasainak tervezgetéseivel. A Keresztény Női Tábor Szabadkán, Sopronban, Kassán, Miskolcon, Kolozsváron és Nagyváradon tervez hasonló bemutatót.

BEVEZETŐ: 1945–1947

Slachta Margit a világháború végét követően visszatért a politikai közéletbe. Mivel a Keresztény Női Tábor – több más párthoz hasonlóan – nem kapott működési engedélyt az Országos Nemzeti Bizottságtól, az 1945. novemberi nemzetgyűlési választásokon a Polgári Demokrata Párt listáján indult. Mandátuma megszerzésével huszonhárom év után ismét a politika centrumába és ezáltal a média figyelmének középpontjába is került. Az 1947-es parlamenti választásokig terjedő két év alatt elsősorban parlamenti tevékenysége számított hírértékűnek.

Miközben saját írásai híven tükrözik egy korkérdésekre aktívan reagáló és reflektáló ember aktuális gondolatait – a háborús veszteségek feldolgozásáról, az újjáépítés gyakorlati teendőiről, a lelki építkezésről, a lélektani épség rekonstrukciójának fontosságáról beszél –, addig közéleti pályafutásával kapcsolatban változatlanul, és ahogy ő mondja, „alkulatlanul” az örök normák fontosságát hangsúlyozza. Gondolkodásában a vallás a napi politikai küzdelmek felett állt, ám úgy vélte, a kereszténységnek közéleti és politikai hivatása is van, amelyet az 1945 utáni „koalíciós korszak” új kihívások elé állított. Nézőpontja szerint az új történelmi helyzetben az „államélet megkeresztelésére” a „barna újpogánysággal” szembeni küzdelem után egyre inkább a „vörös újpogányság”, a kommunizmus fenyegetése miatt volt szükség.

Személyét kezdetben pozitívan értékelték a sajtóban, megemlékeztek háborús embermentő tevékenységéről és az üldözöttek érdekében végzett munkájáról. Az ellenzékben politizáló Slachta Margit felszólalásai és megnyilatkozásai kapcsán azonban – főként a parlamenti erőviszonyokból fakadóan – a különböző pártok pártsajtója nagyon hamar kritikus hangot ütött meg vele szemben. A sajtómegnyilatkozások nemcsak lekövezték politikai ellenfelei kritikáit, és nem csupán az ő szemlivelgükön keresztül mutatták be parlamenti tevékenységét, hanem tematizálták, aprópénzre váltották és ezáltal végig is vitték a kritikák mögött álló politikai szándékot, amely egyre nyilvánvalóbban Slachta Margit politikai karaktergyilkossága irányába mutatott. A baloldali sajtóorgánumok hangvétele végül általánossá vált az egész sajtóvilágban, a felekezeti sajtót kivéve. A korszak végére így lett a Horthy-kor belső ellenzékét képviselő, embermentő és szociális téren is innovatív Slachtából a „Horthy-fasizmus” és a „klerikális reakció” egyik megtestesítője. Ekként a korszak sajtójába betekintve Slachta politikai küzdelmei mellett egy hamis reprezentáció kialakulását is nyomon követhetjük.

Petrás Éva

SLACHTA MARGIT ÍRÁSAIBÓL

Testvérek, élünk!

A Testvér, Körlevél a Szociális Testvérek Társasága fogadalmas tagjainak részére, 1945

A vihar elült. A vérzivatar megszűnt. Feljöhettünk földalatti óvóhelyeinkről a napvilágra. Kiléphettünk nyomasztó elszigeteltségünkéből a közösségbe, és felvehetjük ismét a fájón nélkülözött kapcsolatot.

Minden lépés, minden mozzanat, mely a visszaépülést szolgálja, és közelebb hoz a normális társadalmi élet állapotához, nagy öröm! Mit éreztünk, mikor hosszú hónapok után először csilingelt végig a Thököly úton a villamos? Idegen emberek kiáltottak egymás felé: Villamos!!! Az egyik ott haladó nő elsírta magát örömeiben. Mit éreztünk, mikor csónak helyett – ha fahídon is, de – hídon juthattunk át először Pestről Budára és vissza! Milyen nagy dolog volt, mikor anyaházunkban először gyúlt ki újra a villanyfény! Milyen megnyugvás és ünnepi érzés volt, mikor régi öt telefonunk helyett kaptunk egy telefont!!! Milyen álomszerű volt, mikor az első vidéki testvér befutott az anyaházba!

Most pedig milyen boldog köszöntéssel kiáltjuk felétek: itt van újra *A Testvér*!!! Viszi, hozza a híreket! Boldogan köszöntjük egymást, lapjain keresztül viszontlátjuk egymást. A rengések, borzalmak, halálveszedelmek több hónapos éjszakája után úgy üdvözljük egymást, mint ahogyan az ostrom utolsó idejében, mikor találkozásunk első szava mindig ez volt: élünk! Mert ez nem volt magától értetődő.

Nem magától értetődő, hogy mikor annyi emberrel lett kevesebb Magyarországon és az egész világon, *Társaságunk töretlen erőben itt áll és munkára kész!*

Ha így megmaradtunk, kérdezhetünk-e mást, mint azt, hogy miért tartott meg minket a Gondviselés? Miért másért, mint azon nagy feladat betöltéséért, melyért naponta így imádkozunk: „Engedd, Uram, hogy csekélységem és méltatlanságom mellett is készséges eszköze legyek a mai napon a Szentléleknek. Teljesüljön bennem és általam akaratom, épüljön országod a lelkekben, a hazában és a társadalomban! Amen.”

Valóban, nemcsak otthonaink, házaink hevernek romokban, nemcsak anyagi életlehetőségeink omlottak össze: romokban van és összeomlott a közlélek is. A tévedésekben és gyűlöletben sorvadó világ epedve keres és vár, tudtán kívül is, elsősorban belső, lelki megoldásokat. Szomjazza azt, amit nem tud megtalálni: a jóakarát lelkét, a jóság lelkét, a szentség lelkét, a Szentlelket.

Miért kímélte meg és hagyta meg teljes életteljességében az Úristen a magát a Szentléleknek ajánlott Társaságunkat, ha nem azért, hogy Isten boldogító

uralmának erősítésén az eddiginél is jobban fáradozzék?! S képesek volnánk-e eleget tenni ennek a világmissziónak a Szentlélek segítségével? De lehetünk-e a Szentlélek eszközei, ha nem alakítottuk ki magunkban a kegyelmi élet hordozására alkalmas lelkületet? Ha nem gondolkozunk úgy, ahogyan Krisztus gondolkozott, ha cselekedeteink nem felelnek meg az istengyermekek lelkületének, ha nem fogjuk meg mennyei Atyánk kezét, hogy kegyelmi erővel lássunk nagy feladataink valósításához?

Ezért vettük fel tehát idei pünkösdi lelkigyakorlatunk alkalmával egész évi programul azt, hogy kialakítjuk magunkban az istengyermeeki életet. Dolgozzunk ezen égő vággyal és megfeszült erővel, hogy amikor Urunk reánk tekint, Szentlelke örvendezhessen azon, hogy élni engedett, és missziót adott nekünk.

Sii generoso come un re!²⁴⁸

Tanítás a mottóról – 1945

A Testvér, Körlevél a Szociális Testvérek Társasága fogadalmas tagjainak

Újév táján éltük át nemcsak Budapesten, de sok más városban is a mostani háború legsúlyosabb időszakát. Így adva volt, hogy tavalyi jelmondatunkat áthozzuk erre az évre. Azután megtörtént a fegyverletétel, a sziréna és ágyúbőmbölés elcsendesedett, és elérkezettnek látszott az idő új mottó választására: *Sii generoso come un re!*²⁴⁹

Ezt a jelmondatot először a szaléziánusok központi főnöke használta anyagiakra alkalmazva. A nagylelkűség azonban sok irányban megnyilvánulhat. Mi ezt ideén főleg *lelki vonalon*, az Úrral szemben akarjuk valósítani.

A nagylelkűség arra képesít, hogy bizonyos dolgokról lemondjunk, azokat mellőzzük, még akkor is, ha az saját érdekeinknek nem kedvez, azért, hogy valakit vagy valamit nagyon szerethessünk. Mennyire kell, hogy lelkesítsen bennünket ez a gondolat: a Társaság eszköze lehet a Szentléleknek, a pogánnyá vált és Istentől mindjobban elforduló világnak Krisztushoz való visszatérítésében, ha nem talál bennünk akadályt. Mert ahogyan az erények áldást hozók, építők, éppúgy a bűnök bomlasztók, akadályul szolgálnak. A jó Isten az illatos rózsát szereti, szívesen veszi. De hozzátartozik ehhez az – ami pedig az embernek legnehezebben sikerül –, hogy a töviseket eltávolítsa az erények virágai mellől.

E nagy gondolat sugárzatában – bár fáj saját gyarlóságomat megállapítanom, sorra vennem, irtanom – vállalkozom erre, mégpedig oly nagylelkűen, hogy eltávolítok minden akadályt, minden alanyiságot.

Nagylelkűen és kemény kézzel kell ehhez a munkához fogni ezekben a kemény időkben!

Nagylelkűen gyakoroljuk tehát hibák esetén a Regula előírásait, a Társulat szokásait az önvádolást illetően. Sietünk elégtételt adni, javítani minden hibát, semmit sem hagyunk elintézetlenül, elrendezetlenül, penitencia és jóvátétel nélkül.

²⁴⁸ Jelentése szó szerint: „Légy nagylelkű, mint egy király!”

²⁴⁹ Ez a mottó 1945 pünkösdjétől lett az éves társulati mottó.

Figyelmünket egyelőre főleg a gyermeki hűség fogadalmának valószínűsítésére fordítjuk. Elsősorban azokat a hibákat irtogatjuk, amelyek a szeretet ellen vannak. Ezt a nehéz munkát, ezt a tisztogatást Isten dicsőségére, önmagunk építésére fordítjuk szabad lélekkel, nagylelkűséggel.

Ezért írunk fel az év hátralevő része fölé: *Légy fejedelmien nagylelkű!*

Romokon új világot!

Körlevél, 1946

Az Erdélyi Katolikus Nőszövetség 1945. évi naptárának ez a jelszava. Miért is keresnénk más jelszót a magunk számára, amikor ugyanúgy romokon ülünk, mint Erdély, vagy talán még jobban?

Nagy dolog valamit megalkotni, emberi értelemben szólva: megteremteni. Sokkal nagyobb dolog romokon új világot teremteni! Ahogyan a szabó is könnyebben szab ruhát új szövetből, mint a régi bontott anyagból, ugyanúgy, akár egyéni életben, akár szociális vonatkozásban, sokkal könnyebb tiszta lapon írni, mint hibákkal teleírt lapot letörölni, leradírozni, megtisztítani és rajta aztán új fejezetet kezdeni.

De nem választhatunk. Ami volt, az romokba dőlt. A jövőt pedig kell óhajtunk, ha csak egy kis életerő is maradt bennünk. Ha pedig mindenkinek kell ezt óhajtania, hogyne kellene nekünk, akiknek hivatása a *több élet szolgálata*. Amikor mi a romok között az új világot akarjuk szolgálni, akkor nemcsak egyszerűen követjük az életnek a törvényét, *mi akkor hivatásunkat is teljesítjük*. Ez a reánk váró munka tehát kétszeresen is kötelező a mi helyzetünkben.

Amikor tehát a romokon új életet akarunk építeni, először azt kell újra egészségessé tenni és megteremteni, aminek a megbetegedése és az elvesztése okozza a mai nemzedék szerencsétlenségét. *A lelkeséget kell újra cselekvéseink legfőbb rugójává tenni*, életerejébe vetett hitünket újra felkelteni, érvényesüléséért küzdeni, vagyis mottónk alapja a bencés nagy jelszó: a *morum conversio*²⁵⁰.

Nézzük meg tehát, hogy a mi lelkünkben hol vannak repedések, ha csak hajszálrepedések is! Hol hézagosak a tartófalak, hol hullott le a vakolat vagy az épület befejezettségét és stílusát jellemző ékítmények? Igyekezzünk először azt tartóssá, egészsé, újjá, széppé tenni! Így a Szentlélek Úristen előtt nem lesz akadály, tanácsadónk, vezetőnk és világosságunk lesz abban, miképpen, *hol és hogyan* kezdjünk hozzá a romok eltakarításához és az új világ megteremtéséhez.

²⁵⁰ *morum conversio* (lat.) = belső megtérés, szerzetesi erkölcsök gyakorlása.

Ha elszakadunk az isteni törvényektől...

Az államforma kérdéséről és a párizsi békekonferenciáról²⁵¹

*Tanítás a testvéreknek 1946. július 30-a után, kézirat 1177. szám alatt,
Szociális Testvérek Történeti Irattára, Budapest*

Elszomorító, hogy milyen korrupció uralkodik minden vonalon! Korrupciónak nevezzük az olyan cselekedetek összességét, melyek eltérnek az örök erkölcsi normától. Az Úristen ugyan viszonylagosan értékeli a jót és a rosszat, s nem is tudhatjuk ennek megfelelően, hogy előtte kinek-kinek a cselekedete milyen beszámítás alá esik. Így előnyös születés, jó nevelés, kiváló környezet, könnyű körülmények mellett kisebb értékű a jó magatartás, mintha nagy küzdelemmel, nehéz természettel, kedvezőtlen környezetben hozza ki magából az áldozatkészséget valaki. Külső megjelenésében mindkét eset azonos lehet, de a jó Isten mindent látó szeme tudja, hogy az abszolút mérlegen melyiknek milyen a súlya. Mindezek mellett sajnálattal kell megállapítanunk, hogy általánosságban milyen mélypontra jutott az emberiség, a magyarság erkölcsileg. Pedig elkerülhetetlen és elvitathatatlan, hogyha elszakadunk az isteni törvényektől, akkor saját magunk gondolatainak, ötleteinek, a helyzetnek leszünk játéklabdáivá. Ezt igazolják nap mint nap a mostani események.

Amikor 1946. január 31-én az államforma kérdésében a parlamentben felszóltam, hangsúlyoztam, hogy itt nemcsak az államformáról van szó, vagyis, hogy királyság legyünk-e vagy köztársaság, hanem hogy elszakadunk-e a kereszténységtől, a természetfelettitől, elszakadunk-e az Úristentől vagy nem. Amikor megemlítettem, vajon gondolnak-e arra, hogy felelősek az Úristennek a parlamentbe való megválasztásuk által kapott jogaikért, a törvényhozás jogáért, [akkor] ismételtén közbekiabáltak, hogy ők a népnek felelősek, akitől a jogot kapták, akik őket megválasztották. – Megfelelkeznek arról, hogy minden hatalom az Úristentől jön. S most gyakorlatban látjuk, hogy ez mit jelent, amikor szemügyre vesszük az 1946. I. törvénycikket, azt a gyászkerettest, mely a Szent István-i alkotmánytól

²⁵¹ Az eredeti cím: *Margit testvér elmélkedése az 1946. július 30-ai parlamenti felszólalásával kapcsolatban, illetve körzeti tanítása a párizsi békekonferenciáról és Gr. Apponyi Alberttel kapcsolatban*, Szociális Testvérek Történeti Irattára, Budapest, kézirat. Slachta Margit a Nagy Ferenc miniszterelnök nyugati útjáról szóló beszámolója feletti vitában szólalt fel a parlamentben. (Szerk.) Petrás Éva – Schlachta Boglárka Lilla – Szabó Róbert: *Slachta Margit beszédei a magyar parlamentben*. Barankovics István Alapítvány – Gondolat Kiadó, Budapest, 2021. 174–181.

elszakította az országot és átvitte köztársasági alapokra. Hiába van e törvényben ismételtén szó az emberi jogokról, a félelem nélküli életről és ehhez hasonlókról. Az Úristent egyetlen egyszer sem említi, és nem mondja, hogy elismeri mindenkinek az Úristentől kapott emberi természetjogait. Hol vannak nálunk az emberi jogok biztosítva a gyakorlati életben? Hol a félelemmentes élet? Ma mindenki fél. Hol van mindaz a kíváncsi dolog, amit ígértek? Sehol. Egyáltalán a népnek olyan semmibevevése nyilvánul meg, hogy elszomorító. A párhatalom ragad magához mindent, amit csak lehetséges. Íme, az ember, és ezek vagyunk mi is, ha elszakadunk a jó Istentől. Hiába vannak szép tervek, célkitűzések, ha nem tart a kegyelem, az önzés feltétlenül elsodor magam felé.

Kedves testvérek, olyan végtelenül szomorú az a lelki kép, amit a mai közélet nyújt. Még ilyen szomorú nem volt! Nagy a demoralizáló zűrzavar. Arról már többször beszéltünk, hogy hivatásunknak ismertük fel újrakeresztelni az elpogányosodott Európát, elsősorban hazánk fiait. Ezt nem lehet úgy elképzelni, hogy fogom őket, és újra rájuk öntöm a keresztvizet. Meg kell, hogy győzzem őket az erkölcsi rend, a törvények kérlelhetetlenségéről, és ráébreszteni őket erre. Természetesen az Úristentől függ, hogy adja-e hozzá kegyelmét, hogy [az] illetők tényleg megértsék, meghallják törekvéseinket. A magunk részéről meg kell lennie a szándéknak, hogy ebben mindenkor eszközei lehessünk az Úristennek, s meg kell lennie a készségnek, hogy ami rajtunk áll, azt meg is tesszük.

Így például a legközelebbi napokban a főváros közgyűlése tárgyalja az 1946/47. évi költségvetést. Tervem, hogy felszólaljak olyan értelemben, hogy erkölcsi súlylédés mellett lehetetlen a gazdasági felemelkedés. Hiába van pénz, ha erkölcsünket ellopják!²⁵²

Vegyünk szemügyre ilyen „építő” szempontból július 30-ai parlamenti felszólalásomat! [...]

Január 31-ei felszólalásomban megemlítettem, hogy sürgetőbben szükséges volna a béketárgyalással²⁵³ foglalkoznunk a parlamentben, mint a felborult alkotmánnyal. Feleletül akkoriban azt mondták, hogy azzal is foglalkoznak, azonban nyilvánvalóan nemigen történt ilyen irányban semmi, vagy legalábbis nem érdemleges. Mostani beszédemben erre visszatérve, magamat elmarasztalva állapítottam meg, hogy lelkiismeretemben nem érzem magam felmentve, mert ha már a többiek nem tettek a békekonferencia érdekében lépéseket, legalább én a magam részéről kezdem volna akkoriban már valamit tenni. Az indított erre a beismerésre,

²⁵² Slachta Margit a költségvetés részletes vitájában 1946. augusztus 22-én szólalt fel Budapest székesfővárosi törvényhatósági bizottságában. Lásd: Fővárosi Közlöny, 1946. szeptember 14. 36–37.

²⁵³ A párizsi békeszerződés aláírásával zárult le a II. világháború Magyarország, Finnország, Bulgária, Olaszország és Románia számára 1947. február 10-én. Ez a békekötés megerősítette az 1920. június 4-én aláírt ún. „trianoni békediktátumot”.

hogy ellentétben az ellenzéki képviselők általános eljárásával – akik tudvalevőleg mindig a kormányt vádolják –, odaállok, önmagamot vádoló, [hogy] ezzel indirekt a képviselőket arra a gondolatra hozzam, hogy az embernek tettei fölött lelkiismeretvizsgálatot kell tartania, és ha valamit rosszul tett, akkor saját magát elmarasztalni. Reméltem, hogy ezzel talán már eleve leszerellem őket, és valóban így is történt.

A január 31-ei viharos felszólalásom után a határkérdéssel és Apponyi²⁵⁴ emlékével foglalkozó július 30-ai felszólalásommal kapcsolatban mindenre el voltam készülve. Hogyne! Hisz odáig stüllyedtünk, hogy [alig] néhány hónappal ezelőtt az egyik képviselőt hazaárulónak minősítették a parlamentben, mert szót emelt azért, hogy a magyar terület magyarnak számíttasson. (Az örök normáktól való eltérés ilyen messze sodorhatja az emberiséget a legjobb, legszentebb, legmélyebb érzéseitől, meggyőződésétől.) És mégis most, amikor én ugyancsak a területkérdésről beszéltem, egyetlen egy hang sem ellenkezett. Gondoljátok, mit éreztem! Ezt érdemes egy egész életre magunknak megjegyezni: ha elkezdtek dolgozni egy jó ügyért, akármilyen ellenséges a légkör, ne gondoljátok, hogy az ügy elveszett, eredménytelen. Kedves testvérek, csak az a fontos, hogy mindig azt tegyék, amit tennünk kell, és a többit bízzuk a jó Istenre! Ha valaki rendíthetetlenül megmarad amellett, amit szolgálni akar, nemcsak a kegyelem rendje szerint, de a természet rendje szerint is, egy bizonyos idő múlva egész biztosan győz. Annyira átéltem ezt július 30-ai felszólalásommal kapcsolatban, mikor erről a nehéz témáról minden zavartatás nélkül hagytak beszélni, egy szót sem kiabálva közbe, dacára a januári szurkálásoknak, közbekiabálásoknak, pocskondiázásoknak. – Aki szilárdan megmarad a maga álláspontján, az a maga képére alkotja a világot!

Érdekes megfigyelni, hogyha valaki valamit elkezd, a folytatása az, hogy mások is lassan kapcsolódnak ahhoz az eszméhez vagy eljáráshoz. A képviselők tagadhatatlanul kezdenek vallásos értelemben felszólalni.

Július 30-ai felszólalásomban a fent említetten kívül más módon is próbáltam képviselőtársaimban az erkölcsi érzéket erősíteni. Ahogy közeledett a békekonferencia megnyitásának napja Párizsban, annál sürgetőbben éreztem, hogy a Női Tábor által a békedelegáció részére Párizsba benyújtott memorandumot a képviselőházban ismertessem. Felszólalásom előzményeiben is kézzelfoghatóan megtapasztaltam a jó Isten segítségét. Az egyik parlamenti ülésen elhatároztam, hogy felszólalok, és bár nem voltam felkészülve, feliratkoztam. Két óra körül került volna rám a sor. Mily nagy volt megkönnyebbülésem, mikor 3/4 2-kor Kéthly Anna mint helyettes házelnök, javasolta, hogy a további felszólalásokat a következő napra hagyják.

²⁵⁴ Apponyi Albert (1846–1933), politikus. 1905-től a Függetlenségi Párt egyik vezetője, 1906–1910 és 1917–1918 között vallás- és közoktatásügyi miniszter, 1920-ban a magyar békedelegáció vezetője, 1925-től a Népszövetségben Magyarország képviselője.

Felszólalásomnak különben több indítóoka volt.

1. Szükségesnek találtam, hogy a parlament tudomást szerezzen arról, hogy [bár] köztudomás szerint az országban általánosságban nem tettek lépéseket a kedvező békefeltételek érdekében, a Női Tábor memorandumot nyújtott be, melyben a természetjogra és igazságosságra hivatkozva érvelt a trianoni határok ellen. Remélem, az a tény, hogy a kedvezőtlen közhangulat ellenére, emberi tekinteteket félretéve, a Női Tábor kicsinysége és külföldi ismeretlen volta ellenére benyújtotta ezt a memorandumot, [...] ráeszméltette egyik-másik képviselőt arra, hogy hasznossági szempontok nélkül, mindig legjobb meggyőződésünk szerint kell cselekednünk.

2. Gróf Apponyi Albert születésének századik évfordulóját értük meg ebben az évben, és róla, aki oly hozzáértéssel, áldozatosággal, lelki nobilitással szolgált utolsó leheletéig a hazát, alig-alig történt az országban megemlékezés. Amint beszédemben ki is fejtettem, ki akartam mutatni, hogy gróf Apponyi nagyvonalú külföldi diplomáciai hozzáértésével mennyire egyengette az útját egy kedvezőbb békemegállapodásnak. Mily fájó, hogy mostani és közelmúltbeli vezetőink elmulasztották Apponyi előmunkálatainak a gyümölcsét learatni Magyarország mostani békétárgyalásai kapcsán.

Amint említettem, oly nagyon demoralizált az ország. A politikailag gyanúsaknak vizsgálat és ítélet nélküli letartóztatása hónapokon, sőt éveken keresztül is, napjaink egyik kórtünete. A miniszterelnök kijelentette, hogy rövid időn belül megszűnik az internálás, és amnesztiát ígért. Vajon egy jobb, egészségesebb erkölcsi magatartásnak első fuvallata ez?

A miniszterelnök nem kis meglepetésemre levélben felszólította a nemzetgyűlés tagjait a Szent István-napi körmeneten való részvételre. Reményét fejezte ki, hogy minél többen ott lesznek. Mintha Mindszenty hercegprímásnak adatnék ebben némi elégtétel.

De hogy magának a nemzetgyűlésnek erkölcsi nívtlanságát kicsit ecseteljem, azért, hogy némi fogalmatok legyen az ország szomorú helyzetéről, megemlítem, hogy az egyik képviselőnek ilyen kitételben vetették szemére megbízatását: „Mindezek után mégis ide pofátlankodott!” Ti. előzőleg szemére vetették egyik-másik bűnét. – „Akasztani akarunk, és akasztani is fogunk” – hangzik el a másik irányból. – Egyik képviselő személye megtámadásával kapcsolatban: „amilyen eszközökkel engem támadott (mármint a nemzetgyűlés egyik tagja), ugyanolyan eszközökkel támadom vissza. Az elhagyott javakból piros drapériák, 52 db ezüst tárgy díszíti lakását...”

A mi részünkről és a hivatás vonalán sokkal kisebb dolgok az örök, meg nem csálható, veséket vizsgáló Úristen előtt talán sokkal súlyosabbnak számítanak. Nagyon kérem, kedves testvérek, legyünk skrupulózusak önmagunkkal szemben, ítéljünk magunk fölött, és ne csússzunk le a természetfölötti nívról, amelyen állnunk kell, mert különben nem vehetünk részt az újjákeresztelésben.

A közszellemtől való függetlenség

*Körzeti tanítás 1946. november 15-én, kézirat 1177. szám alatt,
Szociális Testvérek Történeti Irattára, Budapest*

A fenti címmel egyik lelki magányunk alkalmával volt egy elmélkedésünk, melyet kedves Marianne testvér tartott. Ezzel kapcsolatban folytassuk még a fenti témát!

Azt gondoltam, hogy az újpogányság elleni küzdelem az ostrommal befejeződött. Hála Istennek, a testvérek 99%-a megsebzettség nélkül került ki abból a szörnyű világból. Azt hittem, hogy most már megpihenhetünk. Csak később eszméltem rá a gyakorlatban, hogy a mostani helyzet sokkal veszedelmesebb lelkünk-re nézve, mint volt az ostrom alatt. Akkor ugyanis annyira sátánikus formában jelentkezett az újpogányság, hogy nem volt nehéz neki ellenállni. Kézszelfoghatóan látni lehetett, hogy akik elszakadnak a kereszténységtől, hogyan rántják magukkal a világot.

Most azonban – bár tulajdonképpen nem lett jobb a helyzet, sem a szellem nem javult – kevésbé veszi észre az ember a lelkeket romlásba sodró áramlatot, mivel nem olyan nagy tömegekben történik a borzalom, és nem olyan nyíltan, élesen, főképpen [pedig] mivel nem érint bennünket annyira közvetlenül, [...] mint ahogy akkor szemléltük.

A neoantiszemitizmus újramezdődik, úgyszintén az antiszemitizmusnak egy másik szakasza, amelyet szintén az újpogányság hoz magával, így súlyosabb helyzetbe kerültünk. Eddig a turániak voltak azok, akik a zsidóságot olyan csúnya módon bántották. Most a zsidók adják vissza többszörösen, amit övéik szenvedtek, és amit a visszamaradtak nem tudnak elfelejteni. Természetesen köztük is vannak kivételek, mint a szegény Gonda igazgató is, aki valahányszor eljön, mindig siratja tőlünk elhurcolt édesanyját, és közben maga a megbocsátás. Benne semmi gyűlölet nincs. Az ilyen egyének azonban kivételek. A zsidóság legnagyobb része gyűlölettel van irántunk eltelve.

Ezzel kapcsolatban eszembe jutott egy regény, mely [...] felhívja a figyelmünket annak az állapotnak a veszedelmére, amiben élünk és vagyunk. Ennek lényege az, hogy nagyon sok esetben könnyebb a kísértést legyőzni, ha a támadás erősebb, [ha] nagyobb a veszedelem – míg ha nem olyan nyílt, könnyebben beleesünk a veszedelembe, mert nem vagyunk állandóan vigyázállásban. Nem tudom, olvasta-e valaki közületek a *Halászó macska utcája* című munkát. Lehet, hogy Földes

Jolántól van.²⁵⁵ Az egész regény alap gondolata az, hogyan vész ki a magyar lélek a kivándorlottak között. A *Halászó macska utcája* Párizsban egy sikátor. [Annak] dacára, hogy a regény alap gondolata tulajdonképpen olyan mély lenne, mégis jellemzi a teljes lélek nélkülség. Mintha egyáltalán nem létezne a lélek. Viszont megfigyelései kitűnőek, legapróbb részleteiben szemléltet, és így nagyon érdekes. Nagy hiánya, hogy nincs benne semmi természetfeletti. – Megjelent egy másik regény, mely Kassán játszódik le, szóval hazánkban. Jellemzi, hogy a szereplő egyéneknek szabad akaratuk nincs.

Visszatérve a *Halászó macska utcája* című regényre, szerepel benne egy magyar kislány, Mariska, aki szeret egy pesti férfit. Mivel szereti, tudja, hogy kísértése közeli, és ezért roppant vigyáz magára. A veszélyes alkalmakat meg is úszta szerencsésen. Később a férfi visszatér Pestre, a leány pedig maga másamód lesz. Megismerkedik egy orosz–lengyel menekülttel, aki egyedül él Párizsban. Bár a leánynak az illető egészen közömbös, nagyon sajnálja. El-ellátogat hozzá, ami természetesen, tekintettel, hogy a férfi egyedül él, hiba. Mos, vasal, foltoz rá, hogy ne legyen annyira elhanyagolt. Ez ad neki alkalmat arra, hogy szinte észrevétlen körülmények között, minden felindulás nélkül, szinte közönyösen, nem is védekezve, elesik.

Kedves Testvérek! Nagyon sokszor eszembe jut a mostani időkben, hogy azzal a viharral szemben, melyen túl vagyunk, a mostani idők mennyivel lelket szívbőb-
bak, éppen azért, mert annyival alattomosabbak. A mostani helyzetben van egy
elem, amely nagyon veszélyes, mert annyira ellenünk irányul, és így jobban is
érint bennünket. Miért dobálják ki a hivatalokból éppen a magyarokat és keresz-
tényeket? Miért internálnak annyi embert? Sok-sok miért hangzik el, és a választ
nem kapjuk meg úgy, ahogyan azt szeretnénk. Ez a magatartás is alkalmas arra,
hogy a tömegekben, bennünk is, gyűlöletet ébresszen. Mindezek közepette azon-
ban felületes megfigyelő az, aki azt állapítja meg, hogy a zsidók ilyenek. Pont.
Tudjuk, hogy vannak hibáik, vannak sérelmeik, de nem szabad figyelmen kívül
hagyni, hogy van sok nagyon kedves is közöttük. Épp a múltkoriban mondta az
egyik, hogy ha elfogy a kakaóknak, csak szóljunk.

Kiemelve a lényegét, tudatosítanunk kell, hogy a kisebb kísértések, a kísértéseknek könnyebb formája jelenti számunkra sokszor a nagyobb veszedelmet. Nagyon kérlek benneteket, senki se gondolja, hogy akit száz százalékban megőrzött a jó Isten kegyelme, a krisztusi kegyelem, [az] most már túl van minden veszélyen. Nem! Most van a veszély, az igazi! Ezzel kapcsolatban próbáljunk még egy lehetőséget elgondolni. Ha valaki nagyon súlyos betegségen, mondjuk tífuszon ment át, s azt szerencsésen megúsza, utána is nagyon kell vigyáznia, hogy egyszerre csak keveset és csak könnyű ételeket egyék, mert különben a betegség

²⁵⁵ Földes Jolán: *A halászó macska uccája*. Atheneum, Budapest, 1930.

által elvékonyodott bélfalakat a nehéz, kemény vagy sok étel átlyukasztja, és ebbe belehalhat. Bár legyőzte a szervezete a betegséget, vigyázatlansága folytán utána mégis belehalhat.

Mi most ebben a fázisban vagyunk. Milyen borzasztó lenne, ha most veszítenénk el a játszmát! Kedves Testvérek! Ne essünk a mostani finomabb, de gyilkosabb korszaknak áldozatul! Vigyázzunk a modernség szellemére, amely azért kísért, mert evilági, materialista! Küzdenünk kell ellene, mert különben lelki kincseinket elrabolja!

Az ország erkölcséről

*Körzeti tanítás 1946. december 6-án, kézirat 1177. szám alatt,
Szociális Testvérek Történeti Irattára, Budapest*

Mostanában a parlamentben a házasságon kívül született gyermekekre vonatkozó törvényjavaslatot tárgyalják. Ennek kapcsán végtelenül szomorú bepillantást kap az ember az ország közerkölcsébe, s abba a ténybe, hogyan érik aknák, belövések az Úristen elgondolta családegység szentélyét.

Ilyenfélék hangzottak el: „Legyen minden nőnek jogában bizonyos kortól kezdve, hogy gyermeke legyen”. Ennél még sokkal súlyosabb az igazságügy-miniszter kijelentése: „Eszerint bűnös szerelem nincs, mert ez hajlam, melyben oly erők vannak, melyeknek ellenállni nem lehet”. – A materializmus vonalára lecsökent embernél ez tényleg így van, de az ember nemcsak az kell, hogy legyen, aki a földet, sáros földtekét tapossa, de sokkal többre hivatott!

Ma beszéltem egy szociáldemokrata képviselővel (közbevetőleg megemlíttem, hogy mind több és több szál kezd szövődni köztük és köztem), és ő is azt mondta: „Hiába, ez ellen nem lehet tenni! Ti. Magyarországon – nem mondták, hogy hány generációt számításba véve – 500000 tudott törvénytelen gyermek van.”

A katolikus lakosság körében igen nagy eredménnyel dolgozott negyedszázad óta a szociáldemokrácia az újságokon keresztül. Egy plakát jelent meg pl. Ausztriában: „Feleség nem mindenki lehet, de anya igen!” Ausztriában a gyermekek 23%-a törvénytelen. – A fenti képviselő kitért erre, azután folytatta: „Nekem van egy nővérem, aki 50 éves, és igazi aggszűz”. – Ő ezt nem gúnyból mondta, azonban ez nekik nem érték. De, teszi hozzá: „Hisztérika lett belőle”. Feleltem: „Én nem vagyok hisztérika”. – Tovább nem tudtunk beszélni, mert el kellett válnunk. Az én esetemre azt mondják, hogy kivétel, [mert] hogy akik egy gondolatba bele-dolgozzák magukat, azoknak nem marad idejük tönkremenni. Ebben van valami igazság. Ehhez azonban szükséges, hogy az ember átadja magát a jó Istennek. Oly szomorú, hogy ezeket az egészen súlyos témákat teljesen takaratlanul beszélik! Mily végtelen sivárság!

A mostani materialista irányzat közepette a család olyan századrangú fontosságú. Az egyik képviselő, mikor felszólalásomban említettem, hogy a házasság egy nagy misztérium, közbeszólt: „Igen, gazdasági miszticizmus”. – Ők ugyanis el akarják hitetni önmagukkal és másokkal is, hogy a család gazdasági érdekelttség.

Azonban, kedves Testvérek, nemzetünk romlottságának nem az a fő jele, hogy 500.000 törvénytelen gyermek van. Vannak kategóriák, ahol a házaspárok

60–70%-a gyermektelen. Az egész házassági állapotot szeretkezésre használják fel, meghiúsítva az Úristennek az ember életadó képességére vonatkozó gondolatát. A szabadviszony többségénél is [ezt] érvényesítik. Ha elpusztulunk, csak azért lesz ez, mert teljesen megértünk rá.

Mint mondják, nincs bűnös szerelem. A törvényjavaslat ezen pontjánál van egy paragrafus, mely azt mondja, hogy ha egy törvénytelen gyermeknek 3 éves koráig nem sikerül megállapítania atyját, akkor az anyakönyvi hivatal köteles kitölteni az apai rovatot az anya felmenő rokonságából valamilyen családi névvel. E kitalált apának kitalálnak egy keresztnévet és annak körülményeit. Milyen szomorú, hogy a szó ennyire elveszítette hitelét, hogy a leghivatalosabb állítások valóságában sem lehet hinni! Most törvényesen el van rendelve a koholt adatok bevezetése!

A sajtót éppígy jellemzi a megbízhatatlanság: hazudik minden lelkiismeret-furdalás nélkül.

Amikor a társadalom züllöttségéről beszélünk, azt kérdezik, hogy züllött-e az?... Gondoljátok el, ha egy ilyen törvénytelenről kérdeznék apja felől, egész életén át hazudni fog! Ez a mostaniaknak semmi!

Kedves Testvérek, nem imádkozhattok eleget!

Már hónapok óta folyik az ádáz küzdelem a Kiszgazda Párt és a kommunisták között, hogy hogyan tudnák redukálni a Kiszgazda Párt képviselőinek számát. És eddig sikerült is.

A másik eljárás, mellyel biztosítani kívánják szélsőséges pártállásúak a következő választásoknál a nagyobb eredményt, az azon törekvés, hogy kizárják a választói névjegyzékből a komoly elemet alkotmányosság leple alatt. – Az egyesületeket fokozatosan feloszlatják, hogy ily módon azoknak tagjait – kik éppen [...] az öntudatos választópolgárokból kerülnek ki – kizárják a választók névjegyzékéből.

Szinte kétségbeejtő a helyzet. Mégis, ha mindenki megteszi katolikus kötelességét, megnyerhető az ütközet. Össze kell fognunk a jó ügy érdekében, s nem tehetjük azt, hogy különböző megokolásokkal kibújunk a kötelességteljesítés alól. Van pl. olyan, aki a naptárból²⁵⁶ még egyetlen példányt sem adott el, [pedig] nem kerül külön-külön nagy fáradságba, sok utánajárásba, csak egy kis ügyszeretembe, gondosságba.

Vajon, mikor előljáróink valamire felszólítanak, teljes lelkiismeretességgel, odaadással, áldozatossággal feszítjük meg magunkat, hogy ahhoz alkalmazkodjunk? Vagy magatartásunkból erre lehet következtetni: „Beszélhetsz, jó öreg, senki sem hallgat rád”?

Az ebéd utáni pihenést illetően két fiatal testvér elmondta, hogy [bár] a novíciátusban jól megtanították őket, hogy minden előírást precízben be kell tartani, a gyakorlatban azt tapasztalták, hogy többen ezt a rendelkezésemet, mely szerint

²⁵⁶ Szenvedő lelkek naptára

ebéd után kötelező a pihenés, fumigálták²⁵⁷. A végén a két fiatal testvér még szégyenkezett azon, hogy ők iparkodtak a pihenést betartani.

Egy társaságnak bomlása nem azzal kezdődik, hogy valaki kétszínű és hazudik, [hanem azzal], amikor olyasmiket követ el, ami rombolja a társaságot. Ez pedig súlyos dolog. [Különösen], ha folytatólagosan, állandóan, nemtörődömségből tesszük, s méghozzá tömegesen.

Amikor látom hazánk teljes tönkremenését, [és] tudom, hogy Társaságunk lenne hivatva – mint egyik tényező – a lelkeket új élet felé vinni, akkor nekem fáj látnom, hogyan csukjuk be az ajtót a Szentlélek Úristen előtt engedelmisségi hűtlenségeinkkel. Nem tudom nektek eléggé megmagyarázni, hogy [tőlünk] fligg, útat nyitunk-e a Szentlélek kegyelmeinek, vagy elzárjuk az útját. Ha mindenki úgy dolgozik, hogy a Szentlélek belénk szálljon, az eredmény nőttön nőni fog. Valaki azt mondta: Magyarország megszűnt. Itt már nincs ország, csak társadalom, ahol mindenki árusítani akar.

Kedves Testvérek! A legtöbbre hivatottak azok, akik a kegyelem közvetítésére kaptak hivatást!

²⁵⁷ Semmibe vesz, lekicsinyel, alábecsül

Krisztusi világot a Szentlélekkel!

Tanítás a mottóról – 1947

Margit testvér tanítása testvéreknek 1947. január 3-án,

A Testvér, 1947

Ez évi mottónkkal kapcsolatban arra gondoltam, legyen az a tavalyinak folytatása olyan formán, hogy ha egymás mellé illesztjük a kettőt, egy mondatot képezzen. A *Romokon új világot!* jelmondatunknak idei folytatása: *Krisztusi világot a Szentlélekkel!*

Ha ezt az új éves mottónkat átgondoljuk, egészen világos annak lényege.

Először is elhatározzuk, hogy milyen világra gondolunk, amikor egy új világ után vágyakozunk. Ebben kifejezésre jut az is, hogy a jelen világtól eltérő a mi ideálunk. Mi *krisztusi világot* várunk, *krisztusi világot* szeretnénk építeni!

Mi a lényege a *krisztusi világnak*? A *krisztusi világban* az Úristen az uralkodó, Krisztus a király, és ennek az új világnak, Krisztus világának lelke a *Szentlélek*.

Ha visszagondolunk világnézeti *Credó*nkra, az megmondja, hogy milyen ez az új világ. Ez Istennek világa, azé, aki bennünket teremtett, és aki velünk, az ő teremtményeivel valósítja uralmát. Ahol a mennyei Atyáknak akarata és törvényei valósulnak, ott a teremtett világba általa belehelyezett természeti törvények alapját képezik annak a másik világnak, mely erre a természetire ráépül, melyet Krisztus Urunk kinyilatkoztatott, és melynek törvényeit a Szentlélektől eredő, kegyelmi világ öleli magába.

A mennyei Atya által megteremtett krisztusi világ, mely után annyira éhezünk és szomjazunk, a mennyei Atya által a mindenségbe belelehelt törvények szerint élő világ, mely nem marad meg a természeti vonalon, hanem a Szentlélek kegyelmei [által] érvényesíti a természetfeletti lelki életnek a törvényeit is. Két fő tényezője: az *igazság* és a *szeretet*.

Igazság és igazságosság nélkül sem társadalom, sem ország, sem nemzeti vagy nemzetközi vonatkozásban az emberiség nem tud megmaradni. Hisz éppen az igazságtalanságok vég nélküli sorozata okozta a sok meglevő érték elvesztését, pusztulását, a világ boldogtalanságát.

Bár önmagában is gyönyörű az igazság, önmagában nagyon kemény lenne. Mint ahogy a mennyországba jutáshoz igazságon kívül irgalomra is szükségünk van, a földi boldogság valóításához és eléréséhez sem elegendő kizárólag az igazság, szükségünk van krisztusi szeretetre is. Nem vágyó szeretetre, mely vagy a maga szeretetvágyának kielégítését várja a körülötte levőktől, vagy a saját

jóságának viszonzását. Krisztusi szeretetre [van szükségünk], mely a jó Isten szeretetét képviseli, vagyis ad, ad, ad, és mindig adni kíván.

Ezt jelenti mottónk első része. Ez az a világ, melyet fel akarunk építeni, első sorban önmagunkban, Társaságunkban és mindenhol, ahol dolgozunk.

Mottónk második fele: a Szentlélekkel.

Bizonyára nem először halljuk, hogy új világot építeni lehet kívülről is, de az csak látszatra lesz valami új, és csak addig fog létezni, amíg külső erőtevézők azt összetartják. Az ilyen forma szerinti, belső tartalom nélküli új világ nem is fog valójában belső boldogságot, belső megújulást hozni.

Gondoljuk el, hogy a mostani kormány az ostrom után, amikor teljes összeomlásba, koldusságra jutottunk, mennyit dolgozott: a víz- és villanyszolgáltatás beindításától, az első villamos megindulásától egészen addig, ahol most vagyunk. Tulajdonképpen nagy erőfeszítéssel munkálkodott az új világ megteremtésén, de [úgy gondolom, ennek ellenére] lelkileg mindenki szenved. Van, aki tudatosan, van, aki tudat alatt, de valamiképp mindenki érzi, hogy ez az egész társadalom halott és ez az új világ is. Miért? Mert nem belülről született újjá, kívülről tartják össze fegyverekkel, karhatalommal, ökölrel, erőszakkal.

Tényleges külső újjászületés belső újjászületés nélkül nem létezik. A belülről való újjászületésnél, mely nem erőszak, de belső megépítés nyomában jár, egy belső erővel rendelkező világ születik, és ez a Szentlélektől való. Mert csakis a Szentlélek kegyelmével épülhet új világ.

Boldogságunk kifejezésekképpen mi tehát egy olyan világra gondolunk, melyben az embereket eltölti az Úristen iránti hódolat, átjárja a lelkeket a krisztusi szeretet, ahol az egymás iránti jóindulat jégében összefognak, összetartanak, és egymást szeretik az emberek. Ezen erőkből tud létrejönni az a világ, melyet a belső egység, a lélek élete, a kegyelem és a Szentlélek tart össze természeti és természetfölötti törvényszerűségének, az isteni törvények erejénél fogva.

Fohászunk – „Küldd el Szentlelkedet, és minden új alakot ölt!” – nagy igazságot fejez ki, és sokat kell, hogy mondjon nekünk, ha meggondoljuk: a mi programunk az, hogy a Szentlélek Úristen segítségével egy új, belülről táplálkozó, erőktől duzzadó új világot építsünk. Mennyire szükséges tudatosítanom, hogy kicsiny és nagy dologban egyaránt csakis a *Szentlélek Úristen jelenléte, valósága, kegyelme* adhatja meg, hogy valóban új világ épülhessen belülről kifelé!

Hogyan történik ez a megújulás? Elsősorban önmagunkban.

Hány ezer és ezer jó elhatározást teszünk, hogy ebben vagy abban megjavulunk; engedelmesebbek leszünk, stb. Ha önszeretetünk [...] állandóan arra is készlet, hogy kivédjük önmagunkat, az őszinteség óráiban és perceiben – amikor lelkiismeretvizsgálatot tartunk vagy gyónni megyünk – beismerjük, hogy nem vagyunk önmagunkkal megelégedve. Hányszor próbáltuk már elhagyni azt, ami kivetnivaló, és megtenni a jót! Kicsoda az közülünk, aki kifejezett gyengeségekkel,

gyarlóságokkal, terhekkel küszködő természetét ne akarta volna megváltoztatni, hogy minőségileg legyen jobb?

Két [különböző] dolog ugyanis az, hogy milyen lelkiállapotban vagyok, és hogy minőségileg milyen vagyok. [Lehet, hogy valaki] nyárspolgár jellegű, jellemgyenge, féltékeny, irigy, bosszúálló, önző, materialista. Vagy [másvalakinak] érzékiessége miatt sokat kell küzdenie a tisztaság területén, mert veleszületett adottságai olyanok, hogy teste folyton gyötri, és vágyai, hajlamai folyton az alacsony, a testi felé húzzák. Ezek [olyan] adottságok, amelyekről azt tanultuk, hogy a hét főbűn körébe tartoznak. Tehát nem feltétlenül önmagukban bűnök, de annak forrásául, kútfejéül szolgálnak. Az érzékiség, testiség önmagában éppúgy nem bűn, mint ahogy nem bűn önmagában véve az irigy, kapzsi természet, vagy [nem bűn] az olyan materialista adottság, amelynél az illetőnek nincsenek képességei a természetfeletti lelkiség irányában, hanem csak a földi iránt van érzéke...

Van, aki spirituálisnak született, van, aki lomhának, egy másik tisztátalan hajlamú és így tovább. Ezek összetevői a mi minőségünknek vagy közönségességünknek. Egyikünknek sem erénye vagy bűne [egyik vagy másik adottság], azonban bűnné válik, ha az akarat hozzájárul a rosszhoz. Tekintve, hogy adottságaink velünk születtek, könnyen hajtának bennünket arra, hogy nekik megfelelő irányban belegegyezünk a bűnbe.

Adottságait senki sem tudja megváltoztatni. Saját erőmből is alig, vagy egyáltalán nem leszek képes a felismert rosszból kivergődni. Erkölcsei, velem született minőségemet kizárólag a Szentlélek Úristen kegyelme tudja megváltoztatni. Ez az embernek egy kifejezett természetfeletti megváltoztatása, amely akkor következik be, ha egy lélek önmagát teljesen kitarja a Szentlélek Úristennek.

Mit jelent ez? Ha én közönséges fajtájúnak születtem, és könyörgök az Úristenhez: „Tégy engem nemessé!”, vagy tisztátalan hajlamúnak születtem, és kérem az Urat, hogy szabadítson meg engem a test ösztöneitől; vagy irigynek, erőszakosnak születtem, és esdekelek, hogy változtassa meg az én minőségemet a Teremtő, akkor a Szentlélek megteheti velem, hogy erkölcsi minőségemet megváltoztassa. Erkölcsi minőségem megváltoztatása a Szentlélek Úristennek számos csodái közé tartozik.

Amikor tehát azzal a programmal indulok neki az új esztendőnek, hogy egy új világ megteremtésén akarunk dolgozni, akkor mi, akik egyenességre és őszinteségre törekszünk, elsősorban saját magunk újjászületésén kívánunk munkálkodni. Máskülönben ellentmondás lenne, ha lelkünkben repedező falakkal, penészes gerendákkal akarnánk kifelé új világot teremteni. Sajnos így próbálkoznak azok, akik ma a hatalmat kezükben tartják. Folyton beszélnek erkölcsi megjavításról, mialatt önmagukban sejtelmük sincs a belső újjászületésről. Pedig ez a szegény, agyongyötört világ érzi, hogy milyen borzasztó állapotban van, bár világosan ma még nem látja. Mint ahogy a csecsemő sem tudja megkülönböztetni, hogy tej vagy ecet-e az, amivel etetik, mégis, ha ecetet öntenének szájacskájába, sírni fog.

Kétféle irányban kell újjászületnünk: lelkiállapotunkat illetően, mely nekünk beszámít, és minőségünkben, mely bár önmagában nem bűn, azonban bűneink kútforrását képezi.

Ez legyen tehát az első, amiért a legforróbban könyörgünk, és amelynek tekintetében a legtárgyilagosabb kérlelhetetlenséggel önmagunkba tekintünk, és mindig ezt mondjuk: Te akarsz beszélni arról, hogy új világot teremtsz?! Mi van benned mint szociális testvérben? Mint a Szentlélek Társaságának tagjában? Milyen testvér vagy te, aki azt a hivatást kaptad, hogy egy új világ megteremtésén dolgozz ebben a küszködő világban? Vajon megérted-e, milyen kimondhatatlan nagy kegyelem a hivatásod? Lángolsz-e érte? Tisztában vagy-e kegyelmeivel? Tisztán látod-e, hogy a hivatás a kegyelem egyik legnagyobb csodája? Tisztelem-e önmagamban a Szentléleknek ezt a csodáját, és vajon látom-e, hogy gondolkozás nélkül kell nekem nemcsak felajánlani, de odadobni magamat bármely pillanatban, amikor hivatásom megkívánja.

E természetfeletti nagylelkűségért hálát adva, repülve repüljek, ha az előljárómnak, akiben Krisztus helyettesét ismerem fel, utasítását követnem kell!

A hálától elteltén, vajon állandóan lelki meghajoltságban vagyok-e? Vagy nem csúsztam-e le a mai pogányság evilági sikamlós lejtőjére, s nem teszek-e úgy, mintha szívességet tennék a Társulatnak vagy a Szentlélek Úristennek azáltal, hogy itt méltóztatok lenni? Ha nem is ilyen erős formában, de valami erre felé való hajlás nincs-e magatartásomban, valami félvállról való szolgálat? Olyasvalami, mintha már nem lenne a csodák csodája részemre és bennem a hivatás, amelyre nekem választ kell adnom. Hiszen, ha a felséges Szentlélek Úristennek magatartásom nem tetszik, neki módjában van kövekből Ábrahámokat teremteni, és engem szolgálatából elbocsátani mint olyant, aki „felülről” akar beszélni a kegyelem adományozójával: a Szentlélek Úristennel. Vagy pedig közönségességre hajló adottságommal nem vagyok-e közönséges a Szentlélek Úristennel szemben? Gondolhatjuk, hogy bár önmagában még nem bűn, mégis a közönségességet a Szentlélek Úristen jobban utálja, mint magát a bűnt.

Kedves Testvérek! Ahhoz, hogy egy új világot építhessünk, hivatásunkat illetően is ilyen teljes életet élő, teljes sugárzásban lévő lelkeknek kell lennünk. Óvjam magamban és testvéreimben a Szentlélek Úristennek ezt a teljes életét Társaságom számára, mely az ő palántája. Ha pedig nem tudna kibontakozni bennem, legalább ne gyengítsem másokban, ne fosszam meg, ne raboljam meg mások boldogságát!

Miközben a Szentlélekkel akarok krisztusi új világot építeni, és esetleg lennének ilyen ellentmondó vonások bennem, vagy engedtem volna ilyen mérgeket lelkembe behatolni, nagyon kell könyörögnöm a Szentlélek Úristennek, hogy vegye ki azokat belőlem, és gyónásaimban is ezeknek kell szerepelniük, melyek az én „júdásaim”, Társaságom „júdásai” és a Szentlélek kegyelmének árulói.

Ha könyörgök mindezért, és kidolgozom ezt az újjászületést önmagamban, akkor kérhetem, hogy kifelé is terjeszthessem, és kifelé is megteremthessem ezt az új világot.

Adja meg a drága Szentlélek Úristen, hogy szárnyas kezekkel (Pista bácsi és Póly anyja jelképe: a szárnyas kezek) állhassak bele a munkába, és ne denevérszárnyakkal, mert azokkal nem lehet építeni. Engedje meg, hogy angyalszárnyas kezekkel építhessem én is ezt a romba dőlt világot, az édes Jézus országát, amiről énekeltek, hogy Krisztus a mi Királyunk... Ő éljen és uralkodjék!!

Ez legyen egész évben a mottónk! Aggódó szeretettel figyeljük meg, él-e bennünk a Szentlélek Úristen kegyelme, megvan-e az újjászületés, és így lehetséges-e, hogy kifelé építően hathassunk?

Romokon új világot – krisztusi világot a Szentlélekkel! Ámen.

Alakulásunk évfordulója alkalmából

38. számú körzeti tanítás 1947. május 12-én,
1177. számú gépelt kézirat, Szociális Testvérek Történeti Irattára,
Budapest

Mindnyájan megilletődött szívvel jöttünk össze Társaságunk születésének évfordulója alkalmából. Valahányszor ezt az órát megérjük, újra és újra átjárja lelünk a Boldogságos Szűznek hálaéneke, melyet ő így kezdett: *Megtekintette az Úr szolgájának alacsonyását!*

Mindig ébren kell tartanunk magunkban a tudatot, hogy minden szerzetestársaság a kegyelemnek születte, tehát csoda. Ez nem csupán emberi elgondolás vagy hasonlat, hiszen az Egyház hivatalosan csodának minősíti azt, ha létrejön egy szerzetesalakulat, és az megmarad. Ez annyira szóról szóra értendő, mint ahogy csoda, ha az Úristen meggyógyít hirtelen egy vakon született vagy egy halálos beteget.

Kedves Testvérek! Mi ennek a csodának folytonos és folytatódó tanúi vagyunk. Benne élünk, mert hiszen az a társaság, mely a Szentlélek Úristen ültetvénye, az nem tőlünk függetlenül, rajtunk kívül, hanem mibennünk él. Mi vagyunk tehát ennek a csodának – hogy úgy mondjam – az anyagi hordozói, és a jó Isten engedélyével valósítói.

Az Anyaszentegyház természetesen nem a vegetatív, vérszegény, halódó, éppen csak létező társaság fennállását tekinti csodának, hanem azét, mely életerősen dolgozik, amely az isteni akarat tudatos hordozója, s amely valóban étellel teljes eszköze a Gondviselésnek; amely soha, egy pillanatig sem tétlenkedik, mint ahogyan az Úristen is állandóan teremő kezében tartja a világmindenséget és annak minden egyes kis teremtményét.

Ahányszor május 12-én összejövünk, mindig meg kell állapítanunk, hogy megtekintette az Úr az ő szolgájának alacsonyását, kicsinységét, elégtelenségét, gyatraságát, s mindezt tekintve véve dolgozik velünk. Életteljességében Társaságunk valóban az egészséges életnek minden nyilvánulását magán viseli, magába zárja, magával hordozza... Több éven át nem tartottuk nyilván a Társulat összlétszámát. Ebben az évben a főtítkárnak ismét módjában állt ezt összeszámolni, és 284 fogadalmast állapított meg. A jelöltek száma is 70–90 körül van, tehát erős *succrescencia*²⁵⁸ mutatkozik. Valóban nagyon mélyen meg kell hajolnunk az Úristen előtt, s neki megköszönni azt, amit velünk művelt.

²⁵⁸ Utánpótlás (lat.)

Kegyelmének működésére gondolva természetesen gondolnunk kell arra is, hogy valóban alacsonyágunkból, kicsinységünkől építi ezt a nagyszerűséget. Gondolnunk kell arra a csodálatos tényre, amelyre a fizikusok most vélnek rájönni, hogy tulajdonképpen nem létezik anyag a világmindenségben olyan értelemben, ahogyan ezt mi értettük, hanem csak energia, vagyis erő, s ez az erő mutatkozik különféleképpen, amit mi anyagnak minősítünk. Az anyag molekulákból áll, melyek a naprendszerhez hasonló módon mozgásban vannak: egy központi molekulánál körül egy vagy több molekulabolygó kering... Ha megfigyeljük, láthatjuk, hogy az élet különböző kategóriáiban, a szerves világban, az állatoknál, az embernél és az angyaloknál, ugyanazon törvény érvényesül. Amint a molekulák mozgásából energia keletkezik, a különböző kategóriáknál különbözőképp, ugyanilyen törvényszerűen keletkezik más és más energia.

Mikor gyarlóságunkra és az Úristennek működésére gondolva látjuk, hogy Társaságunk milyen életerővel tör elő küldetésének tudatában, akkor gondolnunk kell arra is, hogy az előtörést eszközölő energia a gyarlóságunkból és az isteni hatalom kegyelmeiből keletkezik. Ez a kettő feszültséget idéz elő, s ebből a feszültségből fakad az élet, az új energia. Tehát a kegyelmi világban is meg tapasztaljuk ugyanazt, amit a fizikai világban, hogy a létnek alapja az energia. Milyen csodálatos, hogy az energia nem jönne létre, ha a mindenhatóság mellett nem lenne ott ez a gyengeség, ez a kicsinység, ez az alacsonyág.

Gyatráságunkat szemlélve tehát egy új csodát látunk: mi a mi gyengeségünkkel egyik tényezőjét képezzük annak a csodának, melynek [másik] tényezője az isteni mindenhatóság, gondolat, szeretet. Tehát a mi gyengeségünk nem akadályozza annak, hogy az Úristen gondolatát valósítsa! Csak akkor lenne akadályozó, ha mi a rosszal azonosítanánk magunkat, ha a rosszal közösséget vállalnánk, ha megtagadva a jót, [a rosszba] belenyugszunk, vagyis nem küzdünk ellene. Különben, habár alacsonyak vagyunk, kicsinyek és gyatrák, az Úristennek [ez nem jelent akadályt], hogy velünk dolgozzék.

Azt is tudatosítanom kell, hogy a kegyelmi világban állandó energiatengerben úszunk. Minél kaotikusabb, minél pokolibb erők dolgoznak a világban, minél nagyobb erők küzdenek egymással, az isteni mindenhatósággal együtt küzdő, összeszövetkezett emberi gyarlóság energiakifejlődése annál csodálatosabb. Tehát ne sópáncodjunk, siránkozzunk, aggódjunk azon, hogy ebben a szörnyű világban élünk, hanem csodálattal tekintünk arra, hogy a teremtő Úristen gondolatának lehetünk hordozói! Még fokozza ennek a csodának nagyságát, szépségét az, hogy Társaságunkat egy olyan világban, [olyan] események közepette röpi előre, amely világban földi elgondolások szerint meg kellene tulajdonképpen szünnie, el kellene pusztulnia.

Kedves Testvérek! Olyan kár lenne, ha a Szentlélek Társaságának tagjaiként nem tudatosítanánk mindezt! Ha jól átlátnánk mindazt, amiről fent szóltam, a csodálkozás és gyönyörűség töltene el bennünket, és lelkünk a kegyelem fényénél

megvilágosítva oly erőhöz jutna, mely legyőzné annak gyengeségét. Főképpen pedig valamennyien átkarolnánk az isteni szeretetet, s annál jobban munkálkodnánk az Úristen dicsőségén! Így haladva eljuthatunk majd oda, ahova a szentek is eljutottak!

Hála kel ajkunkra azért, hogy vagyunk, hogy élünk, hogy mindezt láthatjuk!

Negyedévszázados évfordulónk előkészületül ismét végighaladunk évi motóinkon, s így Társaságunk életútjának egy-egy stációján. Társaságunk mai születésnapján tehát elindulunk a negyedévszázados születésnap felé. Milyen mélyen gondolkozó lélekkel kell haladnunk, járnunk, dolgoznunk lelkileg abban az irányban, mely szellemileg a mi útvonalunkat jelzi.

Alakuló jegyzőkönyvünk felolvasását hallgassuk mindazon gondolatok ünnepélyessége jegyében, mely gondolatoknak elmélkedésünkben hangot adtam!

A SAJTÓ
SLACHTA MARGITRÓL

Berény Imre

Voltak jó emberek is...

**Schlachta Margit elmondja, hogyan mentette meg
ezernyi üldözött kisember életét**

A Reggel, 1945. április 30. 7. old.

Sokan keresték már fel Schlachta Margitot, a Szociális Testvérek Társaságának főnöknőjét, mondaná el, hogyan folyt le a Stefánia út és a Thököly út sarkán lévő missziós házban a legnagyobb szabású, nyílt, emberfeletti embermentés. De a főnöknőt nem lehetett eddig megszólalásra bírni. Csak kötelességüket teljesítették, missziójukat végezték a szörnyű viharban, nincs mit beszélni róla – mondta.

Most kivételt tesz.

Nemes lelkek szép példaadása tárul fel *A Reggel* „Jó emberek” sorozatában. Ezeket az eseteket felolvastatom lelkigyakorlatainkon, a nővérek épülésére. Nagy vigasztalás, hogy voltak, akik önfeláldozó bátorsággal, hősi lélekkel szembeszálltak az emberüldözés gonosz szellemével, és védelmükbe vették a halálra hajszoltakat. Mi csak vállalt kötelességünket teljesítettük, hivatásunkat végeztük. Hiszen ezért vagyunk itt a földön...

Átszellemült arcát besugározza szinte gyermekiesen ragyogó szeme és a lelkéből áradó meggyőződés. Így mondja el az embermentés történetét egyszerű mondatokban:

– Megengedettett nekünk, hogy a nagy veszedelemben embereket, sok-sok embert menthessünk meg. Volt úgy, hogy százötven szerencsétlen üldözött bújt meg rendházunkban, de különböző intézményeinkben és vidéki fiókjainkban is folyt a nagy mentési munka. Ez a rendszeres bújtatás, ezernél jóval több embertársunk megmentése az üldöző had elől csak úgy volt lehetséges, hogy az összes nővérek és munkatársak összefogtak velünk kötelességünk teljesítésében. Védettjeink leginkább szegény kis névtelen emberek voltak, kiket sorsuk teljesen kiszolgáltatott a féktelen üldözésnek. Mi nem válogattuk az embereket. Aki oltalmat kért, vagy akit ide tudtunk hozni a gettóból azt megoltalmaztuk. Itt bújt meg kétszer is Heltai Jenő²⁵⁹, itt talált védelmet Márkus Emília²⁶⁰ és férje, Párdány Oszkár²⁶¹, akiket szintén üldöztek, de mi – őszintén szólva – nem a közélet kimagasló

²⁵⁹ Heltai Jenő (1871–1957), Kossuth-díjas költő, író, újságíró.

²⁶⁰ Márkus Emília (1860–1949), magyar színésznő, a Nemzeti Színház örökös és tiszteletbeli tagja.

²⁶¹ Párdány Oszkár, eredetileg Andor Oszkár, Márkus Emília zsidó származású második férje.

személyeinek kívántunk elsősorban segítségére lenni, hanem az egyszerű embereknek, csak azért, mert emberek és üldözöttek voltak.

Itt szorongtunk minden szobában összezsúfolva, mint a heringek, sokan a kápolna oldalfalának támaszkodva töltötték a nappalokat és éjszakákat. Áadtuk nekik szobáinkat, ágyainkat, egész házunkat, a nővérek máshol húzódtak meg, de egyre többen és többen voltak a védelemre szoruló, áadtuk az óvóhelyet is nekik, és az újonnan érkezőket elkezdtük küldeni vidéki intézeteinkbe. A nővérek batyukban hozták részükre az élelmiszert, nagy gond volt az ellátásuk.

Védettjeink biztonságát azzal mozdítottuk elő, hogy valamennyi nővér átadta születési bizonyítványait a menekült nőknek, de a férfiaknak is szereztünk hamis iratokat. Éjjel-nappal tanulták az életükért reszkető bujkálók a keresztlevelek adatait, hogy álmukból felriadva is jól tudják. Mert sokszor volt ám razzia, kutatás! A szemben lévő házban tanyázott a nyilas párt. Sejteniök kellett, mi folyik a misszióban. És jöttek kutatni, zsidókat keresni. Egy ízben negyvenen hatoltak be otthonunkba. Nagyhangú fickók voltak, elébük álltam. Rút szavakkal illeltek, félrelöktek, megütöttek. Mégsem vesztettem el nyugalmamat. Csendes hangon szóltam vezetőjükre: „És azt gondolják, hogy így fel lehet építeni az új világot?” Nyugalmam hatott. Nem bántalmaztak tovább, de negyven embert összefogtak a bujkálók közül, akiket gyanúsaknak találtak, vagy akik nem tudták pontosan adataikat. Most a mi felelősségünkre került sor. A vezető kijelentette: „A főnöknő ellen nem emelek vádat, ha megígéri, hogy többé nem bújtat zsidókat.” Földi hivatásomhoz híven, lelkem, hitem, meggyőződéselem parancs szavára azt válaszoltam: „Nem ígérem meg. Mi azért jöttünk, hogy Istent szolgáljuk és az embereket szeressük. Ezentúl is minden alkalmat megragadok, hogy továbbra is azt tegyem, amit eddig tettem.” Mélyszéles csend támadt, de nem mertek bántani. És amikor a fickók elhurcolták a negyven ártatlan menekültet, elmenőben a nyilas vezér azt súgta nekem: „Én is katolikus vagyok.” Megtettem a sürgős lépéseket a negyven ember megmentésére. Angelo Rotta pápai nuncius maga sietett ide, és visszahoztuk védettjeinket.

Sok gyötrelmen és izgalmon estünk át. Megemlítem ezek közül Schalkház Sára nővér tragikus esetét.²⁶² A híres kassai Schalkház-család tagja volt, emelkedett, nemes lélek. Bokréta utcai munkásnőotthonunkat vezette. Ott is üldözötteket rejtgettünk. Egy razzia negyedmagával őt is elvitte. A parlament pincéjébe hurcolták, tovább nem tudtuk követni kálváriája útját. Úgy mondják, a parlament pincéjéből sok áldozatot egyszerűen a Dunába dobtak. Ez történhetett a mi mártírhalt Sára nővérünkkel is...

²⁶² Boldog Salkaházi Sára (1899–1944), zsidómentő Szociális Testvér, aki a nyilas uralom idején vértanúhalált szenvedett. A Bokréta utcai Nővédő Otthon vezetője volt, amikor egy nyilas razzia idején 1944. december 27-én zsidókkal együtt elhurcolták és a Dunába lökték. 2006. szeptember 17-én avatták boldoggá.

És befejezésül talán elmondom Maire Etel ferencrendi apáca felemelő példáját. Együttműködtünk a Hermina-zárda leányaival, akik száz menekültünket befogadták. Etel nővér apácaruhában járt állandóan a gettóba. Régi kívánsága volt, hogy egyszer eljusson az emberevők vad világába és ott gyakorolhassa misszióját. Nem kellett elmennie messzire: az emberevő vadak világa jött ide, és Maire Etelnek megadatott, hogy teljesíthesse misszióját... Végül kézigránát robbant a zárdában, meghalt a főnöknő és a rend másik vezetője, és meghalt Maire Etel nővér is, aki földi misszióját bátor lélekkel fejezte be...²⁶³

Schlachta Margit elhallgat. Elgondolkodik. Az emberi jóság, az emberi lélek, az emberiség végső győzelmét hirdeti búcsúzóul.

²⁶³ A Ferences Mária Misszionárius Nővérek anyaháza Budapesten, a Hermina út 19. sz. alatt jött létre. Itt bújtatták a zsidóüldözés idején a menekülőket is. Az említett kézigránátos támadásban öten veszítették életüket.

Sándor Dénes²⁶⁴

Az egyház és az üldözöttek

Új Ember, 1945. szeptember 2. 8. old.

Levél azoknak, akik azt állítják, hogy a magyar katolikus egyház nem kelt az elmúlt évben az üldözöttek védelmére. A hercegprímást a zsidók védelme miatt gyalázó plakáttól a mai vádákig.

*

Egy felszólalásnak, mely múlt szombaton a Zeneakadémia nagytermében hangzott el, meglehetősen nagy visszhangja támadt. A helyszínen, majd a Magyar Nemzetben válaszoltam ugyan, de sem idő, sem hely nem állt elegendő rendelkezésemre, hogy mindazt, amit elmondandó voltam, elég bőven kifejthessem.

Miről is volt szó? Semmi másról, mint hogy a tavalyi szomorú és gyászos emlékü esztendőben az üldözöttek védelmére egyetlen hang sem szólalt fel.

Ha ez már nem volna tünet, ha nem hallanánk már egyre-másra a hasonló vádakat, talán szó nélkül mennénk el mellettük. Itt-ott, elvétve megvédték ugyan a ker. egyházak szerepét, de úgy érzem, eljött az ideje, hogy a demokratikus, szabad, katolikus sajtó hasábjain egyszer s mindenkorra leszámoljunk ezekkel a kicsinyes, érthetetlen és – legjobb akarattal – a tények nemismeréséből fakadó vádakkal.

Félre ne értsünk. Egyáltalában nem akarjuk a „jó fiú” szerepét játszani. Nem akarjuk a hálát és elismerést inkasszálni. Nem akarunk tetteink által az Egyház számára sehonnan, semmiféle előnyt biztosítani. Egyszerűen az igazságot akarjuk leszögezni.

Az Anyaszentegyház kétezere éves hivatása és kötelessége a gyengék és az igazságtalanul üldözöttek védelme. És az Egyház ennek a krisztusi, emberi kötelességének mindig hűségesen eleget is tett, bárhonnan, bármilyen támadás érte is ezért. S mikor tavaly az állam, az isteni és emberi törvényeket lábbal tiporva megkezdte az ismert üldözéseket és elhurcolásokat, az Egyház azonnal sorompóba lépett.

Még április folyamán egy ügyben kihallgatáson voltam Istenben boldogult Serédi hercegprímásnál, aki keserűen emlékezett meg az eseményekről, de ugyanakkor szomorú mosollyal jegyezte meg: „Tudom, hogy minket mindkét oldalról támadni fognak. Egyrészt, hogy túlságosan kiálltunk, másrészt, hogy nem tettünk

semmit”. Mennyire bevált a bíboros jóslata. Emlékezzünk csak vissza az öt gúnyoló aljas plakátokra, szónoklatokra s ugyancsak azokra a támadásokra, melyek az üldözöttek részéről érték.

Az üldözöttek soha nem hálálhatják meg ama bizonyos primási körlevelet – melyről igen sokan nem is tudnak talán –, melynek köszönhetik, hogy az intézményes deportálás megszűnt, s egyáltalában maradt még valaki köztük Budapesten.

A püspökök hősieis önfeláldozással tették kockára szabadságukat, volt olyan, aki bement a gettóba, nyugodtan hallgatva az SS-legény durva röhejét: „Na, püspök úr, ha bement, maradjon is csak kedvencei között!” (Ez Madarász kassai püspökkel történt meg – szó szerint így!)

És hogy mit tettek az egyes katolikus intézmények? E sorok írója erről nagyon hosszasan tudna beszélni. Nem volt egyetlen egy zárda, férfi és női, egyházi intézmény, ahol ne találtak volna számosan menedéket. Slachta Margiték házai, a Bokréta utcai úrinőotthon (innen vitték a halálba Sára szoc. testvért és társait), a Gát utcai KIOE²⁶⁵ ház, Notre Dame, Sacré Cœur, Angolok, Központi Szeminárium, Irgalmas nővérek, Jezsuiták, Lazaristák, Champagne intézet, Szalézi atyák és hosszú-hosszú sorban plébániák, egyesek, magánosan lakó papok sorakoznak fel mint kiáltó bizonyíték: Nem ijedtünk meg a felkoncolástól, nem riadtunk meg a veszélytől, hanem megtettük azt, amire már talán az isteni törvény sem kötelezett volna bennünket, hisz életünket tettük ki nap mint nap a legnagyobb veszélynek.

És aztán a menlevelek kérdése. (A keresztelésekről itt szándékosan nem tesz említést, mert az édeskeveset használt.) Hányan jutottak ezáltal védelem alá. Hogy gyalázták emiatt a nunciust. És a hamis iratok tömegei. Tudunk papról, aki mikor egyik külképviseletünk a kormányzat nyomására beszüntette a menlevelek kiadását, élete kockáztatásával szerzett hamis bélyegzőt és cégjelzéses papírt, s folytatta ott, ahol a külképviselet abbahagyta. S ugyancsak ennek a külképviseletnek diplomata igazolványával egész fantasztikus módon mentett ki százakat. Volt, aki sárgacsillagos ruhában, mint vízholdó férközött be egy Gestapo táborba, és ott segített úgy, ahogy tudott. És ki hallott az üldözöttek közül arról az esetről, mikor Köhler atyáék²⁶⁶ gépfegyveresen hatoltak be a téglagyárba, és mentettek ki tömegeket, majd autón Hegyeshalomig száguldozva hozták vissza a menlevelesek a fővárosba. És ki tud arról, hány pap mentett, szöktetett ki embereket a Gettóból és helyezett biztonságba. Hányan szenvedtek ilyen cselekedeteikért vértanúhalált, kínzásokat, fogságot.

És soha senki nem dicsekedett ezzel.

S most, hogy ezt a néhány esetet leírtam, vettem kézhez egy – természetesen névtelen – levelet, melyben egy üldözött erősen támad bennünket, mivel annak

²⁶⁴ Sándor Dénes (1904–1958), hittanár, pap, cserkészvezető. Részt vett a németellenes ellenállásban és 1945 után elsőként próbálta meg összegyűjteni a katolikus egyház ellenállásának dokumentumait.

²⁶⁵ KIOE = Katolikus Iparos- és Munkásifjak Országos Egyesülete

²⁶⁶ Köhler Ferenc (1886–1962), lazarista szerzetespap, embermentő, a Világ Igaza.

idején hiába kopogtatott védelemért, két rendház kapuján. Hát értsük meg egymást. Kérdem, hány üldözött és hány rendház volt Budapesten? Az előbbiek száma százazrekre rúgott, az utóbbiak alig húsz-huszonöt. Lehetséges volt fizikailag rendházaként ezeket elhelyezni?

Tehát lássunk tisztán. Az Egyház nem várt és nem kért cselekedetiért köszönetet. De azt sem várta, hogy – most már mind gyakrabban és gyakrabban – támadják. Nem kért hálát, de fáj a hálátlanság is. Nem várt jutalmat, de elengedné az igazságtalan támadásokat, nem mintha ezek valamit is ártnának neki, hisz ezerszer nagyobb hálátlanságokat, igaztalanságokat elviselt két évezred óta.

Ezt a témát szerelnők már egyszer befejezni. Éppen ezért az *Új Ember* hasábjain kérjük és felszólítjuk mindazokat a férfi és női rendházakat, intézményeket, internátusokat, hol üldözöttek menedéket találtak, továbbá mindazokat, akik az e cikkben előfordult esetekhez hasonlókról tudomásul bírnak, akár egyesekkel, akár testületekkel történtek meg, azok sürgősen közöljék azt velünk, akár az *Új Ember* szerkesztőségébe, akár e sorok írójának címére (Sándor Dénes XI. ker., Ulászló u. 15.), hogy mindezeket összegyűjtve ország és világ elé odaállhassunk: ezt tettük, ezt műveltük. Isten és ember törvényei szerint, nem háláért, nem köszönetért, de az igazságért, mely igazság legbiztosabb fundamentumunk, s mely igazságtól eltérni senki kedvéért, befolyására nem fogunk soha.

Nők, ha botbüntetést akartok, szavazzatok Schlachta Margitra! Az asszony verve jó?

Szabad Nép, 1945. október 7. 3. old.

Fura kis hercehurca folyik napok óta Schlachta Margit kisgazdapárti jelölése körül.²⁶⁷ Schlachta Margitot, aki a Horthy-kurzus kezdeti időszakának egyik leg-hírhedtebb figurája volt, nem kell külön bemutatni: Mindenesetre jellemző, kinek a szavazatára spekulál az a párt, amely nem restelli Schlachta Margitot jelöltjei közé venni. Úgy látszik azonban, vannak, akik mégis restellik a dolgot. A *Világ* pénteki száma Pallavicini György felszólalása alapján közölte, hogy Schlachta Margit neve tévesen került a Kisgazdapárt listájára, Schlachta Alice helyett. Már most az volt a kérdés, ki a jelölt: a túlon túl ismert Margit, vagy az ismeretlen Alice? Ezt is megtudjuk a *Kis Újság* mai számából, amelyben ezeket olvassuk:

„Illetékes helyről közölték velünk, hogy a kiindulásban valóban tévedés történt, azonban a helyreigazító tárgyalást megkezdtek, és így a tévedésről beszélni már nem aktuális.”

Tehát csak a startnál volt tévedés, a finisnél rendbe jött a dolog. Száz szónak is egy a vége: Schlachta Margit a Kisgazdapárt jelöltjei között van. Úgy látszik, Schlachta Margittal akarják elhódítani a női szavazókat a nők jogaiért eltökélten harcoló Magyar Kommunista Párttól, azzal a Schlachta Margittal, aki deresre akarta húzatni a magyar nőket. De hadd álljon itt egy kivonat a parlament 1920. június 18-i üléséről készült hivatalos jegyzőkönyvből:

„Schlachta Margit: ...nem létezik olyan gyenge ember, még haldokló sem, akinek a botbüntetés valamilyen alakban kiszolgáltatható ne volna. És ne csak férfiakra, hanem nőkre is alkalmazzák, mert nem az agglevények a legveszedelmesebb árdragítók, hanem a nők.”

Látjuk hát, Schlachta Margitnak az az elve, hogy „az asszony verve jó”.

Asszonyok, leányok, ha deresre akartok kerülni, szavazzatok arra a pártra, amely Schlachta Margitot jelöli a budapesti törvényhatóságba!

²⁶⁷ Ebben a cikkben a budapesti törvényhatósági (önkormányzati) választásokról van szó, amelyre 1945. október 7-én került sor, és amelynek során Slachta Margit a Független Kisgazdapárt fővárosi listáján indult és nyert mandátumot Budapest Székesfőváros Törvényhatósági Bizottságába.

**Slachta Margit Női Tábor a Polgári Demokrata Párt
mellett foglalt állást**

Világ, 1945. október 24. 2. old.

A Slachta Margit vezetése alatt álló Női Tábor vasárnap a Zeneakadémián tartott gyűlést, amelyen nagy számban vettek részt a Szociális Missziótársulat²⁶⁸ tagjai. Slachta Margit az aktuális politikai kérdésekről szólva bejelentette, hogy a Női Tábor az országos választásokon a Polgári Demokrata Párt mellett foglalt állást, mert ez a párt az egyetlen, mely gerincesen szembefordul minden szélső iránnyal és nem hagyja magát egyenes útjától eltántorítani.

A Polgári Demokrata Párt részéről Füzesséry István nemzetgyűlési képviselő szólalt fel ezután, és kifejtette, hogy csak annak a pártnak van jövője, amely nem használja fel a kereszténységet pártpolitikai jelszóként céljai elérésére. Tiszta demokratikus politikát csakis azok reprezentálhatnak, akik családi életükben is a tiszta erkölcs alapján állnak.

A Polgári Demokrata Párt a Női Táborral együtt közösen vívja meg a választási harcot.

Szent-Iványi Sándor²⁶⁹

Egyedül, egyenes úton

Világ, 1945. október 25. 1. old.

A Függetlenségi Front négy pártja – a Kommunista, a Kiszgazda, a Szociáldemokrata és a Parasztpárt – közös kiáltvánnyal fordult a magyar néphez. A kiáltvány megállapítja, hogy eredetileg egységes lajstrom létrehozása volt a cél, ez azonban egyes pártok magatartásán meghiúsult. A pártok tehát külön-külön indulnak a választáson, de egységes célokért, a kormányzást – bár változott kabinettel – a jövőre is maguknak tartják fenn.

A Polgári Demokrata Párt kezdettől fogva azon az állásponton volt, hogy minden közéleti alakulás, amelynek eszményei vannak, ezekért az eszményekért és céljaiért csak akkor tud eredményesen küzdeni, ha a maga különállásában lép a közvélemény elé és határozott, élesen körvonalazott törekvéseihez kéri a tömegek támogatását. A Polgári Demokrata Párt tehát kezdettől fogva távol is maradt azoktól a tárgyalásoktól, amelyek a kiáltványt kibocsátó négy párt között folytak, és amelyek a közös lajstrom megvalósítását célozták. Szemünk előtt nem a szövetszerzés egyedüli célja lebegett, hanem sokkal inkább az a magas demokratikus ideál, hogy azokat gyűjtsük egy zászló alá, azoknak részéről nyerjünk megbízatást a közéleti küzdelmekre, akik határozottan és félreérthetetlenül a polgári gondolat és életberendezkedés híveinek vallják magukat. Ezért volt az, hogy pártunk már nevében is a polgári és a demokratikus eszményt hirdeti, s nem kívánja azt más szemléletek vagy egyes foglalkozási ágak jelképének hozzábiggyesztésével elködösíteni.

A program, amelyet a négy párt kiáltványa közöl, kétségtelenül igen helyes és üdvös. De végeredményben azokat a célokat foglalja magában, amelyek felé a kormányzás eddig is törekedett. Ezt önmagában bizonyítja az a tény, hogy megvalósítását az a négy párt követeli, amely a kormányzás terhéért és felelősségéért eddig is viselte. Hogy más aránymegosztásban vagy más személyekkel nagyobb eredményt fognak-e elérni, azt a jövő mutatja meg. Tevékenységüket a Polgári Demokrata Párt ugyanolyan jóhiszemű, de határozott bírálattal fogja kísérni, mint tette a múltban, amire feljogosítja a mindenki előtt ismeretes tény, hogy ez ideig a

²⁶⁸ Valószínű tévedés, a cikkíró a Szociális Testvérek Társulatára gondolhatott.

²⁶⁹ Szent-Iványi Sándor (1902–1983), unitárius püspöki helynök, politikus, író. 1945-ben a Polgári Demokrata Párt ügyvezető elnöke és nemzetgyűlési képviselője.

kormányzásban nem vett részt – egyetlen minisztere, államtitkárja, főispánja nem volt – s még nyomatékosabban az a körülmény, hogy a jövőre nézve sem törte magát utána: az említett négy párt továbbra is magának és csak magának követeli a kormányzás feladatát és felelősségét.

A Polgári Demokrata Párt tehát megy egyedül, egyenes úton. Természetes, hogy szívesen veszi minden olyan polgári réteg és csoport támogatását, amely eszményeitől és nyíltan vallott meggyőződésétől hajsúlyira sem akarja eltávolítani s amelynek alapvető céljai a mieinkkel azonosak. Ha jelöltjei között, régi küzdő bajtársaim mellett a polgárság most olyan neveket lát, mint Slachta Margit és Pálffy József, akkor ebből azt a mindig célunknak tekintett igyekezetet kell kiolvasnia, hogy az egész polgárságot egyetlen hatalmas táborba kívánjuk tömöríteni, amely szívesen kell lásson mindenkit, aki az elmúlt sötét esztendőben jogért és szabadságért síkra szállt, aki az üldözötteknek nemcsak rejtett zugokban elszuttogott részvétellel, hanem kemény és gerinces kiállással pártjára kelt. Mindenkit, aki bizonyosságát adta, hogy nemcsak szavakban, hanem tettekben is vállalja a demokráciát a szociális haladás, a jogegyenlőség, a tisztesség és becsület arcvonala, aki merete vállalni a gyűlölet és indulat támadásait, amikor ennek az országnak legféltettebb erkölcsi értékállománya forgott veszélyben.

Megyünk tehát egyedül, szabad akaratunkból és szabad akaratunkkal. Semmi kifogásunk nem lehetett az ellen, ha a Kisgazdapárt, a Kommunista Párt, a Szociáldemokrata Párt és a Parasztpárt kezdeti elgondolásuknak megfelelően, közös lajstrommal indultak volna a választáson. Semmi kifogásunk nincs az ellen most sem, ha továbbra fenntartják együttműködésüket és egymás között osztják fel a miniszteri tárcákat, e hatalmi örhelyeket. Mi önállóságunkat és különállásunkat tartjuk fenn ugyanilyen határozottsággal. Hisszük, hogy Magyarország józan, higgadt, haladni kívánó, szélsőségektől ment polgársága megértéssel és helyesléssel veszi elhatározásunkat tudomásul. Bizalommal nézünk a választások eredménye elé, amely juttathat több mandátumot az egyik és kevesebbet a másik pártnak, de bizonyítani fogja, hogy a polgári gondolat és a polgári eszmény – magában állva is – olyan erőt képvisel, amelyet a kibontakozás és újjáépítés érdekében nélkülözni nem lehet.

Szabadságot, demokráciát, szakértelmet! – hirdették a P. D. P. sorozatos gyűlésein

Világ, 1945. október 30. 2. old.

A Polgári Demokrata Párt vasárnap sorozatos választói gyűléseket tartott. Az V. ker. szervezet tagjai előtt Bródy Ernő nemzetgyűlési képviselő beszélt. Amikor az ország minden téren súlyos válsággal küzd – mondotta –, akkor kell érvényesülnie a kormányzás művészetének. Nem szabad dilettánsok kezébe adni a hatalmat, ellenkezőleg, ragaszkodni kell a szakértelem érvényesüléséhez, hogy minden helyre megfelelő ember kerüljön. A P. D. P. Kossuth Lajos eszményeinek szellemében és örökében vívja meg harcát a reakció intézményeinek és módszereinek gyökeres kiirtásáért, mindenféle diktatórikus törekvés ellen.

Palágyi Natália a Női Tábor céljait ismertette.

Pálffy József kifejtette, hogy a magyar polgárság a nyugati kultúrához tartozónak vallja magát. Valódi parlamentarizmust nem lehet elképzelni a konstruktív kritika nélkül. Élesen bírálta azt a magatartást, hogy egy párt az agitáció során ellenzéki hangot ütött meg, majd – miután megkapta a választók többségének bizalmát – volt választási ellenfeleivel íratja magának elő, hogy mit csináljon! (Nagy taps.)

A VI. kerületben Aradi Sándor fejtegette, hogy a P. D. P. mostani lajstromán testet öltött a polgári összefogás gondolata. Rupert Rezső hangsúlyozta, hogy csakis jól rendezett polgárország biztosíthatja a munkásság jólétét és gazdasági felemelkedését. Ez a párt Kossuth pártjának egyenes örököse, amely a félelem nélküli Magyarországot akarja megvalósítani a minden társadalmi osztály érdekét egyformán szívén viseli. Bokor Erzsébet a Női Tábor programját ismertette. Kelemen Sándor dr. a deportáltak kérdéséről beszélt. Nem elég megbélyegezni a múlt rendszert, nem elég megbüntetni a bűnösöket, cselekedni kell, hogy a szenvedők végre hazatérhessenek otthonukba!

A Zeneakadémián hatalmas közönség előtt Slachta Margit indokolta meg: miért halad együtt a Női Tábor a P. D. P.-vel. Ebben a pártban – mondotta – akadt gerinc és becsületes meggyőződés, hogy olyan időben, amikor ez nem volt népszerű, vállalta a kiállást a jogelviség, az igazi alkotmányosság és a népakarat szabad megnyilvánulása, a választás mellett, tehát megérdemli a támogatást. – Rupert Rezső azt a reményét hangoztatta, hogy a szabadság szerető magyarságot most hozzásegítik, hogy végre a maga független, szabad életét élhesse. – Pálffy József a jogrend, a biztonság és polgári szabadságjogok érvényesítését sürgette.

BUDAI NAGYGYŰLÉS

A P. D. P. budai nagygyűlésén Haypál Béla tisztultabb lelki légkört követelt, hogy ne ismétlődhessek meg a szörnyű tragédia, hogy a magyar soha többé ne lehessen eszköz egy idegen nép kezében. A polgárságnak össze kell fognia, a nemzeti élet erjesztő kovászává lennie.

Apor Gizella a Női Tábor nevében szólalt fel, amely a Polgári Demokrata Párttal együtt indul. Programjának alapját nem a földi, ma betarthatatlan ígéretek, hanem az isteni igazságok hirdetése és örök értékek védelme képezik. A szereteten felépülő igazságosság lehet csak alapja a valóban demokratikus, független Magyarországnak.

Pakots György hangsúlyozta, hogy a párt ragaszkodik a magántulajdonhoz, a véleményszabadsághoz, az ipar és kereskedelem szabadságához, a szakemberek érvényesüléséhez.

Novák Imre arról beszélt, nem közömbös, hogy kik hozzák meg a törvényeket.

Székely Dezső arra hívta fel a gyűlés közönségét, hogy legyen minden jelenlevő a polgári gondolat lelkes hirdetője.

Melyik pártot képviseli Schlachta Margit?

Zavarok a PDP-ben

Szabadság, 1945. november 24. 3. old.

Schlachta Margit, aki először az ellenforradalom wolffista²⁷⁰ Budapestjétől kapott képviselői mandátumot, a demokrácia világát alkalmasnak találta arra, hogy hosszú szünet után ismét politizálni kezdjen. Először a Kisgazdapárt jóvoltából a főváros törvényhatóságának tagja lett, azután – minthogy az Egyesült Női Tábor az országgyűlési választásokra nem kapott indulási engedélyt – merész fordulattal a Polgári Demokrata Párthoz csatlakozott, és annak listáján foglalta el a második helyet.

A PDP választási vezérkara nyilván az képzelte, hogy Schlachtaék átviszik hozzájuk Budapest keresztény asszonyait és leányait. Az eredmény azonban azt mutatta, hogy az Egyesült Női Tábor korántsem olyan jelentékeny, mint ahogy Schlachta Margit és nővérei híresztelték. Az 1919-es ellenforradalom „nővére”-nek jelenléte a demokratapárti listán sokkal kevesebb új szavazót vonzott, mint ahány régi szavazó elmaradt, nem tudván összeegyeztetni a Schlachta-féle nyilasmentő jelszavakat a demokrácia elveivel. Így aztán Schlachta Margit még csak befutott képviselőnek, de miatta a lista harmadik helyére szorult Bródy Ernő, a polgári demokrácia egyik legrégibb harcosa kimaradt a nemzetgyűlésből.

A választások óta a Polgári Demokrata Pártban eddig sem éppen szilárd egység tovább bomlott. A párt régi demokratái egyre inkább belátták, hogy öncélú taktikázással csak személyi érdekeket lehet többé-kevésbé kiszolgálni, ennek azonban semmi köze az igazi demokráciához. A párt az egész országban alig több mint 77000 szavazatot kapott, és csak a fővárosban jutott két mandátumhoz, amiből azonban a taktikázás következtében csak egy maradt, mert a kisgazdapárti „városanyát”, Schlachta Margitot, természetesen nem hajlandók a Polgári Demokrata Párt képviselőjének tekinteni. A párt taktikusai most azzal kísérleteztek, hogy a Kisgazdapárttal valamiféle „polgári blokk”-ot létesítsenek. Ez a kísérlet természetesen halvaszületett, mert a Kisgazdapárt nem volt hajlandó ilyen „polgári front” létesítésére a törpe PDP-vel. A PDP régi demokratái egyre inkább érzik, mennyire hiábavaló volt elkülönülésük az igazi demokratikus pártoktól. A Schlachta-ügy

²⁷⁰ Utalás a Wolff Károly vezette Keresztény Községi Pártra, amely 1920 és 1939 között működött erős jobboldali és antiszemita programmal.

következtében elszakadtak azok a gyenge szálak is, amelyek a PDP-t eddig a magyar nemzeti függetlenségi fronthoz fűzték. Éppen ezért a pártban lévő igazi demokraták közül többen tárgyalásokat kezdtek azokkal a régi fegyvertársaikkal, akik a magyar nemzeti függetlenségi front pártjaihoz tartoznak.

Schlachta Margit pedig tovább képviselheti a Kiszagdapártot a városházán és a Polgári Demokrata Pártot a nemzetgyűlésen. Avagy mind a két helyen – önmagát.

Tomboló vihar a Házban Schlachta Margit királpárti beszéde miatt²⁷¹

Világosság, 1946. február 1. 3. old.

A nemzetgyűlés folyosója újból békebeli képet nyújt. A márványlépcsőkön ismét ott vannak a lépteket halkító puha vörös szőnyegek, a boltíves bejárókat hatalmas függönyök díszítik, az ablakokról levették az elsötétítőket, és ahol lehetett, pótolták a színes üvegeket. A nemzetgyűlés ülésterme, a folyosó, a buffet, kitatarozva várják a nagy napot: a köztársaság kikiáltását és az elnökválasztást.

*

Feltűnt, hogy a javaslat általános vitájának megkezdésekor aránylag gyér számban jelentek meg a képviselők. Nem részvétlenségről volt szó, hanem arról, hogy a többségi párt képviselői csoportja szerdán gyűlést tartott, melyen Tildy Zoltán és Nagy Ferenc szólaltak fel. Tildy Zoltán két és fél órás beszédet mondott, Nagy Ferenc több mint háromórás beszédet. Az ülés, amely egyhangú megállapodással ért véget, a késő éjszakai órákig tartott.

*

A baloldali folyosón a nagy hidegben a képviselők járkálnak, vagy egyhelyben topognak, egyetlen ember ül a pamlagon, egy volt miniszter, aki nevetve meséli: Nagyon nagy baj van. A párt, amelynek mindössze két tagja van, egyik tagját kijelölve vezérszónoknak a köztársasági javaslat vitájában. Ez a tag ma beteget jelentett, míg a másik tegnap délután kilépett a pártból. Most nem tudjuk, ki fog e párt részéről hozzászólni a törvényjavaslat vitájához?

*

²⁷¹ Slachta Margit a Magyarország államformájáról szóló törvényjavaslat vitájában 1946. január 31-én szólalt fel. Lásd: (Szerk.) Petrás Éva – Schlachta Boglárka Lilla – Szabó Róbert: *Slachta Margit beszédei a magyar parlamentben*. Barankovics István Alapítvány – Gondolat Kiadó, Budapest, 2021. 143–160.

A párt, amelyről a miniszter beszélt, a Polgári Demokrata Párt. Ennek a pártnak listáján került a nemzetgyűlésbe Schlachta Margit, aki a nemzetgyűlésben polgári demokrata, a főváros törvényhatósági bizottságában kigazda, a közéletben pedig kínos botlásokat elkövető „politikus”. Schlachta Margit most faképnél hagyta egyik pártját. Arról még nincsen hír, milyen vizekre evez a politikában, de azt hisszük, belépésével egyik pártnak sem tesz kimagasló szolgálatot.

*

Érdekes újítást vezetett be házelnökség Bárányos Károly közellátásügyi miniszter rendeletére. A képviselő urak sem étkezhetnek jegy nélkül. A demokráciában – a miniszter szerint – senki sem lehet kivétel, és ha a nép széles rétegei csak jegy ellenében étkezhetnek, úgy ez a nép képviselőire is kötelező, és így a Ház büféjében csak a háznagy hivatal által kiállított élelmiszerjegyek ellenében lehet étkezni.

*

Míg Sulyok Dezső, a köztársasági törvényjavaslat előadója nagy beszédét mondja, kint a folyosón egy kigazda képviselő csendesen mondja a parasztpártinak: „Lásd, ez az igazi demokrácia! Ma előadó, holnap miniszterelnök.”

*

Kiderült a folyosón: miért nem tartott ülést hétfőn a képviselőház! Múlt pénteken dőlt el az e heti parlamenti menetrend, melynek értelmében a nemzetgyűlés az egész most folyó héten együtt marad, kikiáltja a köztársaságot, megválasztja az elnököt és még néhány törvényjavaslatot letárgyal. A vidéki képviselők erre nem voltak felkészülve, s minthogy a képviselői napidíjból Pesten nem tudnak megélni, kétnapi szabadságot kértek, hogy a napidíjat egy kis hazaival felfrissítsék.

A KÖZTÁRSASÁGI JAVASLAT VITÁJA

A nemzetgyűlés ma folytatja a magyar államformáról szóló törvényjavaslat vitáját. A nemzetgyűlés összeülése óta ma először kezdődik 9 órakor az ülés. A folyosókon alig húsz képviselőt látunk, a miniszterek közül csak Rónai Sándor kereskedelmi- és szövetkezetiügyi miniszter és Gerő Ernő közlekedésügyi miniszter van jelen.

A magyar államformáról szóló törvényjavaslat vitájában még a Polgári Demokrata Párt részéről Szentiványi Sándor a javaslat mellett, a pártból kilépett Schlachta Margit a javaslat ellen szólal fel, majd áttérnek a javaslat részletes tárgyalására.

Amint a *Világosság* már jelentette, a felszólalási idő mindössze 15 perc, és így a tárgyalás igen rövid lesz, a Szociáldemokrata Párt részéről csak Kisházi Ödön szólal fel a javaslat címéhez.

Pár perccel a mai ülés megnyitása előtt a kigazdapárti képviselők egy csoportja tanácskozott a parlament folyosóján. Az egyik képviselő megemlíttette, hogy tegnap este Sulyok Dezső kijelentette: a csütörtöki parlamenti napon mérköl le az erőviszonyokat, amelyek alapján dönt a miniszterelnökség elfogadásának kérdéséről.

Nagy Ferenc elnök fél tízkor nyitotta meg az ülést, amelyen folytatták a magyar államformáról szóló törvényjavaslat vitáját.

Schlachta Margit az első felszólaló. Utalt a pártok vezérszónokaira, akik párhuzamot vontak a királyság és a köztársaság államformája között. A képviselői padosorokból állandóan zajjal és közbekiáltással szakítják meg Schlachta Margit Habsburg-párti agitációját.

Schlachta Margit: Minden hatalmat a hatalom birtokosainak az Úristen ad!

Kijelentéseire fokozódik a közbeszólások vihara.

– És mi van a bottal? Huszonöt, vagy ötven botlítás? ... – kiáltják a baloldaltól.

Schlachta Margit (a munkáspártok felé): Önök voltak azok, akik halált követeltek az áldozatokra.

Marosán György: Csak nem akarja a gyilkosokat védeni?

TOMBOLÓ VIHAR

Schlachta Margit további beszéde folyamán II. Józsefről beszél.

Erős János (kigazda) magából kikelve kiált a szónok felé: Nem lehet a négyszázéves elnyomatás után ebben a nemzetgyűlésben Habsburg-propagandát csinálni.

Óriási taps a Ház minden oldalán, a közbeszólások özöne zúdul a szónok felé, a zajt fülharsogja Marosán György hangja: 1849. október 6-át is a Habsburgok csinálták!

Az elnök hosszan rázza a csengőt.

Schlachta Margit: A szent koronának külön tana van, amelyet Kéthly Anna tegnapi beszédében fikciónak mondott. Erre a kijelentésre újra kitör a vihar. A Ház minden oldalán éltetik és tapsolják Kéthly Annát. Megint Marosán György hangja süvítí túl a lármát: Nem vagyunk kíváncsiak a szent korona tanára, elég volt belőle ezer esztendeig!

Schlachta Margit a Szent Korona-„tanáról” beszél, mire a vihar ismét kitör, a munkáspárti padosorokból ezt kiáltják Schlachta felé: Kossuth Lajos országa vagyunk! A nép földje vagyunk!

Az elnöki csengő folyvást szól, a vihar alig akar elülni.

Marosán György: Mit akar tulajdonképpen? Koronázzuk meg a köztársasági elnököt? (Derűtség a Ház minden oldalán.)

Az ülés tart.

Ki a reakciós?

Ifjúság, 1946. február 11. 4. old.

A botlútést emlegette, most meg a királyságot dicsőítette Schlachta Margit, a magyar közélet első számú kedvencé. Aki nem hiszi, hallgatta volna meg képviselőházi beszédét! Mondják, régen hallottak az ódon falak annyi kacagást. Mi megkockáztatunk egy egyéni véleményt. Nem hisszük, hogy mindenki humoros szempontból értékelte kijelentéseit. Egy ideje ugyanis ott ülnek a nemzetgyűlés baloldalán bizonyos keménykötésű parasztok, ősi, elnyomott jobbágyok ivadéka, akik nem tudnak nevetve elsiklani a középkor akárcsak percekre történő felidézése mellett sem. A magyar középkor még nem egészen a régmúlté. S ezek a jobbágyivadékok még lelkükben őrzik a botlútés nyomait. S nagyon félő, hogy nem tudnak elnézően mosolyogni csak azért, mert azzal az alig sírba tett magyar középporral, amelynek korbács ütötte sebei oly nehezen akarnak begyógyulni, most kacérkodni akarnak egyesek. Mindenesetre, öntudatlanul is hasznos munkát végzett Schlachta Margit, amikor élő személyén keresztül segít örök időkre összekapcsolni a középkor két szimbólumát: a „mindent a királyért” jelszavát és a botot. S talán nem is tettük volna szavá ezt a kedélyesen is fölfogható esetet, ha nem látnánk nap nap után azt a sok-sok középkorból ittfelgett lovagot, amint arcukra húzott köpennyel idézik az ördögöt...

Slachta Margit tanúvallomása a Hain-perben

Magyar Nemzet, 1946. március 23. 3. old.

A viharos Hain-per²⁷² pénteki tárgyalásán Bólyai-Mandl Márton, dr. Kallós Sándor és mások tettek vallomást, hogy Hain és Koltay hogyan kínozták a Majesticbe és a Mirabelle-be küldött őrizeteseket. A tanúkihallgatások szünetében Slachta Margit egy csomagot akart átadni Koltaynak, emiatt az ügyész bejelentést tett. Szünet után Slachta Margit bejelentette, hogy azok a személyek, akiket a Szociális Nővérek Otthonából vittek el Hainék, Koltay közbenjárására kerültek vissza. Slachta Margit érdekes tanúvallomása fölött az ügyész és az elnök között élénk vita keletkezett. Slachta Margit kijelentette, nem azért jött ide, mintha Koltay politikai magatartása iránt a legcsekélyebb rokonszenvet is érezné, hanem mert Koltay emberségesen viselkedett a hatalmában lévő üldözöttekkel. Ezután az elnök bejelentette, hogy a további tanúkat mellőzi, és így szombaton már a perbeszédre kerül sor a magyar Gestapo pribékjeinek ügyében.

²⁷² Hain Péter (1895–1946), kommunista- és zsidóüldöző rendőrfőnök és a nyilasuralom idején az Állambiztonsági Rendészet (a magyar „Gestapo”) vezetője. 1946-ban a Népbíróság halálra ítélte, és háborús bűnősként kivégezték.

A főváros közgyűlése

Magyar Nemzet, 1946. március 28. 1. old.

A főváros törvényhatósági bizottsága szerdán délután közgyűlést tartott. Szakasits Árpád elnök előadta, hogy a kisgazdapárttól bejelentés érkezett hozzá, amely szerint a párt Zentai István bizottsági tagot tagjai sorából kizárta. Ennek következtében Zentai a BSzKRT-nál viselt igazgatósági tagságáról lemondott. A kisgazdapárt bejelentette továbbá, hogy Sulyok Dezső, Stühmerné Oberschall Ilma, Halper Béla és Némethy Jenő bizottsági tagok nem tekintendők a párt tagjának. Közölte továbbá a kisgazdapárt, hogy Slachta Margit, Krén Margit, Palágyi Natália és Pusztaszeri Erzsébet szintén nem tekintendők kisgazdapárti bizottsági tagoknak.²⁷³ Ezután Slachta Margit napirend előtti felszólalásában megerősítette az elnöki bejelentést. Következett a napirend. Katona Jenő indítványozta, hogy a Wolff Károly utat nevezzék el a nyilasok által meggyilkolt Kalló Ferenc eszéről. Viola Rezső tanácsnok a polgármester nevében közölte, hogy ilyen értelemben átírnak a Közmunkatanácsához. Elfogadta a közgyűlés Ambrus Józsefnek a lakóház-építkezés megindítására vonatkozó indítványát.

Földes Mihály, a kommunista párt szónoka azt hangoztatta, hogy a tervszerűtenség időszakának véget kell érnie a városházán. A B-listáról szólva azt javasolta, a 4600-as rendelet keretén belül vegyék egyenlégrevízió alá azoknak az elbocsátott fővárosi fizikai munkásoknak ügyét, akik a felszabadulás óta munkahelyükön tanúsított magatartásukkal arra érdemesnek bizonyultak. A közgyűlés padsoraiból zajos közbeszólások hangzottak el: „Nyilasvédelem!” – kiáltottak mindenfelől Földes felé. – „Ne védje a nyilasokat, még ha fizikai munkások is!” Szakasits Árpád elnök kijelentette, hogy nyilasvédelem egyik oldalról sem kell. A közgyűlés komolyságának ártunk az ilyen magatartással. (A közgyűlés zajosan megtapsolta az elnök megjegyzését.)

²⁷³ Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottságának 1946. március 27-i rendes közgyűlése határozata. Lásd: Fővárosi Közlöny, 1946. április 13. 511.

Schlachta Margit gyilkosság feldicsérésére vállalkozik²⁷⁴

Október 22-én megkezdik az új ülősszakot

Népszava, 1946. október 5. 3. old.

A nemzetgyűlés pénteki ülését fél 11 órakor nyitotta meg Kossa István alelnök. Bejelentette, hogy Futó Dezső (kiszgazda) mentelmi jogának felfüggesztését kérték, az ügyet a mentelmi bizottsághoz utalta. Az elhalálozott Sziráky Endre (kiszgazda) képviselő helyére Fekete Jenő pótképviselőt hívták be.

Rajk László belügyminiszter benyújtotta az egyes rangok és címek megszüntetéséről szóló törvényjavaslatot (A baloldal tapsolt és a kiszgadzák közül Oltványi).

Napirenden következett a házasságon kívül született gyermekek jogállásának szabályozásáról szóló törvényjavaslat folytatólagos tárgyalása.

Andrássy Dániel (kiszgazda) a kiszgadzapárti Gróh József múlt héten elmondott javaslatellenes beszédével foglalkozva rámutatott arra, hogy Gróh beszéde egyáltalán nem fedte sem az ő, sem a Kiszgadzapárt álláspontját, mert ez a javaslat sem a magántulajdon, sem a házasság szentségét nem veszélyezteti, ellenben megvéd rengeteg gyermeket. Foglalkozott Hajdu Ernőné (szociáldemokrata) ama múlt heti kijelentésével, hogy a nőknek nem lehet megtiltani az anyaságot, és rámutatott arra, hogy az anyai ösztönt valóban nem lehet házasságon kívül sem elítélni, éppen ezért ez a törvényjavaslat elősegíti az igazságosság érvényesülését. (A koalíciós pártok megtapsolták.)

Veress Anna (pártonkívüli) idejétmúlt érvekkel igyekezett bizonygatni, hogy a házasságon kívül és azon belül született gyermekek között jelentkező kérdést nem lehet törvényjavaslattal megoldani. Hiányolta, hogy a parlamentben nem ítélik el azt az anyát, aki házasságon kívül szül gyermeket. (Éppen ezt a felfogást kell ezzel a törvénnyel megváltoztatni! – kiáltják szocialista oldalról.) Beszéde közben összekeverte a jelenleg tárgyalt törvényjavaslatot a válás megkönnyítésére hozott régebbi igazságügy-miniszeri rendelettel, ami általános derűtséget keltett. A javaslatot nem fogadta el.

²⁷⁴ Schlachta Margit a házasságon kívül született gyermek jogállásáról szóló törvényjavaslat folytatólagos tárgyalásán 1946. október 4-én szólalt fel a parlamentben. Lásd: (Szerk.) Petrás Éva – Schlachta Boglárka Lilla – Szabó Róbert: *Schlachta Margit beszédei a magyar parlamentben*. Barankovics István Alapítvány – Gondolat Kiadó, Budapest, 2021. 213–224.

SCHLACHTA MEGÁTKOZZA A NEMZETGYŰLÉST

Stühmerné Obershall Ilma „sajnálatos következmény”-nek nevezte a törvénytelen gyermeket, az apa védelmében mondott nagy derűtséget keltő beszédet.

Utána Schlachta Margit követelte a törvénytelen gyermek szüleinek szigorú megbüntetését, és kijelentette, hogy a törvénytelen gyermek kérdését nem törvényekkel, hanem „a szenvedés” természetfölötti megértésével lehet megoldani. Miután megátkozta a „keresztényi szellemtől elszakadt” nemzetgyűlést, két önálló indítványt terjesztett be. A gyermektelen családokat hazaárulóknak minősítette, és rájuk halálbüntetést kívánt. (Egy hang a baloldaltól: Magának hány gyermeke van?)

Hajdu Ernőné (szociáldemokrata) személyes megtámadtatás címén kér szót. Schlachta Margit olyan szavakat tulajdonított nekem – mondotta –, amiket nem mondtam, és ezt mindenki ellenőrizheti. Meglepőnek találok, hogy itt a nemzetgyűlésben, karzati hallgatóság mellett (a karzaton nagyrészt fiatal leányok voltak) ilyen kérdéseket tárgyaljon, és emellett bennünket vádol erkölcstelenséggel.

Schlachta Margit gyilkosság feldicsérésére vállalkozik, amikor Bettauer gyilkosát felmenti.²⁷⁵

Azt mondta, hogy én felhívást intéztem és kötetlen nemi életre szólítottam fel a társadalmat. Erről szó sincs. Szó szerint azt mondtam: Egy szabad, boldog, mindenki számára kötetlen, biztosabb életért akarunk dolgozni. Én a kötetlen szó alatt az anyagi kötetlenséget értettem. Erkölcsösnek találok azt, aki önmagát nem adja el sem egy alkalomra, sem hosszabb időre, sem egy házasság tartamára, és meggyőződését nem állítja anyagi érdekek céljába. Andrássy Dániel képviselőtársam azt mondta, hogy a férfiak sohasem fogják megérteni, mit jelent az anyaság, ehhez csak azt tehetem hozzá, hogy úgy látszik, aggszűzek sem...

²⁷⁵ Bettauer, Hugo (1892–1925), osztrák író és újságíró. Szembeszegült az antiszemitizmussal, ezért a nemzetiszocialista párt utasítására meggyilkolták.

Hogyan istápolják az árvákat a „szociális” nővérek?

Schlachta Margit pofonokkal beszéli le
a lányokat a MADISZ-ról²⁷⁶

Ifjúság, 1946. november 1. 3. old.

A Thököly út 68. sz. alatt székel a Schlachta Margit szociális testvérek otthona. Az intézmény egyik nagy jelentőségű feladata az árván maradt gyermekek sorának irányítása. Családoknál helyezik el az árvákat. Kísérjük el útján az egyik ilyen istápoltat.

SZENT ISTEN! EZ A MADISZ-BA JÁR!

Még 16 éves sem volt A. Ilona, amikor a szociális testvérek elhelyezték egy családdhoz. A férj és a feleség egyaránt zenetanár. A fiatal kislány házimunkát végzett náluk, takarított, sürolt, mosott – szóval cseléd lett a szociális nővérek jóvoltából. Egy ideig minden a legnagyobb rendben ment, de aztán a zenetanárék észrevették, hogy a lány esténként munkája után eljár. Kinyomozták és megdöbbenve vetették észre, hol tölti szabadidejét. Gondoljunk a legrosszabbra: a MADISZ-ban! Természetesen nyakig felháborodva jelentették ezt az apácáknak. Hetekig tartó veszekedések után, mivel megegyezni nem tudtak, a lányt elhelyezték egy másik családdhoz.

Ez a család Schlachtáékkal személyes összeköttetésben áll. Ők is rájöttek, hogy Ilona MADISZ-tag, de erélyesebb intézkedést foganatosítottak: személyesen Schlachta Margit segítségét kérték a felháborító ügyben.

Egy szépnek nem nevezhető napon Schlachta Margit meg is jelent a lakásban egy páter kíséretében. Minden előzményt mellőzve, ráívalt a kislányra:

– Igaz, hogy te a MADISZ-ba jársz?

A 17 éves kislány, aki nem tudta, hogy Schlachta nővér volt az, aki 1922-ben a botbüntetés bevezetését követelte, így válaszolt:

– Igen, odajárok.

– Nem fogsz odajárni! – jelentette ki ellenmondást nem tűrő hangon Schlachta.

KENJ LE NEKI EGYET!

A kislány végignézett a harcias delnőn. „Ki ez, és mit akarhat?” – gondolta magában, majd fennem ezt mondta.

– De igenis, járn fogok. Ebben nem akadályozhat meg senki.

– Kenj le neki egy pofont! – fordult erre Schlachta Margit a páterhez, aki buzgón teljesítve a parancsot, kettőt is lekent.

*

Megfelelő helyre kell juttatni a fiatal árvákat. De Schlachta Margitékat is!

²⁷⁶ MADISZ = Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség, amely a Magyar Kommunista Párt javaslatára jött létre 1944-ben a pártönkívüli fiatalok ifjúsági szervezeteként.

A Ház általánosságban elfogadta a választójogi javaslatot

Szabad Szó, 1947. július 23. 5. old.

A nemzetgyűlés kedd délutáni ülésén a választójogi törvényjavaslat vitája során Orbán László (MKP) megállapította, hogy az új választójogi törvényt azok támadják, akik félnek a választásoktól, a nép ítéletétől. Az új választás szabad lesz és tiszta, mint 1945-ben.²⁷⁷ A törvényjavaslatot elfogadta. Faragó László (SZDP) helyeselte a törvényjavaslat kizáró intézkedéseit. A törvényjavaslatot elfogadta.

A Nemzeti Parasztpárt részéről Kondor Imre nemzetgyűlési képviselő mondott beszédet. Az új törvényjavaslat erősen hangsúlyozza azt az alapelvet, hogy a demokrácia nem számít és nem számíthat azoknak a támogatására, akik a múlt rendszerben magatartásukkal és tetteikkel hozzájárultak a magyar dolgozók elnyomásához. Nem akarjuk a múltat egyes emberek ellen fegyverül felhasználni a demokrácia védelmére, de a magyar demokráciának nincs szüksége az elmúlt uralkodó rendszer képviselőire se.

Megállapította, hogy a koalíciós kormányzás legnagyobb hibája eddig az volt, hogy a kormányzó pártok között állandó viták és ellentétek voltak. Olyan nemzetgyűlésre van a magyar népnek szüksége, amely lehetővé teszi, hogy ezek a politikai viták a kormányon lévő pártok és az ellenzék között menjenek végbe.

Az elmúlt két esztendő sorozatos politikai válságainak az volt az oka, hogy a régi, előjogaikat makacsul védeni akaró uralkodó osztályok képviselői is bekerültek a nemzetgyűlésbe. Ezek a képviselők nem azzal a programmal álltak 1945-ben a nép elé, amit két esztendőn keresztül itt a nemzetgyűlésben hangoztattak.

A Sulyok-párt feloszlása arra mutat, hogy most is lesznek olyanok, akik megbújnak majd egy demokratikusnak álcázott program mögött, és így akarnak újra bekerülni a nemzetgyűlésbe. Az ajánlási rendszerrel kapcsolatban megállapította Kondor Imre, hogy az ajánlási rendszer nem akarja az új pártokat kedvezőtlen helyzetbe hozni. Az ajánlások célja az, hogy komolytalan pártok ne indulhassanak a választáson. Most sok olyan alkalmi csoportosulás van, amelyeknek csupán az a céljuk, hogy egy-két ember képviselői mandátumhoz jusson. Magyarország jó ideig a seregtelen vezérek hona volt, most is vannak ilyen seregtelen vezérek.

²⁷⁷ A választójogi törvény módosítása után került sor 1947. augusztus 31-én a választási csalássorozatról „kékcédulás” választásként elhíresült parlamenti választásokra.

Ezek félnek attól, hogy 50 ajánlót nem tudnak szerezni. Lehetetlenné válna a helyzet, ha most mindenki, aki a Kisgazdapártból, vagy más pártból kicsöppen, egy-egy pártot alapítana. Éppen a választások komolyságának megőrzése miatt nem mehet bele ebbe a magyar demokrácia. A törvényjavaslatot a Nemzeti Parasztpárt nevében elfogadta.

A nemzetgyűlés szerdai ülésén tovább folytatta a választójogi törvényjavaslat tárgyalását. Az elnök bejelentette, hogy hatvan képviselő írásbeli indítványt tett a vita berekesztésére. A nemzetgyűlés az indítványt elfogadta, így a törvényjavaslat vitája még két tárgyalási napon keresztül tarthat, és az ezután felszólaló képviselők beszédideje 15–15 perc lesz.

A SZERDAI ÜLÉS

Az első felszólaló Pfeiffer Zoltán volt. Pfeiffer sajtót kért csoportja számára s a rádió szabad használatát. Szavait általános derűtség fogadta. Utána Vándor Ferenc beszélt.

Moór Gyula élesen támadta a kormány politikáját. Slachta Margit állandóan megújuló derűtség közben ókori történeteket mesélt el és a vízőzön körülményeit ismertette.²⁷⁸ Önfeláldozó nevetett a nemzetgyűlés, a karzat és az elnök is, amikor Slachta felszólította a képviselőket, hogy beszéde befejezése után egyszerre kiáltsák, hogy: „Ámen!” A képviselők közül csak Zsedényi Béla és Acsay László üdvözölték Slachta Margitot beszéde után. Acsay László az ülésteremben kezét csókolta Slachtának. Ezután Acsay László beszélt.

Az általános vita befejezésekeppen Rajk László belügyminiszter megállapította, hogy a törvényjavaslat rendelkezései félreállítják a demokrácia ellenségeit, de teljes szabadságot biztosítanak a magyar dolgozó nép számára.

A belügyi kormányzat biztosítani fogja a választások szabadságát, a népakarat szabad megnyilvánulását. Kérte, hogy a nemzetgyűlés fogadja el a törvényjavaslatot. A nemzetgyűlés túlnyomó többsége a javaslatot általánosságban elfogadta, és megkezdte a javaslat részletes vitáját.

²⁷⁸ Slachta Margit hozzászólása az országgyűlési választásokról szóló törvényjavaslat vitáján 1947. július 23-án hangzott el. Lásd: (Szerk.) Petrás Éva – Schlachta Boglárka Lilla – Szabó Róbert: *Slachta Margit beszédei a magyar parlamentben*. Barankovics István Alapítvány – Gondolat Kiadó, Budapest, 2021. 332–340.

A nemzetgyűlés egy pornografikus könyvről határozott

Magyar Nemzet, 1947. július 25. 1. old.

A nemzetgyűlés csütörtöki ülése délelőtt 10 óra 17 perckor kezdődött. Az elnök bejelentette, hogy Varga Béla helyére Zsiska Libor János képviselőt hívták be, majd áttértek az alkotmányjogi és közjogi bizottság jelentésének tárgyalására.

Szentiványi Lajos előadó ismertette az 1946. évi 16. törvénycikket, amelyben a magyar nemzetgyűlés felhatalmazást adott a kormánynak, hogy olyan rendelkezéseket teheszen meg, amelyek egyébként a törvényhozás hatáskörébe tartoznának. A felhatalmazás alapján azonban nem lehet közjogi vonatkozású rendelkezést tenni, a közigazgatás szervezetét megváltoztatni, új büntetést megállapítani, vagy büntettré nézve a törvényben meghatározottnál súlyosabb büntetés alkalmazását elrendelni. Az alaptörvény 1946. évi 16. tc. 2. §-a kötelességévé teszi a kormánynak, hogy a felhatalmazás alapján kibocsátott rendelkezéseket a nemzetgyűlésnek jóváhagyás végett utólag mutassa be. Az előadói jelentést vita nélkül tudomásul vették.

Reicher Endre személyi megtámadtatás címen kért szót, visszautasította Farkas Mihály kommunista képviselőnek vele szemben tett „fasiszta” jelzőjét.

Pásztor József előadó a kérvénybizottság sorjegyzékének jelentését ismertette. Az első számú kérvény a megszálló csapatoknak az ország területéről való kivonása iránt terjesztett elő kérelmet a kormánynak, azonban erről intézkedő békeszerződést a nemzetgyűlés már törvénybe iktatta. Több kérvény az energiagazdálkodás államosítását, a magyar köztársaság címerének rendezését, a malmok községezését, a hadigondozottak megsegítését kérte. A Keresztény Női Tábornak Slachta Margit képviselő által ellenjegyzett 29-es számú kérvénye a házasságon kívül született gyermekek jogállásával volt kapcsolatos, s a bizottság javasolja a kérvény irattárba vételét.²⁷⁹ A 36-os számú, Kis István képviselő által ellenjegyzett kérvényben Mindszenty József bíboros prímás a magyar püspöki kar nevében tiltakozik az ellen, mint ha a püspöki kar elfogadta volna a fakultatív hitoktatás tervét.

Slachta Margit hozzászólva a jelentéshez kifejtette, hogy a Keresztény Női Tábor kérvényének irattárba vételét azzal az indoklással javasolja a bizottság, hogy a

²⁷⁹ Slachta Margit beszéde 1947. július 24-én hangzott el. Lásd: (Szerk.) Petrás Éva – Schlachta Boglárka Lilla – Szabó Róbert: *Slachta Margit beszédei a magyar parlamentben*. Barankovics István Alapítvány – Gondolat Kiadó, Budapest, 2021. 340–347.

házasságon kívül született gyermekekről szóló törvényjavaslat már törvénné lett. De e beadványban egy kérés foglaltatott, mégpedig az, hogy a kultuszminiszter adasson ki egy könyvet, amely az ifjúságot a házasságon kívüli nemi élet veszélyeiről felvilágosítja. Az ilyen könyvre nagy szükség volna, mert a házasságon kívül született gyermekekről szóló törvényjavaslatnál a Ház is csak a gyermekek kívüli született gyermekekről szóló törvényjavaslatnál a Ház is csak a gyermekek ügyével foglalkozott, és nem foglalkozott a szülők felelősségével. E kérés szerény kihatásaiban mégis rendkívül fontos, különösen most, amikor a felvilágosítási szenvedély, mint ahogy ez mindig lenni szokott ilyen forradalmi korokban, óriási mértékben fellángolt.

Kitért ezzel kapcsolatban dr. Ligeti Magda könyvére²⁸⁰, amelyet annak idején a nemzetgyűlés több tagja is szóvá tett, s amely „Gyermekeknek a felnőttekről” cím alatt jelent meg, 8–14 éves gyermekek számára íródott. Ez a könyv, amely a tájékoztatóügyi minisztérium támogatásával és a szociáldemokrata párt jelvényével jelent meg, a 8–14 éves gyermekek teljes fiziológiai felvilágosításával foglalkozik, eléggé drasztikus módon.

– Nem foglalkoztatnám a nemzetgyűlést ezzel a kérdéssel – mondotta Slachta –, ha minduntalan nem kerülne elő az iskolákkal kapcsolatban. Hol ez, hol az a gyermek jön haza, hogy jutalomként kapta jó előmenetelért. Az egyik iskolába 30 ingyenpéldányt küldtek azzal a rendeltetéssel, hogy a hitoktató ossza szét a gyermekek között. A könyv kitanítja a szerencsétlen gyermekeket mily módon lehet visszaélni a testtel, és felvilágosítja őket, hogy a fertőzésnek mik a tünetek. Nemrég kétségbeesetten jött egy anya, hogy a felvilágosító mentőakció után fiacskája a receptet rögtön alkalmazta egy tanulólánykával.

– Pornográfia mindig volt – mondotta Slachta Margit –, de minden becsületes kormány üldözte azt. Van és lesz is példa arra, hogy pornográf könyvek megjelenjenek, de nem arra, hogy iskolák terjesszék, és a minisztérium támogatásával jelenjék meg.

Slachta Margit határozati javaslatot terjesztett a nemzetgyűlés elé, amelyben kérte, utasítsa a nemzetgyűlés a vallás- és közoktatásügyi minisztert, hogy dr. Ligeti Magda művét haladéktalanul vonassa ki a forgalomból, és intézkedjék, hogy erre a könyvre a pornografikus művek ellen hozott rendelet érvényesíthessék.

A nemzetgyűlés Slachta Margit határozati javaslatát 62 szavazattal 41 ellenében elfogadta.

Mónus Illésné a házszabályokhoz kért szót, és a határozati javaslatot házszabály-ellenesnek minősítette. Az elnök megállapította, hogy a határozati javaslat elfogadása nem volt házszabályellenes, ezután javasolta, hogy a nemzetgyűlés legközelebbi ülését július 25-én, pénteken délnél 12 órakor tartsák, amikor is a további teendőkről intézkednek. Ezzel az ülés véget ért.

²⁸⁰ Ligeti Magda: *Gyermekeknek – felnőttekről*. Népszava, Budapest, 1946.

A nemzetgyűlés a jó erkölcsért

Vásárhelyi Független Ujság, 1947. július 26. 2. old.

A magyar nemzetgyűlés egyik legutóbbi ülésén határozatot hozott a pornográfia ellen. Ezzel a nemzetgyűlés, mielőtt feloszlatták volna, komoly erkölcsi határozatot hozott, s ezért mindenestre különös elismerésünk illeti meg. Annál inkább is értékeljük a határozatot, mert azt éppen Slachta Margit javaslatára hozták, ez a pártonkívüli képviselő pedig egyáltalán nem volt elkényeztetve elismeréssel a nemzetgyűlés tagjai részéről. Dr. Ligeti Magda nevű írónő könyvéről volt szó, melynek címe: „Gyermekeknek a felnőttekről”.²⁸¹ 8–14 éves gyermekek számára íródott ez a könyv, amely miniszteri támogatással és a szociáldemokrata párt jelvényével jelent meg, s a gyermekeket teljes mértékben felvilágosítja a nemi élet minden fázisáról, mégpedig egészen drasztikus módon. Elmondta Slachta Margit, hogy ezt a könyvet az iskolákban jutalomként kapják a gyermekek a jó előmenetelért. Az egyik iskolába 30 ingyenpéldányt küldtek, azzal a rendeltetéssel, hogy a hitoktatónő ossza szét a gyermekek között.

Hát ez már igazán frivol játék. A könyv kitanítja a szerencsétlen gyermekeket még arról is, hogy milyen módon lehet visszaélni a testtel, és felvilágosítja őket, hogy a fertőzésnek mik a szimptomái. Kétségbeesve panaszkodott neki egy anya, hogy a könyv olvasása után fiacskája a receptet rögtön alkalmazta egy fiatal lánykán.

Nagy divat mostanában a „felvilágosítás” – ami azonban véleményünk szerint a legtöbb esetben természetellenes. Az egészséges, ép érzékű gyermek lassanként és természetes módon „világosul fel” – semmiképpen sem szabad azt olyan könyvekkel gyorsítani, amelyek nemcsak drasztikus hatást érnek el, de sokszor egyenesen terjesztik az erkölcstelenséget.

Megnyugtatónak találjuk, hogy a nemzetgyűlés – bár csak 62 szavazattal 41 ellenében – elfogadta Slachta Margit határozati javaslatát, amely szerint ezt a nyugodtan ocsmánynak nevezhető könyvet pornografikusnak kell tekinteni, és ki kell vonni a forgalomból. Ezért a határozatáért feloszlásakor megdicsérik a nemzetgyűlést.

Szabó Jánosné

Mi, parasztasszonyok is választunk!

Makói Népiújság, 1947. augusztus 13. 3–4. old.

Sok tanulságot levontunk mi, parasztasszonyok a két és fél éves munkánk alatt, amelyet a felszabadulás óta végeztünk. Nem is beszélve arról, ami a múltban történt. Sok zaklatás, kizsákmányolás és elnyomás megtanítottak bennünket gondolkodni. Mi érezzük leginkább, parasztasszonyok, mit jelent Magyarországon a nagybirtok felosztása. Igaz, a maradvány még itt van, amely a régi rend visszaállítását szolgálja. Ez sok munkát ad nekünk. Gáncsolják az újbirtokosok megerősödését, mert tudják, hogy a mi erősségünk egyben a demokrácia erősségét is jelenti. Ugyanúgy a törpebirtokosság megerősödését, amely szintén érezte a nagybirtok elnyomását a múlt rendszer alatt. 1945-ben, amikor mi, parasztasszonyok szavazati jogot kaptunk, nem ismertük meg teljesen, hogy ki a barát és ki az ellenség. Ehhez azonban elég volt az a 2 év, amelyet a felszabadulás óta átélünk, hogy tiszta képet lássunk.

Most, amikor arról kell döntenünk, hogy a jó forint megteremtése után hároméves terv legyen-e vagy újra összeesküvés, ami jogaink és juttatott földjeink ellen megy. Nyíltan és határozottan kimondjuk, hogy nekünk a hároméves terv kell, amely lehetőséget nyújt a megerősödésemre és életszínvonalunk emelésére. Ebben benne van a szociális helyzetünk általános javulása, iskolák, kultúrházak, kórházak, szülőotthonok szaporítása, falvak villamosítása. Ugyanúgy a munkaviszonyaink megjavítása és kereseti lehetőségünk biztosítása. Az államgazdasági terv végrehajtásának lehetőségei adva lesznek egy igazi népi kormány összeállításával. Nem értjük alatta a Slachta Margit-féle Keresztény Női Tábor, amely most szintén indulni akar a választásokra. A jelszó igen csábító, de nézzünk a háta mögé ennek a csábító jelszónak. Slachta Margit, mint a múlt rendező kiszolgálója és annak volt képviselője, nem kevesebbet javasolt a Horthy-rendszer alatt, mint azt, hogy a botbüntetést vezessék be Magyarországon. Igen, így nézünk ki, hogy még a Slachta Margitok is pártot alakíthatnak és jelölthetnek magukat. Tehát intő példa legyen előttünk ez az eset, és nézzük meg jól személy szerint, ki milyen álláspontot foglalt el múltban, és mit tesz ma a dolgozók érdekében. Hamis jelszavaknak fel ne töljünk. A felszabadulástól számított 2 és fél év elég volt arra, hogy mindenki megmutassa, hogy a demokráciáért dolgozott-e vagy az ellen.

Tehát jól nézzük meg a jelölteket. Legyen az paraszt, vagy gyári munkás, vagy haladó értelmiségből származó, akit támogatunk, de semmi esetre sem azokat,

²⁸¹ Lásd az előző lábjegyzetet.

akik az összeesküvőket támogatták, akik a földünket akarják visszavenni, vagy a nyakunkra akarják ültetni a bankárokat és a gyárosokat. Elég volt a bankuzsorából, elég volt az ipari árakkal való kizsákmányolás, amely minket, parasztasszonyokat érint legközelebből. Mi most dönteni fogunk, mert mi leszünk a mérleg nyelve, de vállaljuk azt, hogy helyrehozzuk azokat a hibákat, amelyet elkövettünk két évvel ezelőtt. A tandíjat jól megfizettük, amikor az összeesküvőket bejuttattuk a parlamentbe. Senki ne vegye rossznéven, tanulók voltunk, és ez bűne annak a Horthy-rendszernek, amely nem adott lehetőséget arra, hogy tiszta képet alkothattunk volna magunknak. Ami késik, nem múlik – mondja a közmondás. Jobb későn, mint soha, tehát mutassuk meg, hogy 2 év elég volt arra, hogy megtanuljunk a saját lábunkon járni. Tehát minden dolgozó parasztasszony adja le szavazatát augusztus 31-én arra a jelöltre, aki szerinte legtöbbet tett a dolgozók érdekében.

Hétről-hétre

Piros, fehér, zöld

Új Ember, 1947. augusztus 24. 4. old.

Megszoktuk, hogy választások előtt plakátokkal tapétázzák tele a városok falait, de ilyen plakátrengeteget, mint most, már rég nem láttunk. A legutolsó választáshoz képest azonban bizonyos változásokat is felfedezhetünk. Az első újság az, hogy a plakátoknak nagy többségét a két marxista párt ragasztotta ki, ezeken is, szinte kizárólagosan a piros-fehér-zöld szín dominál. A Kisgazda Párt egyetlen színes plakátján szintén a nemzet színeit látjuk, az ellenzéki pártok azonban nyilván anyagi erejükkel takarékoskodtak, amikor többszínnyomású falragaszok helyett megelégedtek a kisméretű szöveges plakátokkal. A legkisebb valamenyny közl Slachta Margit Keresztény Női Táborának tenyérnyi felhívása, amely a Tízparancsolat uralmát követeli a köz- és magánéletben. Általában sokat szerepel a vallás a plakátokon – ezúttal természetesen mindenütt pozitív ígéretek formájában. Ha ezeket az ígéreteket megtartják, kétségtelenül Magyarország lesz a vallásszabadság mintaoszága a világon. Összegezve az ígéreteket, a vezető helyen álló vallási jellegű kijelentések után a béke, a jólét – különösképpen a több kenyér –, a belső rend, a nemzeti függetlenség és a magántulajdon tiszteletben tartása vár bármelyik párt győzelme után a magyar népre. Mindez nagyon jó lesz. De míg ez megtörténik, engedtessek meg, hogy két kis megjegyzést fűzzünk a plakátok fölött végzett seregszemle eredményéhez: az egyik, hogy az ígéreteket azután majd be is váltásák, a másik az a rezignált megállapítás, hogy mi minden hiányozhatott nekünk eddig, ha ezek a szép kilátások egyelőre csak ígélet formájában szerepelnek.

Fehér holló

Új Ember, 1947. augusztus 31. 4. old.

A *Szabad Száj*ban olvastunk egy szerkesztői üzenetet, amely annyira természetes, hogy szinte fel is tűnik mostanában – ritkaságával. Azt írja ugyanis a lap egyik olvasójának, hogy nem közölheti beküldött írását, mert az abban tárgyalt – és nem valami finoman tárgyalt – személy, Slachta Margit, nem érdemli meg, hogy vele így foglalkozzanak. Azt írja a lap, hogy lehet Slachta Margit politikáját bírálni, de személyét tiszteletlenül kezelni nem, mert a legnehezebb időkben is úgy viselkedett, annyi veszélynek tette ki magát gerinces magatartásával, hogy nagyon sokan tanulhatnának tőle azok közül a férfiak közül, akik most bezzeg hangosak, de annak idején sehol sem voltak. Jólesik olvasni az ilyesmit. Különösen olyankor, amikor a leghősiebb kiállás sem számít a „hálás” utókor előtt, ha történetesen nem követte pontosan ugyanazt a politikai állásfoglalást a fordulat után, amelyet a bíráló helyesnek tart. Jólesően regisztráljuk...

A pártok sorrendje a választási listán

Új Ember, 1947. augusztus 31. 5. old.

Tájékoztatjuk olvasóinkat a szavazólapokon feltüntetett pártok hivatalos sorrendjéről. Kimerítőbben csak azokat a pártokat ismertetjük, amelyeknek napilapjuk nincs.

1. MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT
2. FÜGGETLEN KISGAZDAPÁRT
3. MAGYARORSZÁGI SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT
4. NEMZETI PARASZTPÁRT
5. A KERESZTÉNY NŐI TÁBOR: Slachta Margitnak a Szociális Testvérek alapítójának vezetésével több mint két évtizedre tekinthet vissza, és így a keresztény eszmevilág jegyében induló pártok között a legrégebb. 1918 óta dolgozik, és ez alkalommal negyedszer vesz részt választási küzdelemben, ezúttal négy kerületben. Slachta Margit főként a magyar nők társadalmát akarja megnyerni a keresztény politika elvei számára. Szociális munkájával mély gyökeret vert Budapesten s az ország más részeiben is azok között, akik a közéletben a szeretet és szolgálat szenvedélyét többre becsülik az ígéretekénél. Slachta Margit példátlan következetességgel tartott ki elvei mellett. A most múlt világháború vége felé, a mindjobban intézményesített antiszemitizmussal szemben önfeláldozó bátorsággal védelmezte az üldözötteket a keresztényi szeretet, humanizmus, emberi egyenlőség nevében. Ugyanilyen lélekkel védelmezte 1945-ben azokat, akik elegendő, alapos és ki nem vizsgált okok nélkül, feltehetően tévedésből vagy személyi motívumok kapcsán kerültek a bűntetőtáborokba. Hajlíthatatlan következetességével Slachta Margit a most feloszlott nemzetgyűlés két éve alatt igen sokszor keltett figyelmet maga iránt a közvéleményben. A párt indul a nagy-budapesti, Pest megyei, esztergomi és székesfehérvári kerületben.
6. DEMOKRATA NÉPPÁRT néven indult meg annak a katolikus mozgalomból kiindult csoportosulásnak pártja, amely a háború alatt jelentkező nemzetiszocialista áramlatokkal szemben kapcsolatokat keresett az akkori ellenállási mozgalmakkal, a kisgazdapárttal és a szociáldemokratákkal, s igyekezett az előre látott német összeomlás után bekövetkező helyzet számára a katolicizmus társadalmi és közéleti szerepét tisztázni. A párt kifejezetten a természetjogi

alapelvekből indul el, igenlő álláspontot foglal el a modern társadalmi átalakulással kapcsolatban s szabatos és tudatos párteszmevilágot és politikai taktikát kíván kidolgozni. Tizenhat kerület közül tizennégyben indul.

7. A MAGYAR FÜGGETLENSÉGI PÁRT a kisgazdapártnak azokból a csoportjaiból vette eredését, amelyeket a Kisgazdapárt vezetésének el kellett ejtenie az elmúlt két év során a szélsőbaloldali pártok kívánságára és az egymásután következő válságok megoldása érdekében. Ezek az elmúlt év elejétől kezdve kivált csoportok több vezető egyéniség köré gyülekeztek, részben pártonkívüli kötelékek formájában is. A párt vezetői között a régi Kisgazdapárt harcias képviselői, jogtudományunk egy-két kiválósága s a volt Szabadságpárt néhány képviselője szerepel.
8. A MAGYAR RADIKÁLIS PÁRT: az első világháború előtti Huszadik Század folyóiratnak, a Galilei-köröknek, a legnagyobb mértékben pedig az 1918-as októberi forradalomban jelen volt baloldali polgári radikalizmusnak hagyományaira kívánt építeni, sőt egyenesen ezeket folytatta. Az 1945-ös választások idején eredetileg igen kis számú pesti intellektuálnak alakulása volt. Feltűnő volt, hogy egyetlen mandátumra való szavazatot sem kapott. A párt vezetői kapcsolatokat tartanak fenn a szabadkőművességgel. A választások előtti fordulatok egyik legérdekesebbje az volt, amikor Peyer Károly és társai a Szociáldemokrata Pártból kiváltak, és ennek a pártnak a listáján indulnak.
9. A FÜGGETLEN MAGYAR DEMOKRATA PÁRT
10. A POLGÁRI DEMOKRATA PÁRT. Az előző választáson mintegy hetvenezer szavazatot kapott.

Az asszony a társadalomban

A magyar katolikus női társadalmi munka története

Új Ember, 1947. augusztus 31. 7. old.

A Millenium éve, 1896 előtt Magyarországon katolikus részről csak a hitéleti törekvéseket, a hitélet mélyítését szolgáló oltáregyletek és kongregációk működtek. De a század végén, az iparosodással együtt jelentkező szociális kérdések, köztük az egyre nagyobb számú munkásnő társadalmi elhelyezkedése, megindították a katolikus társadalmi munkát. A katolikus nőmozgalom lényege, hogy az élő hitet, a vallásos meggyőződést, a keresztyén közszellem kiépítésének szolgálatába állítja, és a család, a társadalom, az egyén időszerű kérdéseit időszerű eszközökkel igyekszik megoldani.

Így érthető, hogy a katolikus nőmozgalom első jelentkezési formái a munkásleány körök voltak, első egyesülete az 1896-ban alapított *Országos Katolikus Nővédő Egylet*, első intézménye az ugyanakkor alapított Bokréta utcai *Munkásnőotthon*. Természetes az is, hogy a mozgalom bölcsőjénél ott állott Prohászka Ottokár püspök, aki a vezetőket, szervezőket és első munkatársakat havi konferenciák útján nevelte, erősítette, „lázította” az evangéliumi szociális parancsnak gyakorlati megvalósítására.

A sokrétű és sokfelé ágazó szociális bajok szakkezelést igényeltek. Ezért a speciális feladatok megoldására szakközpontok létesültek 1908-ban. A *Katolikus Háziasszonyok Országos Szövetsége* családvédelmi munkára, háztartási alkalmazottak védelmére és képzésére, általában a korszerű háztartási ismeretek terjesztésére. A *Katolikus Tisztviselőnők és Női Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Szövetsége*, valamint az 1912-ben alakult, *Katolikus Tanítónők és Tanárok Egyesülete* az említett foglalkozásokban dolgozó katolikus nők irányítását, érdekeik védelmét, elhelyezésük megkönnyítését, képzésük szakszerűvé tételét szolgálta. Az *Egyetemi Hallgatók Szent Margit Köre* az egyetemre kerülő katolikus leányokkal foglalkozott, és a szegényebbeket segítette.

Megkezdte működését a *Szociális Missziótársulat*. Alapító főnöknője Farkas Edit, már 1902-ben elkezdte az országos szervezést. Ez az első társulat Magyarországon, melynek tagjai fogadalmat tesznek és a szociális munkának szentelik életüket.

1910-ben alakult a *Katolikus Leányok Országos Szövetsége*. Célja: elveiben katolikus, eszközeiben modern, aktív, megnyilatkozásaiban nőies nők nevelése.

1912-ben a felsorolt szervezetek szétágazó munkájának központi irányítására megalakult a *Katolikus Női Tanács*. A háború alatt egyik fontos munkaterülete volt a szegénysorsú anyák és gyermekek istápolása. Ekkor létesültek az *anyák körei*, amelyekben egyrészt a szórakoztatás, másrészt a komoly képzés (erkölcsi, közegészségügyi és pedagógiai előadások) eszközeivel igyekeztek a gyermeknevelési, háztartási és egyéb, a családban szükséges ismereteket nyújtani. Vándor csecsemőkelengyével és más segélyekkel, ügyeik intézésével is támogatták az anyákat. Az *Anyák Köre* volt az Európában elsőnek intézményesen megszervezett magyar anya- és csecsemővédelem palántája. Az első kilenc csecsemő-gondozónőt 1916-ban Berend Miklós képezte ki a Katolikus Nővédő Egyesület részére. A gondozónő képzést azután átvette az államilag támogatott *Stefánia Szövetség*.

Az első világháború után az előbb említett Katolikus Női Tanács helyébe lépett mint központi szerv a *Magyar Katolikus Nőegyesületek Országos Szövetsége*. Az akkori nehéz gazdasági viszonyok miatt a Szövetség tagjai számára beszerzési szervet létesített, munkaalkalmak teremtése céljából háziipari tanfolyamokat szervezett.

A forradalom idején kaptak először szavazati jogot a nők Magyarországon. 1920-ban választották meg az első magyar nőképviselet a Nemzetgyűlésbe: Slachta Margitot. Az ő vezetése alatt működő *Keresztény Női Tábor* foglalkozott a nők politikai nevelésével. Ugyancsak ő az alapítója és vezetője a *Szociális Testvérek Társaságának*, amelynek egy legfőbb célkitűzése, hogy meglévő szociális intézmények és szociális munkaterületek számára képzett és hivatásos munkaerőket neveljen.

A *Magyar Katolikus Nőegyesületek Országos Szövetsége* 1921-ben tagja lett a *Katolikus Női Ligák Nemzetközi Szövetségének* (Union Internationale des Ligues Cath. Féminines). Az Union célja: a Szentszék közvetlen irányítása mellett kulturális és szociális kérdésekkel foglalkozni katolikus szempontból, e téren gyakorlati munkát végezni, nemzetközi kapcsolatot létesíteni a különböző kérdések tanulmányozására és a közös munka érdekében.

A következő esztendőkből a már felsorolt szervezeteken kívül még több más szervezet alakult és csatlakozott a Magyar Katolikus Nőegyesületek Országos Szövetségéhez. A Katolikus Nőmozgalom munkája fokozatosan kiterjedt a fiatal leányaira, azok erkölcsi, szellemi, gazdasági nevelésére, képzésére; a gyárakban és általában a fizikai munkakörökben foglalkoztatott asszonyok és leányok gondozására, képzésére, szabad idejük helyes kihasználására. A mozgalmi munka egyik ága volt a katolikus sajtó terjesztése, egy másik különleges ága a *Betegek Apostoli Mozgalma*, amely a tartós betegségben sínylődők lelki megerősítésével, látogatásával, ha kell, anyagi megsegítésével foglalkozik.

Külön nagy szervezet alakult a rendszeres szegénygondozásra. Ez a szervezet vállalkozott olyan időszerű feladatok ellátására is, mint a háború áldozatainak gondozása, a légi támadásokkal kapcsolatban felmerült segítő, karitás munká-

A különböző szervezetek tagjai közül sokan voltak, akik képességeiket, gyakorlati ismereteiket az egyházközségek kulturális és szociális tevékenysége keretében is kamatoztatták.

A Magyar Katolikus Nőmozgalom az intézményeknek és a modern életben kialakult kulturális és szociális eszközöknek hosszú sorát állította célkitűzéseinek szolgálatába. Otthonokat, üdülőket, elhelyező irodákat, tanácsadókat, napköziotthonokat, szeretetotthonokat, népkonyhákat stb. tartott fenn, szociális és gazdasági képzőket és iskolákat, előadás-sorozatokat, elméleti és gyakorlati tanfolyamokat, népfőiskolát, tanulmányi kirándulásokat szervezett. Munkaalkalmakat teremtett általában szociális szervei útján, az intézményes családgondozást és támogatást rendszeresítette, bekapcsolódott a gyermek és leányvédelmi tevékenységet folytató intézmények munkájába, ezzel kapcsolatban a patronage munkába. Ellátta a kórház, fogház, pályaúdvári és menhelymissziókat. Kiállításokat, vásárokat és versenyeket rendezett, könyveket, útmutatókat, munkatervet adott ki, szaklapokat szerkesztett. Megeremtette a kapcsolatokat minden más társadalmi és hatósági szociális szervvel.

A múlt időben való felsorolás nem azt jelenti, hogy a Katolikus Nőmozgalom, a katolikus nők társadalmi munkája a múlté. Jelenleg az Actio Catholica keretében működő *Női Bizottság* fogja össze a katolikus magyar nők társadalmi munkáját.

Közös nagy szenvedések tüzeiben megedzett hívő lelkek szociális felelősségérzetének erősebben és öntudatosabban kell jelentkeznie, mint valaha. Láttuk, miként rombol és pusztít a gyűlölet, a tudatlanság, az istentelenség. Tudjuk, hogy építeni csak Istenhittel, tudással és szeretettel lehet. Ezeket az erőket embereken keresztül kell bevinni a társadalomba. Aki ezt az igazságot felismerte, nem tusa-kodhat ellene, nem térhet ki a köz szolgálata elől, nem várhatja el, hogy más álljon be helyette. Tudnia kell, hogy romokat kell eltakarítani, sok lelki romot is, hogy tanítani, vezetni és nevelni kell, otthonokat megerősíteni és újjáépíteni, otthonukat vesztett gyermekek ezrei számára új otthont és védelmet adni.

Szükséges szakadatlanul éleszteni és ébren tartani a munkakedvet; távlatokat nyitni a gondoktól összeszűkülő életutakon és segíteni, segíteni szóval és tettel, tanáccsal és falat kenyérrel, hogy ne robbanjon a gyűlölet és gyógyítson a szeretet.

Mindehhez sok szervezet, összetartó, egymásba fonódó erő, akarat és cselekvés kell. Mozgalom, amely nemcsak megkezdett és már kitaposott utakon halad, sokszor fáradtan, kicsit unottan, hanem újakat is tör a régi cél felé: Isten országát építeni és megszentelni az emberi közösségeket: családot, társadalmat, nemzetet.

Az első magyar képviselőnő

Új Ember, 1947. augusztus 31. 8. old.

A magyar nőtársadalom politikai öntudatosításában előkelő hely illeti meg a katolikusokat. Amint lehetségessé vált, hogy Magyarországon a nők aktív és passzív választójoggal részt vegyenek a közéletben, rögtön alakult katolikus női mozgalom, és elérte azt, hogy Keresztény Női Tábor névvel az első nőképviselet küldhette a parlamentbe: Slachta Margitot. Ez több mint 25 esztendeje történt, s azóta a Keresztény Női Tábor minden nagy politikai eseménynél jelentkezett. Amit az újságírás férfi nyelvén úgy mondanánk, hogy ezalatt az emberöltő alatt Slachta Margit programja nem változott, azt a Keresztény Női Tábor úgy fejezi ki, hogy működésén végigvonul „alkutlan” programja. Valóban talán ez a legtalálhatóbb erre a mozgalomra. Ez az alkutlanság, ez a világnézeti határozottsághoz való tántoríthatatlan ragaszkodás jellemezte a negyvenes évek eseményei közepette éppúgy, mint a mostani nemzetgyűlésben. Egy nemrégiben megjelent röplap ismertette Slachta Margitnak az első magyar nőképviseletnek 24 különböző felszólalását. Többször foglalkozott a magyar békekötés problémáival, a legkülönbözőbb alkotmányjogi kérdésekkel, a keresztény egyházpolitikával, minden alkalmat megragadott, amikor a nő, a gyermek és a család érdekében emelhetett szót, s minden felszólalásában a természetfeletti világnézet távlatához igazodott, s az isteni tízparancsolat megvalósításának hirdetésére törekedett. Az első magyar nőképviselet és Keresztény Női Tábor ezen a választáson mint önálló párt vesz részt. A választási listákon az 5-ös sorszámot kapta, és pártjelvényként a keresztet jelentette be. Ennek a jelvénynek az alkalmazását azonban az Országos Nemzeti Bizottság azon a címen, hogy a keresztet nem lehet politikai pártjelvénné tenni, nem engedélyezte, éppen ezért az 5-ös lista jelvény nélkül szerepel.

VII. 1947–1949

BEVEZETŐ: 1947–1949

Slachta Margit számára új helyzetet teremtett az a Magyar Kommunista Párt által generált belpolitikai válság, amelynek következtében 1947 tavaszára az 1945. novemberi választások után hatalomra került koalíció legerősebb pártja, a Független Kisgazdapárt parlamenti többsége megroppant, Nagy Ferenc miniszterelnök lemondott, az emigrációt választotta, míg idehaza új választási törvény alapján új választásokat írtak ki. A Keresztény Női Tábor működését és indulásának lehetőségét ezúttal engedélyezték, így a kommunisták választói névjegyzékhez kapcsolódó csalásáról ún. „kékcédulás” választásként elhíresült képviselőválasztáson a Keresztény Női Tábor négy parlamenti mandátumot tudott szerezni. Ez azonban egyúttal azt is jelentette, hogy Slachta Margit egyre inkább a kommunista párt és a baloldali sajtó célkeresztjébe került.

Az 1947. szeptember 16-án összehívott országgyűlés sem töltötte ki azonban időtartamát: 1949 áprilisában feloszlatták. Az ország az egypárti diktatúra felé haladt. Slachta Margit parlamenti szereplése még rövidebb időre korlátozódott, mint maga a parlamenti ciklus, mivel 1948 júniusában, a felekezeti iskolák államosításakor elmondott határozati javaslatának tartalma és felolvasásának körülményei miatt a parlament mentelmi bizottsága összességében egy évre kizárta a parlamentből és megfosztotta a felszólalás lehetőségétől. Ez az intézkedés parlamenti pályafutásának végét is jelentette.

Az előző parlamenti ciklusban ellene elindult lejárató kampány folytatódott és szintet lépett, miközben ő továbbra is egy magasabb rendű hivatás beteljesítőjeként tekintett saját politikai és közéleti szerepvállalására. „Összpolitikai tudásom a Tízparancsolat, de tudom, hogy ebben áll az élet boldogulásának titka” – mondta a Szociális Testvéreknek. Írásaiból kiderül, hogy nagy vihart kavarázó felszólalásaira tudatosan készült és számot vetett azok következményeivel is. Az egyre élesedő világnézeti és politikai küzdelemben sajtótámadások özöne zúdult rá, amelyek nemcsak negatív színben tüntették fel őt a közvélemény előtt, hanem az események sodrása – főként Mindszenty József esztergomi érsek letartóztatása és perbe fogása után – abba az irányba mutatott, hogy személyes biztonsága sincs garantálva Magyarországon. A kor sajtóját nyomon követve a politikai ellenségképzés

mechanizmusát láthatjuk működni, amely a másként gondolkodó szimbolikus megsemmisítésére törekszik, ha egyáltalán megelégszik ennyivel. A sajtótámadások nyelvi mintázata egyúttal azt a miliőt is kirajzolja előttünk, amelyben Slachta Margitnak végül a Magyarországról való távozás mellett kellett döntenie.

Petrás Éva

Slachta Margit 1912. március 11-én született Budapesten. A család a második világháború idején a vidékre menekült, majd a háború után a szülővárosába költözött. A Margit által írt levelek és a sajtótámadások közötti kapcsolat a szerző életének és művészetének egy fontos részét képezi. A levelek és a sajtótámadások közötti kapcsolat a szerző életének és művészetének egy fontos részét képezi. A levelek és a sajtótámadások közötti kapcsolat a szerző életének és művészetének egy fontos részét képezi. A levelek és a sajtótámadások közötti kapcsolat a szerző életének és művészetének egy fontos részét képezi.

A levelek és a sajtótámadások közötti kapcsolat a szerző életének és művészetének egy fontos részét képezi. A levelek és a sajtótámadások közötti kapcsolat a szerző életének és művészetének egy fontos részét képezi. A levelek és a sajtótámadások közötti kapcsolat a szerző életének és művészetének egy fontos részét képezi. A levelek és a sajtótámadások közötti kapcsolat a szerző életének és művészetének egy fontos részét képezi.

A levelek és a sajtótámadások közötti kapcsolat a szerző életének és művészetének egy fontos részét képezi. A levelek és a sajtótámadások közötti kapcsolat a szerző életének és művészetének egy fontos részét képezi. A levelek és a sajtótámadások közötti kapcsolat a szerző életének és művészetének egy fontos részét képezi. A levelek és a sajtótámadások közötti kapcsolat a szerző életének és művészetének egy fontos részét képezi.

SLACHTA MARGIT ÍRÁSAIBÓL

A keresztny közéletrol

*Körzeti tanítás 1947. szeptember 12-én, 1177. számú gépelt kézirat,
Szociális Testvérek Történeti Irattára, Budapest*

A közelmúltban történetekkel kapcsolatban meghatódottan gondolok a jó Isten gondviselésére. Fogadjuk meg egész életünkre, hogy mindig a jó Isten szemével akarjuk nézni és ítélni az eseményeket, azokban az ő vonalvezetését akarjuk nézni. (Ez is egy olyan szó, amelyet a mai éra törölt a szótárból, mert a Gömbös-időszakban keletkezett, és [akkor] volt nagyon használatos, azokra az időkre emlékeztet. Egyébként igen kifejező.)

Felteszem a kérdést, mint olyan sokszor: a Szentlélek Úristen ajándékai körül melyik képesít bennünket arra, hogy mindenben meglássuk a gondviselő mennyei Atya keze- és lábnyomát? Örülök, hogy olyan sokan emlékeztek rá: a jámborság ajándéka.

A választásokkal²⁸² [kapcsolatban] azt reméltük, hogy sok a hívünk, és ajánlásaink nyomán több mandátumot fogunk kapni. Vegyük tudomásul, hogy valójában eggyel több van, mint amennyit kaptunk, de hogy-hogy nem, a végén lecsökkent a kapott szavazatok száma. Nagyon érdekes, hogy amikor összeszámolták az eredményeket, a nagy pártok szavazatainak száma az egyes napokon állandóan növekedett, míg az amúgy is kevés szavazatot kapott kis pártoké egyre csökkent. Az övök, mint az élesztős tészta, egyre dagadt, a miénk egyre jobban zsugorodott össze. Megértjük, hogy ez véletlenül nem történhetett. Az első beszámolásoknál csupa „tévedések”-re jöttek rá. Mindezek felül azonban felénk ragyog a mennyei Atya jóságos, gondviselő arca. Míg ugyanis a Pfeiffer-párt²⁸³ oly impozáns lendülettel tört előre, alighogy megjelent a színen, a másik oldal bérencei rögtön nekiestek gumibotokkal, ököllel, rendőrökkel, hogy kipusztítsák – mi pedig itt vagyunk, mint a kicsi párt, senki semmibe sem vesz, és hagynak nyugodtan létezni.

Mi a Női Tábor leglényegesebb programja? Mert vannak részletes napi programjai is. Mindannyiunknak tudnunk kell, nehogy valaki közülünk úgy járjon, mint az a bizonyos nővér, akitől megkérdezték, hogy mivel foglalkozik a rendje, és azt felelte: „Annyian vagyunk nővérek, miért pont engem kérdez?” A mi

²⁸² Az országgyűlési választások 1947. augusztus 31-én zajlottak. Az ún. „kékcédulás” választási csalásokról elhíresült választásokon a Magyar Kommunista Párt szerezte a legtöbb szavazatot. Slachta Margit pártja, a Keresztny Női Tábor 4 mandátumhoz jutott.

²⁸³ Magyar Függetlenségi Párt, Pfeiffer-párt

viszonylatunkban ez így hangzik: a Női Tábor leglényegesebb programpontja a Tízparancsolat érvényesítése a törvényhozásban, az erőszakkal szemben a jogelvek érvényesítése, a női jogok érvényre juttatása a közéletben. Ezen kívül, ami egészen aktuális: a kis nemzetekért való munka, annak a köztudatba vitele, hogy nekik is joguk van az élethez. Azért mert kisebbek, nem seperhetik [őket] a többiek kénylik-kedvük szerint ide-oda. A szegény embernek sem lehet kevesebb joga az élethez, mint a gazdagnak, a kis nemzetnek sem a nagyobb nemzettel szemben.

Annak idején sokszor foglalkoztunk ezzel a kérdéssel: mi a különbség a modern, materialista felfogás és a keresztény hazaszeretet között? Keresztény szemmel nézve mi látjuk, hogy minden nemzet kapott egy bizonyos hivatást az Úristentől, s azért, hogy istenadta hivatását betölthesse, egy nemzetet sem szabad eltiporni. Bár a nemzetközi chartában biztosították az emberi jogokat, a gyakorlatban azonban nem vesznek róluk tudomást, és ezért kell értük harcolni.

Az említett Tízparancsolat érvényesítését, az egyház és állam együttműködésének előmozdítását, a Szentszékkal való diplomáciai viszony helyreállítását, katolikus iskolák biztosítását, a tankönyvek szabadságát, a házasság szentségének az állam által újra való elismertetését nekünk kell képviselnünk. Csupa katolikus ügy, melyek mélyen érintenek bennünket.

A hároméves tervvel kapcsolatosan meg kell jól jegyeznünk egyes dolgokat. A hároméves terv keretén belül egy nagy veszedelem fenyegeti az embert, mégpedig az, hogy a materiális értékek sorában – amilyen a föld, a gabona, az érc, a lábasjóság – az ember is az anyaggazdálkodás tárgya lesz. Úgy fognak vele bánni, úgy fogják majd tenni-venni, mint a többi materiális értéket. Néhány [éven belül] már nemcsak a svábokat fogják kitelepíteni, hanem kor és nem szerint másokat is, amint a múltban a zsidókkal is történt. – Ez az óriási különbség a keresztény világnézetű és a materiális irányzatú hatalom viszonyában az emberhez.

A keresztény hatalom látja az emberben a halhatatlan lelket, az Úristen gyermekét, az Úristentől neki adott elidegeníthetetlen emberi jogokat, s tudatában van annak, hogy neki feladata az embert szolgálni itt a földön. A materialista állam, ha erős, azt teszi, amit akar. Nekünk ezt jól meg kell értenünk, s ha felvilágosításért fordulunk hozzá, meg kell tudnunk magyarázni, hogy az ember, a kis egyén teljesen védtelen és kiszolgáltatott az anyagelvű államhatalommal szemben, amelynek fegyvere az ököl.

A keresztény államban a jogok védik az egyént. Az a hitből fakadó tudat, hogy az állam felelősséggel tartozik minden egyes egyénért, aki benne él, és mind-egyikről számot kell majd adnia [Istennek], akinek az államhatalom csak földi képviselője. A materialista állam nem vesz Istenről tudomást, mert az a tudat zavarja őt működésében. Aki hozzásegít anyagelvű embereket ahhoz, hogy a közéletben tevékenyen részt vegyenek, az kiszolgáltatja önmagát és polgártársait az ő kényüknek-kedvüknek, felelőtlen hatalmuknak. Mennyire át nem gondolt, ész nélküli cselekedet hitetlen embereknek adni az önmagunk feletti hatalmat! Az egyes

ember biztonságban csak akkor lehet, ha a felette lévő hatalom hívó és keresztény! Azért adtak annyi szavazatot Barankovicsra, mert azt hirdette, hogy „keresztény” programmal jön. A Női Tábor jelvényét pedig azért törölték a szavazólapokról, mert – amint az egyik kommunista őszintén megjegyezte – ha látják a keresztet, akkor mindenki arra akar szavazni.

Az emberek kezdik sejteni az összefüggést az egyes dolgok között, csak még nem tudják. Nekünk azonban értenünk és tudnunk kell ezeket, és embertársainkat is fel kell világosítanunk, el kell igazítanunk.

A mentelmi bizottság ítélethozatalának előestéjén

1947. október 29.

A Testvér, 1947. november

Azért akarok szólni még ma este hozzátok, mert tudom, hogy aggódtok miattam. Sajnos az ember nem tudja magát teljesen függetleníteni az eseményektől, de ha tekintetünket teljesen az Úristen felé fordítjuk, lecsillapul minden izgalom, mert tudatosítottuk, hogy minden az ő tudtával történik. A jó Isten nem messze a csillagok fölött trónol, mindenütt jelen van a mennyei Atya. Kezét fogva meggyünk keresztül az életen. Aki azon a helyen van, amelyre őt a jó Isten állította, az biztosan tudja, hogy hivatása ott van, azon a helyen, és ott biztonságban érzi magát. Érzi, hogy a jó Isten hogyan adja segítségét. Nem szabad tehát azt gondolni és azt mondani: Jaj, milyen borzasztó volna a mentelmi bizottság elé állni! Aki a jó Istentől kijelölt helyen van, annak a megbízatásával járó kockázatok, szenvedések, próbák egészen másképp jelennek meg, mint ahogy megjelenének annak, akit nem az Úr állított oda. Azért ne nyugtalankodjatok, az izgulás semmit se segít, ellenkezőleg, mindent elront.

Nekünk, minden egyesünknek megvan a maga missziója. Hogy ez kinél-kinél milyen formában jelenik meg, azt a jó Isten tudja. Nemcsak feltűnő, nagy feladatokat adó missziók vannak, szólhat a missziónk csak egyetlen emberhez is. Lehet a feladatom egészen kicsi, lehet a feladatom egészen nagy, lehet a feladatom könnyű, veszélytelen, de ha esetleg olyan missziót adna a jó Isten, amely természet szerint, tárgyilag felfogva félős, terhes, gondoljunk mindig arra, hogy emberé a munka, Istené az áldás. Az lesz az ügyből, a feladatból, amit a jó Isten akar, ahogy ő rendezi el, ahogy ő intézi el. Éppen azzal a hittel kell az embernek leszerelni természetes izgalmát, és arra gondolnia, hogy az adott pillanatban mindig rendelkezésre áll annyi kegyelem, amennyi annak a feladatnak az elvégzéséhez szükséges. Ebben a tudatban az embernek a nehéz is könnyűnek látszik, magától érteődőnek. A kegyelem belülről kiegyenlít, megtámaszt, megolajoz, és a lélekben állandó béke honol. Ezért jó időben, rossz időben gondoljatok arra, hogy nekem megvan a magam missziója. Engem a jó Isten állított erre a helyre, éppen ezért megadja a szükséges kegyelmet misszióm betöltéséhez.

Úgy megnyugtat engem, ha tudom, nem aggódtok különösebben miattam, hanem inkább szeretettel, imával, együttérzéssel támogattok, és őrzitek, ápoljátok a békét, a jóakaratot, a hűséget, az egység lelkét, az egymás iránti szeretetet. Ha így legyőzzük azt, ami békétlenség bennünk volna, ha így felajánljuk kis nehézségeinket, melyek kísérnek minket – ezekkel az áldozatokkal segítetek, támogattok engem. Akármilyen lesz tehát a holnapi tárgyalás kimenetele, *természetfeletti módon fogjuk azt felfogni, fogadni.*

Maradj otthon magadnál!²⁸⁴

*Körzeti tanítás 1948. június 9-én, gépelt kézirat,
Szociális Testvérek Történeti Irattára, Budapest*

Tele vagyok munkával, és nagyon leterhelt vagyok, tudva, hogy nyolc nap múlva ütközik a hívó és hitetlen világ, mikor az iskolák államosításának törvénye kerül a parlamentben tárgyalásra. Így elmélkedésemet is csak ebből a gondolatkörből tudom venni.

Azt gondoltam, vegyük elmélkedéseink tárgyának a csodát. A szó szerinti csodákba vetett hit a karizmák közé tartozik. S csodának kell bekövetkeznie, hogy kérésünk teljesüljön, s az iskolákat ne államosítsák.

Háromezer iskoláról van szó. Milyen borzasztó volna, ha háromezer iskolába betörne a mai kor szelleme. Teljes erővel küzdök ez ellen, és nagyon köszönöm, ha bárki segít nekem ebben a munkában.

De ha megfeszített erővel dolgozunk, [még akkor is] csodát kell várnunk, hogy sikerüljön iskoláinkat megvédeni.

Tehát csodába vetett hittel könyörögjünk az Úristenhez ezért a nagy és szent ügyünkért! Egy lelki író azt mondja: Ha imádkozol, és nem hiszed, hogy megkapod a kegyelmet, akkor ne hidd, hogy imád meghallgatásra talál. A tiszta szándékkal mondott ima sohasem hiábavaló, valamilyen formában mindig meghallgatásra talál. Aki igazi hittel imádkozik, kérhet olyan csodát is, hogy jelenjen meg Szent Mihály arkangyal, mert az igazi hit hegyeket mozgat.

Én csak azért félek, hogy mostani imánkat ebben a formában nem fogja meghallgatni az Úristen, mert annyira megutálhatta népünket, amelyik templomba jár, jó részben katolikus hitben nevelkedik, s mégis a magzatelhajtás szörnyű bűnét követik el olyan sokan. Mert minek hittant tanulni, hogy aztán felnőtt korban természetellenes állapotban éljenek?

De akárhogy is álljanak a dolgok, nekünk azon kell dolgoznunk, hogy Krisztus Országát megvédelmezhessük, annak ellenére, hogy e szörnyűségeket látjuk magunk előtt.

Szeretném elmondani, hogyan végezhetjük mostani sok munkánkat egészen lelkién. Egy nagyon szép lelki könyvet olvasok most. Az egész egy karmelita

apáca egyetlen imájáról szól, azt elmélkedi végig. A mondat, ami most soron van ez: „Úgy imádd az Istent, mint a mozdulatlan változatlanságot.”

Az Úristen a végtelen, a nyugalom, amellelt, hogy az örök aktivitás. Kérjem az Úristent, hogy én is a legnagyobb munkák közepette részesülhessek az ő végtelen, kimondhatatlan nyugalomban. Ahhoz, hogy erre eljuthassunk, azt kell kérnünk az Úristentől, hogy vegyen el engem önmagamtól, ne legyek többé a magamé, mert akkor a szenvedélyek, az érdeklődési körök stb. elragadnak tőle, *s nem vagyok otthon a saját lelkemben*. Ha az ember kifordul a nyugalomból, önmagából fordul ki – magán kívül van, példa erre a haragra gerjedt, kiabáló ember. Azok, akiket a szenvedélyek tartanak fogva, soha sincsenek otthon önmaguknál. Lehet, hogy annyira szeretem a munkámat, hogy valósággal reszketek érte, s ez ragad ki nyugalmi állapotomból, ez vesz el önmagamtól és a jó Istentől. Gondolkoztassanak el ezek az igazságok!

Most, miközben ilyen feszült lelkiállapotban vagyok, mindig mondom magamnak: *maradj otthon magadnál!* Ezt elmélkedem magamnak, s most hangosan nektek is!

Mert mi, akik a tűzvonalban harcolunk, munkánk értékénél fogva könnyen esünk abba a tévedésbe, hogy a munka szenvedélyünké válik, munkánknak rabjainvá leszünk, azt imádjuk, s közben elhítetjük magunkkal, hogy mi csak a jó Isten dicsőségére tevékenykedünk.

Egy alkalommal egy rendfőnök volt a Szentatyánál (XII. Pius) kihallgatáson, aki izgatott hangon, nagy hévvel elmondta, hogy az ő véleménye szerint, mi mindent kellene csinálni a jó Isten dicsőségére, a lelkek érdekében. Az egész izgatott beszédre a Szentatya csak annyit felelt, hogy valamit a Gondviselésre is kell bízni. Vigyázzunk tehát, ne essünk a munka herezisébe.

A szent tisztaság [elleni kísértés] vagy más bűnök kísértése sokszor kevésbé veszélyes, mint a munka szenvedélyének kísértése, mert ezeknél rögtön felismerem, hogy kísértéssel állok szemben, s védekezem, *pedig mindaz kísértés számomra, ami az Úristentől el akar ragadni*.

Nagyon vigyázzak, *hogy a lelkem mindig az Úristennél maradjon, nehogy a munkát rakjam az ő helyére, imáadásom oltárára*. Szép tapasztalatom a mindennapi életben, hogy ha elvégzem elmélkedésemet – még ha egy kicsit gombostűkön ülve is, tudva, mennyi munka vár – akkor jön az isteni segítség, az időm megsokszorozódik. Rendszerint kiderül, hogy más eseménysor az, amelyet én, az ember terveztem el valamely cél elérésére, s egészen másik következik be, s ez az isteni Akarat vonulása. Ha ezt átélem pl. amikor más dispoziíót kapok, mint amire számítottam, vagy rossz idő, betegség stb. akadályozza váratlanul a munkámat, fogadjam el, és higgyem igaz, természetfeletti hittel, hogy most a jó Isten működik.

Erre egy példa, amit a napokban éltem át: NN-né lelkigyakorlatot akart végezni Esztergomban arról, hogyan élheti a szociális testvéri lelkiéletet a világban. Szerettem volna legalább a záró elmélkedést neki megtartani. Azt gondoltam, hogy

²⁸⁴ Ezt a címet az elmélkedés tartalma alapján később adták ennek a tanításnak.

hajóval megyek, mert az olyan, mint egy lassan mozgó szoba, jól tudok útközben dolgozni. Nehogy lekéssem az indulást, gondosan megérdeklődtem előzőleg az indulás idejét. Mégis, mikor kimentem a hajóállomásra, kiderült, hogy az adott időpontban csak szombat-vasárnap indulnak hajók. Tehát a saját hibámon kívül nem utazhattam Esztergomba. Nem voltam nyugtalan, mert a jó Isten annyiszor megtapasztaltatta velem, hogy ő igazgat mindent. Elmentem tehát a tízes misére a Ferencesek templomába, s utána benéztem a Helytartóságra, hátha van valami hír a számomra. Ott összetalálkoztam Csertő főtisztelendő úrral, aki sietett velem közölni, hogy őminenciája (Mindszenty bíboros) 12.00-kor vár a Regnumban. Ilyenek a Gondviselés útjai! Ezért nem utazhattam el, s egy véletlenül felöltő gondolat ezért vezetett a Helytartóságra, hogy ott ezt megtudjam.

Gondolkozzunk természetfelettien a gyakorlati dolgokról, mert mindenben a természetfeletti élet szabályai, a Gondviselés tervei érvényesülnek!

Ne legyünk tehát szűk látókörűek! Ismerjük fel a jó Isten akaratát az előre el nem tervezett eseményben akkor is, ha az számunkra kellemetlen, pl. egy akaratlan késés, egy nem várt előljárói rendelkezés, betegség stb., és meg fogjuk érteni annak célszerűségét talán még itt a földön, de egészen biztosan az örökkévalóságban. *A jelen történések értékét nem az határozza meg, hogy most milyenek, hanem hogy mi lesz belőlük.*

Mikor megérkeztem a Regnumba, úgy találtam őminenciáját, amint az egyházközségi csoportok beszámolóját hallgatta. Külön beszámolt az Oltáregylet, a Szent Imre kör, a Mária Kongregáció stb. a működéséről. Bámulatos volt, milyen nyugodtan hallgatta ezeket a beszámolókat, mennyire kiterjedt a figyelme minden részletre. Pedig mit érezhetett az egyházi iskolák ügye miatt, ha az engem ennyire leterhel. Pl. mikor a Szent Imre fiúk beszámoltak, megkérdezte, hányan vannak. Tizenhatan. Elég kevés a plébánia híveinek számához képest, hangzott a válasz. Majd megkérdezte a leányegyesület tagjaitól, ők hányan vannak. Kb. negyvenöt, mondta a beszámoló lányka. [Erre őminenciája így felelt:] Nem lehet ilyen kifejezést használni, hogy körülbelül. Ha vannak, akik csak időnként járnak, azt kell mondani: 30 állandó és 15 fluktuáló. Hány rendezetlen házasság van a plébánián, és hányat rendeztek? – érdeklődött tovább a hercegprímás a plébánia élete [iránt]. Mindenki hallgatott, erre a kérdésre még a plébános sem tudta a választ. Hívták az anyakönyvvezetőt, mert nem maradhattak adósok a válasszal.

Az idő elmúlt, kérem, adja ide nekem a jelentést! – szólt a főpásztor. Majd hangosan kezdte olvasni a lényeges részeket, s ahhoz fűzött kérdéseket. Mind jobban le voltam nyűgözve. Tudom magamról, hogy ha lefoglal egy nagy ügy, akkor nem tudok kis dolgokkal foglalkozni, vagy legalábbis igen nehezen. S mennyire foglalkozott a hercegprímás ennek a kis plébániának minden részletkérdésével. Miután áttanulmányozta a jelentést, bement a népkonyhába, megnézte, mit főznek, s megkérdezte: S mindennap ilyen jót kapnak?

Számomra valóban élmény volt látni az ország főpásztorát, amint ilyen pontosan, részletesen utánanéz mindennek, pedig ki tudja, hány századik plébániát vizitálta már. Most ismertem meg igazán. A nagy ember, aki képes a részletekre is figyelni, az a jó Istenre hasonlít, aki nemcsak a világot teremtette meg óriási méretekben, hanem ugyanakkor egészen odafordul a kicsiny részletek felé is. Megnöveszti a hangya kis csápját, s a pillangó szárnyát ezerszínűvé festi, míg világokat tart fenn kezében.

Törekedjünk tehát – a mennyei Atya példáját követve – a kis dolgokkal, a részletekkel is foglalkozni, akkor is, ha nagy dolgok, mármint hozzánk képest nagy dolgok, vannak ránk bízva. Hiszen erre is vonatkozik: „Legyetek tökéletesek, mint ahogyan a ti mennyei Atyátok tökéletes.

**Építs meg minket újra, Istenünk! Építs meg újra!
Ragyogjon ránk arcod, és mi szabadok leszünk...**

Tanítás a mottóról – 1949²⁸⁵

A Testvér, 1949. március

Ha úgy nézzük a karácsony ünnepét, mint Krisztus Urunk eljövételét, akkor meg kell állapítanunk, hogy az emberiség által elgondolható legnagyobb program: a belső, a lelki újjászületés. Ezt azonban a magunk erejével nem tudjuk elérni, hanem csak a nekünk életet adó irgalmas Úristen eszközölheti bennünk. Most, amikor annyit hallunk újjáépítésről, legyen ez a gondolat a megkezdett 1949-es év vezérfonala: Építs meg minket újra, Istenünk! – mondjuk a zsoltárossal.

Mielőtt a mondat tartalmát elemeznénk, rögzítsük le azt az igazságot, hogy óriási különbség van a pusztán értelmi és a kegyelmi fogalmak között. Az egyik elvont, rideg tudás, a másik: az élet, szabadság, öröm, egy más világ, amely magában hordja magát az Úristent is. Ezért következménye az, hogy általa az ember szabaddá, felszabadulttá válik.

Átgondolva az emberiség történetét, előttünk áll a tény, hogy az Úristen megteremtett egy remekművet, és azt az emberi gyarlóság összerombolta. Erre az alkotását végtelenül szerető isteni Művész a romokból újjáépítette remekét. Sajat életünket átgondolva, ugyanezt látjuk: a keresztségben tőle kapott istengyermekség szépségét, értékeit személyes bűneinkkel magunkban összeromboltuk, de ő könyörülve rajtunk, a bűnbánat szentségében a megigazulás Lelke, a Szentlélek Úristen által újrateremti bennünk a kegyelmi életet. Milyen irgalmas a jó Isten szeretete irántunk, és bölcsességében, mindenhatóságában mily nagyszerűen gondolta ki, valósította meg a lelki újjáépítést!

Látjuk azonban még azt is, hogy nem elég az egyszeri újjáépítés. Kétszer, háromszor, többször, sőt talán egy egész életen át szakadatlanul összerombolja egy lélek azt, amit az Alkotó benne újra és újra fölépít. A jó Isten azonban – aki azt tanítja Szent Péter kérdésére, hogy „nem hétszer, hanem hetvenszer hétszer” kell megbocsátanunk, vagyis mindig – az első, aki nekünk erre példát ad. Ahányszor az ember összerombolja lelki életét, vagy ront azon, de azután Isten felé fordul és kéri: „Atyám, bocsáss meg, és építs meg engem újra!” – mindannyiszor készségesen megteszi.

Mégis, mikor nem épít meg újra a jó Isten valakit? Akkor, ha az illető olyan sokszor, olyan gonoszul s cinikusan rombolta szét magában az Úristen által újra és újra megépített lelket, hogy részéről szinte hiába minden készség, mert megátalkodottságán minden megtörik.

Világos előttünk, hogy kegyelem nélkül a lelkiélet vonalán semmit sem tehetünk. A Szentlélek elleni bűnnek, Szentlélek-ellenes állapotnak nevezi az Egyház a bűnben való megrögzöttséget, s azt tanítja, hogy nincs rá bocsánat sem ezen [a világon], sem a másvilágon. Ettől az állapottól eltekintve az Úristen kimondhatatlan türelemmel adja a bűnösnek azt a kegyelmet, hogy elesettségében hozzá kiálthasson, mert addig nem kezdhet újraépíteni, amíg valaki a romok alatti életet akarja. Sajnos minden bűnnel eljuthat az ember idáig. „Úgy fáj nekem a testvérem halála, hogy már nem is fáj” – mondta egyszer valaki. Lehetséges a lelki sikon is egy olyan állapot, amikor már valakinek nem fájnak a romok, a pusztulás, amikor már nem vágya többé az, hogy az Úristen újjáépítse. Bizonyára világos most már előttünk az, hogy vannak bűnök, amelyekre nincs bocsánat sem ezen [a világon], sem a másvilágon, mivel az illető, aki benne él, nem kér értük és ezért nem is kaphat bocsánatot. Ettől az állapottól eltekintve az Úristen határtalanul, az utolsó pillanatilag, amikor talán már nem is tudok beszélni, megépíthet engem. Természetes, hogy nekem erre nem szabad számítanom, mert ha erre állítom be az életemet, akkor az a legbiztosabban elvezetne a Szentlélek-ellenes állapothoz.

Az Úristennek a megbocsátásra való végtelen készségét szemlélve élhetem át, hogy ő milyen kimondhatatlanul irgalmas. A lelkünk természetesen szép, kegyelemtől ragyogó akar lenni. Az [Úristen] által való megépítettség a lélek számára megnyugtató, biztató gondolat. De ahogyan vannak korok, amelyekben tönkremegy minden, ugyanúgy a lélekben is összeomolhat, tönkremehet mindaz, ami élteti, ami üdév, ragyogóvá, érzékennyé teszi, ami az Úristennel való rokonságát jelzi nála. Gondoljunk csak el egy gyönyörű, harmatos májusi reggelt illatozó színpompás virágokkal, enyhe szellősutogással, csattogó madárdallal, üde, zöld lombátrakkal! Ez múlik el a lélekben a bűn hatására, és lesz belőle egy poros országút mentén sínylődő leperzselt fa, amelynek gyümölcsseiről már száz kéz leszede a hamvat, s ha megizleljük, fanyar keserűség árad belőlük. Amikor a lélek a kegyelem állapotában van, megvan az érzéke a szépség, az isteni rokonság kifejezése iránt, nem szükséges számára külön parancs, rendelet, és mégis eltalálja mindig azt, amit és ahogyan tenni kell. Szent Ágoston szerint: „Szeress, és tégy, amit akarsz!”

Lehetnek korszakok, amelyeket az elhanyaglás jellemez. Nem égbekiáltó gonoszságok, rablógyilkosságok stb. hanem az elhanyaglás. Szellemüket tekintve hasonlítanak a tikkadt, poros országúthoz, a lármás, közönséges vásártérhez, mert mellőzték vagy elfeledték mindazt, ami nincs kőtablára vésve, csak a lelek mélyére íratott. Lelkiség tekintetében többé-kevésbé mindnyájan érezzük,

²⁸⁵ Margit testvér által át nem nézett gyorsírási jegyzet alapján.

hogy gondolkozásmódunkat erősen befolyásolja a hasznossági elv, a célszerűség gondolata, pedig lehet, hogy valami nem a legpraktikusabb, de a legigazabb, a legépítőbb!

Erre a lelkületre vall, ha az ember szinte leül számíthatni, hogy a mulasztási bűnök nem oly nagyok, mint a cselekedeti bűnök. Gyakorlatilag erre vall az, ha valaki a hősiesség, önfeláldozó cselekedeteket lekicsinyli, és azt mondja: „Mire való ez, hisz ez ostobaság! Semmire sem jó!” A nagy gondolatok miként való felfogása utal leginkább arra, hogy egy lélek még harmatos-e a kegyelmekben, vagy már belepte az országút pora.

Amikor ezt kérjük az idén: Építs meg minket újra, Istenünk! – akkor nemcsak szemrehányást érdemlő cselekedeteink s az utilitarisztikus hatások lebegnek szemünk előtt, hanem szívünk mélyéből vágyunk arra, hogy az őskeresztények gondolkozásmódja, szelleme s az istengyermekség harmatos lelkülete legyen újra a miénk. Mivel pedig hivatásunk szociális, minden alkalommal gondoljunk arra, hogy ez a feltétele a társadalom, az ország, a mai nemzedék újjáépítésének is. Ez a legnagyobb program, mert minden egyéb újjáépítés ettől függ.

Kérjük a teremtető, építő Szentlelket, tegyen bennünket újra harmatos, gyermeki lelkekké! Adja, hogy ne annyira emberileg legyünk bölcssek, hanem olyanok, amilyeneknek az Úristen bennünket akar. Ezzel a vággyal szívünkben mondjuk: Építs meg minket újra, Istenünk, építs meg újra!

A SAJTÓ SLACHTA MARGITRÓL

Schlachta Margit levelét megírta...

No, kinek az érdekében? Elmondjuk.

Szabadság, 1947. szeptember 20. 5. old.

A gyulai repülőgépgyárban dolgozott a háborús években egy főmérnök. Hajtotta a munkásokat, hogy többet termeljenek hadiszállításokra. Üldözte a baloldaliakat. Andó László munkást feljelentette a katonai parancsnokságnál, mert egyszer otthagyta a műhelyt. Ő hajtotta végre Szálasi leszerelési parancsát és Nyugatra vitette a szivattyúkat. Szabotázzsal vádolt ártatlan embereket. Littauer Pál munkás vallomása szerint a főmérnököt és az egész családját fanatikus náci-barátság jellemezte.

A főmérnököt a felszabadulás után a rendőrség elfogta. Internálták. Ekkor írta meg Schlachta azt a bizonyos levelet, amelyben kéri a rendőrséget, engedjék szabadon a fasiszta főmérnököt. Ezt írja: „A vád az ellene, hogy a nyilas rezsim alatt dolgozott. Úgy hiszem, ezen nincs mit magyarázni.”

Ezt írta Margit nővér. Kinek az érdekében? Schlachta György főmérnök érdekében, aki közeli rokona. Madarat tolláról, Schlachtát rokonáról.

Slachta Margit beszéde
(parlamentari beszámoló, részlet)

Magyar Nemzet, 1947. október 29. 3. old.

[...] Bechtler után Slachta Margit szólalt fel.²⁸⁶ Foglalkozott a kettős árrendelet kérdésével, amelyet nem tart demokratikusnak. Kijelenti, nem az a baj, hogy nagy vagyonok vannak, inkább az a baj, hogy nincsen mindenkinek vagyona. A vallásos nevelés kérdésével foglalkozva rámutat, hogy a washingtoni parlamentben milyen imákat mondanak el az ülés előtt és az ülés után, és ezeket az imákat fel is olvassa. Hangsúlyozza, hogy a Keresztény Női Tábor a Tízparancsolat programja alapján áll. Helyesli a hároméves tervet. Ellene szól a bankok államosításának. Megállapítja, hogy a hároméves tervben a materiális problémák megoldása mellett nem gondolnak a lélekkel, a hároméves tervben a lélek nincsen sehol jelen. Zgyerka (mkp) képviselő többször közbeszól Slachta fejtegetéseinek, és a közbeszólásokat akkor sem hagyja abba, amikor az elnöklő Kéthly Anna figyelmeztetni akarja. Az elnöklő Kéthly Anna rendreutasítja Zgyerkát, amit a jobboldal tapsal honorál.

Slachta Margit beszédének további során a baloldaltól kifogásolják, hogy beszédét olyan hosszúra nyújtja ki. Mire Slachta azt mondja, hogy a parlament a jogalkotás háza és ő meg akarja a túloldallal ismertetni véleményét, esetleg az ő meggyőződése javára akarja megteríteni a baloldalt. A baloldal hangos közbeszólásokkal fogadja Slachtának a kijelentéseit. Azután a kék cédulák ügyében jelenti be kifogásait, s azt mondja: a kék cédulák alkalmazása megmérgezte sok választó lelkét, amelyek így megmérgezve, nem tudnak az újjáépítés érdekében teljes erővel részt venni. (Nevetés a baloldalon.)

Slachta azután a darwini fejlődéstörténettel foglalkozik, melyet a mostani élet alapjává akarnak tenni. Szerinte az embert emberré kell tenni, nem szabad a majom-öntudatot kifejleszteni. A majom-öntudat akadályozza a hároméves terv megvalósulását, az ember nem a darwini fejlődéstörténet, hanem Isten teremtménye. A mutációs elméletet tudományosan is megcáfolták. Ezzel kapcsolatban csodálja, hogy „Az ember élete” című könyvből 12 és 13 éves gyermekek tanulnak. A könyvet Gleimann Anna és Mérei Ferenc írták²⁸⁷ és kéri, hogy a Tanügyi Főtanács vonassa ki a forgalomból ezt a könyvet, mert a könyv tendenciája olyan, hogy

megöli az emberi lelket. Hangsúlyozta, hogy ilyen majomtörténetekkel az embert erkölcsileg annyira aláaknázzák, hogy az ember energiakifejlés csökken és akadályozza a hároméves terv megvalósulását. A kormány számos intézkedéssel elősegíti az állati származás és értelem tudatát, ezt a felfogást ő erkölcstelennek tartja.

Azután kijelenti, hogy elhibázottnak tartja a materiális életfelfogás fejlesztését. Majd ezzel kapcsolatban olyan kijelentéseket tesz, amely a baloldal részéről nagy felháborodást vált ki. Slachta a nagy lármában befogja a fülét. Az elnöklő Kéthly Anna többször a nagy viharcsengőt szólaltatja meg. Kéthly rendreutasítja Slachtát, a kommunisták kórusban kiáltják: Mentelmi elé! Mivel Slachta ominózus kijelentését a jobboldalon is megtapsolták, parázs vita keletkezik a jobboldal és a baloldal között. A láрма nem csökken, fölsattan Orbán László kommunista képviselő hangja:

– Háborús uszítás, amit ön végez!

Egy hang a kommunista pártból:

– A múlt kísértetei járnak a parlamentben!

Slachta folytatni akarja beszédét: Nyíltan beszéltem...

Mire Zgyerka kommunista képviselő azt kiáltja:

– Nyíltan rágalmazott!

Az óriási zajban Slachta lejön a gyorsíróasztal mellé és onnan akarja folytatni beszédét, de a nagy láрма miatt képtelen beszélni.

Kéthly Anna elnök felfüggeszti az ülést.

A felfüggesztés után a jobboldali és baloldali képviselők között heves vita fejlődik ki, majd néhány perces szünet után Kéthly Anna az ülést újra megnyitja. Slachta beszédét egy mondattal befejezi.

Kéthly Anna megállapítja a következő ülés napirendjét, amely szerint szerdán folytatják az indemnítás tárgyalását, azután 2. pontként a Magyar Köztársaság kormánya részére rendeletek kibocsátására adott felhatalmazás újabb meghosszabbításáról szóló törvényjavaslat tárgyalására térnek majd át. Majd az interpellációk következnek.

²⁸⁶ Lásd az előző újságcikkeket.

²⁸⁷ Gleimann Anna – Mérei Ferenc: *Az ember élete*. A VII. osztály számára. Általános iskola tankönyvek, kiadja a Vallás- és Közoktatástügyi Miniszter, Budapest, 1947.

Lehullt az álarc

Népszava, 1947. október 29. 1. old.

Lehullt az álarc a magyar demokrácia szélsőjobboldali ellenzékéről az országgyűlés keddi ülésén.²⁸⁸ Schlachta Margit, a „nemzeti szellemű” Keresztény Női Tábor vezetője, a szélsőjobboldal egy-két valódi érzelmeit leplezni rosszul tudó tagjának tapsától kísérve, bebizonyította, hogy hű maradt ahhoz a kurzusmentalitásnak megfelelő szellemhez, amelynek jegyében ebben az országban huszonöt éven át uszítottak hazug jelszavakkal a demokrácia és különösen a Szovjetunió ellen. A kurzus szemléletében élő klerikalizmus és a múltat viisszasíró reakció nyílt támadásba indult a demokratikus Magyarország ellen, és éppen úgy nem törődött azzal, hogy felelőtlenül kihívó magatartásával a legsúlyosabb külpolitikai katasztrófát zúdíthatja országunkra, ahogy nem törődött vele az egész ellenforradalom alatt sem. Schlachta Margit a fehérterrort szemforgatva és ájtatossággal végigasszisztáló „kedves nővérek” anakronisztikus megtestesítője hangot adott annak a jobboldali rémhírterjesztő csoportnak, amely éppen napjainkban ijesztgeti az ország lakosságát. Az egykori úrikaszinó levitézlett „hőseinek” háborús rémhírterjesztése, kolhozmeséje és Szibériával ijesztgető hazudozása a demokratikus országgyűlés szélsőjobboldalán ülő képviselőnő szájából hangzott el, hogy denunciálja a magyar demokráciát a világ előtt, és propagandájával előkészítse az ugrásra készülő ellenforradalmat.

Akik eddig kételkedtek abban, hogy ellenforradalmi veszély van, hogy a magyar reakció nem halt meg, csak alszik, de minden enyhülésnek vélt jelre újra felbátorodik, azokat meg kellett, hogy győzze erről Schlachta Margit és az őt megtapsoló szélsőjobboldali képviselők önfeledt magatartása. Nem vitás és aki csak hallotta Schlachta beszédét, az jól megfigyelhette, hogyan készült együgyűnek látszó kijelentések során erre a végső konklúzióra, mert pontosan tudta, mit akar mondani akkor, amikor ájtatos arccal megkérdezte: ha a materializmus alapján állunk, „nem kell-e nekünk majd jóvátételt eszközölnünk emberanyaggal, mert ez is materiális jószág.”

Hát nem! Ez az a hang, ez a rágalmozó ellenforradalmi hang, amelyet oly gyakran hallhattunk az elmúlt huszonöt év alatt és amely most újra jelentkezett

legfontosabb fórumunk, a parlament üléstermében. Ez az a hang, amelynek ismételt jelentkezését semmilyen körülmények között sem tűrhetjük, mert nagyon jól tudjuk, hogy minden ellenforradalom ilyen megnyilatkozásokkal kezdődik. Fel kell vennünk – még kíméletlenebbül – a harcot, a legkönyörtelenebb harcot, még akkor is, ha az ellenzékben, a jobboldaliak gyávaóságához méltón, nincs annyi bátorság, hogy ilyen felelőtlen kijelentést férfival és nem egy nőképviseelővel mondat el. Az ilyen megnyilatkozások és megtevőik ellen küzdenünk kell, nem lehetünk kíméletesek, mert nagyon jól ismerjük e hang hordozóinak kegyetlenségét, abból az időből, amikor ők uralkodtak felettünk.

²⁸⁸ Lásd a lábjegyzeteket az előző újságcikkknél.

Nem lesz háború!

Szabad Nép, 1947. október 29. 1. old.

Kósza háborús hírek járnak az országot. Légvédelmi óvóhelyeket tataroznak egyesek, gyufát, sőt, élelmet gyűjtenek, megindul a készletek oktalan felhalmozása a tehetőseknél, bizonytalanság és reménytelenség kap lábra a gyengeidegzetűek körében.

Pusztít a rémhír és terjed a háborús babona. Minek a hároméves terv – kérdik a helyi háborús uszítók –, minek a termelőmunka, minek a demokrácia politikai védelme, ha a harmadik világháború mindezt eltíporja? Akik túléltek a német imperializmus őrzöngését, azokat ma az amerikai imperializmus csodafegyvereivel fenyegeti meg a magyar reakció, mely jobban gyűlöli a hatalmával élő építő népet, mint a háborús pusztulást.

Háborús rémhírterjesztéssel felel a magyar reakció népünk minden újabb eredményére és győzelmére. Győzött a demokrácia a választásokon? Államosítják a bankokat? Munkásbíróságok fognak ítélni a harácsolók felett? Rögtön készen vannak a felelettel: háborút, atombombát, amerikai megszállást, rabságba hajtott népet, s ilyen áron visszanyert uralmat a nagybirtok és a nagytőke számára. Ez a politikájuk, ennek szereznek „híveket” a hazugságokkal terrorizálható tudatlanok között. Ezt hajtogatják a magyar ellenforradalom bandafőnökei, akik külföldre mentették a bőrüket, vagy akik itt bújnak meg az ország határain belül, nem egyszer demokratikus gazdasági és politikai életünk sáncai mögül, sőt a magyar országgyűlésen is! Előmerészkedtek a patkánylyukakból. Fülbesúgósdi helyett az országgyűlés szószerét használta fel Schlachta Margit, olyan gyalázatos szovjetellenes és háborús rémhírterjesztésre, amilyen 1944 óta nem hangzott el ebben az országban. Az anyagszállítások után az „emberanyagot” is igénybe vehetik a jóvátételi szállítások terén – így vijjogott ez a vészmadár.²⁸⁹ Emberanyag-szállítás? A szovjetrendszer és a kommunisták nem tesznek különbséget élő és holt matéria

²⁸⁹ Schlachta Margit hozzászólását az 1947: XX. tc-kel az államháztartás vitelére adott felhatalmazás meghosszabbításáról szóló törvényjavaslat folytatódó tárgyalásán mondta el 1947. október 28-án. A baloldali pártok által generált botrány következtében az országgyűlés mentelmi bizottsága 60 napra kitiltotta a parlamentből. Lásd: (Szerk.) Petrás Éva – Schlachta Boglárka Lilla – Szabó Róbert: *Slachta Margit beszédei a magyar parlamentben*. Barankovics István Alapítvány – Gondolat Kiadó, Budapest, 2021. 356–381.

között – így állítja Schlachta. Emberanyag-szállítás? Ágyúötlétel lesz újra a magyar – így erősíti ezerszeresre a suttozó háborús rémhírterjesztést. S hozzáfűzte: Mindezt nem félek kimondani...

A demokrácia gyengeségébe, erélytelenségébe, s mondjuk ki: gyávaságába vetett vakhit húzódik meg az ilyen szavak mögött. Hány meg nem torolt bűn, szabad gyalázkodás, micsoda aluszékonyosság jellemezte a magyar népuralom elmúlt éveit, amíg ez az ellenforradalmi háborús agitáció félelem nélküli szószerket kaphatott a magyar országgyűlésen!

Miben bízik ez a szoknyás botrányhős, a nők botbüntetésének ez a szentéletű apostola? A mentelmi jogban? Meg kell tanítani, hogy eltévesztette az évszámot. Mentelmi bizottság elé vele! Példás ítéletet követelünk! Az országgyűlés saját becsületének és a demokratikus választók milliós tömegeinek tartozik azzal, hogy letörölje magáról azt a szégyenfoltot, amit Schlachtának és a hozzá hasonlóknak a gyalázkodásai jelentenek. Talán a vallásos, katolikus tömegek támogatásában reménykedik Schlachta? Kérdezze meg tőlük: ki az közülük, aki háborút akar? Ki fog derülni, hogy csak a volt nagybirtok és a nagytőke urai tapsolnak neki. Nem arról van szó, hogy a reakció „hőst és mártírját” faragjuk Schlachtából, túlságosan silány anyag ehhez. De hisztérikus, eszelős kitöréseinek mégsem az országgyűlés a megfelelő színtere. Demokratikus közéletünknek nemcsak a vérengző fenevadaktól, hanem a kellemetlenkedő férgektől is meg kell szabadulnia!

Az igazi ellenség nem Schlachta, hanem a háborús uszítás. Ne akadjon itt senki ebben az országban, aki a „nemzethalált” prédikálja, akárcsak 1944-ben! Itt csak a reakció halálharangját lehet megkondítani, de nem a békéért és nem a magyar népet!

Jól tudjuk: a háborús uszítás és fenyegetés nem a Schlachtától indul ki. Ahogy tíz évvel ezelőtt Berlin volt a fenyegető kardcsörtetés székhelye, úgy ma Washington az. A demokratikus erők nemzetközi összefogása, a Szovjetunió lebírhatalatlan ereje azonban ma nem arra irányul, hogy győzzön egy új világháborúban, hanem hogy megakadályozza annak a kitörését is! A kommunista pártok lengyelországi nyilatkozata²⁹⁰ leszögezte: „Óriási távolság az imperialisták kívánsága között, hogy szabadjára engedjék az új háborút és a lehetőség között, hogy egy ilyen háborút megszervezzenek... Nem szabad elfelejteni, hogy az imperialista ügynökök azért csapnak zajt a háborús veszélyről, hogy a gyengeidegzetűeket és ingatagokat megijesszék, és szédítéssel engedményeket csikarjanak ki a támadó javára”.

Nyilvánvaló, hogy azok, akik Magyarországon a háborús pszichózist terjesztik, suttozással, sajtóval, vagy az országgyűlésen: az imperializmus belső

²⁹⁰ 1947 szeptemberében a lengyelországi Szklarska Porębában alakult meg a Kominform, a Kommunista Internacionálé (Komintern) utódsszervezete. Az alakuló ülésen A. A. Zsdanov adott elő referátumot, amelyben a világ két táborra szakadását fejtegette. Ezt a beszédet tartják a Szovjetunió részéről a hidegháború nyitányának.

ügynökei. Nyilvánvaló, hogy azok a jóhiszemű emberek is, akik ezt a hírverést akár öntudatlanul magukévá teszik és terjesztik a háborús félelmet, a reakciónak tesznek szolgálatot és a demokrácia építő lendületét fékezik.

Háború nem lesz. Nem azért, mintha azok az amerikai trösztök, melyek a múlt világháborún 52 milliárd dollárt kerestek, nem akarnák a háborút. De nem tudják elindítani, mert gyengék hozzá, mert biztos vereség érné őket. Az egyik legnagyobb amerikai lapban, a New York Herald Tribune-ben így ír erről William Shirer: „Európában egyedüli hadseregünk egy kis létszámú katonaság Németországban. Ez is inkább rendőri, mint harcoló alakulat. Az Európában járó újságírók véleménye szerint, ha a Szovjetunió úgy akarja, néhány hét alatt el tudja foglalni az egész kontinenst, és még a repülőbázisok lehetőségeitől is megfosztana bennünket. Egész Európa, Nagy-Britanniát beleértve, kimerült a háborúban. A nép, különösen a kontinensen, még ha megvannak a fegyvereik, akkor sem igen fog fegyverbe állni, hogy csatlakozzék az Oroszország elleni háborúhoz...” Ha hozzávesszük ehhez az amerikai mérlegeléshez azt, hogy a kontinens népeinek tekintélyes része – enyhén szólva – nem viseltetik rokonszenven a háborúra uszító amerikai imperializmus iránt és nem hajlandó a kedvéért a vérét ontani, akkor csak még biztosabb az a végkövetkeztetés, hogy a háborús uszítástól elérhetetlenül messze esik maga a háború.

Ez persze tőlünk is függ. Elhallgattatni az új háború magyarországi ügynökeit és hírverőit, szorosabbá tenni kapcsolatainkat a demokrácia világerőihöz, a velünk egy úton járó szomszédainkhoz: ez a béke megóvásának biztos és világos útja.

Tomboló vihar Schlachta Margit körül

Kis Ujság, 1947. október 30. 1. old.

Schlachta beszédét először csendes derűvel hallgatta a Ház, különösen mikor a transzcendentális gyökérpolitikáról szólt.²⁹¹ Igaz, hogy az ülésteremben sokaknak eszébe jutott, hogy ebben a Házban már emlegettek egyszer valami talajgyökér-elméletet is, de ebből még nem származott vihar. A derűs hangulat még akkor is tartott, amikor Schlachta Margit a darwinizmus ellen rohant ki, és kifogásolt egy könyvet, amely a darwini fejlődés elméletét az iskolákba is beviszi. Kijelentette, hogy az embert emberré kell tenni, nem szabad a majomöntudatot kifejleszteni, mert a majomöntudat akadályozza a hároméves terv megvalósulását. Erkölcstelennek tartja annak a hirdetését, hogy az ember az állattól származik. Mikor azonban Schlachta a majomelméletről a jóvátétel terére kalandozott át és azt a kijelentést tette, hogy ha a jóvátételeket materialista alapon teljesítik, egyszer arra is sor kerül, hogy „emberanyagot szállítsunk jóvátételképpen”, egyszerre orkányszerű erővel tört ki a vihar.

Tucatjával ugráltak fel a képviselők és kivörösödött arccal kiabáltak Schlachta felé, tiltakozva kijelentése ellen, amelyet háborús uszításnak neveztek, a magyar anyák megfélemlítésének, rágalomhadjáratnak. Olyan elemi erejű volt ez a tiltakozás, hogy az a néhány jobboldali képviselő, aki az első pillanatban még helyeselt Schlachtának, ijedten elhallgatott, Schlachta Margit pedig egyáltalában nem jutott többé szóhoz. Hiába szólaltatta meg az elnöklő Kéthly Anna a viharcsengőt is, hiába jött Schlachta Margit előre a gyorsírói asztal mellé, beszélni többé nem tudott. A felháborodott baloldali képviselők azt követelték, hogy állítsák Schlachtát a mentelmi bizottság elé. Kéthly Anna végül is rendreutasította Schlachtát, miután azonban a vihar akkor sem ült el, hirtelen felfüggesztette az ülést.

A szünet után Schlachta Margit ismét beszélni akart, de megint nem jutott szóhoz: a bal oldalról kórusban kiáltották feléje, hogy fejezze be beszédét. Schlachta Margit végül engedett a közkívátnak és leült. Még Vértes István szólalt fel személyes megtámadtatás címén, azután véget ért a legviharosabb ülés, amelyet ez az országgyűlés eddig produkált.

²⁹¹ Lásd az előző újságcikkek.

A ma reggeli szociáldemokrata és kommunista lapok vezércikkben foglalkoznak a tegnapi parlamenti botránnal és Schlachta Margit beszédével, amelyet a legerélyesebben és leghatározottabban visszautasítanak, mint a háborús uszítás első nyilvánosan jelentkező hangját Magyarországon.

Háborúra izgat a „keresztény női tábornoknő”

Magyar Nap, 1947. október 30. 4. old.

SCHLACHTA TÖRVÉNYT KÖVETEL ARRÓL, HOGY AZ EMBER NEM A MAJOMTÓL SZÁRMAZOTT

A képviselőház legutóbbi ülésén a közveszélyes bohóc-szerepében mutatkozott be Slachta Margit.²⁹² Kezdetben a vegytan különböző tantételeit magyarázta –, a hároméves terv küszöbén mi másra lenne gondja a honatyáknak? Lendületes kézmozdulattal fejtegette, mikor lesz a vízből dinamit, ki méltó a gyehenna tűzére, továbbá, hogy az ő tábora gyökérpolitikát folytat. – Talajgyökér-politikát – hangzott egy közbeszólás.

Kereken kijelentette azt is, hogy „tábora” pártokon kívül és pártokon felül áll. Úgy tetszik, megirigyelte De Gaulle dicsőségét. Csak nem akar „keresztény női tábornoknő” lenni?

„DARWIN MINT AZ ÚJJAÉPÍTÉS SZABOTÓRJE”

– Miért csak a dolgozókat akarja boldoggá tenni a hároméves terv? Hát az úriosztálynak nem kell a boldogság? – fakadt ki hevesen.

Slachtának semmi sem tetszik, amit a demokrácia mível, de a legerélyesebben az ellen tiltakozik, hogy a demokratikus tankönyvek a majmot jelöljék meg az ember őseinek. Azt követeli, hogy tiltsák be az effajta eretnek írásműveket és hozzanak törvényt arról, hogy az ember nem a majomtól származott. Másként a hároméves tervet nem lehet megvalósítani.

– Darwin, mint az újjáépítés szabotörje! – szól közbe Orbán László.

Kibújik a szög a zsákból, amikor Slachta Margit a Szovjetunió ellen kezd izgatni. A baloldal padsoraiban felugrálnek a képviselők és emelt hangon olvassák rá Slachtára, hogy háborús uszító és hazaáruló.

Slachta most a tragika és a mártír ábrázatát ölti magára. Komor, ünnepélyesnek szánt léptekkel a terem közepére vonul, de a felháborodás viharában nem tudja folytatni beszédét.

²⁹² Lásd az előző újságcikkek.

Az elnök kénytelen az ülést felfüggeszteni. De a képviselők nem oszlanak széjjel, hanem a terem közepén egybegyűlve hevesen tárgyalják az eseményeket. Általános az a vélemény, hogy a magyar parlamentben nem lehet szava azoknak, akik az ország házáat rémhírek elmondására, izgatásra, az ország külpolitikai érdekeit súlyosan veszélyeztető rágalmazásra használják fel.

Az országgyűlés befejezte az indemnitás vitáját

Magyar Nemzet, 1947. október 30. 1. old.

Az országgyűlés szerdai ülését Kéthly Anna fél tizenegy órakor nyitotta meg. Az elnök Kéthly Anna bejelentene, hogy a budapesti népfőügyészség Szabó József képviselő mentelmi jogának felfüggesztését kérte. A megkeresést átteszik a mentelmi bizottsághoz.

SLACHTA MARGIT MENTELMI ELÉ KERÜL

Kéthly Anna ezután bejelenti, hogy Slachta Margitot a Ház keddi ülésén beszédében használt egyik, a házszabályokba ütköző kijelentése miatt rendreutasította. Mivel a gyorsírói jegyzetek alapján utólag megállapította, hogy a beszédben Slachta Margit a nemzet tekintélyét és külpolitikai érdekeit durván megsértette, ezért azt javasolja, hogy tegyék át ügyét a mentelmi bizottsághoz. Az elnök szavazásra teszi fel a kérdést. A többség Slachta Margitot a mentelmi bizottság elé utasította.

Azután folytatták az államháztartás vitelére vonatkozó felhatalmazás tárgyalását.

Nyugdíjat követelt a csendőröknek a Barankovics-párt képviselője

Az országgyűlés megszavazta a felhatalmazást

Schlachta Margitot kiadták a mentelmi bizottságnak

Szabad Nép, 1947. október 30. 3. old.

Az utóbbi napokban kísértetjárás kezdődött a parlamentben. A fasiszta múlt kísért: a parasztbotozások, a háborús uszítás és a csendőrvilág szelleme. Egyszer a parasztnyúzó ügyvéd, a pfeifferista Maár²⁹³ ágál a demokrácia ellen, aztán Schlachta Margit „hangosan gondolkodom” jelszóval nem áttolja a parlament falai közé bevinni a háborús uszítást és a Szovjetunió rágalmozását, most pedig, a szerdai interpellációk során a Barankovics-párti Matheovits Ferenc²⁹⁴ ismételte meg Schlachta provokációját. Ő, aki csak a minap védte meg felszólalásában a feketézőket a munkásbíróságok ellen, most a csendőrök védelmére kelt a magyar demokráciával szemben. „Ez szociális kérdés, nem politikum – mondta –, adjunk elégtételt szegény öreg csendőröknek.” Jogos vihar fogadta a baloldaltól ezt az arcátlan és szégyentelen visszaélést a demokratikus szólásszabadsággal: „És a munkások, parasztok, értelmiségiek, akiket a csendőrök tönkrevettek, hová menjenek elégtételért?” – kiáltották a kommunisták, akiknek volt alkalmuk behatóan megismerkedni azokkal a módszerekkel, amelyekkel a csendőrök a „szociális kérdéseket” kezelték. A pfeifferisták és néhány saját pártjabeli képviselő tapsa kísérte Matheovits csendőrt védő beszédét. De ezekre a szavakra és ezekre a tapsokra olyan válasz érkezik egyszer a nép részéről, amit a csendőrvilág védői nem fognak megköszönni. Mindennek van határa: a nép, a demokrácia türelmének is. Pfeifferék, Schlachta, Matheovits és tapsoló eszmetestvéreik elérkeztek ehhez a határhoz.

A képviselőház ülését 10 óra után Kéthly Anna alelnök nyitotta meg. Néhány bejelentés után a következőket mondta:

– Schlachta Margit képviselőt a Ház tegnapi ülésén beszédében használt egyik, a házszabályokba ütköző kijelentése miatt rendreutasítottam. A beszédet kísérő

²⁹³ Maár Gyula (1894–1970), ügyvéd, a Magyar Függetlenségi Párt Hajdú és Bihar megyei választókerületének képviselője.

²⁹⁴ Matheovits Ferenc (1914–1995), járásbíró. A Független Kisgazdapártból kilépve 1947-ben a Demokrata Néppárt képviselője lett. 1949 szeptemberében 12 év fegyházra és vagyonának elkobzására ítélték. 1957 júliusában a forradalom alatti magatartásáért internálták. 13 hónapig tartották őrizetben, 1964-ben összeesküvés szervezésének vádjával tíz év börtönnel sújtották.

zajban nem volt megállapítható a rendreutasításra okot szolgáltató mondat teljes jelentősége. Mivel azonban a gyorsírói jegyzetek alapján utólag megállapítottam, hogy Schlachta Margit a nemzet tekintélyét és külpolitikai érdekeit durván megsértette, javaslatot teszek az országgyűlésnek, hogy Schlachta Margitot utasítsuk a mentelmi bizottsághoz. (Viharos helyeslés a baloldalon.) Kérem azokat a képviselőket, akik javaslatomhoz hozzájárulnak szíveskedjenek felállni.

A javaslatot a kommunisták, szociáldemokraták, a kisgazdapárti és parasztpárti képviselők egyhangúan elfogadták. Feltűnő volt, hogy a pfeifferista és a Barankovics-párti képviselők, akik tegnap olyan viharosan tapsoltak Schlachta gyalázkodó kijelentéséhez, most tüntetően távol maradtak. A szavazás idején a Pfeiffer-párt és a Barankovics-párt padsorai tátongtak az ürességtől.

Nagy vihar a parlamentben – az ember származása miatt

Vásárhelyi Független Ujság, 1947. október 30. 1. old.

Budapestről jelentik, hogy az országgyűlés keddi ülésén²⁹⁵ Dinnyés miniszterelnök benyújtotta a múlt évi zárszámadást, majd Balogh István²⁹⁶ tartott hosszú beszédet a pénzügyi felhatalmazási javaslat vitájában. Beszéde közben élesen támadta a Pfeiffer-pártot²⁹⁷ s többek között kijelentette, hogy a Pfeiffer-párt agitátorai szerint, ha a választási agitációban Pfeiffert lefoglalták volna, egy távollevő külföldi nagyhatalom 24 órán belül megszállta volna az országot. Ezt állították az agitátorok. Erre Farkas Mihály kommunistapárti így kiáltott Pfeiffer felé: A pártközpontjuk adta ki ezt az utasítást! Hazaárulók! Menjenek ki!

Egy hang a kommunista padsorokból: – Aki a külföld utasítására politizál, az hazaáruló!

Tomboló vihar közben folytatta beszédét Balogh István, majd utána Bechtler Péter szoc. dem. szólalt fel. Slachta Margit is hosszabb beszédet mondott, és kifejezte azt a kívánságát, hogy *Az ember élete* című tankönyvet, amelyből 12–13 éves gyerekek tanulnak, vonják vissza, mert ez a könyv a darwini elmélet alapján akarja megölni az emberi lelket. Hangsúlyozta, hogy az ilyen majomtörténetekkel az embert erkölcsileg annyira aláaknázzák, hogy az ember energiaki fejlesztése csökken, és akadályozza a hároméves terv megvalósulását. A kormány számos intézkedéssel elősegíti az állati származás és értelem tudatát, ezt az ő felfogása erkölcstelennek tartja. Elhibázottnak tartja a materialista életfelfogás fejlesztését, és ezzel kapcsolatban olyan kijelentéseket lesz, amely a baloldal részéről nagy felháborodást vált ki. Kéthly Anna elnök kénytelen volt fel is függeszteni az ülést.

²⁹⁵ Lásd az előző cikkeknél.

²⁹⁶ Balogh István (1894–1976), katolikus pap, 1944 decemberétől az Ideiglenes Nemzetgyűlés tagja, a miniszterelnökség politika államtitkára és sajtóosztályának vezetője. 1945–47 között a Független Kisgazdapárt tagjaként, 1947 februárjától főtitkárként Csongrád és Csanád vm. nemzetgyűlési képviselője. A Magyar Kommunista Párt támogatásával 1947 júniusában megalapította a Független Magyar Demokrata Pártot. Közszereplése miatt 1948-ban a katolikus egyház felfüggesztette a Balogh páterként ismert politikus papi tevékenységét. 1949 és 1951 között az Elnöki Tanács tagja.

²⁹⁷ Magyar Függetlenségi Párt

A parlament keddi ülése délután fél 3 órakor ért véget. A szerdai ülésre bejegyzett mintegy 25 interpelláció között harmadik helyen szerepelt Keresztes Tamás interpellációja a Hódmezővásárhelyen, Szentesen és Csongrádon az országgyűlési választások alatt elkövetett súlyos tömegbűncselekmények tárgyában.

Schlachtát a mentelmi bizottság elé utasította a Ház

Világ, 1947. október 30. 3. old.

Három beszéd hangzott el tegnap a nemzetgyűlésen a felhatalmazási javaslat vitájában.

Az első szónok Balogh István volt, a Független Magyar Demokrata Párt vezére. A páter – Balogh Istvánt miniszterelnökségi államtitkár korában sem hívták más-ként a politikai világban – szigorúan bírálta a költségvetés egyes tételeit, időszerű gazdasági kérdéseket érintett, és tiltakozott az ellen, hogy a választási hadjárat során a szélsőjobboldal állellenzéknek nevezte pártját. Nyilvánvalóan éles határvonalat kívánt húzni saját pártja és az ellenzék szélsőjobboldali csoportja között. Mondani sem kell, hogy ebből a bírálatból parázs vita keletkezett a Pfeiffer-párt és Baloghék között.

Bechtler Péter, a szociáldemokrata alpolgármester volt a vita következő szóno-ka. Hűvös, tárgyilagos beszédet tartott és megszívlelendő dolgokat mondott el az újjáépítésről. Az építkezések megindításáról szólva azt hangoztatta, hogy ez első-sorban a közületek feladata; helyeselte a kettős árrendszert és sürgette a látszatadó bevezetését, mert – mondotta – sokan vannak az országban, akik fényűző életmódot folytatnak, és igen szerények a jövedelmük bejelentésénél.

Schlachta Margit beszéde alatt szólalt meg másodszer a viharcsengő. A mate-riális világnézetről szólva azt a megjegyzést kockáztatta meg, hogy ha a kormány materialista alapon vezeti az ügyeket, akkor hamarosan jóvátételi fizetéseinket is emberanyaggal fogjuk teljesíteni.

Roppant vihar támadt erre a kijelentésre. A szélsőbalról kemény megjegyzések süvítettek a szónok felé, a viharba a szélsőjobb is bekapcsolódott és pillanatok múlva nem lehetett hallani egyebet, mint fűlsiketítő hangzavart. Az elnöki székben Kéthly Anna ült, parlamenti viharok rutinos és tapintatos lecsendesítője, azonban ezt az égzengést az ő viharcsengője se tudta lecsendesíteni. Nem volt mit tenni: fel kellett függeszteni az ülést. A szünet alatt aztán lecsendesedtek a szenvedélyek, és Schlachta egyetlen szürke mondattal befejezte a beszédjét.

A MAI ÜLÉS

Kéthly Anna alelnök az országgyűlés mai ülésének megnyitása után bejelentette, hogy a népfőügyesség Szabó József képviselő mentelmi jogának felfüggesztését kérte. A kérelmet áttette a mentelmi bizottsághoz.

Bejelentette továbbá, hogy az országgyűlés tegnapi ülésén Schlachta Margitot beszédében használt kifejezés miatt rendreutasította. Mivel az ülésen uralkodott nagy zajban nem volt teljesen megállapítható Schlachta Margit beszédének jelen-tősége, a gyorsírói jegyzetek betekintése után meggyőződést szerzett arról, hogy Schlachta Margit a nemzet tekintélyét és külpolitikai érdekeit megsértette. Ezért javasolta a Háznak, Schlachta Margitot utasítsák a mentelmi bizottsághoz. A Ház többsége az elnöki indítványhoz hozzájárult.

Következett az államháztartás vitelére adott felhatalmazás meghosszabbításáról szóló törvényjavaslat folytatólagos tárgyalása.

Szűcs Ferenc (Parasztpárt) volt az első szónok. Alkotmányjogi szempontból nézve a törvényjavaslatot – kezdte beszédét –, a mi pártunk nem híve a rende-letekkel való kormányzásnak. Felelősségünk tudatában mégis kénytelenek vagyunk tudomásul venni, hogy vannak szükségszerű esetek, amikor rendeletekkel kell kormányozni, s most, hogy ezt a törvényjavaslatot megszavazzuk, az államház-tartás vitelének zavartalanságát akarjuk biztosítani.

Akik most a felhatalmazást megtagadják, meg akarják akadályozni, hogy a kor-mányzati teendők: a hároméves terv és a közellátás feladatai megvalósuljanak. Mi üldözzük a közellátás hiénáit. Ez a törvényjavaslat a költségvetést helyettesíti. Aki visszatekint az elmúlt három hónapra, tudja, hogy lehetetlen volt a költségvetés beterjesztése. Hiszen az 1946–1947. évi törvénynek tárgyalása rendkívül elhúzó-dott, csak ez év májusában lépett életbe.

Szűcs Ferenc: Egyetértek Acsay Lászlóval abban, hogy végső fokon az a kér-dés, hogy az országgyűlés megadja-e további három hónapra a felhatalmazást a kormánynak, bizalom kérdése. Ezt a bizalmi kérdést azonban nem a közkeletű szólamok alapján kell eldönteni. Bocsásson meg Acsay képviselőtársam, ha kissé reakciónak kell bélyegeznem, mert azt mondja, hogy azért bizalmatlanok, mert nem látják a kellő szaktudást, nagymértékben kell tapasztalniok a hozzáértés hi-ányát, és az a gazdaságpolitika, amelyet a koalíció üz, szerinte nem felel meg a demokrácia követelményeinek. Az ő megítélésük szerint mindenki szakember, aki úriember és senki sem szakember, aki paraszt vagy munkás.

Az ülés tart.

Schlachta Margit botrányának visszhangja

A demokrácia nem tűri a parlamentben a fasiszta provokációt

Világosság, 1947. október 30. 1–2. old.

A parlament keddi ülésén nyilvánvalóvá vált, hogy az 1947-es választások parlamenti képviselőhöz juttatták a szélsőjobb oldali összeesküvő elemeket is. A jobb oldali reakció szószólója Schlachta Margit volt, aki ezúttal a demokráciát és a Szovjetuniót rágalmazta a magyar nép parlamentjében.

A pártok vezető politikusai a *Világosságnak* a következőkben fejtették ki álláspontjukat:

SAKASITS ÁRPÁD²⁹⁸:

Így jár az a parlament, ahová ilyen elvakult és megszállott embert beengednek. A legnagyobb visszaélés a parlamenti szólásszabadsággal, hogy ez az elvakult, dilettáns politikusnő a parlamentarizmus védelme alatt rágalmazhatott. De talán nem is olyan nagy baj, hogy kimondta ezeket a rágalmakat, így legalább feltárta igazi arculatát és szellemiségét annak a klerikális reakciónak, amely a választások óta ismét egyre hangosabbá válik.

RÉVAI JÓZSEF²⁹⁹:

Schlachta Margit a maga fanatikus ellenforradalmi obskurantizmusában kimondta azt, amit Pfeifferék a parlamentben gondolnak, de amire csak célzásokat mernek tenni és azt, amit az illegálisan dolgozó fasiszta reakció szélében-hosszában terjeszt az országban. Gondoskodnunk kell arról, hogy a fasiszmusnak ne lehessen szószólója a parlamentben.

²⁹⁸ Szakasits Árpád (1888–1965), szociáldemokrata politikus, 1938-tól az MSZDP főtitkára és a *Népszava* főszerkesztője. A koalíciós kormányokban államminiszter, miniszterelnök-helyettes és iparügyi miniszter. 1948-tól köztársasági elnök és az elnöki tanács elnöke 1950 áprilisáig. A Magyar Dolgozók Pártja elnöke (1948–1950). 1950 novemberében koholt vádak alapján elítélték, 1956-ban szabadult.

²⁹⁹ Révai József (1898–1959), kommunista politikus, újságíró, író. A Rákosi-korszak meghatározó kultúrpolitikus és ideológusa.

ZSOLT BÉLA³⁰⁰:

Schlachta Margit országgyűlési beszéde engem egyáltalán nem lepett meg, mert meggyőződésem, hogy a mai jobboldal semmiben sem különbözik az 1938-as parlamenti jobboldaltól. Tűrhetetlen ez a hang, felháborító és vakmerő. Figyelmeztető, hogy a legerősebben össze kell fogni a magyar demokrácia védelmében.

SUPKA GÉZA³⁰¹:

Az ország mai külpolitikai helyzetében Schlachta Margit képviselő semmi esetben sem élt meggondolt kifejezésekkel. Beszédének egyes kitételei veszélyeztetik az állam külbiztonságát és belső nyugalomát. Én természetesen a leghatározottabban a parlamenti szólásszabadság elvén állok, mégis szükségesnek tartom, hogy a magyar országgyűlés tagjai kellő meggondoltsággal és előrelátással nyilatkozzanak az ország bel- és külpolitikai kérdéseiben.

A KISGAZDAPÁRT EGYIK VEZETŐ POLITIKUSA:

Schlachta Margit képviselőnő kijelentéseit a munkáspártoktól függetlenül az egész ország mélyszéles megdöbbenéssel ítéli el. Az ilyen országgyűlési megnyilvánulások messzemenően veszélyeztetik országunk vitális érdekeit.

³⁰⁰ Zsolt Béla (1895–1949), a Nyugat második nemzedékéhez sorolt író, polgári radikális újságíró, az 1947-es országgyűlésben a Magyar Radikális Párt országgyűlési képviselője.

³⁰¹ Supka Géza (1883–1956), régész, művészettörténész, szabadkőműves nagymester, a Polgári Demokrata Párt országgyűlési képviselője az 1947-es parlamentben.

Viharos ülés a parlamentben a háborús uszítók miatt

Slachta Margitot 60 napra kitiltották a parlamentből

Friss Ujság, 1947. október 31. 7. old.

A Ház csütörtöki ülésén Jócsik Lajos előadó a szövetkezetekről szóló rendelkezések módosítását javasolta. A módosítás értelmében az álszövetkezetek felszámolása céljából alakított bíróságok működését 1948. április 30-ig meghosszabbítják. A módosításról szóló törvényjavaslatot az országgyűlés ellenvetés nélkül megszavazta.

Dulin Jenő előadó a kormány részére 1948. április 30-áig rendeleti úton való kormányzásra kért felhatalmazást. Az előadó beszédét követő vitában Barankovics István (Demokrata Néppárt) a törvényjavaslatot nem fogadta el.

Ezután Szűcs Ferenc, a mentelmi bizottság előadója idézte Schlachta Margitnak pár nap előtti kijelentéseit és megállapította, hogy azok az ország külpolitikai érdekeit súlyosan sértették. (Szűcs képviselő felszólalása alatt a Pfeiffer-párti és Barankovics-párti képviselők három kivételével kivonultak. Schlachta Margit ügyével az országgyűlés mentelmi bizottsága foglalkozott – folytatta Szűcs képviselő – és megállapította, hogy a magyar országgyűlésben először hangzott el ilyen kijelentés. A mentelmi bizottság határozatában – folytatta – javasolja, hogy Schlachta Margitot kijelentéseért az országgyűlésből 60 napra tiltsák ki.

A munkás- és parasztképviselők, valamint két Barankovics-párti képviselő Schlachta Margit hatvannapos kitiltását elfogadták.

A Magyar Kommunista Párt vezérszónoka, Zöld Sándor kifejtette, hogy a kormányzás minőségét nem az határozza meg, hogy rendeleti kormányzás, vagy törvényhozási kormányzás-e. A földreformot rendeleti úton hajtották végre, mégis helyes intézkedés volt. Most gyors rendelkezéseket kell tenni a gazdasági bajok leküzdésére. Szükség van a bankok novemberben megtörténő államosítására és arra, hogy a hároméves terv alatt senkinek se lehessen 3000 forintnál nagyobb jövedelme. Ezeket az intézkedéseket rendeleti úton kell végrehajtani. Felhívta a figyelmet arra, hogy még a képviselők között is vannak háborús uszítók. Így például Falcione Kálmán nyugalmazott alezredes, ügyvéd pfeifferista képviselő Szegeden beszédében nemzetellenes rémhíreket terjesztett.

Erre óriási vihar tört ki. – Háborús uszítók! Pusztuljanak! Elég volt belőlük! Tűnjenek el a magyar életből a magyar anyák szomorító! – kiáltották a jobboldal felé. Szomolyainé kommunista parasztképviselő felháborodva kiálta a pfeifferista képviselők felé:

– Vidéken mindenütt maszlagot adnak be az embereknek!

A tizenötzör megszólaltatott viharcsengő sem tudta lecsillapítani a vihart. A pfeifferista és Barankovics-párti képviselők a felzúdulás hatása alatt kivonultak a tereméből.

Botrány a magyar országgyűlésen
A magyar demokrácia erőlyesen válaszol
Schlachta Margit arcátlan kihívására

Magyar Szó, 1947. október 31. 2. old.

Budapestről jelentik: A magyar országgyűlés felhatalmazási vitájában tegnap Schlachta Margit, a Keresztény Női Tábor vezetője is felszólalt. Nyilatkozata olyan botrányra vezetett, hogy a parlament ülését félbe kellett szakítani.

A kormány felhatalmazást kért, hogy rendeleti úton hajthassa végre a szükséges intézkedéseket, Schlachta Margit kijelentette, hogy a kormány javaslata ellen szavaz, mert nem ért egyet a kormány politikájával. Szerinte ez a politika odavezet, hogy végül emberéletben fizetnek jóvátételt. Ez és ehhez hasonló rágalmozó kijelentései viharos tiltakozást váltottak ki az országgyűlésen, úgy, hogy az ülést kénytelenek voltak félbeszakítani.

A *Világosság*, a Szociáldemokrata Párt lapja, magyar vezető politikusok nyilatkozatát közli. Éles szavakkal elítélik és megbélyegzik a keresztény női tábor vezetőjének népellenes és demokrácia-ellenes magatartását. Révai József kijelentette: „Schlachta Margit fantasztikusan sötét ellenforradalmi elvakultságában kimondta azt, amit Pfeiffer hívei csak gondolnak, és amit a fasiszta reakció illegálisan terjeszt az országban. Gondoskodni kell arról, hogy az országgyűlésről eltávolítsák a fasiszmusnak ezt az élharcosát.”

Szakasits Árpád hangoztatta, hogy Schlachta Margit elvakult műkedvelő politikus, aki súlyosan visszaélt az országgyűlés szólásszabadságával. Szakasits megállapította, hogy jobb, hogy Schlachta megmondta, mit gondol, mert ezzel felfedte a papi reakció igazi arculatát. Zsolt Béla, a radikális párt vezetője, egyébként ellenzéki képviselő, Schlachta Margit beszédének hangját arcátlannak és felháborítónak bélyegezte, és felhívta az igazán demokratikus pártokat a szilárd együttműködésre, hogy megvédjék a demokráciát. A szintén ellenzéki polgári demokrata párt vezetője, Supka Géza hangoztatta, hogy Schlachta Margit kijelentése Magyarország biztonságán kívül veszélyezteti az ország belső békéjét is.

A *Népszava* „Lehullt az álarc” címmel írt cikkében megállapítja, hogy Schlachta Margit beszédével megmutatta, hogy hű maradt a fehérterror politikájához, amely teljes 25 éven át uszított Magyarországon a demokrácia és főként a Szovjet Szövetség ellen. „A papság és a reakció nyílt támadásba ment át a magyar demokrácia ellen, hogy visszahozza a múltat. A legkevésbé sem törődnek azzal, hogy kihívó magatartásukkal az országot a legsúlyosabb külpolitikai katasztrófába sodorhatják. Schlachta Margitnak, a szélsőjobb oldali képviselőnek a szájából arcátlan

kijelentéseket hallottunk a demokratikus országgyűlésen a háborúról és egyéb hazugságokat, amelyekkel be akarta szennyezni a magyar demokráciát a világ előtt.”

A magyar demokrácia védelmére nyomban összefogtak a demokratikus erők, és a parlament legközelebbi ülésén, az elnöklő Kéthly Anna javasolta, hogy Schlachta Margitot utalják a mentelmi bizottság elé. Megállapította, hogy a felhatalmazási vitában tett kijelentésével súlyosan sértette az ország nemzeti tekintélyét és külpolitikai érdekeit. A javaslatához csatolta a gyorsírói jegyzeteket. Ezekből kitűnik, hogy Schlachta Margit nyíltan háborúra uszított. Az országgyűlés nagy többséggel megszavazta a javaslatot, és a fasiszta képviselők kivételével az ellenzéki képviselők is a házelnök javaslatára szavaztak. A mentelmi bizottság kötelessége, hogy a történetek után Schlachta Margit mandátumát felülvizsgálja, és az elvetemült háborús uszítót megfossza mentelmi jogától.

Két hónapra kitiltják a Házból Slachta Margitot

Szabad Szó, 1947. október 31. 5. old.

Az országgyűlés mentelmi bizottsága csütörtökön délelőtt foglalkozott Slachta Margit ügyével. Slachta az országgyűlés keddi ülésén háborús uszításnak minősülő kijelentést tett.

A mentelmi bizottság Slachtát két hónapra kitiltani javasolja az országgyűlésből.

A mentelmi bizottság javaslatát Szűcs Ferenc parasztpárti országgyűlési képviselő, előadó ismertette az ülésen. Az országgyűlés a javaslathoz hozzájárult. Slachta két hónapig, illetve hatvan naptári napon belül nem vehet részt az üléseken.

Magyar Amerika közleménye

Schlachta Margit büntetése

Délamerikai Magyarság, 1947. november 8. 2. old.

Schlachta Margit képviselőnőt hatvan napra kizárták a magyar parlamentből, mert miközben azt indítványozta, hogy Darwin könyveit tiltsák ki Magyarországból, hozzátette: ha Darwinnak igaza volna és az ember csak vegyi anyagok összetétele volna és semmi más, akkor az oroszok elkérnék tőlük jóvátételi fizetésekre.

Schlachta Margit olyan reakciós, akiben Istennek kedve telik. Ítéltkéessége bizonyára nem elsőrangú, amit fent idézett megjegyzésének mindkét fele bizonyít. Kissé szimpla értelmezése Darwinnak az, amit Schlachta Margit kiolvasott belőle, továbbá nem éppen bölcs dolog a magyar parlament egyik tagjától, hogy csipkelődő megjegyzéseket tesz az oroszok rovására. De ha Schlachta Margit tudománya és diplomáciai érzéke kifogásolható is, szíve kétségkívül a helyén van.

Schlachta Margit volt az, aki a Kun Béla után fellángolt ellenforradalom lázában indítványt nyújtott be, hogy a botbüntetést nőkre is terjesszék ki. De ugyanő volt az is, aki, amikor kellett, a botbüntetést maga szenvedte el, mert a nácik elől zsidó nőket rejtegetett. Mint az eset bizonyítja, a politikai pártállás kevésbé fontos, mint az emberi jellem, és ha az összes forradalmárok oly bátran kiálltak volna a náci és nyilas gyilkosokkal szemben, mint a reakciós Schlachta Margit, akkor sokkal kevesebben pusztultak volna el Magyarországon. S ha az orosz túlkövetelésekkel szemben mindenkiben élne az ellenállásnak az az érzése, amely Schlachta Margit elhamarkodott megjegyzésében megnyilatkozott, akkor az oroszok sokkal kevesebbet vittek volna el Magyarországról.

Országgyűlés

(részlet)

Igazság, 1947. november 8. 3. old.

Ez a vihar azonban csak előszele volt egy olyan országgyűlési viharnak, amelyen a demokratikus kormányzás idején még nem fordult elő. A keddi ülésen Slachta Margit, a Keresztény Női Tábor vezetője is beszédet mondott, és olyan célzatos rágalmakat szórt a Szovjetunió felé, amilyenre eddig még nem volt példa, s amely egyáltalán nem szolgálja ennek a szerencsétlen, barátok nélkül álló kis Magyarországnak érdekeit. Először Slachta Margit elítélte a darwinizmust, a majomelméletet, amely szerint az ember a majomtól származik. Helytelennek tartotta, hogy ezt a képtelen elméletet kis elemista gyermekekkel is tanítják már. Az Isten az embert a saját képére és hasonlatosságára teremtette, és nem a majomtól származik. Később azonban Slachta Margit rátért a jóvátétel kérdésére is és azt mondta, hogyha a jóvátételeket materialista (anyagi) alapon teljesítik, akkor egyszer arra is sor kerül, hogy majd „emberanyagot szállítunk jóvátétel-képpen”. Alig hangzottak el ezek a Szovjetuniót gyalázó szavak, a képviselők felugráltak és orkánszerű erővel tört ki a vihar, úgy, hogy Slachta tovább nem is tudta folytatni beszédét. A képviselők követelték, hogy Slachtát állítsák mentelmi bizottság elé. Ez később meg is történt, és büntetésképpen 60 napra kitiltották Slachta Margitot az országgyűlésből.

Slachta Margit unokaöcsének háborús bűntette

Kossuth Népe, 1947. december 3. 1. old.

A népgyógyászság vádiratot adott ki Slachta György mérnök, Slachta Margit unokaöccse ellen háborús bűntett miatt, mert mint a Dunai Repülőgépgyár főmérnöke, a nyilas mozgalomnak segítséget nyújtott a hatalom megszerzéséhez, támogatta a fasizmus győzelme érdekében a háborús erőfeszítéseket, a gyár leszerelésében és Nyugatra szállításában tevékenykedett, és a gyár munkásait szabotázs miatt több ízben feljelentéssel fenyegette, sőt egyiket a katonai parancsnoknál fel is jelentette. Közismert volt szélsőjobboldali és antiszociális magatartásáról. Ügyet a közeli napokban tárgyalja a népbíróság.

A helyzet csütörtökön

(részlet)

Magyar Nemzet, 1948. január 9. 3. old.

Slachta Margit újra megjelent az országgyűlés ülésén: letelt a 60 napos kizáratási büntetés, amivel legutóbbi megnyilatkozásáért sújtották. Slachta Margit egyénisége érdekes és színes folt a magyar parlamentben. Sokat támadják és nem egyszer eléggé olcsó eszközökkel gúnyolódnak rajta. De ki merné letagadni bátorságát és emberségét, ahogy tiszta krisztusi lelkesedéssel a legnehezebb időkben kiállt az üldözöttek mellett, gyakorlati segítséget és menedéket nyújtott nekik, segítette a munkaszolgálatosokat és a szökött, rejtőző katonákat, nemcsak imádkozott értük, de rejtegette őket minden eszközzel, bátor egyéniségével és a katolikus egyházi szervezetekben elfoglalt tekintélyével, e szomorú korszakban gyenge nő mivoltában küzdelemre indult az újpogány és germán faji örület ellen. Ma már kevesen gondolnak vissza erre az időre, mégis hadd elevenítsük fel emlékét. És itt még írjunk meg valamit: igen, Slachta Margit politikai magatartása sok támadás és kritika tárgya, de senki sem vonhatja kétségbe őszinteségét, meggyőződését, erkölcsi erejét. Valami különlegesen szelíd atmoszféra lebeg körülötte, szinte a szentferenci alázat és naiv áhítat varázsa. Legkeményebb politikai ellenfelei is elismerik szelídségét és a lényéből sugárzó krisztusi szeretetet.

Polgár Dénes

Schlachta Margit merénylete a demokrácia ellen

Világosság, 1948. január 14. 3. old.

Az országgyűlés október 28-i ülésén Schlachta Margit, a Keresztény Női Tábor vezére beszédet mondott, amelyben a demokráciát és a Szovjetuniót súlyos rágalmakkal illette.³⁰²

Schlachta Margitot az országgyűlés mentelmi bizottsága két hónapra kizárta a parlamentből. Ez a büntetés azonban nem térítette észre az elvakult, reakciós képviselőnőt. Amit nem folytathatott a parlamentben, folytatta a parlamenten kívül. A Thököly út 67. és 69. szám alatt lévő párthelyiségben összegyűjtötte híveit, és tervszerű, céltudatos mérgező munkával mérgezte tovább a lelkeket.

Rágalmaknak olyan áradatát szórta a demokráciára, a demokrácia vezetőire és a Szovjetunióra, hogy még legszűkebb munkatársai is megelégteltek.

Hallgatóinak egy csoportja felkereste a *Világosság* munkatársát és megkérték, hozza nyilvánosságra Schlachta Margit uszító kijelentéseit.

A felvett jegyzőkönyvek alapján az alábbiakban hozzuk nyilvánosságra Schlachta Margit néhány kijelentését, melyeket hívei előtt tett:

– A háborúnak még nincs vége, és az én külföldi kapcsolataim segítségemre vannak abban, hogy ezt lássam és a helyes utat mutassam.

Ezután Schlachta Margit gyűlölködő kijelentéseket tett a Szovjetunióra és Titóra, majd így folytatta:

– Az árulásban a koalíciós pártok együtt haladnak Szakasits és Rákosi táborával, akik a nemrég még nemzetiszocialista munkásságot teljesen átállították. Csak Pfeiffer pártja tüntetett mellettem, de őt is kiüldözték.

– Szükséges, hogy ne csak én álljak ki az igazság mellett, hanem ti is, akik jól láthatjátok, mit jelent a mai rendszer vezetői által hirdetett demokrácia és szólás-szabadság. Engem két hónapra kizártak a parlamentből, hogy ők a sokat szenvedett magyarságot zavartalanabban áldozhassák fel az idegen érdekek szolgálatában.

– Ez ellen kell az általam folytatott felvilágosító és szervező munkát kibővíteni, hogy felkészülhessünk az igazi szabadság védelmére, hogy amikor nyugati

³⁰² Slachta Margit az államháztartás vitelére adott felhatalmazás meghosszabbításáról szóló törvényjavaslat folytatódó vitáján szólalt fel 1947. október 28-án. Lásd: (Szerk.) Petrás Éva – Schlachta Boglárka Lilla – Szabó Róbert: *Slachta Margit beszédei a magyar parlamentben*. Barankovics István Alapítvány – Gondolat Kiadó, Budapest, 2021. 356–381.

barátaink támogatása arra lehetőséget ad, érintetlenül készen álljon a megmaradt és el nem szédített magyar nép.

– Amikor a mi egyetlen támaszunk, Mindszenty József hercegprímás úr őminenciája a nép érdekében szót emel, az egész mai rendszer kígyót, békát kiált rá. De Mindszenty Józsefet sem a Szociáldemokrata Párt, sem a Kommunista Párt nem tudja elhallgattatni. Az én követőim tudják ezt jól, és tudják azt is, hogy az egész köztársaság nem a magyar népnek való. Példát mutattam nektek akkor is, amikor egyedül álltam szembe az új divattal, amely a mi apostoli királyságunkat akarja megsemmisíteni.

– A mai rendszer az alsó népréteg vad ösztöneinek felszabadításával izgat a régi tekintélyek ellen, elsősorban őminenciája ellen.

A fent elhangzottakon kívül Schlachta Margit minősíthetetlen rágalmakkal illette a köztársasági elnököt és a koalíciós pártok vezetőit is.

A magyar közvélemény láthatja, mi a valódi célja a gyűlölködő ellenforradalmár „politikuskának”, aki a vallásos érzület kihasználásával igyekszik táborba tömöríteni a fasiszta elemeket.

A *Világosság* úgy értesült, hogy Schlachta Margit rendkívül súlyos demokráciaellenes kijelentései miatt megindult ellene a hivatalos eljárás.

Kassai Géza

Széljegyzetek újságotolvasás közben

(részletek)

Új Szó, 1948. január 18. 7. old.

A MAGYAR NEMZET ÉS SCHLACHTA MARGIT

A *Magyar Nemzet* ugyanabban a számában, amelyben az első oldalon négyhasábosan az Egyesült Államok külügyminiszterének, Marshallnak beszédét közli, a belső oldalon így ír a szovjetellenes és demokráciaellenes Schlachta Margitról: „Egyénisége érdekes és színes folt a magyar parlamentben. Schlachta Margit politikai magatartása sok támadás és kritika tárgya, de senki sem vonhatja kétségbe őszinteségét, meggyőződését és erkölcsi erejét.”³⁰³

A *Magyar Nemzet* abból az alkalomból áradozik Schlachta Margitról, hogy újra megjelent az országgyűlés ülésén, ahonnan annak idején szovjetellenes és demokráciaellenes magatartásáért 60 napra kizárták. Kizárásakor a *Szabad Nép* azt írta róla, hogy beszéde a parlamentben olyan gyalázatos szovjetellenes rágalmakat tartalmazott, „amilyenek 1944 óta nem hangzottak el ebben az országban”. A *Népszava* ezt írta Schlachta Margit szovjetellenes beszédéről: „Ez az a hang, ez az a rágalmazó ellenforradalmi hang, amelyet oly gyakran hallhattunk az elmúlt huszonöt év alatt”. Egy kisgazdapárti országgyűlési képviselő rámutatott arra, hogy „az ilyen országgyűlési megnyilvánulások (mint Schlachta Margit beszéde) messzemenően veszélyeztetik országunk vitális érdekeit”. Kéthly Anna, a képviselőház alelnöke azt javasolta, hogy Schlachta Margitot utasítsák a mentelmi bizottsághoz, mert megállapítható, hogy Schlachta Margit a nemzet tekintélyét és külpolitikai érdekeit durván megsértette.”

És a *Magyar Nemzet* ezek után rajong Schlachta Margit „őszinteségéért”, meggyőződéséért, lelki erejéért.

(...)

³⁰³ Lásd: *Magyar Nemzet*, 1948. január 9. 3. old.

SCHLACHTA MARGIT ÚJABB SZOVJETELLENES ÉS DEMOKRÁCIAELLENES TÉNYKEDÉSE

A *Világosságban* olvassuk³⁰⁴, hogy Schlachta Margit a parlamentből való kizárása alatt párhelyiségében összehívta híveit és „a rágalmaknak olyan áradatát szórta a demokráciára, a demokrácia vezetőire és a Szovjetunióra, hogy még legszűkebb munkatársai is megelégtették”. Schlachta Margit a Szovjetunió kivül Tito marsallt is gyalázta, ellenben védelmezte Pfeiffert, dicsőítette nyugati barátait, és kijelentette, hogy „az egész köztársaság nem a magyar népnek való”. Minősíthetetlen rágalmakkal illette a köztársasági elnököt is. Egyetlen támaszának Mindszenty hercegprímást tekinti.

A Ház elfogadta a külföldre szökött hazaárulók vagyon- és jogfosztásáról szóló javaslatot

Szabad Szó, 1948. május 5. 1. old.

SZÜCS FERENC LELEPLEZI AZ IMPERIALIZMUS MAGYAR LAKÁJAIT

Az országgyűlés keddi ülésén a külföldön tartózkodó egyes személyeknek magyar állampolgárságuktól való megfosztásáról és vagyonuk elkobzásáról szóló törvényjavaslatot tárgyalták.

Földes Mihály³⁰⁵ (MKP) előadó a törvényjavaslat ismertetésénél hangsúlyozta, hogy mindazokat, akik nép- és nemzetellenes politikai vagy gazdasági tevékenységükkel kárt okoztak az országnak, meg kell fosztani magyar állampolgárságuktól.

Slachta Margit (KNT) a törvényjavaslat ellen beszélt.³⁰⁶

Döbrentei Károlyné³⁰⁷ (MKP) hangsúlyozta, hogy nem emigránsok, hanem közönséges hazaárulók azok a külföldön tartózkodó magyarok, akik képesek voltak egy marék dollárért eladni hazájukat, népüket, és akik ma is folytonosan gyalázzák a szépen fejlődő magyar demokráciát. De a gazdasági kártevők sem ártalmatlanabbak.

Vaszkó Mihály³⁰⁸ (NPP) hangoztatta, hogy a legsúlyosabb büntetést érdemlik, akik gazdaságilag és politikailag súlyosan megkárosították az országot. Az Ullmannok sohasem értettek egyet a magyar néppel, nem is érdemlik meg, hogy magyar állampolgárok legyenek. A törvényjavaslatot elfogadja.

³⁰⁵ Földes Mihály (1905–1984), újságíró, a Magyar Kommunista Párt országgyűlési képviselője.

³⁰⁶ Felszólalások a külföldön tartózkodó egyes személyeknek magyar állampolgárságuktól való megfosztása és vagyonuk elkobzása tárgyában szóló törvényjavaslat vitájában. Slachta Margit felszólalására 1948. május 4-én került sor. Lásd: (Szerk.) Petrás Éva – Schlachta Boglárka Lilla – Szabó Róbert: *Slachta Margit beszédei a magyar parlamentben*. Barankovics István Alapítvány – Gondolat Kiadó, Budapest, 2021. 394–403.

³⁰⁷ Döbrentei Károlyné Némety Aranka (1913–1987), betanított munkás, politikus. 1944-ben partizánként harcolt, 1945 és 1948 között a Magyar Kommunista Párt nemzetgyűlési, majd országgyűlési képviselője, szervezi a Magyar Nők Demokratikus Szövetségét.

³⁰⁸ Vaszkó Mihály (1920–1970), tanár, pedagógiai szakíró, a Nemzeti Parasztpárt tagja.

³⁰⁴ Lásd: *Világosság*, 1948. január 14. 3. old.

Justus Pál³⁰⁹ (SzDP) megállapította, hogy a magyar demokratikus köztársaság állampolgársági joga nem illeti meg azokat, akik mindent elkövettek és elkövetnek e köztársaság bemocskolására.

– Annál is inkább szükség van erre a törvényre, mert ezek a nyugatra menekült hazaárulók szolgálják ki rágalmakkal és hazugságokkal a Wall Street-i sajtó konzernjeit, az imperialista háborús uszítók propagandistáit.

Néhány dollárért bármit kitalálnak a magyar demokráciáról. Nagy Ferenc azzal kezdte „emigrációs ténykedését”, hogy az *Amerika hangjában* szinte kiérkezése napján bemocskolta a magyar demokráciát. Utána cikksorozatot írt a legkülönbözőbb amerikai újságokba, ilyen címmel: „Hogyan sajátították ki az oroszok hazánkat”. Csak mellesleg jegyezzük meg, Nagy Ferenc ezekért a cikkekért 30000 dollárt kapott. Sulyok³¹⁰, Peyer³¹¹, Kovács Imre³¹² könyvekben rágalmazzák a magyar demokráciát. Szerintük a magyar munkások, parasztok rászorulnak a dollár-hatalmasságok kegyeire. Mit jelent ez a kegy? Azt, hogy a Fordok, Morganok, Rockefellerek, Truman és Marshall atombombát dobjanak a magyar munkás gyárára és géppuskagolyót löjjenek a magyar parasztra.

– Azok között, akikre ez a törvényjavaslat vonatkozik, az útszéli hazaárulóktól az ország vagyonának tolvajaiig mindenki megtalálható. Ők lebecsülik, ócsárolják, beszennyezik ezt az országot, ezt a népet. Miután meglopták, igyekeznek eltéríteni a haladás útjáról. A nemzetközi imperializmus szolgálíva szegődtek, és azt kívánják, hogy szűk osztályérdekeikért most nyugatról keletre hőmpölyögne végig rajtunk a háború. Ezt az országot a nép tette megbecsültté a világ előtt. Ismét a haladás élén járó nép vagyunk. A hazaárulóktól egy világ választ el bennünket. Magunkat, munkánkat, hazánkat becsüljük meg, amikor ennek a hazának elárulóit, gazdasági életünk tolvajait kiközösítjük magunk közül.

Méltatlanná váltak arra, hogy ennek az országnak polgárai legyenek, hogy a magyar paraszt és ipari munkás verejtékéből származó vagyon, föld, gyár őket megillesse.

³⁰⁹ Justus Pál (1905–1965), banktisztviselő, újságíró, 1925-től a Magyarországi Szociáldemokrata Párt tagja, 1945 februárjától az MSZDP országos pártvezetőségének tagja. 1945-től nemzetgyűlési, majd országgyűlési képviselő. 1949-ben koncepciós perben életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték, 1955-ben szabadult, 1956-ban jogilag rehabilitálták.

³¹⁰ Sulyok Dezső (1897–1965), ügyvéd, politikus. 1946-ban a Magyar Szabadság Párt alapító elnöke, 1947 augusztusában emigrált.

³¹¹ Peyer Károly (1881–1956), politikus, miniszter. A két világháború között a magyarországi szociáldemokrácia meghatározó vezetője.

³¹² Kovács Imre (1913–1980), politikus, író, a népi mozgalom kiemelkedő képviselője, parasztpárti politikus.

– A törvényjavaslat a magyar demokráciához méltó, ezért azt pártom és a magam nevében elfogadom – fejezte be nagy beszédét lelkes tapstól kísérve Szűcs Ferenc.³¹³

Dénes István³¹⁴ (FMDP) beszédében a kormányzat nagy vívmányai közül a földreform és a címek eltörlése jelentőségét méltatja. A javaslat csekély módosítását ajánlja.

Zoltán Pál³¹⁵ (DNP) sok vitára okot adó különös beszédet mond, amelyben konkrétumokat nem sorol fel, hanem szentimentalitást és atmoszférát emleget állandóan. A javaslatot nem fogadja el.

Földes Mihály előadó részletes választ ad Slachta Margitnak és Zoltán Pálnak, majd Szebenyi Endre³¹⁶ államtitkár nyugtatja meg az ellenzékét, hogy a kormány nem támaszt nehézséget azok visszatérése elé, akiket a törvényjavaslat értelmében visszahívni kíván. A törvény nem büntető jellegű. Az ellenzék felszólalásai éppen azokat kívánják burkolt formában védeni, akiknek működése és külföldi magatartása a javaslat megszerkesztését és az országgyűlés elé terjesztését szükségessé tette.

Szebenyi államtitkár nagy tapssal fogadott beszéde után az országgyűlés a törvényjavaslatot általánosságban megszavazta.

A törvényjavaslat részletes tárgyalása során Slachta Margit (Keresztény Női Tábor), Dénes István (FMDP) és Székely Imre Kálmán³¹⁷ (pártonkívüli), majd Szebenyi Endre államtitkár és Földes Mihály előadó szólalt fel. A törvényjavaslatot ezután a Ház részleteiben is elfogadta.

³¹³ Szűcs Ferenc (1922–1999), eredetileg katonatiszt, 1945-től a Nemzeti Parasztpárt tagja, országgyűlési képviselője. 1949-ben belépett a Magyar Dolgozók Pártjába.

³¹⁴ Dénes István (1889–1963), ügyvéd, kezdetben a Független Kisgazdapárthoz tartozott, majd a Független Magyar Demokrata Párt tagja lett.

³¹⁵ Zoltán Pál (1898–1989), katonatiszt, 1945-től a Pálffy József vezette Keresztény Demokrata Néppárt tagja, 1947 nyarán csatlakozott a Demokrata Néppárthoz, amelynek országgyűlési képviselője lett. 1949-ben emigrált.

³¹⁶ Szebenyi Endre (1912–1949), ügyvéd, belügyi államtitkár.

³¹⁷ Székely Imre Kálmán (1893–1980), ügyvéd. 1946-ban csatlakozott a Demokrata Néppárthoz, 1947-ben országgyűlési képviselő, majd párton kívüli képviselő. 1956-ban részt vett a DNP újjászervezésében.

A katolikus könyv és sajtó ügye a parlamentben

Új Ember, 1948. május 9. 7. old.

A katolikus közvélemény előtt ismereteseek azok a nehézségek, amelyekkel a katolikus könyv és a sajtó küzd. Ez a kérdés most a parlamentben is napirendre került. Az országgyűlés április 29-i ülésén: Slachta Margit (Keresztény Női Tábor) éles hangú felszólalásában tette szóvá ebben az ügyben a panaszokat és azok orvoslását sürgette.³¹⁸

Slachta Margit az államosítási törvényjavaslat részletes vitájában kifogásolta azt, hogy a keresztény sajtó a felszabadulás utáni negyedik évig nem tudott napilapot kapni. A könyvkiadásnál bevezették az előzetes cenzúrát. Ha valamelyik katolikus vállalat vagy író katolikus könyvet, tankönyvet akar megjelentetni – mondta – hónapokig tart, ameddig a cenzúrahivatal azt kiadja. Ha támadásban részesülünk, nincs módunkban magunkat védeni.

Beszéde további során megemlékezett a katolikus egyház fejét, a római pápát ért támadásokról. Hangoztatta ezzel kapcsolatban, hogy nemcsak a római pápát, hanem a Vatikánt ért méltatlan hangú kritikát is sérelmezi a katolikusság, mert amikor a római pápa nevét helyettesítjük a Vatikánnal, akkor tulajdonképpen ugyanúgy a pápát értjük rajta. Felmutatta ezután a Ház előtt annak a 23 sajtócikknek a gyűjteményét, amelyek a Vatikán vagy a magyar katolikus Egyház feje ellen íródtak, anélkül, hogy erre a katolikus napisajtónak módja volna megfelelő választ adni. Ezeket a naponta megjelenő támadásokat nekünk nincs módunkban kivédeni. Kifogásolja ezzel kapcsolatban, hogy ilyen körülmények között egy katolikus nyomdavállalatot is elvesznek az államosítás során.

Slachta Margit beszédideje közben lejárt, és kérte annak meghosszabbítását. A Ház azonban nem adta meg a meghosszabbítást. Ezután az elnök Slachta Margitot rendreutasította azokért a kijelentésekért, amelyeket a katolikus tankönyvek és könyvek cenzúrájával kapcsolatban mondott, azzal, hogy „ezek a kijelentések a házszabályok idevonatkozó paragrafusaiba ütköznek.”

³¹⁸ Felszólalások az egyes ipari vállalatok állami tulajdonba vételéről szóló törvényjavaslat folytatódó vitájában. Slachta Margit felszólalására 1948. április 29-én került sor. Lásd: (Szerk.) Petrás Éva – Schlachta Boglárka Lilla – Szabó Róbert: *Slachta Margit beszédei a magyar parlamentben*. Barankovics István Alapítvány – Gondolat Kiadó, Budapest, 2021. 382–393.

Slachta Margit levelét megírta...

Szabad Szó, 1948. június 11. 5. old.

Az iskolák államosítása körül kavargó hangorkánban a Parlament vékony hangú üdvöskéje is megpróbálja hallatni szavát. Levelet küldött a koalíciós pártok képviselőinek, s – szokás szerint a lényegről szót sem ejtve – érzékeny hangon kesereg „gyermekünk” siralmas jövőjéről az iskolák államosításával ránk boruló „istentelen”, sötét világban. Slachta Margit a demokráciára hivatkozva arra szólítja fel t. képviselőtársait, hogy az iskolák államosításáról szóló törvényjavaslat tárgyalásánál hallgassanak „lelkiismeretük és a nép többségének” véleményére – és így szavazzanak. Erre a levélre a nép többsége már méltó választ adott az iskolák államosítását követelő megmozdulásaival. Slachta Margit is megszívlelhethetné egyszer tulajdon tanácsát – és meghallhatná a nép többségének hangát.

Vihar Schlachta körül

Magyar Nemzet, 1948. június 17. 2. old.

Slachta Margit (knt) kifogásolta, hogy a törvényjavaslatot erőltetett menetben tárgyalják, és a képviselőknek nem volt módjuk azt tüzetesebben tanulmányozni. Kijelentette, hogy 2449 tiltakozó levél másolata van birtokában, amelyet különböző szülői és tanári testületek juttattak el eredetiben a kultuszminiszterhez.

Ortutay Gyula: Sokszorosítógépen húzták le a leveleket, és úgy írták alá a félrevezetettekkel!

Slachta Margit óriási viharban a Ház asztalára vitte a levél- és okmányköteget. A nagy zajban Ortutay Gyula felsietett az elnökhöz. Az elnök utána kijelentette, hogy Barkóczy József a vita hevében azt a kijelentést tette, hogy a kultuszminiszter hazudik. Javasolja, hogy az országgyűlés a képviselőt mentelmi elé utasítsa.

Slachta Margit állandó zajban indítványt akart benyújtani, azonban időközben beszédideje lejárt, és a hosszabbítást a Ház nem adta meg s így az indítványt a Ház asztalára helyezte.

Erdei Ferenc (pp) a Barankovics-párt és a Balogh-párt felszólalásával vitázik, és a „népmonopólium” címén pártja nevében elfogadja a javaslatot.

Szekeres János, a Radikális Párt és a PDP szövetsége nevében kevesli azt, ami a törvényjavaslatban van. A törvényjavaslatot elfogadja.

Slachta mentelmi elé

Molnár Imre elnök tett ezután bejelentést, megállapította, hogy Slachta Margit felolvasott és benyújtott határozati javaslatával súlyosan sértette a magyar demokrácia szuverenitását, ezért javasolta, utasítsák mentelmi bizottság elé. A Ház ilyen értelemben határozott.

Törvény lett az iskolák államosítása

Barankovics és Schlachta provokációival szemben az országgyűlés óriási többsége megszavazta a törvényjavaslatot (részletek)

Szabad Nép, 1948. június 17. 1–2. old.

MENTELMI ELÉ UTALTÁK SCHLACHTÁT HAZAÁRULÓ KIJELENTÉSE MIATT

(...) Schlachta körül már korábban kitört a vihar, amikor Bóka László elvtárs ismertette azt a körlevelet, amelyet Schlachta „magyar asszonytársai” számára szétküld, és amelyben az államosítás ellen többek között olyan rágalmak állnak, hogy a népi kollégiumok köszöntése ez: „Nincs Isten!” és a felelet: „Nem is volt soha!” Percekig tartott a felháborodott zúgás ekörül az alávaló hazugság körül. Schlachta körlevele szellemében folytatta a magyar demokrácia és az államosítás rágalmazását.

A vihar akkor hágott tetőfokára, amikor Schlachta „a jogfosztott magyar nép” nevében memorandumot akart beterjeszteni. Ebben kijelenti, hogy Magyarországon terror van, és ezért az Egyesült Államokhoz fordul segítségért.

„Vizsgálóbizottság” kiküldését kéri tőlük, amely majd beavatkozik a magyar belügyekbe.

– „Marchallt hívja segítségül?”³¹⁹ Amerikai ügynök!”, „Hazaáruló!” –

viharzanak a felháborodott közbeszólások a Függetlenségi Front pártjainak minden oldaláról. Az elnök javaslatára az országgyűlés mentelmi bizottság elé utalta Schlachta Margitot.

A hazaáruló, a nemzet szuverenitását sértő, a demokráciát gyalázó határozati javaslatot az elnök nem olvasta fel, és a képviselők lelkes helyeslése közepette bejelentette, hogy az országgyűlés naplójából is törölte.

(...)

³¹⁹ Marshall, George C. (1880–1959), Nobel-békedíjas amerikai tábornok, politikus. Névéhez fűződik a II. világháború után az európai újjáépítési program, a Marshall-terv.

SCHLACHTA NEM ÁLLT FEL A HIMNUSZ ÉNEKLÉSEKOR

... a képviselők elénekelték a Himnuszt. Az ének befejezése után újra vihar tört ki – újra Schlachta Margit körül. „Ülve maradt a Himnusz éneklése alatt!” – kiáltotta Kossa elvtárs³²⁰. „Hazaáruló!”, „Legalább a nemzeti himnuszt tisztelné!” – hangzottak mindenfelől a felháborodott közbeszólások. A percekig tartó vihart csak viharcsengővel tudta Nagy Imre elvtárs elnémítani, majd az országgyűlés nevében megbélyegezte Schlachta Margit felháborító magatartását, és a mentelmi bizottság elé utasította. Ezután az országgyűlés részletekben is elfogadta a javaslatot, majd interpellációk hangzottak el.

³²⁰ Kossa István (1904–1965), kommunista politikus. 1945 áprilisától haláláig parlamenti képviselő, 1948 és 1963 között több alkalommal miniszter volt.

Törvény lett az iskolák államosítása

Schlachta Margit a Himnusz éneklésekor tüntetőleg ülve maradt

Tiszántúli Néplap, 1948. június 17. 1–2. old.

Az országgyűlés szerdán tárgyalta a nem állami iskolák fenntartásának az állam által való átvételéről szóló törvényjavaslatot. A földreformmal és az ipari üzemek államosításával egyenlő jelentőségű nagy esemény előtt Rónai Sándor kereskedelmi miniszter benyújtotta a Lengyelországgal kötött gazdasági szerződés becikkelyezéséről szóló törvényjavaslatot.

Ezután Bognár József (kiszagdapárti) előadó ismertette az iskolák államosításáról szóló törvényjavaslatot. Rámutatott arra, hogy a magyar demokrácia szervesen összefüggő reformjai a politikai hatalom megosztását és gazdasági életünk egész rendszerét megváltoztatta. Ennek köszönhető, hogy hazánk ma már a népi demokráciák táborába tartozik. A reformok azonban csak akkor válhatnak teljes értékűekké, ha közoktatásunk terén is új utakat törünk.

Az iskolák állami kezelésbe vételének gondolata már a XVIII. század elején felmerült. 1848-ban Eötvös József nyújtott be ilyen irányú törvényjavaslatot, és Kossuth Lajos többször hangoztatta, hogy az államnak magának kell minden más felekezeti színezet mellőzésével közös nemzeti tanodákat felállítani. A törvényjavaslat benyújtását azonban nemcsak a múltbeli szempontok írják elő, hanem elsősorban a mai helyzet és a mai magyar művelődés elsőrendű érdekei.

ÚJ ISKOLARENDSZER, ÚJ ISKOLASZELLEM

A felszabadulás után megszerveztük az általános iskolákat. Azonban még ma is az ország igen sok vidékén úgynevezett „törpe iskolák” működnek egy-egy tanítóval egy tanteremben. Az állam a felszabadulás után felszólította a felekezeteket, hogy a „törpe iskolákat” egyesítsék. A felszólítás azonban nem járt eredménnyel, mert a felekezetek továbbra is saját érdekeiket tartották szem előtt, és ennek következtében 2600 iskola még ma sem tudott általános iskolává válni. Senkinek és semminek a kedvéért sem hagyjuk a magyar falu és város gyermekeit a régi iskolarendszer keretei között felnőni! Aki ezzel a törekvéssel szembeszegül, úgy látszik, szintén tisztában van azzal, hogy milyen hatalmas fegyver a tudás és éppen ezért nem akarja azt kezéből kiadni. Akik a tanítás és iskolák szellemétől félnek, vegyék tudomásul, hogy olyan tanítási rendszert kívánunk, amely a magyarság

legtisztább, legnemzetibb, tehát legforradalmibb hagyományaira épül. Olyan iskolaszellemet kívánunk, amely visszatükrözi azt a változást, amely a magyar nép életében végbement. (Nagy taps.)

Az állami iskolák az életre nevelnek, jó magyar demokratákat fogunk nevelni. A kötelező hitoktatás és vallásgyakorlat teljes szabadsága továbbra is megadja a módot, hogy jó hívői legyenek egyházuknak is.

Olyan történelmi változás, mint amilyen Magyarországon végbement, szükség-szerűen érinti az egyházakat is. Szükség lett volna arra, hogy minden jóindulatú tényező, amelynek hatalma van a lelkek felett, segítse az embereket arra, hogy megtalálják a maguk helyét a nagy történelmi változásban. Sajnos, a katolikus egyház ilyen irányú magatartásához fűzött remények nem váltak be, hanem olyan jelenségek mutatkoztak, amelyekből arra lehet következtetni, hogy az egyház és az állam között szembenállás, sőt világnézeti különbség van. Ez azonban nem a népi demokrácia struktúrájából, politikai nézeteiből folyik. Ebben a küzdelemben – amely politikai jellegű – nem mint egyén állunk, hanem mint a társadalmi fejlődést hirdető progresszív gondolat képviselői. (Nagy taps.) És amennyire meg vagyunk győződve arról, hogy az egyház túlél bennünket, mint egyéneket, annyira meg vagyunk győződve arról is, hogy az általunk képviselt gondolatok túl fogják élni pl. a mostani prímás urat! (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)

A magyar reakció most az egyház egyes vezetői mögött sorakozik fel, és ez a tény természetesen csak sürgeti a magyar köznevelés egységének megvalósítását. A gyermekeknek is érdekük, hogy felnőttkorukban be tudjanak illeszkedni a meglévő, fejlődő társadalom keretei közé és tisztességes, haladó szellemű demokraták legyenek.

A két protestáns egyház vezetőinek megnyilatkozásai világossá teszik, hogy a magyar protestantizmus vissza akar térni nagyszerű hagyományaira. Természetesen fáj, hogy a katolikus egyházzal nem tudtunk megállapodást kötni, de eljön az idő, amikor minden józan eszű ember be fogja látni, hogy ebben a javaslatban nincs semmi, ami az egyházakat igazi hivatásuk teljesítésében gátolná, viszont előny jelent népünknek.

BARANKOVICS A FEKETE REAKCIÓ OLDALÁN

Az előadó beszédét nagy tapssal és éljenzéssel fogadták.

Az előadó ismertetése után Barankovics István (DNP) terjesztette elő a kisebbség véleményét. A törvényjavaslat nagy jelentőségű – mondotta. Azt próbálta bizonyítani, hogy a keresztény szellemű nevelés csak az egyházi iskolákban lehetséges, de leszögezte azt is, hogy az állami iskolák is adhatnak keresztényi nevelést. Szerinte az államosítás azt vonja maga után majd, hogy kiküszöbölik az iskolai oktatásból a keresztény világnézet szempontjait.

E kijelentése miatt az elnök rendreutasította. Barankovics végül megismételt néhány olyan állítást, amelyet bizonyos egyházi körök uszító jelszavakként használtak az államosítás ellen. A Ház többsége ezeket a kijelentéseket nagy felháborodással utasította vissza.

MINDEN POLITIKAI, GAZDASÁGI ÉS SZELLEMI HATALOM LEGYEN A NÉPÉ

Katona Jenő (kisgazdapárti) hangsúlyozta, a magyar demokrácia nem mondhat le arról, hogy minden politikai, gazdasági, szellemi hatalom és ennek minden eszköze a magyar népé legyen. Most a földreformmal és az államosítással egyenragú reform áll előttünk, most következik a magyar nép szellemi felemelkedése és a lelkiismeret felszabadítása (Taps.)

Katona Jenő ezután rámutatott arra, hogy az egyház és az állam közötti tárgyalások meghúsolását eddig mindig bizonyos egyházi körök gáncsolták el. A magyar demokrácia ennek ellenére templomépítő és nem templomromboló.

A gyermekek vallásos nevelését féltik talán? Révai József is megmondta már, hogy a vallásellenesség nem a kommunisták, hanem azok tulajdona, akik szívesen veszik elő ezt a kérdést, hogy felvetésével gazdasági és szociális kérdések megoldását sikkasszák el. A magyar demokrácia nem engedte ezeket a kérdéseket elsikkasztani, mint ahogy nem engedte most a magyar iskolák egységesítésének és vele a magyar nép szellemi felemelésének kérdését sem elsikkadni. Ezek az iskolák a jövőben valóban az új emberek kovácsai lesznek majd. A törvényjavaslatot maga és pártja nevében elfogadta.

Parragi György, a Független Magyar Demokrata Párt (Balogh-párt) nevében egy deklarációt olvasott fel, amely rámutat arra, hogy a fejlődés során szükség-szerűen vetődik fel az egyház és állam kérdésének rendezése és ezen belül az iskolaügy rendezése is. A jó szándékú törekvések abban az irányban, hogy az iskolakérdést a szenvedélyektől és elfogultságtól mentesen, a magyar nép lelki békéjének felborítása nélkül tárgyalják le, nem jártak eredménnyel. A javaslat megvitatásában az FMDP érdemileg nem vesz részt. Mivel az egyházi hatóságok még nem helyezkedtek egyöntetű álláspontra, ennek következményeképpen a párt tagjainak a szavazásnál elfoglalandó magatartását saját lelkiismeretük határozza meg.

NÉPÜNK BÉKÉS FEJLŐDÉSÉT MINDEN ERŐNKKEL MEGVÉDJÜK!

Bóka László a Magyar Dolgozók Pártja nevében szólott ezután a javaslatához, és beszédében tolmácsolta a dolgozó nép örömet és lelkesedését az iskolák államosításával kapcsolatban. Ezt a törvényjavaslatot valóban a nép hozta létre, a népi erők megmozdulásának ellenállhatatlan ereje követeli, hogy törvénné váljék. A törvényjavaslat célja, hogy kiüsse a reakció kezéből egyik legerősebb fegyverét és betetőzze a dolgozó nép gazdasági, politikai és társadalmi felemelkedésének hatalmas művét.

– Az ellenzék részéről elhangzott kifogások – folytatta a kultuszállamtitkár – egyáltalán nem veszik figyelembe a nevelés problémáit. A törvényjavaslat szövege minden kétséget kizáróan megcáfolja a reakció hamis propagandáját. Nem vallási, nem világnézeti kérdésekről van itt szó, hanem arról, jusszon-e a magyar népnek kultúra vagy sem. A magyar demokrácia jó szándékát, becsületességét mutatja az a tény is, hogy a magyar kormány meghívta az egyházak képviselőit tárgyalásokra, kétoldalú megegyezés céljából. Meggyőződésünk, hogy a római katolikus egyház híveinek, sőt papságának többsége is hajlott volna a megegyezésre és nem szívesen osztozik annak a férfiúnak magatartásában, aki népellenes politikájának megvalósítását magas vallási méltósága segítségével akarja elérni.

A magyar köztársaság minden egyházzal szemben megkísérelte a kétoldalú, méltányos megegyezést és nem az övé a felelősség, ha ez nem sikerül. Utunkról nem hagyjuk magunkat letéríteni. Figyelmeztetjük a reakciót, hogy amilyen megértő demokráciánk a hívőkkel szemben, amilyen fenntartás nélkül sietett a demokrácia a lerombolt templomok helyreállítására, a fasiszta háború által elhurcolt harangok öntésére és a hitélet biztosítása terén, éppoly kevés van bennünk az egyház palástja mögött meghúzódó reakcióval szemben. Népünk békés fejlődését, előrehaladását és demokráciánk közrendjét minden erőnkkel megvédjük. (Hosszszantartó taps.)

Bóka államtitkár hangsúlyozta, hogy amikor az egész magyar társadalom, munkásság és parasztság felemelkedését szolgáló gazdasági berendezkedésével, politikai és társadalmi struktúrájával megengedhetetlen olyan közoktatási rend, amely nem akarja a nép magasabb műveltségét, azt a műveltséget, amely valóban úrrá teszi a maga portáján.

A felekezeti tanítók helyzete is sürgősen megköveteli az államosítást. Szükséges az államosítás az egész dolgozó társadalom, különösen pedig a falusi nép érdekében is. Olyan tankönyvet adunk minden magyar gyermek kezébe, amelyek nem lázítják többé egymás ellen a felekezeteket és a dolgozó osztályt. Az egységes magyar közoktatás lehetővé teszi minden gyermek számára, hogy részesedjék az általános iskolai egységes alapműveltségből és tehetsége szerint továbbjusson a középiskolákba. A törvényjavaslat a tanítót, a társadalmi fejlődés élmunkásává

és a falu vezető egyéniségévé teszi. A reakció azzal érvel, hogy az egyházi iskolák színvonala meghaladta az államiakét. Nos, közel 75 millió forintba kerül majd az államnak, hogy az átvett egyházi iskolákat arra a színvonalra emelje, amelyen az állami iskolák állnak. A törvényjavaslatot, amely a magyar parasztság és a magyar nevelők közös kívánságát valósítja meg, a maga és a Magyar Dolgozók Pártja nevében elfogadta.

SCHLACHTA MARGIT USZÍT A DEMOKRÁCIA ELLEN

Ezután Schlachta Margit szólalt fel. Tiltakozott a javaslat sürgős tárgyalása ellen, majd hosszas fejtegetésbe kezdett, mire az elnök figyelmeztette, hogy térjen a tárgyra. Schlachta Margit uszító kijelentései nagy felháborodást váltottak ki, nagy vihar keletkezett. Az elnök Barkóczi József pártunkívüli képviselőt közbeszólása miatt a mentelmi bizottság elé utasította. A vihar elültével Schlachta Margit határozati javaslatot terjesztett elő. Alig kezdett hozzá a határozati javaslat ismertetéséhez, a koalíciós pártok padsoraiban ismét felháborodott közbekiáltások hangzottak el Schlachta Margit felé. Időközben Schlachta Margit beszédideje is lejárt, amikor ennek meghosszabbítását kérte, az országgyűlés nagy többsége így felelt: „Elég volt, hagyja abba! Üljön le!” Az elnök csak nagy nehezen tudta a rendet helyreállítani.

A NÉP MONOPÓLIUMÁT!

Ezután Erdei Ferenc, a Nemzeti Parasztpárt nevében hangsúlyozta, hogy az iskolák államosítása elvi és világnézeti, de egyben politikai kérdés is. Lényegében azonban a magyar közoktatásügy égető problémájáról van szó. Nem a magyar demokrácia idézte elő a javaslat körüli viharokat. Nem az állam hiúsította meg az egyház és állam közötti megegyezést, hanem az a reakciós politika, amely a vallás mögé bújva, folytatja aknamunkáját. A demokrácia azt akarja, hogy az egyház monopóliuma az iskola kérdésében szűnjék meg, mert csak egyetlen monopóliumot ismer el: a nép monopóliumát. (Taps.) Akár a parasztság különleges szempontjait, akár a dolgozó nép szempontjait, akár demokráciánk, egész nemzetünk előrehaladását tartják szem előtt, csak helyeselhetjük a benyújtott javaslatot, és ezért azt Erdei Ferenc mind a maga, mind a Nemzeti Parasztpárt nevében elfogadta.

Ezután Szekeres János (Demokratikus Radikális Pártszövetség) szólott a javaslatához. A javaslatot jelentőségében földreformhoz hasonlítja: ez kulturális honfoglalást jelent a magyar nép számára. A javaslatot pártja nevében elfogadja.

A KORMÁNY MINDENT MEGTETT A BÉKÉS MEGEGYEZÉS ÉRDEKÉBEN.

Molnár Imre elnök ezután bejelentette, hogy Schlachta Margit felszólalása során olyan kitételeket használt, amelyek súlyosan sértik a magyar állam szuverenitását, és ezért javasolja mentelmi bizottság elé való utalását. A Ház többsége a javaslatot elfogadta.

A törvényjavaslat általános vitáját Ortutay Gyula kultuszminiszter beszéde fejezte be.

A magyar demokrácia iskolapolitikája nem jelent vallásellenes harcot – kezdte beszédét. – Művelődéspolitikai kérdés ez és azok, akik e kérdésből vallási kérdést akarnak csinálni, valójában politikai támadást intéznek a magyar demokrácia ellen. Népünk szellemi felemelkedéséről van szó, nem pedig bármilyen vallási ügyről. Nem a demokrácián múlt az, hogy a törvényjavaslat beterjesztése előtt nem jött létre megegyezés a katolikus egyházzal ebben a kérdésben. A kormány mindent megtett a tárgyalások megkezdésére, ezt igazolja az a tény is, hogy a tárgyalások sikeresen befejeződtek a katolikus egyház kivételével valamennyi többi egyházzal. Közölte, hogy nyilvánosságra hozza azt a levélváltást, melyet ebben a kérdésben a katolikus egyház vezetőivel folytatott. A magyar közvélemény ezekből a levelekből meggyőződhet majd arról, hogy az igazság melyik oldalon áll.

A miniszter hangoztatta, hogy a magyar törvények már eddig is módot adtak volna a felekezeti iskolák államosítására, de az államosítás iránti kérelmek hatalmas tömege is indokolja annak szükségességét.

A köznevelés egységesítése nem valami hirtelen született vágya a kormánynak. A falusi felekezeti törpeiskolák nem képesek feladatukat elvégezni. Az egyházi iskolák számára készülő tankönyvek úgyszólván teljesen azonosak a múlt rendszerben használt tankönyvekkel.

Tanítóképzőink az 1920–44. közötti években átcsúsztak a felekezetek kezébe. A tanítóképző 79, a tanítónőképző 94 százaléka van a felekezetek kezén. Ezeknek a tanítóképzőknek helyébe magasabb fokú iskolákat fognak állítani, és megszűnik a tanító és tanár közötti mesterségesen táplált társadalmi különbség. (Taps.)

A TÖRVÉNYT MINDENKINEK TISZTELNIE KELL!

Rámutatott ezután a miniszter arra, hogy ebben a kérdésben milyen messzemenő előzékenységet és méltányosságot tanúsított. Így biztosították az egyházat arról, hogy a szerzetes és apácaiskolákban semmiféle személycseré nem lesz az államosítás után. A főigazgatóságok már utasítást is kaptak arra, hogy a szerzetesrendek iskoláiban az igazgatók továbbra is változatlanul megmaradnak. Ugyanakkor, amikor a demokrácia ilyen méltányosságot tanúsít, a szerzetesi iskolák

tanszemélyzete ma utasítást kapott arra, hogy az államosításuk vagy kinevezésük esetén sem taníthatnak tovább az iskolákban. Amennyire megelégedéssel tölti el a kormányt s az egész magyar népet a református zsinat ünnepi egyhangú határozata, amennyire megnyugtató a többi egyházak álláspontja ebben a kérdésben, annyira nyugtalanítja az egész magyar közvéleményt a katolikus egyház vezetőinek merev magatartása.

A magyar köztársaság kormánya nem zárkózott el a tárgyalásoktól, ezután is állandóan sürgeti azokat. A magyar katolikus nép mindinkább világosan látja, hogy az igazság a békére törekvő, építeni akaró magyar köztársaság oldalán van. Egyet azonban határozottan le kell szögezni, hogy ez a törvényjavaslat törvénné válik, akkor mindenkit kivétel nélkül figyelmeztetnünk kell: a törvény elleni agitáció már beleütközik a demokrácia szilárd akaratába. 1848 szellemében Kossuth, Eötvös, Petőfi szellemében kérem a törvényjavaslat változatlan elfogadását.

TÖRLIK SCHLACHTA FELSZÓLALÁSÁT A NAPLÓBÓL

Bognár József előadó válaszolt ezután a felszólalók egyes kijelentéseire. Megállapította, hogy a törvényhozás a magyar nemzeti szuverenitás hordozója, tehát jogosult arra, hogy a belpolitikát érintő minden kérdésben döntsön.

Nagy Imre elnök bejelentette, hogy Schlachta Margit javaslatát, amely a nemzeti szuverenitást súlyosan sérti, saját hatáskörében visszautasítja. (Nagy taps.) Ugyanakkor javasolta, hogy az országgyűlés a határozati javaslat elmondott szövegét a gyorsírói jegyzetekből törölje és a parlamenti naplóból hagyja ki. Az országgyűlés így döntött.

230 IGEN, 63 NEM

Ezután az elnök bejelentette, hogy 66 ellenzéki képviselő írásos indítványt nyújtott be arra, hogy a mostan tárgyalt törvényjavaslat általánosságban való elfogadásánál a szavazás név szerint történjék. Az Országgyűlés az ellenzéki indítványt elfogadta. A jegyző ezután felolvasta a képviselők névsorát. A képviselők vagy igennek, vagy nemmel szavaznak. A szavazás végén az elnök kihirdette az eredményt. Összesen 293 képviselő szavazott le, ebből igennel 230, nemmel 63 képviselő. Az eredmény alapján az elnök kihirdette a határozatot: Az Országgyűlés a törvényjavaslatot eredeti szövegezésében általánosságban, a részletes tárgyalás alapjául elfogadta, a kisebbségi véleményt pedig elutasította. Az elnök bejelentését a képviselők lelkes tapsal fogadták, majd helyükről felállva folytatták a tapsot. Valaki elkezdte ekkor a Himnuszt énekelni, mire az egész országgyűlés lelkes hangulatban végigénekelte a nemzeti imádságot. A Himnusz eléneklése után újból

viharos taps zúgott fel. A hangulat ünnepségét az sem tudta megzavarni, hogy akadt képviselő a magyar parlamentben, aki nem állt fel a Himnusz éneklése alatt. A képviselők túlnyomó többsége viharos felháborodással követelte, hogy Schlachta Margitot, mert ő volt az, aki semmibe vette a nemzeti imát, azonnal távolítsák el a parlamentből. A felháborodás viharának elcsitultával Nagy Imre kijelentette, hogy nem talál szavakat a képviselőnő magatartásának megbélyegzésére, majd javaslatot tett, hogy utasítsák Schlachta Margitot a mentelmi bizottság elé.

A Ház túlnyomó többsége a javaslatot elfogadta.

Ezután áttértek a törvényjavaslat részletes tárgyalására. Az Országgyűlés a javaslatot részleteiben vita nélkül elfogadta. A képviselők újból helyükről felállva percekig tartó zúgó tapssal üdvözltek a magyar demokrácia nagy vívmányának törvényerőre emelkedését.

Repülőbizottságok indultak az egyházi iskolák átvételére

Magyar Nap, 1948. június 18. 1. old.

A KULTUSZMINISZTER NYILATKOZATA AZ ISKOLATÖRVÉNY MEGSZAVAZÁSA UTÁN

– Hetenként fenyegetőző pásztorleveleket olvasnak fel a templomokban – mondja Ortutay Gyula kultuszminiszter válaszában az iskolavita szónokainak a parlamentben. – A demokrácia igazának és erejének tudatában eddig hagyta ezt. De ha az iskolák államosítása törvény lesz, úgy a törvényellenes agitáció bele fog ütközni népi demokráciánk szilárdságába.

Az országgyűlés ünnepi hangulatban fogadta el az iskolák államosításáról szóló törvényjavaslatot. A demokratikus pártok elfogadták Barankovicséknak azt a javaslatát, hogy név szerint folytassák le a szavazást.

293 szavazó közül 230 helyeselte az államosítást.

Amikor Nagy Imre elnök bejelentette az eredményt, a képviselők felemelkedtek a helyükről és a Himnusz énekelték. Egyedül Slachta Margit maradt tüntetően ülve. Erre a provokációra elemi erővel tört fel mindenfelől a vihar. A képviselők felháborodottan hazaárulónak bélyegezték Slachtát. Nagy Imre, a képviselőház elnöke, az országgyűlés nevében is megbélyegezte Slachta Margit magatartását.

A *Magyar Nap* munkatársi beszélgetést folytatott Ortutay Gyula közoktatásiügyi miniszterrel, aki elmondotta, hogy a kormány teljesen felkészült az iskolák átvételére.

A törvény életbelépésének pillanatában máris előre kinevezett repülőbizottságok kezdték meg az ország minden részében az iskoláknak és az intézetek már korábban zár alá vett vagyonának állami tulajdonba vételét.

Ezeknek a bizottságoknak a tagjait általános tanintézetek esetében a kultuszminisztérium, szakiskolák részére pedig az illetékes szakminisztérium és a kultuszminisztérium közösen küldték ki.

A reakció vágyálma

Szabad Szó, 1948. június 18. 1. old.

Az elszólások nagyon jellemzők a szónok lelki világára, belső gondolataira. Ilyen jellemző elszólás volt az is, hogy a parlamentben Slachta Margit Egyesült Nemzetek helyett Egyesült Államokat mondott, bejelentve, hogy az Egyesült Államokhoz fordul „segítségért” és „vizsgálóbizottság” kiküldését kéri Magyarországra.³²¹ Még ha az Egyesült Nemzetek tiszteletreméltó szándékú, de eredményekben egyre inkább a boldogult Népszövetség tehetetlenségére emlékeztető munkájú szervezetéről volna szó, akkor is joggal feltehetnénk a kérdést, hogy miféle címen kér segítséget egy magyar képviselő attól a szervezettől, amelynek Magyarország nem tagja, amelynek többsége Magyarország felvételét következetesen visszautasította, ugyanakkor, amikor például Afganisztán, Libanon vagy Nicaragua tagjai lehetnek.

De ezt a kérdést nem is kell felvetni, hiszen már eleve választ ad rá Slachta Margit nyelvbotlása, amikor Egyesült Nemzetek helyett Egyesült Államokat mond.

Erről van hát szó. A magyar reakció, a magyar ellenforradalom legfőbb vágyáról: hogy valamiképpen Amerikához lehessen fordulni, Amerika beavatkozását lehessen kérni. Amit Slachta a parlamentben nyelvbotlással mondott, azt suttogják a háborúra spekulálók szerte az országban, arról beszélnek Németország amerikai zónájának nyilas katonatisztjei, kendőzetlenebbül és nyersebben. A volt földesúr azért imádkozik, hogy jöjjön Amerika és adja vissza a földjét, a volt gyáros azért, hogy adja vissza a gyárát. Békesség, nemzeti függetlenség semmi ezeknek az embereknek a szemében, egyetlen dolog fontos: az elvesztett rang, vagyon, hatalom.

A parlament legutóbbi ülésén Slachta Margit elszólásán túl is a sok rágalom, ferdítés, rosszindulatú mókázás, akadékoskodás az ellenzék részéről: valóban annyira leleplező és tanulságos mindenki számára, hogy igaza van annak a képviselőnek, aki az egész ülés jegyzőkönyvének kinyomtatását javasolta. Lássa ország

és világ és lássák az ellenzéki választók is, hogy néhány képviselő még mindig hogyan viselkedik.

Az iskolák államosítása törvény. A tárgyalás tapasztalata pedig tanulság és intő jel. Elsősorban az ellenzék számára, amely megtanulhatja végre, hogy a demokratikus ellenzék szerepét nem szabad összetéveszteni a demokrácia ellenségének szerepével.

³²¹ Slachta Margit felszólalása a nem állami iskolák (felekezeti) fenntartásának az állam által valló átvételéről szóló törvény tárgyalásán 1948. június 16-án. Lásd: (Szerk.) Petrás Éva – Schlachta Boglárka Lilla – Szabó Róbert: *Slachta Margit beszédei a magyar parlamentben*. Barankovics István Alapítvány – Gondolat Kiadó, Budapest, 2021. 404–412.

**Tildy Zoltán köztársasági elnök aláírta az iskolák
államosításáról szóló törvényt**

**Ortutay miniszter újabb levelet intézett
a katolikus püspöki karhoz**

Vásárhelyi Független Újság, 1948. június 18. 1. old.

Mint tegnap már jelentettük, az országgyűlés szerdán továbbtárgyalta és be is fejezte a felekezeti iskolák államosításáról szóló törvényjavaslat vitáját.

Jelentettük, hogy az előadó Bognár József volt, aki kihangsúlyozta, hogy a felekezeti iskolák államosítása mellett a vallásgyakorlás teljes szabadsága megmarad, ugyanúgy, mint ahogy a kötelező vallásoktatás is megmarad. A Demokrata Néppárt részéről kisebbségi véleményt terjesztettek elő a javaslat elfogadása ellen. A Kisgazda Párt vezérszónoka Katona Jenő volt, aki megmagyarázta, hogy az iskolák államosítása nem politikai, hanem köznevelésügyi kérdés. A Magyar Köztársaság Kossuth és Eötvös nyomdokain halad az iskolák államosításával. A Független Magyar Demokrata Párt szónoka kijelentette, hogy pártjuk tagjai saját lelkiismeretük szerint szavazhatnak akár így, akár úgy. A MDP nevében Bóka László csatlakozott lelkesedéssel az államosításhoz, ezután pedig Slachta Margit felszólalása vihart keltett. Tiltakozott a javaslat sürgős tárgyalása ellen, s beszédének lázító jellege miatt a mentelmi bizottság elé utasították.

A felszólalások után Ortutay Gyula kultuszminiszter mondotta el beszédét, kifejtve, hogy a demokrácia iskolapolitikája nem jelent vallásellenes harcot, művelődés politikai kérdés ez.

Népünk szellemi fölemelkedéséről van szó, nem pedig bármely vallás ügyéről.

Nem a demokrácián múlt, hogy a törvényjavaslat beterjesztése előtt nem jött létre megegyezés a katolikus egyházzal ebben a kérdésben. Közölte, hogy publikálni fogja azt a levélváltást, amelyet ebben a kérdésben a katolikus egyház vezetőivel folytatott.

– Mi ezek után is – folytatta a miniszter – a tárgyalások alapján állunk, és ezt közöltem a mai napon a püspöki karhoz intézett újabb levelemben is.

Eddig is a kölcsönös engedékenységet hangoztattuk és kijelentem, hogy ennek a törvényben is megvan minden lehetősége.

Végül kijelentette a miniszter, hogy most, amikor a javaslat törvénnyé válik, a törvény elleni agitáció már beleütközik a magyar demokrácia szilárd akaratába.

Bognár előadó válasza után szavazásra került a sor. Összesen 293 képviselő adta le szavazatát, ebből igennel szavazott 230, nemmel 63. Valaki elkezdte a Himnusz énekelni, mire az egész országgyűlés lelkes hangulatban énekelte végig a nemzeti imádságot, Slachta Margit azonban nem állt fel az ének alatt. Erre ismét

nagy vihar támadt, és Slachtát a mentelmi bizottság elé utalták. Ezután áttértek a részletes tárgyalásra, s az országgyűlés a javaslatot részleteiben is vita nélkül elfogadta.

Mint budapesti tudósítónk jelenti, a törvényjavaslatot Tildy Zoltán köztársasági elnök szerdán az esti órákban alá is írta, így az most már törvényerőre emelkedett.

A törvény megvalósításáról Ortutay Gyula kultuszminiszter a következőket jelentette ki:

– A következő lépés a törvény megvalósítása, erre már minden intézkedést megtettünk. Reméljük, hogy a katolikus egyház vezetőiben is felülemelkedik a jobb belátás.

Július elején ül össze az országgyűlés

**Barkóczy Józsefet 3 hónapra, Schlachta Margitot
egy évre kizárják a Házból**

Kis Ujság, 1948. június 19. 1. old.

Az országgyűlés mentelmi bizottsága Farkas Mihály³²² elnöklete alatt csütörtökön ülést tartott. Marosán György előadó ismertette Barkóczy József³²³ és Schlachta Margit mentelmi ügyét. Barkóczy József demokrata-néppárti képviselő azt kiáltotta oda Ortutay Gyula³²⁴ kultuszminiszternek, hogy hazudik. Schlachta Margitot pedig kétszeresen is a mentelmi bizottság elé utalták, először azért a határozati javaslatáért, amely súlyosan sértette a magyar demokráciát és az ország szuverenitását, másodszor pedig azért a nemzetgyalázó magatartásért, hogy a Himnusz éneklése alatt ülve maradt. A mentelmi bizottság úgy határozott, hogy Barkóczy József ügyében három hónapi kizárást javasolt a Háznak, Schlachta Margitra vonatkozóan pedig két ügye miatt hat-hat hónapi, összesen egyévi kitiltást hozott javaslatba a mentelmi bizottság.

Az országgyűlés, mint politikai körökben híre járja, valószínűleg július első napjaiban ül megint össze, amikor is elsősorban a további felhatalmazás megadását tartalmazó törvényjavaslatot tárgyalja le, valamint néhány más törvényjavaslatot. Ezek letárgyalása után a Ház nyári szabadságára megy.

³²² Farkas Mihály (1904–1965), kommunista politikus, Rákosi Mátyás közvetlen munkatársa, 1944-től a Magyar Kommunista Párt Központi Vezetőségének alapító tagja.

³²³ Barkóczy József (1902–1961), gazdálkodó. 1947-ben a Demokrata Néppárt tagjaként lett országgyűlési képviselő.

³²⁴ Ortutay Gyula (1910–1978), etnográfus, múzeumigazgató. 1943-tól a Független Kisgazdapárt tagja, szoros kapcsolatban a Magyar Kommunista Párttal. 1945 áprilisától 1953-ig, majd 1958-tól haláláig nemzetgyűlési és országgyűlési képviselő. 1947 márciusától 1950 márciusáig vallás- és közoktatásügyi miniszter.

Politikai körökben beszélük

Szabad Szó, 1948. június 19. 5. old.

Nánási László, a Nemzeti Parasztpárt főtitkár-helyettese³²⁵ az Országgyűlésben többször tapsot kapott talpraesett közbeszólásaiért. Schlachta Margit körmönfont, keneteljesen rágalmozó beszéde sok alkalmat nyújtott a közbeszólásra. Amikor a viharcsengő javában szólt és a méltatlankodás hangjai csaptak fel, Margit nővér az Országgyűlés asztalánál állt, és szemét ég felé fordítva várakozott. Nánási közbekiáltott:

– Tán a glóriát várja?...

Slachta felrótta a kormánynak, hogy a törvényjavaslat szövegét csak másfél nappal a tárgyalás előtt kapták meg. Nánási erre így szólt:

– Miért panaszkolja, amikor Ön már hetekkel előbb levelezett e tárgyban?

³²⁵ Nánási László (1906–1985), földműves, újságíró. 1939 júniusában részt vett a Nemzeti Parasztpárt (NPP) megalakításában. 1945 tavaszától élete végéig nemzetgyűlési, illetve országgyűlési képviselő, 1947 májusától az NPP főtitkár-helyettese.

Erdei Ferenc

A törvény és végrehajtása

Szabad Szó, 1948. június 20. 1–2. old.

A magyar országgyűlés a demokratikus pártok 230 szavazatával, a Barankovics-párt és a Balogh-párt 63 szavazatával szemben, törvényerőre emelte az iskolák államosításáról szóló törvényjavaslatot. „A nem állami iskolák fenntartásának az állam által való átvétele, az azokkal összefüggő vagyontárgyak állami tulajdonba vétele és a személyzetnek állami szolgálatba való átvétele tárgyában” benyújtott törvényjavaslat tehát mint a Magyar Köztársaság 1948. XXX. törvény-cikke, elfoglalta méltó helyét a magyar demokrácia törvényei sorában.

Az országgyűlés történelmi jelentőségű tanácskozása méltó volt e törvényjavaslat korszakos jelentőségéhez. Mintha 1848 törvényhozása elevenedett volna meg, olyan emelkedett és történelmi szellemben világították meg a törvényjavaslat jelentőségét a miniszter, az előadó és a demokratikus pártok felszólalói. Kossuth Lajos és Eötvös József szavai úgy hangzottak az országgyűlésen, mintha a magyar szabadságharc e nagyjai egyenesen e törvényjavaslat alátámasztására fogalmazták volna meg nézeteiket a magyar közoktatásügy fejlesztéséről és az iskolák államosításáról.

Annál méltatlanabb volt az ellenzék szereplése e törvényjavaslat tárgyalása során. Barankovics István, pártjának állandó helyeslése és a demokratikus pártok elemi erejű tiltakozása mellett, mindenekelőtt 1848 szellemét és a szabadságharc nagyjainak az álláspontját igyekezett kiforgatni. Legfőbb érveit azonban a teológia köréből vette, és teológiai csűrös-csavarással fordult szembe a törvényjavaslattal. A Balogh-párt részéről Parragi György olvasott fel egy nyilatkozatot, amelyben a Balogh-párt álláspontját fejtette ki. Ez az álláspont azonban egyszerűen nem volt álláspont, és a nyilatkozat azzal végződött, hogy a törvényjavaslat mellett, vagy a törvényjavaslat ellen való állásfoglalást tagjai lelkiismeretére bízta. E deklaráció eredménye az lett, hogy a Balogh-párt egy része megfutott a szavazás elől, a Házban maradt része pedig, Balogh Istvánnal az élen, ellene szavazott a javaslatnak.

Egyedülállóan szégyenletes és a magyar országgyűléshez méltatlan magatartást tanúsított Slachta Margit. Nem is beszélt a kérdés érdeméről, hanem szemérmetlen vádaskodással illette a Magyar Köztársaság kormányát azzal, hogy nem adott elég alkalmat neki arra, hogy féktelen demagógiáját és ostoba uszításait még szélesebb körben és még tovább folytathassa az országgyűlés színe előtt is. Minden mértéket felülmúlt azonban az az arcátlansága, hogy egy javaslatot terjesztett az

országgyűlés elé olyan értelemben, hogy forduljunk az Egyesült Nemzetekhez vizsgálatot kérve Magyarország ellen. Ezzel betelt a mérték, és az országgyűlés a mentelmi bizottság elé utasította Slachta Margitot.

Az országgyűlés tárgyalása megmutatta, hogy minden érv, a magyar történelem minden tiszteletreméltó hagyománya ragyogóan sorakozik fel a törvényjavaslat mellett, és az iskolák államosításának elhatározása valóban a magyar szabadságharc és minden magyar szabadságtörekvés szellemében történt meg. Ezzel szemben a javaslat ellenzőinek az érvelése lelepleződött az országgyűlés előtt. Kitűnt, hogy az ellenzés nem egyéb, mint reakciós akadékoság, amely, ha jóhiszemű, akkor mérhetetlen vakaságról és a magyar történelem félreismeréséről tesz bizonyosságot, ha pedig tudatos, akkor közönséges reakciós merénylet a magyar demokrácia előrehaladása ellen. Amikor a határozat kihirdetése után a demokratikus pártok sorából önkéntelenül feltörtek a Himnusz hangjai, akkor minden magyar demokrata szívét ájtárta az az érzés, hogy történelmi lépést tett előre a magyar nép, és győzelemre vitte azt a nagyszerű küzdelmet, amelyet 1848-ban és 1868-ban a reakció erői elgáncsoltak. Egyedül Slachta Margit maradt ülve az országgyűlés padsoraiban, és a javaslat ellenzőinek az oldalán hallgattak némán.

A törvény tehát megszületett. Immár a magyar szuverenitást képviselő országgyűlés határozata az iskolák államosítása, tehát a nép visszavonhatatlanul kimondott akarata. Törvény, amely kötelező mindenkire, akár mellette szavazott, akár ellene szavazott. Most már nem vélemény, amellyel vitatkozni lehet, hanem törvény, amelyet végre kell hajtani.

A végrehajtás természetesen nem is várat magára. Pár hónapunk van az iskolák megnyitásáig, akkorra új rendben, új szervezetben országszerte meg kell indulni az egységes, demokratikus oktatásnak. A minisztérium szervei már munkához is láttak. Minden szükséges előkészület megtettek, hogy a végrehajtás minél gyorsabban, minél simábban és minél eredményesebben történjék meg.

Ez azonban még nem elég, szükség van arra is, hogy a nép, a nép alsó szervei is segítsenek a végrehajtásban. Mindenütt a képviselő-testületek, iskolaszékek, nemzeti bizottságok és a pártok helyi vezetői tegyenek meg mindent a végrehajtás érdekében, és serényen sorakozzanak fel az akadályok elhárítása és a végrehajtás megkönnyítése érdekében. A Nemzeti Parasztpárt minden tagjának és különösképpen minden helyi vezető emberének sikkra kell szállni a törvény végrehajtásának sikeréért. Kettős kötelességük ez: kötelességük mint a Magyar Köztársaság polgárainak a Köztársaság törvénye alapján, és kötelességük mint párttagoknak pártunk korábbi határozatainak megfelelően. Erre vonatkozóan világosan szól a párt végrehajtó bizottsága: „A Végrehajtó bizottság felhívja a párt minden tagját, hogy az Országos Vezetőség határozatához és a megyei értekezletek állásfoglalásához híven legyenek résen, és minden demokráciaellenes próbálkozással szemben a leghatározottabban és legerélyesebben lépjenek föl, s az iskolák államosításának ügyét minden alkalommal és minden helyen teljes erővel vigyék előre”.

Ahogy a földreform végrehajtása során pártunk hatalmas mozgósítást hajtott végre és nagy része volt abban, hogy 1945 tavaszán és nyarán a földreformot vég-re tudtuk hajtani, úgy most is, e nagyszerű munkára emlékezve, együtt a Magyar Dolgozók Pártjával, szerezzenek becsületet pártunknak ebben a munkában is.

A törvény végrehajtása valóban nem kisebb jelentőségű eseménye a magyar közoktatás továbbfejlődésének, mint a földreform a mezőgazdaság továbbfejlődésének. Legyünk tisztában vele, elsősorban mi, parasztpártiak, hogy e két korszakalkotó esemény együtt az a döntő eseménye a magyar parasztság történetének, amely szabad emberré emeli a százados szolgaságban megnyomorított parasztságot és felemeli arra az emberségre, amelyre szüntelenül vágyakozott.

E törvény végrehajtásával megnyílt az útja annak, hogy felszámoljuk a magyar közoktatás szégyenteljes feudális és kapitalista örökségét. Megnyílt az útja annak, hogy elavult, régi osztályiskoláink, rossz iskoláink és fogyatékos iskoláink helyére olyan iskolarendszert építsünk, amely minden gyermeket, különösképpen minden parasztyermeket hozzájuttat az általános és szakmai művelődés alapjaihoz, és megnyitja előttük a magasabb kultúra útját is.

Melyek azok a legnagyobb kérdések, amelyeknek megoldását hozza ez a törvény?

A törvény végrehajtásával minden faluban és tanyakörzetben is jó iskolát teremthetünk. Megszervezhetjük az általános iskolát ott is, ahol eddig különböző felekezeti és községi töredék iskolák útját állták az általános iskola megszervezésének. A törvény végrehajtásával minden nagyobb faluban, minden több kis faluból álló körzetben jó és fejlett általános iskolát szervezhetünk, amelyben megvalósítható az alsóbb osztályokban az osztálytanítás és a magasabb osztályokban a szaktanítás. De megoldódik az államosítással a gimnáziumok alsó fokozatának és az elemi iskoláknak az egységes általános iskolákká való szervezése is. Régi felfogású felekezeti gimnáziumok nem fogják többé lealacsonyítónak tartani magukra nézve, hogy az elemi iskolákkal egyesülve színvonalas általános iskolákká alakuljanak át. De megkönnyíti jó iskolák felállítását azzal is a törvény végrehajtása, hogy nem lesz többé vita abban, hogy ki állítsa helyre a megrongálódott, vagy alkalmatlan iskolaépületeket. Nem lesz többé vita a különböző felekezetek és a községek között, hogy ki hozzon áldozatot és ki fáradozzon az iskola újjáépítésén, mert minden iskolát erőnkhez mérten, az állam fog helyreállítani.

De megoldódik a törvény végrehajtásával a jó, olcsó, egységes tankönyvek kérdése is. Ez év szeptemberére megszűnik az a tűrhetetlen és szégyenteljes állapot, hogy nagyon sok iskolában és nagyon sok gyermeknek nincsenek tankönyvei. És az is, hogy olyan tankönyvek kerültek még ebben az iskolai évben is gyermekeink kezébe, amelyek nem a demokrácia és a szabadság tiszteletére, hanem a régi rendszer szellemében nevelték tanulóifjúságunkat. És nem a legkisebb eredménye az államosításnak az is, hogy a jó és demokratikus szellemű egységes tankönyveket

olcsón, megfizethető áron vásárolhatja meg minden paraszt- és munkásember a gyermekeinek.

Ugyancsak megoldódik egy másik állandóan akadozó és vitatott kérdés is, a tanulóotthonok, kollégiumok helyzete. Még ebben az iskolai esztendőben is ország-szerte folyt a vita és a gáncsoskodás a kollégiumok ellen, és a különböző felekezeti kollégiumok igyekeztek aláásni a népi kollégiumok becsületét és elvadítani a tanulókat és a szülőket az igazán demokratikus tanulóotthonoktól. Most egycsapásra vége ennek a szégyenteljes állapotnak is, és minden iskola mellett olyan tanulóotthonok létesülnek, amelyek a népi kollégiumok által végzett nagyszerű munka nyomán nevelik majd ifjúságunkat.

De nemcsak a tanulók számára teremt gyökeresen megváltozott helyzetet, hanem a tanítók és tanárok számára is. Megszűnik az a feudális nyomorúság, amely eddig a tanerők községi és felekezeti választása körül divatozott. Minden tanító és tanár megbecsült állami státusba kerül, és megnyílik számára az útja annak, hogy tehetsége, képessége és érdeme szerint érvényesíthesse nevelői munkáját. És persze az is megszűnik, hogy egyházi és községi hatalmasságok szolgáivá alacsonyítsák le az iskoláikban dolgozó tanítókat és tanárokat, mert a törvény végrehajtásával minden tanító és tanár az állam megbecsült alkalmazottjává válik.

Végül döntő és nagyszerű jelentősége ennek a törvénynek, hogy vele megvetettük az alapját az egységes, általános, népi iskolarendszernek. S nekünk, parasztpártiaknak különösképpen tisztában kell lenni azzal, hogy ez az a hatalmas fegyver a demokrácia kezében, amellyel a parasztságot ki tudjuk emelni százados öntudatlanságából, szolgaságából és felemeljük az emberségnek arra a fokára, amely munkája után megilleti. Éppen ezért a Nemzeti Parasztpárt különös örömmel és lelkesedéssel köszönti ezt a törvényt, s benne kezdetben kitűzött programunk megvalósulását látja.

Mit mond a mi programunk erről a kérdésről?

„A régi népi iskolák és az úri pályára nevelő közép- és felsőiskolák helyére egységes, általános és ingyenes iskolarendszert kell kiépítenünk, ha azt akarjuk, hogy a magyar műveltség valóban széles alapokon fejlődjék tovább. Iskolázásunknak nem lehet többé az az alapja, hogy ki milyen társadalmi rétegből származik, ki milyen felekezethez tartozik és szüleinek a vagyoni képességei milyen iskola elvégzését teszik lehetővé. A demokrácia iskoláinak olyanoknak kell lenniök, hogy abban képességeik és hajlamaik szerint válogatódjanak ki a tanulók a legmagasabb pályákra, s e kiválogatódást ne korlátozza a szülők tehetősége, vagy szegénysége. Ingyenes, vagy legalábbis nagyon olcsónak kell lenni az oktatásunknak és társadalmi osztályoktól függetlennek a közép- és felsőbb fokú iskolázatásnak. Ennek a népi iskolarendszernek a kiépítése a népi államhatalom feladata.” Ez a követelmény volt a mi programunk pártunk első lépésétől kezdve, s most a beteljesülés örömeivel köszöntjük azt a törvényt, amely e program megvalósulását meghozta.

A javaslatot ellenző Barankovics azzal fejezte be parlamenti felszólalását, hogy „akik ezt a törvényjavaslatot megszavazzák, azoknak is tudniok kell, hogy ennek a javaslatnak törvényerőre emelésével politikai győzelmet nem arattak.” Barankovics István menthetetlenül és jóvátehetetlenül téved. Nemcsak hogy politikai győzelmet aratott e törvénnyel a magyar demokrácia, hanem történelmi győzelmet aratott a magyar nép, s megértük annak megvalósulását, amit a 48-as szabadságharc akart, de nem tudott véghez vinni. És mi, a Nemzeti Parasztpárt még azt is hozzátesszük, hogy nagyszerű és korszakalkotó győzelmet aratott ezzel különösen a magyar parasztság is, olyan győzelmet, amely véget vet a sötétség, a tudatlanság és a szolgaság századainak, és a parasztságot felemeli a társadalmi megbecsülés és a műveltség magasabb világába.

Schlachta Margitot kizárják a főváros törvényhatósági bizottságából

Népszava, 1948. június 24. 3. old.

Budapest főváros törvényhatósági bizottsága szerda délután közgyűlést tartott.³²⁶ Szakasits Árpád elvtárs elnöki megnyitójában ismertette a Magyar Dolgozók Pártjának bejelentését, hogy a két volt munkáspárt törvényhatósági csoportjai ezentúl mint a Magyar Dolgozók Pártja budapesti törvényhatósági csoportja tevékenykednek.

Ezután Szakasits elvtárs a legmélyebb felháborodás hangján tette szóvá azt a minősíthetetlen magatartást, amelyet a törvényhatósági bizottság egyik tagja, Schlachta Margit a parlament legutóbbi ülésén azáltal tanúsított, hogy a magyar Himnusz eléneklésénél tüntetően ülve maradt. Ezzel a viselkedésével Schlachta Margit méltatlanná vált arra, hogy a demokratikus szellemben megújódott törvényhatósági bizottságban továbbra is helyet foglaljon, ezért javasolta, mondja ki a közgyűlés, hogy Schlachta Margitot a törvényhatósági bizottsági tagságra méltatlannak ítéli, és bizottsági tagságának megszüntetésére az igazoló választmányt megkeresi. A közgyűlés egyhangúlag ilyen értelemben határozott.

³²⁶ Schlachta Margitot Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottságának 1948. június 23-i rendes közgyűlésén fosztották meg tagságától. Szakasits Árpád így indokolta a döntést: „Viselkedésével Schlachta Margit méltatlanná vált arra, hogy demokratikus szellemben éppen most megújódott törvényhatósági bizottságunkban továbbra is helyet foglaljon. Javasolom ezért, mondja ki a közgyűlés, hogy Schlachta Margit bizottsági tagot az 1930: XVIII. tc. 27. §-a (1) bekezdésének 8. pontja alapján a törvényhatósági bizottsági tagságára méltatlannak ítéli, ezért bizottsági tagságának megszüntetésére nézve az igazoló-választmányt megkeresi.” Lásd: II. melléklet a Fővárosi Közlöny 1948. évi július hó 10-i számához, 1–2.

Faluról írják

Üzenet a reakció szóvivőinek

Szabad Szó, 1948. július 1. 4. old.

Szunyi Lajosné Mindszenti (Csongrád megye) olvasónk írja a *Szabad Szó* pályázatára:

A demokrácia eddigi eredményei közül nekem talán legjobban az tetszik, hogy ifjúságunk számára milyen sok lehetőség nyílt. A fiatalságot, „a jövő reménységét” a múltban is felkarolták, de úgy, hogy már egészen kis korukban fegyvert adtak a kezükbe, s a hírhedt levelezőintézmény valóságos rablógyilkosokat nevelt belőlük.

Legidősebb fiam a szegedi Kálmány Lajos népi kollégiumban tanul. Múltkoriban meglátogattam, s a többi munkás és paraszt szülővel együtt végighallgattam a vizsgájukat. Sok elkényeztetett úrifü eltörpült volna ezek mellett az egyszerű mezítlbas paraszt- és munkásgyerekek mellett. A vizsga után a fiúk elmondották, hogy miket beszélnek róluk, s általában a népi kollégistákról. Azt terjesztik a reakciók, hogy ezeket a gyerekeket erkölcselenségre tanítják, s úgy köszönnék egymásnak, hogy: „Nincs Isten”, s azt felelik rá: „Nem is volt”. Arról is hazudoznak, hogy most az iskolák államosítása után a legjobb népi kollégistákat Oroszországba viszik, s ott kolbászt csinálnak belőlük. Én, mint szegény anya, azt üzenem mindazoknak, akik ilyen gyalázatos és ostoba rágalmakat terjesztenek: ha vallásosak, hisznek Istenben és ha hisznek a túlvilágban, akkor készüljenek el rá, hogy a túlvilági leszámolás nem marad el, mert az Isten az ilyen gonosz embereket felelőségre vonja.

Én igenis láttam, hogy a legtöbb fiúnak a nyakában érem is volt, és együtt mentem velük a templomba. Több jó érzés van ezekben a gyerekekben, mint azokban, akik rágalmazzák őket.

Főként a Slachta Margit-félékkel kellene már véglegesen leszámolni. Az ilyen nőt sem újságban, sem szónoki emelvénnyel, sehol sem volna szabad szóhoz juttatni. Neveljen fel Slachta Margit is 6–8 gyereket, olyan szegényen, mint mi, akkor aztán majd beleszólhat az állam ügyeibe. Nem kell nekünk olyan keresztény női tábor, ahol csak az anyagiakat védik, de nem a lelkeket.

Egy híres tudós egyszer valami szerencsétlenség miatt egy végtelen, elhagyott pusztába került. Naplójába azt írta, hogy sohasem érezte oly közel magát az Istenhez, mint ott, a pusztaságban. A Slachta Margitoknak és a többieknek is azt üzenjük, ha mindenáron csak az Istent és a túlvilágot emlegetik, akkor ők is menjenek el egy ilyen pusztaságba, s tüstént hagyják el Magyarországot.

Slachta Margitot egy évre, Barkóczy Józsefet három hónapra kizárta az országgyűlés

Hírlap, 1948. július 7. 3. old.

Kedden délben 12 órára ülésre hívták össze az országgyűlést. Az ülést, annak ellenére, hogy csak formális volt, a kormányzópartok és az ellenzéki pártok részéről egyaránt nagy érdeklődés kísérte.

Az elnök Molnár Imre alelnök bemutatta a miniszterelnök átiratát. Az átirat közli, hogy az iskolák államosításának törvényét 1948:XXXIII. tc. alatt az Országos Törvénytárban kihírdették. Bejelentette továbbá az elnök, hogy Mojzes György, Révész László, Pongrácz Tibor és Rob Antal képviselői megbízatásáról lemondott. Mojzes György helyére Nagy Bódog, Rob Antal helyére pedig Szalai Béla pótképviselőt hívták be, a többi megüresedett képviselői hely betöltésére intézkedés történik. Az elnök végül bejelentette, hogy több összeférhetlenségi bejelentés érkezett az összeférhetlenségi bizottsághoz. Ezután törvényjavaslatok benyújtására került sor.

Szakasits Árpád miniszterelnök-helyettes, mint az iparügyi minisztérium vezetője, a nemzeti vállalatokról, valamint a bányatörvény módosításáról, Molnár Erik külügyminiszter a magyar–lengyel barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási egyezmény becikkelyezéséről, Nyárádi Miklós pénzügyminiszter a részvénytársasági alapon működő pénzintézetek magyar tulajdonban lévő részvényeinek állami tulajdonba vételéről szóló törvény kiegészítéséről, Darvas József építés- és közmunkaügyi miniszter a Közmunkatanács megszüntetéséről és a várostervezésről nyújtottak be törvényjavaslatot.

Gyöngyösi János (FKGP) az UNESCO alkotmányának becikkelyezéséről, Csejkey Ernő (FKGP) az állami költségvetési év kezdetéről, valamint az államháztartás viteléről, Schiffer Pál (MDP) a magyar–lengyel gazdasági egyezmény becikkelyezéséről szóló törvényjavaslatok bizottsági jelentését terjesztették be.

Marosán György (MDP) mint a mentelmi bizottság előadója, Barkóczy József (DNP) mentelmi ügyéről számolt be. Barkóczy az iskolaállamosítási törvényjavaslat tárgyalása alkalmával súlyos sértést tartalmazó közbeszólást tett Ortutay Gyula kultuszminiszterre. A képviselő a kifogásolt közbeszólást nem vállalta, azonban a mentelmi bizottság bizonyítottan látta, hogy a kijelentést Barkóczy József tette. Marosán György a továbbiak során ismertette a mentelmi bizottság javaslatát, amely szerint Barkóczy József háromhónapos kizárását javasolja. Az országgyűlés hozzájárult a kizáráshoz.

Marosán György ezután Slachla Margit kettős mentelmi ügyéről számolt be. Slachta Margit az iskolaállamosítási törvényjavaslat tárgyalásánál a magyar demokráciát és az ország szuverenitását súlyosan sértő határozati javaslatot tett. A mentelmi bizottság súlyosbító körülménynek vette, hogy Slachta a sértést a nemzet demokratikus átnevelésének célját szolgáló, nagy horderejű javaslat tárgyalása közben tette, továbbá, hogy az országgyűlés egy alkalommal már félévre kizárta. Slachta Margit nemzetgyalázó magatartást is tanúsított akkor, amikor a Himnusz eléneklése alatt tüntetőleg ülve maradt. A bizottság azért azt javasolja, hogy Slachta Margitot az országgyűlés egy évre zárja ki. (Helyeslés a kormánypártokon.)

– Két fontos körülményt kívánok ezzel kapcsolatban leszögezni – mondotta a továbbiak során Marosán György. – A mentelmi bizottság megvizsgálta, előfordult-e a magyar politikai mozgalom vagy politika történetében két ilyen eset, mint amilyen Slachta Margitnál talákoztunk. Leszögeztük a mentelmi bizottság ülésén, hogy a magyar szervezett munkásságnak, de a magyar parasztságnak is számtalanszor volt oka arra, hogy a világ közvéleményének figyelmét felhívja mindarra, ami az ezeréves Magyarországon belül történt, de nincs rá eset, hogy külföldi hatalomhoz fordultak volna jogaik érvényesítéséért, vagy szabadságuk kivívásáért.

– A másik a Himnusz éneklésével kapcsolatos. A magyar szervezett munkásság, a magyar dolgozó nép, amely mindig szemben állott az ezeréves feudalizmussal, nem került soha abba a helyzetbe, hogy ha a Himnuszt énekelték vagy játszották, ülve maradt volna, mert valahogyan úgy érezte, fel kell állania, tiszteletet kell adni a Himnusznak. Ilyen példátlan eset nem fordult elő sem a parlament történetében, sem más területeken – mondotta Marosán György.

Az elnök szavazásra szólította fel a képviselőket, elfogadják-e a mentelmi bizottság javaslatát. A kormányzópártok, valamint a Balogh és Radikális pártok elfogadták, míg a Barankovics-párt képviselői ülve maradtak.

Szőnyi Tibor (MDP) a szavazásnál ülve maradó Néppárt felé: Szégyelljék magukat!

Révész Ferenc (MDP): Ez nemzetgyalázás! Nemzetgyalázók pártja! Szóval helyeslik?

Az elnök kimondta a határozatot, hogy az országgyűlés Slachta Margitot egy évre kizárta.

„A magyar nép ellenségei egyszer s mindenkorra értsék meg, hogy aknamunkájuk kudarcra van ítélve”

Hírlap, 1948. július 18. 5. old.

Moszkva, Júl. 17. Iván Orlov, a moszkvai rádió szemleírója Slachta Margitnak a közelmúltban elhangzott egyik botrányos képviselőházi felszólalásával foglalkozva, rámutatott arra, hogy Slachtának felhívását, hogy az amerikai reakció avatkozzék bele Magyarország ügyeibe, bizonyos amerikai körök nagy örömmel fogadták. A New York-i rádió Slachta beszédét hosszasan dicsőítette, s a legkiválóbb beszédek egyikének nevezte. Ez nem is meglepő, mert Slachta felhívása teljesen összhangban áll az Egyesült Államok terjeszkedési politikájával.

Az *Amerikai Magyar Népszava* szintén elismerő hangon írt Slachta hazaáruló felszólalásáról. A magyar demokráciát rágalmazó amerikai reakciós körök számára csak ott léteznek demokratikus szabadságjogok, ahol az ország társadalmi, politikai és gazdasági életének irányítása a nagytőke kezében van. Az Egyesült Államok reakciós körői tények és igazságok helyett a magyar népi demokráciára csak a rágalmakat, hazugságokat szórnak, s azzal kürtölik tele a világot, hogy a magyar nép elnyomatásban él, Magyarország a Szovjetunió függvénye. Ezek a reakciós körök azonban rágalmaikkal önmagukról rántják le a leplet, bebizonyítva, hogy másként el sem tudják képzelni a kis országok és a nagyhatalmak közötti viszonyt.

Dewey, New York állam kormányzója az *Amerikai Magyar Népszavában* úgy nyilatkozik, mintha a magyar népnek küzdeni kellene szabadsága helyreállításáért. Közismert tény, hogy a magyar népnek valóban küzdeni kell szabadságáért, azonban a belső és külső reakció maradványai ellen.

A magyar reakció maradványai egyszer s mindenkorra értsék meg, hogy a magyar demokrácia ellen irányuló mesterkedésük, aknamunkájuk már eleve kudarcra van ítélve.

Schlachta és pártfogója

Fehérvári Napló, 1949. február 6. 1. old.

Ország-világ színe előtt folyik Budapesten a nagy per, a hazaárulók, gazdasági és politikai kémek, imperialista ügynökök, valutaüzérek összeesküvő klikkjének pere.³²⁷ Az egész ország nyilvánossága, százezrek olvassák az újságokban és hallgatják rádióan a vizes lepedőt közönséges bűnözőkhöz illően egymásra húzó gyáva cinkosok vallomásait. A tárgyalóteremben felfakadó kelevény körül ott ülnek az egész földgömb képviselői, megmásíthatatlan igazságunk tanúi, a külföldi újságírók tucatokra menő csoportja.

Egy ország hallgatja kritikus füllel a történelmi per halkszavú főszereplőjét, aki röviddel ezelőtt még a lehangosabb ember volt az országban. Most gyáván mellébeszél a „legbátrabb hős”, menti magát. Beismeri bűnösségét, és hozzá is teszi: ma már nem küldené el dúspénzű amerikai megbízóinak a bizonyító erejű, kompromittáló leveleket. A királyság és a kapitalista rendszer visszaállításának vezérbajnoka, a legnagyobb magyar egyházi méltóság tehát bárgyún elismeri, hogy előbb cselekedett, csak azután gondolkozott. Válaszaival maga állítja ki saját magáról a szellemi képességeire nem éppen hízelgő bizonyítványt. Így süllyed szemünk láttára silány politikussá, úgyszólván egy politikai Hekus Dönci színvonalára az esztergomi nagyúr, a reakció ledőlt bálványa és füstbement reménysége, a legharsányabb népellenes agitátor. Mindszenty a tárgyaláson maga vált hirdetőoszlopává annak az igazságnak, hogy a népi demokrácia nem vallásellenes, de jogos önvédelemből sújt le a vallás sánca mögül mérges nyilakat lövöldöző reakció százfejű sárkányára.

Nemcsak a főszereplő, a mellékalakok is épületes képet nyújtanak. Sorra-rendre kenik a felelősséget gazdájukra és egymásra. Az egyik „statiszta”, Baranyai Jusztin például a legtermészetesebb hangon ismeri el: „A kibontakozás egyik lehetőségének a háborút tekintettem”. Valamennyien így gondolkoztak. A „kibontakozás” alatt a főúri irhák mentése, a százezer holdak visszaszerzése, a földreform és az államosítás megszüntetése értendő – a dolgozók millióinak újabb pusztulása árán. Baranyai elismerte azt is, hogy az amerikaiak győzelme esetén Mindszenty

ideiglenes államfővé kinevezése érdekében nem a magyar néphez, hanem az Egyesült Államokhoz akartak fordulni...

Zakar Andrásról, a primás titkáráról a rémhírtérjesztés hivatásos ügynökei azt mesélték Székesfehérváron, hogy a „zaklatások következtében” megzavarodott. A jobban informáltak úgy tudták, hogy az Andrassy út 60.-ba is már utca hosszat táncolva és énekelve vonult be a rendőrök között. Mások szerint „agyontűtötték”. Nos, ez a Zakar tette a legsúlyosabb vallomást volt ura ellen. Az ő vallomása számunkra azért is érdekes, mert vannak „hazai” vonatkozásai.

Az elnök kérdésére, hogy honnan tudott Mindszenty királypárti tevékenységéről, Zakar egy csokor gróf és báró között felsorolta Schlachta Margitot is mint a primás legitimista látogatóját. A primás és Schlachta randevúja révén került szóba megyénk sohasem látott képviselőnője. Fény derült arra is, hogy Margit nővér „jelentéktelen anyagi támogatást”, mindössze 20 ezer forintot kapott választási célokra Mindszentytől, az egyház pénzéből. Annál hatékonyabb volt a be nem avatkozást hazudó fekete reakció „erkölcsi” támogatása a templomokban. Természetesen felsőbb parancsra, a „szolgálati út” betartásával, az esperesi körzeteken át a plébánosokig. Az elsősorban támogatandó reakciós nagyság Schlachta volt, ahol ő nem lépett fel, ott Barankovics, végül harmadsorban Pfeiffer.

Így fest ez a díszes fasiszta galéria, amely most a magyar nép bírósága előtt felel bűneiért.

³²⁷ Mindszenty József bíboros, esztergomi érsek koncepciók pere 1949. február 3-án kezdődött. Elsőfokon 1949. február 8-án életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték.

Hazaárulók a felosztatott parlamentben

Szikra, 1949. május 13. 3. old.

„Az országgyűlés mai összetétele már nem felel meg az ország jelenlegi társadalmi és politikai helyzetének” – állapította meg a Függetlenségi Népfront elnökségének nyilatkozata az új választások kiírásakor.

Valóban, az ország már a dolgozó nép országa, s a most felosztatott parlamentben még szép számmal ültek a régi rendszer hívei, gazdag kulákok, agyafűrt ügyvédek, imperialisták felé kacsintgató földbirtokos-ivadékok, mentelmi joguk védelme alatt próbálták hátráltatni a törvényhozás munkáját, rágalmazták a népet, nyíltan, vagy leplezetten, de támogatták az összeesküvéket.

Nézzük csak, kik voltak ezek:

Lévai Zoltán ügyvéd úr³²⁸ Debrecenből indult el és a Kiszgazdapárt jobbszárnyán, Pfeifferén át érkezett Barankovicsig. A bankok államosításakor hatalmas védőbeszédet tartott a magyar milliomosok mellett. A beszédért kellő tiszteletdíjat kapott. Saját háza előtt söpört, több nagybank „jogtanácsosa” volt.

Eszterhás György³²⁹ szintén végigutazta a jobboldali pártokat. Volt kiszgazda, míg a tisztogatáskor ki nem dobták, akkor Pfeifferre esküdött s mikor „elment a Zoli Amerikába”, mit tehetett mást, csatlakozott Barankovicsához. Tagja volt a parlamentnek, noha a hároméves terv törvényjavaslatának tárgyalásakor szó szerint ezeket mondotta:

– Nem látom a tervben biztosítva a tőkések érdekeinek kellő védelmét...

SLACHTA MARGIT

– Életem egyetlen vágya, hogy Habsburg Ottó üljön a magyar trónon – mondotta nemegyszer. Felszólalásaiban olyan zavaros dolgokat követelt, hogy beszéde minden esetben nevetésbe fulladt. Néhány hónappal ezelőtt ki is tiltották

a parlamentből, mert a magyar Himnusz éneklése alatt tüntetően ülve maradt. Talán azért, mert az országgyűlés nem fogadta el javaslatát: kérjünk amerikai bizottságokat az iskolák államosításához...

Ilyenek voltak az 1947-es választás nyomán a parlamentben maradt Barankovics- és Slachta-párti képviselők. A nagybankokat, Mindszentyt, Horthyt védték, Habsburg Ottó magyar királyságáról álmodoztak. Helyüket most a nép képviselői, munkások, parasztok, fiatatok foglalják el.

³²⁸ Lévai Zoltán (1903–1984), ügyvéd, a Kiszgazdapárt, majd a Magyar Szabadság Párt nemzetgyűlési képviselője volt. 1947 augusztusában a Független Magyar Demokrata Párt listáján országgyűlési képviselővé választották.

³²⁹ Eszterhás György (1916–2002), jogász, politikus, a Független Kiszgazdapárt, majd a Demokrata Néppárt politikusa.

FELHASZNÁLT FORRÁSOK

8 Órai Ujság: 1933	Magyarság: 1922, 1925–1928, 1931, 1934
Az Aero: 1921	Magyar Szó: 1947
Az Est: 1925, 1939	Makói Népszerűség: 1947
A Lélek Szava: 1934–1936, 1938–1940, 1942–1944	Miskolci Magyar Jövő: 1921, 1943
A Nap: 1921, 1926–1927, 1929–1930	Népszava: 1946–1948
A Nép: 1921–1922	Nemzeti Ujság: 1920–1922, 1924–1925, 1927–1928, 1930–1932, 1937–1940, 1942–1944
A Reggel: 1945	Pesti Hírlap: 1908, 1912–1914, 1920–1921, 1933, 1943
A Testvér: 1931–1933, 1935, 1937–1938, 1940–1941, 1943–1945, 1947, 1949	Pesti Napló: 1920, 1923–1924
Budapesti Hírlap: 1908, 1912–1914, 1920	Pécsi Ujlap: 1911
Délamerikai Magyarság: 1947	Soporoni Hírlap: 1933
Dunántúl: 1919, 1935	Szabad Nép: 1945, 1947–1948
Élet: 1914, 1916, 1936	Szabadság: 1945, 1947
Ellenőr: 1915	Szabad Szó: 1947–1948
Fehérvári Napló: 1949	Székely Napló: 1915
Film – Színház – Irodalom: 1943	Székely Nép: 1915, 1918
Friss Ujság: 1920, 1947	Szikra: 1949
Hétfő Reggel: 1939	Tiszántúli Néplap: 1948
Hírlap: 1948	Új Ember: 1945, 1947–1948
Ifjúság: 1946	Új Magyarság: 1940, 1942, 1943
Igazság: 1947	Új Nemzedék: 1920, 1922, 1927, 1943
Jelenkor: 1943	Ujság: 1939, 1943–1944
Kecskeméti Napló: 1916	Új Szó: 1948
Kis Ujság: 1931, 1947, 1948	Vásárhelyi Független Ujság: 1947–1948
Korunk Szava: 1932–1933, 1937	Vásárhelyi Reggeli Ujság: 1922
Kossuth Népe: 1947	Világ: 1945, 1947
Magyar Nap: 1947–1948	Világosság: 1946, 1947–1948
Magyar Nemzet: 1942–1944, 1946–1948	
Magyar Nő: 1918–1919	
Magyarország: 1920	

X 340132

5000 Ft

